ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער תשיעי

אור התורה

מספר

בראשית

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

כרך שביעי

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלש לבריאה

מפתח כללי:

OR HATORAH
BEREISHIS
Vol. VII

Published and Copyrighted 1983, by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
Tel.: 493 - 9250 - 1

Printed in U.S.A.

נדפס בדפוס "עזרא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הבסה

480 SUTTER AVENUE BROOKLYN, N.Y. 11207

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה — לפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו וכו' לספר בראשית, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[1].

אחדים מהם נעתקו מגוף כתב יד קודש, כמצויין בשולי העמוד. והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[2].

ההערות בשולי העמוד נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק.

בסוף הוספנו: א) מפתח ענינים — קצר — מכרך זה. ב) רשימה מהמאמרים ע"פ סדר תנ"ך וכו' מכל ז' הכרכים מאוה"ת בראשית.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת "אוצר החסידים"

כ"ד טבת, ברוקלין נ. י.
תהי' שנת גאולת משיח

---

1) על ספר בראשית, ו' כרכים.

2) רובם — רק העתקה אחת, ולכן אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

לוח המפתחות

בראשית

נח

לך לך

וירא

חיי שרה

תולדות

ויצא

וישלח

וישב

חנוכה

הוא, ומבלעדי אין אלקי׳, וחשארז״ל ע״כ לא יקומו רשעי׳ במשפט זה דור המבול והיינו שכפרו בבחי׳ כן. וענין כל זהו עוד מעלה יתירה ע״ד הנז׳ במד״ר וארא פי״ב ע״פ כל אשר חפץ ואני המתחיל והיינו במ״ת וזהו על כן על כל שנאמר גבי פורים עמ״ש ע״פ נפש עמל עמלה לו משלי סי׳ ט״ז מ״ש המערכת רפ״ט בפי׳ קצוץ בנטיעות.

וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה, הנה תחלה נאמר ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, ואיתא במד״ר פ׳ בראשית ס״פ יו״ד רבי שאליה לר׳ ישמעאל בר׳ יוסי א״ל שמעת מאביך מהו ויכל אלקים ביום השביעי, פי׳ המ״כ וכי בשבת היה עושה מלאכה והכתיב וישבות ביום השביעי ע״כ ור״ל כי מלשון ויכל ביום השביעי, משמע שבתחלת יום השביעי עשה מלאכה, וכדאיתא בגמרא פ״ק דמגלה ד״ט ע״א, ואח״כ איתא שם במד״ר רבנן אמרי תירוץ על קושיא הנ״ל משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם כך מה היה העולם חסר שבת, וכ׳ המ״כ דבפרש״י בחומש משמע שהעולם היה חסר מנוחה וכאשר בא שבת הרי בא ג״כ מנוחה ונגמרה המלאכה בלי חסרון ופירושו ויכל אלקים עם יום השביעי מלאכתו עכ״ל, וא״כ הפירוש שביום השבת ממש נגמר המלאכה, דהיינו שבשבת בא המנוחה, ומ״מ אין זה מלאכת עבודה כמו בשי״ב, אבל מ״מ אזי דוקא אח״כ אחר שנכנס יום השבת נגמר המלאכה, מאחר שמקודם שנכנס השבת היה העולם חסר דהיינו שהיה חסר מנוחה, ומנוחה זו בא בשבת, וכן מבואר עו״ש במד״ר ס״פ יו״ד הנ״ל וז״ל ומה נברא בו לאחר ששבת שאנן ונחת שלוה והשקט.

קיצור וישבות, תחלה נאמר ויכל ביום השביעי, דמשמע שעשה מלאכה בתחלת שבת, וח״ו לומר כן, אלא זהו שנברא בו לאחר ששבת שאנן ונחת שלוה והשקט.

וא״כ צ״ל מהו וישבות ממלאכה זו מאחר שמלאכה זו הוא ענין בריאת שאנן ונחת. אך הענין שיש להקדים מ״ש בזהר פ׳ ויקרא דף י״ב ע״א ושם איך שעשרה מאמרות מכוונים נגד עשרת הדברות כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב במעשה בראשית תדשא הארץ דשא עשב, אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא הוי אומר ביום השבת דהא כדין אתחברת כלה מטרוניתא במלכא לאפוקי דשאין וברכאן לעלמא עכ״ל וצ״ל דא״כ זהו

ע״פ נפש עמל: אוה״ת נ״ך כרך א׳ ע׳ תרי.

וישבות ביום השביעי: בוך 1056 א, א גוכתי״ק הצ״צ.

ענין עשיית מלאכה בשבת להצמיח דשאין ועשב, וע' מזה בסידור ד"ה למנצח על השמינית (קשה איך דבור זכור את יום השבת לקדשו מכוון נגד תדשא הארץ דשא, אדרבה זהו עשיית מלאכה וא"כ זהו הפך לקדשו, לכאורה).

הנה צ"ל תחלה ענין המשל מהטבעת וחותם, טבעת היא מל' וחותם יסוד, י"ל טבעת עגולה כמ"כ מל' רוממות התנשאות לגבי בי"ע, ועמ"ש מענין עגולי' בלק"ת פ' שלח ד"ה שלח לך בענין לאנהגא בהון עלמין, עלמין הם בחי' היכלות וההיכל מעלים, וע"י קיום המצות נמשך שיהי' אסתלק יקרא דקב"ה בכולהו עלמין ואפ"ל זהו החותם הנמשך בשבת בחי' יסוד שמושך השפע מלמעלה במ', וע"ש בלק"ת פ' שלח ד"ה ויאמרו אל כל עדת בנ"י בענין שהעגולים בחי' נפש והיושר בחי' רוח, כמ"כ י"ל ענין הטבעת והחותם, ועמ"ש בד"ה מזמור לתודה מענין טבעת והחותם, והנה עיין בסידור שער השבת בד"ה השמים מספרים כבוד אל, ונהרי לכל כבוד וכבוד כו' נהיר כל עזקא ועזקא והנה עזקא היינו טבעת, ובמק"מ פ' תרומה קל"ו ע"ס דב"ן ועזקא היינו טבעת שהוא עגול ובסידור שע"ס דב"ן שרשם מבחי' התהו שהוא בחי' עגולים, לכן מהם נמשך העלמין וההיכלות בחי' העלם וכן היכל גימ' אד' שמעלים על שם הוי' שלא יהי' נקרא כמו שנכתב בת"א פ' וישב בד"ה שיר המעלות כו' והנה החותם חותמו של הקב"ה אמת י"ל זהו הגלוי שנמשך ע"י יסוד, דהיינו מ"ש תתן אמת ליעקב בלק"ת פ' מסעי דף ויעקב ויוסף הוא בחי' אחד שהם סוכות ושמע"צ שהוא חג אחד שהרי נאמר שלש רגלים תחוג לי, ת"ת ויסוד, גם י"ל טבעת שייך לענין הנהגת הנק' הטבע אלקים גימ' הטבע ואף שהם הכל ניסים תכופים כמ"ש בתשו' ח"צ סי' י"ח אלא שהוסדו להיות כן תמיד ונק' מנהגו של עולם, ועיין בלק"ת בשה"ש ד"ה שימני כחותם י"ל זהו בחי' חותם שוקע, וזהו מל' אבל היסוד נק' חותם בולט, וצ"ע, וע"ש בלק"ת סד"ה שימני כחותם שע"ז ארז"ל במד"ר בשה"ש ע"פ שימני כחותם שזהו נק' כנס"י שאלה שלא כהוגן והקב"ה השיבה כהוגן אפ"ל גם עפמש"כ דבחי' ויכל אלקים ביום שביעי זהו ענין חותם שהוא יסוד, אבל בחי' וישבות ביום השביעי זהו בחי' עליונה יותר, ע"ד יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו ומ"מ חביבין ישראל שגם בבחי' זו חבבן וקראן בנים כו', אף שבאמת אין שייך שם בנים מ"מ חבבן כו' וכענין הפי' על כאלו עשאוני, וצ"ע ממ"ש בת"א בד"ה ועשית ציץ בענין ופתחת עליו פתוחי חותם בענין קדש למד מלמטה והוי' מלמעלה, הרי דגם ש' הוי' שלמעלה מבחי' קדש למ"ד נק' חותם, וקדש הוא אקב"ו, למד חב"ד או ל"ת ש' הוי', וא"כ איך אמרו שהבקשה שימני כחותם נק' שלא כהוגן עדיין, וצ"ע, ואולי י"ל דמ"מ הרי חותם הוא בחי' גבוה, ובפרט חותם בולט אלא שהנשמות חביבין עוד יותר, או אפ"ל שגם מבחי' שחבבן מאיר ג"כ בהחותם, וצ"ע מענין שבשבת

בלק"ת פ' מסעי דף : צג, ג.

לאו זמן תפילין הוא אלמא יש בשבת בחי' שלמעלה גם מחותם בולט, ואפ"ל שזהו ענין וישבות שלמעלה מבחי' ויכל, וכ"ז צע"ג.

אח"כ צריך לבאר ענין זכור ותדשא שז"ס החותם והיחוד ובפי' זכור יש לעיין בת"א בשני הדרושים שע"פ זכור ובמ"ש ע"ז באריכות, ואח"כ צ"ל ענין וישבות ממלאכה זו.

קיצור טבעת*.

פי"א. ברכו באור פניו של אדם היינו ע"ד יאר ה' פניו שנמשכי' בז"א מוחין למ"ד דצלם שהם בחי' מקיף בחול ובשבת נעשים בחי' או"פ ולכן לא דומה אור פניו של אדם ז"א כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת. ולמטה אור פני' הוא הרצון שבנפש ואור פניך כי רציתם שמתגלה בשבת רצה"ע שלמעלה מהשכל עיין בתו"א בד"ה ויקהל משה ובד"ה לבאר ענין שבת שבתון.

ל"ו שעות שימשה אותה האורה עיין בהרמ"ז ר"פ בא שלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי, ועיין כאן בזרע אברהם שזהו ענין ב' ימים דר"ה שנק' יומא אריכתא שהן ע"ש דשי"ב ושבת, ואפ"ל כי יומא אריכתא היינו אור אריך אנפין כי אור דשבעת הימים הוא ז"ת דעתיק המלובשי' בא"א.

ברכו ביציאה עיין בסידור ע"פ יום ליום יביע אמר ומכאן מובן דגם בהוצאות עיוהכ"פ שייך ג"כ ברכו ביציאה שהרי יוהכ"פ נק' שבת שבתון ואכילת עיוהכ"פ הוא בשביל קיום מצות שבת שבתון.

וכל העולם שלו מותר בכל העולם עיין מה שהקשה המשנת דרבי אלעזר תינח מה שמוריד גשמים מרשות לרשות אבל מה שמצמיח בה עשב איך מתורץ ועיין בסידור בד"ה למנצח על השמינית מתורץ קושיא זו.

קיצור טבעת: מכאן ואילך חסר בגוכתי"ק.
פי"א ברכו: בוך 1100 יד, ב גוכתי"ק הצ"צ.
צ"ע לאיזה מאמר זה שייך. ויותר נראה שהם קטעים שאינם שייכים זה לזה.

התורמסים צריך למתוק עיין בסידור ע״פ אני הנה בריתי אתך ובמא״א ערך תורמוס שהוא קליפת נוגה וצריך להפכא ממרירו למיתקו וזהו ג״כ ענין הנזכר ברבות סדר כי תשא פמ״ג ורבנן אמרי מהו ויחל משה עשה את המר מתוק כו׳ המים הללו למה נבראו כו׳ ע״ש ועד״ז נברא הערלה כדי למתקה ע״י המילה.

אבל יעקב כי הוא קו האמצעי ת״ת ע״כ ממשיך מהבינה שהיא שביעאה בחי׳ שבת ולכן ירש העולם שלא במדה היינו למעלה מו״ק כי בינה נק׳ תשובה שקדמה לעולם ושבת אותיות תשב.

זכור את. ג׳ כי פי׳ אין לי בן זוג ר״ל יחוד וחיבור הספי׳ לא ע״ד יחוד או״א ותו״מ רק ע״ד התכללות חו״ג ולכן שבת שהיא מל׳ אין לה בן זוג ע״ד הנ״ל שהרי ו״ק נק׳ בנים והיא בת וזהו שבת שין בת וע״כ אמ״ל כנס״י ז״א יהי׳ בן זוגך ע״ד יחוד דר״נ שזהו למעלה מהתכללות חו״ג וזהו זכור את יום השבת שעי״ז נעשה השבת בחי׳ זכר שע״י זיווג הנ״ל נהפך הנוק׳ לבחי׳ דכורא עד״מ שהרי הן חד גופא וכמ״ש וזכרתם את כל מצות כו׳ למען תזכרו ועיין בת״א בד״ה זכור את יום השבת.

בו׳ ברא ששה ע״ד המן שהי׳ יורד בע״ש שני עומרים כי יסוד מכין למל׳. ממלאכת עולמות שבת שנמשכי׳ מו״ק דז״א ולא שבת ממלאכת כו׳ שנמשכים מהתורה שקדמה אלפים לעולם היינו או״א שבהן מלובשי׳ חו״ג דאריך אנפין.

פ׳ בראשית ג׳ ו׳

ותרא האשה, קמ״ט קפ״ג. זח״א בראשית יב״ב ענין ותרא אור ת׳ דוגמת מאורות אור מות ע״ש. דף ל״ו ע״א, ותרא האשה כי טוב, חמאת ולא חמאת כו׳ ור״ל שהפרידה המ׳ הנק׳ עה״ד מז״א הנק׳ עה״ח ובחיבור שניהם זהו כי טוב, וגם ונחמד להשכיל, וז״ל המק״מ שלא נאסר לאדה״ר רק לאכול מעה״ד לבדו אבל אם יחבר עה״ד עם עה״ח שרי לפי שכשמחבר עה״ח עם עה״ד מחבר זו״נ כאחד ואז אין רגליה יורדות מות כו׳. זח״א שם דמ״ט ע״ב. ויצא קמ״ז ע״ב בס״ת וקמ״ח א׳. ס״פ וישב קצ״ב א׳, ת״ז צו״ב קטו״א, זח״ג

התורמסים צריך למתוק: **ראה תו״א יב, ב.**
ותרא האשה: **בוך 1115 רז, א גוכתי״ק הצ״צ. בוך 17 רנא, ב.**

אמור דף ק"ז ופ' ויחי דף רכ"א סע"א וע"ב, ובזה"ח שם שאדה"ר הפרידה מהת"ת ולא רצה בת"ת כ"א במל' ואפ"ל כי ת"ת נק' שמש יחו"ע ביטול אמיתי, ולא רצה בבחי' זו, וכענין המרגלים שאמרו ארץ אוכלת יושביה היא פי' שיושביה הם בבחי' ביטול לגמרי, ולא רצו בבחי' זו, כ"א בבחי' מ' עה"ד שהיא שרש התהוות היש כו' אלא שבחי' היש יהי' ביטול, והיינו ע"י חיבורה עם עה"ח נמשך ביטול בהיש, אבל בהפרידה לבדה נשאר היש נפרד ולכן נק' עה"ד טו"ר רגליה יורדות כו'.

בראשית ג' יו"ד

ויאמר את קולך שמעתי, ואירא כי ערום אנכי ואחבא. א) בר"ח שער היראה פט"ו ס"פ כי אדה"ר קודם חטאו היה מלבושו כתנות עור ואחר חטאו הוסר כו' וזהו ואירא נתירא כי ראה עצמו ערום מהאור העליון עכ"ל. ודבריו יש להם שורש מהרבות בראשית פי"ט ע"פ וידעו כי ערומים הם אפילו מצוה אחת שהיתה בידן נתערטלו הימנה עכ"ל וידוע כי הלבושים כתנות אור נמשכים מהמצות.

ב) **זח"א** עמוד קס"ד שבחי' חכמה היא לבוש לגבי מו"ס, והוא נתערטל מבחי' לבוש זה, ודבריו קרובים למ"ש עוטה אור כשלמה, שהתורה דמחכמה נפקת היא שלמה ולבוש כו'.

ג) **ת"ז** בהקדמה ד"י סע"א פי' כי ערומים הם מכתנות אור כו'.

ד) **ת"ז** דמ"ח ע"א מענין לבושים תקון ד'. תקון ס"ב. וע"ש תקון נ"ט. תקון ס"ט דקי"ג ע"ב.

ה) **ביר"ק** זנות סעיף ג' בשם יונת אלם פכ"ז ערוה רע ו"ה הכנסת הקליפה למקום שאינו שלה כטעם ואירא כי ערום אנכי בהכנסת פרי עה"ד בקרב איש ולב עמוק כו'.

ו) **בשל"ה** דמ"ז ע"א בהג"ה פי' ואירא כי ערום אנכי ע"ד לעולם יהא אדם ערום ביראה כו' ע"ש.

ויאמר את קולך שמעתי: בוך 1081 קפה, א גוכתי"ק הצ"צ.

ז) **רבות** בשה"ש סד"ה הנה מטתו שלשלמה, כיון שהוא חוטא נותנין עליו אימה ופחד כו' עד את קולך שמעתי כו' ע"ש.

פרקי ר"א י"ד. וכ' הר"ח דלעיל שכמ"כ כל אדם צריך שיהיה לו בחי' היראה הזו שלא יגרום בעוונו שתסתלק אור השכינה ממנו כו' ונשאר ערום תו בחי' אחרת בענין יראת חטא עכ"ל.

לשון א' מהשומעים מפ"ק מו"ר נ"ע

להבין ענין שם עה"ד טו"ר איך נק' בשם עה"ד טו"ר קודם שאכל ממנו אדה"ר, כי קודם אכילתו לא הי' שום תערובות והתקרבות הטוב לרע כלל כ"א הטוב הי' בעצמו בלתי ידיעה כלל מהרע והרע הוא הנחש הי' מובדל ג"כ מהטוב לגמרי, רק אחר אכילתו מעה"ד נתערב הרע בטוב כידוע, וגם יפלא איך יהי' בג"ע אשר הוא תענוג אלקי לנשמו' עץ אשר יקרא בשם טו"ר אף שנאמר שהוא רק מקור לרע כו' אך מקודם צ"ל מהות ג"ע התחתון מהו אם הוא דבר רוחני איך הוא בגדר מקום בקו השוה כידוע וגם איך הלך אדם וחוה בג"ע בגשמיות ואיך אכלו מהעץ אכילה גשמיות ונתנו גם לכל החי לאכול ולאחר אכילתו גירש אותו ה' מהגן, וכ"ז אינו שייך רק בדבר המוגבל במקום גשמי ואם הוא גן גשמי ופירותיו הם גשמיי' יפלא למה לא נמצא במפה בכל המדינות וגם ידוע דמקומו הוא בקו השוה ולמה לא נראה שם כלל, ועוד יפלא אם הוא דבר גשמי איך שייך לומר שהנשמו' בעת פרידתם מהגוף התענוג הראשון הוא להם בגעה"ת כידוע אשר הנשמו' בלא גוף אין להם שום חוש בתענוגי' גשמיי' כלל ואיך יתענגו בג"ע ופירות גשמיי', וגם זה צ"ל מה שמבואר בדרז"ל בכמה מקומו' ענין הג"ע בל' גשם כמו מקום בג"ע או שכר הצדיק בג"ע מי"ג נהרי אפרסמין אשר ידוע שלהנשמה אינו שייך כלל מלשון וריח גשמי מהאפרסמין כו' אך הענין הוא שידוע שגעה"ת הוא רוחניו' עולם העשי' פי' רוחני' העשי' הוא בחי' אחרונה מעולם היצי' כידוע שסדר ההשתל' הוא שמ' שבעליון נעשה כתר לתחתון, מובן שרוחניו' דעשי' היא בחי' אחרונה ממ' דיצי', והנה ידוע שהדצח"מ דעשי' שרשם בעולמו' עליוני' פי' מה שנמצא בעשי' בחי' דומם כמו אבן טוב הוא נשתלשל מאבן טובה הרוחני' שביצי' וכן כל מיני פירות מהצומח שבעשי' שרשם מרוחניו' הפירות שביצי' וכן בחי' החי כו', וגם המקום גשמי שבעשי' שרשו ממקום הרוחני שביצי' והפירות שביצי' הם רוחניי' בתכלית הרוחניו' ונשכיל מקודם מהפירות

להבין ענין שם עה"ד טו"ר: **בוך 746.**

דעשי׳ למשל תפוח גשמי יש בו ב׳ דברים גשם ממשות התפוח הנתפס ביד וטעמו אינו נרגש בגשמיות ביד רק החיך מרגישו והטעם לגבי גשם ממשו הוא כמו ערך רוחני לגשמי כי גשם התפוח נתפס ביד בגדר מקום ורוחניו׳ טעמו אינו נתפס בגדר מקום ואעפ״כ נוכל לומר שאף הטעם הוא בגדר מקום כי ידוע שרק במקום גשם ממשות התפוח יש טעם ולא להלאה, והנה שרש התהוות גשם התפוח וטעמו הוא מכח הצומח שבארץ כי יש בכח הצומח כח שיתהווה ממנו גשם התפוח וטעמו, והנה כאשר חופרים בארץ לא נמצא מהות כח הצומח לא בחוש המישוש ואף לא נראה לעין כלל ומ״מ ידוע שישנו בארץ והוא ג״כ אינו נתפס בגדר מקום כי אינו נרגש ונראה כלל במקום ומ״מ נגדר הוא בבחי׳ מקום כידוע שבמקום הזה* הנה מובן שהכח הצומח הוא תכלי׳ הרוחני׳ לגבי גשם התפוח שאף רוחניו׳ טעם התפוח לגשם ממש יחשב אף לגבי כח הצומח להוות גשם התפוח כי הטעם אף שהוא רוחני שאינו נרגש בממשות היד וגם אינו נראה בחוש הראות מ״מ יש בו הרגשה לחיך אבל כח הצומח אינו בבחי׳ שום הרגשה כלל וכלל, והנה שרש התפוח וכח המצמיחו הוא מהתפוח דיצי׳ ויובן שגם כח הצומח אשר הוא בחי׳ רוחני ממש לגבי גשם התפוח מ״מ הם מעולם העשי׳ אבל תפוח דיצי׳ הוא רחוק מערך כח הצומח דעשי׳ יותר ויותר לאין ערוך מערך ריחוק רוחניו׳ כח הצומח לגשם התפוח כי הוא מעולם אחר מיצי׳ וגם בתפוח דיצי׳ יש ברוחניותו גשם התפוח ורוחניו׳ טעמו ועריבות ומתיקות טעמו הוא רוחני ודק יותר באין ערוך לטעם ועריבות הנרגש בעשי׳* מהשגת שכל עמוק ודק כמו השכלה עמוקה משלמה המלך ע״ה אשר מזה יתענג בעריבו׳ החיך הרוחני מהנפש ומ״מ התפוח הרוחני דיצירה הוא שרש לתפוח הגשמי דעשי׳ וגם רוחני׳ דעשי׳ וזהו בחי׳ געה״ת אשר באמת יש בו כל מיני פירות הנמצא בגשמיו׳ בעולם העשי׳ רק שהם רוחניי׳ בתכלי׳ עד שהנשמה בלי גוף יכול להתענג מטעם הפירות שבגן כנ״ל יותר ויותר מטעם העריבות משכל עמוק ומ״מ מקומו הוא בארץ הלזו בקו השוה, ומה שאינו נמצא במפה ואינו נראה שם כלל אין זה פלא כי גם כח הצומח דגשם העשי׳ אינו נראה כלל לעין ומ״מ ידוע בבירור שישנו בגשם הארץ.

אך לפי כל הנ״ל אינו מובן אם הגן הוא רוחני בתכלית עד שהנשמה יכולה להתענג מטעם הפירות איך הלך אדם וחוה בתוכו בגשמיות גופם ואכלו אכילה גשמיו׳ אך באמת קודם שעברו ציווי הקב״ה הי׳ גם גופם תכלית הרוחני׳ כמו שיהי׳ גופים גשמיים שלנו לעתיד אחר תכלית הבירור כידוע שיהי׳ השגת אלקות חיות להגוף כמו אכילה ושתי׳ גשמיו׳ ובאופן זה הי׳ גופו של אדה״ר קודם החטא כמשארז״ל עקבו של אדה״ר מכהה גלגל חמה וכן גופות הבהמות היו מזוככים בתכלית כמו שיהי׳ לעתיד כמ״ש במדרש שירוצו הכבשים למזבח להשחט בלי

---

*) בכת״י אינו ברור.

בחירה כלל ולכן אין זה פלא כלל איך אכל אדה״ר וכל החי מפירות הגן אך אחר החטא נתערב בו טו״ר וגירש ה׳ אותו מהגן פי׳ מצד שנתגשם לא השיג שם בחי׳ מציאות הגן כמו שמעתה אין אנו משיגים הגן ואינו נראה לנו כלל בקו השוה וזהו בחי׳ הגירוש שלו עד שהוכרח לעבוד את האדמה הגשמיו׳ כי לא השיג מהות פירות הרוחניי׳ דיצי׳ וחיותו הי׳ מפירות גשמיי׳ דעשי׳ וכן נתגשמו כל החי וכו׳. ובכל הנ״ל יובן שם עה״ד טו״ר כי כמו שמבואר למעלה שבפירות הגן אין במציאות שום גשם פרי וגם לא טעם מגשם פרי ומ״מ נק׳ הגן רוחניו׳ דעשי׳ הנק׳ מקור ושרש לפירות הגשמיי׳ כן הוא בחי׳ עה״ד טו״ר כי גשם הרע הנמצא בעשי׳ אינו בעה״ד אף ברוחניו׳ ובדקות ח״ו כמו שאינו בנמצא שם טעם פרי גשמי׳ כנ״ל ולכן לא נקרא עץ טו״ר רק עה״ד טו״ר פי׳ כשיאכל האדם מהעץ ידע שיש רע בעוה״ז והכח הרוחני יש בעץ הזה ואין בו שום שמץ רע אף ברוחניו׳ ובדקות כי גם הקדב״ה יודע שיש רע בעולם היינו הנחש רק אחר אכילת האדם מהעץ הדעת נודע לו שיש רע ונתפעל מהרע עד שנתערב גם בו מהרע (ועי׳ בהדרוש והנחש הי׳ ערום אריכו׳ הענין בזה) שעה״ד הוא מקור לתערובת טו״ר ומ״מ אין בו שום שמץ רע ח״ו אף ברוחניות ובדקות כמו שאין בפרי הגן שום טעם פרי גשמיו׳ ומ״מ נק׳ רוחניו׳ דהעשי׳ כנ״ל, ודמיון לזה הוא מה שארז״ל שדיבור אנוכי כולל רמ״ח מ״ע ולא יהי׳ לך כולל שס״ה ל״ת פי׳ כי באמת זה דבר פלא איך שבצמר גשמי דציצית יאיר עצמות הוי׳ אך באמרו אנוכי הוי׳ אלקיך הוא הכח שיאיר אור ה׳ בהצומח שההתהוות הוא מהסתר שם אלקי׳ שהוא בגי׳ הטבע כי הוא בעצמו אמר שאנוכי ה׳ אלוקיך פי׳ שמאיר באלקי׳ שלך וזהו שכולל רמ״ח מ״ע פי׳ שדיבור אנוכי הוא הכח לגילוי הוי׳ בכל גשם מהרמ״ח מ״ע ודיבור לא יהי׳ לך כולל שס״ה ל״ת פי׳ כי באמת אינו מובן איך יוכל להיות מציאת הל״ת בעולם נגד רצון אלקי׳ כי אין לך דבר חוץ ממנו אם כח העשי׳ הוא אלקות אך זהו פי׳ שדבור לא יהי׳ לך אלקים אחרים מצד שאמר לא יהי׳ ממילא מובן שדבור לא יהי׳ שאמר ה׳ הוא הכח שיכול להיות אלקי׳ אחרי׳ במציאות שהם בל״ת נגד אלקות שהוא בחי׳ אלקי׳ אחרים והנה אף שהדיבור לא יהי׳ לך כולל שס״ה ל״ת מ״מ א״א לומר שיש ח״ו בהדבור מקור לרע אף בדקות וברוחניות ואעפ״כ הוא כולל השס״ה ל״ת כו׳ וכן הוא הדמיון שם עה״ד טו״ר היינו אף כשיאכל ממנו אדם ידע מהרע ויתערב הרע בטוב אעפ״כ בעצם העץ אין שמץ רע כלל וכלל אף אחר שאכל ממנו האדם.

בהדרוש והנחש הי׳ ערום : ראה תו״ת בראשית ל, א ואילך.

פ׳ בראשית *, ביאור על ענין עה״ד טו״ר

הנה הרמב״ם בתחלת יסוה״ת מנה שלשה מצות בהאמנת אלקות האחד לידע ולהאמין שיש אלוה והוא מהפסוק אנכי הוי׳ אלקיך, הב׳ שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה אחר זולתי ה׳ והוא מהפסוק לא יהי׳ לך, הג׳ לייחדו והוא מהפסוק שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד, וכן מנה הסמ״ג והרא״ה בס׳ החינוך פ׳ יתרו ופ׳ ואתחנן. ולכאורה לא יהי׳ לך היינו ממש ענין לייחדו, דהא פי׳ לא יהי׳ לך היינו שלא יעלה במחשבה שיש אלוק אחר זולתי ה׳, והיינו ג״כ מצות לייחדו כמ״ש הרמב״ם אלוה זה אחד הוא ואינו שנים כו׳, ואתי שפיר עם מ״ש בילקוט פ׳ ואתחנן גבי מהיכן זכו ישראל לק״ש ממ״ת משם מבואר דהוי׳ אלקינו הוי׳ אחד זהו קבלת דיבור אנכי ולא יהי׳ לך. וא״כ לפ״ז זהו ע״ד מ״ע ומל״ת דגבי שבת שעל דבר השביתה יש מ״ע מל״ת ושניהם על ענין אחד כמ״ש בהרמב״ם תחלת ה׳ שבת, וכל העושה בו מלאכה ביטל מ״ע ועבר על ל״ת, כך כאן המל״ת היא שלא יעלה במחשבה כו׳ והמ״ע לייחדו שהוא אחד ואין שני לו. אך י״ל דמצות לייחדו זהו עוד דבר מלבד לא יהי׳ לך כי הרא״ה בספר החינוך פ׳ ואתחנן כ׳ דמצות לייחדו דהיינו ה׳ אחד היינו שהוא אחד בלי שום שיתוף, והנה הרמ״א בא״ח סי׳ קנ״ו כ׳ דבני נח אינן מוזהרים על השיתוף והביא כן מהתוספת דבכורות ד״ב ע״ב ובסנהדרין דס״ג ע״ב, ובשם רי״ו, ועיין בתשו׳ שער אפרים סי׳ כ״ד ובתשו׳ ושב הכהן שחלקו ע״ז, אמנם לפ״ד הרמ״א צ״ל שהרי בני נח מוזהרים על עבודה זרה כמ״ש במד״ר פ׳ ואתחנן על ששה דברים נצטוה אדה״ר על ע״ז ועל חלול השם כו׳, וא״כ עכצ״ל דשתוף אינו ע״ז ממש, אלא ענין שיתוף שמוזהרים בנ״י עליו ואין בני נח מוזהרים עליו זהו ע״ד מ״ש במד״ר בתחלתו ר״פ בראשית בענין בריאת המלאכים שנבראו י״א ביום שני למע״ב וי״א ביום חמישי, ולדברי שניהם לא נברא ביום ראשון כלום שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע

פ׳ בראשית: בוך 751 קנב, א גוכתי״ק הצ״צ. בלי הכותרת. ונמצא בעוד ז׳ כת״י מעתיקים. פ״א נדפס ג״כ באוה״ת נח ע׳ תרנח שו״ה והענין. ראה ג״כ אוה״ת ואתחנן ע׳ סז.

בבוך 55 מב, א רשום: פ׳ בראשית.

בב׳ כת״י 579 א, א, 636 ט, א — בכותרת: ביאור על ענין עה״ד טו״ר.

לכללות המאמר ראה מצות אחדות ה׳. ד״ה אנכי תרכ״ו. תרכ״ט ע׳ קמג. ד״ה מים רבים תשי״ז.

והנה הרמ״א בא״ח סי׳ קנ״ו: עיין בדרכי משה שם.

מהתוספות דבכורות ד״ב ע״ב: תוד״ה שמא.

ובסנהדרין דס״ג ע״ב: תוד״ה אסור. ר״ן ספ״ק דע״ז.

ובשם רי״ו: נתיב י״ז ח״ה.

ובתשו׳ ושב הכהן: סל״ח.

וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בד״ה מים רבים תשי״ז: ועייג״כ נו״ב מהד״ת חיו״ד סקמ״ח. פ״ת ליו״ד סקמ״ז סק״ב. פרמ״ג בשפתי דעת סו״ס סה. שדי חמד פאת השדה כללים אות ג׳ ס״ו סקי״א ובספרים שהובאו שם.

דשתוף אינו ע״ז ממש: ראה בד״ה מים רבים תשי״ז סעי׳ ג׳ ההפרש בין ע״ז לשיתוף.

וגבריאל בצפונו והקב"ה ממדד באמצעו, אלא אנכי ה' עושה כל נוטה שמים לבדי כו' מי אתי כתיב, מי הי' שותף עמי בברייתו של עולם. למדנו מזה דאילו מיכאל הי' מותח בדרומו כו' נק' זה שיתוף אע"פ שמיכאל הוא נברא ממנו ית' והוא בראו יש מאין ביום שני למעשה בראשית, עכ"ז כיון שמיכאל סייעו בבריאת העולם נק' זה שיתוף, וע"ז אנו מוזהרים על השיתוף כי הוא ית' לבדו ברא העולם בלי שום עזר וסיוע גם ממלאך נברא, ועד"ז גם עכשיו הוא לבדו מחיה העולם ומנהיגו, ואף שיש גבוה מעל גבוה שומר, הם רק כגרזן ביד החוצב בו, כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש הראשון פ"ב, ובני נח אין מוזהרין על השיתוף זהו לפי שמקבלים מהשרים שעל ידם נשפע להם השפע מבורא עולם, אומרים שהם ג"כ מסייעים לו או אחר שבראם הם עוזרים לו, אבל הם מודים שהשרים הם נבראים והוא ית' בראם אלא שלאחר שבראם ציוה ונתן להם כח שיסייעו לו כעין מיכאל ממתח בדרומו כו', אבל ישראל שנשמתם בא משם הוי' שלא ע"י ממוצעים ושרים הוזהרו על השיתוף כאשר באמת מי אתי כתיב מי הי' שותף עמי וכמ"כ עכשיו אין שום שותף עמו כו' וע' מזה בהרמ"ז פ' האזינו ע"פ כתפוח בעצי היער, והרמ"ז שם פי' שיתוף ע"ד מ"ש הרמב"ם ספ"ב מה' ע"ג בימי אנוש טעו כו' כיון שהם משמשיו ראוי לחלוק להם כבוד כו' וע' במד"ר באיכה ע"פ חלקי ד' אמרה נפשי למלך שנכנס במדינה ועמו דוכסין ואיפרכין כו' ובמד"ר ס"פ ואתחנן המשיל הדוכסין למיכאל וגבריאל ויש מן האומות שבררו להן מיכאל ויש בררו להן גבריאל, עד"ז הוא ענין השיתוף, ושם מסיים אבל ישראל בררו להן הקב"ה אמרו חלקי ה' אמרה נפשי הרי שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. נשמע דמצות לייחדו זהו שאע"פ שידוע שאין שום אלוה אחר זולתי ה' שזהו מצות לא יהי' לך כנ"ל עוד זאת שלא יעלה על הדעת שהמלאכים עליונים שהוא יתברך בראם הם מסייעים לו בעסק הנהגת העולם, וכענין שלש שותפים באדם אב ואם, הרי נחשבו שותפים להקב"ה בבריאת האדם, אף שבאמת גם חלקם הוא מהקב"ה שהוא מחיה ומהוה אותם, כמו ע"ד שהארץ תוציא צמחה ע"י הכח שניתן בה מהקב"ה ע"י מאמר תדשא הארץ דשא כך הזרעת האדם ואשתו, ע"י מאמר פרו ורבו, עכ"ז נק' שותפים להקב"ה בבריאת בן אדם כי הם בעלי בחירה ובידם להזדווג או לא להזדווג, משא"כ המלאכים עם שנק' שרים מיכאל שר של שלג וגבריאל שר של אש הם רק כגרזן ביד החוצב בו ואין בידם להוסיף ולגרוע מהשפע כגרזן ביד החוצב בו ולא דמי לאב ואם כי המלאכים אינן בעלי בחירה, וזהו שאנו מוזהרין על השיתוף לומר שההשפעה שמלמעלה אינו ע"ד שלש שותפים באדם כו' כ"א מי אתי שותף כו' אתה ה' לבדך כו' ואתה מחיה את כולם, ועמ"ש מזה ע"פ כבד את אביך ואת אמך, נמצא אזהרה דלא יהי' לך מוזהרים בני נח ג"כ והוא שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה אחר זולתי ד', ואמנם ענין השיתוף זהו אינו ענין אלוה אחר ח"ו כ"א שחולק ג"כ כבוד להמלאכים והשרים עליונים עם שמודים שהם נבראים והוא ית' לבדו הקדמון, אך כיון שהם משמשיו חולקים להם ג"כ כבוד וקורין אותם שותפים אליו ית' בסוברם שהם מסייעים לו בהשפעות לעוה"ז, וע"כ מכוונים

לקבל מהם ע״ד חמרא למרא וטיבותא לשקיו. וקרוב זה לענין מארז״ל סוף מנחות דקרו ליה אלקא דאלקיא, מיהו זה י״ל בכלל לא יהי׳ לך כו׳ כי שם ר״ל דעזב את הארץ בידם, אבל שיתוף אינו שעזב בידם כ״א הם מסייעים לו, דוגמת משארז״ל במד״ר פ׳ כי תשא פמ״ג ור׳ נחמי׳ אמר בשעה שעשו ישראל אותו מעשה עמד לו משה מפייס את האלקים אמר רבון העולם עשו לך סיוע ואתה כועס אליהם העגל הזה שעשאו יהיה מסייעך אתה מזריח את החמה והוא את הלבנה כו׳ אתה מוריד גשמים והוא מגדל צמחים, אמר הקב״ה, משה אף אתה טועה כמותם אין בו ממש עכ״ל דר״ל שמשה לימד עליהם זכות שעשיית העגל אינו ע״ד ע״ז ח״ו ולא עברו ח״ו על לא יהי׳ לך, כ״א עשו לו סיוע שסברתם שהעגל שרשו פני שור שבמרכבה, ופני שור זהו ע״ד גבריאל, וא״כ כיון שהוא מהמרכבה של הקב״ה סבורים שיהי׳ מסייע לו כמו הטפל לגבי העיקר, כענין הלבנה לגבי החמה, וזהו ענין השיתוף כנ״ל, אמר לו הקב״ה משה אף אתה טועה כמותם אין בו ממש, כי פני שור מהשמאל אינן ח״ו מסייעים לו, כ״א הם רק כגרזן ביד החוצב וכמו שהארץ מוציאה צמחים רק ע״י מאמר תדשא הארץ כו׳ ולכן נאמר המצמיח הרים חציר שהוא ית׳ המצמיח, וע״ז השיבו משה א״כ שאין בו ממש למה אתה כועס כו׳. וע״ז בא הציווי לייחד: דהיינו שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד, שהוא לבדו הוא ואין לו שום שותף בהנהגת העולם כולו.

קיצור. לבאר מצות לייחדו שהא פסוק שמע ישראל, לכאורה י״ל שזהו ג״כ מצות לא יהי׳ לך, וכ״מ בילקוט, וא״כ זהו ע״ד עשה ול״ת, אכן עוי״ל שהיא כוללת יותר ממצות לא יהיה לך דהיינו שהוא ג״כ אזהרה לייחד את שמי, ור״ל שמוזהרים על השיתוף, כי ענין השיתוף זהו ע״ד שהמלאכים שהם נבראים מאין ליש ממנו ית׳ עכ״ז אחר מסייעים לו כמו הדוכסין המסייעים את המלך בהנהגת מלכותו ע״כ חולקים להם כבוד, וע״ד שלש שותפים באדם שלכן נאמר כבד את אביך כו׳ משא״כ לא יהי׳ לך זהו לאפוקי מן המין האומר ששתי רשויות הן, או אף מן המין האומר שעזב הקב״ה את הארץ ביד הנהגת השרים רק דקרו ליה אלקא דאלקא, זהו האזהרה דלא יהי׳ לך, משא״כ השיתוף זהו עם שהקב״ה משגיח בארץ עכ״ז הם מסייעים לו כדוכוס המסייע למלך, או מפני שהם משמשיו ראוי לחלוק להם כבוד, וע״ז בא המצוה לייחדו להרחיק מן השיתוף, וכן פסוק וידעת היום כו׳ אין עוד מלבדו והיינו להאמין ולידע אשר באמת המלאכים אינן מסייעים לו כלל רק הוא לבדו פועל המציאות ואע״פ שיש שרים שר של שלג כו׳ שרו של עולם כו׳, אין בידם להרע ולהטיב, להוסיף ולגרוע כי הם רק כגרזן ביד החוצב בו, כמו שהארץ תוציא צמחה ואין הארץ יודע איך מוציאה כ״א ע״י מאמר תדשא הארץ דשא.

סוף מנחות דקרו ליה אלקא דאלקיא: **ועייג״כ תניא פכ״ד. שער האמונה פכ״ב. דרוש דתער השכירה להצ״צ (בסו״ס דרך מצותיך ח״ב) ובכ״מ. — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א שם.**

ב) **והנה** הרמב"ם בספר המצות מ"ע סי' ב' הביא מאמרי ז"ל על מנת לייחד את שמי ע"מ לייחדני כו'. והענין כי לומר שאין לו שותף ע"ד שנתבאר זהו פשוט, אבל עוי"ל בזה ע"ד מ"ש בספר מערכת אלקות שער ההריסה והוא פרק ט', בענין פי' קצוץ בנטיעות, ושם כ' גבי חטא עץ הדעת, וז"ל וטעה והודה ואמר כי השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם (נ' פירושו השמים זהו ז"א דאצילות שמים לה' ששם מאיר ש' הוי' והיינו ע"ק, והארץ שהיא מ' דאצילות הנק' ג"כ עטרה נתן לבני אדם שהיא לבדה מנהגת עולמות בי"ע והיא הנקרא שרו של עולם ונק' אדריכל וכמש"ש במערכת ס"פ ח' היינו סוף מערכת הטעם) והנה הרס לחלק את הפועלים (ר"ל שעשה הפרש בין תפארת ומ', שהתפארת הוא אלוה למעלה באצי' הנק' שמים, אבל בי"ע מנהגת המ' הנק' ארץ) והסבה בזה מפני כי לא השיגה חכמתו אך במעלת המנהיג שהוא העטרה הנרמז בפרי שאכל (ר"ל שהמ' נק' עץ הדעת) ולכן חשב כי דיו בפרי, שהוא קיומו של עולם (כי המ' מחי' בי"ע כמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו, שהמ' נקראת אחרי הוי' בחי' אחוריים לבד, וזהו כי עמך מקור חיים, שמקור חיים של העולמות נקרא עמך דבר הטפל אצלך וזהו שנק' הבריאה יש מאין, שהיש נברא מבחי' שהוא אין היינו שם והארה, והארה זו זהו קיומו של עולם) ואליו ישא את נפשו להתפלל, ולא שת לבו רק לזאת (שהיא המ' הנקרא זאת) ובעבור כי כיון להפריד הפרי מן האילן (ר"ל המ' גבי ז"א הוא כמו הפרי לגבי האילן שהאילן ממנו נצמחים פירות בכל שנה וע' זח"א פ' ויחי דף רל"ח ע"א פי' עץ עושה פרי דכר דהיינו ז"א, עץ פרי דא נוק' ופי' בזח"מ שם עץ עושה פרי הוא התפארת הוא עושה פירות ובורא אותם דהיינו נשמות הצדיקים כדלקמן, ובאיזה מקום בורא ועושה אותם, במלכות שהיא עץ פרי כלומר עץ שבו נעשים הפירות ע"י התפארת, ומזה יובן ענין פירותיהן בעוה"ז כי העוה"ב * והעוה"ב הם זוג במד"ר ס"פ ואתחנן והיינו דכר ונוק', ועצם והקרן של המצות הוא בהדכר תפארת רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא, לכן שכר מצוה בהאי עלמא שהוא המ' ליכא, ומ"מ יש פירותיהן בעוה"ז, והיינו ע"י יחוד תו"מ. עכ"פ מזה יובן ד' המערכת שהעה"ד כללו בשם פרי לגבי עץ החיים שהוא ת"ת עיקר האילן, ואדה"ר כיון להפריד הפרי מן האילן כי רצה רק בהפירות שבעוה"ז, והניח עיקר האילן שהוא ענין הקרן קיימת לעוה"ב) שהוא עץ החיים נענש הוא וזרעו בהפרדת הנפש מן הגוף מדה כנגד מדה (והיינו כי בחי' מ' נק' גוף לגבי תפארת שהוא בחי' נשמה כמבואר בזהר ויחי דף רמ"ה ע"א וע"ז ארז"ל עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וע' זח"ג קנ"ב א' שבהתורה יש גוף ונשמה כו', וזהו כי עזה כמות אהבה כפרישותא דנפשא מן גופא, וארז"ל דקאי על אהבה שאהב הקב"ה את ישראל, לכן אדה"ר שהפריש המ' מן הת"ת נענש בהפרד הנפש מן הגוף כו').

---

* כי העוה"ב והעוה"ב: אולי חסרים כאן איזה תי'.

וע' מזה בבחיי ס"פ נח בענין דור הפלגה שהפרידו בין שם הוי' ובין שם אלקים ואמרו רק שם אלקים שהוא האדריכל הנז' במד"ר פ' בראשית פ"ח ופכ"ז הוא המנהיג את העולם ושם הוי' עזב את הארץ ע"ד הנ"ל בפי' השמים שמים לה', ונודע דשם אלקים גימ' הטבע אבל האותות והמופתים המחודשים בשנוי הטבע לגמרי נמשכו משם הוי', והם כחשו בזה, ועד"ז אמר פרעה לא ידעתי את הוי' אף שידע משם אלקים כמו שאמר לו יוסף אלקים יענה את שלום פרעה ועמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה בענין כי אל דעות הוי' הדעה שמלמטלמ"ע זהו יש מאין שלמטה היש כו' אבל הדעה העליונה כמו דקמיה כולא כלא חשיב ממש כו' ועמ"ש מזה ע"פ על כן קראו לימים האלה פורים, ומכ"ז יובן ג"כ פי' לייחדו לייחד את שמי דהיינו מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים דהיינו הוי' הוא הפועל הכל אלא שהוא ע"י ש' אלקים ע"ד כי שמש ומגן הוי' אלקים, ולכן כולא קמיה כלא חשיב, וזהו ג"כ ענין לשיקבה"ו, שנתבאר לקמן בד"ה ושננתם לבניך, כי שכינתי' הוא ג"כ בחי' העטרה שהיא מ' ונק' ג"כ אלקים, וקודב"ה היינו תפארת ש' הוי', והיחוד היינו לידע דכולא חד ממש וכנ"ל, וזהו ג"כ ענין הוא ושמו, כמ"ש הודו לו ברכו שמו, וע"ד שאמרז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו לבד, וזהו הייחוד שחיות העולמות הוא רק מבחי' שמו, והוא ושמו אחד וזהו ע"מ לייחד את שמי כו'.

קיצור. אדה"ר הרס את הפועלים, שחשב שהמ' לבד הנק' עה"ד מנהגת את העולם, וזהו אכילת עה"ד שהמ' נק' עץ פרי וז"א נק' עץ עושה פרי, ועי"ז נענש בהפרדת הנפש מן הגוף מדה כנגד מדה כמו שהפריד בין ת"ת ובין מ', והנה פרעה אמר לא ידעתי את הוי' המאיר בת"ת רק ש' אלקים שהוא מ', ואדה"ר אע"פ שידע ש' הוי' אבל חשב שההנהגה ע"י ש' אלקים לבד, ועי"ז בא מצות לייחדו, ע"ד אין קדוש כהוי' שהוא הוי' המהוה הכל ואעפ"כ הוא קדוש ומובדל כי מחי' העולם רק בשמו שהוא המ', אבל כיון שהוא שמו א"כ כולא חד, וע"פ לשון חסידות היינו שהמ' היא ממכ"ע וז"א שהוא תפארת הנק' קדוש הוא סוכ"ע ואדה"ר חשב שהנהגת העולם רק ע"ד ממכ"ע, וזהו השמים שמים לד' בחי' סוכ"ע והארץ שהוא ממכ"ע נתן לבני אדם ועד"ז הפי' היש הוי' בקרבנו ז"א אם אין מ', אבל באמת עיקר הפעולה והחיות נמשך מבחי' סוכ"ע כמ"ש בת"א בהביאור דמזווזה מימין בענין כל אשר חפץ הוי' עשה ובענין כי אני ידעתי כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים כל אשר חפץ ד' עשה בשמים ובארץ, ועוד בת"א בד"ה יביאו לבוש מ' וע' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון בענין דעת ואמונה.

בד"ה ושננתם לבניך: אוה"ת ואתחנן ע' רנת.

תרטו״ב

א. הנה הרמב״ם. ובו שני פרקים עם קיצורים.

ענינים. פרק א. א) האמנת אלקות א) לידע שיש אלוקה ב) שלא יעלה במח׳ שיש שם אחר זולתו ג) לייחדו ג׳ שותפים באדם. ב) הרחקת השיתוף.

פרק ב. חטא אדה״ר הפרדת המל׳ מהתפארת, הוי׳ ואלקים, ממכ״ע וסוכ״ע, ונידון בהפרדת הנפש מהגוף.

בענין עה״ח ועה״ד ע׳ עוד מ״ש ע״פ מחה תמחה כו׳ וצ״ע דבע״ח של״א פ״ב מבואר כי עשו יוצא מיסוד אבא והרי בלק״ת ס״פ בראשי׳ נז׳ איך כשמותי׳ דאבא מאירי׳ בז״א אין שום יניקה לחיצוני׳ וצ״ע אם נאמר דעשו זה אינו בכלל חיצוני׳ כי עשו הוא ז״א דקליפה דאצי׳ משא״כ אור הנ״ל קדושה, ע׳ בע״ח שמ״ח דק״נ דאצי׳ כורסיא דשביבין אלקי׳ קדושי׳ ע׳ ביאור צירופי אלקי׳ ע״פ ואם בשדה מצאה.

במד״ר פ׳ בראשית פכ״ג ע״פ ותקרא את שמו שת כו׳ תחת הבל כי הרגו קין מחטיא של הבל נהרג קין. ופי׳ הנזר הקדש וז״ל והוא מבואר לחכמי האמת דהבל נתחייב מיתה מן הדין בחטאו ע״י מה שהציץ בשכינה בשעת קבלת הקרבן וקצץ בנטיעות ונתגלגל לו חובה ע״י חייב הוא קין ולכן לא הצילו ה׳ מידו כו׳ עכ״ל, וצ״ל דהרי כתיב וישע ד׳ אל הבל וכמ״ש בזהר הגדול חלק א׳ דמ״ב ע״ג ע״פ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו מחשבתו הוה בההוא אתר דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב כו׳ ושער רישיה כעמר נקא וקודב״ה מחשבתיה טבא צרפה למעשה ובגין דא קביל ליה עכ״ל והובא בלק״ת פ׳ אמור בד״ה והניף הכהן אותם ספ״א, וא״כ מבואר דהוה מחשבתו מחשבתיה

תרטו״ב: קיצור זה הוא לכ״ק אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע שנמצא בגוכתי״ק בבוך 1065.
בענין עה״ח ועה״ד: בוך 1114 צב, א גוכי״ק הצ״צ. בוך 744 שעח, א.
והרי בלק״ת ס״פ בראשית: מבואר באוה״ת נח תקצז, ב.
במד״ר פ׳ בראשית: בוך 1018 כב, א. 802 א, א (חסר בסופו).

טבא, ושלכן וישע ד׳ אל הבל דפי׳ וישע הם ש״ע נהורין ואיך אומר מחטיא של הבל וגם לפי׳ הנזר שקצץ בנטיעות שזהו שני הפכיים, ויש להקדים הדרוש * מאדמו״ר ז״ל ע״פ ואם ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך (ופרש״י ארץ קני קניזי קדמוני) כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה וגומר ויספת לך עוד שלש ערים אלו מפני שעדיין לא הרחיב גבולם) והיינו שיהושע הנחיל להם שבספר יהושע שהנחיל לישראל אין זה שלימות הירושה של ארץ כנען מה שנשבע הקב״ה לאברהם בפ׳ לך לך סי׳ ט״ו וליצחק בפ׳ תולדות סי׳ כ״ו וליעקב בפ׳ ויצא סי׳ כ״ח, מאחר שאומר ואם ירחיב ד׳ את גבולך כאשר נשבע לאבותיך אז ויספת לך עוד שלש ערים (ובימי יהושע לא היה תוספת שלש ערים אלו מפני שעדיין לא הרחיב גבולם) והיינו שיהושע הנחיל להם רק שבעה אומות הכנעני והחתי והאמורי אבל קני וקניזי וקדמוני לא ניתן להם ירושה והם אדום ומואב ועמון כדפרש״י בחומש פ׳ לך לך סי׳ ט״ו י״ט כמ״ש (דברים סי׳ ב׳ ט׳) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כו׳ כי לבני לוט נתתי את ער ירושה וכה״ג כתוב גבי בני עמון וגם גבי בני עשו, רק לע״ל שאז ירחיב ד׳ גבול ארץ ישראל דהיינו שגם ג׳ אומות אלו קיני קניזי קדמוני יהיו לבני ישראל ירושה לכן יתרחב אז הגבול יותר מהגבול דיהושע, וע״ז נאמר ואם ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך, והנה בגבולות הארץ שביחזקאל סי׳ מ״ז מ״ח שהתנבא על לעתיד לא יש שום הרחבת גבול משינוי מהגבולים דיהושע (שיחזקאל מחלק הגבולים לי״ג גבולים כמו ביהושע, כן מצאתי כתוב בלשון הכותב, ובעו״א בפרש״י לא מצאתי לשון י״ג גבולים) וזה דבר תמוה דכיון שנאמר על לע״ל ואם ירחיב ד׳ אלקיך שיתרחב הגבול ע״י ירושת הג׳ אומות קיני קניזי קדמוני שנתן לאברהם מפני מה אין יחזקאל הנביא מזכירם במנין שלו, אך הנה איתא בלק״ת של האריז״ל פ׳ שופטים ע״פ ואם ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך כו׳ ויספת לך, הנה קשה שאחר שיבא משיח ראוי שלא יהיו רוצחים כמש״ה ולא ישא גוי אל גוי חרב וגו׳ ואיך אמר ויספת עוד שלש ערים מלבד הראשונים, אך דע כי כל זרעו של הבל נתחייבו מיתה ולכן הרגו קין להבל כו׳, והנה ארז״ל ששני קיצין הם זכה אחישנה לא זכו בעתה והנה בעו״ה אם יבא הקץ בעתה אז ודאי שיתקנו כל זרעיותיו של הבל אך אם יזכו קודם הקץ אז עדיין לא נשלם תיקון הבל וז״ס ואם ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך וגו׳ כי תשמור את כל המצוה וגו׳ כלומר כשיהיה הקץ מחמת זכות שיקדים הקץ ויספת לך עוד ג׳ ערים כדי להשלים זרעיותיו של הבל, אך לא יהרגו במזיד רק בשוגג כו׳ ויתחייבו ההורגים גלות לכן צריך להוסיף עוד ג׳ ערים כדי להשלים זרעיתו במהירות גדול עכ״ל. ולהבין כ״ז מפני מה תלה

הדרוש . . . ע״פ ואם ירחיב: נדפס בסה״מ תקס״ה כרך ב׳ ע׳ תשצח (נוסחא שני׳).

כן מצאתי כתוב בלשון הכותב: שם ע׳ תשצט (בנוסחא שני׳), ראה ד״ה אל תצר את מואב (לכ״ק אדמו״ר האמצעי) ע׳ 6.

ארז״ל . . . ששני קיצין זכו אחישנה: סנהדרין צח, א. ראה ד״ה אל תצר הנ״ל ע׳ 5.

הדבר בעתה ואחישנה, הנה ארז״ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה והיינו דכאשר כנס״י מזרעת תחלה בבחי׳ העלא׳ מ״ן מלמטה למעלה בבחי׳ ואל אישך תשוקתך אזי באתעדל״ת אתעדל״ע להמשיך מ״ד ממקום גבוה מאד שתלד זכר שהוא מדרגה גבוה ביותר דהיינו בעבודה שמולדת אהבה בנש״י שמבחי׳ דכר דהיינו בחי׳ אהבה רבה שהיא בחי׳ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו׳ אבל כשאיש מזריע תחלה אזי יולדת נקבה בחי׳ האהבה על מנת לקבל פרס בג״ע כמ״ש בלק״ת פ׳ תזריע ד״ה שוש תשיש, וכך גם כאן שכשיהיה הקץ ע״י ההתעוררות של כנס״י שע״י אתעדל״ת יעוררו אתעדל״ע למהר הדבר קודם זמנו שזהו בחי׳ אחישנה אזי ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך שינחילו אף שלשה אומות קני קניזי קדמוני כפי שבועת ד׳ לאברהם אבל כשיהיה איש מזריע תחלה דהיינו שיבא הקץ ע״י התעוררות שלמעלה בעתה אזי יהיה גבולות הארץ כמ״ש ביחזקאל בלי שינוי והרחבת גבול מגבולים דיהושע ולא יירשו את ג׳ אומות הנ״ל להכניסם תחת גבולות הארץ כ״א לשממה תהי׳.

ב) **וביאור** הענין דהנה כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך שהם ז׳ מלכין קדמאין דתהו שמתו ונפלו דרך שבירה לשם ב״ן דאצי׳ מקור דבי״ע כו׳, והנה איתא בע״ח שעיקר השבירה היה בשבעה מלכין קדמאין שהם ז׳ מדות דתהו אבל בכח״ב דתהו לא היה בחי׳ שבירה ממש רק בחו״ב הי׳ בחי׳ פגם ובכתר הי׳ רק בחי׳ ביטול בעלמא לכך לא נחשב בענין השבירה רק ז׳ מדות (והיינו כמ״ש בסש״ב ח״א ספ״ח שחכמות חיצוניות בכלל דברים בטלים יחשב שזהו אחוריים דאו״א שנפגמו כו׳) והנה הז׳ מדות דתהו שנשברו ניתנו לישראל הנמשכים משם מ״ה המברר שיבררו אותם ולאתהפכא מחשוכא לנהורא וממרירו למיתקא ולזאת הנחיל יהושע לישראל את ארץ כנען כל הז׳ עממין שיבררו מהם הניצוצין דקדושה, והנה מבואר בע״ח שבזמן שמתבררין הז׳ מדות דתהו שנפלו דרך שבירה ממש אז מתבררים ג״כ עמהם בחי׳ אחוריים דאו״א והביטול שהי׳ בכתר שהם קני קניזי וקדמוני (כמ״ש בלק״ת מהאריז״ל פ׳ לך לך ע״פ את הקיני ואת הקניזי וז״ל הנה בא״י יש י׳ אומין נגד עשר מדות שבקדושה יש ג״כ בקליפה והז׳ מהם שהם תחתונים יכלו ישראל לכבוש אבל הקליפות שהם נגד ג״ר שלה לא יכלו שהם קליפות דקות ביותר וגדולות והם קני וקניזי וקדמוני קני כנגד בינה שבה עולה קס״א קניזי כנגד חכמה שבו זקן זה קנה חכמה ובקליפות נק׳ קניזי, קדמוני נגד כתר שבה עכ״ל ואפ״ל כי הכתר עליון נק׳ אויר קדמון כמ״ש במא״א אות א׳ סעיף קנ״ג ולכן הקליפה שכנגד כתר נק׳ קדמוני) ולזאת מהראוי הי׳ להם לישראל לנחול אף את ארצות הקיני וקניזי וקדמוני ששרשם מכח״ב

וכמ״ש בלק״ת מהאריז״ל: ראה אוה״ת דברים ע׳ כ.

הנה בא״י יש י׳ אומין: ראה אוה״ת דברים ע׳ יט ואילך.

דתהו שמתבררים עם הזמ"ל דתהו, אך זה תלוי במעשה התחתונים בעתה ובאחישנה, והיינו שז' מדות דתהו נתנו לישראל ממש שיבררו את הז' מדות דתהו שמתבררים עם הזמ"ל דתהו, אך * זה תלוי במעשה התחתונים בעתה המתברר מהם ששרשו גבוה מאד נעלה מבחי' עולם התהו שלפני האצי' ירשו אותו בנ"י שיתגלה בתוכם ויאיר בהם בבחי' גילוי ממש בארץ כנען אשר עיני ה' אלקיך בה כו', וכל הפרצופי' דאו"א וזו"ן ולאה ורחל דאצי' מאירי' בתוכה מצד שהי' היתה ארץ כנען שבה היו ז' עממין החתי האמורי והפריזי כו' וישראל כבשוה ובירו מהם הטוב שבמדו' עליונות דתהו שנפלו דרך שבירה לתוכם לכך ירשו ישראל את הטוב שבהם הנעלה שיאיר בתוכם בגילוי ממש כנ"ל אך בבחי' ירושת הטוב שבכח"ב דתהו שמתבררים עמהם ע"י ישראל המבררים אם יתגלה הטוב שבהם ממש על ישראל בגילוי ממש דהיינו שינחלו אף ארצות הקני קניזי וקדמוני שבהם מלובשי' בחי' כח"ב דתהו ויהי' גם מדינות אלו בגבולו' הארץ ישראל תחשב שיאירו שם ג"כ כל הפרצופי' דאצי' כמו בארץ ישראל ויתר על כן שבא"י מאיר הטוב של המדו' דתהו ובארצות הקני וקניזי וקדמוני כשהי' תחת גבול א"י הי' מאיר בחי' הטוב דכח"ב דתהו הנעלה בגלוי ממש כו' או לא ירשו אתם ממש להכניסם תחת גבול א"י זולת למדבר ושממה תהי' בלבד דהיינו שהרע שבקרבם יבערו מן הארץ ויפרידו אותו לגמרי שישמידו את כל הגוים שבמדינות אלו, אבל הטוב שבכח"ב דתהו ששרשם לא יתגלה ויופיע שם בבחי' גילוי זולת יתלבש בהמדו' דתהו בהלבשה בלבד להאיר בתוך א"י ממש זה תלוי במעשה התחתונים שאם יהי' בחי' אחישנה דהיינו שאשה בתי' כנ"י מזרעת תחלה בהעלא' מ"ן ואתעדל"ת מלמטלמ"ע אזי יעוררו מ"ד ממקום גבוה מאד נעלה שתלד זכר דהיינו שיתקיים שבועת הקב"ה לאע"ה שירשו אף ארצות הקני וקניזי וקדמוני ששרשם מכח"ב דתהו לברר ולהפריד הרע מן הטוב והטוב דכח"ב דתהו יאיר שם בבחי' גילוי ממש כמו שמאיר הטוב שבמדו' דתהו שנתבררו ע"י ישראל בא"י ואזי אף זאת בגבולת הארץ תחשב וכמ"ש כי ירחיב ה' את גבולך וגו', אבל כשיהי' הקץ בעתה ע"י האיש העליון שמזריע תחלה באתעדל"ע קודם האתעדל"ת אזי הגם שרוח הטומאה יעבור מן הארץ שיבער הרע אף מבחי' קני קניזי וקדמוני ששרשם כח"ב דתהו ויופרד מהם לגמרי אעפ"כ לא יתגלה הטוב בתוכם ממש בבחי' גילוי כ"א הטוב דכח"ב יתלבש דרך הלבשה בתוך המדו' דתהו להאיר דרך המדות בתוך ארץ כנען, אבל לא יתגלה האור דכח"ב במדור וכלי' בפ"ע בשארי המדינות שלהם הם קני וקניזי וקדמוני זולת ארץ כנען שאף הם בגבולות הארץ תחשב, כ"א בתוך המדינות דז' עממין ששרשם המדות דתהו תתלבש הארת כח"ב להאיר להם דרך התלבשו' בלבד וקני וקניזי וקדמוני יהי' רוח הטומאה והרע נפרד מהם לגמרי ויהי' לשממה ומדבר כו', והיינו כמו שנאמר בזהר בענין ההיכלות דבי"ע שמונה רק ז' היכלות של הז'

אך זה תלוי : מכאן ואילך נמצא גם בסה"מ תקס"ה כרך ב' ע' תתג (בנוסחא שני') בשינויים קלים.

מדות עליונות ולכאורה הוא פלאי הלא יש עשר ספירות והיו מצטרך להיות עשר היכלות להיות כל ספי׳ וספי׳ מיוחדת מתלבשת בהיכל המיוחד לה שההיכל הוא הכלי שלה שהיא מאירה ומתגלה בו בבחי׳ גילוי אל הנשמו׳ ומלאכי׳ שבתוכה שישיגו אותה בהשגה ממש כו׳. אך הענין הוא שבהיכל ק״ק דבריאה מתלבשת בחי׳ כח״ב דרך התלבשות בלבד כנודע דהיינו מצד שעולם הבריאה הוא אין לו ערך ויחס כלל לעולם האצי׳ עד שא״א לבחי׳ כח״ב הנמשך לבריאה שיאירו בבריאה בגלוי ממש בהתלבשותן כאו״א בכלי והיכל מיוחד בפ״ע עד שיהיו עוד ג׳ היכלות לג׳ אורות דכח״ב דבריא׳ עד שיהי׳ הנשמות ומלאכי׳ שבכל היכל מג׳ היכלות דכח״ב משיגים אותם בהשגה ממש דהיינו שהמלאכי׳ ונשמו׳ שבהיכל החכמה כדומה הי׳ אור החכמה שורה בהם בהתפשטו׳ וגילוי עד שישיגוה כו׳ שזה מהנמנע מצד שפלות המדרגה של עולם הבריאה לגבי עולם האצי׳ כנודע לזאת א״א זולת שיתלבשו בחי׳ כח״ב דבריאה הנמשך מאצי׳ דרך הלבשה בתוך ק״ק דבריאה ויאירו אורם דרך התלבשותם בתוך הז׳ היכלות דבריאה אבל אין להם מדור וכלי׳ מיוחדי׳ בפ״ע שיתגלו בבחי׳ גילוי בפ״ע כי לא נמצא רק ז׳ היכלות והם נכללי׳ עמהן ע״י התלבשותן בהיכל ק״ק דבריאה, אבל אם היו מאירי׳ בלתי התלבשות בתוך המדו׳ אזי הי׳ מצטרך להיות לכאו״א כלי׳ מיוחדי׳ והי׳ מצטרך להיות עשר היכלות כו׳ כנ״ל, כך ממש דדוגמא זו יהי׳ לע״ל כשיהי׳ הקץ בעתה ע״י ההתעוררו׳ שלמעלה בלבד שאיש מזריע תחלה שאז יולדת בת דהיינו שלא יתגלו בחי׳ הטוב דכח״ב דתהו בכלי׳ מיוחדי׳ שלהם הם המדינות דקני קניזי וקדמוני שבגבולות הארץ תחשב כ״א הרע יתברר מג׳ אומות אלו ויהיו מדינות אלו רק שממה ומדבר והטוב שבהם יאיר דרך התלבשות בתוך המדות דתהו שבארץ כנען כענין ההתלבשות דכח״ב דבריאה בהיכל ק״ק כו׳ שלא נמצא רק ז׳ היכלות בלבד ובהיכל ק״ק תתלבש בחי׳ כח״ב ומאירי׳ דרך התלבשו׳ בתוך הז׳ מדות בלבד אבל אין להם היכלות הם הכלי׳ בפ״ע להאיר בבחי׳ גילוי כאו״א בכלי והיכל שלו שחכמה יתגלה בהיכל החכמה כדומה וכתר בהיכל הכתר כו׳ כך ממש יהי׳ למטה שלא יהי׳ כלי׳ והכלי׳ בפ״ע להשראת כח״ב דתהו שההיכלו׳ שלהם שלמטה הם ג׳ מדינות דקיני וקניזי וקדמוני (דכמו שלמעלה הוא בחי׳ היכל כלי׳ שבו מלאכי׳ ונשמות שרוים כך למטה מדינה שבו אנשים דרים כו׳) שיתישבו אף הם מגבולות הארץ ויתרחב הגבול בגשמיות בתוספת שמדינות אלו שיחשב בגבולות הארץ שזהו הכלי׳ והיכלות מיוחדי׳ דכח״ב שרשם שיאירו במדור בפ״ע כו׳ כ״א בחי׳ הרע שלהם יתברר מהם ויהי׳ למדבר שממה כו׳ והטוב שבהם יתלבש בתוך המדות עליונות דתהו שבארץ כנען בז׳ אומות שכבש יהושע כו׳ ויאירו שם דרך התלבשות בלבד ולא במדור וכלי בפ״ע כו׳, אבל כשיהי׳ הקץ באחישנה ע״י אתעדל״ת שאשה מזרעת תחלה אז יולדת זכר מדרגה גבוה מאד נעלה, דהיינו שירשו את ארצות הקיני קניזי וקדמוני לבער

ולכאורה הוא פלאי הלא יש עשר ספירות: ראה אוה״ת דברים ע׳ יט: ובפרדס שער היכלות פ״ט הקשה למה הם ז׳ היכלות ולא עשר כו׳, ע״ש.

ולהפריד הרע מהן ולברר הטוב שבהם שהוא בחי׳ כח״ב דתהו שרשם שיאירו בתוך הכלים מיוחדים שלהם הם ג׳ מדריגות אלו בגילוי ממש כאו״א במדור בפ״ע כו׳ שאז יהי׳ עשר מדינו׳ תחתיהם ממש הכל בגבולות הארץ תחשב ואז יהי׳ כמ״כ למעלה עשר היכלו׳ ממש שאף כח״ב דבריאה יהי׳ להם היכלו׳ מיוחדי׳ כו׳ כמו שלמטה יהי׳ להם ג׳ היכלות ומדינות ארצות הקיני וקניזי וקדמוני כו׳ שיאירו שם בבחי׳ גילוי ולא בבחי׳ הלבשה בתוך ז׳ מדות דתהו שמאירי׳ בארץ כנען של הז׳ עממין שכבש יהושע כו׳ ואז יתרחב הגבול בגשמיות לקיים מ״ש כי ירחיב ה׳ את גבולך וגו׳ כאשר נשבע לאבותיך כו׳ רק בחי׳ שיהי׳ הקץ באחישנה כי תשמור את כל המצוה וגו׳ כנ״ל ולזאת יחזקאל שניבא על הקץ האחרון שהוא הקץ דבעתה מחשב גבולות הארץ אשר גבלו הראשונים בימי יהושע שנתחלק ארץ כנען לשלשה עשר גבולי׳ דהיינו כמ״כ למעלה שכח״ב דתהו יהי׳ מלובשי׳ בתוך הז׳ מדות דתהו המאירי׳ בארץ כנען שהם כאחד עשר ספי׳ רק בחי׳ כח״ב אין להם כלי׳ מיוחדים בלתי ע״י ההתלבשו׳ בתוך הז׳ מדות לכך לא כבשו רק ז׳ מדינות של ז׳ עממין ומהם תתחלק הארץ לי״ג גבולים והיינו כמ״ש בספרי המקובלי׳ הקדמוני׳ (בפרדס) שי״ג מדות הרחמים הם י״ג ת״ד דא״א שמעשר ספי׳ מנין חשבון אחד יסתעף בחי׳ ההתחלקו׳ של י״ג מדות שמעשר נעשה י״ג ע״פ חשבונם ע״ש וכמ״כ בגבולות הארץ דיהושע ויחזקאל שמעשר ספי׳ הם הג׳ מדות המלובשי׳ בתוך הז׳ מדינות של ז׳ עממין וכח״ב המלובשי׳ בהם דרך התלבשות כו׳ שזהו מנין אחד יסתעף התחלקו׳ הגבולי׳ לי״ג כו׳ וזהו כמשנת״ל (אבל אם לא הי׳ רק ז׳ מדות של ז׳ עממין ולא הי׳ מלובש בהן כח״ב דתהו אזי לא הי׳ באפשר להיות משבע שלשה עשר עפ״י החשבון אלא העיקר הוא כמשנת״ל שאף לפי הנבואה של יחזקאל על הקץ דבעתה יהי׳ כח״ב מלובשי׳ בתוך ז׳ מדות בהעלם לכך מעשר תחלק לי״ג גבולי׳ כו׳ וד״ל). אך הנה יוכל להיות אף כשיהי׳ הקץ בעתה ע״י התעוררו׳ שלמעלה שאיש העליון יזריע תחלה שאז לא ירשו את ארצות הקיני וקניזי וקדמוני ממש שתחשב בגבולות הארץ כ״א למדבר שממה תהי׳ בלבד כנ״ל, שאח״כ בימות המשיח ע״י העבודה של ישראל יגיעו ויזכו לאחר כמה שנים לבחי׳ אחישנה שתנתן להם ארצות הקיני קניזי וקדמוני בירושה ממש עד שתתגלה שם בחי׳ הטוב דכח״ב דתהו בגילוי ממש בתוך ההיכלו׳ ומדינות שלהם כדי לקיים שבועת ה׳ לאברהם אע״ה כו׳ כנ״ל, וכמ״ש שמעתי חרפת מואב וגדפת בני עמון כו׳ ויגדילו על גבולם לכן חי אני וגו׳ כי מואב כסדום תהי׳ ובני עמון כעמורה ממשק חרול ומכרה מלח ושממה עד עולם שארית עמי יבזום ויתר גוי ינחלום, אך הענין הוא כנ״ל שכל הנביאים נבאו על קץ האחרון דבעתה ולכך או׳ שיהי׳ שממה עד עולם ואח״כ בימות המשיח יזכו לבחי׳ אחישנה בכדי לקיים שבועת הקב״ה לאברהם ואז שארית עמי יבזום ויתר גוי ינחלום וגו׳ כנ״ל וד״ל *.

*) ע״כ נמצא בסה״מ תקס״ה שם.

ואחר כל זה יובן הפי' של המד"ר פ' בראשית פכ"ג מחטיה של הבל נהרג קין ופי' הנזר הקדש שקצץ בנטיעות אף שכיוון בקרבנו לבחי' ושער רישיה כעמר נקי וע"כ וישע ד' אל הבל כו' ש"ע נהורין, י"ל שהקצוץ הי' שרצה שיומשך השפע מע"ק ששם כולו הטוב והמטיב כמו שארז"ל ספ"ג דפסחים ביום ההוא יהי' הוי' אחד שלע"ל יהי' כולו הטוב והמטיב, ורצה שלא יומשך מז"א שיש בו חו"ג, ובאמת א"א להיות ההנהגה עכשיו כ"א ע"י ז"א כמ"ש במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות ד' אלקים למלך שהיו לו כוסות דקים כו' כך אמר הקב"ה אם בורא את העולם במדת רחמים הוה חטיוה סגיאין, במדת הדין האיך העולם יכול לעמוד אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים והלואי יעמוד עכ"ל וכמארז"ל בב"ק פרק הפרה דף נו"ן סע"א א"ר חנינא כל האומר הקב"ה וותרן הוא (לוותר על כל פשעם) יוותרו חייו (יופקרו חייו וגופו, שמורה אל הבריות לחטוא) שנאמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, ולכן ע"י שערות דז"א שמהם נמשך הל"ת ודקדוקי סופרים ממשיכים בחי' גבוה יותר מבחי' ושער רישיה כעמר נקי כמ"ש בלק"ת בד"ה ביאור ע"פ שחורה אני ונאוה פ"ו ולכן צ"ל שיכלה זרעו כי בבחי' ע"ק אין שייך יחודים כמ"ש במד"ר בפ' ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות כו' אבל כבודי אחד ומיוחד, ובזה יובן המד"ר פ' בראשית פכ"ב ע"פ קול דמי אחיך צועקים אלי (ופי' המ"כ כמו עלי) אמר ר' שמעון בן יוחאי קשה הדבר לאומרו ואי אפשר לפה לפרשו לב' אתליטין (פי' הערוך סריס) שהיו עומדין ומתגוששין (מתאבקין להפיל איש רעהו) לפני המלך אילו רצה המלך פירשן ולא רצה המלך לפרשן נתחזק אחד על חבירו והרגו והי' מצווח ואמר מאן יבעי דיני קדם מלכא (האיש המוכה יצעק מי יתן לי מי שיתבע דיני ודמי מן המלך) וע"כ צ"ל ששניהם היו חוטאים ולפיכך לא רצה להפרישן.

בעז"ה, שבת בראשית

ויאמר אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו הנה כתי' כי שמש ומגן הוי' אלקים פי' דכמו השמש מאירה על הארץ את אור וזיוו הנמשך ממנו בבחי' השפעה וגילוי בלא לבוש המסתיר כלל ולכן התפשטות הארתו הוא ע"פ תבל כולו בלי התחלקות כלל ואין נסתר ממנו זולתי מצד המקבל המסתיר כמו הבית ודומיהן אבל לא מצד המשפיע שמשפיע האור

ויאמר אלקים לא טוב היות: בוך 432 קעח, א. 987 טו, א. — נמצא בין מאמרי הצ"צ. וצ"ע הסגנון, ואולי זה הנחה. ואולי אינו לכ"ק הצ"צ.
לכללות מאמר זה ראה תו"א ד, ד.

לכולם בשוה בגילוי והתפשטות והיינו שאין זה נק׳ בחי׳ שפע כ״א אור וזיו כמבואר במ״א בארוכה כמ״כ ממש הוא בחי׳ ההשפעה דשם הוי׳ ב״ה שנמשל לבחי׳ האור דשמש המאיר בבחי׳ גילוי בכל סדרי ההשתלשלות דהיינו שאין ההשפעה בבחי׳ העלם והתלבשות כ״א בבחי׳ גילוי ואף שהיו״ד מורה על צמצום השפע וה׳ התפשטות ו׳ המשכה כו׳ וזהו הציור של המשכות השפע עצמה שא״א בלתי שיהי׳ ד׳ בחי׳ אלו הרמוזים בד׳ אותיות השם ית׳ מאחר שמצטרך להתפשט ולמשוך מבחי׳ המשפיע ית׳ להמקבלים כנודע וכמו שבהארת האור וזיו השמש ניכר ונרגש מציאות הביטול שלו במאור גוף השמש עצמו מאחר שניכר מציאותו והארתו והמשכתו ממקורו בבחי׳ גילוי כנ״ל כמ״כ מבחי׳ ההארה וההשפעה דשם הוי׳ ב״ה הכולל ע״ס הנמשכים מעצמות המאציל והאור ית׳ מאחר שמאירה בבחי׳ גילוי ניכר מציאות הביטול וההתכללות לגבי עצמות המאור ית׳ כביטול זיו השמש בשמש ואף שיומשך ההארה וההשפעה מאד למטה מטה רק כשלא יכול ויתלבש בלבוש אחר זולתו במהות ההשפעה דשם הוי׳ הרי כיון שמאיר הארתו בגילוי לכן ניכר מציאות הביטול גם למטה (כמו בשם הוי׳ דעשי׳ כמו בשם הוי׳ דאצילות ממש) כמו למעלה ממש אבל שם אלקים נק׳ מגן לשם הוי׳ ב״ה דהיינו שמגן ומסתיר על השפע דשם הוי׳ שלא יאיר בגילוי כמו שהוא כ״א יתעלם ויסתתר וישתנה למהות אחר דאל״כ לא הי׳ מתהווים הנפרדים הבע״ג ויש כ״א הי׳ הכל בחי׳ מהות א׳ דאלקות דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ממש ואף שישפיע השפע למטה מטה יותר כנ״ל. וזהו כמו הלבנה המקבלת מאור השמש ומאירה בלילה שמשתנה ההארה לגריעותא במהות אחר ע״י שהלבנה הסתירה על עצמיות השפע ואור השמש ומאירה האור ע״י הלבוש שלה אף של״ל מגרמה כלום כנודע לי״ח. דכמ״כ למעלה נק׳ שם אלקים בחי׳ מגן לשם הוי׳ שהוא הפרסא ופרגוד ומעקה שבאצילות שמפסקת בין אצילות לבי״ע ששם הפסק החוט דאא״ס ב״ה בכדי שיתהוו הנבראים בע״ג הנפרדים היש בפ״ע רק המה בטלים כביטול היש לגבי האין ולא כביטול והתכללות זיו השמש כנ״ל האין האמיתי דכלא חשיב לגבי היש האמיתי המקור דהיינו כביטול והתכללות זיו השמש כנ״ל וכמבואר דרו״ט ואין להאריך.

והנה לזאת נק׳ בחי׳ ש׳ אלקים שהוא מדת מל׳ דאצילות המגין לשם הוי׳ בחי׳ מראה ובפרט בזמן הגלות שהוא בחי׳ סוכת דוד הנופלת שנשפלת למטה מטה יותר בבי״ע להשפיע לע׳ שרים ולהתלבש בהן בסוד גלו לאדום שכינה עמהם כנודע שאז מתעלמת בהסתר פניהם יותר בלבושי׳ ומסכים רבים יותר דמט״ט וסנדל דבי״ע (כמבואר במ״א ע״פ כי שרית עם אלקים ועם אנשים) וכמ״ש מה יפו פעמייך בנעלים כו׳ וכתי׳ יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה אז הראיני את מראיך והיינו דכמו עד״מ המראה (שקורין שפיגעל בל״א) שהאדם העומד לנגדה תמונתו יביט ועוד זאת יתרון המעלה שיביט בה האדם העומד מאחוריו אשר זאת הסתכלותו בה לא יהי׳ באפשרי ומהמנענע לראות כשפניו היפוך ממנו לראות מה מלאחוריו וכל זה הגרם והסיבה למה

שהמראה מוטחת בדבר קלוש מעבר השני היינו הכסף (שקורין ליין זילבער) שמסתיר מצד השני שלא יעבור האור והתמונה המאיר בה מעבר אל עבר שכיון שעבר השני מוטחת בדבר המסתיר רק בדבר דק ולא עב שמסתיר לגמרי כו׳ אז התמונה יש שמתנוצץ ומכה בה שאין לה מקום לעבור שיעכב העבר השני כו׳ והוא מכה לאחוריו באו״ח לנגד האדם לכן תמונתו המסתכל יביט וכן התועלת להביט תמונתו האחר העומד מאחוריו לנגדה מהכאות האו״ח על עבר פני המסתכל כנ״ל ופשוט, ועד״ז ממש למעלה בהכינוי למל׳ דאצילות בזמן הגלות דוקא בשם מראה שגם לא בזמן הגלות נק׳ בחי׳ מראה שמצד שהיא סופא דכל דרגין דאצי׳ ובה הפסק וסיום החוט דאא״ס ב״ה דאצי׳ שבה הפרגוד ומסך המפסיק בין אצילות לבריאה שלזאת נק׳ בשם מגן לשם הוי׳ שלזאת כל האורות דאצילות הנמשכים בה ומסתיים בה דוקא אזי מההכא׳ האורות בה עולים למעלה ממטה בבחי׳ אור הגבה למעלה מאד נעלה (וכמשל אור השמש המכה בארץ שעולה באו״ח בכל אויר התחתון שהוא חם מפני זה כמבואר במא״ב והכל א׳) וזהו דוגמת המראה ממש שעיקר התועלת בא מההסתר שמצד השני שהוא מצד סיום האור והכאתו עולה כנגדו באו״ח (ולכן נקרא אספקלריא דלא נהרא מעבר לעבר כמו בבינה דאצי׳ שנקרא אספקלריא דנהרא כמבואר במ״א) ומכ״ש וקו״ח בזמן הגלות שנשפלה למטה בהעלם יותר בלבושים דמט״ט וסנדל שהמה סוד לבושי׳ הנעלם שמקבלים מלבושי החשמ״ל דאצי׳ שנק׳ כתנות עור כמשי״ת לקמן בע״ה ועוד זאת מתלבשים בע׳ שרים ממש בסוד גלו לאדום כו׳ הרי ההכא׳ דאו״ח ממנה עולה ממטה למעלה מאד נעלה מצד שההסתר דלבושי׳ שם ביותר שאינו עובר השפע כלל דרך הלבושי׳ העבים דנעלים דעור זולתי מתמציות כו׳ משא״כ בלבושי׳ דמל׳ דאצילות שבין אצילות לבי״ע דכתי׳ ויעש כתנות עור וילבישם ונז׳ בקבלה שזה לבוש החשמ״ל המלביש לזו״נ ונעשה מנעל תחת רגלי זו״נ והוא המעקה כמבואר במ״א בתורתו של ר״מ הי׳ כתוב באלף כתנות עור והוא לבוש דק לגבי לבושי׳ דבי״ע לכן אין האו״ח עולה למעלה כ״כ כמו כשהיא מסתתרת בבי״ע שאז נאמר דווקא הראיני נא את מראיך והיינו כשיונתי בסתר המדריגה דווקא.

וזהו כוונת הכתוב לא טוב היות האדם לבדו, האדם ההוא דאשתמודע בחי׳ ז״א דאצי׳ שנק׳ שם אלקים מסתתרת ומונעת על השפע דז״א שנק׳ הוי׳ ואדם גימט׳ מ״ה הי׳ הכל בחי׳ לבדו דהיינו בלי הסתר והלבשה דאתה הוא עד שלא נבה״ע כו׳ וכתי׳ אתה הוא ה׳ לבדך ועל זה רומז תיבות לבדו שלא הי׳ באפשרי להיות יש ודבר מ״ה כ״א הכל הוא לבדו ואין בלתו.

וזהו לא טוב היות כן אעשה לו עזר כנגדו הוא תקנו הנוקבא דז״א שנק׳ בחי׳ עזר כנגדו שהעזר הוא מהלבשה שלה וההנהגה בבחי׳ מגן להיותה

כמבואר במא״ב: **ראה בסדור שער ל״ג בעומר בד״ה אתה הצבת. ובאוה״ת נ״ך כרך ב׳ ע״פ זה.**

בחי׳ מראה שיתעלו האורות בבחי׳ או״ח הגבה מאד נעלה גם משרש שנמשכו דהיינו למעלה מבחי׳ המשפיע דאדם דז״א בסוד אשת חיל עט״ב מצד שתהי׳ בחי׳ עט״ב מצד שאו״ח שלה מתעלה עד מקור העצמיות דעצמותו ית׳ שהיא משפיע עטרת לבעלה ובזאת יתרון מעלתה על הדכר ויתגלה לזאת לע״ל שתהי׳ א״ח עט״ב להמשיך בחינות עטרת וכתר לבעלה ממקור העצמי ע״י האו״ח שלה דווקא, וזהו אעשה לו עזר כנגדו ממש שהוא בחי׳ או״ח והוא בחי׳ או״י וזה הכנגדו יהי׳ לו לעזר וד״ל (וכן בדרז״ל ב״פ זכה נעשית לו עזר, לא זכה כנגדו ממש ההיפוך לו וד״ל), והנה קודם חטא עה״ד לא הי׳ בחי׳ הנק׳ כנגדו כ״כ ההנהגה וההסתרה אף שנמשכו עד״ז האופן שתהא עזר כנגדו אכן לאחר החטא עה״ד כתי׳ ויעש כתנות עור וילבישם זה סוד לבוש החשמ״ל דבינה שמלביש לזו״נ ואז נעשה מנעל תחת רגליהן כנ״ל ואז נעשית בחי׳ כנגדו בהכאת האו״ח יותר שנק׳ בחי׳ מראה ובזמן הגלות בהתלבשותן בלבושים ומנעלים מט״ט וסנד״ל ביותר ויותר כי איגה הסוף והתכלית לגמרי שאף שהוא בחי׳ נוק׳ לגבי אצי׳ נעשי׳ בחי׳ דכר לגבי בי״ע כמאמר אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו שפתח בלשון נקבה וסיים בלשון זכר דוקיים עלינו אך עלינו נעשה בחי׳ דכר המשפיע וכן גם בהתלבשותה במלאכי׳ הנ״ל המקבלים דין מן דין אבל בהתלבשו׳ בסוף כ״ד דמל׳ דעשי׳ ואז ההכאה באו״ח עולה כנגדו הגבה למעלה מאד נעלה ולכן ע״י הגלות דווקא יזכו לאור באור החיים שתהי׳ א״ח עט״ב ועפי״ז עבודה הוא מהסתר אלקות דנפש הבהמית המגנת ומסתרת על נפש אלקית שמזה מתעורר התשובה באו״ח מעומקא דליבא בצר לו דווקא זה נק׳ בחי׳ מראה שעי״ז תתעלה הנפש אלקית הגבה מאד נעלה מקדם ירידתה בהתלבשות הנפש הבהמית שגרם זו הוא ההסתר דנפש הבהמית כו׳ וכן למעלה ירידה דמל׳ דאצילות אחר החטא עה״ד בסוד מיעוט הירח כו׳ ובזמן הגלות בהתלבשות בלבוש עבי׳ דבי״ע בסוד גלו כו׳ הוא צורך עלי׳ וד״ל. (ועם כל זה יובן בפשיטות למעיין ולמשכיל בהמשל דמראה להאדם המסתכל בה יש בה תועלת לראות האדם העומד מאחוריו שלא הי׳ רואהו כ״א בהחזרת הפנים אליו שעיקר המכוון בזה עמוק דכמו״כ למעלה עד״מ כל ההשפעות דאורות עליונים הגבוהים מאד נעלה דא״א ודע״י ודי״ג ת״ד כולם נמשכים למל׳ גם שלא ע״י ז״א להאיר פניה בסוד הארת פנים כמ״ש יאר ה׳ פניו אליך כנודע ולזאת ע״י ההסתכלות דז״א בנוק׳ פב״פ יהי׳ לו עזר ממש הכנגדו דייקא ודו״ק.

לא ידון רוחי באדם לעולם.

א) **בזהר״ק** ס״פ בראשית על דנ״ח ע״א לא ידון רוחי באדם, שהזווג דנשמות נפסק לפעמים וז״ס לא ידון רוחי כו׳ באדם שהוא ז״א כ״א

לא ידון רוחי: בוך 1014 רפח, א גוכתי״ק הצ״צ. בוך 21 קז, ב. 31 קח, א. 721 רא, א.

ימשוך בני העולם יאריכו ימים כו׳ עכ״ד. ומה שנקרא בחי׳ זו רוחי י״ל ע״ד שהיושר שרשו מרוח שלמעלה מנפש ופי׳ הרמ״ז בהג״ה באוצ״ח בתחלתו אות ט׳ ששרשו מהאור א״ס מבחינה שלא הגיע הצמצום הראשון ומקום פנוי כו׳ עכ״ד וזווג דנשמות לפמ״ש בלק״ת מהאריז״ל פ׳ וירא, שרשו נמשך מא״ס ממש ואפ״ל דהיינו ענין המשכת הקו בהרשימו, כמ״ש במ״א ע״פ הנצנים נראו בארץ, לכן א״ש שנק׳ בחי׳ זו רוחי, ומ״ש לא ידון יש להעיר ממ״ש ע״פ ותגל נפשי שההמשכה פנימי׳ באה ע״י גבורות וממ״ש ע״פ אד׳ מי יעמוד, ואדני הוא דינא, ועמ״ש ע״פ וגם אתה תדין את ביתי, מאה ועשרים שנה י״ל תיקון ק״כ צירופי אלקים ועמ״ש בקול ברמה באד״ר דקכ״ח בענין יתיב על כורסיא דשביבין.

ב) **ובעמה״מ** שער שבע תיקונים פט״ו דנ״ו ע״א בפי׳ הפסוק וערבה כו׳ וכשנים קדמוניות, דהענין הוא שקודם שחטאו דור המבול היה החיות מאריך אנפין הנושב מחוטמא דיליה רוחא דחיי כו׳ וע״ז ארז״ל יומו של הקב״ה אלף שנה, כי האלף הוא למעלה בא״א ולכן הדורות מאדם עד נח היו ימיהם מאלף שנה כי שם אלף ספירות כו׳ והם השנים קדמוניות שבאותו הפעם שמשו ימי קדם כו׳ משא״כ אח״כ נאמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה כענין ק״כ צירופי אלקים שבז״א ע״ש.

וצ״ל דארז״ל בשגם זה משה והיו ימיו ק״ך שנה, ואיך משה ג״כ לא המשיך מבחי׳ א״א, וי״ל משום דידוע בזהר באד״ר דף קל״ד ובפ׳ ויקרא דט״ו סע״א שיש ימי עולם וימי קדם, ימי עולם הם בז״א, וימי קדם הם בא״א, ובמשה נאמר ויזכור ימי עולם משה עמו בישעי׳ סי׳ ס״ג י״א ועיין מזה בזח״א פ׳ נח דס״ז ע״ב ובפ׳ בשלח דמ״ז ע״א ימי עולם דא קוב״ה היינו ז״א וס״פ נשא קמ״ה ב׳, ועיין בהרמ״ז ר״פ וילך פי׳ ק״ך שנים דמשה שהם נגד עיבור יניקה גדלות ז״א שיש בכל א׳ ד׳ בחי׳, אמנם אריכות דאלף שנה נמשך מימי קדם דא״א, וע׳ מענין ויזכור ימי עולם ברבות משפטים פ״ל קמה״ד, נשא פי״ד רנ״ח ב׳, ס״פ וילך משה, וסוף איכה בפסוק השיבנו ה׳ אליך ונשובה כו׳ ועמ״ש מכ״ז ע״פ צו את בנ״י ואמרת אליהם את קרבני לחמי כו׳, ובימי דוד דאימעוט שני כמ״ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה, אפ״ל משום שיש ימי עולם וימות עולם, ימי עולם הם בז״א וימות עולם בנוק׳, ומשם נמשך שבעים שנה כדמשמע בזהר ויחי דרי״ז ע״ב ע״פ ימי שנותינו כו׳ ע״ש ובעמה״מ שם שער עשירי פט״ו דנ״ו ב׳ פי׳ כי ק״ך שנה נמשך מז״א דאצי׳ ולפי שנק׳ זעיר ע״כ נתקצרו השנים מאורך דאלף שנה על ק״כ שנה (ואפ״ל ג״כ נגד י״ב גבולי דז״א כל א׳ כלול מעשר) ק״כ צירופי אלקים, וימי שנותינו שבעים הוא מסוד השבעה היכלות של בריאה כלולים מעשר הם שבעים ולכן נק׳ מט״ט נער כו׳ ובשער רישא דז״א ס״פ י״ח דקל״ה סע״א ע״ד אתוון רברבן ואתוון זעירין כמו א״ב דשבת אל אדון כו׳ ובחול אל ברוך בכל אות רק תיבה א׳ כו׳

וע"ז אנו מתפללים השיבנו כו' חדש ימינו כקדם שמשם מא"א חיות ימי קדם, ולא כמו דכתיב ימי שנותינו שבעים שנה ונאמר וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות, כי החיות שלנו עתה סתם הוא מז"א שיש לו ז' ספירות ומעלות כלולים מעשר הם ע', אבל יומו של הקב"ה דהיינו אריך כו' הוא אלף שנה כו' עכ"ד, ומ"ש כימי עולם וכשנים קדמוניות י"ל ע"ד הנז' בזהר ויקרא דט"ו סע"א כאשר ימי קדם דע"ק מסתכלין ומתחברין עם ימי עולם דז"א שעז"נ ישר יחזו פנימו ע"ש, והנה ענין שהימים ק"ך שנה כנגד ק"ך צירופי אלקים יש לפרש כי הנה ישראל הוא כי שרית עם אלקים היינו לברר ההסתר הנמשך מבחי' ק"ך צירופי אלקים וכמ"ש מזה בביאור ע"פ לא הביט און ביעקב ועוי"ל כי ז"א נק' אלקים לגבי ע"ק כמ"ש בזהר באד"ר דקמ"א וייצר הוי' אלקים שם מלא ע"ק וז"א וא"כ לפ"ז והיו ימיו ק"כ שנה שורש המשכה זו מא"א כמ"ש במ"ע אופן ק"נ, רק כי מא"א עצמו הי' אלף שנה, ומבחי' א"א הנק' הוי' לגבי ז"א הנק' אלקים, נמשך ק"ך שנה מק"ך צירופי אלקים שהוא בז"א הנקרא אלקים, משא"כ בימי דוד דאימעוט שני המשכה זו שרשה מז' מדות דז"א עצמן לא מא"א ועמ"ש בישעי' סי' ס"ג י"א ע"פ ויזכור ימי עולם משה עמו.

ג) **לא** ידון, בשורש דון לשון דין ודיין, ועמו מדון ומדיינים שפירושו ריב, והנה ע"פ ומדיינים כבריח ארמון, משלי י"ח י"ט פירשו ברבות פ' קרח דף ע"ר דקאי על משה שהיה בעל דינו של קרח, כבריח ארמון שנאמר והבריח התיכון כו', א"כ זהו בחי' דין ששייך בתפארת קו האמצעי והיינו לפי שכלול מחו"ג ולפעמים מטה כלפי דין ג"כ, ועד"ז פירשו בענין עוז, ועמ"ש ע"פ ואם בגבורות שמונים שנה שפירשו בזהר בהשמטות דחלק א' סי' כ"ד דקאי על ע"ק וזהו ע"ד טוב ארך אפים מגבור, א"כ א"א נק' גבור, ועד"ז גבורתו של שמשון מפני הנזירות שער ראשו ופי' האריז"ל דנזיר מגיע בא"א שנאמר בו ושער רישיה כו', ויש להעיר דמצינו ידין לשבח ולמעלה, בפ' האזינו ל"ב ל"ו כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם, משמע הדין הוא למעליותא, והתרגום פי' ארי ידון ה' דינא דעמיה ופורענות עבדוהי צדיקיא יתפרע, משמע שידון דינם לרוב את ריבם, וכן פרש"י תלים נ"ד ג' ע"פ אלקים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני, תנקום נקמתי כמו כי ידין ה' עמו עכ"ל, א"כ לפ"ז לא ידון רוחי באדם, הוא ההפך מזה שלא ינקום נקמתו מהמקטריגים הקמים עליו, מיהו בפ' האזינו בחומש פרש"י כי ידין, כשישפוט אותן בייסורים

במ"א נת' בענין אהבת עולם בחי' שאין לה הפסק כמ"ש בתד"א רפ"ו וזה הבחי' שאין לה הפסק נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי, וע' במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ה' ובפ' ויצא פע"א בענין ה' גדולה לאה ועד"ז י"ל ענין ויזכור ימי עולם משה עמו.

כו׳ אך אף לפ״ז הרי ארז״ל מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי כו׳ והבחי׳ פ׳ האזינו פי׳ כי ידין ה׳ עמו יקח דין עמו מיד העוכומ״ז שהחריבו בהמ״ק כו׳. והבחי׳ פ׳ בראשית פי׳ ידון ל׳ נדן שהוא נרתק כמ״ש בדה״א כ״א כ״ז אל נדנה, והבחי׳ הביא מדניאל סי׳ ז׳ ט״ו אתכריית רוחי אנא דניאל בגו נדנה, ופרש״י בתוך תיקו נרתק שלו כלומר נבהלה רוחי בתוך הגוף, ועד״ז פי׳ לא ידון רוחי שבחי׳ רוחי שנתלבש בתוך הנדן שלה שהוא הגוף של האדם לא יתקיים בו לעולם לפי שאינו ראוי לאותו הרוח, וזהו לא ידון רוחי, לא יתלבש הרוח בתוך הנדן, לעולם כ״א זמן קצוב מאה ועשרים שנה. ודברי הבחי׳ מצאתי קרוב לזה ברבות בראשית פכ״ו, שדרשו בשעה שאני מחזיר הרוח לנדנה, איני מחזיר רוחן לנדניהן. ועניין נרתק בתרגום ע״פ שלף איש נעלו נרתק יד ימיניה. עמ״ש באריכות בפי׳ לא ידון רוחי בביאור ע״פ ואלה המשפטים בבוך תרט״ז.

ד) **בשגם** פי׳ ברבות פכ״ו הריני משגמן אלו באלו, מי גרם לי שימרדו בי על שלא שיגמתי אותם בייסורין הדלת הזה מי מעמידו שגמיו, והובא בערוך ערך שגם וז״ל בפרק עשירי דמסכת כלים שעשאן בסינין או בשוגמין פי׳ זמורות שמתוחין מקיר לקיר ושוטחין עליהם בגדים כו׳, במשנה ס״פ ד״ב דכלים הנסרים שבמרחץ ששיגמן ופי׳ רבינו שמשון שפוסלן ועשאן ברהיטני, לפ״ז יש לפרש כמו ע״י הרהיטני עושה מהנסר שיהי׳ ראוי לדבר ע״י שנוטל ממנו קליפתו ועושהו חלק ויפה, כן הייסורין משגמין את האדם ועושהו כלי יפה ומתוקן, ע״י שמעבירין ממנו לבו הערל ומכניעים אותו כו׳ ועמ״ש בד״ה אם בחקתי תלכו שצ״ל ב׳ חקיקות באדם עד שיהי׳ כלי הא׳ מבחוץ וזהו ע״י פסוקי דזמרא זמיר עריצים שעי״ז רוממות אל כו׳ יפול הרע מנה״ב, וזהו ע״ד השיגום להנסר, והחקיקה זהו בענין הנסירה כו׳.

ה) **זח״א** בראשית דל״ז סע״ב ודנ״ח ע״א מענין לא ידון רוחי, והיינו בשגם הוא בשר לאתמשכא בתר גופא כמ״ש במק״מ שם בשם התיקונים, ועיין זח״ב תרומה קנ״ו סע״ב גבי כל בשר, בפ׳ בראשית דכ״ח ע״א ויסגור בשר כו׳ בשגם הוא בשר כו׳ ע״ש, ח״ב פקודי דרל״ח א׳ פי׳ דקאי על משה (הג״ה יש להעיר ממ״ש והי׳ מדי חדש בחדשו כו׳ יבא כל בשר להשתחוות וכן ונגלה כבוד ד׳ וראו כל בשר וא״כ מה שעכשיו לא ידון רוחי כו׳ בשגם הוא בשר, אבל לע״ל יבא כל בשר להשתחוות לפני וא״כ אז ידון רוחי באדם ואפ״ל בחי׳ בשר יהי׳ אז ע״ד משה שנאמר בו בשגם הוא בשר כו׳ עכ״ה) ולפ״ז צ״ל מהו שאמר משה מאין לי בשר, הרי בשגם זה משה הוא בשר היינו גבורה דז״א, ח״ג פנחס דרט״ז ע״ב, עקב דרע״ג ב׳, והנה בפי׳ עצם מעצמי פי׳ בזח״א כו״א שכינתא עילאה, ובשר מבשרי שכינתא תתאה כו׳.

בביאור ע״פ ואלה המשפטים בבוך תרט״ז: אוה״ת משפטים ע׳ א׳קג.
ד) בשגם: ראה אוה״ת בראשית — ג דף תקמז, ב.

ז) **סנהדרין** יא קזב קחב חולין קלטב, ירושלמי נזיר פ"ז, אדר"נ פל"ב, עמה"מ מאד נוב סהב סזא קבד, רבות במקומו פכ"ו רסאג, ח"מ נדד, של"ה רלגב רעהב שכבב שכטא שלהא, (ס"ח) שנא תקל, (מ"ע) מט ק קץ ריב רכח קפו קיד, גלגולים יג ב, חלתו של עולם, תרי ממאה שית אלפי שני חלק חמשים זהו ק"ך וע"ש בגלגולים, ילקוט ח"א עא ג רסב ג (ח"ב) לא ג מה ב עט ד קנז א קפג א.

בעמה"מ שער קרית ארבע פצ"ב דק"ב ע"ד פי' כי ה' אלקים היינו עתיק וז"א כמ"ש באד"ר, וז"ש ויאמר ה' שהוא עתיק לא ידון רוחי, לא ידין שהוא מלשון נדנה מלשון מלבוש לא יתלבש רוחי שהיא הנשמה הנמשכת מעתיק בחי' יחידה, באדם פי' זעיר, שהוא משש קצוות וזהו לעולם שעולם הוא שש קצוות כו' והיו ימיו מאה ועשרים שנה שהם ק"ך אלקים שהם ק"ך ספירות שבאחורי זו"נ כו' הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים כו' מגבורי ישראל שהוא ז"א, וששים של נוקבי' ששים המה מלכות כו', וכ"כ בשער דיקנא קדישא פכ"א דס"ז א' ושם כ' ומה גם עתה נתמעט אפילו מהק"ך שנה ואין חיותם אלא מעולם היצירה ששים או שבעים כו' והיינו שנדחו יותר לעולם היצירה שר של עולם והוא מט"ט כו' וכ"כ עוד בשער עולם התהו פע"ב דמ"א ע"ד וז"ל אבל ז"א אינו כ"כ אריכות השנים בערך א"א בסוד והיו ימיו מאה ועשרים שנה בסוד ק"ך צירופי אלקים ד"ו פרצופים כו' ומכ"ש בסוד יצירה כו' ששם מט"ט נער כו' עד ולכן נובלות הכתר נק' רוב ימים וזהו ואיש משענתו בידו ר"ל בכוחו מרוב ימים דהיינו מנובלות האלו כו'.

ח) **במ"ע** פי' בשגם, כי שבעתים כאור ז' הימים הם שמ"ג ע"ש בפרש"י ות"י, וזהו בשגם בחי' משה והיינו מה שיאיר לע"ל וי"ל ודרך חיים תוכחות מוסר שזה נמשך ע"י שגמיו כו' כנ"ל. ואפ"ל ע"פ כל הנ"ל ענין ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה היינו כנ"ל בענין תיקון ק"ך צירופי אלקים דזו"נ, וענין ושבע שנים היינו שהמשיכה ג"כ מבחי' ימי קדם ז' ימי בראשית ז"ת דעתיק שיתלבשו בז"א, ע"ד כימי עולם וכשנים קדמוניות, וע' זהר חיי דקכ"ב סע"ב משמע בחי' ושבע שנים הנ"ל יש בהן מעליותא יתירה וכ"כ בזהר שלח קס"ח, י"ל בשגם אותיות משגב עמ"ש ע"פ מגדל עוז כו' ונשגב.

בשל"ה שכבב פי' לכן הי' משה ק"ך ימים על ההר ע"ד והיו ימיו מאה ועשרים שנה, ודשכ"ט ע"א כ' בשגם הוא בשר זה משה ר"ל אע"פ מי שהוא בשר דהיינו חומרי יכול לעשות כזה אם ירצה להיות ימיו ק"ך כק"ך של מרבע"ה שעמד בהר ג"פ אשר פירש עצמו אפילו מן המותר.

במאור עינים פ' בראשית פי' מארז"ל חולין קל"ט משה מן התורה מנין, בשגם הוא בשר, ר"ל איך יבוא לבחי' משה שה"ס הדעת, מן התורה

מנין איך לקנות זה הדעת, והיינו ע״י השפלות וזהו בשגם הוא בשר, וע׳ בפ״ק דסוטה בשר כתיב ביה ונרפא.

ט) בספר הגלגולים פט״ו שבאדה״ר קודם חטא עה״ד הי׳ כולל בי״ע וגם נר״נ דאצילות, וכשחטא נסתלק ממנו נר״נ דאצי׳ כי באצי׳ נאמר לא יגורך רע, ונשאר בי״ע והם נק׳ שית אלפי שנין כי בכל עולם ד׳ פרצופין או״א וזו״נ, וכל פרצוף הוא בחי׳ ת״ק היינו ה״ח או ה״ג, ואדה״ר שהי׳ חלתו של עולם תרי ממאה הם ק״ך אלא שאדה״ר נתמעט על מאה אמה כי לא לקח החלה מאו״א דבריאה, ומשה תיקן הפגם של אדה״ר בתכלית ע״כ לקח גם החלה מאו״א דבריאה וזהו והיו ימיו ק״ך שנה, גם פי׳ שם שהחלה הוא בחי׳ הכתר של כל ספירה כו׳ כמו כתר שבכתר דז״א כתר שבחכמה דז״א כו׳ ובפרטות הם מאה ועשרים כתרים שבספירות דבי״ע כו׳ ע״ש. אפ״ל דמאה ועשרים שנה נמשכו מכח״ב כמ״ש בזהר פ׳ חיי דקכ״ג א׳ בענין חיי שרה ואח״כ אימעוט על ע׳ שנים היינו שיומשך החיות מז״ת ולא מג״ר, עוי״ל י״ב גבולי אלכסון דז״א כל א׳ כלול מיו״ד זהו ק״ך, וא״כ הם י״ב צירופי הוי׳ וכל שם מילואו יו״ד אותיות הרי ק״ך, עוי״ל הנה זה הוא מנין י״ב היינו י״ב שבטים במד״ר פ׳ בראשית פכ״ד ומה שנחלקים לב׳ אותיות ז׳ ה׳ היינו ז׳ הם המדות ז״ת וה״א זהו בינה ובינה נמשכים ה׳ חסדים בז״א היינו בינה עד הוד אתפשטת וא״כ ה״ח אלו הם גבוהים הרבה מעצם הז״ת שהרי נמשכו מהבינה שבה התגלות עתיק, וכן פי׳ בת״א פ׳ לך דף ך׳ ע״ב וז״ל וזהו ואברהם בן ע״ה שנה כו׳ היינו ז״פ עשר בחי׳ חיצוניות וה׳ חסדים בחי׳ פנימיות כו׳ ובפ׳ הברכה ז׳ שבטים כפל משה שמותן וחמשה לא כפל וע׳ מזה בפרש״י פ׳ ויגש ע״פ ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים, ובזה יובן הספרי שהביא רש״י פ׳ שופטים ע״פ ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו ונחלה לא יהיה לו אלו נחלת חמשה בקרב אחיו אלו נחלת שבעה, ושניהם יחד מנין זה, וא״כ מקודם והיה ימיו מאה ועשרים שנה היינו נגד בחי׳ זה, י״ב שבטים כל א׳ כלול מעשר ספירות, ולסוף דאימעוט שני שלא נמשך מבחי׳ ה״א עילאה שמשם שורש נחלת חמשה, וממנה שורש ה׳ תפלות דיוהכ״פ ה׳ עינויים, וכן קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה, תבואת ה״א, הגם שבזהר ויחי דרכ״ו ע״ב פירש ה״א היינו מל׳ אפ״ל ג״כ בינה, כ״א נמשכים השנים מז״ת לכן הם שבעים שנה, ולפמ״ש רש״י פ׳ ויגש דהגבורים כפל שמותן י״ל נחלת שבעה זהו ז׳ קצוות דז״א שהם בחי׳ שבעה קולות שבמזמור לדוד הבו לה׳ בני אלים, נחלת חמשה זהו ה״א אחרונה מ׳, כמ״ש בזהר ויחי, וכשיש יחוד זו״נ נק׳ זה, שמתחברים ז״ק דז״א עם ה׳ אחרונה ואז מורה על בחי׳ גבוה ע״ד משה נתנבא בזה, ולפי שמשה נתנבא בזה ע״כ היו ימיו מאה ועשרים שנה, היינו יו״ד פעמים זה, ולכן

בת״א פ׳ לך דף כ׳ ע״ד : בהוצאה ראשונה. בהוצאת קה״ת : יא, ד.
ואברהם : כ״ה בגוכתי״ק. ואוצ״ל : ואברם. — כ״ה בתו״א שם.

היסוד נק׳ זה כי הוא בחי׳ כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא, שמחבר זו״נ וחיבור זה הוא בחי׳ זה כנ״ל, וזהו ויזכור ימי עולם משה עמו ימי עולם חיבור ויחוד כנ״ל, משא״כ בימי דוד אימעוט שני שלא נמשך מבחי׳ זה, כ״א מבחי׳ זיין לבד אך א״כ זה הזיין הוא ז״א לבד והוא דוחק, ע״כ צ״ל באופן אחר כי כשהם בחי׳ יחוד וחיבור אזי מה שהז״א הוא ז׳ זהו לפי שאימא מאירה בו אז הם ז׳ מאימא עד יסוד והמ׳ היא ה׳ והיינו פי׳ זה, וזהו ע״ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא עד תאות גבעות עולם ולכן לא מנו יובלות רק כשכל יושביה עליה שהם י״ב שבטים בחי׳ זה, משא״כ ז׳ לבד הם ז״ת ו״ק דז״א עם המ׳ שהיא רק בחי׳ נקודה ולא ה׳ ממש ואין החיבור ע״ד זה.

בשגם* הוא בשר, בסוטה דף ה׳ סע״א בשר כתיב ביה ונרפא ופרש״י מי שהוא רך ועניו כבשר ולא קשה כאדמה בחי׳ אדם, ואפ״ל זהו ע״ד אדם ובהמה שערום בדעת כאדם ומשים א״ע כבהמה, ע״ד בהמות הייתי עמך, עמ״ש מזה ע״פ המזבח עץ ביחזקאל מ״א כ״ב שזהו ענין מעלת הקרבן שהאדם משים א״ע כבהמה, ולכן אז נק׳ בשר, שזהו בחי׳ בהמה ועי״ז ונרפא וזהו בשגם זה משה הוא בשר כי והאיש משה עניו מאד מכל האדם ועמ״ש מזה לעיל ע״פ ובשר מבשרי, והיו לבשר אחד ומ״ש מזה ע״פ רפאני הוי׳ וארפא בענין בשר כתיב ביה ונרפא.

בשגם: נוסף מבוך 31 קיא, ב גוכתי״ק הצ״צ.
ע״פ המזבח עץ ביחזקאל מא, כב: אוה״ת נ״ך — א ע׳ תכ.
ע״פ ובשר מבשרי: אוה״ת בראשית — ג תקמז, ב.
ע״פ רפאנו: אוה״ת נ״ך — א ע׳ שנט.

למבול ישב, כי חטא דור המבול שפגמו במ׳ ולא בשם הוי׳ ויובן ע״ד מעלת למען אברהם שקראו אדון משגיח וזה נמשך ממקום גדולתו כתר גדול כשהוא בעיר, ודור הפלגה מרדו בהוי׳ ועשאו מהסוף התחלה כי הוי׳ לא שניתי סוכ״ע ומ׳ מתלבש בד״ה לי בעוזרי ובד״ה וספרתם לכם פ׳ אמור, פרעה ידע מש׳ אלקים ואמר לא ידעתי את הוי׳ זהו כענין דור הפלגה ולכן ציוה ג״כ לעשות לבנים ותהי להם הלבנה לאבן, ויצ״מ ע״י אני הוי׳ כו׳, וז״ש ב״פ הוי׳ הוא האלקי׳ נגד ב׳ בחי׳ הנ״ל לכן בישראל וישב ה׳ מלך לעולם ולא כמו ישב דמבול והיינו יושב ועוסק בתורה יושב ודן כו׳, נר מצוה י״ל קבלתה מנה״י ותו״א קבלתה מחג״ת ודר״ת קבלתה מחו״ב ע׳ ביאור אני ישנה דתקס״ג רק מש״ש בפי׳ אחותי י״ל כאן על ותו״א כי נר הארה מועטת זהו יש מאין ואור גלוי גדול שלמעלה היש ולמטה כלא.

לענין וירח ה׳ את ריח הניחוח ויאמר ה׳ אל לבו וגו׳ כי הנה הריח עולה למוח דוקא ומחזק את המוח, משא״כ המאכל מתברר בקיבה ונעשה דם בכבד ומהכבד עולה ללב, והלב משלח המובחר למוח, נמצא המאכל הוא מלמטלמ״ע, אבל הריח הוא מלמעלמ״ט שמתחלה עולה במוח ע״י החוטם ותהלתי אחטם לך, והנה ענין ויאמר ה׳ אל לבו, היינו כביכול שלבו ברשותו, כמ״ש במד״ר פ׳ נח פל״ד, וכמ״ש ביומא פרק בא לו דס״ט ע״ב שכובש את יצרו וכמ״ש במ״א, ע״כ זה שיהי׳ מוחא עילאה מו״ס דשקיט ושכיך יהי׳ שליט על הלב שהוא ז״א, זהו ע״י וירח ה׳ את ריח כו׳ שהריח הוא העלאת מ״ן לבחי׳ מוחא דוקא, לריח שמניך, לריח הוא רמ״ח תיבין דק״ש שזהו בחי׳ ריח ע״י למס״נ באחד, לכן מזה נמשך ויאמר ה׳ אל לבו לא אוסיף עוד לקלל כו׳.

למבול ישב: בוך 1035 דלו, א גוכתי״ק הצ״צ.

אני ישנה דתקס״ג: נזכר גם באוה״ת בראשית — ב דף תיב, א. בסה״מ תקס״ג לא נדפס. וראה שם ח״א ע׳ שפג. וכנראה שאין הכוונה לד״ה זה.

לענין וירח: בוך 1058 ריג, א גוכתי״ק הצ״צ.

הן עם אחד כו' ועתה לא יבצר, הקשה הרח"ו בספר לק"ת מהו ועתה לא יבצר כו' אלא ענינם שהיו יודעים שמותיו של הקב"ה והיו משתמשין בשמות כו' עכ"ד וכעין זה איתא במד"ר באיכה שבטחו על ידיעתם שמות המלאכים להשביע אותם והקב"ה החליף מינויים כו' ואותו מלאך שממונה על מים עשה אותו ממונה על אש, כמ"ש במדרש איכה ע"פ חלל ממלכה ושריה, איכה ב' ב' אך עדיין יש להקשות מהו החטא שלהם כ"כ עד שאמרו דור הפלגה אין להם חלק לעוה"ב, והלא על המשתמש בשמות לא נמצא שכך עונשו, והנה בפי' שפה אחת ודברים אחדים ארז"ל במד"ר פ' נח פל"ח שאמרו דברים חדים על הוי' אלקינו הוי' אחד ועל אחד היה אברהם, ובילקוט שם דס"ז ע"ד ואמרו דברים על שני אחדים על אחד היה אברהם כו', והנה פי' אחד היינו דלכאורה הל"ל יחיד אלא דאם נאמר יחיד י"ל שעכ"ז העולם הוא יש דבר נפרד, אבל אומרו אחד אשר החית מורה על ז' רקיעים והארץ והד' מורה על ד' רוחות העולם וכולם בטילים להאל"ף דאחד שהוא אלופו של עולם זה מורה על בחי' גבוה יותר, כמ"ש בת"א פ' וארא ד"ה וארא אל אברהם, ולכן נק' בחי' זו את ה' האמרת היום כו', ופי' אחד הי' אברהם ארז"ל שכמו הוי' אלקינו הוי' אחד אין כיוצא בו בעולם כך אחד היה אברהם אין כיוצא בו בעולם אז במד"ר נשא פי"ב דרנ"א והיינו ע"י שהי' בבחי' ביטול לגמרי כל היום ולכן ארז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים ועיין בלק"ת ס"פ תבא בענין ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וענין שאמרו ע"ז בדור הפלגה דברים חדים, ויש להקדים מ"ש בזהר ס"פ נח דף ע"ד ב' ודף ע"ה שידעו שבקדושה העליונה נמשך גלוי אלקותו למטה ע"י ב' בחי' עיר ומגדל היינו בחי' עיר אלקינו גם נאמר עיר דוד היא ציון ובחי' מגדל היינו מ"ש כמגדל דוד צוארך, והם רצו להרוס בנין הקדושה שלא יהי' גלוי אלהות, כ"א יבנו עיר ומגדל דסט"א ועל ידם יומשך להם השפע בגשמיות, והנה בקדושה בחי' העיר הוא מאבנים דוקא כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שני בתים וענין אבן הוא א' ב"ן מה שנמשך מבחי' הארת שם מ"ה שהוא במילוי אלפין לברר את שם ב"ן כמ"ש בבה"ז פ' בשלח דנ"א בד"ה עד לא אשתקע אוירא דכיא כו' אבנין נקיבן הוו סתימאן, והנה פי' עיר אלקינו מבואר בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים, וארא, וז"ל עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים ובתים הם צירופי אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שני בתים דהיינו בחי' אותיות והמשכת החיות בכמה בתים ומדרגות כמו השכל שמתחלק באותיות

הן עם אחד: בוך 1056 ה, א גוכתי"ק הצ"צ.
בבה"ז פ' בשלח דנ"א: ראה שם דף מו, א.
בד"ה וידבר אלקים וארא: תו"א נו, ב. ראה גם ד"ה זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יד.
עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים: עיין בשלש שיטות לכ"ק אדמו"ר הצ"צ סעי' ב' (נדפס בסוף פי' המלות).
ובתים הם צירופי אותיות: תניא ח"ב פ"ד. תו"א צד, ב.
וכמ"ש בס"י: פ"ד מט"ז.

המחשבה עד״מ כך התפשטות גדולתו יתברך בכמה בחי׳ התחלקות ורבוי התענוגים בכל העולמות לכל חד לפום שיעורא דיליה ואז נקרא אלקים לשון רבים וזהו ענין העיר שהיא נק׳ ע״ש אלקים לשון רבים עיר אלקינו, והנה כתיב גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו כי הנה אלקים לשון רבים כמ״ש כי אלקים קדושים הוא, ע״ש רבוי ההתחלקות בהתפשטות החיות בבחי׳ גילוי לעולמות וגבראים משא״כ הוי׳ נקרא אחד שהוי׳ הוא בבחי׳ מקור כל ההויות ושרשא דכולא קודם שבא לידי ההמשכה בבחי׳ גילוי בעיר אלקינו, ומ״מ נמשך מבחי׳ המשכה זו דשם הוי׳ להיות מאיר בבחי׳ ש׳ אלקים, כענין מ״ש במתן תורה וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳, גם ע״ד שנתבאר בענין שילוב הוי׳ באד׳ ושילוב אד׳ בהוי׳ בלק״ת בביאור ע״פ שובה ישראל דרוש הראשון, גם בת״א פ׳ מקץ בביאור ע״פ רני ושמחי בת דרוש הראשון, וזהו ענין המגדל שנק׳ כן ע״ש גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו, כי מגדל ג״כ מלשון גדול, ואפ״ל ג״כ שהם ב׳ בחי׳ אותיות הא׳ האותיות הנמשכים להחיות העולמות זהו ענין העיר הב׳ האותיות של התורה וזהו ענין המגדל וזהו כי מציון תצא תורה כי ציון הוא בחי׳ המגדל, ודבר ה׳ מירושלים זהו בחי׳ העיר.

קיצור. פי׳ הרח״ו בענין ועתה לא יבצר שידעו השמות וכה״ג נמצא במד״ר. אך העונש כ״כ אינו מחמת חטא זה שלא אמרו רק ודאשתמש בתגא חלף, פי׳ ודברים אחדים שאמרו דברים חדים על שני אחדים, ענין הוי׳ אחד הוא שבח יותר מבחי׳ יחיד לומר שגם שבעה רקיעים והארץ וד׳ רוחות העולם בטילים לאלופו של עולם, ולכן ארז״ל פ״ד דר״ה ה׳ אחד מלכות, ופי׳ אחד הי׳ אברהם אין כיוצא בו, וענין דברים חדים, הנה בקדושה העליונה נמשך שפע אלקות ע״י ב׳ בחי׳ גדול הוי׳ בעיר אלקינו, בחי׳ העיר הוא מאבנים שתי אבנים בונות שתי בתים, אבן א׳ ב״ן ומ״מ נק׳ בחי׳ העיר ע״ש שם אלקים, אלקים קדושים ל׳ רבוי התחלקות החיות, משא״כ הוי׳ נק׳ אחד והמשכה משם הוי׳ נמשך בשם אלקים זהו ענין המגדל ע״ש גדול הוי׳ בעיר כו׳ והוא ענין יחוד הוי׳ באלקים שעי״ז נמשך ההמשכה מאור א״ס בבי״ע ועיין בזח״ג פ׳ ויקרא דף ה׳ בפי׳ אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו.

א״ת בניך אלא בוניך בנין עיר ומגדל דקדושה, כיון עיר מ׳ א״כ בנין המ׳ ע״ד מפתחות החיצוניות י״ל אכלתי יערי יערי יוצר אור וצ״ע בד״ה וכל בניך בענין בוניך ובד״ה תבנה ותכונן עיר סיחון דקאי על תפלה ותורה, והמגדל ציון ע״י תורה ואשים דברי בפיך וכו׳ עי״ז ולאמר לציון עמי אתה והיינו ע״י תורה ועבודה וגמ״ח.

ב) **והנה** להמשיך בחי׳ עיר ומגדל דקדושה י״ל ע״ד שנתבאר בד״ה כי תשמע בקול בענין שצריך להמשיך תחלה בעבודה המשכת מפתחות

בד״ה כי תשמע בקול: לקו״ת ראה כג, א.

החיצוניות ואח"כ מפתחות הפנימית והיינו מפתחות החיצוניות הוא ההתבוננות בתפלה שהיא נוגעת רק בבחינת הזיו וההארה ונק' שם כמ"ש יהללו את שם, ברוך שאמר והי' העולם, שבחי' והיה העולם נמשך רק מבחי' שאמר, כי בי"ה הוי' צור עולמים רק מבחי' שני אותיות כו' (ד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו פ"א) וזהו כי עמך מקור חיים, שמקור חיים של כל העולמות עליונים ותחתונים נמשך רק מהארה בעלמא והיא בחי' מלכותו ית', ומזה נמשך היראה תתאה ע"ש בהביאור רפ"ד וגם האהבה, וזהו פי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו דבחי' גדולת אור א"ס ב"ה והתפשטותו בנבראים נק' אחרי הוי' בחינת מלכותו ית' שנק' אחרי בחי' אחוריים הארה בעלמא רק בחי' שם כו' כנ"ל (בד"ה כי תשמע בקול פ"א) ואח"כ צ"ל מפתחות הפנימי' והוא העיקר לפתוח בגילוי בחי' פנימית דהיינו גילוי אור א"ס ב"ה ממש שאינו בגדר עלמין כלל וכמ"ש אתה הוא ד' לבדך, לבדך ממש כמו קודם שנברא העולם כו' עד והיינו ע"י התורה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי ממש ולא בחי' שם בלבד כו' עכ"ל, וב' המשכות אלו זהו ענין גדול הוי' בעיר אלקינו, כי עיר אלקינו זהו בחי' מלכותו ית' שהיא הנק' מפתחות החיצוניות ובחי' גדול הוי' בעיר אלקינו זהו ההמשכה ממפתחות הפנימי' שמאיר במפתחות החיצוניות כענין אנכי הוי' אלקיך שבחי' אנכי מי שאנכי מאיר ע"י שם הוי' להיות אלקיך כו'.

ענין * יצ"ט ויצה"ר ע' בענין ויצר בשני יודין.

ד"ה אחרי ה' אלקיכם: לקו"ת ראה יט, ג.

ענין: נכתב בשולי העמוד.

פ׳ לך לך

(לד״ה ויחלק עליהם לילה אוה״ת לך לך דף ע״ג ב׳)

שו״ה מלכותך — שהוא ממכ״ע וכו׳. בבוך נח חן דף כ״ג נוסף:

(גם בפסוק זה מרומז המלאך אוריאל, כי אל ויאר הוא אוריאל והוא ג״כ גימט׳ אברהם ועמ״ש מזה בלק״ת בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש הא׳ פ״א ומ״ש ע״פ ראו קרא ה׳ בשם בצלאל בן אורי כו׳).

דף ע״ד שו״ה כו׳ ובד״ה ואתה תצוה. בבוך הנ״ל דף כ״ג נוסף: **דתקס״ב.**

דף ע״ד שו״ה נצבים ושמחה — ביין לבתשו, גס. בבוך הנ״ל דף כ״ד נוסף: **לילה.**

דף ע״ד ב׳ שו״ה נהורא כו׳. בבוך הנ״ל דף כ״ג ב׳ נוסף:

וגם כי יתרון האור בא מהחשך דוקא כמ״ש בד״ה תקעו בחדש דרוש הראשון פ״א לכן גילוי יום אחד שהוא א״א שהוא ג״כ ע״ד ביום ההוא יהי׳ ה׳ אחד ושמו אחד, נמצא בחי׳ ביום ההוא זהו יום אחד שיהי׳ ה׳ א׳ ושמו א׳, זה נמשך ע״י ויהי ערב ויהי בקר שיתרון האור נמשך דוקא מהחשך ועמ״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן סד״ה וידעת היום כשם שהיום הוא מלילה ויום כו׳ והנה.

דף ע״ד ב׳ שו״ה ע״י שצעקתם. בבוך הנ״ל דף כ״ד סתוב: **שצעקתי.**

דף ע״ו ע״ב שו״ה ע״פ העירותי מצפון ויאת. בבוך בראשית הבער נוסף:

וזהו ויחלק עליהם לילה, כי הנה ד׳ מלכים הם ד׳ מלכיות כמ״ש ברבות לך לך והם או״א זו״נ דקליפה כמ״ש במא״א אות ד׳ סעיף כ״ה והם מכוונים לד׳ נהרות שנאמר בהם ומשם יפרד וכמ״ש ברבות פט״ז בענין ד׳ נהרות וא״כ שרשם ממה שנפל בחו״ב ומדות דתהו שהם ש׳ הוי׳ כמ״ש בע״ח בענין רפ״ח ניצוצים וה״ע שם ב״ן, והנה עצם ש׳ ב״ן הוא ד׳ אותיות שם הוי׳ ומילוי שלו ה׳ אותיות, וז״ע עמוד ט׳ ורבים מכתפים עליו שהוא רה״ר היינו שממנו יניקת החיצונים כמ״ש בד״ה מים רבים, והנה מילוי גימט׳ אלקים כמ״ש בביאור ע״פ ועתה יגדל נא, וז״ע ד׳ מלכים שנלחמו עם ה׳ מלכים שהד׳ שרים יניקתם מעצמיות ד׳ אותיות דשם ב״ן והחמשה מלכים שרשם ממילוי שלו שהוא ה׳ אותיות כמו ש׳ אלקים ומשם יניקתם וע״כ נצחו הד׳ את הה׳, וע״י בירור של ד׳ מלכיות הנ״ל ששרש יניקתם מד׳ אותיות דש׳ ב״ן ע״י״ז יומשך להיות והי׳

הוי׳ לי לאלקים כמ״ש במ״א ע״פ ושבתי בשלום כו׳, כי הנה אמרז״ל ע׳ ס״פ הרואה הרואה ט׳ בחלומו כו׳ האור כי טוב כו׳, אך לעו״ז יש ט׳ וטאטתי׳ כו׳ טבעו בארץ כו׳ וזה נמשך מהיניקה דש׳ ב״ן שיש בו ט׳ אותיות כנ״ל, וכשמתברר ש׳ ב״ן נעשה טוב מאד האור כי טוב כי יתרון האור מהחשך וע״ז והי׳ ה׳ לי לאלקים כו׳, והנה מעשה אבות סי׳ לבנים וזהו ענין אברהם שנצח לד׳ מלכים הנ״ל, והיינו ע״י ויחלק עליהם לילה.

בעז״ה שבת פ׳ לך לך [שנת תקצ״ד *] ק״ק ליבאויץ *

יונתי * בחגוי הסלע בסתר המדרגה כו׳, נשמות ישראל נק׳ בשם יונה עיניך יונים, כמו יוגים שכל הנחת שלהם מהסתכלו׳ דכר ונוק׳, כמו״כ נאמר בישראל ישמח ישראל בעושיו לאסתכלא ביקרא דמלכא ע״י התבוננות בגדולת הבורא, וע״י אתעדל״ת אתעדל״ע, עיני ה׳ אל צדיקי׳, וזהו כל פסוקי דזמרה קודם ק״ש הכל התבוננות יקרא דמלכא, אך אם ההתבוננות הוא דרך מעביר לבד כלא חשיב ואין נולד מזה אח״כ אהבה ויראה, וזהו שמע ישראל התבוננות עם העמקת הדעת בגדולת הבורא שהוא הוי׳ אחד והוא ממלא וסובב כל עלמין והכל הוא זיו וההארה בלבד מאתו ית׳, בחי׳ שם ולא עצמותו ומהותו, ויש נ׳ אלפים יובלות והכל רק זיו וההארה מאתו ית׳, וכמ״ש אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה, קדושים היינו נשמות ישראל אשר יתעלו תמיד בעילוי אחר עילוי ויהללו סלה והכל הוא בבחי׳ שמך קדוש בבחי׳ שם וזיו בלבד, וע״י התבוננות כנ״ל בהעמקת הדעת נולד מזה אהבה בתענוגי׳, וזהו שמע ישראל וכו׳ ואהבת אחר שיתבונן כנ״ל נולד ואהבת את ה׳ וכו׳.

בעז״ה . . . ליבאויץ: בוך 1135 לו, א. בוך 184 שעא, ב בכותרת: בעז״ה . . . ליובאוויץ. בוך 606 עט, א (הב׳): ר״פ ל״ל שנת תקצ״ד. ובבוך 421 קנה, א.

יונתי: בביכלאך הנ״ל: א) יונתי. ובבוך 412 קנה, א הסעיפים לא נסמנו.

נדפס כאן כיון שהסיום הוא לפ׳ לך לך.

המאמר עד ד״ה ועפ״ז נדפס גם במאמרי אדה״ז הנחות הר״פ ע׳ קס. הנחה אחרת נדפס בסה״מ תקס״ט ע׳ פג (עם ביאור). לקו״ת שה״ש טז, ג. ועם הגהות באוה״ת שה״ש ע׳ שיב, של, שלו.

נמצא גם בשינויים בס׳ עבודת הלוי ויקרא כא, א. ורשום שם: כי״ק שכתב שם בעת ששמע מאדמוה״ז נ״ע. וראה ג״כ פלח הרמון שה״ש מא, א.

ישמח ישראל בעושיו: תהלים קמט, ב. — רוב ההערות הבאות לקמן הוא מסה״מ תקס״ט שם.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח״ב רמז, ב.

פסוקי דזמרה קודם ק״ש: ראה ברכות לב, א.

נ׳ אלפים יובלות: ראה ג״כ סה״מ תקס״ב ע׳ יז. תו״א פא, ג.

ב) **והטעם** שאצלינו נקל להתגלות אהבה יותר מיראה, איתא בר"מ בנוי דאברהם בגלותא דאדום וכו', כי בודאי לאברהם הי' ג"כ מדת יראה, כמו"כ אצל יצחק הי' בודאי מדת אהבה רק ההפרש הוא כי אצל אברהם אבינו ע"ה הי' מדת אהבה בגילוי ומדת יראה בהעלם, וביצחק הי' להיפך אבל בודאי הי' לכל א' ב' הבחי' ומטעם זה איתא בע"ח שפעמי' חסדי' קודם גבורות ופעמים להיפך, כי אצל מי שמדתו חסד בגילוי אף שיש בו ג"כ מדת יראה בהעלם חסדי' קודמי' לגבורות, ולכן בס"י שחיבר א"א איתא אם רץ לבך שוב לאחד כי מדתו של א"א אהבה קודמת, וזהו רץ לבך אהב' רשפי אש ממטה למעלה שוב אל אחד היינו תורה שהיא חכמתו ורצונו ית', כמ"כ אחר שמע ישראל אומרים בשכ"מ, היינו אחר התבוננותו ויהי' בחי' רצוא ממטה למעלה ולמסור נפשו באחד צריך להיות אח"כ בבחי' שוב ממעלה, וצריך להשפיל א"ע שאין ראוי לכך, ולהיות בבחי' ביטול ויראה בבחי' שוב ובכל דבר עבודה צריך להיו' רצוא ושוב דכר ונוק', וזהו שאמרו בגמ' והיו הדברים האלה ע"כ מצות כונה מכאן ואילך מצות קריאה, והיינו ואהבת וכו' בכל מאדך זהו הכל בבחי' רצוא ממטה למעלה, ואח"כ הוא בבחי' שוב מלמעלה למטה ע"י התורה שהיא חכמתו ורצונו היינו מצות קריאה, והיו הדברים האלה שקורין וממשיכין הוי' ממעלה למטה בתורה שהיא היכלא עילא' דמלכא, כדכתי' הלא כה דברי כאש נאום ה', וצריכה כלי במה להתאחז, ותורה היא כלי שבו נתלבש, וכמ"ש עוטה אור כשלמה, והכלים היינו מקרא משנה וכו' כלים מכלים שונים, וזהו ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא ותעל שנשאב מים החכמה ותפלה היא ממטה למעלה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בכדי לעלות ע"י ולהשפיע ולהשיג תורה שהיא היכלא עילאה דמלכא ע"י התפלה משפיעי' התורה ממעלה למטה לכן נק' תפלה סולם שעולין בו למעלה וממשיכין התורה מהיכלא עילאה, ומחמת כי בגלותא דאדום בנוי דאברהם לכן אצלינו אהבה בנקל וקודמת.

ג) **והנה** בבחי' יונתי הנ"ל, היינו נשמות ישראל ירדה בחגוי הסלע בגוף שהוא דומם כסלע, בסתר המדרגה היינו נפש הבהמיות ונק' מדרגה שיש בה מדות ותאוות שונות זה אוהב כך וכו' ונקראת סתר המדרגה כי נשמת ישראל נתלבשה בגוף נפש הבהמיות היינו המדות שלמטה מן הדעת כי תאוות נפש הבהמיות ומדותיו הוא בלא דעת ושורש נפש הבהמיו' הוא מן המרכבה פני ארי' פני שור וכו', אכן שרש המרכבה הוא מלמעלה מן הדעת כי

איתא בר"מ: **זח"ג ריט, א.**

בס"י . . . אם רץ לבך: **פ"א מ"ח.**

וזהו שאמרו בגמרא: **ברכות יג, א.**

בתורה שהיא היכלא עילא' דמלכא: **זח"ב ר, א. וראה ג"כ המשך מים רבים תרל"ו סעי' קפו.**

עוטה אור כשלמה: **תהלים קד, ב.**

ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא: **בראשית כד, טז. ראה ת"ז תכ"א (מו, ב).**

שרשה מן המלכים שמלכו לפני מלוך מלך לבנ״י אך ע״י שבה״כ נפלה למטה ונשתלשלה למטה מן הדעת ופני ארי׳ מחי׳ כל החיות, ופני שור כל הבהמות, ופני נשר כל העופות, ובזה יובן והחיות נושאות את הכסא כי על הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, והנה כתיב ג״כ כי לא אדם הוא וכו׳, א״כ קוב״ה הוא למעלה מבחי׳ אדם, ולזה החיות נושאות את הכסא והאדם שעליו לבחי׳ כי לא אדם הוא היינו למעלה מבחי׳ אדם, כי מחמת שהמרכבה שרשם הוא מלמעלה מן הדעת המלכים שמלכו לפני מלוך מלך לבנ״י לכן יכולין להיות נישאות לבחי׳ למעלה מן האדם. והנה מחמת כי ע״י שבה״כ נפל למטה מן הדעת שמחי׳ נפש הבהמיות, ונשמו׳ ישראל ירדה ונתלבשה בגוף לכן נקראת סתר המדרגה, וזהו יונתי היינו נשמו׳ ישראל וכו׳ בסתר המדרגה ולמה ירדה כ״כ הנשמה היא ירידה לצורך עלי׳ כי מקודם היתה רק נהנה מזיו השכינה ואחר ירידתה והתלבשותה בסתר המדרגה יכולה לאשתאבא בגופא דמלכא להיות נבלע באברים למהוי אחד באחד ממש כי המדות נקראין גופא חסד דרועא ימינא וכו׳, וכל שכל ומדה אי אפשר להיות בלתי שתתלבש באותיות, לכן נקראין האותיות לבושין, ונשמות ישראל היא מן האותיות ולבוש וכמו שאיתא לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין ויש ס״ר אותיות נגד ס״ר נשמות ישראל ויש מכנה זה בשם פנימי׳ וחיצוניו׳ ובע״ח נק׳ בשם אורות וכלים שהכלים מגבילי׳ את האור שלא יהי׳ בבחי׳ א״ס, ואחרי שנתצמצם האור בכלים אז יוכל להיות בריאת העולם לכן היתה בריאת העולם ע״י אותיות ובעשרה מאמרות נברא העולם כי האותיות הם כלים ולבוש שיוכלו לקבל האור, וכמו שבגמ׳ פ׳ כל כתבי נק׳ לבושי׳ בשם כלי׳ גבי מצילי׳ שמונה עשר כלי׳ אשר נתצמצם האור ע״י האותיות וביום ראשון מאמר ואותיות יהי אור הוא כלי לאור החסד ויוכל להיות התגלות חסד לנבראי׳ וביום שני וכו׳, וע״י מאמר נעשה אדם בצלמינו נתהווה נשמות ישראל וכל בריאת העולם הוא הכלים ואותיות ולבושין אשר הכל הוא בחי׳ שם וזיו לבד הארה בעלמא משמו, אבל מהותו ועצמותו מתנשא מימות עולם לך הוי׳ הגדולה וכו׳, אכן אחרי בא הנשמה לעוה״ז ונתלבשה בסתר המדרגה יכולה להגיע למדרגת לאשתאבא בגופא דמלכא ע״י בחי׳ בכל מאדך שהוא בלי גבול אחרי התבוננות בגדולת הבורא למסור נפשו באחד ואהבת כו׳ בכל מאדך שלא יהי׳ שום מניעה וכו׳ אז במדה שאדם מודד בה מודדין לו וע״י אתדל״ת אתעדל״ע ונתגלה מלמעלה מגלה עמוקות מני חשך כי אפילו בשעת מתן תורה שהי׳ התגלות גמור נאמר ויצא כברק חיצו, ד״מ שמקודם הברק יש ענן ואח״כ מאיר הברק, כמ״כ כל התגלות אינו רק הארה בעלמא וזיו שיתגלה האור מתוך החשך, אכן ע״י בחי׳ בכל מאדך בלי גבול והסתר כלל ע״ז נאמר ולא יכנף עוד מוריך והי׳ עיניך רואות את מוריך.

לאשתאבא בגופא דמלכא: ראה זח״א ריז, א.

למהוי אחד באחד: זח״ב קלה, א.

ד) **וזהו** מה שנאמר הראיני את מראיך וכו׳, כידוע שיש בחי׳ ראי׳ ושמיעה ובחי׳ ראי׳ הוא יותר גבוה מבחי׳ שמיעה, אעפ״כ בראי׳ יכולי׳ לראות אף דבר גשמי ממש, בחי׳ שמיעה יכולין לשמוע רק קול שאין גשמי כ״כ, אך באמת הכל חד מחמת שראי׳ גדול בשרשה, לכן יכול להשתלשל יותר מטה, וכמו שאנו רואי׳ בחי׳ צומח מחי׳ את האדם ובאמת צומח נשתלשל יותר מטה מבחי׳ אדם שהוא מדבר, ואעפ״כ הוא מחי׳ את האדם, א״כ מוכח ששרש הצומח גבוה בשרשו מן האדם ולבעבור זה מחי׳ את האדם, ובהשתלשלות נשתלשל יותר למטה מן האדם כי כך הוא הדבר מה ששרשו יותר גבוה יכול להשתלשל יותר מטה, וכמו ד״מ מה שזורק ממקום גבוה יותר נופל ויורד למטה יותר, כמ״כ כאן הראיני את מראיך היינו מצות אשר שרשן בכתר תר״ך נשתלשל מעשה המצות בעשי׳ גשמיות ממש והם ששרשם מרצון עליון ממש וכמו שיש דברים שעפ״י שכל אין ראוי שיהי׳ כך רק ההסכם הוא כן וכמו שתוק כך עלה וכו׳, וזהו מבחי׳ רצון שלמעלה מן השכל לכן להשתלשל למטה אין יכול להשתלשל כ״א בבחי׳ רמז ודי לחכימא ברמיזא ונשתלשל למטה דוקא בעשי׳ ממש ושם הוא התגלות רצון עליון ממש, ודוגמא לדבר הוא שאיתא באור החיים על בחי׳ ארי׳ אשר מחמת ששרשו גבוה יותר במעלה אין יכול להשתלשל בדבר טהור שהוא מקליפת נוגה שמעורב בו טוב רק התגלותו דוקא בדבר טמא כי ארי׳ למטה אחרי השתלשלות הוא חיה טמאה ולכן המצות שהוא גבוה יותר במעלה מן התורה וכמו שאמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, גם החכמה תחי׳ את בעליה אשר המצות הם בעלים דחכמה נשתלשלה למטה בדבר גשמי ממש בעשיי׳ ציצית ותפילין, אכן תורה ותפלה הוא בחי׳ קול כידוע שקול כלול מג׳ דברים אש רוח מים, וכמ״ש ניחר גרוני היינו בהתגברות כח האש אין יכול לדבר כלל וכמ״כ בתפלה ג״כ ג׳ בחי׳ הנ״ל ממטה למעלה וממעלה למטה רצוא ושוב גם מדת רחמנות וכמו שאומרים מתנשא מימות עולם היינו ממטה למעלה, ואח״כ אומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו, אבינו אב הרחמן, כמ״כ בתורה קורא בתורה הוא ממעלה למטה להמשיך גילוי אלקות באותיות התורה ובכלל צריך להיות רצוא ע״י תפלה, שוב התגלות אלקות ע״י תורה דאורייתא מחכמה נפקת והתלבשות אור א״ס בחכמה.

ה) **והנה** לשון הראיני הוא לשון מפעיל וכמ״ש ועשיתם אותם, אתם כתי׳ כאלו עשאוני היינו שע״י מצות נעשה בחי׳ ראי׳ וזהו הראיני שיעשו אצלי בחי׳ ראי׳ הארת הכתר בחכמה, והוא להיות עיני ה׳ אל צדיקים, והשמיעני ע״י תורה ותפלה רו״ש נעשה בחי׳ שמיעה הארת חכמה בבינה, וזהו שאו׳ קוב״ה הראיני השמיעני אשר ע״י מעשה המצות ותורה ותפלה

בחי׳ ראיה ושמיעה: **ראה סה״מ תקס״ד ע׳ רו.**
שאיתא באור החיים: **ויקרא יז, יד. באוה״ת שה״ש שכו: על בחי׳ אריה ושור.**
וכמ״ש ענין זה במ״א: **ראה לקו״ת שה״ש מו, ג.**

נתגלה בחי' ראי' בחי' שמיעה וזהו כי קולך ערב שע"י הקול נולד עריבות התגלות התענוג בבינה וממילא נמשך גם התענוג למטה, וההתגלות מזה הוא עוה"ב נהנין מזיו השכינה ביו"ד נברא העוה"ב ונעשה מזה ההארה להנשמה ע"י תורה ותפלה נעשה ג"ע ונהנין הנשמות מזיו השכינה כי מחמת שתורה ותפלה הם בחי' שמיעה שאין גבוה כמו בחי' ראי' כנ"ל, לכן אין יכול להשתלשל למטה כ"כ ונעשה ע"י רק התגלות פנימי' היינו לנשמות שנהנין מזיו השכינה בעוה"ב ואין מגיע ההתגלות לגוף גשמי רק נעשה מזה ג"ע עליון ותחתון התגלות אורות לנשמה, אכן מעשה המצות ששרשם גבוה יותר מבחי' כתר ולבעבור זה נשתלשלו למטה בעשי' ממש לכן ע"י מעשה המצות יהי' נחית טלא עתיקא להחיות גוף גשמי ממש תחה"מ כי כמו שרשו מבחי' כתר ונשתלשל למטה בעשי' ממש, כמ"כ המצות גורמין שיהי' יורד טל של תחי' ויהי' נחית טלא דע"ק להחיות גוף גשמי ממש כי ההארה ממקום גבוה יותר יוכל להשתלשל ההתגלות למטה יותר, וזהו עתידי' צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש התגלות הנ"ל יהי' לעתיד אחר תח"ה ולא יהי' קליפת מסך מבדיל ויהי' לא יכנף עוד מוריך והי' עיניך רואות את מוריך אז יאמרו לפניהם קדוש כשיתגלה אור הכתר ויהי' התגלות אור הנ"ל להחיות למטה ממש ולא יהי' נצרך אכילה ושתי' וזהו הראיני את מראיך פועל יוצא כי ע"י מעשה המצות נתגלה ונולד למעלה בחי' ראי' ההארת הכתר בחכמה כי המצות שרשם בגולגלתא בחי' כתר ולכן מראיך הוא כמו ענין מראה באצבע, ר"ל כענין מחוי לי' במחוג שמעשה המצות הן רמיזות לשרש המצות שבבחי' כתר תר"ך עמודי אור והענין הוא כי בחכמה אתברירו בחי' מ"ה עולם התיקון המברר מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו ונפלה למטה עד שנשתלשל עולמו' בי"ע, ונבראו גם למטה בהמות כמו שרש מן פני שור כו' כנ"ל, והנה כשכותב פרשת שמע ישראל על קלף של הבהמה עי"ז נתבררו, והנה האף שהקלף נתברר ע"י האותיות אמנם אחר הבירור הקלף גבוה יותר מהאותיות, ולכן צריך להיות הקלף והגויל מקיף להאות מארבע רוחותיו, וכמ"ש ענין זה במ"א, כי הקלף שרשו מעולם התוהו שקדמה לתיקון והאותיות המבררים הם מבחי' חכמה עולם התיקון נמצא מעשה המצות אין יכולים לקרוא בשם כי אם בחי' מראה ורמיזה היינו שמראה באצבע ורומז לדבר מעלה מעלה לבחי' תוהו הגבוה ובעשיי' המצות הוא רומז שם בבחי' תוהו, וזהו ודי לחכימא ברמיזה כי בעשיי' שם נעשה רמז הנ"ל ונולד בחי' ראי' התגלות כתר בחכמה, וזהו השבח שמשבח החתן לכנ"י שע"י נתגלה עריבו' ותענוגי' כנ"ל, וגם מראה נאה שיכולה לרמוז מעלה מעלה שפעלתה שנתגלה למעלה בבחי' עולם התהו בבחי' רמיזה ע"י מעשה המצות כנ"ל נתגלה הארת הכתר כנ"ל. והנה עיקר יופי הדר הוא משני' ושלשה גוונין דוקא, כמו שבעטרה יש אבנים טובות אדומי' ולבנים, כמ"כ יש כמה מיני מצות עשית סוכה ותפילין וצדקה הכל הוא המשכות ממעלה למטה, קרבנות הם העלאה ממטה למעלה, אח"ז ארי' אכיל קרבנין ממעלה בא התגלות ובזמן הזה תפלה במקום קרבן יש ג"כ

בתפלה ממטה למעלה ולהיפוך כנ"ל. וזהו ומראיך נאוה ע"י עשיי' מצות אשר שרשם הם מבחי' כתר יכולה להשתלשל למטה ממש בעשי' וע"י העשי' ממטה למעלה וממעלה למטה אז הם נאוה כי קודב"ה לא שרי' אלא באתר שלים התכללות דכר ונוק' והאף שהמצות הן בדבר גשמי ממש אעפ"כ היא כמו שעושין עטרה ולובשין אותה על ראשו וחכמתו והעטרה נעשה מדבר גשמי' מאבנים שוני' במראה וע"י דוקא ניכר המלוכה.

ועפ"ז* יובן ג"כ הפסוק ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' דצ"ל מהו אל הארץ אשר אראך והל"ל אל הארץ אשר אומר אליך כמ"ש בפ' תולדות גבי יצחק, או הל"ל אל ארץ כנען. והענין דאיתא בזהר בס"ת ר"פ לך לך דפסוק זה קאי על ענין ירידת הנשמה מג"ע להתלבש בגוף בעה"ז, ונק' הנשמה אברם כי שרש כל הנשמות הוא מבחי' חכמה עילאה כמשל הבן שנמשך ממוח האב וכך נאמר בנים אתם כו' וחכמה עילאה נק' אב רם שהוא בחי' שכל הנעלם מכל רעיון כמ"ש במ"א בפ' לך לך. ויש ג"כ מבחי' זו בכל נפש וכמ"ש בתניא פי"ט. וכמ"ש ג"כ בפי' והדל לא ימעיט מעשר שברע"מ פ' תשא. וגם נק' אב כמ"ש הזהר שם למהוי אבא לגופא פי' דהנה בפי' בנים אתם לה' מבואר בזהר ברא כרעא דאבוהו דכמו שהרגל בטל לגבי הראש כך יש בחי' ביטול בטבע בהנשמה אליו ית' כי אתה אבינו. אך זהו מצד נה"א עצמה אמנם בהתלבשותה בגוף ונה"ב הרי הם מסתירים אך מ"מ הנשמה היא נר הוי' שמאירה את החושך דנה"ב שיהי' נמשך בהם ג"כ הביטול. וזהו למהוי אבא לגופא שיהי' הגוף ונה"ב בבחי' ביטול לנה"א ע"ד שהרגל בטל לגבי הראש שאין לו בחירה מצד עצמו כ"א כאשר ירצה במוחו כן תעשה הרגל וכמו שהנה"א יש בה בחי' ביטול זה לו ית' שעש"ז נק' בנים אתם ברא כרעא כו' וזהו כי אב המון גוים נתתיך שהוא להיות עי"ז בירור נה"ב שמק"נ כו'. ולכן נוסף בו ה' להיות נק' אברהם כי להיות הירידה והתלבשות הנשמה מג"ע בעה"ז הוא ע"י ה' כמארז"ל בה' נברא העה"ז. וזהו לך לך מארצך שהוא הג"ע וכמ"ש אתהלך לפני ה' בארצות החיי' דקאי על ג"ע העליון ותחתון. וממולדתך היינו ממקור מחצב הנשמות שהוא למעלה מבחי' ג"ע וכמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא שנמשכה מבחי' טהירו עילאה כו'. ולכאורה הוא ירידה גדולה לירד מג"ע שנהנים מזיו שהוא תענוג אין קץ לירד בעה"ז. אך שהוא ירידה צורך עלייה גדולה וזהו אל הארץ אשר אראך. פי' דמבואר למעלה ע"פ הראיני כו' השמיעני כו' דענין הראיני הוא ע"י קיום מצות מעשיות שבעה"ז שעי"ז נמשך מלמעלה בחי' ראיה שהוא התגלות אור הכתר שלמעלה מבחי' חכמה שיומשך ויתגלה בבחי' חכמה וזהו הראיני, וזה נמשך ע"י קיום מצות בעשיי' דוקא

ועפ"ז יובן: מכאן ואילך בגוכתי"ק הצ"צ.
כמ"ש במ"א בפ' לך לך: נדפס בתו"א.

בעוה״ז וכמו שהראיי׳ היא דוקא בדבר גשמי כי נעוץ תחלתן בסופן ומזה נמשך לע״ל תח״ה שיהי׳ ג״כ גלוי אור א״ס ב״ה בעשיי׳ דוקא וכמשל הראי׳ מפני שהיא למעלה מבחי׳ השמיעה כו׳ ע״כ נשפלת למטה יותר כמש״ל, משא״כ בחי׳ השמיעיני זהו ענין תוספת אור בג״ע כמשל השמיעה שהיא שייך בקול ודבור שהם רוחניים, ועם היות כי זהו ג״כ עליי׳ גדולה לגבי בחי׳ הנשמה אע״פ שגם קודם ירידתה היתה ג״כ בג״ע אך כי הג״ע שרשו מבחי׳ בינה כמ״ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, אמנם ע״י השמיעיני את קולך בעסק התורה למטה ממשיכי׳ מבחי׳ אור החכמה ממש בבחי׳ בינה וזהו השמיעיני כו׳ שהוא למעלה מעלה מבחי׳ בינה כי בחכמה שורה אור א״ס ב״ה וגילוי זה לנשמה בג״ע הוא דוקא ע״י ירידתה תחלה בעוה״ז דאורייתא מחכמה נפקת כו׳. אמנם נודע דעיקר קיבול השכר הוא בתחה״מ שאז יהי׳ הגילוי מבחי׳ סכ״ע שהוא ע״י בחי׳ הכתר שהוא הממוצע המחבר הארת המאציל א״ס ב״ה לנאצלים שלעתיד יאיר ויתגלה בעה״ז בתחה״מ, והג״ע הוא רק לפי שעה עד שיקומו בתחי׳ והגילוי שבג״ע הוא מבחי׳ ממכ״ע וכמבואר באגה״ק סי׳ י״ז ד״ה נודע דבאתעדל״ת כו׳ ע״ש. וזהו שנאמר אל הארץ אשר אראך דהיינו שבעה״ז ע״י קיום התורה ומצות יבואו לבחי׳ הגלוי שלע״ל בעה״ז דוקא שהוא בחי׳ ראיה והתגלות אור הסכ״ע כמ״ש והי׳ עיניך רואות כו׳ והיינו ע״י ההמשכה מלמעלה בחי׳ ראיה הראיני את מראיך וכנ״ל ועי״ז עין בעין נראה כו׳, אשר בחינה זו הוא דוקא ע״י ירידת הנשמה בעוה״ז לקיים התומ״צ מעשיות וזהו אל הארץ אשר אראך כו׳ (וזהו שנאמר ג״כ גבי משה אעברה נא ואראה את הארץ הטובה כו׳ כי עיקר קיום המצות הוא בארץ וכמשרז״ל לקיים מצות התלויות בה שעי״ז יומשך בחי׳ ואראה כו׳ והיינו ע״י הראיני כו׳) ולכן נזכר דוקא בחי׳ מעלה זו הגם שע״י הירידה בעוה״ז אזי גם אח״כ בג״ע הוא תוספת אור לאין קץ כמש״ל בפי׳ כי קולך ערב אלא לפי שמ״מ אין זה דבר חדש כ״כ לגמרי לגבי היותה תחלה קודם ירידתה שהרי היתה ג״כ בג״ע רק שע״י ירידתה נמשך תוס׳ אור דהיינו מבחי׳ חכמה עילאה כו׳ אמנם ענין תחה״מ שיהי׳ הגלוי מבחי׳ סכ״ע דהיינו ע״י אור הכתר זהו דבר חדש לגמרי, שבג״ע הגלוי רק מבחי׳ ממכ״ע כו׳ כנ״ל ולכן נאמר עליי׳ זו דוקא וזהו אל הארץ אשר אראך כו׳ דוקא.

ט״ו י״ב

מד״ר מ״ט א׳ קע״ט ד׳. ז״ג ל״ד ג׳ ק״כ ג׳. ילקוט ח״א קמ״ד ד׳ רע״א ב׳. ח״ב פ״ז ב׳. של״ה קס״ד א׳ ר״ד א׳ רע״ז א׳ ש״א א׳. מ״ע רל״ו. בחיי כ״ה ג׳ מ״א קנ״ג.

מענין * ויחץ.

בה״ז בראשית כ״ז, ובד״ה ענין הברכות בפ׳ בראשית.

אם לא בריתי יומם ולילה, בד״ה וכרתי את בריתי יעקב, מענין יומם יצוה כו׳ תלים מ״ב, בד״ה ויהי מקץ מא״א ל׳ א׳.

ויחלק ע׳ זח״ב ס״פ משפטים קכ״ה א׳ בענין לא תבשל גבי בחלב אמו. וי״נ הראה בס״ס חסד לאברהם בענין פריעו׳ של א״א.

סנהדרין צו״א רבות מ״ה ד׳ מ״ז א״ב, פ׳ בא פי״ח ויקרא קס״ה ג׳ רע״ז ד׳. זח״א צ״ב ב׳ ח״ב ל״ז ב׳, ש״ך ע״ד א׳, של״ה קנ״ה ב׳, ח״ל מעיין ו׳ ק״ד ד׳ ק״ח ב׳, בחיי כ״ד ג׳ קט״ו ד׳.

מד״ר פ׳ לך פמ״ו אם חביבה היא המילה למה לא ניתנה לאדה״ר אמ״ל הקב״ה דיו לעולם אני ואתה, וזהו אני אל שדי, ר״ל די לעולם אני ואתה כו׳ הענין כי הנה מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחד, היינו שהיא למעלה מבחי׳ שבת כ״א ע״ד הבינה שהיא תמינאה נק׳ ממחרת השבת או שבת שבתון, ולכן ארז״ל מד״ר תצוה פל״ח שבזכות המילה דוקא הי׳ נכנס אהרן לבית קדה״ק, שזה הי׳ ביוהכ״פ שבת שבתון, וכן אברהם נימול ביוהכ״פ כמשארז״ל ע״פ בעצם היום הזה נימול, והיינו שבזכות העברת הערלה מסך

מד״ר מ״ט א׳: בוך 1014 קפז, ב גוכתי״ק הצ״צ.
מענין ויחץ: בוך 1014 קנה, א בגוכתי״ק. — מה שנמצא בין המחיקות.
מד״ר פ׳ לך: בוך 751 כב, ב גוכתי״ק הצ״צ. בוך 1065, תיקונים בגוכתי״ק.

מבדיל דק"נ עי"ז זוכה ליכנס לפנים מן הפרוכת המבדיל בין קדש ובין קדה"ק וכמשנ"ת כ"ז בארוכה ע"פ וכל אדם לא יהיה באוהל מועד, ובהגהות לד"ה ועשית בגדי קדש, והנה כמו שא"א להיות שבת אא"כ יהי' תחלה ששה ימי החול ומי שטרח בערב שבת כו' וכעד"ז א"א להיות שבת שבתון וקדה"ק אא"כ יהי' תחלה חול ושבת כו', כך לענין המילה א"א שכולם יהי' בבחי' זו, וע"כ אם ניתנה מילה לאדה"ר אז היו גם עובדי כוכבים ועמלקים נימולים, וא"א שיהי' כן, וזהו התירוץ שלא ניתנה מילה לאדה"ר אלא דיו לעולם כו' וכמו בהעץ צ"ל ענפים ועלין וקליפות הפרי ופרי כו' ועיין בסידור בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם בענין אשר ברא אלקים לעשות, דהפי' לתקן כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"א אפילו אדם צריך תיקון, ור"ל להמשיך תוספת אור שביאר בהקדמת ספר פע"ח שז"ס היחוד והזווג, וזהו ג"כ ענין המילה לכן נאמר ע"ז סוד הוי' ליראיו ובריתו להודיעם שזה הי' סוד עשרים דור מאדה"ר עד אברהם והיינו המשכת תוספת אור שארז"ל במד"ר פ' חיי פס"א שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר דפי' עיקר מה שבא בסוד שורש והוא ג"כ יחוד חיצוני דאו"א להחיות העולמות אבל התוספת זהו יחוד הפנימי, ובחי' זו ניתנה לאברהם דוקא, וזהו אפילו אדם צריך תיקון אף שחביב אדם שנברא בצלם אלקי' מ"מ צריך תיקון להעביר מסך דק"נ ואז יאיר בבחי' אדם העליון מבחי' כי לא אדם הוא לכן נשתהה עשרים דור עשרים גימ' כתר, וגם אות כף שהוא עשרים מורה על כתר כו'.

פ׳ וירא

לפ׳ וירא

והוא עומד עליהם וגו׳ ויאכלו. ג׳ ע״פ משׂ״ר ע״פ כי הוא יברך הזבח כו׳,

הנה ארז״ל ע״פ ואם האכל יאכל בשני אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח כו׳ ולהבין ענין זה שהשוה הכתוב אכילת אדם לאכילת מזבח וכן מצינו שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים בחטאות ואשמות ובשלמים הבעלים בעצמן כו׳ וכן מצינו שלא התיר הכתוב בשר תאוה אלא ע״י שלמים וכן בי״ט שלמי חגיגה כו׳ והענין בכולם כי הנה בקרבנות אריה דאכיל קרבנין מבחי׳ פני אריה פני שור כו׳ והקרבן עולה ונכלל באש שלמעלה אשה ריח ניחוח אך הוא בחיצוניות העולמות אשה ריח ניחוח בבי״ע פי׳ שהקרבן הוא בירורי ניצוצות מק״נ שמשם נמשך הבהמה גשמיות ומתבררי׳ ועולים ונכללין בשרשן בחיות שבמרכבה (וע׳ בזהר פ׳ פנחס דרמ״א ע״א וזה נק׳ אכילת מזבח שהמזבח הוא בחי׳ מל׳ ש׳ ב״ן בהמה רבה מקור ושרש פני ארי׳ פני שור כו׳ וע׳ באגה״ק ד״ה למה נסמכה כ׳ וז״ל סוד הקרבנות שע״ג המזבח הן העלאת מ״נ מנפש הבהמית אל שרשן ומקורן הן בחי׳ ארבע חיות שבמרכבה הנושאות את הכסא פני שור ופני נשר כו׳ ועי״ז נמשכים ויורדים מ״ד מבחי׳ אדם שעל הכסא הנק׳ בשם מלכא וז״א עכ״ל ומ״מ אף שנמשך עי״ז מ״ד מז״א אין זה ענין אכילת אדם דלקמן כי אדרבה זהו שהאדם משפיע מ״ד למזבח הוא בחי׳ מל׳ והחיות של המרכבה וא״כ זהו בכלל אכילת מזבח כמו שע״י שהאדם אוכל נמשך ומתחזק שכלו כמאמר עד לא אכילנא בשרא דתורא ולא שתינא רביעית יין חמרא לא צלילא דעתאי נמצא ע״י בשר ויין שמתברר נמשך לו המשכה משכל שלו שלמעלה מהבשר והיין והוא כענין המשכת מ״ד דז״א למל׳ וחיילותיה ע״י אכילה שאכל פני ארי׳ את העלא׳ מ״ן מנה״ב דנוגה כו׳ הרי א״כ זהו בכלל אכילת מזבח אלא שהאכילה בעצם הוא המ״ן אך המ״ד הוא כענין צלילא דעתאי כו׳, אבל ענין אכילת אדם שבקרבן הוא מה שנמשך אור וחיות לאדם שעל הכסא שהוא הז״א מלמעלה מעלה ממנו, ע״ד שנמשך מ״ד מז״א למל׳ וחיילותיו ע״י אכילת מזבח), אבל למעלה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותינו וע״י אתערותא דלתתא כו׳ שגם האדם צריך לחיות ע״י האכילה שיהיה בו כח כו׳ כי אין ערוך אליו

והוא עומד עליהם: **בוך 1135 קנו, א גוכתי״ק הצ״צ.**

משׂ״ר ע״פ כי הוא יברך הזבח: **נדפס בסה״מ תקס״ה — א ע׳ קסג. ראה דרך מצותיך צ, ב.**

ארז״ל . . . ע״פ ואם האכל יאכל: **זבחים יג, ב. ויקרא ז, יח.**

באגה״ק ד״ה למה נסמכה: **אגה״ק סי׳ כח בשינוי קצת.**

ית׳ שא״ס ב״ה עצמו מרומם ומתנשא לאין קץ מבחי׳ רמ״ח כלים ואיברי׳ דז״א הנק׳ בשם אדם וההמשכה שנמשך מא״ס ב״ה להיות מאיר בבחי׳ אדם הוא כמשל טפה מים אוקיינוס וגם זה אינו אלא עד״מ כו׳ והנה בתחלת הבריאה היה המשכה זו מעצמו בחסד חנם ועכשיו צ״ל אתעדל״ת וזהו ענין אכילת אדם בקרבנות בכדי להמשיך עי״ז אור וחיות ומזון לבחי׳ אדם דלעילא, ונמשך ע״י אכילת אדם דלמטה שהטעם מובלע בחיך חכלילי חיך הטועם אומר לי לי (עמ״ש במ״א עפ״ז בס״ד) חך הוא חכמה חך מה וכיון שיש באדם שלמטה הארת חכמה העליונה מבחי׳ אדם שלמעלה מש״ה ע״י שהחך טועם התענוג שבמאכל הרי עי״ז נעשה אכילה שלמעלה להוסיף כח באדם העליון ממקורא דכולא כי עמך מקור חיים מקור התענוגים כו׳ כי הנה אכילת מזבח מפני אריה ופני שור שהמלאכים אוכלים ואריה דאכיל קרבנין אור י״ה כו׳ אבל בחי׳ אדם דכליל כולא אינו אוכל אלא באכילת אדם התחתון אתם קרוים אדם. אך כי הוא יברך הזבח מתחלה כי כדי שיהי׳ כח באכילת אדם השפל את הזבח להמשיך עי״ז אכילת אדם למעלה והרי אין ערוך לך וכמשל הטפה ואיך ימשיך משם לבחי׳ אדם העליון ולכן צ״ל תחלה הברכה אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הזבח וצונו לשון התחברות שחיבר וקישר אותנו לבחינה זו שנוכל להמשיך באכילת הזבח שיהי׳ עי״ז המשכה המזון והחיות לבחי׳ אדם העליון. והנה ב׳ בחי׳ אכילות אלו ישנם גם עכשיו והוא אכילה דחול ואכילה דשבת כי בחול האכילה לברר בירורים דק״נ ובטן רשעים תחסר להוציא בלעם מפיהם ולכן ארז״ל שמשחרב בהמ״ק שולחנו של אדם במקום מזבח שאכילת מזבח הוא בירור נה״ב דק״נ אבל אכילה דשבת אינה לברר ק״נ כ״א כמ״ש צדיק אוכל לשובע נפשו וקראת לשבת עונג שע״י שמתענג בחך ממשיך תענוג לאדם העליון סעודתא דז״א כו׳ וכדי שיוכל להמשיך ממקום גבוה כ״כ לכך צ״ל תחלה וקראת לשבת עונג והוא ע״ד כי הוא יברך הזבח. והיינו בחי׳ תפלה דשבת ז׳ ברכות (ועמ״ש במ״א ע״פ קומי לך כדי שאח״כ תהי׳ רעייתי פרנסתי כו׳ וקומי לך היינו בשבת וזהו הנשמה יתירה והיינו ע״י תפלת השבת שמתגלה אה״ר למעלה מהשכל לכן אח״כ יוכל לאכול לשובע נפשו וזהו ענין

בשולי העמוד: זיווג חך וגרון תפלה ותורה כי ע״י גרון יצ״מ מהכלים.

פ׳ יתרו ויבא אהרן בקוראי שמו זהר קרח קרואי בענין לכי לך אח״כ רעייתי גם תורה אכילת אדם וקרבנו׳ אכילת מזבח.

אגה״ק קרבנו׳ המ . . . ע״ד כמא׳ א׳ אכילת מזבח גבוה ע׳ דרוש קי״ס ושור הבר וארי׳ כבקר.

וצונו לאכול את הזבח: ראה פסחים קכא, א וברש״י בד״ה ברכת.
אכילה דחול ואכילה דשבת: ראה תו״א טו, ג ואילך.
ארז״ל שמשחרב בהמ״ק: ברכות נה, א.

זיווג חך וגרון כי גרון בחי' תפלה יצ"מ ממיצר הגרון כו' אח"כ חך הטועם כו' אחה"ע גיכ"ק כו' גם ב' אכילות הנ"ל י"ל שזהו שהתורה נק' לחמי אכילת אדם ותפלה קרבנו' לחמי לאשי אכילת מזבח כו') והוא כענין ברכת הזבח כל ברכה שאין בה שם ומלכות להיות ההמשכה עד מלכותך מלכות כל עולמי' ולהיות לשם לשובע נפשו כי בכל ג"ס דשבת וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה, משא"כ בלא תפלה היא חיצוניות כמאן דשדי בתר כתפוי אבל ע"י התפלה היא פנימית, אך מי שטרח בע"ש שיהי' שולחנו במקום מזבח ממש הוא יאכל בשבת אכילת אדם. וזהו כי הוא יברך הזבח להיות כי שמואל הרואה המשיך בחי' חכמה ואח"כ יאכלו הקרואים. ענין הקרואים יובן מענין פי' מקרא קדש שהם קרואים מקדש וגם קוראי הקדש אשר תקראו אתם כו' אנשי השם וכו' (ע' בסידור סד"ה ענין תלתא דזמינין מקדש ותרא' איך בכח הסנהדרין להיות קובעי' יו"ט והנה לפי' הפשוט הם ממשיכי' בחי' נה"י דאבא ומוחי' דאבא הרי אשר תקראו אתם שהם קוראי' וממשיכי' גלוי א"ס ב"ה והכח הזה בהם הוא להיותם סמוכי' איש מפי איש עד משה שהוא בחי' ח"ע שבה גלוי א"ס ב"ה ועמ"ש ע"פ וידבר משה אל ראשי מטות כו' שהמשיך להם הכח לאה"ר הנ"ל שבה ועל ידה ממשיכים כו' ועו"ש בסידור פי' שהסנהדרין הם שלוחי' להזמין היו"ט לבחי' קדש והכח הזה בהם להיו' שלוחים כי שלוחו של אדם כמותו כו' ע"ש ומזה יובן ענין הקרואים דלקמן). והנה שמואל בקוראי שמו כי וקראת לשבת הוא ע"י מס"נ שלמעלה מהכלי' שמתגלה בשבת ע"י הנשמה יתירה שעי"ז ממשיכי' מא"ס ב"ה שלמעלה מהכלים לתוך הכלים וזהו ענין שמואל בקוראי שמו שהי' קורא וממשיך גלוי א"ס בהכלי' דע"ס דז"א (ועמ"ש בפי' קורא הדורות מראש ועד"ז פי' קוראי שמו וכענין לכוין בשם דשמו"ע שזהו ע"י הביטול ומס"נ ימשיך האורות בכלים כו') ע"י המס"נ והביטול כי שמואל הרואה כנ"ל מבחי' ח"ע. והנה יש הרים וגבעות הרים משפיעים וגבעו' בחי' נוק' מקבלים היינו הרים הוא מי שיש לו מס"נ בעצמו ובטבעו וא"צ לקבל זה מזולתו וגבעות הוא בחי' מקבל שמקבל המס"נ מבחי' ההרים כו' כמו עד"מ יש מי שאין לו התפעלות אהבה מצד עצמו אעפ"כ כשרואה חבירו מתפלל באה"ר נכנס הדבר בו ג"כ להתפעל, וזהו ענין קרואים לשון נפעל קרוא שהוא מקבל מן הקורא והיינו שהן נשמות דבי"ע בעלי גבול אבל שמואל בקוראי שמו שהי' הקורא בעצמו שהי' מאצילות כו' (וג"כ יובן ע"ד הנ"ל בענין אשר תקראו אתם שלפי שהסנהדרין עיני העדה מבחי' ח"ע ע"כ הם שלוחי' מקדש העליון לקרוא ולהזמין המדות לבחי' ח"ע ונק' הם מקראי קדש וכך שמואל הי' ביכולתו להזמין את הנשמו' דבי"ע לקבל מבחי' ח"ע את המס"נ הנ"ל ואז יאכלו הקרואי' את הזבח להמשיך בחי' אכילת אדם, ועד"ז נאמר באליהו והשיב לב אבות שהם חב"ד על בנים חג"ת ואח"כ ולב בני' על אבותם שיהיו נכללי' בבחי' קדש וכענין הקרואי' דשמואל). והנה

בסידור סד"ה ענין תלתא דזמינין: **שער המועדים רכ, א.**

זהו ענין וקראת לשבת עונג אך בחי' לקדוש ה' מכובד הוא למעלה גם מאכילת אדם דשבת כי זהו בחי' יוהכ"פ שאין בו לא אכילה ולא שתי' כי הוא למעלה מחכמה ואכילה שייך באדם ז"א וכן ח"ע יונק ממזלא כו' אבל בכתר עליון באתרי' לאו אורחי' למיכל, וכן יוהכ"פ שהוא בחי' אימא ובינה לגבי ז"א כו' הוא כמו בחי' כתר לגבי חכמה כו' לכן אין בו אכילה כו' (קנה גרון למעלה מושט וחך כו') עכ"ד רבינו ז"ל. וע"פ כל הנ"ל יובן ענין והוא עומד עליהם כו' שהנה המלאכי' אוכלי' ע"ד אכילת מזבח כנ"ל וזהו כשהן למעלה אבל כשנמשכי' למטה ונעשו בדמות אנשים א"כ כדי שיוכלו לאכול ע"ד אכילת אדם להמשיך עי"ז למעלה אכילת אדם העליון הוא דוקא ע"י והוא עומד עליהם שאברהם נתן בהם כח זה ע"ד בשמואל כי הוא יברך כו' אז דוקא יוכלו לאכול הקרואי' דבי"ע, והן הן האורחי' דאברהם שקראם והמשיך בהן הארה שלמעלה מבי"ע כנ"ל אז דוקא ויאכלו. ומזה יובן ג"כ מ"ש פ' יתרו ויבוא אהרן כו' לאכול לחם עם חותן משה לפני האלקי' וארז"ל כל סעודה שת"ח שרוי בתוכה כו' ולכאורה מהו הנפ"מ ממה שת"ח שרוי בתוכה, אלא שהוא ע"ד הנ"ל בענין הרים וגבעו' שהת"ח יברך וימשיך הכח גם למי שלמטה ממנו שיוכלו להמשיך אכילת אדם דלעילא ממש.

ויטע אשל בבאר שבע.

סוטה פ"ק יא, יר"ק אותיות אב ע"ד אילן ד"ה אלקים י"ז טבילה א' לויה א, פת ב פורים ופסח א צדקה ג י תשובה ט (אדר"ן) ז גד, (עמה"מ) שער שבע תיקונים פ"ז דנ"ג סע"א אשל אדום שחור לבן נגד ג' בחי' ודלת ראשך כארגמן, שחורות כעורב, ושער רישיה כעמר נקי, עכ"ד ושייכות זה לאשל כי איתא באדר"ן פל"א שהשערות באדם הם דוגמת חורשים בעולם ר"ל יערות וכן איתא במשנה ספ"ד דכלאים והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד כו' ועמ"ש במ"א בפי' משארז"ל עד אברהם לא הוי זקנה דר"ל שלא היה המשכת י"ג ת"ד עד אברהם. ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה מענין קווצותיו תלתלים שחורות כעורב שהם בחי' קיום מל"ת ודי"ס ושער רישי' כעמר נקי הם ההלכות שבמ"ע כו', ובמ"א כ' וז"ל ובתקונים איתא ודלת ראשך כארגמן הם טעמי התורה והם בחי' שערות דנוק', כי ממל' דאצי' אינו יכול לבוא בהתגלות בעולמות בי"ע רק דרך שערות שהם מותרי מוחין וכו' עכ"ד ולכאורה הי' מקום לומר דשחורות כעורב זהו הלכות של

ויטע אשל: בוך 1072 רעג, א גוכתי"ק הצ"צ. 1122 יו, א: שייך לד"ה ויטע אשל. בלקו"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני: ו, ד.

ל"ת דאורייתא ודלת ראשך כארגמן הם הלכות של דברי סופרים, וע' בענין ציצית, ויקחני בציצית ראשי. שער רישיה דז"א פ"ך דקל"ו סע"ב, פכ"ח דקל"ח ג' כי מדת אברהם שהוא מדת החסד דא"א היא המצחצחת ומלבנת השערות כולם והתעוררות הליבון מתחיל מאריך ומלבן זעיר שערותיו ואז ג"כ ז"א מלבן שערותיו של נוקביה עכ"ל וי"ל זהו ענין ליבון הלכתא המבואר בת"א בד"ה ואלה שמות בנ"י ושם בד"ה קול דודי. ובפרק מ' דקמ"ז ע"ד סיים כי אברהם היה נוטע המיתוק הזה עד באר שבע שהיא מ' המקבלת משבע ספירות של ז"א כו' עכ"ד.

קיצור. אשל ר"ת אדום שחור לבן ג' בחי' שערות וע"י חסד לאברהם מתלבנים השערות כו'.

ב) מד"ר וירא ס"פ נ"ד אשל שאל ל' שאלה עמ"ש ע"פ אחת שאלתי, ואפ"ל ע"ד כי שאל נא לימים ראשונים למקצה השמים ועד קצה השמים, וזהו עצמו ענין אשל שהוא בריח התיכון המבריח מקצה השמים דלעילא שהוא בינה עד קצה השמים דלתתא מ', או קצה השמים דלעילא ראשית הקו עד קצה השמים דלתתא סיום, והאשל בריח התיכון מבריח מן הקצה כו' וזהו אשל אותיות כי שאל נא כו' ובמ"א פי' כי שאל נא זהו ע"ד מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע וזהו למן יום ברוא אדם שהן ז"ת משא"כ ג"ר זהו ע"ד ג' דברים ניתנו מתנה כו'. ויגש פצ"ד דק"ה ג'. שה"ש רבה בד"ה עד שהמלך במסבו דף יא"ג.

קיצור. אשל, שאל, כי שאל נא לימים ראשונים למקצה השמים וכו' המבריח מן הקצה כו' שאל אתעדל"ת בקשה כו'.

ג) זח"א בהשמטות סי' ל"ז די"ד ע"ב אמרה מדת החסד דכל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד שם במקומי כו' ויטע אשל בבאר שבע, סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם כו'. פ' וירא דק"ב ב' ת"ח אילנא נטע אברהם בכל אתר דדיורא תמן כו' עיין במד"ר פ' קדושים פכ"ה ובו תדבקון כו' אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה כו'.

ער"ש בזהר ות"ח כד חב אדם בעה"ד טו"ר חב כו' וכד אתא אברהם באילנא אחרא אתקין עלמא דהוא אילנא דחיי כו'.

זח"ג פ' ויקרא דכ"ב ע"ב ע"פ ברון יחד כל כוכבי בקר כו' בגין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער ואתי למנטע אשל בבאר שבע ודאי, וכתיב ויקרא שם בשם ה' אל עולם וע"ש במק"מ.

ר"פ מצורע דנ"ב סע"ב הה"ד ברן יחד כוכבי בקר כו' ותרעא דאברהם אתפתח בה בכנס"י כו' הה"ד ויטע אשל בבאר שבע וע' בזהר פ' בא דל"ו סע"א בפי' והוא יושב פתח האהל, דהוי אשרי בגילוייא דא חסד בצדק ועל"ק ס"ו בשם המא"א. ויש לבאר הדברים שהוא המשכת הקול בהדבור כדפי' בזהר ר"פ תצוה קעט"ב ענין ואתה מחיה את כולם הואו זהו קול הנמשך בבחי' אתה כ"ב אותיות מאלף עד תיו וה' מוצאות הפה, הפך מבחי' רחל מבכה כו' כי איננו שנסתלק הוא"ו בזהר ויגש דר"י ע"א ואז היא כרחל לפני גוזזיה נאלמה, ע"ד אין כמוך באלמים, נאלמתי דומיה החשיתי מטוב, ר"ת נדה, ונטיעת האשל בחי' ת"ת ויסוד, בבאר שבע מ' דבור, זהו המשכת הקול בהדבור ועי"ז ואתה מחיה כו' והוא ענין יחוד ו"ה.

קיצור. אברהם עשה מלאכת מדת החסד, אתה כהן לעולם. ויטע אשל מעין ויטע ה' אלקים גן כו' ונטעתם כל עץ מאכל. ויטע תקון חטא עה"ד. ברון יחד כל כוכבי בקר ק"ש אז ויטע אשל כו' ע"ד ונתתי שלום בארץ על"ק ס"ו והוא ענין המשכת הקול בהדבור.

ד) ילקוט פ' בשלח רמז רל"א בתחלתו ע"פ וייראו מאד ויצעקו בנ"י אל ה' תפסו להן אומנות אבותם באברהם מהו אמר בית אל מים והעי מקדם וגו' ויטע אשל בבאר שבע ביצחק מהו אומר ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפלה כו', ושייכות ויטע אשל לתפלה י"ל דאסיפיה דקרא סמיך ויקרא שם בשם ה' אל עולם, דהיינו תפלה והנה כמ"כ הוא בילקוט בישעיה רמז שי"ד ע"פ אל תיראי תולעת יעקב והוא מהמכילתא ועמ"ש ע"פ מגדול עוז שם ה' סעיף ה'.

ילקוט פ' דברים רמז תת"א בד"ה ראה נתתי לפניכם את הארץ דרנ"ט ג', כשנתן הקב"ה את הארץ לאברהם לא נתנה לו אלא כמות שהיא שנאמר קום התהלך בארץ עמד אברהם והשביחה שנאמר ויטע אשל בבאר שבע, עמד יצחק והשביחה שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא כו' עכ"ל ויובן עפמ"ש בזהר ויקרא דכ"ב הנ"ל ועפמ"ש בת"א ס"פ שמות בד"ה הבאים ישרש בענין מאי פירי מצות שנזרעים בארץ כו', וגם עפמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון בפי' וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ כו'. וע' בת"א בד"ה מזוזה מימין דס"ט ע"ד וכ"י יש להם חלק לעוה"ב וצריך כל אחד להמשיך בחלקו גלוי זה להיות ביטול היש עכ"ל ועוה"ב נק' ארץ כמ"ש ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, ולהמשיך בחלקו זהו ענין והשביחה ויובן ע"ד מ"ש בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב, וגם ע"ד כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא, וע' בד"ה לך לך כו' אל הארץ, וע' באג"ה סי'

בת"א בד"ה מזוזה מימין דס"ט ע"ד: כ"ה בדפוס ראשון. בהוצאת קה"ת: מא, ד.

י״ד ע״פ ארץ אשר כו׳ עיני ה׳ אלקיך בה, כי בחכמה יסד ארץ כו׳, ועי״ד ומה הארץ ההיא היש בה עץ אם אין, גם ע״ד ארץ זבת חלב ודבש כו׳ בד״ה וידעת היום ארץ היא אמונה ושיהי׳ באמונתו יחיה זהו זבת חלב ודבש כו׳.

בתלים סוף רמז תשכ״ח סד״ה לדוד אל תתחר, אלמלא שקנא אברהם לא היה קונה שמים וארץ כו׳ כשאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה כו׳ א״ל בצדקה שעשינו שם כו׳ ואותה שעה ויטע אשל בבאר שבע אכילה שתיה לויה עכ״ל. וע׳ בזח״ב תרומה קכו״ב בענין קנאת סופרים תרבה חכמה. מענין ותקנא רחל באחותה היינו שיהי׳ ה׳ תתאה ג״כ כמעלת ה׳ עילאה שהם תרין ריעין ושם התגלות עתיק כו׳ ואברהם אתה כהן לעולם על דברתי ממלא קנאת המ׳ וממשיך לה הברכה מאימא עילאה ע״ד ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם זח״א ויצא קנח״ב וזהו והיה ברכה כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ ותקנא רחל, וקנאת סופרים תרבה חכמה משיכו דחכמתא שיהי׳ ומלאה הארץ בחי׳ רחל דעה את ה׳ כמים לים מכסים כמו בעלמא דאתכסיא שהיא לאה, וכמשל״ק סי״א בענין מכל מלמדי השכלתי. וע׳ מענין לויה בזח״א וירא דק״ד ע״ב ת״ח כד בר נש עביד לויה לחבריה איהו אמשיך לשכינתא לאתחברא בהדיה כו׳ וע׳ בזח״א פ׳ בראשית דמ״ט סע״ב וד״נ סע״א.

ילקוט קכ״ב ג׳, קמ״ה ד׳ במשלי ע״פ מפרי כפיה נטעה כרם שנאמר ויטע אשל כד״א ויטע כרם, ועמ״ש ע״פ כרמי שלי לפני כו׳.

קיצור. ויטע אשל זהו ענין תפלה וזהו ויקרא שם בשם. עמד אברהם והשביחה, ע״ד וזאת המצוה כו׳ לעשות בארץ ע״ד ועמך כולם צדיקים ועי״ז יירשו ארץ. אלמלא שקנא אברהם כו׳, קנאת סופרים. ותקנא רחל להיות כמו ה׳ עילאה וזה ממשיך לה אברהם ע״י ויטע אשל כו׳. לויה המשכת השכינה.

ה) **אכילה** י״ל כולל אכילת מזבח ארי׳ דאכיל קרבנין ואכילת אדם לחה״פ, והנה בלק״ת ס״פ תבא י״ל ע״י אשל ממשיך ש׳ הוי׳ אך כדי שיהי׳ ביום ההוא יהיה זהו ענין ויקרא שם בשם וע׳ מענין יהיה סד״ה יגלה לן טעמיה וענין ויקרא שם בשם י״ל עפמ״ש במדרש תלים ססי׳ צ״א ע״פ כי ידע שמי יקראני ואענהו, שאינן יודעים בשם המפורש אבל לע״ל הקב״ה מודיען עכ״ל וא״כ אברהם שהטעימו מעין עוה״ב ידע בשם כו׳. ועמ״ש בד״ה והיה מספר בנ״י ספ״ב בענין זה שמי לעלם לשון העלם שנכתב בשם הוי׳ ונקרא בשם אד׳, וי״ל ענין ויקרא שם בשם ה׳ ע״ד שכתוב ביואל סי׳ ג׳ והיה כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט ואיתא בילקוט שם רמז תקל״ז וכי אפשר לו לאדם לקרוא בשמו של הקב״ה אלא נקרא הקב״ה רחום שנאמר חנון ורחום ה׳ אף אתה עשה מתנת חנם נקרא המקום צדיק כו׳ חסיד כי חסיד אני כו׳ אף אתה הוי חסיד לכך נאמר כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט ואומר כל הנקרא בשמי וכו׳ עכ״ל ומהמובן שכל מדות אלו הם מדות עליונות מיג״מ הרחמים

שהם בא״א שהם חנון כו׳ ע׳ בר״ח שער הענוה פרק ועמ״ש במ״א במעלת החסיד על צדיק בד״ה מי יתנך כו׳ שי״ל שמה שארז״ל במקום שבע״ת עומדים אין צד״ג יכולים לעמוד, צדיקים דוקא אבל מדרגת חסידים הראשונים י״ל הגיע לבחי׳ זו ג״כ וכן מבואר בילקוט חדש ועמ״ש בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון בענין יעקב שאמר והי׳ הוי׳ לי לאלקים אף שזהו מדרגת בעל תשובה, וא״כ לפ״ז א״ש דבחי׳ ויקרא שם בשם זהו למעלה ממדרגת ויטע אשל אכילה ושתי׳ לוי׳ זהו תומ״צ ותפלה בבחי׳ צדיק אבל ויקרא שם בשם ע״ד הנ״ל הוא בחי׳ עליונה יותר ועי״ז ממשיך בחי׳ ביום ההוא יהיה כו׳ ועמש״ל ס״ב אשל ל׳ שאל אתעדל״ת למקצה השמים כו׳ וע״י ויקרא שם בשם נמשך מג״ר כו׳.

קיצור. אכילה, אכילת מזבח ואכילת אדם, ויטע אשל יחוד ו״ה כנ״ל ססעי׳ ג׳, ויקרא שם בשם, ע״ד ביום ההוא יהיה, ופי׳ ויקרא שם בשם, להתקשט במדותיו העליונות דא״א וזהו ענין חסיד שלמעלה מבחי׳ צדיק.

ו) **בחיי** במקומו, ויטע אשל שם אילן כו׳ כיון שהיה לו שם באר, עמ״ש מענין באר ע״פ עלי באר שהוא העלאת מ״ן, והאילן זהו המשכת מ״ד ע׳ זח״ג פ׳ אחרי דנ״ח ע״א ההוא אילנא רבא כו׳ ובמא״א א׳ פ״ח אילן גימ׳ הוי׳ אד׳, ושם קלא, אשל נקרא היסוד והוא הנטוע בבאר שבע מלכות עכ״ל ור״ל כאשר המ׳ נק׳ באר שבע ע״י העלאת מ״ן של ז׳ היכלות דבריאה אזי נטוע ונמשך בה האילן אילנא דחיי וע׳ בת״א בד״ה ראה ריח בני, מענין באר כו׳.

ער״ש בבחיי אשל, אכילה שכיבה לויה, ורש״י פ״ק דסוטה ד״י סע״א פי׳ אכילה שתיה לויה, והנה לדברי הבחיי בשם המדרש זהו ע״ד מ״ש בשונמית לאלישע ונשים לו שם מטה ושולחן כו׳, דמטה היינו שכיבה ועיין מזה בזהר ר״פ בשלח דמ״ד סע״א דאינון תקונא דכנס״י, אמאי אקדימת מטה בגין דהיא חביבא עליה, ובפ׳ תרומה דקל״ג ע״א פירשו מטה הוא צלותא דערבית שאומרים בה השכיבנו אבינו לשלום, שולחן כסא ומנורה זהו תפלת שחרית ע״ש, וע׳ מענין תפלת ערבית בזהר פ׳ חיי דקל״ג ע״א ובבה״ז שם, ועד״ז יש לפרש ענין אשל, אכילה שכיבה, אכילה זהו ב׳ תפלות שחרית ומנחה שהן נגד את הכבש האחד תעשה בבקר, בבקר יאכל עד, ואת הכבש השני כו׳ ועיין בזהר ויחי דרכ״ט ע״ב שכיבה זהו תפלת ערבית השכיבנו כו׳, וע׳ בזהר ויצא דף קנ״ז ע״ב כדין וישכב עמה בלילה הוא, הוא דסתים מכולא, הוא דכל ברכאן וכל קדושין נפקין מתמן, ע׳ זח״ב בשלח דס״ג ע״ב, ובפ׳ קרח קעח״ב ע״פ ועבד הלוי הוא, וע״ש בפ׳ ויצא דקנ״ו סע״ב, ישכב, יש כב, יש דא איהו עלמא עילאה, כב רזא דאורייתא ועמש״ל בשם המא״א א׳ קל״א דנטיעת האשל המשכת היסוד במ׳ א״ש כמ״ש הבחיי שהוא שכיבה כו׳ ועמ״ש ע״פ ובשכבך ובקומך כו׳. עוד כ׳ הבחיי ודע כי מצות לויה הוא גמר המצוה באכסניא כו׳ וכן כתוב כי יעקב בחר לו יה, קרי בחר לויה.

בשל"ה סוף מסכת פסחים בפרק תורה אור דקע"ט א' בשם התומר דבורה הכנסת אורחים הם הת"ת והיסוד (ר"ל הפך היצה"ר הנק' אורח כדכתיב ויבא הלך לאיש העשיר רש"י פ"ק דעכומ"ז ה' ב', והם מהלכים דקדושה ג' רגלים) והלויה להביא שאר הספירות שם עמהם, להעיר מענין וילך איש מבית לוי, שהוא יחוד או"א נק' בית לוי.

קיצור. ענין באר, וענין ויטע אשל ע"פ מ"ש במא"א, וענין אכילה שכיבה, יש כב, בלילה הוא, וענין בחר לו יה, זהו לויה. אורחים ת"ת ויסוד לויה המשכת שאר הספירות.

ז) **זח"ג** ויקרא כב"ב ע"פ ברן יחד כל כוכבי בקר דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער ואתא למנטע אשל בבאר שבע, ובמק"מ שם מהרח"ו וז"ל נ"ב הנה אין רחוק שיהיה נטיעת האשל בבאר שבע היא הכנסת העטרה, באר שבע הוא יסוד דמל' עכ"ד וכ"ה עוד בזהר ר"פ מצורע דנ"ב סע"ב ובמק"מ שם כנ"ל, ועיין מענין העטרה בסידור בד"ה בעת ההיא כו' עשה לך חרבות צורים וז"ל וזהו ענין גילוי העטרה שהוא בחינת יוד דחכמה עילאה בחי' פנימיות ח"ע כידוע ובכל נפש מישראל מתגלה בפנימיות חכמה שבנפשו גילוי אור א"ס ב"ה שבפנימיות חכמה עילאה ממש ועי"ז יכול למס"נ עק"ה עכ"ל ועיין בסש"ב ס"פ י"ח ור"פ י"ט, ובסידור שער בהמ"ז בד"ה והקימותי את בריתי, דקכ"ח ע"ד וז"ל וזהו כל עיקר ענין מצות מילה להיות כח אה"ר שלמעלה מהשתלשלות בכל מאדך בלי גבול כו' ע"ש דקכ"ח ע"ב, בכל נפש מישראל כי הנה ידוע שהפריעה היא התגלות העטרה בחי' י' דהיינו להיות גילוי החסדים מבחי' ורב חסד שלמעלה מהחכמה, ע' סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון גבי ולא ע"ה חסיד, ובת"א בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן, וע' בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שורש טעם, מענין התגלות העטרה שהיא אה"ר כו' כנ"ל, א"כ פי' הכנסת העטרה היינו המשכת האה"ר הנ"ל הבאה מלמעלה בכנס"י ע"י שהיא בבחי' חותם שוקע כוס ישועות כלי ריקן כו' בת"א ס"פ משפטים, וזהו מלבד אשר יושיט לו המלך כו' ר"ת מילה כי שרביט הזהב רשפי אש האהבה זהו נמשך ע"י מילה התגלות העטרה והנה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב י"ל כעין ויטע אשל בבאר שבע, וע' זהר פ' בא דל"ו ע"א ע"פ והוא יושב פתח האהל, משום דאתגלייא יוד וע' מזה בסה"מ ססי' קנ"ד ע"ד הנ"ל בסידור, ובהרמ"ז שם ופתח האהל הוא יסוד שבמל' המאהיל על בי"ע כו' והאריך ובמק"מ שם פי' עטרת היסוד דז"א נק' יוד כו' וע' בת"א סד"ה המגביהי לשבת כו' שמגביה את ההא ע"י היוד כו' והיינו אשר ע"י ויטע אשל בבאר שבע נעשה בחי' עלי באר וע' בזהר ויצא קסב"א ע"פ ברכות לראש צדיק דא היא עטרה קדישא ונק' ראש צדיק מפני שמבחי' זו נמשך השפע בחי' ונהר יוצא כו' להשקות כו' ובמא"א אות ריש ס"ג ראש צדיק נק' עטרת היסוד והברכות בו שראשי נמלא טל עכ"ל ור"ל דזהו ענין ברכות לראש צדיק, בחי' שראשי נמלא טל, והנה בחי' טל זהו אתעדל"ע עליונה

מאד המעורר אתעדל"ת כמ"ש בלק"ת סד"ה אני ישנה, א"כ א"ש מאד ענין ויטע אשל בבאר שבע, שהוא ג"כ המשכת אתעדל"ע בבאר שבע הנ"ל שיהי' ע"י עלי באר כו' ובחי' אשל הנ"ל זהו שראשי נמלא טל כו', גם טל זהו בחי' יו"ד ה"א וא"ו כמ"ש במא"א טית י"ד וזהו ההמשכה ע"י אברהם לבחי' ה' אחרונה הנקרא באר שבע כו', ולכן המשכה זו בבקר עמ"ש בת"א בד"ה וישכם לבן בבקר כו'.

קיצור. ענין בבקר ויטע אשל, בחי' יו"ד אה"ר שבחכמה שבנפש שבה מלובש חסד דאריך, זהו המתגלה בנפש ע"י מילה ופריעה ונק' בחי' זו עטרה, והמשכה בחי' אה"ר זו בכנ"י נק' ויטע אשל בבאר שבע וע' סד"ה ולא אבה בענין כי אהבך ה' אלקיך, וזהו והוא יושב פתח האהל, המגביהי לשבת, וזהו ג"כ ענין טל כי ברכות לראש צדיק היינו שראשי נמלא טל, וישכם לבן בבקר.

ח) **והרמ"ז** פ' מצורע שם כ' וז"ל הה"ד ויטע אשל לא קרא אותו עץ אלא אשל לרמוז לאותו הרות (ר"ל בחי' רוחא דשדי בגוה לעשותה כלי, בפע"ח שער ק"ש שעהמ"ט פ"ו ששרשו מאוירא דכיא, וע' בת"א ביאור מזוזה מימין) שהוא נמשך מיסוד דאימא כו' שקבלה מאבא ומשם נמשך דרך ו"ק דזעיר שלכן נק' רוח וניתן ביסוד שבמל', וזהו א' דיסוד בינה כנודע אלף בינה (גם י"ל א' אויר כמ"ש בס"י בענין ג' אמות אמש) ובא דרך חג"ת דהיינו שי"ן לנה"י שהם למ"ד, וזהו אשל, ומשם לבאר שבע שמקבל מז' מדות כו' באופן שמכל הנזכר נודע חסד ה' שמסייע את ישראל עכ"ל ר"ל נטיעת האשל בכל יום לעשותם כלי, שיתעוררו לעבודת ה' כו' יעו"ש.

קיצור. א' בינה ש' חג"ת ל' נה"י זהו אשל.

(ח) * **אשל** פי' הרמ"ז א' בינה ובא דרך חג"ת דהיינו שין לנה"י שהם למד, וזהו אשל ומשם לבאר שבע מל' שהיא מקבלת מז' מדות.

ט) **והענין** י"ל דאיתא במד"ר ויגש פצ"ד ובשה"ש דף יא"ד בפסוק עד שהמלך במסבו, ע"פ ויסע ישראל כו' בארה שבע שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקינו בבאר שבע, שנאמר ויטע אשל בבאר שבע שמזה עשו בנ"י את הבריח התיכון שארכו ל"ב אמה יעו"ש, ובמא"א אות ב' סנ"ד בריח התיכון סוד התפארת מבריח מקצה אימא אל קצה מלכות, גם קצה עליון דעת וקצה תחתון מלכות עכ"ל, וכ"כ בפרדס בערך בריחים מן הקצה ה' עילאה ועד הקצה ה' תתאה עכ"ד, ואפ"ל וכ"כ בפרדס שם שזהו ב' ההין הקצה אל הקצה, ר"ל ה' עילאה זהו הקצה העליונה כי התגלות עתיק שהוא

) קיצורים אלו נמצאו בבוך 1122 ורשום עליהם בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב נ"ע: שייך לד"ה ויטע אשל בס' תרס"ו. והם קיצורים לסעי' ח — יא*.

מ׳ דא״ס הוא בבינה, וזהו הקצה ה׳ קצה, כענין הגדולה לאה ה׳ גדולה, אל ה׳ קצה זהו ה׳ אחרונה כו׳ ובזהר ס״פ תרומה דקע״ה ע״ב משמע מבריח מן הקצה אל הקצה שמחבר חו״ג, וגם שמחבר ע״ק וז״א, וע׳ ברע״מ ר״פ תשא גבי העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא, ובבה״ז שם, לפי כי שרש ז״א בעתיקא אחיד ותליא ע״כ יש בכחו להיות מבריח כו׳, וע׳ עוד בזהר ר״פ תרומה קכו״ב בענין יעקב דהוה שלימו אעיל רחימו בין תרין עלמין, וע׳ בזהר ויצא קנח״ב בענין מן העולם ועד העולם, ועמ״ש באריכות מענין והבריח התיכון ע״פ בן פורת יוסף, ההמשכה מקצה השמים דלעילא אתה הוא ה׳ לבדך אתה עשית השמים כו׳, לבחי׳ קצה האחרונה מלכות כל עולמים דבי״ע, והמשכה זו ע״י הקול קול יעקב תפלה ותורה כו׳, וזהו ענין אשל, כפי׳ הרמ״ז שממשיך מבחי׳ האלף דבינה, עד נה״י כנ״ל, ועמ״ש בת״א בד״ה ויושט המלך לאסתר בענין שרביט הזהב קצהו העליון וקצהו התחתון והנה מה שארכו ל״ב אמה צ״ל ל״ב נתיבות חכמה.

קיצור. בריח התיכון, מהקצה בינה שבה התגלות עתיק עד הקצה יסוד או מ׳, זהו ההמשכה מהאלף בבחי׳ למד, שיהי׳ בחי׳ מכל מלמדי השכלתי כדלקמן סעיף י״א. הג״ה לפ״ז אפ״ל נטיעת האשל דאברהם המשכת יסוד במ׳ שנק׳ והדל לא ימעיט מעשר ובריח התיכון ת״ת ע״ד העשיר לא ירבה מעשר ומ״מ העשר של הת״ת גבוהי׳ הרבה כי יש כמה בחי׳ ע״ס.

(ט) * **גם** אפ״ל האלף אאלפך חו״ב לנה״א, הלמד הלימוד לנה״ב כי הלימוד לנה״ב זהו מענין חיות העולמות שמתהום מאין ליש, ואאלפך לנה״א בחי׳ מה שאינו בגדר עלמין כלל, וחיות העולמות נמשך מן המדות וזהו השין.

י) **והנה** בפרדס שער האותיות פ״ד כ׳ וז״ל באות אלף פי׳ בעל ספר התמונה עקרו בכתר עם הצטרפות שתי המדות שהם חו״ב כו׳ (ע׳ תורה קדמה אלפים) ויש מי שפירש כי אלף רומז לכתר עליון שנקרא אלף והוא פלא מלשון כי יפלא שהוא נעלם ונסתר מעין כל כו׳ ועוד כמו שאלף ראשונה לאותיות כן כ״ע תחלת האצילות, ובבינה לשון אלף הוא מלשון ליסוד מלשון ואאלפך חכמה, וכן נקראת בינה לשון הבנה כו׳ עכ״ל, ועמ״ש ע״פ המד״ר פ׳ בראשית פ״א א״ר אלעזר בר חנינא א״ר אחא כ״ו דורות היתה האלף קורא תגר לפני כסאו של הקב״ה, אמרה לפניו רבש״ע אני ראשון לאותיות ולא בראת עולמך בי, אמר לו הקב״ה העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה שנאמר הוי׳ בחכמה יסד ארץ וגומ׳ משלי סי׳ ג׳, למחר אני בא ליתן תורה בסיני ואיני פותח אלא בך שנאמר אנכי הוי׳ אלקיך ועמ״ש מזה בתלים סי׳ ק״ה ע״פ דבר צוה לאלף דור סעיף א׳ וסעיף ה׳, ומ״ש ע״פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, והנה הגם שהתורה ניתנה לכ״ו דור מ״מ הרי קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה ולכן ויטע אשל, להמשיך מבחי׳ האלף

דאנכי הוי׳ אלקיך, בזח״מ ר״פ ויגש כ׳ כי אלף כולל כל ע״ס, יוד ראשונה דאלף שלש כח״ב ואו דאמצעיתא שלש חג״ת יוד תתתונה נה״י וקוץ התחתון מל׳ עכ״ל. והנה אלף זה שהוא ג״ר כנ״ל נמשך ע״י השין שהוא חג״ת שע״י ג״כ נמשך ממנו רק בסט׳ דקדושה ע׳ בד״ה ויאבק איש הנ״ל, וגם כי עיקר כח הבריה התיכון זהו ע״י שהשין שהוא ג׳ מדות שרשם בע״ק כנ״ל (שין בחי׳ לא שניתי גם חזק כשן וע׳ בד״ה שיניך כעדר, וגבי גרשון וגבי אהרן א׳ הר ן׳, ועיין מענין שין בזהר ויחי דף רכ״ד תחלת ע״א וז״ל ובאתוון גליפין תנינן ש תלת קשרין, תרין קשרין חד מהאי סטרא וחד מהאי סטרא וחד דכליל לון ודא הוא דתנינן והבריח התיכון בתוך הקרשים כו׳ ועו״ש דף רי״ו סע״ב ע״פ רק באבותיך חשק ה׳ כתיב, באבותיך ממש תלתא, והיינו חג״ת, ועמ״ש ע״פ אלקי אברהם וכו׳ זה שמי לעולם ועמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה, בחי׳ מרכבתא עילאה, שהם המעלים חו״ב לאוא״ס ב״ה ממש, ומזה יובן איך ההמשכה מבחי׳ האלף פלא הוא בבחי׳ שין, וע׳ בד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי בענין אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, והנה השין ג׳ קוין וזהו עיקר התיקון שיהי׳ בחי׳ ג׳ קוין שאז מאירי׳ ג״ר בז״ת חח״ן קו ימין בג״ה קו השמאל כו׳ וזהו בחי׳ אדם שהוא ג״כ ג׳ קוין ושיהי׳ התכללות זהו ע״י המשכה מאוא״ס ממש ולכן איתא בספר התמונה שהשין מורה על אני הוי׳ לא שניתי, וע׳ באג״ה סי׳ י״ב ועמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו סעיף י״ד, עמ״ש עוד מענין שין בד״ה שיניך כעדר הרחלים, ובד״ה והניף הכהן אותם בענין כשב כבש, וע׳ זח״ג דרנ״ז א׳ בענין שבת, ש׳ בת שין ג׳ כתרין כח״ב ואיהי בת רביעאה לון כו׳ וע׳ זח״א ד״ב ע״ב וז״ל המא״א אות שין הנה השין מורה על חיבור ג׳ קוין או חג״ת או נה״י ועל הרוב אות זה ש׳ דשדי, יסוד דנוק׳ כי שין הם חג״ת דבינה או דז״א היורדים ומתקנים יסוד ההוא באר חפרוה שרים עכ״ל ועמ״ש בלק״ת בד״ה אם בחקתי תלכו, אין אם אלא ל׳ תחנונים שיהי׳ ההילוך רק בג׳ קוין הנ״ל וזהו ג״כ ענין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח, ועמ״ש בד״ה גאוו לחייך בתורים בענין סגול סגולה כו׳, ומ״ש בד״ה מחר חדש בפי׳ ושלשת תרד מאד, ושם מענין ג׳ גווני הקשת, וכמ״כ ענין ג׳ בחי׳ תקיעה תרועה תקיעה נגד ג׳ אבות כו׳, וזהו הכל ענין השין, ועמ״ש ע״פ ובגפן שלשה שריגים, כהנים לויים וישראלים, שלשה יו״ט, וענין ג״פ קדוש, וכן בתורה אוריין תליתאי כו׳ ועמ״ש בהגהות לד״ה בחודש השלישי, וע״פ ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו, וי״ל העולם הוא ז״א כמ״ש הרמ״ז ר״פ ויגש, ועומד על שפע הבא מע״ק והיינו ע״י ג׳ דברים אלה, שע״י התכללות ג׳ קוין עי״ז והבריח התיכון מבריח כו׳ ועיקר הקיום והעמידה להיות בל תמוט נמשך מע״ק אני הוי׳ לא שניתי, ולכן נק׳ אמת מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו וזהו ענין העולם עומד וכמ״ש מזה

בד״ה בכ״ה בכסלו סעיף י״ד: **אוה״ת חנוכה רצב, א.**
בד״ה מחר חדש בפי׳ ושלשת תרד מאד: **אוה״ת בראשית — א יב, ב ואילך.**
בהגהות לד״ה בחודש השלישי: **אוה״ת יתרו ע׳ תשעה.**

בהגהות ע"פ ויגש אליו יהודה ובאדם ג"כ יש א' פלא בחי' הרצון שלמעלה מהשכל כמ"ש במ"א בענין מופלא סמוך לאיש כו' והשין ג' קוין חג"ת אהוי"ר ורחמים כו'.

קיצור. א' בכתר, כ"ו דורות היה האלף קורא תגר עד מ"ת שפתח בו אנכי ולפי שאברהם קיים את כל התורה ע"כ ויטע אשל ולא נאמר עץ אלא להמשיך האלף, שין חג"ת בריח התיכון ג' קוין, האבות הן הן המרכבה, שבת ש' בת, ע"י שלשה דברים העולם עומד, ושלשת תרד, שלשה שריגים, ועמ"ש ע"פ וכל בשליש עפר הארץ.

(י) * והנה ד"ו דורות היה האלף קורא תגר, ואעפ"כ לא נברא העולם כי עיקר בחינתו בכתר אשר שם כחשכה כאורה לכן יוכל גם הרע לינק מבחי' זו וע"כ ארור ג"כ באלף, אך ע"י השין חג"ת שיש בו דין וגבורה לדחות החיצונים אז עי"ז מאיר האלף, ואז מאיר בבחי' למד למודי הוי' שיהי' מקבלים הביטול משם הוי' י"ה אהוי"ר ו"ה תומ"צ.

יא) והנה מ"ש הרמ"ז שהלמד הוא נה"י, יש להעיר ממ"ש בזהר ס"פ צו דל"ה ע"א ע"פ חתום תורה בלמודי, שהוא השפעת התורה מבחי' ת"ת לבחי' נו"ה הנק' למודי שהם כליות יועצות איך להשפיע כמ"ש באג"ה סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה, וגם תרין ביעין המבשלים הזרע כו' וזהו חתום היינו מה שנמשך ביסוד שנק' חותם כמו ועל בריתך שחתמת בבשרינו, וכמ"ש בזהר פ' אחרי דע"ב ע"א ע"פ חותמך ופתילך ומטך ועמ"ש בת"א פ' בראשית סד"ה ענין הברכות בענין חותם בברוך, ובמא"א סוף אות למד סכ"ט כ' למודי הוי' נו"ה למודי הת"ת הנק' הוי', גם אימא הנקרא למ"ד עד שם מתפשטת עכ"ל, ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך למודי הוי', והי"נ הביא ממ"ש בזהר פ' אמור ד"צ ע"ב ע"פ חתום תורה בלמודי, חתימא דאורייתא דאיהו תשב"כ באן אתר בלמודי אלין נביאי כו' ועמ"ש בת"א פ' בא בד"ה בעצם שהנביאים המשיכו שם צבאות שבו ועל ידו נמשך התורה מאצי' לבי"ע וצבאות הוא ג"כ בנה"י ולכן הן נקראים למודי הוי' שהם ממשיכים גלוי ש' הוי' וזהו ענין הוי' צבאות וע' בזח"ב משפטים דצ"ז ע"ב, ובפע"ח שער הסוכות פ"ב פי' מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי, דוד שהוא בחי' מל' אמר זה מכל, כי כל נק' היסוד (ע' בסידור גבי נשמת כל חי תברך) והוא המלמד אותה ומה שמלמד אותה הם ב' דברים תשב"כ ותשבע"פ שהוא ממשיך אליה הטפה מחו"ג דאבא כו' ע"ש ואפ"ל שענין הלימוד הוא כידוע בפי' כי אל דיעות שמלמטלמ"ע נק' יש מאין, שלמטה הוא היש, ולמעלה נק' אין לפי שאינו מושג, אבל מלמעלמ"ט הוא להפך דכולא קמיה כלא חשיב וכמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר, ובחי' זו דמלמעלמ"ט מלמד אותה היסוד ע"י שממשיך בה מיסוד דאו"א כמ"ש בפע"ח שם, משא"כ במ' מצד עצמה הוא רק הבחי' ד"ת יש מאין ולכן נק' היחוד בשם ידע והאדם ידע את חוה היינו שנמשך בה דעת עליון איך

דכולא קמיה כלא חשיב שיהי׳ ומלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים ר״ל כמו שהוא בעלמא דאתכסיא הנק׳ ים כך יהי׳ בעלמא דאתגליא שעז״נ ותקנא רחל כנ״ל ס״ד, והנה לע״ל ולא ילמדו עוד איש את רעהו לפי שלע״ל תתעלה המ׳ שתקבל בעצמה מחו״ב שלא ע״י ז״א ויהיו שני מלכים משתמשים בכתר א׳ לכן לא תצטרך לבחי׳ מכל מלמדי כו׳ ואפ״ל לכן הנביאים בטלים לע״ל כי הנביאים הם למודי הוי׳ המלמדים את המ׳, אכן כיון לע״ל ולא ילמדו עוד איש את רעהו לכן הנביאים בטילים, ומגלת אסתר לא תבטל עיין מזה בד״ה ויושט המלך לאסתר ובד״ה יביאו לבוש מ׳, ואפשר מעין זה מה שמקדימים כתובים לנביאים במלכיות זכרונות שופרות בר״ה, וזהו נקבה תסובב גבר אחעט״ב והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו׳ ע״י שתברר כח״ב דתהו שלמעלה מכח״ב דתיקון שמשם מקבל היסוד כו׳ וזהו עד דוד הגדיל ושבחי׳ יהודה יהי׳ למעלה מבחי׳ יוסף משא״כ עכשיו עיין בת״א ע״פ ויגש אליו יהודה, מכ״ז מובן ענין למד דאשל שהוא בחי׳ נה״י שהוא ענין מכל מלמדי, שמלמד לבחי׳ מ׳ גלוי ש׳ הוי׳ דכולא קמיה כלא חשיב, וזהו ענין דברי חכמים כדרבונות, ואיתא במד״ר נשא פי״ד דרנ״ז ע״ד א״ר תנחומא המשנה קרא אותו מרדע והמקרא קרא אותו דרבן ומלמד כו׳ שמורה דעה בפרה כו׳ שדר בינה בפרה כו׳ מלמד שמלמד את הפרה כו׳, והיינו כי י״ב בקר הם בבריאה והמ׳ נק׳ בהמה רבה ש׳ ב״ן, והיינו מטעם הנ״ל כי אינו בערך הדעת עליון כו׳ וצ״ל המשכת חב״ד בהפרה וזהו ענין דברי חכמים כדרבונות כו׳, וזהו בהמות הייתי עמך כו׳ ועיין במד״ר פ׳ אמור פכ״ט ע״פ אני ה׳ מלמדך להועיל בישעי׳ מ״ח, ופי׳ שם מלשון מלמד הבקר, ומה אם לפרתו עושה אדם דרבן ליצרו הרע עאכ״ו, מובן מזה דפי׳ דברי חכמים כדרבונות, שדר בינה בפרה היינו כי גם באדם יש פרה הוא נפש הבהמית ויצרו הרע וע״י דברי חכמים דר בינה אפילו בנפש הבהמית שבו כו׳ וע״ל ססעי׳ יו״ד האלף אאלפך חכמה לנפש האלקית אח״כ השין במדות של נה״א אח״כ הלמד הלימוד לנפש הבהמית מלמד את הפרה כו׳ כענין ונתתי עשב בשדך לבהמתך בד״ה ואלה המשפטים וא״כ ואספת דגנך זהו תלמוד ותירושך אגדות המזון לנה״א ואח״כ ונתתי עשב לבהמתך נה״ב, וזהו ישראל, שיש בסופו א׳ למד כנגד ב׳ השפעות הנ״ל לנה״א ע״י האלף ועמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם בענין נוצר חסד לאלפים, וגם ש׳ מ״ה מלוי אלפין, ולנה״ב ע״י הלמד מלמד את הפרה כו׳.

קיצור*. למד, חתום תורה בלמודי, חותם בברוך להיות למודי הוי׳, הנביאים נק׳ למודי, מכל מלמדי השכלתי, כי אל דעות ב׳ בחי׳ דעת, וזהו והאדם ידע ומלאה הארץ דעה, זהו המשכת הלמד דאשל בבאר שבע, ולע״ל ולא ילמדו עוד איש ז״א את רעהו מ׳, ואזי כל הנביאים בטילים נקבה תסובב גבר, וגם בר״ה מקדימים כתובים לנביאים כו׳, אני ה׳ מלמדך להועיל, שמלמד את

---

* קיצור: נכתב בגוכתי״ק אחר סעי׳ יא.

הפרה י״ב בקר, והנה״ב, מכ״ז יובן ענין הלמד דאשל, ולע״ל כל הנביאים הנק׳ * בטילים כי לא ילמדו עוד איש ז״א את רעהו מ׳, כ״א המ׳ תקבל בעצמה מאו״א כנודע בענין משמח חתן עם הכלה. הג״ה ואפ״ל שזהו משארז״ל גדולה הסרת טבעת ממ״ח נביאים כו׳ כי הנה מ״ח נביאים נגד מ״ח אותיות שיש בי״ב צירופי הוי׳ והם הנביאים מבחי׳ נו״ה, אבל ע״י הסרת טבעת שבאו לבחי׳ תשובה היא בחי׳ על הוי׳, לפני הוי׳ תטהרו כו׳, ועי״ז מקבלים הלימוד משם הוי׳ שלא ע״י הנביאים כ״א מפי הקב״ה ממש וזהו אלוף נעורי אתה אני ה׳ מלמדך, גם נביאים מבינה וממשיכי׳ גלוי האצי׳ בבי״ע, ולע״ל והניף ידו על הנהר כו׳ ויהי׳ הלימוד ע״ד המשכת אור א״ס באצילות כו׳ או הנביאים ע״ד כ״ה ולע״ל גלוי זה כו׳, עכ״ה.

ועמ״ש * ע״פ אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני.

(יא) * **גם** למ״ד ע״ד חתום תורה תפארת בלמודי נו״ה חותם בברוך, להיות למודי הוי׳, גם הנביאים נק׳ למודי הוי׳ שמלמדים וממשיכים התורה בבי״ע כמ״ש בת״א פ׳ בא בענין שם צבאות, גם ע״ד מ״ש בפע״ח בפי׳ מכל מלמדי השכלתי שבחי׳ יסוד הנק׳ כל לפי שבו מאיר נש״ב הוא המלמד של מל׳ ומהו הלימוד ע״ד כי אל דיעות הוי׳ לימוד דיעה עליונה איך שכולא קמיה כלא חשיב, משא״כ במ׳ מצד עצמה הוא ע״ד יש מאין שלמטה היש, וזהו והאדם ידע, וענין ומלאה הארץ דיעה, וזהו ענין המשכת הלמד דאשל בבאר שבע.

יב) **וע׳** בפרדס ערך למודי הוי׳ ובלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך למודי הוי׳, ועמ״ש במ״א ע״פ צדקת פרזונו בישראל, בפי׳ ישראל ישר אל, והנה המל׳ נקנית בשלשים מעלות כי למ״ד כלים דזו״נ דאצי׳ נעשים נשמה לבי״ע, וע׳ בעה״ק ח״ד פי״ט בענין מ״ש ביחזקאל ויהי בשלשים שנה פי׳ כ״ז אותיות התורה עם ג׳ בריתות שנכרתו על התורה, ויש להעיר מענין שלשים אמה קומתה של התיבה וגם וקו שלשים באמה יסוב אותו, וכן שלשים קולות דשופר, עשרה מלכיות עשרה זכרונות עשרה שופרות וע׳ פרדס ש״ב פרק גד״ה, וכל אלה ההמשכות בחי׳ שלשים הם במל׳, וכל זה נמשך בה ע״י למודי הוי׳ מכל מלמדי כנ״ל, ועיקר אות הלמד היא בינה כמ״ש בפרדס שער האותיות פט״ו וז״ל באות למד פי׳ בספר התמונה שהיא בבינה ולשונה מוכיח עליה כי היא לשון למוד ובינה כו׳ עכ״ל והיינו כי החכמה היא עדיין כח מה שאינו מושג, וכשנמשך בהשגה זהו בינה וכמ״ש באג״ה סי׳ ט״ו הנ״ל וע׳ בת״א ר״פ לך לך מזה איך עיקר ההשגה והלמוד להשפיע למטה בא ע״י בינה דוקא כו׳ ועיין באגה״ת פ״ד ובלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן בענין שחו״ב נק׳ נקודה

ועמ״ש: נכתב בצד ימין של העמוד ולא צויין איפה שייך.

בהיכליה ובד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ספ"ג, ובסידור בדרוש ברכת הזימון בענין פי' לויתן כו' ובבה"ז ר"פ ויצא, ובזהר ס"פ יתרו דצ"א ע"א ל' מגדלא דפרחא באוירא כו', גם שם אנכי ולא יהי' לך אנכי מתחיל באלף והוא שורש כל רמ"ח מ"ע, לא יהי' לך בלמד שורש כל מל"ת, ומכ"ז יש לפרש ענין אשל שיש בו אלף למד והשין תורה ועבודה וגמ"ח וכנ"ל וע' זח"ג בלק קצ"ג ע"ב ע"פ כי עשית פלא, אלף כו' ע"ש, ובמש"ש כי אלף ל' לימוד וכן למד לשון לימוד, ואפ"ל כי אלף אאלפך חכמה זהו הלימוד וההמשכה בחכמה, והלמד זהו ההמשכה והלימוד מהבינה למטה ולפמש"כ כי הלמד זהו מה שהבינה נמשכת בנו"ה להיות מלמד לבחי' מ', ע"ד מכל מלמדי השכלתי, והאלף זהו אאלפך חכמה מה שנמשך מחו"ב בז"א נק' שין, וזהו ענין אשל האלף זהו אאלפך חכמה בבחי' ג' קוין חג"ת, וע' בת"א בד"ה השמים כסאי, והלמד מה שנמשך אח"כ מנה"י דז"א במ', או האלף המשכת מוחין דאבא והלמד המשכת מוחין דאימא כו', או כי האלף נמשך המוחין בנה"א והלמד להיות ג"כ מלמד את הפרה שיומשך ג"כ בנה"ב כנ"ל, וזהו ב' מיני לימוד והיינו ב' מיני התבוננות הא' בפסוק שמע ישראל, הב' בבשכמל"ו כמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו, עוד יש להעיר לענין למד מענין סתם נזירות שלשים יום שנאמר קדוש יהיה, יהי' בגימ' שלשים ונודע מענין ביום ההוא יהיה כו' שבחי' ו"ה יהיו במדרגת י"ה וצ"ל למוד בבחי' זו כו' וזהו למודי הוי' כו', וע"פ מאמר הזהר ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך בזח"ג בלק דקצ"ג ע"ב נתבאר, כי אלף ולמד שניהם לשון למוד, אלא האלף אאלפך חכמה זהו מה שנמשך האולפנא מהחכמה לבינה, והלמד זהו הלמוד הנמשך מהבינה לז"ת, ועמ"ש עוד ע"פ איה סופר את המגדלים בישעי' סי' ל"ג, וזהו כענין לימוד תשב"כ הנק' מוסר אביך זהו אלף, ולימוד תשבע"פ הנק' תורת אמך זהו הלמד דבינה.

קיצור. ל', שלשים מעלות, בשלשים שנה, וקו שלשים באמה יש בחי' בלמד יותר מבאלף ע"ד הוא דא עתיקא ובימי משה ונבונים לא אשתכח. ומבני יששכר יודעי בינה ל' מגדל הפורח באויר, אשל א' ל' מ"ע ומל"ת, שין שלשה דברים שהעולם עומד, גם למד שלשים קולות דשופר, שלשים פסוקים דמלכיות זכרונות שופרות.

יג) **וע"ד** דרוש, הנה בגמרא פ"ק דסוטה ד"י סע"א, ויטע אשל ריה"ו ורנ"ח חד אמר פרדס וח"א פונדק (ללון שם אורחים ולשון נוטריקון הוא אכילה שתיה לויה שהיה מאכילן ומשקן ואח"כ מלוה אותן). (עשר נטיעות זהר סוף ח"א) ועד"ז איתא במד"ר וירא פנ"ד ושם אמרו אשל, שאל מה תשאל כו', והקשו בגמרא למ"ד פונדק מהו ויטע, ופי' הבחיי שעי"ז נטע לו אילן למעלה הנק' אשל, והענין י"ל ע"ד כי האדם עץ השדה, וגם ע"ד מש"ל ס"ב בשם הזהר וירא דק"ב שזהו אילנא דחיי, ותיקן חטא אדה"ר בעה"ד, וגם כמ"ש במד"ר פ' קדושים פכ"ה ובו תדבקון כו' ויטע ה' אלקים כו' ונטעתם כו' וכמש"ל ס"ג, והנה בזהר בלק דר"ב סע"א פי' עץ השדה שהמ' הנק' שדה אשר

ברכו ה׳, היא סמוכה על האדם העוסק בתורה שממשיך בהשדה מבחי׳ האדם העליון שעל הכסא, והוא הוא עץ השדה, לשון עצה ותושיה וע׳ מזה בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ, בן חכם ישמח אב וע״ד כי עשית פלא עצות מרחוק ע׳ זח״ג ס״פ צו דל״ה ע״ב ופ׳ בלק דקצ״ג ע״ב, ובחי׳ כי האדם עץ השדה זהו האשל שנטע אברהם כו׳, וזהו ג״כ ענין שאל כמ״ש כי שאל נא לימים ראשונים שהם ו״ק דאצילות כמ״ש בזח״א תולדות קמא״ב ובפ׳ ויצא דקנ״ח ע״א, ובהם האיר אור שבעת הימים, רק ע״י חטא עה״ד נגנז האור, ואברהם ע״י האשל המשיך מבחי׳ כי שאל נא לימים ראשונים כו׳ וזהו שאברהם התחיל להאיר כמשארז״ל ע״פ מי העיר ממזרח כו׳ (קיצור אשל פרדס ועי״ז ויטע למעלה בחי׳ כי האדם עץ השדה, עצות מרחוק, וגם בחי׳ כי שאל נא לימים ראשונים אור זה״י). וביאור הענין (בד״ה לבבתיני אחותי) הנה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (עיין ג״כ בד״ה הנך יפה רעיתי) וכמ״ש את קרבני לחמי (ע׳ ג״כ זח״א ויצא קס״ב מענין וזרעו מבקש לחם אף שאינו המכוון דכאן) והיינו שע״י הקרבן עולה נפש הבהמה לשרשה פני שור (ע׳ באג״ה סד״ה איהו וחיוהי שדקדק לשון הזוה״ק פ׳ פנחס דרמ״א ע״א ואתהנון מיסודא ועיקרא דילהון, ופי׳ הטעם מפני שהוא בחי׳ אור חוזר מלמטה למעלה מתחתית העשיה שמתגלה שם ביתר שאת מבחי׳ סוכ״ע ומסיום הקו וכו׳, ועמ״ש ע״פ ונחלתו לא יעזוב, שלפי שבהמ״ק למטה ושם השראת השכינה נק׳ זה נחלתו, וע׳ בפרש״י ע״פ והם עמך ונחלתך, ועד״ז יובן מה שמתהנים מיסודא ועיקרא דילהון ממה שלמטה כו׳) ועי״ז והחיות נושאות (ע׳ בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו) ונעשה העלאה עד רום המעלות (ע׳ זח״ג ר״פ צו ועמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני הוי׳, פ״ב דמ״ז ב׳ ע״פ והם הביאו את קרבנם לפני הוי׳) עד שעי״ז אח״כ ניחוח להוי׳ פי׳ נחות דרגא והמשכה ולכן נק׳ הקרבנות בשם לחם כמו הלחם שעליו יחיה האדם כו׳ (וע׳ לק״ת פ׳ פנחס דע״ז א׳ ובד״ה אני ישנה פ״ב ועמ״ש ע״פ המד״ר בקהלת ע״פ וצדיק באמונתו יחיה כו׳) ועכשיו הוא תפלה במקום קרבנות העלאת נה״ב ע״י התבוננות בק״ש וברכותיה (ע׳ ד״ה בכ״ה בכסלו) אמוי״צ וחביב כו׳ ע״ד ועמך לא חפצתי, הדבר הזה כמ״ש גבי כהנים וזה הדבר במד״ר תצוה פל״ח, וזהו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (בסידור בביאור ע״פ ששת ימים תאכל מצות) דז״א נקרא שמים, אש ומים חו״ג כמ״ש בד״ה השמים כסאי, ואביהם שבשמים הוא בחינת אבא שורש כל האצילות וע׳ זח״ב יתרו ד״צ ע״א ע״פ כבד את אביך כו׳ כי אתה אבינו ובפרדס ערך אב, בחי׳ עדן חכמה, ובמד״ר ע״פ מה שמו ומה שם בנו, מה שמו ה׳ צבאות שמו, ומה שם בנו בני בכורי ישראל, והפרנסה והשפע לבחי׳ אבא עילאה הוא מבחי׳ אנכי מי שאנכי ע״י מזל ונוצר חסד שממנו מקבל אור אבא וזהו דק״ש נקרא יחוד דאו״א מה שמקבלים מאוא״ס ע׳ ביאור שני דיונתי בחגוי.

קיצור. וזהו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים ע״י הקרבן שעולה נפש הבהמה בבחינת אור חוזר מלמטה לבחינת פני שור, ועי״ז והחיות

נושאות, עד שגם חיון עילאין דאצילות מגביהות אור אבא לקשרו באוא״ס ומשם ממשיכים ניחוח להוי׳ ועכשיו הוא תפלה במקום קרבנות, מה שמו ומה שם בנו, והפרנסה לאבא ממזל ונוצר אותיות צנור ואותיות רצון.

והנה ארז״ל ע״פ זאת התורה לעולה ולמנחה כו׳ כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כו׳ היינו כמו ע״י הקרבנות מפרנסין כמ״כ התורה נקרא לכו לחמו בלחמי, ע״ש בד״ה לבבתיני פ״ג ופ״ב בפי׳ ניחוח להוי׳, וע׳ בד״ה כתפוח בעצי היער מענין התורה שנקרא לחמי ובד״ה ראשי המטות, והתורה נקרא אדם וזהו כי האדם עץ השדה ע״ד מלך לשדה נעבד, לעבדה ולשמרה, ע׳ זח״א חיי קכ״ב, והוא יחוד זו״ן שבחי׳ זו הוא חיבור אוא״ס ממש במקור הנבראים רק שנמשך ע״י ז״א הנק׳ אדם שכדי שיוכלו נש״י לקבל האור זהו ע״י שנמשך בבחי׳ אדם כמ״ש בחבלי אדם אמשכם בד״ה משכני אחריך נרוצה, ופנימי׳ ז״א הוא ע״ק וע׳ מענין יחוד זה בד״ה רני ושמחי השני ובד״ה פי׳ יג״מ בענין פי׳ לשיקבה״ו, ובד״ה אוסרי לגפן בפי׳ מקדשי שמך, ובפי׳ עושין רצונו של מקום בד״ה והתהלכתי בתוככם, וע׳ פרדס סוף ש״א ההכרח שיומשך ע״י הספירות ובאג״ה סי׳ ז׳ בענין מה טוב חלקנו כו׳ וע׳ מענין אילן בזח״ג אמור צו״ב צז״א מענין בעצרת על פירות האילן, ועזח״ג ויקרא י״ו בענין צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא, ובלק״ת סד״ה לבאר ענין יוהכ״פ, לימים ראשונים ו״ק דאצי׳ אור זה״י משא״כ עכשיו אתנהג עלמא ע״י דשלוחיהו זח״ג אמור צד״ב ו״ק דיצי׳ וע״י העבודה ע״ד ויטע אשל ממשיך שיהי׳ ימי החול עטה״ק ימים ראשוני׳ וארז״ל חדש ימינו כקדם כימי הבל שלא הי׳ ע״ג בעולם נשמע דימים הראשוני׳ הם ימי קדם, וע״ד הפונה קדים כו׳, וצ״ע פי׳ אל תאמר שהימים הראשונים כו׳ שאלת ע״ז, וע׳ ר״ח שעה״ק פרק א״ב וזהו העבודה בששת ימי המעשה להיות שאל נא, להמשיך ו״ק דאצילות, וגם פי׳ כי שאל נא לי״ר להעמיק דעתו בענין המחדש בטובו בכל יום תמיד מע״ב ולכן אל תאמר שהימי׳ הראשוני׳ היו טובי׳ כי המחדש בטובו בכל יום תמיד כו׳, וגם פי׳ כי שאל נא להגדיל הו״ק שיהיו ע״ד ימי קדם דא״א שכן הי׳ מקום ז״א קודם חטא עה״ד אלה תולדות מלא בשני ווין, אך הנהי׳ כדבר הגדול ע״י התורה ג״ר זהו תתן אמת ליעקב שלמעלה מחסד לאברהם וה״ע והבריח התיכון.

והנה י״ל ענין ויטע אשל בבאר שבע על ק״ש, כי הנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערב שתים לפניה ושתים לאחריה, ע״ש שבע ביום הללתיך, וזהו ענין באר שבע שהיא בחי׳ מל׳, ובק״ש רמ״ח תיבין המשכת שיעור קומה בחי׳ אדם רמ״ח איברין דמלכא כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון, וזהו ג׳ פרשיות דק״ש כנגד חב״ד חג״ת נה״י, ובחי׳ אדם זהו עץ השדה, והיינו בחי׳ האשל, גם דרך פרט א׳ דאשל זהו פ׳ ראשונה חב״ד, וגם אחד אאלפך חכמה זהו המשכת האלף בהחית וכו׳, שין פ׳ שניה חג״ת, למד פ׳ ג׳ נה״י, ואשל זה נטוע ונמשך בבאר שבע, בבחי׳ שבע ביום

הללתיך כו׳, ולפ״ז מ״ש אח״כ ויקרא שם בשם ה׳ זהו שמו״ע שהוא ברוך אתה הוי׳ ח״י ברכאן כו׳, ועמ״ש ע״פ והבריח התיכון שנעשה מזה האשל, י״ל ע״י האשל נמשך רק בבאר שבע ז׳ היכלות דבריאה אבל באצי׳ הם ע״ס ולע״ל יותן לישראל ג״כ ג׳ ארצות קיני קניזי קדמוני שעז״נ והטיבך והרבך מאבותיך היינו שיהי׳ גלוי ע״ס דאצי׳ ממש למטה ולא כמו עכשיו רק ע״י ז׳ היכלות וזה נמשך ע״י הבריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה ממש, שכמו שהוא באצי׳ כך יאיר למטה.

עמ״ש ע״פ ונטעתם כל עץ מאכל, ענין עצו כפריו הכלים כמו האור כו׳.

(לד״ה ויטע אשל באוה״ת וירא כרך ד׳ תתשסח, ב *)

באר* שבע י״ל ע״ד שבע ביום הללתיך והם ברכות ק״ש שחרית וערבית כדפרש״י פ״ק דברכות במשנה דף יא, וענין באר עמ״ש בלק״ת פ׳ חקת ע״פ עלי באר ועליי׳ זו י״ל ע״י ברכות ק״ש שהם העלאת נה״ב ששרשה מחיות המרכבה וזהו ענין שבע פי׳ שבע היכלות דבריאה שהם מעלים המ׳ ע״ד בתולות אחריה רעותיה כו׳ ונק׳ שבע נערות הראויות לתת לה או שבעה הסריסים, וענין בשחר שלשה ובערב ד׳ י״ל ע״ד רבקה של שלש שלש בקר או של ארבע ארבע בת״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים.

יחזקאל* י״ז וידעו רבות וירא ר״פ נ״ג ובילקוט עץ גבוה זה המן קרח כו׳ סיום הפסוק זח״ג לב״א דברתי ועשיתי, רבות שם ופקוד גפן זכרו עמ״ש בישעי׳ כרם הי׳ לידידי כו׳ ויקו לעשות ענבים כו׳, אז ירננו כי בא כו׳.

ועתה* אבינו אתה עצו ופריו שוה כערער אעפ״כ פנה רבות אמור ר׳ א׳ ינטה וזהו בעשית רפואה למעלה מאכילה אשל כו׳ תשובה דחזרת פב״פ הפך הנרגן קדושין לו א בני אל חי, ע״י תשובה, ממעל לעצים כי האדם עץ בתיה* כי עץ צומח מדות אבל אדם מדבר וכענין רוח עתידה.

---

*) המאמר נמצא בבוך 1014 (רלד, א) גוכי״ק. עם הוספות אחדות שלא נדפסו, המועתקות בזה.

באר: קטע זה נמצא שם ליד תחילת המאמר, ונרשם בהיפוך העמוד.

יחזקאל: קטע זה נמצא שם בשולי הגליון דאות ב׳.

ועתה: קטע זה נמצא שם בשולי הגליון דאות ג׳.

בתייה: כ״ה בגוכי״ק.

וד׳ פקד את שרה כאשר אמר.

עמ״ש ע״ז ביאורי הזהר דף מ״ד ע״א והוא ע״פ מאמר הזהר פ׳ וירא דקט״ו ע״א, גם עמ״ש ע״ז בבוך תרטוב דף ס״ב א׳, גם מ״ש ע״ז בבוך תלים בתחלתו ע״פ לעולם דברך ד׳ נצב בשמים סעיף ה׳.

הקשה מהרמ״א כי וה׳ פקד היינו הוא ובית דינו והרי נמצא במדרש כשהקב״ה מטיב אינו עושה ב״ד להמלך בו, ותירוצו דחוק אכן י״ל כי שרה הוא מ׳ דאצי׳ והנה וה׳ פקד היינו בר״ה, ובר״ה נמשך במל׳ ב׳ השפעות הא׳ השפעת חיות העולמות על כל השנה כמ״ש בלק״ת בד״ה והיה ביום ההוא יתקע בשו״ג סעיף ד׳, וגם י״ל שנמשך ג״כ השפעה הפנימית כמ״ש בד״ה שוש אשיש פ״א והגם ששם נאמר שעל ההמשכה החיצוניות נאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד, מ״מ כללות המשכה זו נמשך ג״כ בר״ה כמארז״ל מזונותיו של אדם קצובין לו מר״ה, ועיין בד״ה תקעו בחדש שופר דרוש הראשון ספ״ב ורפ״ג, והנה י״ל שההמשכה החיצוניות והוא נק׳ שארה וכסותה בזח״ב דצ״ז ע״ז נאמר וה׳ פקד את שרה כי המשכה זו צ״ל ע״י ב׳ בחי׳ דוקא חו״ג כמ״ש במד״ר פ׳ בראשית ס״פ י״ב ע״פ ביום עשות ה׳ אלקים ששתף מדה״ר במדה״ד שבלתי חיבור שני המדות לא היה קיום לעולם יעו״ש, וזהו וה׳ פקד את שרה הוא ובית דינו דוקא וזהו ע״ד שמש ומגן הוי׳ אלקים זהו הוא וב״ד, אבל ההמשכה הפנימית בחי׳ לידת יצחק צחוק ותענוג זהו ע״י ש׳ הוי׳ לבד השמש בלי מגן כו׳, ואפ״ל זהו פי׳ כשהוא מטיב ע״ד טוב ד׳ לקויו שלמעלה מבחי׳ טוב ד׳ לכל, ואע״פ דפי׳ וה׳ פקד קאי ג״כ על לידת יצחק מ״מ יש לפרשו ג״כ על השפעת חיות העולמות ג״כ, ועמ״ש מזה בבוך תרטוב ע״פ וד׳ פקד את שרה סעיף ד׳ דס״ג ע״א ממ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה אני ישנה ססעי׳ א׳, או י״ל וד׳ פקד את שרה זהו עצם בנין המ׳ שיומשכו בה ט״ס שלה מט׳ עליונות שזהו ט׳ ברכות דמוסף דר״ה, ואזי אח״כ תהי׳ ראוי׳ לזווג ויחוד וזהו אח״כ ענין ויעש ה׳ לשרה, ואפשר זה נמשך ע״י ט׳ תקיעות שזהו ג״כ עשיה ולא דבור לבד.

ב) **והנה** הרמב״ן מפרש דהפקידה וה׳ פקד היא הזכירה וההשגחה על שרה ליתן לה הריון ולידה והעשיה היא הפעולה הממשית, גם עפ״ז אפשר לתרץ קושית מהרמ״א שהרי איתא במד״ר וירא פנ״ג דב״ט ג׳ (שהוא

וה׳ פקד את שרה: **בוך 229 פת, ב.**

ביאורי הזהר . . . פ׳ וירא דקט״ו: **נדפס בביאה״ז (להצ״צ) ע׳ נז ואילך. וראה שם ע׳ מז. כרך ב׳ ע׳ תרלז.**

בבוך תרטו״ב דף ס״ב א׳: **אוה״ת וירא — ד תשנא, א. ראה גם תשנד, א.**

בבוך תלים ע״פ לעולם . . . סעי׳ ה׳: **יהל אור קיט, פט (ע׳ תסח). (בבוך תלים גוכתי״ק — נמצא זה בתחלת הכת״י).**

בבוך תרטו״ב . . . סעי׳ ד׳: **אוה״ת וירא — ד תשנב, ב.**

והנה הרמב״ן: **ראה אוה״ת וירא — ד תשמט, א. תשנד, א.**

סג"ד) זו שנכנסה לביתו של פרעה ולביתו של אבימלך ויצאת טהורה אינו דין שתפקד, נמצא הי' צ"ל בפקידה זו ג"כ בית דינו שיהי' הדין שתפקד.

ג) **ועתה** יבאר איך וה' מורה על הוא ובית דינו, בבוך בה"ז סעיף ה', ובבוך תרטוב שם סעיף א', וכדי לבאר איך העשייה נמשך משם הוי' עצמו שלמעלה מכפי שנמשך עם בית דינו, יקדים ענין ד' אותיות הוי' כי ע"ס הם דרך כלל ד' בחי' חו"ב תו"מ שהן ד' אותיות הוי' והם ג"כ ד' בחי' אבי"ע שיש ג"כ באצילות, כן נת' בבוך בה"ז סעיף ו'.

ד) **אמנם** זה שהם ד' בחי' היינו בהאורות, אמנם בהכלים הם רק ג' מדרגות ראש גוף רגל רת"ס חב"ד חג"ת נה"י והן בי"ע דאצי' והאורות הם אצילות שבאצילות אך הם מתלבשי' בהכלים שהן בי"ע דאצילות לכן שייך בהם ד' בחי' היינו נר"נ ונשמה לנשמה, ועיין בלק"ת פ' בלק בהביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב בסופו ספ"ג, שענין ההפרש בין כלים לאורות ע"ד איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד.

ה) **והנה** בהכלים הוא נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דהנה האורות משפיעים ע"י הכלים, וההשפעה העצמיות מן המשפיע למקבל א"א שיהי' נמשך כ"א ע"י נה"י של המשפיע שהוא בחי' עשיה שבו וזהו נעוץ תחלתן בסופן דוקא משא"כ מבחי' ב' הבחי' הראשונים של הכלים דהיינו חב"ד חג"ת לא יוכל לימשך ההשפעה העצמיות של המשפיע רק בחי' חיצוניות שבו, ועיין מזה בבה"ז פ' ע"פ המאמר שם דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ד' מלאכיו שזהו ההפרש בין מלאכים לנשמות שהתהוות המלאכים נמשך מכלים דחב"ד והנשמות נמשכו מכלים דנה"י כו' וזהו ג"כ ההפרש בין והוי' פקד את שרה ובין ויעש ד' לשרה שהעשיי' נמשך מנה"י לכן נמשך מבחי' הוי' ממש למעלה ממדרגת אני ובי"ד כו', ע"ד מוציא חמה מנרתקה והוא ובי"ד זהו ע"ד שמש ומגן, וע' מזה בהביאור ע"פ ויצוום אל בנ"י איך ההשפעה העצמיות נמשך דוקא עשיה כו' שהן נה"י.

ו) **ויובן** זה עוד ע"ד וראית את אחורי קשר של תפילין ופני לא יראו הם עצמיות חב"ד שהן התפילין עצמן, והרי בהנחת תפילין בגשמיות ממשיכים עצמיות המוחין ממש ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו בענין וצדיק באמונתו יחיה אפילו צדיקו של עולם באמונתו הוא חיה, ויהרוג ה' כל בכור באמ"צ ועי"ז קדש לי כל בכור והוא התפילין דמארי עלמא ונק' יחיה שהתפילין

בבוך בה"ז סעי' ה': **ביאה"ז שם ע' סא.**
בבה"ז פ': **בלק. נדפס בביאה"ז צח, ג.**
בהביאור ע"פ ויצוום: **ראה אוה"ת וארא ע' ריד.**

נק׳ חיי המלך לפי שממשיכי׳ האורות מג״ר בז״א, הרי זהו המשכת בחי׳ פני, והיינו לפי שההמשכה היא ע״י מצוה מעשיות.

(לד״ה וה׳ פקד את שרה באוה״ת וירא תשמח, ב*)

[תשמט, א — אחר אות ד] קיצור וה׳ פקד הוא וב״ד ויעש ה׳ לשרה הוא לבדו, ועיין במד״ר פ׳ בא פי״א שיצ״מ הי׳ ג״כ ע״י הוא וב״ד כמ״ש וה׳ הכה כל בכור ולכן נאמר ג״כ בלשון פקד פקדתי אבל לע״ל אני לבדי שנאמר רק כי הולך לפניכם ה׳ אפ״ל זהו דוגמת ויעש ה׳ לשרה וע׳ במד״ר פ׳ קרח רע״א ד׳ עז״נ והקימותי לדוד צמח צדיק כו׳ ועושה משפט וצדקה בירמי׳ סי׳ כ״ג.

[שו״ה הצחצחות — כו׳] ועיין מזה בלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ יונתי בחגוי הסלע.

[בסיום אות ה׳] או יש לתרץ ע״ד שנתבאר בלק״ת ס״פ בהר בד״ה ביאור ע״פ את שבתותי תשמרו ושם ספ״ד בטעם שאין הידיעה מכרחת את הבחירה כך י״ל שרצה הקב״ה אשר מבחי׳ וד׳ פקד את שרה לא יומשך מזה עדיין התהוות בפועל עד כי ויעש ה׳ לשרה.

[בסיום אות ו׳] וכה״ג כ׳ הבחי ס״פ בשלח בד״ה שבתון שבת קדש בענין בקיום מל״ת שעי״ז ממשיכים יחוד או״א שאין שם השגה ממש כי מלת לא כמו אין כי החכמה מאין תמצא, ולכן נאמר זה על סעודה שלישי׳ שאזי מאיר בחי׳ אין שממנו תמצא החכמה, ואפ״ל ג״כ ענין לא שאינו מושג רק ע״ד השגת השלילה כמ״ש בלקו״ת בהביאור ע״פ אלה פקודי המשכן פרק ב״ג בענין קיום מל״ת שעי״ז ממשיכים יחוד או״א שאין שם השגה ממש רק ע״ד השגת השלילה, וזהו ענין לא תעשה, וא״כ זהו ע״ד המשכת בחי׳ אין שאינו מושג בהשגה כלל.

[תשמט, ב בסיום אות ז׳] ועיין מענין אני ה׳ דברתי ועשיתי בזח״ג פ׳ צו דל״ב ע״א בענין שדבורו של הקב״ה הוא כאלו כבר נעשה מעשה.

[בסיום אות ח׳] עיין לעיל סעיף וא״ו בענין אין לה ולד.

---

*) מאמר זה נמצא בבוך 1014 רח, ב, עם כמה הוספות שניתוספו בגוכי״ק — הנעתקות בזה.

[תשנ, א שו"ה חיצוני — אמר] היינו* כמו שנמשך בדפיקו דליבא בפנימיות ע"י אותיות התורה והתפלה וזהו כאשר אמר.

[תשנ, ב שו"ה צמח — עכ"ל] והוא מבואר ג"כ במד"ר פ' קרח.

[שם, שו"ה כלי — דהיינו] ע"ד* ברייה חדשה כנז' לעיל סעיף יו"ד דהיינו.

[תשנא, א בסיום המאמר, בשולי הגליון נוסף] זח"א פ' בראשית דל"ז ע"א, פ' וירא קיג"א ובמ"ה שם, קיג"ב, קטו"א, במ"ה קטו"ב קיר"א פ' שלח קס"ג סע"א, ס"ח שנ"ג, בחיי לא"א רט"ב.

(לד"ה להבין המאמר ואנת הוא שלימו דכולהו — באוה"ת וירא כרך ד,
דף תשמב, א*)

[דף תשמג, ב שו"ה לבושים — גוף כו'] ובתוכם נר"נ ונשמה לנשמה והם הפנימים והרוחני' שבתוך הגוף והכלים דז"א ובאמת הנה כ"ז הרוחניות והפנימיות אינו רק בחי' א' והוא בחי' חי' והוא בחי' נשמה לנשמה של כל ד' עולמות אבי"ע בכללם אלא דרך פרט נחלקת גם היא לד' בחי' דהיינו נר"נ ונשמה לנשמה, אמנם באמת הם כולם בבחי' חיה יחידה, ואמנם הג' לבושים הנק' כלים דז"א דאצי' כולם הם בבחי' נר"ן של כל העולמות אבי"ע אבל בערך חיה יחידה נק' גופין ג' גופין אלו שלה כי הרי אפי' הבינה שהיא נשמה נק' בית גופני שהיא חיה יחידה וכ"ש רוח ונפש כלל העולם כי נר"ן של ז"א שבכל העולמות הם נק' ג' כלים בעולמות האצי' דז"א אשר שם והח"י דז"א של כל העולמות הנק' פנימיות ונשמה דז"א דאצי' כו' ונמצא כי ג' כלים דז"א דאצי' הם בינה ת"ת ומלכות שבו שהן נר"ן שבו ובתוכם מלובש החכ' דז"א שהיא נשמה לנשמה.

היינו . . . אמר: קטע זה הוא שם בפנים המאמר בכת"י המעתיק, ולא מההוספות בגוכי"ק.

ע"ד . . . דהיינו: קטע זה הוא שם בפנים המאמר — כבהערה הקודמת.

*) ההוספות נעתקו מכת"י (מעתיק) בו נמצא המאמר עם ההוספות רשומים על צד הגליון.

[דף תשמד, א שו"ה מלכותך — הצמצום] (הגה"ה) כמ"ש בזהר הרקיע פ' בראשית בפי' מאמר הזהר דט"ו בריש הורמניתא כו' שעולם המלבוש שלמעלה מהצמצום לפי קבלת ר' ישראל סרוג הוא מל' דמל' הנעלמת בא"ס כו' כל מל' נק' לבוש וענין לבוש מל' שבמל' כמ"ש לשון זה בע"ח שמ"א פ"ג דר"ל בחי' היותר תחתונה כו'.

[דף תשמה, ב שו"ה אבל — ראי'] ולכן נק' חקל תפוחין קדישין ע"ד טעמו וראו כי טוב כו' ולפ"ז כיון שמצד עצמה מקבלת מאור אבא וזהו ויברך א"כ היחוד מה שמקבלת מז"א הוא בחי' עליונה יותר דהיינו אור הכתר וזהו ענין ויקדש אותו וכנודע דעלי' ז"א במנחה הוא בדיקנא דא"א כו' כמו שעליית במנחה באבא כו'.

[דף תשמו, א שו"ה גילוי — כנ"ל] אמנם הנה עיקר הפי' כגופא כו' נראה דקאי על הכלים דאצי' שנעשה נשמה לבריאה כנודע דלמ"ד כלים דזו"נ נעשים נשמה לבי"ע והנה למ"ד כלים אלו בהיותם באצי' הרי מלובש בהם נשמת זו"נ שהיא חכ' שבתוכה הקו דאוא"ס משא"כ כשירדו להיותם מתלבשים בע"ס דבי"ע הרי אז אין החכ' דאצי' מתגלה שם כלל רק הבינה דאצי' כנ"ל ומש"ה נק' כגופא בלא נשמתא משא"כ על כלים דבי"ע עצמן י"ל דלא שייך לומר אפי' כגופא שהרי הן נבראים ממש, ודרך פרט באצי' עצמו יש ג"כ אבי"ע ובחי' חכ' נק' אצי' שבאצי' ובינה בריאה ועיקר השראת אוא"ס בחכ' וע"י החכ' מאיר בכל אצי' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ששים המה מלכות בענין ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד כו' משא"כ בבחי' ומעין יוצא מבית ה' כו' ע"ש וע' בהרמ"ז פ' פקודי דר"כ בפי' מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כו' במ"ש והנה אור דאבא הוא שם ע"ב הנבחן לד' חלקים חו"ב תו"מ כו' ע"ש.

[דף תשמו, א שו"ה מאור — הסוכ"ע] וענין בחי' זו הוא כי הנה מבואר במ"א בענין הצמצום ומקו"פ שנסתלק האור להיות בבחי' העלם מ"מ נשאר רשימו מהאור ואח"כ נמשך הקו ומאיר ברשימו. והנה מהרשימו הוא שרש והתהוות הכלים כמ"ש בע"ח גבי התהוות הכלים בעקודים שהוא ג"כ מהרשימו שנשאר בהסתלק האור לפה דא"ק כו', ועד"ז שרש שרשן מהרשימו שנשאר בהסתלקות האור א"ס ממקום החלל כו' והטעם כמ"ש במ"א דרשימו זו היא בחי' אותיות דרל"א שערים פנים ואחור והאותיות הן שרש בחי' הכלים והקו הוא שרש האור הנמשך בהכלים והאותיות. והנה אע"פ שהקו הוא בחי' אור והרשימו הוא רק בחי' אותיות ורשימו בעלמא עכ"ז בזאת יתרון מעלת הרשימו עם היותה רק רושם מ"מ הוא עכ"פ רושם מכללות האור שהי' ממלא מקום

מבואר במ"א בענין הצמצום: ראה לקו"ת ויקרא נא, ב. דרך מצותיך קלה, א.

כמ"ש במ"א דרשימו זו היא בחי' אותיות דרל"א: דרך מצותיך לה, ב. אוה"ת ויקרא כרך ג' ע' תתקה.

החלל ולא מבחי' הקו לבד, וביאור זה היינו שבחי' אוא"ס אשר את השמים ואת הארץ אני מלא והוא מאיר ומחי' העולמות בבחי' מקיף היינו ע"י רשימו זו שהוא בחי' אותיות רק שהאור עצמו נשאר בבחי' העלם מקיף ואינו נמשך ע"י האותיות בבחי' גילוי וכמו עד"מ מי שמבין האותיות ואינו מבין כלל השכל שיש בהם להבין כו' נמצא שאעפ"י שהאור הוא בבחי' העלם מ"מ מאיר בבחי' מקיף ע"י רשימו זו ששרה מעצמיות אור הסוכ"ע ומזה הוא שרש התהוות הכלים, וכמ"ש בתו"א ע"פ יביאו לבוש מלכות שהתהוות הכלים הוא מבחי' סוכ"ע, אמנם הקו מאיר בבחי' גילוי והוא שרש האור ובזה יתרון מעלתו על הרשימו שהוא המשכת אוא"ס בבחי' גילוי ולא בבחי' העלם כו', והעיקר הוא שיהי' בבחי' גילוי כו' ועי"ז יומשך הביטול בנפש להיות ברכה או הודאה כו' ועמ"ש במ"א גבי טלית שכולה תכלת שחייבת בציצית שהן חוטין דווקא והיינו מטעם הנ"ל שהטלית הוא בבחי' מקיף והעיקר צ"ל המשכה בפנימי' והיינו ע"י החוטין כו', וע' בתו"א פ' וישלח ע"פ ויקח בידו מנחה ויעקב יו"ד עקב כו' הגם שיו"ד היא הארה מצומצמת כו' ע"ש גם בזה יובן מ"ש בתו"א פ' נח בדרוש דור הפלגה דהארת הקו מאיר בכל העולם לפי ערכו אך הרשימו היא בבחי' הכוללת לכל העולמות (ולכן לק"מ מש"ש וצ"ע כו' דמתורץ היטב עפימ"ש כאן וכיוצא בזה ממש איתא במק"מ פ' בראשית בפי' המאמר דט"ו בריש הורמנותא וז"ל ועם היות היו"ד הוא מן המלבוש עצמו שהוא אור גדול יותר מן האויר שאינו אלא רשימו של המלבוש עכ"ז להיותה אות אחת כו' והאויר הוא מן הרשימו של רל"א שערים ולכן אורו גדול יעו"ש דבענין זה ממש הוא ענין הרשימו והקו אלא דלפי מש"כ מובן ענין דמעלת הרשימו מצד ששרשן מסוכ"ע אלא שמ"מ האור הוא בבחי' העלם ובזה יתרון מעלת הקו שהוא בחי' גילוי כו').

[בסיום המאמר דף תשמז, א שו"ה והקו — כו'] קיצור. אוא"ס אינו מהותו ועצמותו כ"א בחי' הארה וגילוי ממנו ית' כזיו השמש מהשמש, וכמו עד"מ התפשטות החיות הנמשך מהנשמה בגוף ג"כ אינו רק הארה מהנשמה וראי' לזה מענין נפש האדם בבהמה וגם ראי' מהחוש מהתינוק שאין בו שכל עד שיגדיל אע"פ שהנשמה יש בו מתולדתו, ועוד מבואר במ"א שגם נר"נ המלובשים בגוף הם רק הארה מבחי' חיה יחידה שהם מקיפים ונק' מזלי', ועפי"ז יובן הנמשל ענין נשמת ז"א המחי' ג' כלים שלו הנק' גוף, שרק הארה מבחי' נשמה זו מתפשטת ומתלבשת בהכלים הנ"ל וגם נשמת ז"א היא הארה לבד מהכתר ועד"ז גם הקו הוא רק הארה מבחי' אוא"ס, וזהו שבחי' האו"ס שלמעלה מהקו נאמר אנת הוא חד ולא בחושבן שממנו יכול להיות ספי' אין קץ דרק הקו מקור לע"ס, והנה קו נק' נשמתא לגופא ר"ל הע"ס והתגלותן הוא

בתו"א פ' נח: י, ד.

ולכן לק"מ מש"ש וצ"ע: תו"א י, ד. וראה באוה"ת בראשית — ו דף תתרסח, ב שמתרץ באופן אחר.

בחכ׳ לכן גם החכ׳ נק׳ נשמתא ובינה ז״א ונוק׳ נק׳ גופא והן ג׳ כלים הנ״ל, והטעם שגילוי בחכ׳ כי חכ׳ הוא ביטול כי הוא בחי׳ ראיה, אבל בינה נק׳ יש שמיעה ובינה עד הוד אתפשטת הודאה בחי׳ בריאה דתמן מקננא אימא אבל אצילות דתמן מקננא אבא הוא בחי׳ ביטול, וזהו החילוק בין ברכה להודאה וכענין אמת ואמונה, וזהו שנאמר ויברך אלקי׳ את יום השביעי שבחי׳ גילוי בחי׳ אבא, ולכן בחול איהו בנצח שהוא ענף החכ׳, ואיהי בהוד ענף הבינה משא״כ בשבת, גם בערבית איהו ג״כ בנו״ה היינו גם בנצח ענף החכ׳ ולכן א״צ לומר הלל בשבת כי הלל שייך להודאה, אבל שבת דכתיב בי׳ ויברך א״צ לזה, ומזה יובן ענין פי׳ כד אנת תסתלק מינייהו דר״ל ע״ד החילוק שבין אצילות לבריאה דבאצילות מאיר חכמה לכן מלובש בו הקו שנק׳ נשמתא משא״כ בבריאה שאין החכ׳ מאיר הוא כגופא בלי נשמתא אך א״כ מתקיים הגוף, והענין כי הנה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא היינו אוא״ס שלמעלה מהקו רק שאין מאיר בגילוי ואינו מתלבש והקו מתלבש ולכן נק׳ נשמתא לגופא והארת אוא״ס היינו ע״י הרשימו ששרשה מאור הסוכ״ע ומשם שרש הכלים לכן אשתארו כגופא עכ״פ ואמנם באמת פי׳ אסתלק אינו ר״ל רק העלם כי גם חכ׳ שאינו מתלבש ומתגלה בבריאה מ״מ נמצא שם ופועל כו׳, והסוכ״ע נותן כח בממכ״ע כו׳ והנה ענין התומ״צ להמשיך תוספות אור וזהו ענין שבת עליות העולמות כו׳ כנ״ל.

קיצור* מד״ה אשר יאמר היום בס׳ בראשית א ת״ב
(נדפס באוה״ת וירא קב, ב)

א) **הנה** ע״י שלשה פעמים בשנה יראה זכו לקבל בחינת השתחואה פנימיות בנפש כביטול הנר בפני אבוקה (במא״א אלף סי׳ י״ח כ׳ וז״ל אבוקה גימט׳ יב״ק והוא המל׳ בהיותה ביחוד עם ז״א ובערך יב״ק כ׳ היא הוי׳ אלקים עכ״ל) והגלוי שהיה במקדש הוא ממכ״ע וגם סוכ״ע (וזהו ענין הוי׳ אלקים וזהו יראה את פני הוי׳ אלקיך) וזהו לראות בשתי עיניו של מקום היינו כמ״ש בפרדס כי עין בעין הם תפארת ומל׳ שהם סוכ״ע וממכ״ע כי תפארת עולה עד הכתר כמ״ש בלק״ת בדרוש בהרת) וזהו עיני הוי׳ אל צדיקים שלצדיקים נמשך ההסתכלות בשני עינים של מקום שהם סוכ״ע (ובפרדס ובמא״א לא נתבאר כל הצורך בענין עיני ה׳) ביחודו עם ממכ״ע משא״כ ליריאיו

---

* קיצור: שורה זו כתובה בראש העמוד בגוכי״ק אדמו״ר מוהרש״ב נ״ע. (הקיצור עצמו הוא מכ״ק אדמו״ר הצ״צ, כתי״ מעתיק).

כתיב עין ד' אל יריאיו (ועיין בלק"ת פ' ראה דף כ"ד סע"ג) וזהו ויבואו אל עין משפט היא קדש הוא כתיב עין משפט היא המל' ממכ"ע אך פי' הוא קדש הוא כתיב היינו שאברהם המשיך היחוד מבחי' סוכ"ע בממכ"ע בהבראם אותיות באברהם ולכן כל העולם כולו לא נברא אלא בזכות אברהם. ומשארז"ל עין שעשתה מדה"ד הם מבקשים לסמותה היינו שהרשעים רצו שיסלק הקב"ה שכינתו מהארץ ויתנהג העולם בלבוש שק הנקרא הטבע אבל משא"כ אפילו עין ה' אל יריאיו הוא הנס רק שנמשך דרך הטבע כענין מפלת המן הרשע ע"י אסתר ובשתי עיניו זהו כשהנס יוצא מדרך הטבע לגמרי כמו קי"ס וכמ"ש במ"א ע"פ שאל לך אות מעם ד' אלקיך העמק שאולה או הגבה למעלה. והנה צריך להזכיר מדת יום בלילה שעי"ז יהיה הלילה ע"ד מ"ש הוא הלילה הזה (ובפרדס ערך לילה פי' שעד"ז נאמר ולילה כיום יאיר) וזהו יהי אור זה אברהם.

ב) יראה יראה* היינו הכתיב יראה* שהם יראו פני השכינה ואנו קוראין יראה שיתראו לפני הקב"ה דהיינו הפי' שיתראו לפני הקב"ה בשתי עיניו של אדם, פי' שתי עיניו של אדם ע"ד מ"ש אתה הראת לדעת, וכתיב וידעת היום והיינו דאתה הראת קאי על ממכ"ע וידעת היום קאי על סוכ"ע, א"נ ע"ד מ"ש לבבתיני באחד מעיניך באחד כתיב ובאחת קרי באחד היינו יחו"ע איך שהוא ית' אחד ממש וכולא קמי' כלא חשיב (ובפרדס ערך אחד כתב וז"ל אחד נק' הת"ת והמל' בהיותם יחד כלולים מע"ס כי אח הם ט' ודלת היא שכינה וקוצה של דלת הוא היסוד המיחדם יחד וזהו אחד ת"ת ומל' יחד ות"ת בלא מל' אינו נקרא אחד עכ"ל וזה כעין מ"ש בת"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש דף קל"ח ע"א שבמקום שיש משפיע ומקבל נשפע תוספת ורבוי שפע הארה מלמעלה מעלה ממקום גבוה מאד נעלה יותר משל הבחינות של המשפיע ושל המקבל עכ"ל ועיין במא"א אות א' סעיף כ"ט ואפשר להעיר ממ"ש במא"א אות יוד סעיף ח' יום אחד נק' א"א כי הוא אחד המיוחד באצילות עכ"ל, ועיין בסידור שער הק"ש ד"ה איתא בספרי מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו אליו ולא למדותיו שם מבואר דבפסוק ראשון ממשיכים תוספת אור מאור א"ס ממש בו"ק דאצילות ע"ש והיינו ע"י א"א שהוא שורש הנאצלים והוא אחד המיוחד שבאצילות כנ"ל) ובאחת היינו יחו"ת והנה מבחי' יחו"ת נמשך יותר התפעלות נה"ב להיות כי ביטול היש לאין זה נראה ונתפס יותר בחוש הראיה וזהו שמע ישראל להתבונן ולהסתכל בביטול היש לאין ולהתבונן איך שהכל נמשך מבחי'

---

*) יראה (הי' נקודה צירה, ר' — קמץ, א' — סגול).

*) הכתיב יראה (הי' נקודה חירק, ר' — סגול, א' — שבא) . . . ואנו קוראין יראה (י' נקודה צירה, ר' — קמץ, א' — סגול).

כעין מ"ש בת"א . . . דף קל"ח ע"א : דפוס ראשון. ובהוצאת קה"ת פב, א. — הענין ולא הלשון.

שם והוא מ״ש אח״כ בשכמל״ו ועי״ז יתהפך רצונו לחפוץ במקור החיות ועי״ז יוכלל שם שהוא ב״ן ורפ״ח להעלותם לשרשם לבחי׳ עין רבתי ועם היות כי ע׳ רבתי י״ל שהן ז״ת דאימא מ״מ י״ל ששורש כל בחי׳ עין הוא הכתר כמ״ש בפרדס סוף ערך עין וע״כ כי הכוונה בק״ש בענין שמע י״ל ג״כ כי ב״ן ורפ״ח הנק׳ שם שע״י העלאתם יקבלו הארה מבחי׳ עין דהכתר. והנה העלאת שם לבחי׳ עין זהו ענין שמע וה״ע העלאת נה״ב ע״י באחת מעינייך ואח״כ ישראל לי ראש ה״ע העלאת נה״א שביטולה בעצמות אור א״ס והוא ע״י באחד מעינייך.

(לד״ה אשר יאמר היום באוה״ת וירא קב, ב *)

(גם * אברהם אהבה, ואהבה הוא מרחוק, ויצחק יראה מקרוב, אך התכללות ב׳ הבחי׳ שלום שלום לרחוק ולקרוב זהו ע״י בחי׳ והנורא אל עליון והוא בחי׳ יעקב וזהו שלימות והיחוד התכללות המדות וזהו עקדת יצחק ממעל לעצים עה״ח ועה״ד בד״ה וידעת היום, וזהו ויקרא כו׳ ה׳ יראה ע״ש העתיד כשיבנה בהמ״ק בחי׳ בית יהי׳ יראה כל זכורך עיני אל צדיקים אשר יאמר היום כשנבנה בהמ״ק בהר ה׳ יראה כל זכורך כו׳ כנ״ל. א״נ לפי שהאהבה מרחוק ע״כ יאמר יראה ל׳ עתיד שעדיין אין ראי׳ מקרוב, היום ע״י התכללות אהוי״ר יחד יראה שכבר יש בחי׳ ראיה כו׳).

ועינינו * כשמש וירח פי׳ שעכשיו אין עין האדם רואה בעצמו אלא ע״י השמש וירח אבל לע״ל יהי׳ רואה בעצמו וזהו יראה בצירי כ״כ באלשיך והנה שמש וירח הם תומ״צ ועכשיו אין בנו בחי׳ ראי׳ כ״א ע״י תו״מ אכן לע״ל עין בעין יר . . . ממש שלמעלה גם מאצילות.

עוי״ל ה׳ יראה, זהו למעלה מבחי׳ יראה בצירי ע״ד שנת׳ במ״א בד״ה בן פרת כו׳ עלי עין כי עין בעין יראו היינו האתעדל״ע שלפי ערך האתעדל״ת אבל עלי עין זהו אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת וכך י״ל ענין ה׳ יראה זהו למעלה מבחי׳ שתי עיניו וע״ד שנאמר באברהם הנה עין ד׳ אל יריאיו דהיינו מבחי׳ ע״ק דלית שמאלא בהאי ע״ק וכמשנת׳ בהג״ה בלק״ת בסוף הקיצור ע״פ כי תשמע בקול, ושם אות ה׳.

---

*) מאמר זה נמצא בגוכתי״ק בבוך 1014 רסב, א. עם ההוספות דלהלן.

גם: קטע זה שייך לאוה״ת שם קו, א שו״ה זכורך, אחר תיבת דוקא. בצד הגליון רשום בגוכתי״ק על קטע זה: אינו שייך לכאן.

*) קטע זה רשום בשולי הגליון שם בסיום המאמר (באוה״ת קו, ב).

פ' חיי שרה

(לד"ה ויהיו חיי שרה באוה"ת חי"ש כרך ד' תשעז, א *)

[שו"ה קמעא — כו'] עמ"ש מזה לקמן ס"ג.

[בסיום קטע הראשון] שהם מאה ברכות וההמשכה מבחי' כתר, עשרים הם חו"ב תרין ריעין אין ויש שמבחי' זו נמשך התחדשות מאין ליש המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב ז' הם ז"ת, ובזה יתיישב המד"ר דנשא פי"ד דלעיל שקורע עליה מאה ושלשים כי ז"ת אע"פ שעיקרן ז"ת מ"מ יש בהם ג"כ מוחין ונק' מוחין דזו"נ אלא שהם בחי' השכל שבמדות עד"מ ואינו דומה לעצם החכמה כמ"ש בד"ה באתי לגני פ"א ונק' לכך ז"ת, א"נ לפי שאין המוחין קבועין בהם תמיד ע"כ נקראו רק ז' וכמו ז' היכלות והם כוללים ע"ס ומכל אלו הטעמים חושב המד"ר אלו השבע לעשרה ואומר שחיתה מאה ושלשים חסר קמעא היינו מה שאין הזיין דומה לע"ס ממש וזהו שלשים ומאה משקלה.

[דף תשעז, ב בסיום אות ב'] ועמ"ש ע"פ למנצח על השמינית ועמ"ש ע"פ ומספר את רובע ישראל בבוך תרטו"ב פ' חוקת דף רצ"ז ע"ב.

[בסיום אות ז'] ועמ"ש מענין בכייה ע"פ בכה תבכה.

ויתן לי את מערת המכפלה כו', ולהבין זה דלפעמים כתיב מערת המכפלה, ופעם אחרת כתי' שדה המכפלה וכמ"ש ויקם שדה עפרון אשר במכפלה, ופעם אחר כתי' מערת שדה המכפלה וכמ"ש ואחרי כן קבר אברהם כו' אל מערת שדה המכפלה (ובזהר פ' חיי שרה דקפ"ח ע"ב) ר' אליעזר שאל לר"ש אבוי אמר האי מערתא לאו איהי כפילתא דהא כתי' מערת המכפלה וקרא קרי לה לבתר מערת שדה המכפלה מכפלא קא קרי לי' לשדה אמר לי' הכי קרי לי' מערת המכפלה כמה דאמ' ויתן לי את מערת המכפלה אבל ודי חייך לאו מערתא איהי מכפלה ולאו שדה אקרי מכפלה אלא האי שדה ומערתא על שום

לד"ה ויהיו: המאמר נמצא בכת"י מעתיק בבוך 1014 רסח, א, עם כמה הוספות בגוכי"ק, הנעתקות כאן.

ויתן לי את מערת המכפלה: בוך 769 רג, א. מאמר זה נמצא בין מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

מכפלה אקרון כו׳ ת״ח ירושלים כל ארעא דישראל אתכפל תחותה. הנה ענין זה הוא ע״ד דכתי׳ ביעקב הארץ אשר אתה שוכב עליה כו׳ וארז״ל קיפל הקב״ה כל א״י תחתיו כו׳ ולהבין זה הנה ענין זה יש להבין ממ״ש ביעקב ויקח מאבני המקום ואח״כ כתי׳ והאבן הזאת כו׳ והנה אית׳ ברבות (תולדות פכ״ה ע״פ ויקח מאבני המקום ר׳ יהודה אומר י״ב אבנים נטל, ולהבין מהו י״ב אבנים הענין הוא ע״ד שפי׳ בזהר פ׳ פקודי (דרמ״ו ע״ב) דכולהו תריסר אבנין שהם י״ב מלאכים י״ב בקר דבריאה אתכלילו באבנא חד שהוא מל׳ דאצי׳ וזהו״ע ששם עלו שבטים כו׳ וכמ״ש והנה אנחנו מאלמים אלומים שזה הי׳ ג״כ עבודת השבטים ראובן ושמעון שהיו מבררים הניצוצים שנפלו בבחי׳ פירוד בשבה״כ והי׳ מעלים אותם בבחי׳ מל׳ להתכלל במל׳ דאצי׳ ועי״ז הי׳ מתחברים יחד והי׳ לאחדים שהרי נכללו באחדות הוי׳ בבחי׳ מדת מלכותו ית׳, וכמ״כ נת׳ במ״א בענין רבקה של שלש שלש בקר או של ארבע ארבע דהפי׳ הוא חיבור וקישור של ג׳ או ד׳ בהמות יחדיו כו׳ וכך הוא בענין חיות המרכבה כשהן כלולין ומתייחדים יחד להיות והחיות נושאות את הכסא הן בחי׳ רבקה של שלש שלש בקר שהוא התכללות חג״ת פני ארי׳ מבחי׳ חסד כו׳ ופני שור מבחי׳ גבורה כו׳ ולפעמים הן של ארבע ארבע שהוא בחי׳ פני אדם שבחיות המרכבה שהן ד׳ בחי׳ חגת״מ כו׳ ועד״ז יש לומר כאן בענין התכללות כל א״י שנחלקת לי״ב גבולים י״ב שבטים כשעולים ונכללי׳ במל׳ עצמו ע״כ נק׳ המכפלה וכיוצא בזה נאמר גבי יעקב הארץ אשר אתה שוכב עליה כו׳ גם יש לומר משל לזה כמו הראש כולל כל חיות רמ״ח אברים וכך הוא היכל ק״ק דבריאה כולל כל חיות המתפשט בי״ב מלאכים הנ״ל והם כוללים כל הפרטים וכמבואר בזהר פ׳ ויחי (דרי״ז ע״א) בענין רבות בנות עשו חיל אילין תריסר שבטים דאינון עשו חיל כו׳ אלא שזה התכללות הוא מה שהעליון בעצמו כולל התחתון משא״כ התכללות הנזכר כאן זהו שאפי׳ אחר התהוותן עולים ונכללים במקורם בבחי׳ העלאת מ״נ וכענין עיבור שני כו׳ וע״ד שנת׳ במ״א בענין חותם שוקע שהוא העלאה שבבחי׳ שקיעה מלמטה וזהו ע״ד שפי׳ בזהר ס״פ פקודי דרס״א) ברוך ריבוייא דכולהו תתאי כלילא בחיון ושרפים ואופנים כו׳ ויובן משל לזה עד״מ כמו בהתגברות כח המחשבה אז הכחות הקטנים כמו כח הדוחה עולה ונכלל בו ולכן יהי׳ נעצר ועד״ז כח המעכל וכח המתאוה כו׳ והנה ירושלים לעילא אחידא בתרין סטרין לעילא ותתא פי׳ במק״מ דהיינו שמקבלת מזעיר ומשפעת לבי״ע, אבל בפרד״ס ערך מכפלה פי״ג פי׳ וכת׳ ת״ל כי המל׳ נק׳ מכפילה בערך שהיא כפולה בחינתה עם הספי׳ ובחינתה עם המרכבות והעולמות אשר תחתיה נמצאת כפולה עכ״ל, וענין זה יש לומר כמו שבכתר דאצי׳ יש ב׳ בחי׳ הא׳ אשר נק׳ ע״י שהוא בחי׳ תחתונה שבאוא״ס והב׳ שרש הנאצלים שהוא א״א כך ג״כ במל׳ דאצי׳ שנעשית מקור לבריאה יש ב׳ בחי׳ הא׳ כשהוא באצי׳ והוא נק׳ בחי׳ תחתונה שבאצי׳ והב׳ כשבוקעת המסך ונעשית כתר לבריאה ושורה בהיכל ק״ק דבריאה ואז נק׳ שכינה וכלה משא״כ בהיותה באצי׳ לא שייך לשון שכינה מאחר שמיוחדת באוא״ס בתכלית היחוד ואינה מתלבשת ושורה במקום הנבראים עדיין רק כשנעשית בחי׳ עתיק לבריאה ומתלבשת

בא״א דבריאה שהוא שרש ע״ס דבריאה ובריאה הוא נבראים ושורה שם התגלות אלקות שייך לשון שכינה שבחי׳ מל׳ ית׳ שבאצי׳ שבה מלובש הקו מאוא״ס ב״ה שוכנת בתוך בריאה כו׳, וזהו מה שאמר הרמב״ן כי היא עמהם באחדות ולא באצי׳ ואינו מובן דבריו הלא שכינתא הוא מל׳ אצי׳ אך הכוונה הוא שבחי׳ מל׳ דאצי׳ יש בה ב׳ בחי׳ הא׳ מה שהיא מיוחדת בע״ס דאצי׳ והב׳ מה שנעשית עתיק לבריאה ושכינת׳ נק׳ הבחי׳ הב׳ שבמל׳ דוקא, והנה במ״א מבואר דב׳ בחי׳ דמל׳ נק׳ ים וארץ שלפעמים כינו מדת מל׳ בשם ים כמו כל הנחלים הולכים אל הים, ולפעמים כינו בשם ארץ כמו השמים כסאי והארץ הדום רגלי, והענין כי שניהם אמת כי כל הנחלים הולכים אל הים הנה אל הים אותיות אלהים היינו מה שמתשעה מלכיות דע״ס העליונים נעשים ט״ס דמל׳ וזהו הבחי׳ העליונה שבה כשהיא באצי׳, ואח״כ כשנעשית מקור לבי״ע נק׳ ארץ וב׳ בחי׳ אלו שבמל׳ הוא ע״ד מ״ש כי אל דעות הוי׳, שיש ב׳ דיעות מלמטה למעלה ומלמעלמ״ט כי מלמעלמ״ט הוא מיש לאין שהבורא הוא היש האמיתי והנברא הוא אין וכלא חשיב, והדיעה הב׳ שמלמטלמ״ע שהנברא הוא יש נפרד לעצמו והבורא יקרא בשם אין והיינו ענין ב׳ אופנים הנ״ל שבהשפעת שבמדת מל׳ ים וארץ שבחי׳ ים הוא עלמא דאתכסי׳ וכתי׳ להנחיל אוהבי יש שהוא עולם הבריאה והוא כמשל הים שהדגים מובלעים בו ואינם נראים להיות יש בפ״ע כלל והים מכסה עליהם כו׳ ובחי׳ ארץ הוא הדיעה הב׳ שמהווה הכל מן העפר העליונה כו׳ ונתעלם בהעלם אחר העלם עד שהנברא נפרד ומובדל ליש ודבר בפ״ע כו׳ ועד״ז יש ב׳ בחי׳ בנשמות כי הנשמות שרשן מבחי׳ פנימיות הכלים דאצי׳ והגם שהנשמה היא בע״ג אך כי הנה ענין או״כ דאצי׳ האורות הם א״ס אבל הכלים הם בבחי׳ גבול ותכלית כו׳ שע״ז אמרו שיעור קומה של יוצר בראשית רל״ו אלפים רבבות פרסאות כו׳ ולכן בענין גילוי ההאר׳ מע״ס יש כמה בחי׳ שונות פעמים שהאור גובר על הכלי ואז הגילוי בבחי׳ א״ס ולפעמים הכלי גובר והנשמות נמשכו מפנימיות הכלים לכן הם בבחי׳ גבול שהכלים מגבילים האור ולכן שייך להקרא בשם נשמה והגם שהנשמה קטנה הרבה מהכלים עצמם וכטיפה מים כו׳ והנה בעוד הנשמות למעלה נק׳ אחים ורעים לז״א ואח״כ נמשכים ע״י יחוד זו״נ להיות בבחי׳ עיבור במל׳ דאצי׳ וזהו מאמר אליהו חי הוי׳ אשר עמדתי לפניו ואז נק׳ בנות ירושלים לפי שרש הנשמות עומדת היא ביחוד וביטול באוא״ס שקודם הפרסא מעין ביטול הכלים דע״ס עצמן דאיהו וגרמוהי חד כו׳ וזהו שנק׳ בנות ירושלם שמקבלים מבחי׳ יראה שבמל׳ בשלימות וזהו בחי׳ נשמה שנתת בי טהורה היא דהיינו בעודה באצי׳ כנ״ל ואח״כ אתה בראת היינו כשיורדת הנשמה לבריאה וידוע שבין אצי׳ לבריאה יש פרסא המפסיק הנק׳

שנק׳ בנות ירושלים : ראה לקו״ת שה״ש ו, ג.

טהורה . . . בעודה באצי׳ : סידור האריז״ל במקומו. ראה לקו״ת ראה כז, א. בלק סט, ג. שה״ש ו, ג. סה״מ תש״ח ע׳ 182.

בלשון הגמ׳ פרגוד כדי שיוכל להיות בחי׳ נברא נמצא כמו שבבחי׳ מל׳ יש ב׳ בחי׳ הא׳ בהיותה באצי׳ הב׳ מה ששייכות בהיכל ק״ק דבי״ע ונעשה עתיק לבריאה כנ״ל כמו״כ בהנשמות שנמשכי׳ מפנימיות הכלים דמל׳ יש ג״כ ב׳ בחי׳ עד״ז וזהו״ע טהורה היא אתה בראת כו׳ והנה בירידת הנשמה בבי״ע וכן בבחי׳ המל׳ אז נקראת כלה לשון כלתה נפשי וכמבואר באדר״ז (דר״צ ע״ב) כדין אקרי כלה כו׳ והיינו לפי שירדה בבריאה שהוא בע״ג לכן הכלות הנפש שלה לבוא מבחי׳ בע״ג להתגלות בלתי בע״ג והרי התשוקה בהתגלות מתי אבא ואראה ועדיין לא בא וע״כ נק׳ כלה אבל הנשמות העומדים בבחי׳ אצי׳ נק׳ אחותי שאין האהבה ברשפי אש כו׳ כ״א אהבה בבחי׳ ביטול ולכן נקראו בנות ירושלם, שמקבלים בחי׳ יראה שבשם בשלימות ואע״פ שהם שם ג״כ בבחי׳ גבול וכנ״ל שהנשמות נמשכי׳ מפנימיות הכלים מ״מ שם איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד והאור הוא בבחי׳ א״ס ולכן עכ״פ הם בטלים בתכלית הביטול לאוא״ס משא״כ בברי׳ ולכן נק׳ כלה אבל ירידה זו גורם עלי׳ יתירה וזהו שחורה אני ונאוה שמקור נש״י שבבריאה שהיא בחי׳ המל׳ כשנק׳ שכינה כנ״ל אומרת שחורה אני מחמת הירידה מ״מ ונאוה כי עי״ז דוקא ונאוה כי הירידה הוא לצורך עלי׳ ע״י בירור נה״ב שם ב״ן שמעולם התהו כו׳ ועד״ז יש לומר הפי׳ אחידא לעילא ותתא לא שמשפעת למטה בלבד כ״א אדרבה שמקבלת מלמטה דהיינו ע״י העלאת מ״נ שמעלים מבי״ע מבירורי רפ״ח שהם מעולם התהו שלמעלה מהתיקון וכן נת׳ בזהר (ויקהל דר״ד ע״ב) ע״פ ושמרו בנ״י את השבת, שבת לא כתי׳ אלא את השבת לאסגאה ההוא דלתתא דשרי על כולא ואצטריך לנטרא לי׳ הואיל וקיימא עמי׳ דבר נש וע״ד כתי׳ כל שומר שבת מחללו האי רוחא אתתני מהאי יומא מהנאתן דישראל כו׳ ואתעטר לאתענגא האי רוחא מעילא ותתא ופי׳ מתתא היינו מהתענוג שנפל בשבה״כ בבי״ע כשעולה ב׳ בחי׳ מ״נ במעלי שבתא ונכלל בבחי׳ מל׳ ופי׳ מעילא מאריך כמבו׳ במק״מ שם וכן נת׳ בזהר ע״פ שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך אמאי בורך בקדמית׳ ולבתר בארך אלא בור דלית לי׳ מדילי׳ אלא מאי דיהבי בגווי׳ ומאן איהו דלי״ת לבתר אתגגיד באר דאיהו נביע דמליא מכל סטרין ומאן איהו ה׳ אתמליא מעילא ונביע מתתא ונשמותיהן דצדיקייא כו׳ וזהו מעיין גנים באר מים חיים הם ב׳ הבחי׳ הנ״ל וזהו ג״כ ענין ב׳ בחי׳ שושנה כמבואר בזהר (פ׳ כי תשא דקפ״ט) וזהו שהקדים בתחלה תא חזי ירושלים וכל א״י אתכפל תחותי׳ שהו״ע העלאת מ״ן שמלמטה ע״ד ששם עלו שבטים כנ״ל שעי״ז יובן מ״ש בענין מכפילה דאחידא לעילא ותתא היינו מה שמקבלת מהעלאת מ״נ הנ״ל. והנה יש לומר עוד בפי׳ המכפלה שהו״ע שבמל׳ יש ב׳ בחי׳ היינו מה שנתבאר בפרד״ס (שער מלמטה למעלה) שיש ע״ס מלמטלמ״ע ואזי המל׳ הוא הכתר וזהו״ע אור המתהפך ואור חוזר ומבואר בע״ח (של״ח פי״ד) ובאגה״ק (ד״ה איהו וחיוהי) שהו״ע נעוץ תחילתן בסופן דוקא כי כתר

נקראו בנות ירושלים שמקבלים בחי׳ יראה: **ראה לקו״ת שה״ש ה, ג.**

הוא ממוצע בין מאציל לנאצלים ויש בו בחי' האחרונה של הא"ס והוא מל' דא"ס ולכן גם המל' דאצי' נק' כתר מלמטלמ"ע כו' ולכן נק' מכפילה הוא בחי' אור הנכפל והוא או"ח שנעשית כתר מלמטלמ"ע כו' ובאמת זהו נמשך ע"י הבירור דנה"ב וכמ"ש הראני את מראיך כי הנשמה נק' מראה בפסוק מראות אלקים במראה אליו אתוודע והוא כי ענין המרא' עד"מ הוא שמראה הצורה המסתכלת בה לפי שהיא מצופה בכסף הידוע ולכן היא מעכבת את הראי' מן העין הרוא' שלא יראה מעבר לעבר כמו בזכוכית פשוטה רק מהפכת וחוזרת הראי' אל הרואה שרואה חזרת הראי' אליו וזהו דוקא כשהוא מצופה ומכוסה בכיסוי דק וקלוש כמו הכסף אבל כשהוא מצופה בכיסוי עב וחשוך לא יראה בה כלום ומעכבת את הראי' לגמרי, כך נק' בחי' כנס"י בחי' מראה כי הירידה והתלבשות הנשמה בגוף צו"ע הוא לחזור מלמטלמ"ע להתכלל באור הוי' ולדבקה בו ית' ע"י ירידה זו כמשל אור השמש כשנופל על הארץ מכה בכח וחוזר ועולה מלמטלמ"ע כו' אך היינו כשאין הנשמה מתלבשת בגוף כ"כ אלא בצרכי הגוף עוה"ז המותרים שבנוגה, אבל אם נטמאה וירדה בג' קליפות הטמאות לגמרי הרי היא אסורה וקשורה בהם ואינה יכולה לעלות וצריכה לתשובה לעורר רח"ר על ירידת ניצוץ אלקות כו' ועד"ז כתי' לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו ופי' וענין היות האדם לבדו היינו להיות הכל ההמשכה בבחי' גילוי מלמעלה שזה סוד אדה"ע שם מ"ה על הכסא דמות כמראה אדם שיהי' הכל בבחי' גילוי מאליו ומעצמו למטה שאז הי' הכל בבחי' ביטול כמו שהוא בבחי' יחו"ע דכולא קמי' כלא חשוב כאין ואפס וזהו היות האדם לבדו ר"ל שיהי' הכל בביטול אליו ית' אעשה לו עזר כנגדו שיהי' עוזר לעילא מבחי' כנגדו דוקא דהיינו מבחי' הצמצום וההסתר המנגד להתפשטות ההארה כנ"ל שמחמת זה נתהווה הגוף ונה"ב שהם בחי' יש ונפרדים כנ"ל ומזה דוקא יהי' העזר כי מהעלם זה נעשה אח"כ או"ח למעלה מעלה כנ"ל וגם יש לומר מה שנק' מכפילה שע"ז נמשך בה ב' הבחי' שבכתר דאצי' וכמו עד"מ עליות המל' דנעילה דיוהכ"פ ויש לומר דדוקא ע"י האו"ת דמאדך היא עולה לבחי' עתיק משא"כ מצד היותה בחי' תחתונה דאצי' שרשה ממל' דא"א שנעשה כתר במל' אכן כדי שתתעלה בבחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה דא"ס זהו דוקא ע"י בירור נה"ב שמעולם התהו וע"ד שנת' במ"א ע"פ כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה, האחת אהובה ה' אחת אהובה וה' אחת שנואה שקאי על צדיקים ובע"ת וכתי' והי' הבן הבכור לשניאה דוקא והוא ע"ד במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד ועד"ז נת' במ"א בענין ב' בחי' אספקלריא שיש אספה"מ ויש אספשא"מ וזהו"ע מראות הצובאות כי ענין מראה הוא זכוכית שרואין בה אכן נא' מראות לשון רבים כי ומראה בסגול הוא אספה"מ אשר על ידה יכולים לראות אף מרחוק דרך או"י וכמ"כ

שנת' במ"א ע"פ כי תהיינה לאיש: אוה"ת תצא ע' תתקב ואילך.
נת' במ"א בענין ב' בחי' אספקלריא: תו"א לג, א בשינוי לשון קצת.

מעשה המצות אשר נתלבשה הנשמה בג"ע בלבוש המצות ע"י לבוש המל' שע"י מעשה המצות יכולה הנשמה להנות מזיו השכינה בג"ע ולהנות מאורו ית' כמו באספה"מ אור ישר אשר נמשך ונתגלה אא"ס מלמעלמ"ט בג"ע ומרעה"ש לא הי' רואה בלי אספקלריא הנ"ל וכמ"ש ומראה ולא בחידות והיינו באספקלריא המאירה אשר בלא אספקלרי' לא הי' יכול להשיג בחי' אוא"ס אכן שאר הנביאים ראו במראה דקמץ אספקלריא דלא נהרא וביד הנביאים אדמה, וענין אספש"מ הוא הנק' (שפיגיל) דהיינו שיש מסך וציפוי על הזכוכית אבל המסך אינו עב שהוא מסתיר לגמרי ומכסה על האור רק דבר דק וקלוש היינו ציפוי כסף הידוע ואז כשרואין בו באספקלריא הנ"ל נמשך ממנו או"ח אבל אין יכולים לראות דרך הזכוכית בא"י ולכן אין רואים מהות דבר הנראה ועצמותו כמו ע"י אספה"מ כ"א רק דמות לבד נראה ע"י אספה"מ אמנם יש באספקלריא שאינה מאירה מעלה אחת גבוה במדריגה שיכולין לראות א"ע וגם לראת מאחוריו מה שאין יכולים לראות באספקלריא המאירה וע"ד ארץ קדמה ועד"ז תירצו בגמרא דיבמות דישעי' אמר ואראה את הוי' ומנשה דן אותו שהרי משה רבינו אמר כי לא יראני כו' ותירצו בגמ' כאן באספה"מ אמר כי לא יראני אדם אבל מה שישעי' אמר ואראה את הוי' זהו באספשא"מ שבה יוכל לראות את הוי', וענין אספקלריא דלא נהרא הוא בחי' בכל מאדך, היינו ענין ירידת הנשמה בגוף ירידה צו"ע להפוך הנה"ב וע"י בחי' אתכפיא ואתהפכא בכל מאדך בל"ג למעלה מן הכלי אז נמשך מלמעלה ג"כ שלא כסדר ההשתל' מאור עליון וזהו אספקלריא דלא נהרא דהיינו ע"י דבר מסך מבדיל שאין מאיר האור דרך ישר היינו שנה"ב הוא מסתיר האור אכן אין הדבר המבדיל מסך עב שהוא מסתיר לגמרי רק יכול לאתכפי' ולאתהפכא אז נעשה מזה בחי' או"ח כמו בזכוכית שע"י מסך המסתיר נוסף עי"ז אור חדש שלא הי' מקודם שהי' המסך כו' ויכול לראות אח"ז אור חדש היינו שיכול לראות גם מאחוריו כמ"כ אחר שנתהפכא נה"ב אז ע"י בחי' ובכל מאדך נתוסף אור המאיר ג"כ יותר מקודם שהיתה הנשמה בגוף ירידה צו"ע שע"י אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא לעילא ומאיר שלא ע"י סדר ההשתל' וזה נק' אספקלריא דלא נהרא וענין גילוי זה ע"ד קדושתי למעלה מקדושתכם דמאי קמ"ל פשיטא אלא דר"ל כי המצות הם בחי' כתר וזהו קדושתכם אקב"מ ונודע שהכתר כלול מב' פרצופי' היינו בחי' עתיק וזהו בחי' תחתונה שבמאציל ובחי' א"א זהו שרש הנאצלי' ועי"ז אמר יכול כמוני היינו בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' עתיק ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם שהמצות ממשיכים מבחי' א"א משא"כ עתיק נק' עתיק יומין שנעתק ונבדל ממנו היומין שהם הלבושים הנעשים ע"י המצות שעז"נ מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב שהוא ע"י סו"מ ועש"ט והיינו בבחי' א"א משא"כ בחי' עתיק הוא בחי' קדושתי למעלה כו' אך ע"י בירור נה"ב בכל מאדך נמשך גילוי מבחי' זו כו'

כ"א רק דמות לבד: **ראה אוה"ת מטות ע' א'שטז.**

ועד״ז יש ג״כ ב׳ בחי׳, הא׳ יחיד חי העולמים מלך (נאמר בב״ש) והב׳ מלך יחיד חי העולמים (האמור בישתבח) וכמ״ש ארוממך אלקי המלך, ארוממך מלמטלמ״ע וגם ארוממך המשכת הרוממות מלמעלמ״ט והענין כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא יחיד ומיוחד לבדו ית׳ קדוש ומובדל כו׳ וחי העולמים הוא ע״י כמה צמצומים להיות בבחי׳ מלך לעולם שע״ז ארוממך מלמעלמ״ט, ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמים הוא מתצמצם בבחי׳ מלך ובחי׳ מלך זה הגם שהוא בחי׳ אחרונה לגבי א״ס ב״ה עצומ״ה הוא בבחי׳ יחיד קדוש ומובדל לגבי התהוות עלמין ואי לזאת נמשך בחי׳ מלכותו לבחי׳ יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל בבחי׳ עלמין והיינו בעוה״ז הגשמי דוקא כי נתב״ס ולכן בארוממך יש ב׳ פי׳ כנ״ל הא׳ מלמעלמ״ט הרוממות שלמעלה יומשך למטה יחיד חי העולמים מלך שהוא לבדו יחיד ומיוחד וחי העולמים נמשך להיות במל׳ ריבוי רבבות עלמין וע״י צמצום ומקו״פ וחלל כו׳ כי א״א להיות עולמות נבראי׳ כלל מבחי׳ א״ס בעצמו וכל המשכו עליונות נמשכו במל׳ כנודע שי״ג תק״ד נמשכו למטה במל׳ לפי שרגליה יורדות מות ולכן נק׳ המל׳ בשם עטרה כי המל׳ הוא בחי׳ כתר עליון שנמשך במל׳ וגם ארוממך לרומם המל׳ מלך יחיד חי העולמים כי מל׳ דאצי׳ נעשה עתיק לבריאה בחי׳ יחיד כדי להיות חי העולמים וצריך לרומם בחי׳ המל׳ בבחי׳ יחיד עד מל׳ דא״ס ממטלמ״ע ולפי״ז הנה יחיד חי העולמים הוא ההמשכה מא״א הנק׳ יחיד ע״י חי העולמים לבחי׳ מלך והבחי׳ הב׳ מלך יחיד חי העולמים והוא ע״י בירור שם ב״ן אזי הוא מלך יחיד עליית המל׳ להיות בבחי׳ יחיד ממש ויש לומר שזהו עלייתה בבחי׳ ע״י. והנה עוי״ל ירושלים אחידא בתרין סטרין דהיינו שהמל׳ מקבלת מחו״ג וכמבואר ברע״מ (שופטים דרע״ה ע״א) בענין לא יקום עד אחד כו׳ ע״פ שני עדים יקום דבר לית סהדותא פחות מתרין כי למה צריך שני עדים בכל עדות ממון משום דלמעלה ג״כ לא יקום דבר בלתי ב׳ עדים דוקא ופי׳ הרמ״ז שכל עצמות השפע המקיים העולם הוא המושפע מהדעת להספי׳ חו״ג ולכן עדות שהיא אותיות דיעות שנים וע״ז יקום דבר שהוא המל׳ דאצי׳ מקור דבי״ע שמוכרח להיות ע״י ב׳ בחי׳ אלו צמצום והתפשטות כו׳ והדעת דז״א דאצי׳ כלול מחו״ג שהוא בחי׳ הצמצום ובחי׳ ההתפשטות והדעת כולל יחד ומתפשט אח״כ בנצח והוד דז״א ומשם נמשך בחי׳ מוחין לנוק׳ דז״א ומזה יש קיום בחו״ג שבמל׳ דאצי׳ שנק׳ דבר וכמ״ש בדבר הוי׳ שמים נעשו לפי שע״י בחי׳ הצמצום וההתפשטות נבנה עיקר בחי׳ המל׳ שאם לא בחי׳ הצמצום א״א לברוא יש מאין בבחי׳ גבול כידוע שבמדת ההתפשטות של החסד הי׳ העולם מתפשט עד בלי שיעור ודי

הא׳ יחיד חי העולמים . . . והב׳ מלך יחיד: **קטע זה לשון התו״א מ, ב. ראה אוה״ת שלח תקיג. דרך מצותיך קעח, ב.**

ארוממך מלמטלמ״ע, וגם ארוממך המשכת הרוממות מלמעלמ״ט: **ראה אוה״ת בראשית שכ, א שנמצא שם קטע זה עם הגהות.**

ופי׳ הרמ״ז: **ראה אוה״ת שופטים ע׳ תתנב שמבאר דברי הרמ״ז.**

עד שאמר לעולמו די בבחי׳ הצמצום ונמצא הצמצו׳ וההתפשטות שניהם שולטין בה ומהם ג״כ עיקר יסוד ההנהגה להיות מדת המל׳ מתפשטת בעולמות בשכר ועונש כמ״ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט שכלול מחו״ג וזהו ע״פ שני עדים יקום דבר כלומר בחי׳ דבר המל׳ כנ״ל לא יקום הקיום עצמיו׳ המדה ולא במציאות התפשטותה בעולמות בי״ע כ״א ע״י שני עדים שנמשכי׳ מן הדעת שהן חו״ג בחי׳ הצמצום עם בחי׳ ההתפשטות כנ״ל ולא יקום ע״פ עד א׳ כמו בבחי׳ הצמצום לבד או בבחי׳ ההתפשטות בלבד וכמ״כ פי׳ בפרד״ס בערך שדה בענין שדה תפוחים כי שדה סתם הוא המל׳ ונק׳ שדה נעבד בהיותה מתוקנת להתיחד עם הת״ת והקליפ׳ נקראת ג״כ שדה וכמ״ש ובשר בשדה טריפה כו׳ שהפי׳ שהשדה הוא טריפה וכן כי בשדה מצאה, אך בשדה תפוחים יש פי׳ כי עיקר המלה הזאת הוא בת״ת ונק׳ כן מפני שהוא כלול מג׳ גוונים התפוח אדום ולבן וירוק ויש לה ב׳ פנים פני החסד ופני הדין לובן ואודם כדמות שני התפוחים זה מצד זה וזה מצד זה ולכן לטעם זה נק׳ הת״ת שדה תפוחים, אך בזהר (פ׳ תולדות) משמע שהמל׳ נק׳ שדה תפוחים והטעם כי היא נקראת שדה וכל התפוחים שהם האבות נשפעים אליה, וכן בזהר (ויחי ת״ח כד שלטא סיהרא שדה של תפוחים איקרי והיינו שמקבל׳ משני התפוחים חו״ג כו׳) ומכ״ז יובן ענין שדה המכפילה כי ענין כפילות הוא מעלה גדולה וע״ד שאמרו במדרש תהלים (סי׳ צ״ד) כל עסקא דשבת כפול עומר כפול שני העומר לאחד קרבנו כפול וביום השבת שני כבשים כו׳ מזמורו כפול מזמור שיר אזהרותיו כפולי׳ זכור ושמור כו׳ עונשיה כפולות מחלליה מות יומת כו׳ והענין כי מעלת* היינו כמו זכור ושמור היינו יחוד וחיבור סוכ״ע וממכ״ע ועד״ז ה׳ אותיות מנצפ״ך הם כפולות ומורין על גאולה מ׳ ניתן ליצחק כי עצמת ממנו מאד ב׳ ממי״ן נו״ן ניתן ליעקב הצילני נא כו׳ צ׳ למשיח שנא׳ איש צמח כו׳ כמבואר בילקוט (פ׳ לך לך דרמ״ז ס״ד) והענין כי ענין מנצפ״ך הוא חיבור אתוון דוכרין עם אתוון נוקבין ולכן ארז״ל אלמלא שמרו ישראל ב׳ שבתות כהלכתן הי׳ נגאלין ופי׳ שתי שבתות היינו בשבת א׳ שיש עסקא דשבתא כפול הי׳ נגאלין ע״ד שאותיות מנצפ״ך מורין על הגאולה וכמ״כ הוא מעלת שדה המכפלה ועד״ז נת׳ (בפע״ח שער הציצית פ״ד) שזהו הטעם שצריך שיהי׳ חוטי הציצית כפולין לב׳ סטרין והם רומזי׳ על החו״ג כו׳ ובמשנת חסידים (מס׳ הציצית פ״ג פסקא ב׳) ד׳ חוטין כפולין שהן חי״ת כו׳ שהכפל הו״ע המילוי הוי׳ דשם ב״ן וכמ״כ בכנס״י כתי׳ כפל הנך יפה רעיתי הנך יפה ב׳ פעמים (שה״ש א׳ ט״ו) ופי׳ רש״י הנך יפה בנעשה הנך יפה בנשמע והענין כי כמו שלמטה בגשמי עיקר היופי והנוי הוא בציור ומראה הכלול ג׳ גוונין לבן אדום וירוק שכאשר הם נכללין יחד אז הציור נאה ומהודר משא״כ

שדה סתם הוא המל׳ : ראה גם אוה״ת תולדות קמז, א.
ובשר בשדה טרפה : שמות ב, ל. ראה אוה״ת תולדות קמד, א.
אך בשדה תפוחים יש פי׳ : אולי צ״ל : יש עוד פי׳. — ראה אוה״ת תולדות קמז, א.
כי מעלת היינו : כנראה חסר כאן כמה תי׳.

גוון לבן לבדו או גמן אדום לבדו אין בו שלימות התפארת כ״כ ולכן ג׳ גווני הקשת דכתי׳ ע״ז כמראה הקשת אשר יהי׳ כו׳ הם חיוור סומק וירוק וכדמשמע בזהר (ד׳ ע״א ע״ב) וכן בכנס״י גוון לבן הוא מדת החסד לאהבה את הוי׳ ואהבה זו הוא בחי׳ כסף כמו נכסוף נכספתי לבית אביך שהוא גוון לבן וזהו״ע אהבה הטבעית המושרשת בכ״א מישראל שלפיכך נמשל לגוון לבן שהוא גוון עצמי ואינו מורכב כך הו״ע אהבה הנ״ל שהוא מצד עצמות הנשמה שלמעלה מהשכל המושג אך אחר האהבה והתשוקה הנ״ל צריך להשפיל א״ע בבחי׳ שמאל דוחה בבחי׳ יראה וזהו גוון אדום שבהנשמות שהוא מבחי׳ גבורה והם ב׳ בחי׳ דאברהם אוהבי ופחד יצחק וגוון שלישי הוא בחי׳ הירוק שהוא הממוצע בין ב׳ גוונים ההפכים הנ״ל, והיינו מדתו של יעקב שהוא מדה״ר לעורר רחמים על נפשו בראותו גדולת ה׳ ית׳ אשר לגדולתו אין חקר ויתבונן בירידת נפשו מאיגרא רמה כו׳ ועי״ז יכמרו רחמיו ויחם לבבו מאד זהו כעין בחי׳ גבורה כו׳ ומ״מ עיקרה מטה כלפי חסד והנה מדה אחת אינה יפה כ״א כשיש כל הג׳ מדות ביחד שע״י יוכלו להיות מהלכים לעלות בעילוי אחר עילוי כו׳ ואז הוא יפה והנה זהו היפה הראשון הוא בחי׳ נעשה שהוא יפה ע״י עשי׳ שלנו באה׳ ויראה ורחמנות ויש בחי׳ ד׳ שהוא קבלת עומ״ש בטל רצונך מפני רצונו, אבל יפה השני גדולה מבחי׳ יפה הראשון כמו שארז״ל הבא לטהר מסייעים לו הרבה והו״ע המשכות המדות עליונות בחי׳ אשר בך אתפאר והוא בחי׳ אדם דלעילא כחתן יכהן פאר וכמ״ש לך הוי׳ הגדולה והגבורה כו׳ והתפארת וכנס״י ההיינו שמקבלת הפאר מבחי׳ דלעילא שהו״ע הנך יפה השני דנשמע היינו בחי׳ יופי הנמשך מלמעלה באתעדל״ע ד׳ בחי׳ הנ״ל ויש לומר שזהו כופל הד׳ חוטין לחי״ת, וכן במערת המכפלה הי׳ ד׳ זוגות אדם וחוה רומזים לאו״א ג׳ אבות חג״ת כשמתיחדים עם תג״ת שבמל׳ גם יש לומר בענין הכפל כענין שנזכר במ״א ע״פ וכפתור תחת שני הקנים שהו״ע הקשרים הנזכר בזהר שבמקום הקשר עב יותר והיינו יחוד מ״ן ומ״ד לכן הם ב׳ קשרין והנה בחושן כתיב יהי׳ כפול והענין דאיתא בזהר (ויחי דרל״א ע״א) ע״פ והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל אלין אבנין יקירין עילאין דאיקרין אבני המקום שהן י״ב בקר דבריאה וכתי׳ ששם עלו שבטים כו׳ דהיינו שכמו שיש י״ב בחי׳ בבריאה הנמשכי׳ ממל׳ דאצי׳ כמ״כ ג״כ יש י״ב גבולי אלכסון דז״א דאצי׳ וכמבואר בזהר (פקודי דר״ל ריש ע״א) תריסר עילאין טמירין לעילא וזהו״ע כפל יהי׳ שהם ב׳ בחי׳ שבטים מלמטלמ״ע ומלמעלמ״ט כי נשמות השבטים נמשכים מבריאה והן בבחי׳ מלמטלמ״ע לעלות מבריאה לאצי׳ ושרשן הן י״ב גבולי אלכסון שבז״א דאצ׳ שנק׳ שבטי י״ה שנמשכי׳ מלמעלמ״ט והנה באתעדל״ת אתעדל״ע שע״י בחי׳ ראובן שמלמטה למעלה ממשיך גילוי בחי׳ ראובן שמלמעלמ״ט והוא כי בחי׳ ראובן מלמטלמ״ע הוא בחי׳ ראובן בחי׳ ראי׳ אותיות ארי׳ והוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא שמזה נמשך תוקף האהבה בחי׳ פני ארי׳ אל הימין ועי״ז נמשך מלמעלה למטה גילוי בחי׳ ראי׳ העליונה כי ראה ה׳ בעניי בחי׳ התקרבות כי עתה יאהבני אישי וימינו תחבקני, וכמ״כ ע״י בחי׳ שמעון שמלמטלמ״ע אם שמוע תשמעו מעורר בחי׳ אתעדל״ע כי שמע ה׳

כו׳ ועי״ז אח״כ בחי׳ לוי התחברות, וג׳ בחי׳ אלו הן ג׳ קוין חח״ן ובג״ה ודת״י שהוא קו האמצעי הוא בחי׳ לוי שע״י ג׳ בחי׳ אלו נמשך בחי׳ יהודה אתה יודך אחיך להיות בחי׳ הודאה כתר מל׳ (שהמל׳ הוא בחי׳ כתר מלמטלמ״ע) כי המל׳ הוא בחי׳ מקבל ול״ל מגרמה כלום ואעפי״כ אחר שמקבלת הרי הוא בחי׳ מל׳ עליהם וה״ז כמשל המלך בו״ד כשהוא מקבל המס כסף וזהב מאנשי מדינתו ואעפי״כ הרי הוא מולך עליהם כו׳ כך המל׳ שרשה בכתר נעוץ תחב״ס וסוב״ת. והנה כ״ז נת׳ לפי פי׳ הא׳ שבזהר דלאו מערתא איהי כפילא ולאו שדה איקרי מערתא מכפילה אלא האי שדה ומערתא ע״ש מכפילה איקרין ובגין כך פי׳ המק״מ על שום מכפילה איקרון מכפילה היינו מל׳ והטעם שנק׳ מכפילה לפי דירושלים כל ארעא דישראל אתכפל תחותי׳ וירושלים אחידא בתרין סטרין כנ״ל ובגין כך כפילתא הוא ונת״ל הפי׳ בארוכה, אך מ״מ עדיין אינו מתורץ הקושי׳ דלמה אמר אברהם מערת המכפלה כמ״ש ויתן לי את מערת המכפלה ואח״כ כתי׳ השדה אשר במכפלה ואח״כ אומר מערת שדה המכפילה כנ״ל. אך הנה בזהר הנ״ל אמר שם עוד פי׳ אחר וכמבואר שם תו רזא דמילה שדה המכפלה וודאי מאן מכפלה ה׳ דבשמא קדישא דאיהו מכפילה כו׳ ובגינה קאמר באורח סתים המכפלה ה׳ מכפילה דלא הוי בשמא קדישא את אחרא דכפלה בר איהו כו׳ ואברהם ידע וכד אמר לבני חת כסי מלה ואמר ויתן לי את מערת המכפלה על שום דאיהי מערתא כפילתא ואורייתא לא קרי לה אלא מערת שדה המכפלה כדקא יאות ע״ש פי׳ הזה הוא היפך מפי׳ הא׳ דשם אמר דשדה ומערתא לאו כפולין איקרין אלא שדה ומערתא על שום מכפלה איקרין ובפי׳ השני אמר להיפך שדה המכפילה וודאי ומאן מכפילה ה׳ דבשמא קדישא דאיהו מכפלה והפי׳ הוא דהיינו ה׳ ראשונה בינה ה׳ אחרונה מל׳ (ובזהר שמות פ״ט ע״ב) ב״ר רזא דה׳ קדמאה כד״א ויבנהו ז׳ שנים ולכך גלותא דבית ראשון הוה שבעין שנין בית שני ה׳ תתאה כו׳ ובלקו״ת מהאריז״ל פי׳ שגם כל ה׳ משני ההי״ן הנ״ל הוא בחי׳ מכפלה כי לכל ה׳ יש מילוי ה׳ כי הנה כ״ז הוא בשם ב״ן דההי״ן כי הוא ב׳ הויות יחד כי הוא המילוי כמו השרש ולזה שם זה נק׳ מכפלה כי הוא כפול כי אות יו״ד הנה מילואו ו״ד הוא גימט׳ יו״ד וכן ה״ה ו״ו ה״ה אמנם שם זה עולה גימט׳ בכל ולכן נקבר אברהם בה כי הוא סוד בת היתה לאברהם ובכל שמה וגם יצחק ויעקב נקברו בה כו׳ גם סוד בכל מכל כל והנה בשם זה יש בו ב׳ ההי״ן ה׳ ראשונה במילואו וה׳ אחרונה במילואו ולכן כן הסדר כי ה׳ ראשונה נק׳ מערת המכפלה כי היא בעצמה נק׳ מכפלה סתם כי הלא מצינו ב״פ מכפלה סתם בלא שדה ובלא מערה והשלישית שהוא השני׳ שבשם נק׳ שדה המכפלה והד׳ נק׳ מערת שדה המכפלה אמנם כאשר נזכיר מערת סתם אז הוא סתם שאין בה מילוי ההי״ן רק יודין או אלפין כו׳.

ולבאר זה הנה ב׳ ההי״ן הנ״ל שבזהר הם געה״ע וגעה״ת כי געה״ע הוא בעולם הבריאה דתמן מקננא אימא עילאה וגעה״ת נמשך מה׳ תתאה בחי׳ מל׳ המקננא בעשי׳ והנה אינו מובן הרי כתי׳ וקדושים בכל יום יהללוך

סלה וכ"מ שנא' סלה אין לו הפסק כי יש עליות עד אין קץ וארז"ל ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ב וא"כ למה דרך כלל רק שני בחי' געה"ע וגעה"ת אך הענין כי יש ב' בחי' עדן כי עדן היינו חכמה ויש בחי' ח"ע והוא עדן העליון וחכ' דאתפתחא לל"ב שבילין נק' עדן התחתון לגבי עדן הנ"ל ובאד"ר (נשא קכ"ח ע"ב) אומר דהיינו חכמה דז"א כי אומר שם בחללא דגלגלגא קרומא דאוירא דחכמתא עילאה סתימאה דלא פסיק והאי לא אתפתח והאי קרומא אתפסק ובג"כ מוחין אתפשט ונפיק לתלתין ותרין שבילין הדא הוא דכתי' ונהר יוצא מעדן כו' וא"כ ונהר יוצא מעדן היינו חו"ב דז"א והנהר יסוד דז"א שיוצא מעדן חו"ב אך כמ"כ עדן העליון ח"ס אע"ג דקרומא חפיא על מו"ס מ"מ איזה הארה מאיר ממנו בבינה ועד"ז אומר בזהר (ויצא קכ"ח ע"א) בענין תרין עלמין עלמא עילאה ועלמא תתאה עלמא עילאה כל מילוי באתכסי' ועלמא תתאה כל מילי' באתגלי' בג"כ אתכסי' לאה במערתא דכפלתא ורחל בגילויא דאורחא דא בסתרא ודא באתגלי' ואנן לא מברכינן לקוב"ה אלא בתרין עלמין דכתי' ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ת"ח כגוונא דא תרין עלמין ניגהו ע"ש והנה ונהר יוצא מעדן א"כ ממילא יש ב' בחי' היינו געה"ע ר"ל אימא עילאה שמקבלת מעדן העליון כי התגלות עתיק הוא בבינה ועז"נ אז תתענג על הוי' על דוקא כי הבינה נק' על הוי' שהוא למעלה מבחי' הוי' דז"א ולכן קוב"ה שהוא ז"א אתא לאשתשעא עם צדיקיא בגינתא דעדן וגעה"ת היינו מל' שמקבלת מחכ' ע"י הנהר שהוא יסוד ז"א ונהר שמקבל געה"ע הוא יסוד אבא המקבל ממזל השמיני. וביאור הענין ע"ד דכתי' אלה פקודי המשכן משכן העדות שיחוד זו"נ נק' פקודי המשכן כי אלה הוא המדות דכתי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ונקראו הששה מדות אלה כי כל מדה כלולה מכל הששה עולה מספרו ל"ו שהוא בגימט' אלה וגם אלה גימט' לאה שילדה ששה בנים ו' מדות הנ"ל נמצא אלה הוא בחי' ו' מדות דשם הוי' דהיינו ששה מדות שכ"א כלולה מששה וזהו אלה פקודי המשכן, פקודי הוא כמו ופקדת נוך וכמארז"ל חייב אדם לפקוד את אשתו שהיחוד נק' פקידה ופי' פקודי המשכן הוא בחי' ה' אחרונה דשם הוי' כנ"ל הנק' שכינה והוא מקור ושרש נש"י ולהיות פקודי המשכן בחי' יחוד ו"ה הוא ע"י בחי' אלה ש"ס המשנה או ע"י המצות כמ"ש אלה המצות כו' אבל משכן העדות הוא משכן דלעילא בבחי' ירושלים שלמעלה דהיינו בחי' י"ה שנק' נסתרות ולכך נק' משכן העדות דעדות שייך על נסתרות והוא יחוד דאו"א כו' גם כמבואר בזהר (משפטים קכ"ב ע"א) כמראה אדם ולא מראה אדם שהוא כסא לזעיר והוא דמות כסא שבבריאה יש עלי' כמראה אדם שהוא מאריך ואינו אריך ממש כי מראה אדם ממש זהו א"א אדמה לעליון בחי' א"ס משא"כ בז"א ועד"ז נת' בתו"א דע"ה (בכי"ק ז"ל בביאור הכרובים) בפי' כרוב א' מקצה מזה שזה הוא תכלית ירידות אוא"ס מלמעלמ"ט כו' וכן כרוב א' מקצה מזה הוא קצה אוא"ס שבז"א וכרוב א' מקצה מזה

נת' בתו"א דע"ה : בהוצאת קה"ת : פא, ב.

הוא מקור דבי"ע שבאצי' ע"ש ומבואר שם שז"א נק' אנפי זוטרא לגבי א"א כו' גם ע"ד המבואר במ"א בענין קדוש בוי"ו לגבי קדש העליון ממש גם כמבואר בביאורי הזהר פ' חיי שרה ד"כ ע"ב בענין יחידות עשירות מאות כו' דיחידות במל' ועשירות בז"א ומאות באו"א אלפים ורבבות בכתר, וכן נת' במ"א ע"פ ואת' מרבבות קודש, ומכ"ז יובן גודל מעלת געה"ע על געה"ת ולכן נק' געה"ע שמים וגעה"ת ארץ, גם ע"ד שאתוון זעירין במל' ואתוון רברבין בבינה וא"כ ההתגלות בגעה"ע לנשמות מבחי' ומדריגות אתוון רברבין שהם למעלה במדריגה כמו מחשבה לגבי דיבור כו' ולפי"ז יובן ג"כ דברי הלקו"ת הנ"ל שב' ההי"ן הנ"ל הם שתים שהן ארבע כי הנה ענין ד' שבחים אין ערוך לך בעוה"ז ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב אפס בלתך גואלנו לימות המשיח ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ שהם עוה"ז וג"ע וימהמ"ש ותחה"מ נמצא שהם ב' בחי' כי עוה"ז היינו עוה"ז לימוהמ"ש כמארז"ל אין בין עוה"ז לימוהמ"ש אלא שעבוד מלכיות וב' בחי' עוה"ב היינו ג"ע ולע"ל שהוא תחה"מ, והענין כי מל' נק' עוה"ז ובינה נק' עוה"ב אך בעוה"ז דעכשיו אין הגילוי ממל' דאצי' ממש רק שכלים החיצוני' דמל' דאצי' מתלבשים בע"ס דעשי' וע"ס דעשי' מהווה העוה"ז וזהו ענין ב' ההי"ן דה' אחרונה דשם הוי' פי' עצם ה' אחרונה הוא מל' דאצי' ומה שמתלבשת בע"ס דעשי' זהו ענין כפל הה' כי בכללות עשי' נק' ג"כ ה' אחרונה ויצירה ו' בריאה ה' עילאה והיא מלבשת לבינה דאצי' שהוא עצם ה' ראשונה דשם הוי' דאצי', אכן לימוהמ"ש יהי' גילוי השפע בעוה"ז ממל' דאצי' ממש כי יהי' עליות העולמות ממש, ועד"ז ג"ע העליון הוא מילוי ה' דה' ראשונה היינו שהוא עולם הברי' רק שבו מתלבשת בינה דאצי' אבל אין הגילוי בג"ע מבינה דאצי' ממש כ"א מע"ס דבריאה שבתוכן מלובשות כו', אבל לע"ל יהי' ההתגלות ה' עילאה בינה דאצי' ממש ובתוכה יהי' התלבשות עתיק דאצי' ממש ע"ד שבינה דאצי' מאירה בגעה"ע וביתר שאת ולכן לע"ל אין צריך בחי' כפילה וכמאמר יגלי' לן טעמי דבתריסר נהמי כו' כפילא וקלישא פי' שההמשכה שלמעלה דעכשיו הוא בב' בחי' כפילא וקלישא פי' קלישא הוא המשכת יודי"ן ווי"ן שמיו"ד נעשה וא"ו שהיו"ד עצמה נמשכה ונעשה ו' כי לפי שהיו"ד הוא בחי' צמצום יכול להיות ממנה המשכה בבחי' ו' מן היו"ד עצמה אבל הה' שהיא התפשטות אורך ורוחב, ואין ההתפשטות אורך ורוחב שלמעלה יכולה להתגלות למטה כמו שהוא למעלה בבחי' אורך ורוחב עד אין קץ כו' אלא ההמשכה הוא בבחי' ה' אחרת למטה והוא בחי' המילוי של ה' דהיינו כח הה' שהי' בהעלם למעלה כי לעולם המלוי הוא מה שבהעלם ומה שבהעלם למעלה יצא מההעלם אל הגילוי למטה והיינו בחי' כפילה שהוא בחי' מילוי ההי"ן

פי' קלישא . . . שזהו"ע ביום ההוא יהי' : קטע זה נמצא גם בתו"א טו, ד.

שהוא בחי' מילוי ההי"ן : בתו"א נוסף : כנודע מענין המכפלה.

ראה מאו"א מ, מג, ובאוה"ת בראשית — ד דף תשעז, ב.

אך כ״ז הוא עכשיו שאנו מקבלים ההשפעה ע״י בחי׳ לחמים בזמן הזה אבל לע״ל יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי ואזי לא יהי׳ בחי׳ כפילא ההי״ן שא״צ לכפילות הנזכר בזהר כי ה׳ תתאה יהי׳ ממש כמו ה׳ עילאה שזהו״ע ביום ההוא יהי׳ כו׳ שיהי׳ גילוי עצם ה׳ עילאה ולא המילוי לבד ולכן לע״ל תחה״מ יהי׳ תחי׳ א׳ ולא כמו שבג״ע יש ב׳ מדריגות געה״ע וגעה״ת ויש כמה עילוי אחר עילוי אבל תחה״מ הוא בשוה לכל ישראל כמאמרם ז״ל כל ישראל יש להם חלק לעוה״ב רק ואלו שאין להם חלק לעוה״ב כו׳ הכופר בתחה״מ מדה כנגד מדה הוא כפר כו׳ והענין כי גודל השכר לזמן התחי׳ היינו שהוא בחי׳ גילוי עצמות התענוג שאינו בגדר צמצום והתחלקות ולכן נא׳ ע״ז אני הוי׳ אלקיכם וארז״ל אני הוי׳ נאמן לשלם שכר שהוא בחי׳ עצמות התענוג והוא כעת למעלה מן ההשגה אלא רק בבחי׳ אמונה ולכן קבלת תענוג זה הוא ע״י תחה״מ שהגוף דוקא יקום ויתענג כא׳ עם הנפש לפי שתענוג זה שהוא מבחי׳ עצמיות התענוג שלמעלה מצמצום והתחלקות יהי׳ נמשך ע״י מצות מעשיות משום דנעוץ סבת״ח כו׳ ע״כ התגלות לעתיד יהי׳ בגוף דוקא משא״כ תענוג שבג״ע השגות פנימיות התענוג הוא לנשמות שבלא גופים, ושרש הדברים הוא כי עכשיו אין הגילוי מבחי׳ עדן העליון רק ע״י שערות ומזלות ולכן א״א להיות נמשך מבחי׳ זו רק בעולם הבריאה ולא בעשי׳ ממש אבל לעתיד שיהי׳ התגלות עצמיות עדן העליון ממש יכול להיות נמשך גם בעשי׳ שכל בחי׳ שגבוה יותר תוכל לירד ולהתפשט למטה יותר כמו כח הראי׳ שיוכל להתפשט יותר מהשמיעה כו׳ לפי שבשרשו גבוה יותר מכח השמיעה כו׳ ולכן לע״ל יהי׳ שיר פשוט כי הנה שיר כפול הוא בחו״ב אבל שיר פשוט הוא בכתר ע״ד גוון לבן עצם פשוט שאינו מורכב וכידוע שכשיש ב׳ דברים מורכבי׳ כשמוצאים אחד בלי חבירו מוכרח שיהי׳ חבירו בלעדו ג״כ ולכן תענוג שהוא מורכב עם חכ׳ שהתענוג מלובש בחכמה וכמו שממציא איזה שכל חדש יתמלא* הנה אנו מוצאים שיש שכל בלא תענוג כמו אחר שנתיישן השכל אין לו תענוג מזה הרי מוכרח להיות שיש תענוג בלא חכמה והנה למטה א״א למצוא זה באדם שיהי׳ תענוג בלא שום דבר כו׳ תענוג צ״ל מאיזה דבר אבל למעלה יש שעשועי המלך בעצמותו ולא תענוג מדבר שחוץ ממנו זהו״ע שיר פשוט וזהו הגילוי שיהי׳ לע״ל ולכן א״צ כפילה כמו עכשיו בחי׳ המכפלה וכענין ה׳ בדד ינחנו למעלה מבחי׳ יחוד זו״ב ואו״א כ״א בחי׳ יחוד ואין אלקים עמדי, וגם כי הנה מערת המכפלה יש לומר מערת לשון ותער כדה אל השוקת גם לשון ערו ערו כו׳ ומבואר במ״א (בדרוש ברכת הזימון ובבה״ז פ׳ תרומה) בענין המאמר הזהר תרומה (קכ״ב

ביום ההוא יהי׳: זכרי׳ יד, ט. ראה לקו״ת במדבר ט, ד. ובאוה״ת ויצא — ה דף תתנד, א.

תחה״מ הוא בשוה לכל ישראל: ראה אוה״ת שה״ש — ב ע׳ תקעב.

שהוא בחי׳ גילוי עצמות התענוג: ראה אוה״ת דברים ע׳ ל.

שהגוף דוקא יקום: ראה אוה״ת במדבר ע׳ תתט.

יתמלא הנה: כנראה חסר כאן כמה תי׳.

ע״ב) יעקב דהוי שלים אעל רחימו בתרין עלמין כו׳ שאר בני נשא דעבדין כדין מגליין עריין כו׳ דבענין עריות שנא׳ בתורה לא תגלה ערותה שהוא רק בבי״ע אבל באצי׳ דאיהו וגרמוהי חד היחוד בבחי׳ עריות וזהו מערת המכפלה שכפולה בזוגות אדם וחוה יחוד או״א אברהם ושרה יחוד זו״נ והוא כי מערה עלמא דאתכסי׳ אך לעתיד יערה עלינו רוח ממרום למעלה מבחי׳ יחודים הנ״ל שנק׳ מכפלה דו״נ כ״א מבחי׳ כתר עליון כו׳ ז״ש במד״ר (פ׳ בא פט״ו) ע״פ הן עם לבדד ישכון שכל האותיות מזדווגים חוץ מב׳ אותיות הוא ה׳ נו״ן כיצד א׳ ט׳ הרי יו״ד ב׳ ח׳ הרי יו״ד וכן ג׳ ז׳ הרי יו״ד ד׳ ו׳ הרי יו״ד נמצא ה׳ לעצמה וכן אות נו״ן אין לו זוג יו״ד צ׳ הרי ק׳ וכן כ״פ הרי ק׳ ל״ע ק׳ מ״ס ק׳ נמצא נו״ן לעצמה כו׳ והענין כמבואר ברבות ס״פ ואתחנן פ״ד אמר הקב״ה כל מה שבראתי בראתי זוגות חמה ולבנה זוגות, אדם וחוה זוגות, העוה״ז והעוה״ב זוגות אבל כבודי אחד ומיוחד כמ״ש שמע ישראל כו׳ הוי׳ אחד והיינו כי בע״ס שייך זוגות משפיע ומקבל והם נקראים חמה ולבנה אדם וחוה כו׳ אבל הוא ית׳ חד ולא בחושבן והנה הנשמה אע״פ שנמשכה מכלים דע״ס חב״ד מ״מ בבחי׳ יחידה שבנפש מלובשת ניצוץ אלקות מבחי׳ שלמעלה מהחכ׳ כמבו׳ בע״ח (שמ״א ע״פ אני אמרתי אלקים אתם) וע״ז רמזו ברבות הן עם כו׳ כי א״ב דאטב״ח מורה על ע״ס א׳ כתר מתאחד עם ט״ס וכמבואר בע״ח (של״ד) אכן בחי׳ ה׳ נו״ן שאין להם זוגות זהו מורה הואר׳ מבחי׳ שלמעלה מהחכ׳ הנק׳ ראשית וזהו סוד הן האדם הי׳ כאחד ממנו ואמרו ברבות (בראשית פכ״א) כיחידו של עולם וזהו הן הם יודו ויברכו כו׳ (וזהו שרש מאה ברכות גימט׳ הן הם) ושרש ענין אותיות ה׳ נו״ן למעלה הוא כי הה׳ הוא בחי׳ והחמישית לפרעה לית שמאלא בהאי עתיקא קדישא והוא מתגלה בנו״ן פשוטה שער הנו״ן דבינה שהוא כתר עליון וכמבוא׳ בתיקונים כתר עליון איהו שלימו דנ׳ שע״ב כו׳ להיותו בנון פשוטה הנה נו״ן פשוטה יש לה רגל ארוכה משוכה למטה לרמז שתתפשט ויתארך ויומשך הארת גילוי אלקותו ית׳ למטה מטה עד שאפי׳ בבחי׳ עשי׳ יהי׳ כולו קודש להוי׳ שאז לא יהי׳ יניקה לסט״א וכמ״ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והיינו כי אית׳ בזהר (וילך דרפ״ה ע״ב) שגם בגיהנם יש בחי׳ שנק׳ כפל כי אומר שם בגיהנם אית מדורא בתראה תתאה דכולהו וההוא מדורא הוי מדורא על מדורא ואיקרי ארץ עיפתה מהו עיפתה כפולה כד״א רבוע יהי׳ כפול ומתרגמינן מרובע יהא עיף אוף הכי עיפתה כלומר כפולה וההיא איקרי שאול תחתית שאול הוא מדורא חד תחתית הוא מדורא תתאה וב״כ איקרי ארץ עיפתא תחתית ואיקרי אבדון וע״ד כתיב שאול ואבדון וכולהו מדורין לא איכפלו וכולהו לא עייפין בר מהאי ותאנא מאן דנחית לאבדון דאיקרי תחתית לא סליק לעלמין וההוא אקרי גבר דאשתצי ואתאביד מכולהו עלמין כו׳ כי בכולהו מדורין אית להון פתחין לקבל פתחין דג״ע אלא בהאי מדורא בתראה לית בה פתחא ואתאביד ולא סליק מיני׳ לעלמין כו׳ וע״ד כתיב כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה ולא והא כתי׳ מבטן שאול שועתי שמעת כו׳ וכתיב מוריד שאול ויעל אלא הכא שאול והתם תחתית כו׳ (צ״ע דבפ׳ עושין פסין די״ט אמר רבי יהושע בן לוי ז׳ שמות יש לגיהנם שאול ואבדון ובאר

שחת ובור שאון וטיט היון וצלמות וארץ תחתית כו׳ וקחשיב שאול וארץ תחתית בשני שמות וצ״ע גם אמרו כולהו שמות קראי וארץ תחתית גמרא וצ״ע הלא קרא הוא יחזקאל ל״ב י״ב ארץ תחתית ע׳ מהרש״א בעירו׳) אך הנה ע״י והחמישית לפרעה שהוא בחי׳ שלמעלה מכפל כנ״ל עי״ז יכול לעלות גם מחושך כפול ומכופל הזה כו׳.

ולהבין ביותר ענין ה׳ נו״ן שנת״ל שע״י ה׳ דהחמישית לפרעה נמשך נו״ן פשוטה שיומשך גילוי אלקות למטה שלא יהי׳ יניקה לסט״א וכנ״ל הנה נזכר במ״א שיש חשך כפול ומכופל ופי׳ כפול ומכופל הוא ד׳ מדריגות והיינו ק״נ ושלש קליפות הטמאות כי כמו שבקדושה יש כפול ומכופל כי יש שיר פשוט ושיר כפול ושיר משולש ושיר מרובע ונת׳ הפי׳ בתו״א (בראשית י״ג) ד״ה יבל הוא כו׳) כשהביטול הוא ביטול פשוט נק׳ שיר פשוט וכשיש בזה עוד מדה אחת אהבה או יראה נק׳ שיר כפול וכשיש התכללות המדות אהוי״ר בהביטול נק׳ שיר משולש ועד״ז יש ג״כ שיר מרובע ע״ש וע״ד שבשבת כל עסקא דשבתא כפול כו׳ הנה את זלעו״ז עשה האלקים ויש בקליפות ג״כ כפול הגם שבקליפות אין שייך כ״כ כפול כי ארז״ל צינן את הזכר והרג את הנקבה וכן אל אחר אסתרס ולא עביד כו׳ מ״מ זהו רק שאין יחוד אבל עכ״ז יש בזלעו״ז ג״כ כפול. והנה כתי׳ ארבע הידות יהי׳ לכם הנה ארבע הידות הוא ד׳ בחי׳ דכפול ומכופל שבקדושה וזהו״ע נר הוי׳ נשמת אדם כמו בנר יש ג״כ ד׳ בחי׳ שמן ופתילה ותרי גווני אור והם נגד ד׳ אותיות דשם הוי׳ אבל מ״מ נגד בחי׳ זו יש שרש ג״כ בחי׳ לעו״ז והגם שהנר מאיר ודוחה את החשך אך מ״מ זהו במקום שהאור טוב אבל עד״מ במקום מרתף שהחשך גם שם מאד לא תוכל הנר להאיר שם ואדרבה תכבה הנר שם לכן ע״י ד׳ בחי׳ הנ״ל א״א עדיין לדחות החשך כפול ומכופל שהוא ד׳ בחי׳ דזלעו״ז כ״א מצד בחי׳ והחמישית לפרעה שהוא בחי׳ לית שמאלא בהאי עתיקא כו׳ ובשם הוי׳ הוא בחי׳ קוש״י לכן ע״י המשכות בחי׳ זו דוחים גם החשך כפול ומכופל ובזה יובן ענין הנו״ן הנ״ל שזהו שיכות הה׳ לנו״ן כי ע״י ה׳ הוא בחי׳ והחמישית לפרעה עי״ז נמשך נו״ן פשוטה לדחות גם את החשך כפול ומכופל שהוא ד׳ בחי׳ דזלעו״ז וע״כ יוכל לעלות גם מבחי׳ הכפל דארץ עיפתה כמו אופל כו׳ כנ״ל. ובכ״ז יובן ענין ד׳ מאות שקל כסף שנתן אברהם לעפרון ואח״כ כתי׳ ויקם שדה עפרון כו׳ והיינו כי בג״ע מאיר בחי׳ ד׳ מאות עלמין דכסופין דירתין צדיקייא לעלמא דאתי שהם בחי׳ אורות שפע עונג העליון הנמשכי׳ מבחי׳ א״ק שהוא ממוצע בין העצמיות הא״ס לעולם האצי׳ כנודע שהכתר הוא ממוצע בין מאציל לנאצלים ומשם נמשכו השפעות עונג העלין לצדיקי׳ לע״ל וזהו ענין ת׳ עלמין דכסופין ועפרון ג״כ גימט׳ ת׳ גימט׳ עין רע ועפרון עם ו׳ בחי׳ ת״ו שע״י שעה״נ נמשך מבחי׳ הנ״ל ועפרון לכן הוצרך שיתן לו

בתו״א (בראשית י״ג): בהוצאת קה״ת ז, ב.

אברהם ד׳ מאות כדי שעי״ז יברר ממנו ת׳ עלמין דכסופין הנמשכי׳ ומתגלים בגעה״ע וגעה״ת וכמבואר בעה״מ ע״פ צדיק תמים הי׳ בדורותיו בדור תי״ו ושם נת׳ שיש ב׳ בחי׳ תי״ו הא׳ לשבח כי תי״ו הוא חותמו של הקב״ה אמת ובזהר (נשא דקכ״ח סע״ב) תי״ו רשים רשימו לע״י והו״ע תמים דיעות וא״כ יש לומר מבחי׳ זו נמשך ת׳ עלמין דכסופין ותי״ו מלשון תתאו לכם הר ההר או התאים שבבהמ״ק ויש ג״כ בחי׳ תי״ו כשהוא בבחי׳ דין וכמ״ש והתוית תי״ו על מצחות האנשים כו׳ ולכך הוצרך אברהם ליתן לעפרון ד׳ מאות שקל כסף בדרך ענין ירידת הבירורים כדי להוציאם ממנו אח״כ בתוס׳ מרובה ועי״ז מברר ממנו ת׳ עלמין דכסופין הנמשכי׳ ומתגלים בגעה״ע והתחתון, ועד״ז הי׳ ענין ויטע אשל שזהו ענין ג״ע כי ברבות (קדושים פ׳ כ״ה) ע״פ אחרי הוי׳ תלכו וכי אפשר להלוך אחרי הקב״ה אותו שכתוב בו בים דרכך ושבילך במים רבים ואתה אומר אחרי הוי׳ תלכו אלא מה אני לא נתעסקתי אלא במטע תחילה שנאמר ויטע הוי׳ אלקים גן בעדן והיינו כי האדם עץ השדה ומבואר בזהר (בלק דקצ״א ע״ב) דקאי על אדם העליון ז״א דאצי׳ א״כ ענין ויטע גן גילוי מבחי׳ כי האדם עץ השדה אך יש בחי׳ אדם ובחי׳ כמראה אדם כו׳ גם כמבואר בת״א פ׳ (יתרו דקכ״א ע״ב) שיש ב׳ בחי׳ אדם אדה״ר הוא בחכמה ואדם תתאה הוא בז״א וזהו מה שמו ומה שם בנו ור״ל ב׳ בחי׳ מ״ה שהוא גימט׳ אדם הא׳ באבא הב׳ בז״א וכן הוא בזהר בלק (דקצ״א ע״ב) מה שמו הוי׳ צבאות שמו מה שם בנו ישראל דכתי׳ בני בכורי ישראל ע״ש וא״כ זהו ענין ב׳ בחי׳ געה״ע וגעה״ת גילוי ב׳ ההי״ן סוכ״ע וממכ״ע כי שרשן יחוד י״ה סוכ״ע ויחוד ו״ה ממכ״ע. היוצא מדרוש זה הנ״ל שיש ב׳ פירושים בענין מערת המכפלה דלפי פי׳ הא׳ מערתא ושדה לאו כפולין כ״א שדה ומערתא על שום מכפלה איקרון ולפי פי׳ הב׳ הוא להיפך שדה המכפלה וודאי וענין הכפילות הם שני ההי״ן דשם הוי׳ והמילוין שלהם וכאשר נת״ל. והנה עד״ז י״ל ענין שארז״ל (ערובין דנ״ג) מערת המכפלה רב ושמואל חד אמר שני בתים זה לפנים מזה ח״א בית ועלי׳ ע״ג בשלמא למ״ד ב׳ בתים זה ע״ג זה היינו דכתי׳ מכפלה אלא למ״ד ב׳ בתים זה לפנים מזה מאי מכפלה שהיא כפולה בזוגות, יש לפרש המ״ד ב׳ בתים זלמ״ז מפרש המכפלה ה׳ אחרונה דהמילוי ג״כ ה׳ וזהו ב׳ בתים והוא ע״ד פי׳ הא׳ שאומר בזהר דשדה ומערתא על שום מכפלה איקרון ופי׳ מק״מ שהוא בחי׳ מל׳ וא״כ אינה כפולה בעצם לכן מפרש שנק׳ כפולה ע״ש שכפולה בזוגות ומה שהם ד׳ זוגות י״ל ע״ד שנת״ל בענין הנך יפה רעייתי הנך יפה בנעשה הנך יפה בנשמע שהוא מדריגות אהוי״ר ורחמים וקבלת עומ״ש שמלמטה שהוא ענין הנך יפה בנעשה ואח״כ נמשך מלמעלה ד׳ מדריגות אלו אהוי״ר ורחמים וקבעומ״ש שזהו מ״ש הנך יפה בנשמע ועד״ז היא כפולה בזוגות והם ד׳ זוגות כי אדם וחוה רומזים לאו״א אברהם יצחק ויעקב חג״ת חג״ת המתייחדים עם חג״ת שבמל׳, וגם יש לומר ב׳ בתים זה לפנים מזה הוא זו״נ ונק׳ בתי גוואי כמבואר במאו״א אות ב׳ סי׳ נ״ז ומ״ד בית ועלי׳ ע״ג מפרש המכפלה היינו ה׳ תתאה וה׳ עילאה שהוא מל׳ ובינה וגם מל׳ נק׳ בית כנודע מענין בחכ׳ יבנה בית צירופי אותיות הדיבור ועלי׳ היינו מח׳

ע״ד עלה במח׳ מחשבה עילאה וע״ד על הוי׳ נק׳ בינה שהוא על ז״א הנק׳ הוי׳ (אפ״ל דזהו ענין ראיתי בני עלי׳ והם מועטים היינו הזוכים לקבל מבחי׳ עלי׳ ה׳ עילאה וא״כ פי׳ זה יש לומר כפי׳ השני שבזהר שאמר שדה המכפלה ודאי שהוא המכפלה ה׳ דבשמא קדישא דאת דא יש בה כפילה והוא ב׳ ההי״ן שהם בינה ומל׳ וכן הוא הדיעה בגמ׳ בית ועלי׳ שהם בינה ומל׳ כו׳.

ענין מכפלה ש׳ ב״ן עלק״ת פ׳ חיי שרה, ע״כ שייך כאן דרוש המילוים, ואע״ג דש׳ ב״ן למטה בהיותו רק מלוי ההין עכ״ז גבוה מע״ב דבי״ע לכן בחר בזה אברהם כו׳ ויש ב׳ בחי׳ במילוי פנים כזה י׳ יוד ומלוי דאחוריי׳ י׳ יה יהו כו׳ ע׳ דרושי׳ דלאזני. צ״ע אם להעיר מכאן לענין כפלי׳ בכל חטאתי׳ דנחמו נחמו עמי ל׳ כפול וע׳ במדרש שה״ש הנך יפה ל׳ כפול.

ואברהם זקן בא בימים וה׳ ברך את אברהם בכל, ארז״ל עד אברהם לא הי׳ זקנה בעי רחמי והוי זקנה כו׳, והקשו המפרשים שמצינו קודם נא׳ ג״כ זקן, בסדום מנער ועד זקן כו׳ וכן ואברהם ושרה זקנים כו׳ קודם שנולד יצחק, ותירצו ב׳ תירוצים, א׳ שלא הי׳ דיקנא כלל קודם והזקנה הי׳ ניכר על הגוף ועל הפנים שנעשה קמטים, ותירוץ ב׳ שהי׳ דיקנא מקודם ג״כ רק שלא נתלבנו השערות, ויש ראי׳ לתירוץ הא׳ מזה שנא׳ בשרה זקנה ובאשה לא שייך דיקנא רק הזיקנה הי׳ ניכר בגופה ועל הפני׳ שנעשה קמטים. וי״ל תחילה מעלת ומדת אברהם עצמה שנק׳ אברהם אוהבי שנעשה מרכבה לאה׳ עליונה בחי׳ חסד דאצי׳ ואח״כ הגיע למדרי׳ עליונה יותר ואברהם זקן כו׳, הנה כתי׳ ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, ופי׳ בזהר לך פד״א נגבה סט׳ דימינא שירותא דעלמא עילאה סתימא עמיקא לעילא עד א״ס כו׳, פי׳ בינה הוא עלמא עילאה עמיקא כו׳ שהתגלות עתיק הוא בבינה, וחסד דאצי׳ הוא שירותא המקבל מבחי׳ בינה כמ״ש עולם חסד יבנה אותיות בינה, ועד״מ בנגבה דרום מפני תוקף החום לא יוכל להיות בו ישוב העולם כמו״כ יובן ברוחני׳ מפני תוקף וריבוי התגלו׳ אא״ס שבבינה עלמא עילאה והחסד הוא ראשית

ענין מכפלה : בוך 1135 נה, ב גוכתי״ק.
ע׳ דרושי׳ דלאזני : אולי הכוונה לד״ה דלעיל. ראה סה״מ — אתהלך לאזניא ע׳ כ.
ואברהם זקן : בוך 695 כז, א.

המדות העליונות דאצי׳ המקבל מבינה כו׳ שירותא כו׳, זהו״ע שאאע״ה נעשה מרכבה לבחי׳ גגבה מדת חסד ואה׳ עליונה וצימאון ליכלל בביטול באוא״ס ב״ה, וכמ״ש כלה שארי ולבבי כו׳, ועד״מ הנ״ל שבדרום אין ישוב העולם שענין ישוב הוא יש ודבר כו׳. וביאוה״ד הנה בק״ש ואה׳ את הוי׳ אלקיך כו׳ והוא ע״י התבוננות ב״ש והי׳ העולם כו׳ וכל פסוד״ז ושרש התיבה ואהבת הוא ל׳ אבה שהוא ל׳ רצון, וה׳ הנוספת הוא כשבא בגילוי במדות שבלב, כי הרצון הוא פנימי׳ המדות ומושל עליהן, עד״מ שאנו רואי׳ הגם שבעצם יש לו אהבה ותענוג לאיזה דבר, עכ״ז כשעושה הסכם ברצונו שלא ירצה הדבר אין לו עוד אה׳ ותענוג בזה וכן בהיפך אם בעצם יש לו צער ח״ו מאיזה דבר אם עושה הסכם ברצונו לזה אינו מרגיש כ״כ הצער והיסורים, ולכן התירו תעני׳ חלום בשבת מפני שהוא מתענג מהתענית, והו״ע למסור נפשו בא׳, פי׳ מסירת הרצון שהוא פנימי׳ וכתר להמדות שלא יהי׳ לו שום רצון אחר רק לב אחד לאביו שבשמים, וכמ״ש ועמך לא חפצתי כו׳ כלה שארי ולבבי כו׳, והדרך להגיע למדרי׳ ואה׳ כו׳ הוא ע״י ההתבוננות בפסוק ראשון דק״ש הוי׳ אחד, וידוע הקושי׳ למה לא נא׳ יחיד שמורה יותר על אחדות אך הכוונה באחד ח׳ ז׳ רקיעים וארץ והד׳ ד׳ רוחות העולם בטילים להא׳ אלופו ש״ע וכמארז״ל אמליכתי׳ למע׳ ולמטה ולד׳ רוחות כו׳, שזהו ששה קצוות גשמיי׳ וכמו שיש מקום בגשמי׳ כן ברוחני׳ יש מעלה בחי׳ מדרי׳ גבוה ומטה מדרי׳ תחתונה ע״ד געה״ע וגעה״ת וכן דרום וצפון פני ארי׳ אל הימין ופני שור מהשמאל, ושרש המקום נמשך מבחי׳ מדות עליונות כמ״ש הנה מקום אתי דרום וצפון חו״ג מזרח ומערב פנים ואחור ת״ת ומל׳, שהמדות עליונו׳ בטילי׳ במציאות לגבי אא״ס ב״ה דלאו מכאמ״כ כמ״ש לך הוי׳ הגדולה והגבורה כו׳, וכן הזמן הוא נברא ומחודש מאין ליש בבחי׳ גבול כמ״ש בספרים שמן עתה הוא ההוה בחי׳ גבול יוכל להבין העתיד שיהי׳ הכל בחי׳ גבול ולא יעבור לעולם שיהי׳ למעלה מן הגבול לגמרי, והגם שירבה הזמן כמה שמיטין ויובלות יהי׳ הכל ריבוי הזמן והכל בחי׳ גבול, וכן יוכל להבין מן עתה וההוה העבר ג״כ כי ממתי שיחשוב העתה אם מדור נח או מזמן מ״ת או מן עתה יוכל להבין ממנו העבר והעתיד שהכל בחי׳ זמן וגבול, ושרש הזמן נתהוה מבחי׳ מל׳ שבפסוק לא נזכר עבר הוה עתיד רק בבחי׳ מל׳ מלך מלך ימלוך כי בחי׳ מל׳ מקור הנבראים אין מלך בלא עם ושרש שרשם מבחי׳ מדות עליונות כמ״ש במד״ר מלמד שהי׳ סדר זמנים קודם לכן, ולכן לא מצינו בתו׳ מספר זמן רק ז׳, בימים שבת יום הז׳ ויום א׳ שאח״כ הוא יום ראשון ושמיטין ויובלות הכל בחי׳ ז׳, ולכן כשיאריך ויעמיק דעתו איך ששרש המקום והזמן הוא מבחי׳ אחרונה בחי׳ מל׳ שם והארה מאוא״ס ב״ה, וכמ״ש מל׳ מכ״ע בחי׳ מקום ודור ודור הוא בחי׳ זמן, והו״ע בשכמל״ו, אבל שם הוי׳ אחד הי׳ הוה ויהי׳ כא׳ למע׳ מבחי׳ שרש מקום וזמן וכלא וכאין, ואני הוי׳ לא שניתי כו׳, ולכן לא יחפוץ האדם בחיי

וידוע הקושי׳: ראה תו״א נה, ב. ראה אוה״ת ואתחנן ע׳ תכט. אוה״ת שבועות ע׳ רב.

הזמן והמקום כ״א ירצה להתקשר בחיי החיים א״ס ב״ה, ועז״א תשו׳ קדמה לעולם, ואין פירושו קודם שנבה״ע שלא הי׳ אדם וחטא ומי יעשה תשו׳ רק הפי׳ שע״י תשו׳ יגיע למדרי׳ שלמע׳ מע׳ ומקום * וזמן, כי תשו׳ בחי׳ בינה שלמע׳ מהמדות, וז״ש בק״ש אחד ולא כתיב יחיד, שהכוונה שהעולם והזמן בטילים לאלופו ש״ע אא״ס ב״ה כמו קודם הבריאה כמ״ש אתה הוא קושנבה״ע ואתה הוא כו׳. והנה אה׳ זו הנמשך מהתבוננות הוי׳ א׳ לצאת מחשך הבלי העולם והזמן ולהתקשר בחיי החיים א״ס ב״ה זו היא מדרי׳ אאע״ה הלוך ונסוע מדרגא לדרגא עד הנגבה בחי׳ מרכבה לאה׳ עליונה בחי׳ חסד ע׳ שירותא דעלמא עילאה, פי׳ ראשית מדו׳ עליונות, יומם דאזיל עם כולהו יומין הוא המקשר והמחבר העולמו׳ והנבראי׳ לעלמא עילאה עמיקא וסתימא עד א״ס שבבינה והתגלות עתיק בחיי החיים א״ס ב״ה. והנה כ״ז בחי׳ אברם הלוך ונסוע הנגבה, אבל ואברהם זקן הוא מדרי׳ ועלי׳ יתירה והוא בחי׳ זקן שקנה חכ׳ בחי׳ תו׳ וכמארז״ל זקן ויושב בישיבה הוה, והנה במ״ת נדמה להם כזקן כי אצל האבות נא׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי כו׳ פי׳ הגם שהאבות הן המרכבה אברהם בחי׳ אה׳ עליונה בחי׳ נגבה ויצחק בחי׳ יראה הן הכל בחי׳ מדות שהן בחי׳ יש ומהות בפ״ע רק שהאה׳ והצימאון ליכלל בביטול בא״ס ב״ה, אבל בחי׳ תו׳ אורייתא וקוב״ה כולא חד כי אורייתא מח״ע נפקת ואא״ס שורה בחכ׳ כי חכ׳ כ״ח מ״ה וכמ״ש במשרע״ה ונחנו מ״ה בחי׳ ביטול שלמע׳ מבחי׳ אה׳ והרגשת האה׳ והתענוג שהוא בחי׳ יש כ״א ביטול במציאות לגמרי כמארז״ל שכינה מדברת מתוך גרונו של משה וכמ״ש ואשים דברי בפיך שהדיבור הוא דבר ה׳ זו הלכה, והוא גילוי יחודו ואחדות ית׳ כמו קודם שנבה״ע שאין עוד מלבדו כו׳, ועזנ״א ושמי הוי׳ לא נודעתי כו׳ ולא כתי׳ הודעתי הי׳ משמע דקאי על שמי הוי׳, אבל עכשיו דכתי׳ לא נודעתי כו׳ פי׳ עצמותו ומהותו ית׳ כי ע״י התו׳ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו׳ אנכי מי שאנכי כו׳ למע׳ מבחי׳ ש׳ הוי׳ משא״כ אצל ואהבת כתי׳ ואה׳ את הוי׳ אלקיך כו׳. והנה במ״ת נדמה להם כזקן, כי הלכות שבתו׳ נק׳ בזוהר נימין ושערות, וכמ״ש סלסלה ותרוממך כו׳ והו״ע ושער ראשו כעמר נקי כו׳ וכן קווצותיו תלתלים כו׳ תילי תלים של הלכות.

ולהבין זה ילה״ק הפלוגתא בגמ׳ תלמוד גדול או מעשה גדול, ואף שההכרעה בגמ׳ תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שהעיקר הוא המעשה, אבל המ״ד שסובר תלמוד גדול הוא תלמוד מצ״ע גדול, וכן המשנה ות״ת כנגד כולם, משמע ג״כ שסובר כמ״ד תלמוד גדול, ובירושלמי אמרו יותר כל מצותי׳ של תו׳ אינן כדאי נגד הלכה א׳ מן התו׳, ולכאורה אינו מובן הלא הלכות שבתו׳ הן פירוש וביאור המצות ואיך כל מצותיה של תורה אינן * הלכה א׳.

מע׳ ומקום זמן : כנראה חסר כאן איזה תי׳.

הפלוגתא בגמ׳ תלמוד גדול או מעשה גדול : ראה בארוכה באוה״ת ואתחנן ע׳ רנב ואילך.

אינן הלכה א׳ : כנראה חסר כאן איזה תי׳.

אך הענין הוא הנה ידוע בזהר ובע״ח שהיגמדה״ר נק׳ י״ג ת״ד והרמ״ח מ״ע נק׳ רמ״ח איברים דמלכא ובחיות הנפש בגוף אנו רואים שהחיות שבאדם הוא עצמי׳ החיות ומתאחד עם האברים, וכשיש ח״ו מכה באבר מרגיש הנפש והנשמה, משא״כ שערות הן מותרי מוחין ואינן נוגעים לחיות הנפש, ולכן כשחותכי׳ השערות אינו מרגיש כאב כלל, ולפי״ז אינו מובן למה הי״ג מדה״ר נק׳ בשם ת״ד בחי׳ שערות, והמצות בשם רמ״ח איברים הלא נודע שבחי׳ י״ג מדה״ר גבוה מאוד נעלה מבחי׳ המצות, ולכן מתקני׳ ומכפרי׳ על כל הפגמים שנעשה בביטול מ״ע ול״ת, וכמ״ש נושא עון ועובר על פשע כו׳. אך הנה יש ב׳ מיני חיות יש חיות הנפש המתלבש בגילוי להחיות האיברי׳ והוא חיות עצמי ומתאחד עם האברים אך הוא הארת חיות הנפש בלבד, כי הנשמה עצמה אינה מתחלקת לרמ״ח אברים, ולכן המוח והלב שבהן מלובש כללות הארת הנפש המחי׳ האיברים אינם בחשבון הרמ״ח איברים, ויש חיות הנפש שמלובש במוח שבראש כללות הארת הנשמה שא״א שיומשך ממנה עצמי׳ החיות בגילוי כ״א שנמשך ממנה השפעת החיות בצמצום עצום והוא שבוקע וצומח השערות דרך הגלגלת שהוא מותרי מוחין שאין ערוך חיות המצומצם בהשערות לעצם חיות הנפש המלובש במוחי׳ שבראש, ואעפ״כ הגם שהשערות הן המשכות החיות בדילוג הערך וצמצום עצום, עכ״ז הם נמשכים מעצמי׳ ופנימי׳ החיות שבמוחין שבראש שלמע׳ מחיות הנפש המתלבש בגילוי החיות ובקירוב הערך בהדרגת השתלשלות החיות באברים, וכש״כ צמיחת הדיקנא באדם שמתחלת לצמוח אחר ד׳ שנה כשיש לו שלימות המוחין, ולכן ארז״ל ולמכור בנכסי אביו עד ך׳ שנה זהו ראי׳ שצמיחת שערות הדיקנא באים מפנימי׳ ועצמי׳ גדלות המוחין, אך לפי שנמשכי׳ מפנימי׳ המוחי׳ לכן א״א לבא בגילוי עצמי׳ החיות כדרך החיות האברים רק באים בדילוג ובצמצום עצום שהן השערות, ואעפי״כ שרשן למע׳ מהארת החיות המתלבשי׳ בהאברים, וככל המשל הזה יובן למע׳ ג״כ שע״י רמ״ח מ״ע ממשיכי׳ למע׳ רמ״ח אברי דמלכא, וחשבון רמ״ח הן ט״ס דאצי׳ טפ״ט פ״א רת״ס הן רמ״ג וה״ח המגדילים הן רמ״ח, וע״י מעהמ״צ ממשיכי׳ התלבשות וגילוי אא״ס בט״ס דאצי׳ עד דמתייחד בהן איהו וחו״ג חד בהון, עד״מ חיות הנפש המתלבש ברמ״ח אברי האדם שמתאחד בהם שע״י מצות הצדקה המשכת וגילוי אא״ס בחסד דרועא ימינא כו׳, אבל המשכת יגמדה״ר שהם י״ג ת״ד שרשן מבחי׳ חכ׳ שלמע׳ מהכתר, והוא בחי׳ מו״ס פנימי׳ הכתר, ולכן מפני ששרשן מפנימי׳ הכתר אינן יכולי׳ לבא בגילוי עצמי׳ החיות בפנימי׳ הכתר ע״ד שמאיר אוא״ס בט״ס דאצי׳ כ״א שבאי׳ בדילוג הערך ובצמצום עצום עד שנק׳ תיקוני׳ ושערות הארה מצומצמת, ואעפי״כ מפני ששרשן מפנימי׳ הכתר גבהה מעלתן לאין קץ על גילוי והארת אוא״ס המאיר ומתלבש בט״ס דאצי׳ שהן בחי׳ רמ״ח אברי דמלכא, ולכן היגמדה״ר בחי׳ י״ג ת״ד כחם רב למלאות כל הפגמים וחסרונות שנעשו ברמ״ח א״ד ע״י ביטול מ״ע ול״ת, ובזה יובן מה שלפעמים איתא בכהאריז״ל שאו״א מלבישי׳ לזרועו׳ דא״א כו׳ ולפעמים אי׳ שאו״א יונקי׳ ממזלות ונוצר ונקה כו׳, והיינו שהמשכת החיות מאא״ס בבחי׳ התלבשות ובגילוי החיות כסדר ההשתל׳ עו״ע לא יוכלו בחי׳

או"א לקבל ולהכיל הגילוי מאוא"ס רק מבחי' ז"ת בחי' חו"ג, והו"ע שאו"א מלבישי' לזרועו' דא"א בחי' חו"ג כו', אבל בחי' המשכת וגילוי אא"ס מבחי' ג"ר פנימי' הכתר זה לא יוכל לבא בבחי' התלבשות וגילוי החיות כ"א בדרך דילוג וצמצום עצום בבחי' שערות והו"ע שאו"א יונקי' ממזלות כו' בחי' שערות, ואעפי"כ מפני ששרש המשכתן מבחי' ג"ר פנימי' הכתר לכן גבהה מעלתן לאין קץ על הבחי' מה שאו"א מלבישי' לזרועות כו' בחי' ז"ת בלבד. ובזה יובן ג"כ מארז"ל בירושלמי כל מצותי' ש"ת אינן כדאי נגד הלכה א' שבתו' כי שרש רמ"ח מ"ע הן המשכת אוא"ס בט"ס דאצי' שהן רמ"ח א"ד בחי' כמראה אדם כו' וכמארז"ל ע"פ ועשיתם אתם כו' מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כו' שיתלבש אוא"ס בבחי' כמראה אדם כו', אבל התו' אורייתא מח"ע נפקת בחי' ח"ע שלמע' מהכתר וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו', שעשועי' יום יום כו' שהוא בחי' ח"ע מו"ס פנימי' הכתר וכל ההלכות שבתו' הן נימין ושערות המשכו' מבחי' ח"ע מו"ס פנימי' הכתר, ולכן גבהה מעלתן על מעהמ"צ שהן בחי' רמ"ח א"ד, וכמו שי"ג מדה"ר גבהה מעלתן על מעהמ"צ לתקן כל הפגמים שנעשו בביטול מ"ע ונק' י"ג ת"ד כנ"ל, כמו"כ יש בתו' יג"מ שהתו' נדרשת בהן שהן כנגד י"ג מדה"ר ונק' י"ג ת"ד, וזהו דעת מ"ד תלמוד גדול מצ"ע מכל מצותי' של תו' כו'. והנה באדרא נשא דקל"ב וז"ל דתניא קווצותיו תלתלי' שחורות כעורב וכתי' ושער רישי' כעמר נקי לא קשיא הא בדיקנא עילאה הא בדיקנא תתאה כו' ע"ש, ופי' דיקנא עילאה הוא דיקנא דא"א ודיקנא תתאה דיקנא דז"א, והלכות שבתו' המלובשי' במ"ע שהן בחי' חסד ימין מקרבת שהמצות שמלובשי' בעשי' גשמיו' ציצית מצמר כו' יהי' כלים להשראת אוא"ס ב"ה רמ"ח א"ד שרש שרשן מבחי' ושער רישי' כעמר נקי גוון לבן בחי' חסד דא"א והלכות שבתו' המלובשי' במצות ל"ת שהן בחי' גבורות לדחות הרע טמא ופסול ולא יוכל לעלות בקדושה, אף שבהכרח יש בו ניצוץ מקדושה המחיי' אותו עכ"ז דוחין אותו עם הניצוץ כו', שרש שרשן מבחי' שחורות כעורב בחי' דיקנא דז"א, וכמ"ש ביאור זה באריכות בלק"ת בביאור ע"פ שחורה אני כו' בשה"ש. והנה י"ל למה בא"א ובז"א יש בחי' דיקנא ובאבא שהוא בחי' ח"ע אין דיקנא, ועד"מ בגשמיות האפ"ל שלזקנו ונכדו יש דיקנא ולהאב אין דיקנא, ובחי' ז"א הוא ברא בוכרא לאו"א, שז"א בחי' בן לאבא ח"ע, ולמה בז"א יש בחי' דיקנא ולאבא ח"ע אין דיקנא. אך הענין כמבואר למע' ענין הדיקנא, שלהיות גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע בחי' פנימי' הכתר שהוא בחי' א"א א"א להיות הגילוי בעולמות בגילוי החיות בדרך התלבשות והשתל' עו"ע שלא הי' העולמו' יכולי' לקבל הגילוי שלמע' מהשתל' העולמות, ולכן בא הגילוי ע"י צמצומים עצום והן בחי' שערות בשינוי המהות ואין ערוך לעצמי' המוחין כו', והו"ע אבא יונק ממזלא כו' שלהיות התהוות ח"ע דאצי' מאוא"ס ב"ה שאין ערוך כלל ולאו מכאמ"כ צ"ל ע"י צמצום ודילוג עצום והוא בחי' דיקנא דא"א אבל הגילוי מבחי' ח"ע ראשית האצי' בבחי' ט"ס דאצי' בא המשכה והגילוי בבחי' התלבשות והשתל' עו"ע כמו המשכת וגילוי החיות מהמוחי' שבראש לרמ"ח איברים שבא החיות בגילוי עצמי' החיות ומתאחד עם האברי', כמו"כ יובן למע' שח"ע

מאירה בעולם האצי׳ בט״ס דאצי׳ שהן רמ״ח אברי׳ דמלכא בגילוי החיות, ואיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ולכן לא שייך בחי׳ דיקנא בבחי׳ אבא שהוא ח״ע דאצי׳ שבחי׳ דיקנא מורה על שהגילוי בא בצמצומי׳ ודילוג הערך, אבל ח״ע מאירה באצי׳ בקירוב הערך ובגילוי החיות דאוא״ס ומתיחדת בכל הט״ס דאצי׳ לכן לא שייך בחי׳ דיקנא בח״ע, אך להיות הגילוי וההמשכה מבחי׳ ז״א דאצי׳ לעולמות בי״ע שהן נבראי׳ ובע״ג ואינם ערוך כלל לעולם אצי׳ שהוא אלקו׳ ואיהו וחו״ג חד כו׳ משא״כ עולמות בי״ע הן נבראי׳ בע״ג ועולמות הנפרדי׳ כמ״ש ומשם יפרד כו׳, ואפי׳ געה״ע דעולם הבריאה שנשמות נהנין מזיו השכינה כו׳ הן נבראי׳ בע״ג ויש גבול להשגתן כו׳ לכן א״א להיות הגילוי והמשכת אוא״ס מבחי׳ ז״א מדו׳ עליונות דאצי׳ לעולמות בי״ע כ״א ע״י צמצומי׳ ושערות הוא בחי׳ דיקנא דז״א, והגם שאי׳ בע״ח שבחי׳ ל׳ כלים דז״א דאצי׳ מתלבשי׳ בבי״ע יו״ד כלי׳ הפנימי׳ בעולם הבריאה ויו״ד התיכוני׳ בעולם היצי׳ כו׳, ופי׳ מתלבשי׳ בבי״ע הוא ע״ד התלבשות והשתל׳ עו״ע זהו רק מבחי׳ כלים דאצי׳, ואף גם זאת לא מהכלי׳ עצמן כ״א ניצוצי הכלי׳ דאצי׳, אבל מבחי׳ אורות דאצי׳ א״א להיות הגילוי בבי״ע כ״א ע״י צמצומים ושערות כו׳, ובאמת יש בגילוי והמשכת אוא״ס מאצי׳ לבי״ע ג״כ ב׳ בחי׳ א׳ הבאה בסדר השתל׳ עו״ע והב׳ למע׳ מסדר השתל׳, והיינו כמו שמבואר למע׳ שלמע׳ מאצי׳ בעולם אצי׳ יש ב׳ בחי׳ מה שאו״א מלבישי׳ לזרועות דא״א הן בחי׳ חו״ג ז״ת דא״א זהו המשכה בבחי׳ התלבשות והשתל׳ עו״ע, ומה שאו״א יונקים ממזלות דא״א זהו ההמשכה מלמע׳ מסדר השתל׳, מפני שמבחי׳ ג״ר פנימי׳ הכתר א״א הגילוי רק בדילוג הערך וצמצומי׳ שהן בחי׳ המזלות ונוצר ונקה כו׳ מבחי׳ י״ג ת״ד, כמו״כ מאצי׳ לבי״ע יש ב׳ בחי׳ שמבחי׳ כלי׳ דאצי׳ יוכל לבא הארה והמשכה בבי״ע בבחי׳ התלבשו׳ וסדר השתל׳, והו״ע של׳ כלים דאצי׳ מתלבשי׳ בבי״ע, אבל מבחי׳ אורות דאצי׳ לא יוכל לבא גילוי אור בבי״ע אפי׳ לנשמות בגה״ע דבריאה כ״א ע״י צמצומי׳ ושערות, והו״ע בחי׳ דיקנא דז״א, והנה הגם שלבחי׳ ז״א דאצי׳ יש בחי׳ דיקנא ולאבא בחי׳ ח״ע דאצי׳ אין דיקנא, עכ״ז כח והמשכת דיקנא דז״א הוא דוקא כשמקבל ז״א שלימות וגדלות המוחין מבחי׳ אבא ח״ע דאצי׳, וכמו עד״מ בגשמיו׳ זמן צמיחת הזקנה * באדם הוא אחר ך׳ שנה, כשיש לו שלימות וגדלות המוחי׳ וכמארז״ל ולמכור בנכסי אביו עד ך׳ שנה כמו״כ יובן למע׳ שגילוי בחי׳ דיקנא דז״א הוא כשמקבל שלימות המוחי׳ מבחי׳ אבא ח״ע דאצי׳, ואז צמיחת הדיקנא דז״א להיות הגילוי בבי״ע גילוי בחי׳ אצי׳ שזהו למע׳ מסדר השתל׳ וזהו הפסוק עטרת זקנים בני בנים שיש לבחי׳ ז״א דאצי׳ ג״כ בחי׳ דיקנא כמו בבחי׳ אריך אנפין ותפארת בנים אבותם מה שיש בחי׳ דיקנא בז״א דאצי׳ שהוא מכח של אבותם שמקבל גדלות המוחין מבחי׳ אבא ח״ע דאצי׳.

צמיחת הזקנה באדם : בכת״י אינו ברור.

ועתה יובן ענין ואברהם זקן, פי' אחר מעלת ומדרי' אברהם הלוך ונסוע הנגבה שנעשה מרכבה לבחי' אה' עליונה חסד דאצי' בחי' נגבה כנ"ל הגיע עוד לעלי' יתירה בחי' זקן שהוא תו' כמ"ש סלסלה ותרוממך כו', כי קיים אאע"ה כל התו' כולה עד שלא נתנה כו' והמשיך בחי' יגת"ד שהן המשכת אא"ס ב"ה הסוכ"ע שלמע' מהדרגת והשתל' העולמות, ולתירוץ הא' שעד אאע"ה לא הי' דיקנא כלל, פי' שהי' מאיר החיות אלקו' בעולמו' מבחי' סדר והדרגת השתל' העולמות אבל גילוי אא"ס ב"ה הסוכ"ע שמאיר בעולמות ע"י בחי' י"ג ת"ד לא הי' מאיר בעולמות כלל, ולתירוץ הב' שהי' דיקנא גם קודם אאע"ה רק שלא נתלבנו השערות, פי' שלא הי' מאיר בעולמו' בחי' דיקנא עילאה בחי' לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא שהן בחי' ר"ר הפשוטי' דאוא"ס שלמע' מאצי' בחי' יגמדה"ר ורב חסד כו', ואאע"ה המשיך בחי' יגמדה"ר והו"ע ואברהם זקן כו'. ועתה י"ל פי' בא בימים, ופי' בזוהר באינון יומין עילאין באינון לבושין עילאין, אי חסרא יומא חדא חסרא לבושא חדא, והמשמעות שהמצות תלוים בימים שצריך בכ"י לעשות מצוה ואי חסרא יומא בלא מצוה חסר הלבוש כו', והלא יוכל לעשות למחרתו שני או ג' מצות ומהו שהמצות תלוי' בימי' דוקא, שצריך בכ"י לעשות מצוה. הנה פי' יומין עילאין שע"י המצות תוכל הנשמה לקבל גילוי אא"ס בג"ע, וכמ"ש מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב כו', פי' אוהב ימים שהן המצות יומין עילאין ע"ז לראות טוב גילוי אוא"ס טוב ה' לקויו כו', וכמ"ש ימים יוצרו כו', והנה כתי' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' כו' פי' צרור כמו שצוררי' אבן במרגימה שע"י הצרור נזרק האבן למע' באויר היפך טבע האבן שהוא דומם ליפול למטה כמו"כ ע"י צרור החיים שהן המצות והיומין צרורה הנשמה את הוי' כו' ליכלל ולהבטל באוא"ס ב"ה ולאשתאבא בגופא דמלכא, וביאור ענין שהמצות והיומין נק' צרור החיים, כי המצות הן רמ"ח פיקודין רמ"ח אברי' דמלכא בחי' ט"ס דז"א דאצי' כי טפ"ט פ"א ורת"ס הן רמ"ג וה"ח המגדילים הן רמ"ח, והוא בחי' כמראה אדם שעה"כ כו' כי באמת מצד עצמי' אא"ס לאו מכאמ"כ וכמ"ש כי לא אדם הוא רק שנתצמצם אוא"ס ומתלבש בבחי' כמראה אדם כו' והוא בחי' תומ"צ רמ"ח פיקודין רמ"ח א"ד והוא בחי' ז"א דאצי', ושרש היומין הוא מבחי' מל' דאצי' מלך מלך ימלוך שרש הזמן הוא בבחי' מל' כמ"ש מלכותך מכ"ע בחי' מקום וממשלתך בכל דור ודור בחי' זמן, ששרש המקום והזמן הוא מבחי' מל', אבל למע' מבחי' מל' בחי' ש' הוי' הי' הוה ויהי' כא' למע' מהזמן, והנה בחי' יחוד ז"א ומל' הן הממוצעי' שע"י יוכל להיות התגלו' והתחברות אור המאציל א"ס ב"ה בעולמו' הנבראי' בחי' בי"ע שהן בע"ג כו', כי בחי' ז"א הוא סוף עולם הא"ס והוא תכלי' ירידת אא"ס להיות בבחי' כמראה אדם כו', בכדי להאיר לבי"ע ובחי' מל' דאצי' הוא ראשית ושרש מקור הנבראים דבי"ע בחי' בע"ג וזמן ומקום, ולכן ע"י יחוד זו"נ מאיר למטה הגילוי מאא"ס שלמע' מבחי' זמן ומקום והוא בחי' גילוי א"ס ב"ה בעולמות דבי"ע שהן בבחי' זמן ומקום שיהי' למטה גילוי אא"ס כמו למע' באצי', והו"ע הכרובים כמ"ש כרוב א' מקצה מזה הוא

קצה אוא"ס שבז"א דאצי', וכרוב א' מקצה מזה הוא בחי' מל' ראשית ומקור עולמות בי"ע, והו"ע המצות והיומין, כי המצות הן רמ"ח א"ד בחי' ז"א דאצי', ושורש היומין מבחי' מל', לכן כשעושין מצוה בכ"י ממשיכי' גילוי אוא"ס שלמע' מהזמן בתוך הזמן שיהי' למטה גילוי אוא"ס כמו למע' והוא בחי' יחוד זו"נ, משא"כ אי חסרא יומא חדא בלא מצוה ממילא אין ההמשכה רק מבחי' יומין שהוא בחי' מל' ואין בו ההמשכה מבחי' אא"ס שלמע' מהזמן בחי' ש' הוי' שרש המצות, ולכן המצות והיומין יחד הם צרור החיים שתוכל הנשמה ליכלל בביטול באוא"ס ב"ה ולאשתאבא בגופא דמל' שזהו את הוי' ממש. והנה רז"ל א' אין צרור פחות משלשה והוא בחי' בינה ז"א ומל', כי על בחי' מל' נא' ואתה מחי' את כולם כו', ובז"א דאצי' תומ"צ נא' עץ חיים היא כו' והחכמה תחי' כו' ויש בחי' כי עמך מקו"ח הוא בחי' בינה דאצי' כו', גהן צרור החיים את הוי' כו', או י"ל שהג' בחי' הן יסוד וז"א ובינה כי מדת היסוד נק' אל חי כו', חי העולמי' כו', והיתה נפש אדוני כו' קאי על דהע"ה שהוא מרכבה לבחי' מל' צרורה בצרור החיים את הוי', וזהו בא בימים הן המצות, כי ואברהם זקן הוא בחי' תורה ובא בימים הן המצות יומין עילאין כו'.

ומעתה י"ל פי' וה' ברך את אברהם בכל וארז"ל במ"ד שהשליטו ביצרו, ולכאו' מהו השבח והרבותא אחר שנתנסה בעשר נסיונות מה שהשליטו ביצרו. הנה כתי' יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא רע, ובנוסח ברכת יוצר תקנו חכמים לישנא מעלי' במקום ובורא רע לומר ובורא את הכל, וי"ל מהו השייכות הכל במקום הרע, ויובן ע"ד מארז"ל ע"פ והנה טוב מאד, טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר ואיך היצה"ר טוב מאד, אלא הכוונה והפי' כשמהפך היצה"ר שישוב ג"כ לאהבת ה' אז הוא טוב מאד, פי' מאד בלי גבול, כי ז"מ הרעות הן מדות תקיפים וחזקים ושרשן מבחי' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבנ"י שהן בחי' ז' מלכין קדמאין דתהו כו' שהי' בהן ריבוי האור בחי' א"ס, וימלוך וימת כו' שנפלו בשבה"כ עד שנשתל' ונתהווה מהן ז"מ רעות דיצה"ר כו', וכשמהפך היצה"ר ע"י אתכפיא ואתהפכא חשול"ב מעורר וממשיך גילוי אורו' דתוהו שהן בחי' א"ס בל"ג למע' מעולם התיקון שרש נפה"א, והו"ע טוב מאד זה יצה"ר, וכדוגמא מעלת מצות ל"ת על מ"ע שא' בזהר שרש מ"ע בו"ה דש' הוי' זכרי עם ו"ה רמ"ח, ומצות ל"ת בי"ה דש' הוי' שמי עם י"ה שס"ה ל"ת, ולכאו' מ"ע הוא בקום ועשה שעושה מעשה, מצות ציצית ותפילין בחי' כלים להשראת אוא"ס, משא"כ מל"ת שאין בהם קום ועשה רק שאינו עושה רע, אלא הטעם מפני שבמצות ל"ת יש בהן דחיות הרע ביותר וכד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה והוא בחי' גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע בחי' י"ה שלמע' מגילוי אא"ס ב"ה בכלי' ע"י מ"ע, והו"ע שתיקנו חכמים לומר הכל במקום ובורא רע, כי בחי' הכל הוא העוה"ב מארז"ל שהאבות הטעימן מעין עוה"ב שנא' אצלם בכל מכל כל, כי פי' כל הוא גימט' נש"ב שיתגלה בעוה"ב, וגם פי' כל הוא כללות גילוי אוא"ס, וגילוי העוה"ב נמשך מעוה"ז ע"י בירור הרע ויצה"ר כי כל זמן שהיצה"ר והרע בעולם

הוא חשך בעולם, ואא״ל גילוי אא״ס ב״ה, ולע״ל ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו׳ ויזדכך העולם אז ונגלה כבוד הוי׳ כו׳ כי עין בעין יראו כו׳, וזהו שייכות הכל לומר במקום ובורא רע כו׳ כי בחי׳ הכל דעוה״ב נמשך מהבירור דרע כו׳ ותקנו לישנא מעליא בחי׳ הגילוי דעוה״ב שיומשך ע״י עוה״ז, וזהו וה׳ ברך את אברהם בכל שהשליטו ביצרו שזהו שבח אחר השבח בא בימים שהן המ״ע, והשליטו ביצרו הוא כמו מעלת הל״ת על מ״ע, כי הנה כתי׳ וייצר הוי׳ אלקי׳ את האדם כו׳, וייצר בשני יודין וארז״ל בתרי יצרין ביצ״ט וביצה״ר, אך באדה״ר קודם חטא עה״ד לא הי׳ היצה״ר רע כלל רק כמו גבורו׳ דקדושה ובטילי׳ לחסדים והוא בחי׳ חו״ג ששרשן מב׳ שמות דהוי׳ אלקי׳ ולכן במבטא הדיבור לא נרגש בקריא׳ וייצר רק יו״ד א׳, רק אחר חטא עה״ד נתקלקל וירד ממדריגתו ונתהווה היצה״ר רע כו׳, ואאע״ה תיקן חטא עה״ד דאדה״ר לכן ארז״ל שהשליטו ביצרו, והוא כמו אדה״ר קודם חטא עה״ד שהוא ממדריג׳ גבוה והו״ע מארז״ל על בכל שהשליטו ביצרו, וגם מארז״ל שהטעימן מעין העוה״ב כי הא בהא תלי׳ וגילוי העוה״ב נמשך מהעוה״ז כנ״ל.

(לד״ה ואברהם זקן באוה״ת חיי״ש כרך ד׳ תשעח, ב *)

[שו״ה מתלבנים — דז״א] ועמ״ש ע״פ ויטע אשל דר״ת אשל אדום שחור לבן מורה שהמשיך מבחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי׳ בזו״נ כו׳ וגם מש״ש סעיף ה׳ בפי׳ ויקרא שם בשם ה׳ ע״ד הנזכר, בילקוט ח״ב ביואל רמז תקלז ורומז ג״כ להמשכות י״ג מדה״ר.

[דף תשעט, א שו״ה בזח״ג — ע״א] וראי׳ לזה ממ״ש במד״ר פ׳ אחרי פכ״ב ע״פ ויתרון ארץ בכל היא אפילו דברים שאתה רואה בעולם מיותרין כגון זבובים ופרעושים ויתושים אף הן בכלל בריותן של עולם כו׳ וע׳ במד״ר פ׳ וארא פ״ז גבי מה הנאה יש לך באילני סרק כו׳ ואי״כ פי׳ וה׳ ברך את אברהם בכל היינו שגם ההעלאה מהדברים הנראים מיותרים בעולם יוכל להעלות להיות ויתרון ארץ מבחי׳ בכל כו׳ והיינו כדלקמן שהשליטו ביצרו והיצה״ר לכאורה מיותר בעולם כדמשמע ממשארז״ל פ״ה דסוכה דנ״ב ע״ב הקב״ה מתחרט עליהן שבראן כו׳ אכן ידוע שע״י יצה״ר כשמהפך אותו לטוב נעשה טוב מאד וא״כ כיון שהי׳ אברהם שליט ביצרו הרי מדברים שהם מיותרין בעולם ומכללן היצה״ר נעשה אצלו יתרון והיינו ענין וה׳ ברך את אברהם בכל.

---

*) המאמר נמצא בבוך 1014 רסט, א בכת״י מעתיק, עם הוספות בגוכתי״ק הצ״צ, הנעתקות בזה.

[שו"ה רני — ביותר] יותר, ובמ"א ע"פ החדש הזה לכם נתבאר שבזה פליג ר"א וריה"ו אם בניסן עתידין להגאל אם בתשרי דמ"ד בתשרי לפי שאז הוא הבחי' דלא זז מחבבה עד שקראה אימי ומ"ד בניסן זהו כי לע"ל יתעלה בחי' בת שתהי' אחעט"ב.

שו"ה [עוד — בדיופלין] ל' כפל.

[שו"ה כענין — הארץ] ועיין ע"פ שנתיים ימים דתב דרגא לדרגא זהר ר"פ מקץ.

ויאמר אברהם אל עבדו וגו' ע' בזהר וישב דקפ"א ע"ב ופי' במק"מ דויאמר אברהם היינו ז"א דאצי' ולפמש"כ בביאורי הזהר שם שפי' אברהם הוא חסד דע"י שבגלגלתא דא"א ועמ"ש בביאור ע"פ אם בחוקתי ומ"מ בהתלבשותו בחסד דז"א נק' עבדו דא סיהרא כו' מט"ט כו' ופי' במק"מ לפי שהמל' מתלבשת במט"ט וענין התלבשות זו ע' בפרד"ס שער אבי"ע פ"ד ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' ע"ש וי"ל בטעם שנק' עבדו כי העבודה הוא הבירורים שמבררים רפ"ח ניצוצי' כענין עובד אלקים שבתניא פט"ו ועמ"ש ע"פ שש שנים יעבוד בפ' משפטים שהוא כענין עורות עבודים ולכן המל' שהיא המבררת בבי"ע נק' עבד והיא מתלבשת במט"ט שנק' נעל לברר על ידם ולכן נק' עבד וע' מזה בזהר ר"פ משפטים דף צ"ד סע"א ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב מענין עבד כו'.

זקן ביתו כד"א נער הייתי גם זקנתי ע' מזה בזהר פ' פנחס דף רי"ז סע"א אנוש דא רזא דההוא נער דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין וע"ד כתי' אנוש כחציר ימיו פי' כשהוא ביצי' נק' נער ע"ש שהמדות שביצי' הם בחי' קטנות לגבי מדת דאצי' בחי' אני הוי' לא שניתי סבא דעתי' סתים באד"ר דקכ"ח סע"ב ועמ"ש מענין נער בד"ה והי' אור הלבנה כו' וע' מ"ש בפ' תרומה בענין כרובים אנפי זוטרי והנה בכל שבת עליית העולמות ומתעלה יצי' לאצי' ואז הוא סליק לשיבה כי איזהו זקן שקנה חכ' אשר באצי' מאיר ח"ע ששרשה מדיקנא דא"א ומאיר בחי' זו גם במלאך הנ"ל וכמ"ש בזהר פ' בראשית די"ח ע"ב אפי רברבן בדיקנא חתימא כו' כמ"ש במ"א ולכן נק' כחציר ימיו החציר הוא הבירורי' ע"ש בזהר פ' פנחס בפי' מצמיח חציר לבהמה

ויאמר אברהם אל עבדו: בוך 805. כת"י קשה.

ובזהר בראשית ש׳ שזהו ענין יוצר משרתים כו׳ וכך ע״י מט״ט מתעלים הבירורים כנודע שגם עליית התפעלות* הוא ע״י כמ״ש בד״ה מה יפו הנ״ל ובד״ה נר חנוכה כו׳ מזוזה מימין כו׳.

המושל בכל אשר לו בגין דכל גוונין אתחזי בי׳ ירוק חוור וסומק הם ג׳ גווני הקשת וע׳ מזה ברע״מ פ׳ פנחס דרט״ו א״ב ובפי׳ הרמ״ז שם שיש ב׳ בחי׳ קשת עליון ותחתון היינו בז״א דאצי׳ ובמט״ט כו׳ ועמ״ש ע״פ ויאמר יהונתן כו׳ בפי׳ ושלשת תרד מאד ובענין והייתם לי סגולה מכל העמים ומשם יובן איך שמט״ט שע״י מתעלים הבירורי׳ ע״כ ג׳ גווני הקשת אתחזי בי׳ וגם י״ל דפי׳ בכל היינו כמ״ש כי כל בשמים ובארץ פי׳ המושל בכל היינו ע״ד שפי׳ בזהר ר״פ חיי שרה דקכ״ב ע״א בפסוק ויתרון ארץ בכל היא כו׳.

ואשביעך לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עילאין ועד״ז פי׳ ג״כ בזהר ס״פ מקץ דף ר״ד ע״ב ע״פ ובשמו תשבע שהוא המשכת ז׳ מדות דזעיר בז׳ מדות דמל׳ הנק׳ שמו ועמ״ש בד״ה ביום השמע״צ בפי׳ אשר נשבעת (לאבותינו?) היא המשכה מחג״ת דא״א הנק׳ ימי קדם לאבותינו שהם חג״ת דאצי׳ ועד״ז מחג״ת דאצי׳ למט״ט כו׳ ואפשר שע״י נמשך לו הכח לברר ק״נ כו׳ כי האיש דרכו לכבוש כו׳.

אשר לא תקח אשה לבני כו׳ פי׳ בזהר שם לבני הוא נשמתא ושם פי׳ ענין זה על . . . אך עוד יש לפרשו גם על ירידת והתלבשות הנשמה בגוף בעוה״ז אשר כל נשמה יש לה לבוש מק״נ שהוא הנה״ב כמ״ש בע״ח שמ״ט פ״ה וגם לבוש החשמל כו׳ והעלא׳ לבושי׳ אלו על הנשמה הוא ע״י מט״ט כנז׳ ע״פ מה יפו פעמיך בנעלים שמט״ט נק׳ נעל דשכינתא . . . הנה״ב הנק׳ ג״כ נעל לבחי׳ הנשמה כו׳ ע׳ בפרד״ס שט״ו ע״פ ושלף איש נעלו כו׳ והיינו כי המט״ט הוא המברר מק״נ ועז״נ אשר לא תקח אשה הוא בחי׳ לבושים הנ״ל לבני שהוא הנשמה מבנות הכנעני שהם ג״ק הטמאות כ״א מק״נ שיכולה להתתקן ולהתברר כו׳ ועוי״ל בענין זה עפמ״ש בזהר ויחי דרמ״ה שגם הנשמה עצמה כלולה מב׳ בחי׳ הבחי׳ הא׳ הוא נמשך מלמעלה מעלה ע״י יסוד דאצי׳ וזהו״ע לבני הבחי׳ הב׳ נשמתא דנוק׳ שנמשכה מחלק האם הוא המל׳ דאצי׳ היינו ממה שמבררת מנשמות וניצוצי׳ שנפלו בשבה״כ ובחטא עה״ד בבי״ע ועמ״ש ע״פ עלי באר כו׳ והוא הנק׳ אשה לבני וע׳ בזהר ר״פ במדבר שזהו״ע בצלמו בצלם אלקי׳ כו׳ ולפי שבירורים אלה באים ג״כ ממה שנפלו בק״נ ע״כ ע״ז אמר ג״כ אשר לא תקח כו׳ כ״א כו׳ וזהו״ע בצלמינו כדמותינו שהם ב׳ בחי׳ הנ״ל ולכן נאמר נעשה ל׳ רבים שכלול מכל העולמות.

בא ברוך ח״ג ק״ג סע״א ורמ״ז קנ״ח א׳ ורמ״ז.

התפעלות הוא: בכתי״ אינו ברור, וכנראה חסרים כאן איזה תי׳.

ע״פ ויאמר יהונתן כו׳ בפי׳ ושלשת: אוה״ת בראשית כרך א׳ בתחילתו.

בתולה ואיש כו׳ ח״ג ק״פ ב׳.

והנה רבקה והאיש משתאה ח״ג רכ״ו א׳ ברע״מ, רכ״ח ריש ע״א ר״ל ע״א רמ״ב ב׳.

אולי לא תאבה ח״ג רע״ח א׳.

והי׳ הנערה שם.

תקפ״ט

ורבקה יוצאת וכדה על שכמה.

(א) **והנה** תורה שבכתב היא בחי׳ חכ׳ כי אורייתא מח״ע נפקת. והנה בס״י ג׳ נובלות הן נובלות תאנים שנופלים מן האילן שהם אותם שלא נגמרו בישולן והם פסולת הפירות לבד אבל מבחי׳ פירות הנשארים מן האילן. כמו״כ למעלה בחי׳ חכ׳ עילאה דאצי׳ חכים ולא בחכ׳ ידיעא למעלה מן השגה ונק׳ בחי׳ אין שהוא ביטול בתכלית ולזאת התלבשות אוא״ס בבחי׳ הקירוב בחכ׳ דוקא כמבואר בלק״א. ומה שנמשך מבחי׳ ח״ע כנ״ל להתהוות אותיות התו׳ אינו אלא מבחי׳ אחוריי׳ וחיצוני׳ החכ׳ שנק׳ פסולת שהוא נובלות חכ׳ כמשי״ת. והנה תושבע״פ הוא פי׳ על תושב״כ. שתושב״כ אינו מפורש היטב כל המצות לפי ששרשם מח״ע שלמעלה מהשגה רק בתושבע״פ בא לידי גילוי לפרש כל פרטי המצות ולכן נק׳ תושבע״פ בחי׳ דבור מלכות פה כו׳. אך אינו בא לידי גילוי בתושבע״פ אלא בחי׳ אחוריי׳ וחיצוני׳ תושב״כ בחי׳ הארה בעלמא מהם אף המצות. אבל פנימי׳ תורה שבכתב שהם טנת״א אינם באים לידי גילוי כלל והם שנק׳ עלמין סתימין דלא אתגליין שאינם באים לידי גילוי כלל. וכאשר מבואר על האריז״ל שהי׳ ישן והי׳ שפתותיו מרחשן וכשניער שאלו אותו מה שלמד והשיב שאם יכתבו פ׳ שנים לא יהי׳ ביכולתם לכתוב מה שראה ברגע זו. והיינו מפני שראה והשיג בפנימי׳ התורה שא״א לבוא לידי גילוי כלל בדבור. וזהו ואתא שהוא בלשון תרגום לפי שאינו נמשך אלא בחי׳ אחוריי׳ והארה שהם רבבות צמצומים להעלים את עצם החכ׳ שנק׳ קדש שלא יומשך רק הארה חיצוני׳ בעלמא. וזהו ואתא מרבבות קדש כנ״ל.

ורבקה יוצאת: בוך 1049 צד, א. בוך 318 דש, א. ושם רשום: תקפט.
כמבואר בלק״א: פרק לה בהג״ה.

(ב) **ועתה** יובן מ״ש וזרח משעיר למו שנא׳ על תושב״כ שהיא בחי׳ חכ׳ עילאה שנמשך מלמעלה מן החכ׳ רק בבחי׳ שערות. כי הנה ידוע דבחי׳ ח״ע דאצי׳ שהוא ראשית השתלשלות לבחי׳ בינה ומדות דאצי׳ עד בחי׳ מל׳ דאצי׳ שהוא מקור להתהוות יש מאין שהם מלאכים ונשמות דבי״ע ונק׳ השתלשלו׳ עו״ע כמו מחכ׳ לבינה שהם ערך זל״ז וכן מבינה ומדות דאצי׳ כו׳. ויובן כ״ז יותר בפרטיות עפ״י משל מבשרי כו׳ בכחות הנפש. כי הנה אנו רואים שהולדת המדות הם מהשכל שלפי הערך גילוי השכל כן יהי׳ המדות ולכן התינוק ששכלו קטן מאד מדותיו הם ג״כ לדברים קטנים. משא״כ הגדול ששכלו גדול ביותר לכן המדות שלו הם ג״כ לדברים גדולים. ונמצא שהתהוות המדות הם מהשכל, ונק׳ מוחין למדות. והוא בחי׳ עו״ע (שהם קרובים בערך זל״ז, היינו מטבעות רבים שראשה של זו כן המדות מתחלה הם כלולים בשכל ואח״כ נמשכים בגילוי והשכל מתלבש בהם נמצא אחרונה שבשכל מלובש ממש עכ״פ בהמדה) משא״כ התהוות השכל מלמעלה מהשכל אינו ע״ד הנ״ל, רק שיש כאן דילוג הערך, שהרי כח השכל שבנפש ממנו נמשך גילוי השכלות אינו מושג כלל מהו, והוא למעלה ממהות שכל, ולכן זה שיתהווה ממנו שכל הוא נק׳ יש מאין, היינו התהוות חדש ולא ע״ד עו״ע, אלא דילוג רב. ויותר מכן הוא בהנמשל למעלה, דהנה מחכ׳ ואילך הוא בחי׳ השתלשלו׳ עו״ע הנק׳ בפרד״ס, אבל התהוות החכ׳ שלמעלה מהחכ׳ אינו ממהות חכ׳ כלל ונק׳ ח״ס פי׳ שאינו מושג כלל. וזהו ענין שתוק כך עלה במח׳, ואין הענין שאינו זה טעם ח״ו דא״כ הל״ל כך עלה ברצון. אך בחי׳ במחשבה היינו בחי׳ ח״ס טעם הכמוס שא״א להיות מושג לכך נדמה כאלו הוא רצון בלא טעם ונק׳ ח״ס על שהוא מקור החכ׳. אך אין התהוות החכ׳ מבחי׳ ח״ס ע״י עו״ע רק דילוג הערך. וזהו הנק׳ בע״ח ואד״ז במזלא אחיד ותליא שאו״א יונקים מבחי׳ שערות דת״ד הנמשכים ממו״ס. כמו עד״מ למטה דאעפ״י שהשערה נמשכת מן המוח עכ״ז הוא רק מותרי מוחין ואינה ערך לעצם המוחין, כי ניקב קרום המוח טריפה שבזה תלוי החיות, והשערות יכולים לגוזזם לגמרי בלי שום כואב. כך עד״מ המשכת והתהוות החכ׳ דאצי׳ מח״ס נמשל לבחי׳ שערות שזהו דילוג הערך ולא כמו עו״ע שמהות ועצם העילה מתלבש בהעלול כנ״ל ממשל השלשלת. והנה פי׳ שערות ידוע ג״כ שהוא י״ג מדות ונוצר חסד כו׳. והענין כי יש דצח״מ, והנה במדבר יש ג״כ כלול דצח״מ, כי העצמות הם בחי׳ דומם ושערות בחי׳ צומח כו׳. וכן ג״כ יש דצח״מ רוחני׳ בכחות הנפש המדברת, האותיות הם בחי׳ דומם והמדות הם בחי׳ צומח שיש בהם גידול שמתחלה ההתפעלות קטנה ואח״כ מתגדלת, והשכל הוא בחי׳ חי כמ״ש והחכ׳ תחי׳, ומקור השכל שהוא בחי׳ חכ׳ הוא מדבר, כי שרש התהוות הדיבור שהוא האותיות נלקחו מקדמות השכל שבנפש שלמעלה מהשכל כנז׳ באגה״ק

שרשה של זו כן: כנראה חסר כאן איזה תי׳.

כנז׳ באגה״ק ויעש דוד שם: ראה גם בליקוט פירושים שם.

ויעש דוד שם, (ואם שהאותיות הם בחי׳ דומם הרי נש״ב כו׳). והנה בבחי׳ מדבר עצמו שהוא חכ׳ כלול ג״כ ד׳ בחי׳ כנ״ל במשל בנפש המדברת הכלולה מד׳ בחי׳ והן גוף האדם המדבר כלול מד׳ בחי׳ ובחי׳ המדות דח״ס נק׳ צומח ולכן נק׳ שערות שהן בחי׳ צומח שבגוף.

(ג) **והנה** במשל גשמי מובן שדצח״מ הן קרובים זל״ז ומובדלין בערך מבחי׳ חי שיש בו נפש החיונית וכש״כ מבחי׳ מדבר כו׳, וכמו שהגוף האדם ג״כ אין ערוך השערות שהן בחי׳ צומח לגבי אברי הגוף שבהן מלובש נפש החיוני׳ להשכיל כמו הלב ומוח ואפילו לגבי שאר האברים, כך אין ערוך לבחי׳ מדות ונוצר חסד לגבי חסד, ולכן נמשלו לשערות בחי׳ צומח הכלול במדבר כו׳ שאין ערוך אפי׳ לגבי נפש החיוני׳ שבמדבר כ״ש לגבי נפש השכלית וכמו שערות אלו הן הן מקור ושרש להתהוות החכ׳ דאצי׳, וא״כ אין זה בחי׳ השתלשלות עו״ע רק דילוג הערך. וזהו שנא׳ במ״ת וזרח משעיר למו, פי׳ שעיר היינו שער יו״ד כי התו׳ שהיא חכ׳ דאצי׳ נמשכה מבחי׳ ח״ס ע״י שערות לבד. והנה השערה היא בחי׳ וי״ו, וזהו ענין בווין תתקטר אך הוי״ו יש בו יו״ד בראשו והיינו שורש יניקת השערה מן המוח ומה שנק׳ יו״ד להיות כי נודע שיש בחי׳ עשירית מאות אלפים רבבות והנה אלפים ורבבות הם בא״א וגם לפעמים מאות כנז׳ במ״א, מאה ועשרים ושבע שנים חיי שרה. אך מה שיוכל להתלבש בהשערה הוא רק בחי׳ עשרים שזהו בחי׳ יו״ד לבד וזהו שרש ענין משארז״ל נובלות חכ׳ שלמעלה תורה. פי׳ חש״מ היינו ח״ס דא״א שנק׳ חכים ולא בחכ׳ ידיעא כידוע ואורייתא שהיא ח״ע דאצי׳ נמשכת מח״ס רק מבחי׳ נובלות שבה דהיינו בחי׳ מזל ונוצר חסד שהוא בחי׳ שערות לבד, והיינו וזרח משעיר למו כנ״ל. ואח״כ אמר ואתה מרבבות קדש מימינו אש דת למו והוא להיות המשכה מתושב״כ לתושבע״פ שזהו ע״י דכביש באשא. והענין יובן עד״מ ממה שאנו רואים במהות השכל שבאדם כשישכיל אדם איזה סברא חדשה שנופלת לו במוחו אינו נרגש בה עדיין אותיות כלל, אך מיד כשמתבונן בה במוח הבינה ימצאו בחי׳ אותיות באותו השכל והסברא מורגשי׳ באותיות ממש. ויש להבין מהיכן נמצאו ונולדו האותיות בהשכל. אך הענין כי באמת היו האותיות כלולים תחלה ג״כ בשכל רק שלא היו ניכרים למהות בפ״ע ואח״כ במוח הבינה באו לגילוי להיות נרגשים ג״כ. והמשל בזה הנה המים כלולים ג״כ מד׳ יסודות וא״כ יש ג״כ עפר ממש כלול בהמים אך אינו ניכר ונרגש כלל שיש שם עפר רק כאלו אין רק מים לבד, אבל ע״י בישול שיבשלו המים באש יתפרדו חלקי העפר ויהיו ניכרים ונרגשים. והנה עפר הוא בחי׳ אותיות הכלולים בהשכל הנק׳ מים וע״י דכביש באשא הוא בחי׳ הב׳ נעשו מציאות האותיות בגילוי ממש רק שכל ג״כ המתקת הגבורות שלא להיות צמצום גמור וזהו

אלפים ורבבות . . . כנז׳ במ״א: ראה אוה״ת בראשית — א קיג, א. ובלקו״ת ברכה צג, א.

רק שכל ג״כ: כנראה חסר כאן איזה תי׳.

דגליד ברוח. כי הנה האותיות דבתושב״כ נמשך בתושבע״פ כמו פרק השואל במס׳ ב״מ נחלק מוי״ו דזכי ישאל איש כו׳ ווי״ו מוסיף על ענין ראשון משא״כ טנ״ת לא בא בגילוי בתושבע״פ. וזהו שנאמר ואתה כו׳ מימינו אש דת כו׳ היינו התהוות אותיות דתושב״כ ע״י דכביש באשא ומזה נמשך התושבע״פ. ובזה יובן מ״ש וכדה על שכמה ואח״כ כתי׳ ותורד כדה על ידה כו׳, פי׳ כדה היינו כ״ד ספרים דאורייתא לפי שנובלות חש״מ תו׳ היינו מבחי׳ שערות ולכן נאמר וכדה על שכמה שהוא בחי׳ אחוריי׳ ונובלות חש״מ נמשכו כ״ד וכמשל ביטול כד א׳ לגבי הים או המעיין, וזה שא׳ במשה רבינו ע״ה ופני לא יראו כו׳. אך כדי שיומשך עוד מתושב״כ לבחי׳ תושבע״פ שאינה אלא הארה מועטת מבחי׳ תושב״כ לפי שאינה פירוש אלא רק העצם המצות שבתושב״כ. אבל טנת״א שבתושב״כ שכאו״א מרמז על ריבוי רבבות עלמין אינה באה לידי גילוי כלל רק ר״ע הי׳ דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים כו׳ שהוא לבדו הי׳ ידע ולזאת נק׳ שמו עקיבה עקב י״ה שהי׳ ממשיך ומחבר אף בחי׳ י״ה בבחי׳ עקב (וכן עד״ז האריז״ל כדלעיל אות א׳) אבל בתושבע״פ הנגלות אינה באה לידי גילוי כלל הטנת״א שבתו׳ שבכתב (ומשנ״ת דבחי׳ אותיות דתושב״כ הוא בנין התושבע״פ היינו רק ענין ריבוי ויתור האותיות כמו וי״ו מוסיף כו׳. אבל טעם תמונת האותיות למה הוי״ו בתמונה זו ועל מה מרמז לא בא לידי גילוי בתושבע״פ) רק הפי׳ לבד שאינו אלא הארה בעלמא מתושב״כ. וזהו ויאמר העבד הגמאיני נא מעט מים מכדך, שהעבד הי׳ בחי׳ מל׳ בחי׳ תושב״כ ולזאת עבדו זקן ביתו שהי׳ בחי׳ ח״ע תושב״כ המושל בכל אשר לו היינו כל ההשתלשלות דבי״ע שנמשך מבחי׳ העבד כמ״ש מל׳ מכ״ע וזהו הגמיעיני מעט מים מכדך שהגילוי שבתושבע״פ הנמשך בה ממים דכד הוא רק מעט מים מכד זה שרק הארה בעלמא נמשך בגילוי בתושבע״פ ולא כל המים שבכד שבתושב״כ, דהא טנת״א לא בא בגילוי כנ״ל. וזהו ותמהר ותורד כדה על ידה שא״א להיות המשכה זו כ״א ע״י שתורד הכד על ידה היינו שיתלבש הארת החכ׳ בבחי׳ מדות שנק׳ ידים ואז יוכל אח״כ לבא השפעה עד בחי׳ מל׳ שהוא בחי׳ תושבע״פ שמקבלת מבחי׳ ידים דוקא (כנז׳ אצלינו בענין כוס של ברכה שהוא בחי׳ מל׳ דיתבא על ה׳ אצבען יד ימין הנז׳ בזהר בתחלת הספר ע״ש).

(ד) **והנה** מבואר דמעשה דבתושב״כ ותושבע״פ נק׳ חתן וכלה וכל הנ״ל זהו בחי׳ קדושין ואירוסין כמו שקדושין הם אפי׳ בשוה פרוטה כך ענין המשכה כנ״ל מתושב״כ שהוא רק הארה בעלמא ממנה מעט מים מכדך הנמשך לתושבע״פ ג׳ קדושין אבל בשמ״ע שעושין שמח״ת הוא בחי׳ שאחר הנשואין. וזהו שאומרים המשכת טפת מ״ד וכמשארז״ל גבי גשמים משיצא חתן לקראת כלה כדפי׳ בערוך. אך קודם יחוד זה צ״ל חופה והוא עליית תושב״כ ותושבע״פ בבחי׳ סובב כ״ע דקמי׳ חכ׳ ועשי׳ שוין. וזהו מה שאנו אומרים ברגלים והשיאנו כו׳ אזי עי״ז יוכל להיות אח״כ יחוד זה שהוא המשכה פנימי׳ ולא הארה בעלמא כמו הקדושין הנ״ל. והענין כי בחי׳ היחוד עד״מ הוא המשכה שלמעלה מבחי׳ נובלות חכ׳ שלמעלה כ״א מבחי׳

חש"מ ממש. דהנה מבואר למעלה מה שנק' נובלות הוא לפי שהתהוות החכ' דאצי' הנק' תורה מחכ' סתימאה הנק' חש"מ היא באה בבחי' דילוג גדול מבחי' שערות לבד ולא ממהות ועצם הח"ס ועד"מ באדם השכל לגבי כח השכל הוא יש מאין שאין עצם כח השכל מתגלה ונמשך כלל בבחי' השכל המתגלה ולא כמו השכל לגבי המדות שמהות השכל מתלבש לברר המדות כנ"ל. אמנם המשכת הטפה מהאב הנמשכת ג"כ מהמוח כנודע הנה אע"פ שהיא גשמיות מ"מ מלובש בה ממהות ועצם כח המוחין ולא הארה בעלמא שהרי יולד ממנה ולד בשכל ומדות שיהי' כדמיון האב ויש במהותו כח השכלה כמו בהאב ולא הארה בעלמא כמו בגילוי השכלה פרטיות וכמבואר בכמה מקומות (ומכללן בביאור הזהר פ' בראשית ע"פ לא טוב היות האדם לבדו ובפ' נח ובפ' בלק). וכך יובן הנמשל למעלה דבחי' הנובלות תש"מ היינו עד"מ כמו גילוי השכל ממקור השכל שאינו אלא הארה ומזה נמשך בתושב"כ ואח"כ הארה מזה נמשך בתושבע"פ כנ"ל אות ד'. וזה נק' קדושין המשכה מבחי' ג"ע הנק' קדש וכמ"ש ואתה מרבבות קדש. אך בחי' יחוד חו"ב הנה טפה זו נמשכת מפנימי' מקור החכ' שבמוחין שהוא הנק' מו"ס ולא מבחי' נובלות לבד כנ"ל במשל. אלא דלכאורה אינו מובן כיון דהתהוות תושב"כ הנק' חתן הוא רק מבחי' נובלות חש"מ א"כ איך שייך לומר שהיחוד נמשך מפנימיות ח"ס. אך הענין שזהו ענין החופה שצ"ל קודם היחוד שהוא סוכ"ע בחי' כתר שלמעלה מהחכ' ואז ע"ז נמשך גילוי פנימיות מו"ס בתושב"כ הנק' חתן וממנו לתושבע"פ ולכך קדמו ימי החג לש"ת שהן עד"ז ימי המשתה שאחר החופה ונמשכים אורות מקיפים מבחי' סוכ"ע וגם הלולב ומיניו המשכות הדעת כי קטן אינו מוליד והטפה נמשכת מבחי' הדעת דוקא כמ"ש וידע אדם כו'. ואז ע"ז יוכל להיות אח"כ היחוד בשמ"ע שזהו המשכה פנימיות ממש ולא מבחי' נובלות לבד ולכן הוא ש"ת שהתו' עצמה שמחה מגילוי זה כו'. ועפי"ז יובן ג"כ מה שא' אבא בנימין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי, ומבואר שם בפירש"י שגם ללמוד לא רצה קודם התפלה אלא להתפלל תיכף. ובתוס' ושארי פוסקים שאינו ידוע מהו האיסור בלימוד קודם, אבל באמת א"ז שום איסור אלא שמעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה אם מאחר זמן התפלה. והענין דאעפ"י שנת' שהיחוד הוא בשמ"ע היינו דרך כלל כי כל הרו"ש הם כללי' לכל השנה כמ"ש במ"א. אבל דרך פרט נודע בפע"ח שבתפלה דכל יום הוא בחי' היחוד דזו"נ שהם בחי' תושב"כ ותושבע"פ והיינו ע"י קדימות בחי' בכל מאדך בק"ש שזהו המעורר בחי' גילוי חופה עליונה כמ"ש בסידור בפי' כי על כל כבוד חופה. ויחוד זה מתחדש בכל יום כי בכל יום נעשה אדם ברי' חדשה וכל העלאת מ"נ מבירורים דק"נ ע"י מאדך רשפי אש דה"ג כו'. ולכן אם הגיע זמן תפלה ואינו מתפלל וממשיך החופה והיחוד א"כ לימוד התורה

בביאור הזהר . . . ע"פ לא טוב היות האדם: **ביאה"ז (לאדהאמ"צ) ב, א. ביאה"ז (להצ"צ) ע' תרטז. ראה גם אוה"ת חקת ע' תתמו.**

שלומד הוא רק מבחי' נובלות תש"מ הנמשך בתושב"כ מצד עצמו וממנו לתושבע"פ בבחי' קדושין לבד. אבל כשהקדים ק"ש ותפלה ונעשה היחוד א"כ עסק התורה שאח"כ יש ונמשך בחי' גילוי חש"מ ממש ולא נובלות לבד. וזהו ענין עוסק בתו' לשמה פי' לשם התורה עצמה ברכו בתו' תחלה. ועמ"ש במ"א ע"פ כי קולך ערב כו' שאז יש בה עריבות ומתיקות גילוי תענוג העליון המלובש בחש"מ וכנודע וזהו ענין מוריד הגשם שמתחילים לומר בשמ"ע כי בחי' השפעת הגשם בארץ הוא כמשל המשכת הטיפה שכמו שמהטיפה נולד ולד גם הגשם מרוה את הארץ והולידה כו', וגם דכמו שהגשם נמשך טיפין טיפין והיינו ע"י שיורדין בגבורה שממנה בא התחלקות ולכן נמשל המטר לשערות כמ"ש כשעירים עלי דשא שכן הוא ג"כ שערות הראש כל א' גומה בפ"ע כמ"ש בגמ' ואע"פ שבחי' המשכת טיפת מ"ד הנ"ל נמשכים מבחי' פנימי' חש"מ שלמעלה מבחי' נובלות ושערות מ"מ הוא נמשך ויורדת דרך בחי' השערות מזל ונוצר ונקה רק ששרשם למעלה מהשתלשלו' כמ"ש במ"א ע"פ והנצח.

(ה) **ועוד** זאת דכמו הגשמים היורדים בגבורה ג"כ המשכה הנ"ל דכביש באשא כו' ובמים גבורה דעו"ז המלובש במו"ס ועוד זאת דכמו התהוות הגשם הנה אד יעלה מן הארץ שמתחלה האדים דקים מאד ומתגשמים אח"כ ונעשים עב וענן להוריד מטר כמו"כ המשכת הנ"ל במוח ומתגשמת כו'. ומכל הטעמים הנ"ל נק' בחי' מוריד הגשם. וזהו א"ת בניך אלא בוניך שישראל בונין וממשיכי' תושבע"פ מבחי' תושב"כ והבנין הזה בהם לפי שהם בניך ששרשם ג"כ מבחי' זיווג גופני שהיא הטפה הנמשכת מפנימי' המוחין וכמארז"ל ישראל עלו במח' וכבר נת' לעיל מהו במח' לכן ביכולתם הוא להמשיך המשכה זו מבחי' פנימי' ח"ס שבתושב"כ ותושבע"פ כנ"ל. וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. והנה מורשה ג"כ לשון ירושה, והענין כי יש בחי' נשמות הנק' בנים למקום והן בחי' ישראל כי שריתי כו', אבל בחי' נשמות שנק' יעקב הן בחי' עבד ע"ז נא' א"ת בניך כו', ולפי שעלו במח' בפנימי' חכ' לכן ביכולתם להמשיך יחודה להיות מאירוסין נשואין כו'. אבל הנשמות הנק' עבדים מקבלים יחוד זה דרך ירושה דכיון שנמשך השפעה זו בבחי' מל' תושבע"פ מקבלים ג"כ הנשמות דבי"ע הנק' עבד (ועמ"ש במ"א בפי' ואח"כ יאכלו הקרואים) ולכן תגדל השמחה בשמחת התו' בכל ישראל מגדולים ועד קטנים כו'. ועפ"ז יובן ענין פרשה דאליעזר עבד אברהם שנא' ויאמר העבד הגמיאיני נא מעט מים מכדך שיומשך השפע זו אפי' לבחי' נשמות הבאים מסט' דעבד שהוא בחי' בי"ע (ולעיל פי' עבד של תושבע"פ וכמה פנים כו'). וצ"ל למה נא' כ"ז גבי רבקה ומה ענין רבקה לזה. אך הענין כי הנה ארז"ל שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו. והענין כי אברהם הוא חסד ושרשו מח"ס דע"י ויצחק הוא בחי' גבורה ושרשו מגבורה דע"י ולע"ל יהי' הגבורה גבוה יותר כמעלת הזהב על הכסף וכמו"כ יהיו הלוים כהנים כמ"ש בלק"ת ובלק"א. והטעם לכ"ז הוא כי הנה יצחק הוא לשון צחוק עשה לי אלקי' כו', פי' צחוק הוא בחי' התענוג

הנולד מדבר חידוש ופלא. והוא עד״מ כשעושין צחוק מקיניגיא שהוא מלחמות ב׳ חיות כדי שישחק המלך, כך בחי׳ הבירורים דרפ״ח כאשר אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא יהי׳ מזה בחי׳ צחוק אצלו ית׳ להיותו דבר חידוש לבחי׳ הרע דק״נ יתהפך לטוב ויעלה לבחי׳ קדושה, וזהו צחוק עשה לי אלקים דדוקא מבחי׳ שם אלקים המסתיר נמשך הצחוק כאשר אתהפכא חשוכא והסתר זה. וזהו צחוק עשה לי לשון עבר אם גילוי התענוג מזה הוא לעתיד. והנה ענין הבירור ניצוצים דרפ״ח הנ״ל נק׳ העלאות מ״נ וכל העלאה הוא ע״י בחי׳ גבורות דא״ח דוקא. וכמו ענין בע״ת בחילא יתיר שהוא ע״י צעקת הלב בכל לב ונפש ומאד, וכענין ראב״ד שיצתה נשמתו בבכי׳ וארז״ל יש קונה עולמו בשעה א׳ והוא בחי׳ אר״ח (משא״כ בחי׳ אברהם זקן בא בימים מדרגא לדרגא כמ״ש בזהר על פסוק זה) עד שעולה לבחי׳ גבורה דע״י מקור כל הגבורות, והיא המתלבשת במו״ס שהיא למעלה מבחי׳ מו״ס כי בחי׳ ע״י הוא בחי׳ תחתונה שבמאציל כו׳ רק שמתלבשת ויורדת במו״ס כדי להיות שרש הנאצלי׳ כו׳. והנה אברהם הוא בחי׳ אבר מה שהוא המשכת גילוי אלקות מלמעלה למטה בבחי׳ או״י וכמו בחי׳ צ״ג צדיק שהוא משפיע וממשיך מלמעלה למטה והוא בחי׳ חסד ועכשיו בזמן הגלות שעדיין לא נתברר כל בחי׳ ק״נ עיקר העבודה הוא דוקא בהמשכות אלקות ולכן השוב צ״ל יותר מהרצוא וכמ״ש לשבת יצרה והיינו כי מבחי׳ הגבורות יש שורש יניקה לחיצוני׳ יותר מבחי׳ החסדי׳ כידוע המאי׳ דרישא דעשו בעטפוי דיצחק, ולכן ארז״ל ובחרת בחיים זו אומנות ובע״כ אתה חי להמשיך האור למטה דוקא. וזהו שעכשיו הכהנים הם העיקר והלוים טפלים להם כמ״ש נתונים המה לאהרן, כי השוב הוא העיקר. אבל לע״ל שיבררו כל הבירורי׳ ויזדכך כל העולם ובלע המות לנצח כו׳ ואז אדרבה יהיו הגבורות יותר נעלים מבחי׳ החסדי׳ מטעם הנ״ל דעיקר הצחוק והתענוג העליון הוא דוקא מבחי׳ בירורים בהתהפכות מדות הנפש הבהמיות שזהו בחי׳ העלא׳ מ״ן והוא הדבר חידוש, ולכן יהיו הלוים כהנים ויאמרו ליצחק כי אתה אבינו בחי׳ גבורות דא״ח שהוא בחי׳ בעלי תשובה זהו הגורם עיקר התענוג עליון, כי אברהם שהוא המשכה מלמעלה למטה לא ידענו כו׳, וכענין נקבה תסובב גבר א״ח עט״ב, וז״ש אם ישראל עושין תשובה מיד נגאלין דהא בהא תליא. והנה יצחק ורבקה הם בחי׳ אחד ששרשם בגבורה דע״י, רק שיצחק בחי׳ מ״ה ורבקה בחי׳ ב״ן, ונודע דכל גילוי הוא מבחי׳ ב״ן שהוא בחי׳ מל׳ וזהו בחי׳ הגילוי. ולכן נאמר ברבקה ותרד העיינה להתלבש במו״ס ולכן א׳ לה העבד הגמיעיני ותורד כדה מעל ידה כמשנ״ת. (וביאור הדברים הנה בזהר פ׳ נח ופ׳ תולדות דקל״ה ע״ב מעין גנים דא אברהם באר מים חיים דא יצחק, ומבואר אצלינו ע״פ עלי באר כו׳ דמעין גנים הוא בחי׳ המשכת מ״ד בחי׳ עולם התיקון ובאר מ״ח הוא בחי׳ העלא׳ מ״ן דא״ח ובירורים דתהו וזהו גבוה יותר כי המלאכים דתהו הם לפני מלוך מלך לבנ״י בתיקון וכן העלא׳ מ״ן הוא ע״י יצחק דוקא שלכך חפר הוא הבארות וכתי׳ בו וימצא באר מ״ח, משא״כ בארות דאברהם לא נתקיימו כי סתמום פלשתים וכמ״ש במ״א דכל התעוררות העבודה וההתהפכות מדות נה״ב הוא דוקא ע״י בחי׳

גבורות כמו שארז״ל לעולם ירגיז יצ״ט על יצה״ר בקול רעש ורוגז דוקא כו׳ להשפיל עצמו עד לעפר, ורב תבואות בכח שור כתיב, ולא קראתי לשורי שורי אלא לשורי שדה כי בחי׳ גבורות דפני שור מהשמאל שממנו נמשך החרישה דמרפי ארעא לבטש נה״ב הוא עיקר השדה וקיומו ממש, נמצא העלאת מ״ן נמשך בבחי׳ יצחק דוקא אלא דעכשיו להמ״ד שהוא המשכת אלקות מלמעלה למטה בתומ״צ והשוב הוא העיקר דוקא כנ״ל להיות כדת של תו׳ אכילה מרובה משתי׳ אך היינו דוקא אחר קדימת העלאת מ״ן. אמנם לע״ל דכתי׳ נקבה תסובב גבר שיתגלה שרש האורות דתהו והנמשכים ע״י העלאת מ״ן שהוא למעלה מבחי׳ המשכת מ״ד. וז״ש ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים ולא נא׳ מטר אלא לרמז אדרבה הארץ תשפיע למטר השמים ונודע דמטר השמים זהו המ״ד והמשכת אלקות שמלמעלה למטה כמש״ל בענין מוריד הגשם וכמ״ש בלק״ת תהלים פ״ז, והארץ שהיא המל׳ המעלה מ״ן תשתה ותשפיע לבחי׳ מטר השמים כמ״ש א״ח עט״ב, והיינו לע״ל דוקא אבל עכשיו תשתה ומקבלת ממטר השמים כו׳, וממילא מובן דמה״ט גופא אמרו ליצחק כי אתה אבינו כו׳, דהכל דבר א׳. ועפי״ז יובן מה שא׳ ברבקה ותרדה העיינה, והנה מעיין זה משמע דהוא בחי׳ חש״מ, שהרי הכד הנמשך ממנו הוא כ״ד ספרין דאוריי׳ נובלות חש״מ. וא״כ איך נא׳ ותרד דמשמע שזהו ירידה לגבי רבקה. אבל באמת כן הוא עם היות דמעיין זה הוא שרש המ״ד שהוא פנימי׳ חכמה שלמעלה מבחי׳ תורה הנק׳ נובלות כנ״ל באריכות, מ״מ לגבי רבקה שהוא בחי׳ גבורה דא״ס שהוא בחי׳ תחתונה שבא״ס, א״כ אפי׳ להתלבש בחש״מ הוא ירידה גדולה, אלא שזהו ע״י גבורות וצמצומים ונק׳ לכך גבורות דע״י גילוי בחי׳ זו יהי׳ לע״ל. ובזה יובן מ״ש בסידור בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה איך דעיקר גילוי בחי׳ נשואין יהי׳ לע״ל כמ״ש כי בועליך עושיך. אבל מ״ת הוא רק בחי׳ אירוסין ע״ש באריכות. ואין זה סותר למש״כ כאן דמשמע עכשיו הוא ג״כ בחי׳ נשואין. אך הענין דודאי בש״ע נמשך בחי׳ מ״ד מפנימי׳ ח״ס שזהו הנק׳ נישואין ר״ל בחי׳ היחוד, אך לע״ל יהי׳ הגילוי בחי׳ זו למטה ג״כ משא״כ עכשיו הגילוי רק למעלה. ועוד זאת שלע״ל יהי׳ בורא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר בגילוי שורש האורות דתהו ע״י העלאת מ״ן שזהו למעלה מבחי׳ המשכת מ״ד, משא״כ עכשיו כנ״ל. ולכן עיקר בחי׳ נשואין היא לע״ל בב״א. וגם לגמליך אשאב להריק ברכה ג״כ למטה וכמו שנת׳ למעלה.

הנה אנכי נצב על עין המים.

א) בעמה״מ שער או״א ס״פ מ״ה דע״ט א׳ בענין אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר למלאות בארה מהמעיין שהוא יסוד דאבא כו׳ גם

הנה אנכי נצב: בוך 1065 ע, א גוכתי״ק.

אליעזר לקח לו סימן הבאר הזה אלא שקראו עין כי אברהם ששרשו המלביש חסד דזעיר (לכאורה יותר י"ל המלביש חסד דא"א) הוריד בפעולת גמילת חסד הארת טוב עין הוא יברך כו' עכ"ל, וענין טוב עין מבואר בזח"ג נשא דק"ל ע"א, ואפ"ל שזהו הנה אנכי כ"ע נצב על עין, אז נק' העין טוב עין, וזהו יבא טוב ויקבל טוב מטוב מבחי' טוב עין, והנה עין כולל ב' ענינים לשון עין הרואה ולשון מעיין, ועמ"ש ע"פ עין בעין יראו בהגהות לד"ה ששת ימים תאכל מצות שבסידור וי"ל ב' בחי' עין בעין הם ג"כ ב' מעיינות מעיין גנים ובאר מ"ח, מ"ן ומ"ד, וע' לק"ת פ' מסעי בענין וירד הגבול מקדם לעין, ומענין עין לא ראתה כו' יעשה כו', עיקר הראי' בעין בשחור שבעין כמ"כ המעיין נובע מעפר, וע' בד"ה קדושים תהיו בענין לרוקע הארץ על המים דוקא ע"י עברם של המים בעפר הארץ נעשו מ"ח וזהו כמו עין הראי' ע"י השחור שבעין, ועמ"ש ע"פ בכה תבכה, על מניעת ונהר יוצא מעדן, וע"י בכיי' זו עיני יורדי מים יומשך ומעיין מבית ד' יצא כו'. עין משפט היא קדש פ' לך לך יד ז ת"י עינא דמי מצותא וכן פרש"י א"כ פירושו לשון מעיק, ובמד"ר שם דורש לשון עין ראי' גלגל עינו של עולם כו'. שופטים ט"ו י"ט עין הקורא לשון מעיין. כל מעייני בך במכלול סוף ערך עין, ר' יונה פירשו ע"ד ממקור ישראל, והוא פירוש לשון עיון ומחשבה. ורבקה יוצאת בניר ע"פ וד' פקד את שרה.

ותאמר גם לגמליך אשאב, כ' בחיי שם הגבורה, היינו כמ"ש הבחיי ע"פ יהודה אתה, שנרמז שם בר"ת הפסוקים שם אגל"א ר"ת אתה גבור לעולם אד' כמ"כ כאן א' של ותאמר עם ר"ת גם לגמליך אשאב זהו ש' הנ"ל ועיין מענין שם זה בסידור בכוונת המקוה שזהו ענין ש' אלד משכיל אל דל כו' וג' דגבורה זו אינו מדה"ד כ"א ע"ד אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום וכענין גבורות גשמים שיורדין בגבורה וכענין איזהו גבור הכובש את יצרו ונאמר ע"ז טוב ארך אפים מגבור ועד"ז נאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, הרי גבורה זו זהו תגבורת החיות יותר משבעים שנה כו'.

פ' חיי שרה, כ"ה ח'

ויגוע. רבות פ' חיי פס"ח. ופ' וילך משה.

ותאמר גם לגמליך אשאב: כרך 1014 ער, ב גוכתי"ק.

ויגוע: כרך 1100 קטו, א. גוכתי"ק.

פ׳ תולדות

(לד״ה ואלה תולדות יצחק באוה״ת תולדות כרך ד׳ דף תשצט, א *)

[שו״ה מאה — כו׳] וע׳ בזהר פ׳ חיי דקכ״ג א׳ בענין מאה שהוא מבחי׳ הכתר שממשיכי׳ בחי׳ זו ע״י מאה ברכות.

[דף תת, א שו״ה זבח — כולו] (מיהו רש״י פי׳ פי״ח דשבת דעיין תפלה הוא בכלל גמ״ח כמ״ש גומל נפשו איש חסד והיינו משום דהתפלה היא כנגד תמידין ועדיף משאר זבחים).

[דף תתא, ב שו״ה סממני — כו׳] הנה גם דוגמת בברייתו של עולם ברישא חשוכא כו׳ ולכן עיזי מסגן ברישא כו׳ ואח״כ מבררים זה וזהו ועשית יריעות עזים לאהל כו׳ וכמו שבתחלה נולד הקש והתבן ואח״כ בא החטה בטנך ערמת חטים וכמ״ש ברבות ע״פ ואלה המלכים כו׳ כמו״כ במתן תורה תחלה החזיר התורה לישמעאל כו׳ ואח״כ כו׳ ועזח״ג פנחס דרמ״ט ע״ב זמנא קדמא נפיק דמא כו׳ ובבה״ז שם ע״ד לפתח חטאת רובץ עכ״ה.

[דף תתב, א שו״ה קיצור] קיצור וא״ו מוסיף הוא״ו דעת המברר המדות ע״ד ובדעת חדרים ימלאו ואו יעקב אות אמת שעל ידו נמשך תוס׳ האור מהכתר, גם אלה תולדות יעקב יוסף שהוא בחי׳ יוסף ה׳ לי בן אחר שמבחי׳ אחר יתהפך לבן זהו ע״י היחוד מ״ד ומ״ן שעי״ז מתברר, נמצא שגם תוס׳ הברכה של בירור הניצוצים מלמטלמ״ע הוא ע״י הוא״ו, שמות כשמת, יעקב, קדוש קדש ו׳.

[דף תתג, א שו״ה נמשך — לב כו׳] בכי״ק נוסף: והעומר שעורים הוא לברר שלא יהא בחי׳ זו.

[דף תתד, א שו״ה כו׳ והנה, אחר תיבת כו׳] וזהו כשם שא״א לעולם בלי רוחות כך א״א לעולם בלי ישראל ועמ״ש מזה בת״א פ׳ בשלח בד״ה אכלוהו היום ומ״ש בד״ה מזוזה מימין בענין רוח אייתי רוח ואמשיך רוח והנה.

[דף תתד, ב בסיום המאמר] קיצור אות ו׳. לפי גדולתו הי׳ מפלתו ואפ״ל כמו השגעון והשטות הנמשך מנפילת החכמה והדעת גרוע ונבזה יותר משאר חולי, וכן

---

*) המאמר נמצא בבוך 1014 שיח, א (חלק מהמאמר הוא בגוכי״ק) עם הוספות על צד הגליון — הנעתקות כאן.

זמ"ל דתהו ז' פעמים אדם גימ' שוטה וזהו שצ"ל מעשיו מרובין מחכמתו וא"כ זוהמת הנחש ערמה וחכמה דקליפה כמו חרטומי מצרים גם ע"ד ד' נהרות, מים הרעים, ענין נעץ קנה בים ועלה שרטון.

ז) הזוהמא מתחלקת לד' רוחות רוח שטות רוח זנות כו' ובקדושה רוח נכון רוח טהרה כו' והתורה נק' עד יערה עלינו רוח ממרום גם רוח ממשיך רוח, לכן מ"מ להיות מ"ת עד שפסקה זוהמתן ולע"ל ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

ואלה תולדות יצחק, בתו"א. ויעתר, נת' במ"א. ורב יעבוד צעיר עיין בתו"א בד"ה ונתתי לך מהלכים כו' ובד"ה וכל בניך כו' ורב שלום כו'. ויצא הראשון עיין במ"ר בזכות ולקחתם כו' ביום הראשון כו' ועמ"ש סד"ה ביום השע"צ בפי' זכרון ליום ראשון כו' שהוא מה שלמעלה מסדר השתלשלות בחי' כתר, וענין אני ראשון הנה אני אותיות אין כו' כמ"ש בע"ח סוף שער שני ונק' רישא דעמא ולכן נק' אני ונק' אין כו' ובשער מ"א ספ"ג כ' כי הכתר הוא ראשון והוא אין והוא אני כו', ופי' אני היינו מל' דא"ס שנעשה כתר הנק' ראשון כו', ומה שנק' עשו ראשון בבחי' שרשו בעולם התהו שיצא ראשון כו', ובענין אדמוני עיין זח"ג ס"פ מצורע.

שמות כשמות וי"ל כי באר יצחק העלא' למקיף צ"ל תחלה המשכ' אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת ע' ריח בני בהנ"ל יובן באר שבע ב"פ כי יצחק קרא שם מחדש ובא"ש השני מל' יצאו מ"ח מירושלי' אל בינה ים הקדמוני כו' ע' ביאור מ' הזהר כי"ה ויצא תקס"ז.

ואלה תולדות: **בוך 1014 שיח, א גוכתי"ק.**
שמות כשמות: **בוך 1135 נה, ב גוכתי"ק.**
לד"ה ראה ריח בני: **בוך באב' 31 רכט, א.**

פ' תולדות ע"כ כו' באר שבע ק' הא בפ' וירא נאמר ע"כ קרא וכו' בא"ש,

ותירץ רבינו ז"ל כי יש ב' בחי' בא"ש בינה נק' בא"ש שממנו נובעי' שבעה מדות ומל' נק' ג"כ בא"ש שמקבלת משבעה מדות, וביאור דבריו, עפמ"ש כעיר שחוברה לה יחדיו ושבעה ושבעה מוצקות, כי אתה אבינו, והענין יש אהבה הנמשכת כמים בחי' לדבקה בו טבע המים לדבק ויש אהבה כרשפי אש לאהפכא חשוכא לנהורא וע' בד"ה ושבתה הארץ שיש מעלה ברשפי אש כו' ובד"ה וראיתם אותו שע"י האש משתנה הדבר משא"כ המים, אמנם יש מעלה במים שאהבה זו אין לה הפסק כמו המים שמהלכים תמיד בנהר או באר, וע' ענין מים ואש בד"ה ושאבתם, והנה יש במים ג"כ ב' בחי' נהר ומעין או באר שהמעין ובאר הם מים חיים, ויובן עפמ"ש במ"א (בד"ה והנה רבקה יוצא') ההפרש בין כשהמדות נמשכי' מבינה לבד או שנמשכי' ע"י הדעת דכשנמשכי' מהדעת הם בחי' פנימיות ונת' שם ע"פ שאלת ר"ת בן תרדיון מה אני לחיי העוה"ב כו' ע"ש, ועד"ז י"ל שזהו בחי' באר כי יסוד דאי' שבו מלובש הדעת נק' באר, וכ"ז הוא מלמעלמ"ט, וזהו באר שבע דאברהם, כי אברהם תיקן תפלת שחרית חסד, אך יצחק תיקן תפלת מנח' אחר שהאדם הולך לעסקיו וטרוד אעפ"כ יהי' בחי' באר והוא מלמטה למעלה מחמת ההסתר תגדל הצעקה וזהו הראיני את מראיך בחי' או"ח, וי"ל שזהו ע"י דעת עליון שלמעלה מדעת הנ"ל שביסוד אי' כמש"ש ע"י ד"ע נמשך אה"ר בחי' בהמה יהי' אדם כו' וזהו כי אברהם לא ידענו בחי' דעת שמלמעל' למטה אעפ"כ כי אתה אבינו ע"י בחי' יצחק צחוק וכו' מבחי' ש' אלקי' המסתיר עמ"ש בענין מעין גני' באר מ"ח שזהו ענין תיקון ותוהו וא"כ הבא"ש דיצחק בירור מדו' נה"ב דתהו משא"כ באר מ"ח דאברהם מדות דנה"א, ולכן יצאו מ"ח מירושלי' אל וכו', וזהו שבעה ושבעה, שחוברה לה בינה מלמעל' למטה ומל' מלמטלמ"ע חוברה יחדיו. עוי"ל פי' כי אתה אבינו הנה אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם חטה ומבואר בד"ה וספרתם לכם ממחר' שזהו דעת הנעלם וכו' ע"ש וזהו כי אברהם לא ידענו הנמשך מד"ת הנגלה כו' וע' פי' זה בד"ה כי אתה אבינו כו' וזהו בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא והוא למעלה מבחי' אי' כונן שמים בתבונה היינו בא"ש שמלמעלה למטה וע' ד"ה רני ושמחי בת כו' אחע"ב.

פ' תולדות . . . באר שבע: בוך 1135 מב, ב גוכתי"ק.
בד"ה ושבתה הארץ: לקו"ת בהר מ, ג.
בד"ה ושאבתם: לקו"ת סוכות עח, ג ואילך.
עמ"ש בענין מעין גנים: ראה אוה"ת חקת ע' תתעט.

עמ״ש ע״פ ויעתק משם בבוך בראשית ב׳* וע׳ בה״ז ומ״ש ע״פ ונחך ד׳ תמיד בבוך יהושע בישעי׳ סי׳ נ״ח.

בפ׳ תולדות כ״ו כ״ב ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות כי עתה הרחיב ד׳ לנו ופרינו בארץ. ובמד״ר פ׳ תולדות פס״ד ורבנן אמרי חמשה בארות חפר בבאר שבע כנגד חמשה חומשי תורה, ויקרא שמה רחובות כנגד משנה תורה שנאמר במשנה תורה כי ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך והוא בפ׳ ראה י״ב ך׳ ובמד״ר פ׳ כי תשא פמ״א דף קנ״ה ד׳ אמרו עבור שהביאו לשני בקרים כל מלאכת המשכן מה זכו להרחיב הקב״ה את גבולן שנאמר כי ירחיב ה׳ אלקיך את גבולך הוי מתן אדם ירחיב לו, וכמ״כ הוא במד״ר פ׳ ויקרא פרשה ד׳ דף ק״ע ד׳ ע״פ מתן אדם ירחיב לו, א״ר אבהו כתיב השמר לך פן תעזוב את הלוי וכתיב בתריה כי ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך וכי מה ענין זה לזה אלא אמר הקב״ה לפי מתנותיך מרחיבין לך, ובמד״ר פ׳ ראה ע״פ כי ירחיב מפרשו תחלה על יוסף הצדיק שנאמר בו העמדת במרחב רגלי שהשליטו על כל ארץ מצרים, ואפ״ל ע״ד שפירש בזהר פ׳ תולדות דף קמ״א סע״ב דרחובות נק׳ יסוד דאצי׳ ולפי שיוסף נעשה מרכבה ליסוד דאצי׳ ע״י שמירת הברית ע״כ נאמר בו העמדת במרחב רגלי, ואח״כ מפרש המד״ר שם פסוק העמדת במרחב רגלי על ישראל שנאמר בהם כי ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך, לפ״ז נ׳ דלא קאי על ארץ קני קניזי קדמוני שזה יהי׳ לע״ל אלא כי גם עכשיו הרי נק׳ א״י ארץ טובה ורחבה ועיין מזה באג״ה סי׳ י״ז ד״ה נודע דבאתעדל״ת מ״ש בפי׳ רחבה מצותך מאד, שקאי על מצות הצדקה שעי״ז נמשך לע״ל גלוי סוכ״ע שלמעלה מהגלוי שבג״ע שהוא מבחי׳ ממכ״ע עכ״ד וזהו ג״כ ענין מתן אדם ירחיב לו, וא״כ לפ״ז י״ל ג״כ פי׳ ויקרא שמה רחובות ע״ש כי ירחיב היינו שבבאר זה שהוא מל׳ יומשך בה גלוי סוכ״ע אז נק׳ רחובות ע״ד רחבה מצותך מאד, והמשכה זו באה ג״כ ע״י צדיק יסוד עולם כי ענין צדיק שהוא בעל צדקה והרי בצדקה נאמר מתן אדם ירחיב לו ואפ״ל כי הבינה נק׳ רחובות הנהר ע״ש שבה מאיר ע״ק ויסוד נק׳ ג״כ ונהר יוצא מעדן א״כ ממשיך במל׳ הנק׳ באר מרחובות הנהר כו׳.

עו״ש במד״ר ס״פ ראה מפרשו על מצות צדקה, ואח״כ מפרשו על א״י שהקב״ה ירחיב את א״י ע״ד המגלה הזאת כו׳ כשהיא נפתחת היא מודעת כמה היא, ור״ל עכשיו א״י היא נמשלה למגלה כשהיא כרוכה ולעתיד תפתח, ואפשר לבאר זה ע״ד מ״ש בבה״ז ס״פ תולדות בד״ה ויקרא שמה רחובות בהיות דהמל׳ פעמים נקודה חדא מפני שליטת החיצונים כו׳ (ור״ל ע״ד אמלאה החרבה, כלום נתמלאה צור כו׳ ואז נשארה המל׳ רק בבחי׳ נקודה חדא וע׳

ויעתק משם: בוך 1098 מד, ב גוכתי״ק. בוך 54 שיד, א. בוך 229 צה, א — הוספה מכת״י זה.

בראשית ב׳: ביאוה״ז כרך ב׳ ע׳ תרסח.

מ״ש בבה״ז ס״פ תולדות: דף טז, ב.

מזה בלק"ת פ' במדבר בד"ה להבין ביאור הדברים הנ"ל בענין במדבר סיני, ושם פ"א בשם הע"ח שער מיעוט הירח פ"ב ושער מ"ח פ"ג) ולפעמים תגדל בכל קומתה בעשר ספירות כל אחת כלול מיוד עד אין שיעור לרחבה כו' ואז נק' רחובות כי הרחיב ה' בנין המל' עכ"ד שם ועד"ז יש לפרש ענין שהקב"ה מרחיב את א"י וזהו ענין כי ירחיב ד' אלקיך את גבולך, ויש להעיר לזה מענין הנזכר בזח"ג פ' בלק דקצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאוה כו' עד וע"ד כתיב גבורי כח עושי דברו דמתקנין ליה להאי דבר, עוד במד"ר ס"פ ראה מפרש ענין כי ירחיב ד' אלקיך את גבולך על ירושלים מי יכול לראות בשלוותה של ירושלים כשירחיבנה הקב"ה, ושם חסר סוף המאמר, ויש להעיר ממ"ש בלק"ת פ' מסעי בהביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השני בענין עתידה א"י שתתפשט על כל העולם כולו. עוד יש לפרש ענין באר רחובות ע"ד מ"ש במשנה תורה פ' שופטים י"ט ח' ואם ירחיב ד' אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ופרש"י לתת לך ארץ קיני קניזי וקדמוני, והיינו כמ"ש במא"א אות קוף סעיף מ"א דקיני קניזי קדמוני הם הג' קליפות שכנגד בינה חכמה כתר, שעכשיו אין הבירור רק בז"ת ולע"ל יותנו גם מבחי' כח"ב דקליפה ואז יהי' הכנור של עשר נימין כמ"ש בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל, ויתרחב גבול הקדושה שעכשיו הם רק ז' היכלות, אלא שהיכל קדה"ק כולל ג"ר ולכן היה הכנור רק של ז' נימין כנגד ז"ת אבל עצם ג"ר לא בא בגילוי ולע"ל יאירו בכנס"י גם בחי' כח"ב בקביעות, וזהו ענין ואם ירחיב, ועד"ז הוא ענין הבאר הנק' רחובות.

קיצור. רחובות זהו ע"ש כי ירחיב ד' אלקיך את גבולך בפ' ראה, והיינו ע"י צדקה כמ"ש מתן אדם ירחיב לו, כי ביצחק נאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא וארז"ל ואין זריעה אלא צדקה, וזהו ענין אור זרוע לצדיק, ובצדקה כתיב רחבה מצותך מאד בלי גבול פי' שע"י הצדקה נמשך גלוי סוכ"ע באג"ה סי' י"ז ועיין בת"א פ' שמות בד"ה הבאים ישרש יעקב מזה, ובהביאור שם, ובזהר תולדות דקמ"א סע"ב משמע דרחובות זהו צדיק יסוד עולם י"ל שהמשכה זו באה למל' ע"י יסוד וכמ"ש בזהר ויצא דקנ"א ע"פ והנה שלשה עדרי צאן רובצים על הבאר וכמ"ש במ"א דשורש נה"י נמשך מהכתר כו' וגם ענין צדיק ה' בכל דרכיו היינו שהוא בעל צדקה, כמ"ש באג"ה שם, ועוי"ל היסוד נק' רחובות כי לעולם היסוד של הבנין הוא רחב יותר מהבנין שעליו כמ"ש במשנה במסכת מדות עלה אמה וכנס אמה זה היסוד, נמצא היסוד של המזבח הי' רחב יותר מהמזבח שעליו, והנה בגשמיות היסוד הוא למטה מהבנין שעליו אבל למעלה הוא להפך שהיסוד הוא למעלה וא"כ ג"כ הוא עכ"פ רחב יותר מבחי' מל' הנסמכת על היסוד, עוד מפרש במד"ר ס"פ ראה ענין כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך על כללות א"י שירחיבנה הקב"ה וכן על ירושלים, היינו שעכשיו

בגוכי"ק בצד ימין של העמוד ישנו הג"ה ולא נסמנה מקומה בפנים: וע' בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י בענין ארץ טובה ורחבה דקאי על תשבע"פ.

קומת המל׳ רק עד נה״י ולע״ל יהיו שוין בקומתן, עוי״ל ע״ד עתידה א״י שתתפשט על כל העולם כולו, וגם ע״ד שלע״ל נאמר ואם ירחיב ד׳ אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך שיותן לנו גם ארץ קני קניזי קדמוני שהם גם הג׳ קליפות שכנגד כח״ב ואז יהי׳ הכנור של עשרה נימין ועיין בבחיי פ׳ בהעלותך.

עוד הובא פסוק ויעתק משם במד״ר במגלת רות בפרשה ב׳ ע״פ והדברים עתיקים כו׳ הדברים הללו נאמרו ממעתיקו של עולם כד״א ויעתק משם ואפ״ל ע״ד מש״ש תחלה בפי׳ והדברים עתיקים זה דוד ושלמה שנשתתפו לפני הקב״ה בבנין בהמ״ק ופי׳ המ״כ ולפיכך נק׳ עתיקים שהקב״ה נק׳ עתיק יומין, וכמ״כ י״ל פי׳ ויעתק משם שנשתתף עם עתיק יומין כי כריית הבאר מורה ג״כ על הבחי׳ המאירה בבהמ״ק כמ״ש הרמב״ן בפי׳ החומש, כגן רוה וכמוצא מים הם דוגמת נפשך ועצמותיך שזהו אור וזהו כלי, בעתיק יש ב׳ פירושי׳ שנעתק מהעולמות או כמעתיק מספר לספר כך י״ל מעתיקו של עולם שבריאת העולמות אף שהוא יש מאין נק׳ מעתיק כי עלמא תתאה הוא כגוונא דעלמא עילאה כמ״ש ג״כ באלשיך ר״פ בראשית ע״פ ואהיה אצלו אמון, כמ״כ י״ל ביצחק הפי׳ הא׳ ויעתק משם כמו התרגום ואסתלק שסילק א״ע מכל עניני עוה״ז ע״ד ועמך לא חפצתי, הב׳ לשון העתק מספר אל ספר כך העתיק מבאר העליון דבינה לבאר התחתון דמל׳ כו׳ ע״כ נק׳ המל׳ רחובות דוגמת הבינה.

קיצור. ויעתק משם ע״ד והדברים עתיקים שנעשו שותפים לעת״י, וענין עת״י יש ב׳ פירושים האחד שנעתק ע״ד קדוש ומובדל, ופי׳ עתיק יומין ע״ד המתנשא מימות עולם ימות עולם הם ו״ק דאצילות והוא יתברך מרומם ומתנשא מהן כדפי׳ בלק״ת פ׳ בהעלותך בד״ה מנורת זהב ספ״ו, ובד״ה ועתה יגדל נא פ״א, ובהביאור שם שנעתק מן המדות הנקרא יומין ומרומם ומתנשא מהן והוא מלשון המעתיק הרים כו׳ והוא ע״פ לה״ק המתנשא מימות עולם, ועיין בת״א פ׳ מקץ בד״ה כי עמך מקור חיים בפי׳ המגביהי לשבת, ובד״ה וארא אל אברהם בענין פי׳ יחיד ופי׳ אחד, הב׳ מלשון אשר העתיקו אנשי חזקיה שהוא ענין שמעתיק מספר אל ספר, וכך פי׳ עתיק יומין שממל׳ דא״ס נמשך להיות עתיק יומין דאצי׳ וכן ממל׳ דאצי׳ נעשה עת״י לעולם הבריאה כנזכר מזה בלק״ת פ׳ חקת בסד״ה ביאור ע״פ על כן יאמרו המושלים באו חשבון גבי וענין עיר סיחון כו׳ ועיין מזה ג״כ בהביאור ע״פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום, ב׳ פירושים אלו וממש״ש אפשר לפרש דב׳ בחי׳ אלו זהו ענין מ״ה וב״ן דעת״י שבחי׳ מ״ה דע״י זהו ענין שמרומם מובדל ומתנשא מימות עולם שהם המדות דאצי׳, ובחי׳ ב״ן דע״י זהו שיורד ונמשך להיות כתר דאצי׳ כי ש׳ ב״ן גימטריא בהמה, ואיתא במא״א אות הא בתחלתו הא זעירא נק׳ מלכות דא״ק שהקטינה אור להתלבש באצילות, ונק׳ ג״כ בהמה רבה כמ״ש בלק״ת פ׳ אמור בד״ה והניף את העומר ע״ד רוח הבהמה היורדת למטה כמ״ש בד״ה להבין ענין ברכת חתנים, ושם מ״ה דע״י המרומם ומתנשא

זהו ע"ד רוח האדם שם מ"ה עולה למעלה ליכלל בעצמות אור א"ס כו' וכך בענין ויעתק משם דגבי יצחק יש ב' פירושים אלו.

והנה בזהר פ' תולדות דקמ"א א"ב ע"פ ויעתק משם הקדים לזה פסוק ונחך ד' תמיד והשביע בצחצחות נפשך בישעי' סי' נ"ח י"א, ונראה דהשייכות הוא משום דבפסוק זה נאמר והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ע"כ שייך זה לפסוק ויחפור באר אחרת כו' עוד הקדים בזהר אח"כ פסוק חכמות בחוץ תרונה היינו משום דשם נאמר ברחובות תתן קולה ע"כ זה שייך לענין ויקרא שמה רחובות, והנה מתחלה נעמוד להבין הפירוש המלות של הזהר, בהאי קרא אתתקפו מארי מהימנותא דאבטח לון לעלמא דאתי דכתיב ונחך ה' תמיד בהאי עלמא ובעלמא דאתי, וע' מק"מ וכן פי' במד"ר בשה"ש סד"ה לריח שמניך טובים דפי' ונחך ד' תמיד קאי על עוה"ב ח"ל בפי' פסוק כי זה אלקים אלקינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות בשני עולמות העה"ז והעה"ב בעה"ז דכתיב כי ה' אלקיך ברכך בפ' ראה ט"ו ובעוה"ב דכתיב ונחך ד' תמיד, הרי מפרשים מלת תמיד שאין לו הפסק כלל, ובמד"ר ריש פתיחתא דאיכה התמיד אלו ישראל דכתיב והגית בו יומם ולילה, וע' בת"א סד"ה ואתה תצוה בפי' להעלות נר תמיד, ובתורה כתיב לא ימיש כו' והגית בו וע' מענין לא ימיש בזח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א משום ועל יובל ישלח שרשיו כו' ונהר יוצא כו' לכן כמ"כ כאן ונחך ד' תמיד כו' שהרי מסיים וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, וא"כ י"ל ונחך ד' תמיד היינו ע"י עסק התורה הנק' תמיד ע"ש לא ימוש כו' נחית בחסדך עם זו גאלת כו' נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן כו' בהתהלכך תנחה אותך משלי סי' ו' כ"ב ובמד"ר פ' תרומה פל"ג קרוב לס"פ אבל התורה משמרת בעליה שנאמר בהתהלכך תנחה אותך, וע' מזה ג"כ במד"ר פ' נח ס"פ ל"ה וע' מענין נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן בלק"ת פ' במדבר בד"ה במדבר סיני באהל מועד דרוש השני בתחלתו, ובת"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י, איך בחי' יצ"מ שיש בכל יום הוא ע"י התורה כו', ועמ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בפי' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם.

עוד פי' בזהר שם כיון דאמר ונחך ד' מאי תמיד אלא דא תמיד דבין הערבים דאיהו אתתקף תחות דרועוי דיצחק, ודא הוא חולקא לעלמא דאתי, ור"ל דמפרש תמיד על ענין קרבן תמיד ועמ"ש ע"פ עולת תמיד העשויה בהר סיני, ושם פי' דעולת תמיד עיקרה מצד האהבה שבנה"א הנק' אחותי כו' וע' בד"ה חכלילי עינים בענין אה"ר שמצד שורש הנשמה שאין לה הפסק כו' אך כאן מפרש על תמיד שבין הערבים דוקא שהוא מבחי' יצחק כיון דמפרש ונחך ה' תמיד קאי על לע"ל ג"כ, והגילוי לע"ל הוא מבחי' יצחק כמ"ש בת"א פ' ויצא בד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי כו' ועוד שכאן נזכר וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו וזהו עיקרו מבחי' יצחק כמ"ש בת"א בד"ה אלה תולדות יצחק וע' מענין תמיד של בין הערבים בזהר ויחי דרכ"ט ע"ב גבי וע"ד צלותא דערבית רשות איהי, ושם ע"פ תכון תפלתי קטרת משאת כפי מנחת ערב

שתפלת המנחה נק' קטורת, וכמ"ש ג"כ בהגמ"יי פ"ג מה' תפלה סק"ב, ולכן אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, ובזהר תרומה דקע"א סע"א בענין על מי מנוחות ינהלני, מיין דהנחה דנגדין מההוא אתר דנגיד נפיק מעדן כו' זהו ענין ונחך ד' תמיד, וי"ל זהו ענין תפלת המנחה שאז נמשך מי מנוחות מההוא אתר דנפיק מעדן וכמ"ש בזהר אמור דצ"ט א' דיצחק אתתקף בההוא נהר ואפ"ל לכן נק' מנחה לשון מנוחה, וע' בלק"ת פ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי, דרוש הראשון ספ"ג גבי והנה כנגד ב' בחי' אלו שהם העלאה והמשכה תקנו ב' תפלות חובה שחרית ומנחה שחרית הכל העלאה ממטה למעלה, ומנחה לשון מנוחה שהוא בחי' המשכה למטה, ולכן במנחה אין שם רק תפלת שמו"ע וע"ש ג"כ בהביאור ספ"ג, ומזה יובן בתוספת באור מש"כ ונחך ד' תמיד זהו תמיד של בין הערבים דוקא שהוא כנגד תפלת המנחה שאז עיקר ההמשכה מלמעלה למטה מבחי' מי מנוחות כו'.

והשביע בצחצחות נפשך דא אספקלריא דנהרא, דכל נשמתין אתהנן לאסתכלא ולאתענגא בגווה, הנה ארז"ל בגמ' ביבמות דמ"ט סע"ב כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה ומשה נסתכל באספקלריא המאירה ובמד"ר פ' ויקרא ספ"א רבנן אמרי כל הנביאים נסתכלו מתוך אספקלריא מלוכלכת כו' משה ראה מתוך אספקלריא מצוחצחת שנאמר ותמונת ה' יביט נשמע דאספקלריא המאירה נקראת אספקלריא מצוחצחת וז"ש בזהר כאן והשביע בצחצחות נפשך דא אספקלריא דנהרא, שכן אספקלריא המאירה נק' אספקלריא מצוחצחת, גם הנה ארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה ומבואר בלק"ת פ' מטות בד"ה ראשי המטות פ"ה גבי לאמר זה הדבר שזהו ענין בצלמנו כדמותנו, ועיין מענין בצלמנו כדמותנו בד"ה אלה מסעי דרוש השני, שזהו ענין יחו"ע ויחו"ת וא"כ כה וזה זהו עצמן ענין ב' בחי' אספקלריאות הנ"ל וע' מזה בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר נר חנוכה בש"א יום ראשון כו' שזהו ג"כ ענין ב' בחי' נר היינו נר מצוה זהו אסה"מ, ונר ד' נשמת אדם זהו אסשא"מ, ולכן והשביע בצחצחות נפשך שתזכה לבחי' אסה"מ ע"י קיום המצות, ועמ"ש מענין אסה"מ בהביאור ע"פ ראשי המטות שלא נדפס בלק"ת, אך צחצחות משמע ב' בחי' צח י"ל ע"ד שנז' במד"ר בשלח ס"פ כ"ג שלע"ל יאמרו ב"פ זה היינו הא' ע"ד משה נתנבא בזה, הב' בחי' עליונה יותר עד שבחי' זה דמשה נחשב כמו בחי' כה לגבי בחי' זה הב' וכענין ז"א בעלותו לע"ק כו' נחשב כמו יחו"ת ע' בהביאור ע"פ כי תשמע בקול בענין לעשות הישר בעיני ד' ואפ"ל כי בבחי' זה דנבואת משה יש זה לעומת זה שהרי ארז"ל ע"פ ולא קם עוד נביא בישראל כמשה, אבל באו"ה קם ומנו בלעם והיינו זה לעומת זה, משא"כ בבחי' זה הב' אין שייך לעומת זה כלל, וזהו והשביע בצחצחות, ובזהר הרקיע פ' אמור על דף ק"ד ע"א פי' שזהו הארה מבחי' עתיק לאותו אדם, וכן פי' במא"א אות צ' סעיף צחצחות הם ע"ס דעתיק וכן עד"ז פי' בפרדס סוף שער הצחצחות פ"ז ומ"מ פי' שם שגם בתפארת יש הארת הצחצחות וא"ש דתפארת נק' אסה"מ, וזהו דודי צח וע'

עוד בפרדס בעה"כ בערך צחצחות, ועיין באג"ה סי' כ"ט ד"ה א"ח עטרת בעלה. פי' שהצחצחות הם למעלה ממעלת הכתר והן פנימיותו עד"מ.

ועצמותיך יחליץ האי קרא לאו רישיה סיפיה, אי נשמתיה דצדיקא סלקא לעילא, ואתהני מעדונא דא דלעילא, פי' בזח"מ כלומר אחר שהנשמה מסתלקת מהגוף ואין לה שום שייכות עם הגוף מאי ועצמותיך יחליץ מה הנאה יש לו בזה עכ"ל וביאור דבריו ר"ל כי מאחר שאמר והשביע בצחצחות נפשך שהוא אסה"מ תפארת דאצי' שמאיר בו מבחי' עת"י שזהו הנק' צחצחות, וא"כ מה שייך לזה ועצמותיך יחליץ, אלא הא אוקמוה דא תחיית המתים דזמין קדב"ה לאחייא מתייא, ולאתקנא לון לגרמוי דבר נש למהוי כקדמיתא בגופא שלים, ונשמתא אתוספא נהורא גו אספקלריאה דנהרא לאתנהרא עם גופא לקיימא שלים כדקא חזי (עמ"ש בביאור ע"פ בעצם היום הזה נמול בפירוש למען חייך שיהי' ה' ית' מאיר ממש בנשמת כל צדיק, ויהי' מאיר בחי' זו ממש בהגוף שהגוף יהי' כמו כלים עליונים המקבלים להאור, ואין הכלי מסתיר כלל להאור, וזהו שייכות ועצמותיך יחליץ לבחי' והשביע בצחצחות נפשך.

במ"ר פס"ד כמה בארות חפר כו' ריה"ו אומר ארבע, י"ל כנגד ד' בחי' או"א זו"נ שהן ד' אותיות השם, כי חכמה נק' מעיין ראשית הגלוי וגם נק' עומקא דכולא ובינה נק' עומקא דבירא עיין זח"ב בשלח ס"ג ב' בפסוק ממעמקים כו' ועד"ז ג"כ בזו"נ יסוד דז"א נק' ג"כ ונהר יוצא כו' והמל' נק' באר כו' והם כענין ד' פרשיות דתפילין בזח"ג דרס"ב א' וכן משמע הענין בזח"א תולדות קמ"א ב' ת"ח חכמה עילאה כו' שביאר ד' בחי' הנ"ל משמע שהם הבארות, ורבנן במדרש דאמרו חמש כנגד ה' ס"ת היינו שחושבין ג"כ גלוי קוצו של יוד פרצוף א"א שנק' מעיין חתום כמ"ש בפרדס בעה"כ ערך מעיין וכן פי' בלק"ת פ' האזינו שחמשה חומשי תורה הם כנגד ה' פרצופים ספר בראשית כנגד קש"י א"א כו' עד ספר דברים הוא משנה תורה כו' ה' אחרונה כו' והמדרש קורא לה רחובות ע"ש מ"ש במשנה תורה כי ירחיב ה' את גבולך וכן המל' נק' ארץ טובה ורחבה ע' בת"א פ' וארא בביאור לכן אמור לבנ"י כו' ומה שהתעשקו בבאר הראשון שהוא כתר יובן עפמ"ש בזח"א ר"פ ויגש דר"ה א' ואי תימא אלף כו' הרי שמבחי' אלף שהוא בתר יוכל לקבל גם בחי' ארור משום דשם כחשכה כאורה כו' והנה באר השני ס' שמות שמתחיל גלות מצרי' ואמרו במדרש שם שזהו ענין ואוהבו שחרו מוסר והיינו מוסר אביך כי בחכמה יש דין ולכן ויריבו גם עליה כו' ועוד כי ב' בארות הראשוני'

במ"ר פס"ד: בוך 1014 שכו, ב גוכתי"ק.

הם יחידה חיה שהם מקיפי׳ ומבואר בת״א ד״ה ראה ריח בני ולכן כתי׳ ויריבו רועי גרר כו׳ שבחי׳ המקיף נמשך גם אליהם כו׳ ע״ש, עד כי הרחיב כו׳, וישב יצחק ויחפור כו׳ זח״ג ל״ב רפ״ו. פסוק י״ט באר מ״ח זח״ג ך״א ב׳ דא שכינתא ובגמ׳ פ״ט דברכות דנ״ו ע״ב באר בחלום רואה שלום שנא׳ באר מ״ח פי׳ שלום יסוד הממלא הבאר מ״ח, ויש מ״ד תורה ויש מ״ד חיים י״ל תורה יסוד אבא חיים בינה שנק׳ אלקים חיים כו׳. כ׳ ויריבו רועי כו׳ בסנהדרין קי״א א׳ ובשמות רבה ס״פ ו׳ בקש כו׳ ולא הרהר כו׳. ויעתק זח״ג רצ״ח. ל״ג באר שבע זח״ג קט״ו. עוי״ל ידוע שיניקת החיצוני׳ הוא בב׳ אופנים הא׳ ממקום גבוה היינו מהמקיף אחוריהם אל המקיף וזהו ענין שרבו על באר הראשון הב׳ גם מהא״פ בהשתלשלותו למטה כמבואר בדרוש מיילדות העבריות ומבחי׳ זו יניקתם יותר וזהו ענין הבאר השני שנק׳ שטנה מה״ט. אמנם בחי׳ רחובות זהו א״פ כשמאיר בגלוי רב שמבחינה זו אין להם יניקה כו׳, ולפמ״ש בעה״מ קע״ב י״ל ג׳ בארות ג׳ עולמו׳ עשיי׳ יצירה בריאה כו׳, במד״ר ד׳ בארות עי״ז נעשו בניו ארבעה דגלים שהם ד׳ מחנות שכינה שעל ידם נעשית באר מ״ח להעלות מ״ן ע׳ בה״ז ויקהל קצ״ז ע״פ קחו מאתכם תרומה להוי׳ גם כי ארז״ל פ״ט דברכות דנ״ו ב׳ הרואה באר בחלום רואה שלום וכנ״ל והנה הדגלים שהם התכללות הי״ב בחי׳ יחד זהו ענין שלום בפשמ״ט וכמ״ש בלק״ת פ׳ מטות בביאור ע״פ התלצו בסופו שזהו ענין יעשה שלום לי ומזה נמשך שלום בפשמ״ע וזהו ענין הבארות שהם מורים על בחי׳ שלום כנ״ל.

ויען יצחק, הנה משמני רבות פס״ז ע״ה ג׳, בקהלת רבה צ״ו ג׳ בפסוק אם אם עושק רש, באסתר בפסוק גם ושתי המלכה קך״ב א׳.

פ׳ תולדות לד״ה ראה ריח בני עמ״ש ע״ז בבוך בראשית ב׳ דף קצ״ד * ובבוך בראשית א׳ דף של״ט * ובבוך תרט״ז *.

ויען יצחק : בוך 955 גוכתי״ק.
לד״ה ראה ריח בני : בוך 1096 ז, א גוכתי״ק.
קצ״ד : אוה״ת בראשית ע׳ קנב.
של״ט : שם ע׳ קמז.
תרט״ז : אולי שם קנו, א.

ושם מה שבקדושה עשר ולא י״א תמצא בבוך בראשית ב׳, וענין אלא כדי להוסיף עליהם שיומשך תוספת אור מלמעלה וז״ס היחוד, וע׳ ד״ה אלה מסעי הג׳ שלכן נבראו הקליפות להיות לויתן זה יצרת לשחק בו, לויתן פי׳ הפרדס ב׳ בחי׳ חיבור ויחוד היינו שע״י ביטול היש מלמטה למעלה נמשך כמ״כ מלמעלמ״ט הפעם ילוה כו׳ ולכן ג׳ שעות אחרונות משחק עם לויתן כי ט׳ שעות הראשונות הכל מלמעלה למטה כו׳ והג׳ שעות י״ל נה״י ורצה יצחק שבירור זה יהי׳ ע״י עשו עצמו כי יצחק כמעלת הזהב ועשו סוספיתא דדהבא, אך באמת הברכות שייכי׳ ליעקב דוקא שעל התורה נאמר הנחמדים מזהב כו׳, וענין ריח העלאה לאו״מ ע״ד אליו ולא למדותיו בבוך תרט״ז וענין ריח בני ובחי׳ ריח שדה ובחי׳ אשר ברכו. בבוך בראשית א׳, והברכות ע׳ סד״ה וישכם לבן ויברך וסד״ה ועשית בגדי קדש.

(לד״ה ראה ריח בני באוה״ת תולדות קנא, ב *)

[דף קנב, א שו״ה י״א אותיות] נגד הקליפה י״א יריעות וי״א סמים כי הקדושה הם עשר ולא י״א כמבואר בס״י כי החיות שבהם נכלל עמהם אך בקליפה אין נכלל עמהם החיות לכן הם י״א כי המוסיף גורע עמהם, אך בקליפה) כנזכר בזהר תרומה משא״כ בקדושה כי א״ס מתפשט בכולם בתוכם ממש והם עשר לבד וז״ש בס״י עשר ולא י״א והבן זה, ולכן אנו אומרים יתגדל ויתקדש י״א אותיות כי החיות שבתוך הקליפה מסתלק מתוכם ומעלה למעלה תוך הקדושה וזהו ג״כ ויתקדש שיכנס בקדושה כו׳ עכ״ל, ועיין עוד במה״ב דשער הקדישים הנדפס קודם שער הקדישים.

[דף קנב, ב שו״ה הרע שבנוגה ממש] שזהו ענין הזדונות שהם עכ״פ מהרע שבנוגה או מג״ק הטמאות ממש משא״כ.

[דף קנב, ב שו״ה מהטפה והולד ע״ש] עוי״ל שבעו״ס דקדושה החיות והאור המלובש בהם מתאחד עם הע״ס יותר מיחוד והתחברות והתאחדות הנשמה עם הגוף, כי לדעת ספר עה״ק ע״ס דאצי׳ הם עצם האלקות ממש ע״ש חלק א׳ מפרק שני עד סוף פ׳ שישי. ז״ל פי׳ ג״כ שהע״ס הגנוזות נקראים שמו והוא ושמו אחד כמ״ש ושמי הוי׳ לא נודעתי להם ולא כ׳ הודעתי. גם לדעת הפרד״ס שער עצמות וכלים שיש בהן אורות וכלים מ״מ אין הכלים לגבי האורות כערך הגוף גשמי לגבי ערך הנשמה הרוחני׳ אלא איהו וחיוהי וגרמוהי חד ממש וכמו יחוד הנפש עם עשר בחינותי׳ שכל ומדות. כמ״ש בת״א בפ׳ וירא בד״ה פתח אליהו ויחוד השכל ומדות עם עצם הנפש הוא אחדות

---

* לד״ה ראה ריח בני: בוך 31 רכט, א.

יותר מהתאחדות הנשמה עם הגוף הגשמי ולכן הע״ס דקדושה הם עשר ולא אחד עשר כי האור שבהם מאוא״ס והן עצמן הכל אחד ממש אף לדעת הפרדס וכש״כ לדעת בעל עבה״ק וספר המערכת, עכ״פ.

[דף קנ״ג א שו״ה ועיין בפע״ח שער כ״א רפ״א] ובחי׳ לבונה הוא המחבר ע״ס דקדושה להאיר ע״ס דמסאבותא והוא רישא דעשי׳ כו׳.

[דף קנג, ב שו״ה ואטיל בה זוהמא — להעביר הזוהמא הנ״ל] ועיין בזהר ר״פ חיי דקכ״ב סע״א ע״פ מלך לשדה נעבד מלך דא אשה יראת ה׳ היינו מל׳ דקדושה לשדה נעבד דא אשה זרה היא ק״נ בגין דאית שדה ואית שדה כו׳ ובג״כ שעיר דר״ח בגין דאתפרש ההוא שדה ממלכא קדישא ר״ל מבחי׳ מלך הנ״ל שלא יהי׳ נעבד לשדה הנ״ל, ועד״ז הוא ענין הקטרת וע׳ בזהר פ׳ נח דס״ד ע״א.

[דף קנג, ב שו״ה האדרא בד׳ קכ״ח — דלית דכותי׳ כו׳] גם כי הרי התיו הוא סוף חותמו של הקב״ה אמת, ואפ״ל זהו ענין השלשים ושמונה תאים שהיו בבהמ״ק כי תאו מלשון תתאו לכם הר ההר ולכן ע״י בירור והעלאת הקטורת שמעלים התיו דעשי׳ ומתקשרת בז״א דעשי׳ כו׳ עי״ז עולים עד״ז כל העולמות עד שמגיע עד״ז גם בבחי׳ תיו רשים רשימו כו׳.

[דף קנד, א שו״ה וזהו ענין קטורה כו׳] וצ״ע דהיינו בחי׳ המקיף מלמעלה הוא נכלל.

[דף קנד, א שו״ה הגלגולים פ״א] וזהר פ׳ שמיני דל״ז ע״א ומענין.

[דף קנה, א שו״ה פנים כו׳ ע״ש] וזהו אף שיתן עשו הוא האף שבעשי׳ שלשה פתחו באף ואחד מהם הי׳ שבא מעמלק דעשו וע״ז א׳ דוד אל תט באף עבדך כי ע״י הקדושה כל הנק׳ בשמי עי״ז יוכל אף עשיתיו להתברר ואז יהי׳ הבירור מאד נעלה ושיהי׳.

[דף קנה, א שו״ה ההוא זוהמא דארעא] והוא ע״ד שנת׳ בזהר פ׳ ויגש דר״ו ע״ב בענין כי הנה המלכים נועדו דהיינו יחוד וחיבור עלמא עילאה בעלמא תתאה, ע״י יחוד זו״נ ע׳ זח״ב תרומה קכ״ו ע״ב עי״ז עברו יחדיו ואז המה ראו כן תמהו שאתכפיין כל מארי דדינין יעו״ש, וחיבור ויחוד זה זהו ענין מטל השמים ומשמני הארץ.

(לד"ה הנ"ל *)

שייך לעיל.

וזהו שבגמרא בפסחים ספ"ד מלכא אומר גדיא יאי, כי עשו אחי איש שעיר ונקרא ג"כ גדי כמ"ש בזח"ב ס"פ משפטים דקכ"ה ע"א ע"פ לא תבשל גדי בחלב אמו, בשעתא דהאי אם כו' ועיין זח"ג פ' אחרי דע"ב א' ע"פ אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, אך ע"י העסק במצות מעשיות מבררים בחינה זו וכמ"ש בת"א פ' ויצא סד"ה אם לא תדעי לך, בענין ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, וע' מזה ג"כ בלק"ת בד"ה וזאת המצוה פ"ג וסד"ה הסבי עינייך מנגדי בענין שערך כעדר העזים שגלשו, ובפ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י ספ"ד דשערות העזים זהו ע"ד שבלויים צ"ל והעבירו תער וזהו שגלשו מהר הגלעד, משא"כ מבחי' כבשים הרי ושער רישי' כעמר נקי, וע' בד"ה מה טובו פ"ה בענין ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן, וזהו שארז"ל מ"ט עזי מסגן ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, וידוע שיתרון האור נמשך ע"י בירור החושך דוקא, וזהו ענין שעירי חטאות, וכמ"ש במ"א ע"פ ושער אחד לחטאת לה' וארז"ל הביאו עלי כפרה כו', הרי ע"י קרבן השעיר חטאת דר"ח מעוררים בחי' עלי היינו בחי' על הוי' וע"ד לפני הוי' תטהרו ולכן דם חטאת ניתן על ארבע קרנות משא"כ בקרבן העולה מהכבש הם שתי מתנות שהן ארבע, ולא ארבע ממש, וזה שאמר מלכא ז"א דאצילות גדיא יאי, כי ע"י התשובה ממשיך מהבינה הנק' על הוי' להיות נמשך בשם הוי' כמ"ש בזח"ג פ' ויקרא די"ו ע"ב דתייבין מיא לאתרייהו מבחי' ונהר יוצא מעדן יובל שמו עד יסוד ז"א, וזהו ג"כ ורעי את גדיותיך על משכנות, על דיקא, ומלכתא מ' דאצילות, כי מלכא זהו ההמשכה מאוא"ס בז"א שהוא מאיר באצי', אבל מה שהוא מקור ושרש לבי"ע נק' מלכתא, ובחינה זו אמרה אימרי יאי, ע"ד וה' האמירך היום שהם בחי' צדיקים והכשבים הפריד יעקב, ובמי נמלך בנשמתן של צדיקים דוקא, כי צדיקים דוקא ממשיכים הדירה בתחתונים והיינו ע"י וצדיק יסוד עולם וממשיך מהיסוד במ', כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא, ולכן מלכתא אמרה אימרי יאי כי הם המחברים וממשיכי' היחוד העליון משא"כ ע"י בע"ת ויוהכ"פ יוכיח שהוא עיקר יום התשובה, הרי ביארו בזהר אמור ד"ק ע"ב אימתי זיווגא כשהיא בת אבי דוקא אך לא בת אמי דהיינו יוהכ"פ כו', כי הם הממשיכים האור למעלה מהבינה בז"א, אבל שיהי' דירה בתחתונים זהו ע"י צדיקים בחינת בת אבי כו', וזהו עצמו ענין יצחק ורבקה שהם ע"ד מלכא ומלכתא, כי עשו הוא בחי' איש שעיר גדיי צאן, ויצחק סבר שיוכל לבררו שיהי' ע"ד גדיא יאי בבחי' מקום שבעלי תשובה עומדין וכמו קרבן חטאת דר"ח, שנמשך יתרון האור ע"י החושך

לד"ה הנ"ל: בגוכתי"ק 852 בסיום המאמר, שם (בהנדפס הוא בדף קנו, א) נמצא קטע זה.

דאתהפכא לנהורא, ע״כ רצה לברך את עשו דוקא שיזכה לבחי׳ תשובה, אבל רבקה אמרה אימרי יאי, בחי׳ יעקב שנאמר בו וה׳ האמירך מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ויזכה הוא לברכות הנ״ל, וגם יבא לבחי׳ לאתבא צדיקייא בתיובתא שזהו גבוה ממדרגת בעלי תשובה ולכן אמר יעקב והי׳ הוי׳ לי לאלקים שבחי׳ הוי׳ יהי׳ אצלו בבחי׳ אלקים ע״י שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך כו׳, ועוד כי ידעה שעשו לא יבוא לבחי׳ תשובה, ואם ימשיך לו הברכות יבא לבחי׳ עולם התהו, והרי העיקר הוא עולם התיקון כו׳.

במדרש* ב״ר פ׳ פ״ג* *מה ראה יעקב כו׳ העבודה בבכורות כו׳* דהקשה העקידה והלא מאחר שעבודה זו לסוף ניטלה מהבכורות א״ב לא הי׳ לו ליתן נפשו עליה, ואם משום בימיו ממש הלא לא מצינו שהקריב יצחק שום קרבן על ידו כו׳. גם צ״ל בענין הברכות מהו ויקח את ברכתיך וכי משום שבירך א׳ מבניו לא יוכל לברך השני והלא היו בני יעקב י״ב ולכולם בירך איש כברכתו וכן ברכם משה לכל שבט, והענין כי פי׳ נעשה אדם בצלמנו כו׳ שכולל ממש כל ההשתלשלות וזהו נעשה ל׳ רבים שנמשך בו מבחי׳ האור כללי ששרשו מא״ק כמ״ש בד״ה כי המצוה הזאת כו׳ בפ׳ נצבים, ע״כ כמו שלמעלה יש בחי׳ בכור שהוא בחי׳ ראשית ההשתלשלות שהוא בחי׳ כתר כו׳ וגם הדעת נק׳ ברא בוכרא לאו״א שמעלתו גבוה משאר הבנים שהם הו״ק כו׳ לכך גם באדם הי׳ צ״ל כן ולכן הי׳ העבודה בבכורות כו׳ אך לאחר חטא אדה״ר בעה״ד וכתי׳ ויגרש כו׳ והנחש הטיל זוהמא בחוה לא יכול להיות בחינה זו בו שיהי׳ תולדותיו דוגמא לשמעלה, ומה גם שעיקר ענין הבכור הוא פטר רחם לאמו וכיון דהטיל זוהמא כו׳ וע״כ מצינו בדורות שלפני האבות לא הי׳ חשיבו׳ כלל בענין הבכור רק מי שהי׳ צדיק וישר זכה למעלה וכמו שת כו׳, אך האבו׳ תיקנו חטא עה״ד וכמ״ש בזהר שרה תיקנה מה שפגמה חוה כו׳ אז חזר הענין לקדמותו וכמו בבריאת אדה״ר קודם החטא אך דוקא מהתולדה שהוליד אברהם אחר שנימול היינו מיצחק ואילך כו׳ וע׳ בזהר פ׳ אמור ע״פ בעה״ב ישבו כו׳ ועביד לון רתיכא כו׳, וע״כ בתולדת יצחק הנה בן הבכור בחי׳ גבוה יותר אין קץ מהפשוט וכמו שהוא למעלה, והנה ענין הברכה אינו המשכה דבר חדש לגמרי כ״א גלוי השרש וכמ״ש במ״א שזהו פי׳ אשר כברכתו בירך כו׳ ולכן לא יכול יעקב לקבל הברכות שהם להמשיך גלוי אלקו׳ דלע״ל כ״א אחר שלקה

---

*) חלק ממאמר זה נדפס באוה״ת ס״פ תולדות דף קסו, א. ונדפס כאן מאמר זה בשלימותו מגוכי״ק הצ״צ (1135 קפב, ב).

פ״ג : בדפוסים שלפנינו הוא בפ׳ ס״ג.

הבכורה שאז יחול הברכה משרש הבכורה למטה משא״כ אילו לא לקח הבכורה כו׳ וזהו ויקח את ברכתיך דוקא עיקר הברכה גלוי שורש הבכורה בחי׳ כתר ראש ומקור כל ברכה. והנה הכהנים יחוסם לבית אבותם והבכור הוא לאמו דוקא פטר רחם. והיינו כהן חסד ושרשו מחכמה שנק׳ אבא אכן הבכור לאמו הוא מבחי׳ מל׳ ששרשה מכתר כתר מל׳ כו׳ ולכן הי׳ העבודה בבכורות רק מחמת חטא העגל שחזרה הזוהמא דנחש כו׳ ניטל העבודה מהבכורות כי כן ג״כ מיעט הירח וניתן לכהני׳ ששרשם מז״א דכורא כו׳ אבל לע״ל שתתעלה המל׳ אתע״ב יהי׳ העבודה בבכורות והנה לע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו׳ שהגבו׳ יהי׳ גבוהי׳ מהחסדי׳ והוא ענין עליי׳ המל׳ כו׳ ע״כ נתן יעקב נפשו על בכורה דיצחק כדי לזכות לבחי׳ זו דעבדה בבכורות שיהי׳ לע״ל ולכן גבי בני יוסף מצינו שאפרים גדול ממנשה אע״פ שמנשה הבכור כי דוקא ביצחק דהוא כמו שיהי׳ לע״ל כנ״ל בו הבכורה קפידא גדולה.

והנה סולם ת״ז יא ב טו ב כג ב סד א קל א קלז ב לד ב לה א ושם עולים ו״ה יורדים י״ה.

ויחלום והנה סולם, מד״ר אמור פכ״ט שהראהו הקב״ה ליעקב, עד ולא האמינו בנפלאותיו, ובמד״ר פ׳ ויצא פס״ח סולם מוצב ארצה זה המזבח שנאמר מזבח אדמה תעשה לי, סולם זה סיני, א״כ הבחי׳ הא׳ דהיינו המזבח זהו מלמטה למעלה והבחי׳ הב׳ סיני זהו מלמעלה למטה, וזהו כענין מ״ש פי׳ המק״מ ופי׳ הרמ״ז, מוהרמ״א כתב כי כאשר הסולם מחבר המקום הגבוה עם המקום הנמוך כן בהמ״ק הוא כסולם שעם היותו מוצב ארצה הנה ראשו ואיכותו מגיע השמימה ומחבר העולמות, וקשר וחיבור זה הוא ע״ד כי כל בשמים ובארץ, המשכה מסוכ״ע בממכ״ע, והרמ״ז פי׳ סולם זה היסוד, ועולה עד הדעת דרך ח״י חוליות השדרה, וראשו מגיע השמימה ע״ד מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה, גם בו ועל ידו נמשך השפע מלמעלה למטה, וזהו ענין ח״י אזכרות בק״ש זהו מלמטה למעלה, וח״י ברכות דשמו״ע זהו מלמעלה למטה, גם סולם זה מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש״י י״ל זהו ח״י אזכרות ביהי כבוד וכן בשירת הים.

ב) **והמק״מ** ר״פ ויצא פי׳ שהמל׳ נק׳ סולם שהיא מקשרת האצי׳ עם בי״ע וגם ט״ס שלה מתלבשים בבי״ע ובחי׳ הכתר שלה עז״נ לעולם דברך נצב בשמים א״כ זהו ענין סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פי׳ כי התפלה נק׳ סולם וכ״מ במד״ר דאומר דסולם היינו הכבש מוצב ארצה מזבח אדמה ותפלה היא במקום קרבנות לפ״ז הוא העלאת נה״ב, ובד״ה יונתי בחגוי פי׳ ענין תפלה היא סולם שמחברת הנה״א בשרשה ומקורה, מוצב ארצה בחי׳ המזבח והוא באדם בחי׳ הלב, כי בהלב יש חיצוניות ופנימיות בחי׳ מזבח החיצון ומזבח הפנימי, וראשו מגיע השמימה בחי׳ מזליה, וצ״ע דהכבש לא הי׳ רק אצל מזבח החיצון שהוא חיצוניות הלב.

ג) **עוד** טעם שהתפלה נקראת סולם ע״ד שנק׳ שיחה לשון הזזה יהי רצון שממשיך מ׳ דא״ס להיות כתר לאצי׳, והיינו ע״י שמלמטלמ״ע הוא

והנה סולם: בוך 1096 ז, א גוכתי״ק.
ויחלום והנה סולם: בוך 1056 לא, א גוכתי״ק.

ג"כ הזוה שהוא ענין רעותא דלבא, א"כ יש בסולם דא צלותא עליה וירידה העלאה והמשכה, וכנ' לעיל סעיף א', ולפ"ז לכאורה זהו כפי' המק"מ דסולם היינו מ' שהיא הנק' תפלה וע' בד"ה כי אברהם לא ידענו עולה מן המדבר, מתרפקת על דודה ע"ד ותתפלל חנה על ד'.

והנה סולם מוצב ארצה כו' ואיתא במ"ר פ' ד"ו מויקרא שהראהו הש"י למטה ליעקב ד' מלכיות שרו של בבל עולה ע' עומקים ויורד וכו' אמר הקב"ה ליעקב אף אתה עלה באותה שעה נתירא יעקב וכו' אמר לו הקב"ה ואתה אל תירא עבדי אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית לא האמין ולא עלה ונחשב לו לחטא, ודרש ר"מ ע"ז בכל זאת חטא ולא האמין זה אבינו יעקב ע"ש. והנה להבין הענין צ"ל ענין הסולם הנה ברבה נדרש והנה סולם זה הכבש מוצב ארצה זה המזבח מזבח אדמה תעשה וראשו מגיע זה הקרבנות שריחן מגיע וכו'. והנה איתא עוד בשם שהסולם זה חלומו של נ"נ רישי' די דהב וכו' והנה ב' פירושים הם הפכים, הנה ענין הסולם בגשמיות שמחבר מקום גבוה ונמוך כמו בית ועליי' שיש ביניהם סולם כו' והנה זהו למעלה כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא כו' שמים הם מקיפים עליונים בחי' סוכ"ע ע"ד ששמים הגשמי מקיפים לארץ וארץ הוא בחי' ממכ"ע וכל בשמים דאחיד בשמיא הוא המחבר שמים וארץ ממכ"ע וסוכ"ע. וזהו ענין הסולם למעלה והוא בחי' יסוד צדיק ח"י עלמין דהנה ארז"ל הקדב"ה רוכב על ברוב קל כו' והענין דהנה ח"י ברכאן דצלותא הוא כנגד ח"י חוליות וכו' דענין החוליות שהם ממשיכים מהמוח ויורד דרך הגוף והצלעות מחברו ומגיעים עד לירכין ורגלין ועד"ז הנה רמ"ח מ"ע רמ"ח איברין דמלכא והנה מצות צריכות כונה כי אם עושין מצות אנשים מלומדה כו' והכוונה הוא להמשיך גילוי אלקות וכמו שמברכים אקב"ו להמשיך בחי' קדוש ומובדל והנה תפלה הוא כללות הכונה דמצות שהוא הכל המשכות אלקות ברוך אתה כו' שיהי' הגילוי בתוס' הארה כו'. והנה זהו למעלה שנש"י עושי' המשכה בפנימיות ע"י ח"י ברכאן דצלותא ובעולמות נתחלק לח"י אלף, והנה זהו לפי הפירוש על הזוה"ק שסולם זהו יסוד והנה לפי הפירוש שסולם הוא בחי' מלכות כי מלכותך מל' כ"ע מל' דאצי' נעשית עתיק לברי' וכן מל' דבריאה ועליית העולמות הוא ג"כ ע"י בחי' מל' כידוע, והנה להבין הענין מה שלפעמים נק' סולם יסוד ולפעמים מל' הנה איתא בת"ז סולם דא צלותא וכן מבואר כמה פעמים בדרושים שסולם הוא בחי' תפלה ולהבין זה והנה זה הפירוש שתפלה הוא סולם הוא ענין א' המבואר במ"ר שסולם זה כבש ומזבח וקרבנות כי תפלה כנגד תמידין תקנום

והנה סולם מוצב ארצה: בוך באב' 26 גד, א.

וזהו סולם מוצב ארצה כי הנה ארז״ל אדם ממקום כפרתו נברא וכמ״ש וייצר את האדם עפר כו׳, ועי״כ כמו הקרבן שמקריב ע״ג המזבח באש שלמטה ואש של מעלה יורד ונכלל בו הד׳ חיות שבבריאה והחיות נושאות כמ״כ ע״י תפלה נתהפכה נה״ב ע״י ואהבת בכל לבבך ונתעלית נה״א שמתלבשת בגוף שהוא רק הארה למקור הנשמה שבמוח הנק׳ מזלי׳ כי עם קדוש אתה כו׳ קדוש ומובדל כו׳ וע״י תפלה מגיע הנשמה שבגוף לשרשו וזהו סולם מוצב ארצה כי הסולם יש בו מדריגות שעולים בו והיינו בתפלה יש פסוד״ז וברכת יוצר וק״ש וש״ע כי הנה כתיב ואחרי הרוח רעש ואחרי הרעש אש ואחרי האש קול דממה וכו׳ רוח מפרק הרים עשיי׳ רעש יצירה אש ק״ש קול דממה ש״ע כי אופנים וחיות ביצירה והמשל מיחזקאל בן כפר או בן כרך ישעי׳ הנה באופנים וחיות רעש שרפים בבריאה בינה מקננא וכו׳ וזהו שע״י המדרגות עולה וראשו מגיע השמימה בחי׳ ישראל ה׳ אלהינו ישראל לי ראש ה׳ אלקינו ביטול וזהו עלה בכבש כבש מל׳ כבשי דרחמנא כו׳ יראה שקודם התפלה כו׳ ובתפלה פנה לסובב שימשיך בחי׳ סוכ״ע, והנה יש בתפלה ב׳ מדרגות תפלה למשה תפלה לעני וארז״ל כתיב בעני מה שכתוב במשה דהנה פי׳ עני אין עני אלא עני מן הדעת והנה כמו שיש דעת בגשמיות כמ״כ ברוחניות עולמות בי״ע שנק׳ עני בדעת בחי׳ בהמה וע״כ נק׳ המלאכים בשם חיות ובאצילות כמראה אדם בחי׳ דעת כי אל דעות והנה בחי׳ מל׳ דאצילות כשמתלבשת בבי״ע נק׳ עני וע״כ אמר דהע״ה ע״ע כי עני אני שהי׳ מרכבה למדת מל׳ ובהיותה מתלבשת בבי״ע אמר כי עני אני והנה ענין תפלה לעני היינו שהתפלה להשיג בחי׳ דעת שבאצי׳ וזהו תפלה לעני כי יעטוף שהיא מל׳ בהתעטף עלי רוחי שהוא אהבה עם כלות הנפש, וזהו כי חולת אהבה דהיינו אהבה כזה שא״א להשיגה נק׳ חולת אהבה וכמעשה בא׳ שהעלה בלבו כו׳, וזהו תפלה לעני בחי׳ מל׳ כשמתלבשת בבי״ע נק׳ עני שהתפלה כי יעטוף הוא התשוקה והאהבה להשיג בחי׳ יחו״ע איך שהוא באצי׳ כו׳ וכן עד״ז באדם תפלה צלותא, דהנה בחרבי ובקשתי בצלותי ובעותי בקשתי היינו כמו קשת שכל שמושכים אותו יותר לעצמו הנה החץ זורק למרחוק יותר כמ״כ כל בקשה אינו נופל כ״א כשחסר דוקא כו׳ ובעבודה היינו ג״כ ע״י התבוננות כי בלתי התבוננות אין חסר לאדם כלום וכל דרך איש ישר בעיניו אך ע״י התבוננו׳ באלקות אזי יבין שחסר לו כו׳, והנה תפלה למשה קאי על בחי׳ אצי׳ ששם יש ג״כ תפלה היינו שהגם ששם הוא התגלות יחו״ע עכ״ז שייך שם תפלה ג״כ כי גם ח״ע הנה והחכמה מאין תמצא כי אין ערוך לך לעצמות אוא״ס ב״ה וזהו התפלה דשם לקבל מעצמות אא״ס ב״ה וזהו תפלה למשה איש האלהים כי שמש ומגן ה׳ אלקים שיש הוי׳ סוכ״ע כו׳ והנה פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה לבנה הוא לבחי׳ עני סיהרא לית לה מגרמה כלום, ופני משה כפני חמה בחי׳ שמש הוי׳ בחי׳ סוכ״ע וע״כ נק׳ איש האלהים כו׳ והתפלה למשה הוא ע״ד דוגמא הקב״ה מצלי מאי מצלי יה״ר שיכבשו רחמי כו׳ דיש מדות שנלקחי׳ מחכמה חסד וגבו׳ ויש י״ג מדה״ר שלמעלה מבחי׳ ח״ע וע״כ יה״ר כו׳ ועד״ז הוא תפלה למשה כו׳, ובאדם הוא עבודה דחול ועבודה דשבת שהתפלה דחול נק׳ בחי׳ אתכפיא ויצעקו אל ה׳

בצר להם הוא בחי׳ תפלה לעני, ותפלה דשבת שהוא באופן אחר ישבעו ויתענגו מטובך הוא בחי׳ תפלה למשה וע״כ אומרים בשבת תפלה למשה, כי הנה שמש בשבת צדקה לעניים כי שבת הי׳ עליות העולמות ואז יאיר בחי׳ שמש הוי׳ הנ״ל שהוא צדקה לעניים כו׳ וע״כ לא שייך התפלה אז כ״א רק ע״ד תפלה למשה, והנה ב׳ מדריגות הנ״ל דתפלה לעני ותפלה למשה, ובזה יובן מה דלפעמים סולם יסוד ולפעמים סולם מל׳ דשניהם אמת דסולם מל׳ היינו בחי׳ תפלה לעני הנ״ל עליי׳ בי״ע לבחי׳ אצי׳ ע״י הסולם בחי׳ מל׳ כי סולם תפלה והיינו תפלה לעני ומה שלפעמים סולם יסוד קאי על בחי׳ תפלה למשה כו׳ שאז נק׳ סולם יסוד, והנה כ״ז הוא לפירוש א׳ הנ״ל דהמדרש דסולם הוא הכבש של המזבח שהוא יכוין עם פי׳ הזהר דסולם תפלה אכן עתה צ״ל פי׳ הב׳ דמדרש שסולם היינו חלומו של נבוכדנצר שהוא היפך צלם חד סגי כו׳ דהנה כמו שבקדושה יש ד׳ מדריגות רוח רעש אש כו׳ ואח״כ קול דממה דקה כמ״כ עד״ז גם בלעו״ז הם ד׳ מלכיות שנק׳ רוח רעש אש כו׳ דהנה הקליפות מקבלים חיות מקדושה כי בלתי זה לא הי׳ להם קיום כו׳ ומקבלים ע״י ק״נ ונק׳ קול דממה דקה שהוא טוב עדיין רק שמורגש כו׳ משא״כ רעש אש שהוא רשפי אש מגשמיות כו׳ וזהו ענין החלום של נבוכדנצר צלם חד סגי רישי׳ די דהבא טב שההתחלה הוא זהב טוב כי כן ענין נוגה שתחלתו טוב וכענין הכעס שהוא לש״ש דבתחלה לש״ש ואח״כ נעשה כעס גמור כו׳ וכמ״כ רישי׳ די דהבא ידוהי די כסף מעוהי די נחש בחי׳ נחש הקדמוני כו׳ ובחי׳ זו דקליפות שמקבלי׳ מבחי׳ נוגה נק׳ סולם, והנה הראהו הקב״ה ליעקב העלי׳ של כל השרים איך שמקבלים מלמעלה שזה עולה נ״ב עוקים כנגד שם ב״ן כו׳ ואמר ליעקב גם אתה עולה ולא רצה כי ראה שהשרים עולים ויורדים ופי׳ עולי׳ ויורדים כי העלי׳ סיבת הירידה ועד״מ אשפה שמונח בחצר היא מונחת אמנם כשמביאים אותה לבית זורקי׳ אותה כו׳ כי אין מקומה כו׳ ועד״ז כשעולי׳ השרים ממילא יורדים וע״כ לא רצה יעקב לעלות כו׳, והנה בפנימי׳ קיבל ענין העלי׳ של הסולם שהוא הכבש בחי׳ ביטול אכן בגשמיות לא רצה לקבל כו׳ ואמר לו הקב״ה אל תירא עבדי יעקב כי הוא אינו דומה להם שהם מקבלי׳ ההשפעה מבחי׳ אחוריים כו׳ וע״כ כשעולים לקבל פנימי׳ יותר הם יורדים כו׳ כי הם יש ודבר וכל מה שעולים יותר נעשים יותר כו׳ אבל יעקב שהוא ביטול וכל מה שעולה הוא ביטול יותר כי הי׳ קטן בעיניו וכל מה שעולה יותר הוא קטן בעיניו יותר וכמ״ש קטונתי מכל החסדים מכל החסדים דוקא עי״ז קטונתי כי כולא קמי׳ כ״ח וכל הקרוב קרוב יותר קמיה יותר כלא חשיב כו׳ ע״כ אם הי׳ עולה לא הי׳ יורד וע״כ נאמר לו אל תירא עבדי יעקב כו׳.

ולהבין הענין יותר מה דאיתא במדרש יעקב אע״ה ענין עלי׳ של השרים שרה של בבל עולה ע׳ עוקי׳ ויורד ושל מדי נ״ב עוקים ויורד וכן של יון עולה ק״פ עוקים ושל אדום עולה ולא יודע כמה נתיירא יעקב אמר אפשר שאין לזה ירידה כו׳ אמר לו הקב״ה אל תירא עבדי יעקב אפילו הוא עולה ויושב אצלי אני מורידו שנאמר אם תגביה כנשר כו׳ והענין דהנה יש

ב׳ מדרגות תפלה לעני ותפלה למשה תפלה לעני היינו בחי׳ מל׳ כשמתלבשת בבי״ע ועליי׳ בי״ע לאצי׳ נק׳ תפלה לעני וזהו שנק׳ סולם שמגביה מנמוך לגבוה כו׳, ויש בחי׳ תפלה למשה כי פעם מצינו שתפלה למטה מתורה שאמרו מניחין חיי עולם ועוסקי׳ בחיי שעה וגם אמרו ות״ת כנגד כולם ופעם ארז״ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, ואמרו חסידים הראשונים היו שוהים ט׳ שעות ביום כו׳ והענין ששניהם אמת דזהו ב׳ מדריגו׳ שבתפלה תפלה לעני ותפלה למשה, תפלה לעני אין עני אלא בדעת משא״כ ת״ת נק׳ עשיר כדאיתא ע״פ ועשיר לא ירבה כו׳ דא עמודא דאמצעיתא כו׳ כי ת״ת מקבל מדעת שעולה עד הכתר ונק׳ בריח התיכון שמבריח מן הקצה כו׳, והנה העני מבקש עושר וזהו תפלה לעני, ובבחי׳ תפלה זו הנה תורה למעלה מתפלה וזהו שאמרו מניחין חיי עולם ועוסקי׳ בחיי שעה כי חיי שעה הוא בחי׳ מל׳ מקור לזמן דבי״ע כו׳ ותורה חיי עולם, אמנם תפלה למשה הוא עלי׳ לאצי׳ כי כמו שיש אצי׳ ובי״ע כמ״כ גם באצי׳ יש בי״ע שבאצי׳ היינו חכ׳ דאצי׳ נק׳ בריאה שבאצי׳ כי בריאה יש מאין מדות יצירה מל׳ עשי׳ וכ״ז נק׳ בי״ע דאצי׳ והעלאת בבחי׳ אצי׳ שבאצי׳ לקבל מאוא״ס זהו תפלה למשה ובחי׳ תפלה זו הוא למעלה מתורה וע״ז נאמר השמים כסאי שהוא מדריגת התורה אך איזה בית אשר תבנו לי שהוא תפלה כו׳ שתפלה למעלה מתורה והיינו בחי׳ תפלה למשה ואח״כ איש האלהים שבחי׳ זו נמשך באצי׳ ע״י תפלה למשה נמשך אח״כ בבי״ע וזהו תפלה למשה ואח״כ איש האלהים שאותה המשכה עצמה נמשך בבי״ע כו׳ והנה ב׳ בחי׳ אלו דתפלה לעני ותפלה למשה היינו בחי׳ תפלה של יד ותפלה של ראש חותם בולט חותם שוקע וכן שבתא דמעלי שבתא ושבתא דיומי כו׳ וזהו ד׳ מדריגות רוח רעש אש בי״ע ואח״כ נכללים בבחי׳ קול דממה דקה באצי׳ כו׳, והנה כמ״כ בזלע״ז יש ג״כ ד׳ מדרגת רוח רעש אש כי יש ג׳ קליפות הטמאות שהוא בי״ע דקליפה וקול דממה דקה בחי׳ אצי׳ דקליפה וזהו שרש ד׳ מלכיות שג׳ מלכיות בבל מדי יון הם ג״ק הטמאות ומלכות אדום הוא למעלה מהם והיינו בחי׳ נוגה כי מלכות אדום הוא ע״ש עשו כי עשו לא הי׳ איש פשוט כ״א מאצי׳ דקליפה כו׳ וזהו שנק׳ תהום וכמ״ש והארץ היתה תהו ובוהו וחשך על פני תהום תהו זו בבל בוהו זו מדי חשך זה יון תהום זה מלכות אדום שאין להם חקר כמו התהום כו׳ והנה כשראה יעקב אע״ה העלי׳ של כל השרים שכ״א עולה ויורד היינו שעלייתם הי׳ לבחי׳ נוגה כי ג״ק מקבלי׳ חיותם מקדושה ע״י הממוצע בחי׳ נוגה כו׳, ומה שיורדים אח״כ הוא כי העליי׳ סיבת הירידה ועד״מ (הגם שהוא משל גס) צואה שהובא לבית זורקין אותה כו׳ אך הנה עליית מלכות אדום שהוא נוגה היינו ע״ד דוגמא בקדושה עליות אצי׳ לקבל מאא״ס כמ״כ גם בלעו״ז יש עליות בחי׳ נוגה לקבל מבחי׳ אחוריים דקדושה ע״ד שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך כו׳ וע״כ עלה ולא ידע יעקב כמה אך הוא רק שיעקב לא ידע אבל באמת יורד ג״כ ואדרבה לפי עלייתו כך ירידתו וכמארז״ל ע״פ והנחש הי׳ ערום לפי גדולתו כך מפלתו כו׳, והנה אמר ליעקב לעלות ולא רצה ונחשב לו לחטא וכאומרם במדרש שזהו מ״ש בכל זאת חטא ולא האמין שקאי על יעקב אע״ה כו׳ והענין הוא מה שלא האמין

דהנה הענין הוא שלא האמין יעקב בעצמו שיהי' יכול לקבל העלי' של השפעה ואעפ"כ יהי' בתכלי' הביטול לאלקות כו' וע"כ העלי' ברוחניות זה קיבל יעקב אע"ה אבל העלי' בגשמיות לא רצה כי לא האמין בעצמו שישכנו ביחד בו, ונחשב לו זה לחטא במה שלא האמין כי באמת הלא הקב"ה כל יכול כו' ויכול לעשות שיהי' שניהם ביחד העליי' בגשמיות וגם אעפ"כ יהי' תכלית הביטול וע"ד דכתיב במשה היד ה' תקצר שמשה טען ואתה אמרת בשר אתן להם כו' כי דורו של משה הי' בהם בחי' ביטול דונחנו מה וע"כ טען שהבשר מגשם והשיבו הקב"ה היד ה' תקצר שיכול להיות שגם בבחי' בשר אעפ"כ יהי' בהם הביטול כו' וכן עד"ז הנה יוסף הי' מלך הגם שהי' מרכבה כי בנשמה דאצי' אין שום דבר נסתר כו' וע"כ אמר לו ואתה אל תירא עבדי יעקב כו' ואם הי' עולה בגשמיות לא הי' משתעבדים בניו כלל כו'.

(לד"ה ויפגע במקום, אוה"ת ויצא קעג, ב)

[בבוך 1040 בשולי סעי' א' נוסף בגוכי"ק] ופגע ונגע כשהתפלה עולה לא ע"י מלאך, א"נ במקום שבע"ת עומדי' כי שלו' לרחוק דא יעקב, מאבני המקום ע"ד מ"ש בפ' ויקהל שי"ב עולימתין עיילין לה והחיות נושאות כו', אך י"ל שעז"נ מה נורא המקום הזה כו' וז"ש והי' הוי' לי לאלקים שזהו מדרגת בע"ת.

(לד"ה ושבתי בשלום, אוה"ת ויצא קצא, ב)

לבן כולל ד' גליו' כי ד' מראות נגעים שהם דמל' כולן לבנים בהרת עזה כשלג כו' ויעקב בירר כ"ז לקח בנות לבן דקדושה.

חרן גרון מצרים מצר הגרון בד"ה לכן אמור ויצ"מ מצה מח' נעשה ה'.

לד"ה ושבתי בשלום: נמצא בבוך 1058 עה, א בגוכתי"ק דף אחד הגהות לסעי' א' וקצת לסעי' ב', והעביר קו למחיקה, ואח"כ עוד דפים, ומתחיל הגהות, נדפסו כאן, ושם בעמוד ב' בשולי העמוד בגוכי"ק קטע זה.

והיה הוי׳ לי לאלקים, צוה ישועות יעקב בחי׳ יעקב נק׳ ישועות, שורש התיבה הוא שע, שע״י בחי׳ יעקב מתגלין ש״ע נהורין עילאין, וגם ש״ע לשון וישע ד׳ אל הבל, שכל פינות והמשכות עליונות נמשכים ע״י יעקב (כי יעקב בריח התיכון ודהע״ה אמר פנה אלי ותנני דהיינו לבחי׳ מל׳ והיינו ע״י יעקב ת״ת), וענין נהורין והמשכות אלו הללו היינו גילוי והמשכה מאור א״ס עצמו ואין ערוך אליו, כי מלכותך מלכות כל עולמים ההודו וזיוו על ארץ ושמים כו׳ להיות חיים וקיימים מאין ליש בבחי׳ העלם והסתר כו׳, אכן ע״י בחי׳ יעקב נמשך אור א״ס ב״ה שלמעלה מהשתלשלות שיאיר למטה בגלוי הנפש אלקית כו׳ ממש על נפשו (לכאורה זהו ענין היחוד ולכן זהו ע״י יעקב אך כאן משמע שזהו רק אתעדל״ע להיות כח לאתעדל״ת להיות ויקח מאבני המקום והאתעדל״ע שאחר אתעדל״ת זהו ויצוק שמן).

ב) **והיינו** ע״י שלקח מאבני המקום, הטעם שנקרא האותיות אבנים יש ע״ז שני טעמים האחד שזהו כתפארת אדם לשבת בית הנעשה מאבנים כך השכל מתלבש בהאותיות, השני כמו שהאבנים הם דומם ואין להם ערוך ויחוס לאדם הדר בבית הנעשה מהאבנים, כך האותיות הם בחי׳ דומם ואין להם ערוך ויחס להשכל ועד״ז יובן גם למעלה שבחי׳ האותיות שנמשכים מהמל׳ אינן כמו המדות שנמשכים מחו״ב דרך השתלשלות עילה ועלול, אלא הם לגבי החו״ב כערך הדומם לגבי השכל, כמ״ש בת״א דף ח׳ ע״א (וע׳ בלק״ת פ׳ בהר בהביאור ע״פ את שבתותי תשמרו, שכמ״כ ענין הצמצום שנשאר רק רשימו זהו שנשאר רק בחי׳ אותיות וגם שהמדות לגבי השכל כערך הגוף לגבי הנפש, משא״כ האותיות לגבי השכל הוא רק כמו הלבוש לגבי הגוף) וזהו הוי׳ צבאות אות הוא בצבא שלו, שכל העולמות וחיותם וקיומם רק מבחי׳ אות אחד כביכול מה שהאותיות אין ערוך ולכן כל העולמות אלף אלפין כו׳ הם בטלים לגבי אור א״ס ב״ה כביטול האותיות שהם בחי׳ דומם לגבי השכל כו׳ מאחר שהעולמות הם בבחי׳ גבול והגבול לגבי בבע״ג אין ערוך כלל (ה׳ צ״ע דאף המהוה הנבראים שהוא אותיות דע״מ הם דומם לגבי חכמה עילאה, וכש״כ הנבראים מהאותיות כו׳, וא״כ איך דימה ביטול הנברא לא״ס ב״ה כמו ביטול האותיות לגבי השכל כו׳, דהרי אין ערוך יותר לאין קץ, אלא המכוון דלפי שהעולמות שנמשכו יש מאין מהאותיות הן רק בבחי׳ גבול מהלך ת״ק שנה כו׳ ואור א״ס בלתי בע״ג וא״כ א״א שיומשך בע״ג מבלתי בע״ג אם לא שנתצמצם האור והחיות כ״כ עד שאינו אלא בבחי׳ דומם בלבד כדוגמת אבן למטה ואזי נמשך

והיה הוי׳ לי לאלקים: בוך 1056 לא, ב גוכתי״ק. — מאמר זה כנראה הוא הגהות וביאורים לתו״א כא, ד.

כמ״ש בת״א דף ח׳ ע״א: בדפוס ראשון. וראה בהוצאת קה״ת ה, ג: כי מן החכמה ולמטה הוא בחי׳ השתלשלות עו״ע.

בלק״ת פ׳ בהר: מג, ג.

אות הוא בצבא שלו: ראה חגיגה טז, א.

מזה בע"ג כ"כ מו"ח ז"ל ולכאורה הי' מקום לומר דגם החיות שמאיר מאוא"ס להתלבש בבחי' פנימיות הוא בבחי' גבול כמ"ש בת"א דף קנ"ד ע"ב בענין הקו וחוט שהוא הסתלקות בחי' א"ס שלא להיות בגלוי בחי' א"ס אלא בגבול ומדה כו', וכ"כ בעה"ק שער הראשון בענין הספירות, אמנם כאן מפרש בחי' זו על אותיות, שהחיות המהוה הבע"ג זהו בחי' אותיות שאינן ערוך לגבי החכמה וגם י"ל זהו בחי' גבול, ואפ"ל ג"כ על הרשימו כו' דזהו מה שאוא"ס מאיר בבחי' גבול, אך לא משמע כן בת"א די"ח סע"ג גבי אך הרשימו היא בחי' הכוללת כו' ע').

ג) **והנה** באבני המקום כתיב וישם מראשותיו שהגביה והעלה אותן לבחי' סוכ"ע (אפ"ל כי חכמה נק' ראשית וכתר נק' ראש כ"כ מו"ח ז"ל) לפי שנעוץ סופן בתחלתן, מאבני המקום היינו בחי' יו"ד (ובמד"ר יש מ"ד שהן י"ב אבנים כנגד י"ב בקר ואיך כולם בחי' יודין וצ"ל שהם אצי' שבבריאה כ"מ בהביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד) וישם אותה מצבה עליה אחר עליה לבחי' יגמה"ר עליונים שהן בחי' יודין ווין (מה שהוא"ו נחשב עליי' יתירה מהאבן עצמו שהיא יו"ד אפ"ל כי יעקב אמר כאן והיה שבחי' ו"ה קודמים לי"ה, ע"ד יפה כח הבן שהוא וא"ו מכח האב שהוא יו"ד כי ז"א בע"ק אחיד ותליא וא"א במזלא אתכלילן) וישוב אל ה' וירחמהו.

ד) **ויקח** את האבן כו' ויצוק עליה שמן (ה' בגמ' חולין פג"ה דצ"א ע"ב כתיב מאבני וכתי' האבן שכולם נבלעו כאחת פרש"י שנעשו אבן אחת י"ל י"ב בקר הנ"ל נכללו במ', וא"כ היו"ד היינו יו"ד דאד', ולמ"ד שהיו ג' נגד ג' אבות א"כ הם חג"ת דאצי' ונעשו אבן אחת ע"י אוא"ס המאיר בת"ת נכללו בו חו"ג כו' ע') היינו חכמה עילאה שבה מאיר אוא"ס שיאיר בעסק התורה ולכן ארז"ל מה להלן באימה ויראה, כשישים אל לבו שהתורה שלומד זהו חכמה עילאה שבה שורה אוא"ס, והנה להבין תכלית ירידה זו של יעקב לחרן ויצא יעקב מבאר שבע באר הוא מקור ומעין הנובע שבע מדות עליונות (ה' באברהם נאמר באר שבע בקמץ תחת השין מורה על השבועה כמ"ש כי שם נשבעו שניהם פ' וירא כ"א ל"א, וענין שבועה י"ל ע"ד אשר נשבעת לאבותינו בד"ה ביום השמע"צ כי אבימלך יש לפרש מקור בחי' המ', ומקורה היא בכתר וכ"כ הפרדס שער סדר האצי' פרק   בפי' בת אבי היא ובלק"ת פ' נשא סד"ה נשא דרוש השני פ"ה דאבימלך   זהו סוכ"ע, ובאר שבע דגבי יצחק נז' פעם בסגול ע"ש באר השביעי שהוא מ' וא"כ כאן שנאמר ג"כ מבאר שבע בקמץ היינו שיצא מבארה של שבועה כי הכח להפוך מבחי' חרן לבחי' רנ"ה צ"ל נמשך ממקום עליון.

כ"כ מו"ח ז"ל: ראה תו"ח ויצא כג, ג ואילך.
כמ"ש בת"א דף קנ"ד ע"ב: בהוצאת קה"ת: צב, ג.
בת"א די"ח סע"ג: בהוצאת קה"ת: י, ד.
כ"כ מו"ח ז"ל: ראה תו"ח ויצא כג, ד ואילך.

שייך לקיצור ע״פ וירא והנה באר בשדה

(ראה אוה״ת ויצא ח״א דף ר, ב ואילך. וח״ה דף תתנה, א ואילך)

קיצור ענין בראשית בשביל שנקראו ראשית, כי תכלית הבריאה הוא כדי שיהיה דירה בתחתונים היינו כי התהוות העולמות הוא רק מבחי׳ שמו ישתבח שמך עמ״ש בלק״ת בד״ה כי תצא, דרוש הראשון ובד״ה את שבתותי תשמרו בענין בורא קדושים ישתבח שמך ובד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו בענין פירוש יש מאין, אבל דירה בתחתונים היינו שיהיה התגלות בעולמות מבחינת מהותו ועצמותו ע״ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, עין בענין יראו ועמ״ש בסידור בד״ה ששת ימים תאכל מצות, דרוש הראשון שזהו ענין אנכי הוי׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו׳, והמשכת דירה זו זהו ע״י אתעדל״ת במעשה המצות, ולכן נקראו רמ״ח פקודין רמ״ח איברים דמלכא עד״מ רמ״ת איברים ממשיכים ההתלבשות ממהות ועצמות הנפש בהם, בשדה היינו בהמ״ק כמ״ש במד״ר ע״פ וכל שיח השדה, באר זה קדה״ק.

קיצור דקיצור. התהוות העולמות הוא דק מבחי׳ שמו אבל דירה בתחתונים הוא שיתגלה מבחי׳ מהו״ע והיינו ע״י אתעדל״ת ממעשה המצות.

ב) **ואתעדל״ת** זו ממעשה המצות נק׳ באר מים חיים, כן פי׳ בת״א פ׳ תולדות סד״ה ויחפרו עבדי יצחק וכן פי׳ בלק״ת פ׳ חקת בהביאור ע״פ אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר, ושם פ״ג, ובהדרוש שם בפנים פי׳ באופן אחר, ובאר זה נק׳ באר לחי רואי, ועיין הפירוש בזהר ר״פ תולדות דקל״ה סע״א שבחי׳ חי מקבל החיות מעלמא עילאה בחי׳ סוכ״ע ומשפיע בעלמא תתאה ממכ״ע וזהו ענין ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ את כל הארץ, והיינו ע״י שהבאר הוא בחי׳ מים חיים, וענין רואי זהו ע״ד עין בענין יראו, והנה ציון זהו ענין בצלמנו כדמותנו והוא מעשה המצות רמ״ח פקודין רמ״ח איברין דמלכא כמ״ש בת״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי, דרוש השני, ולכן ארז״ל והנה באר זה ציון וזהו מי יתן מציון ישועות ישראל.

קיצור דקיצור. ואתעדל״ת זו ממעשה המצות נקרא באר מים חיים, וזהו באר לחי רואי שיהי׳ עין בענין יראו בבחי׳ ואולם חי אני וימלא כו׳, וזהו והנה באר זה ציון כי ציון בחי׳ בצלמנו כדמותנו אשר פי׳ בד״ה משה ידבר דבצלמנו הוא תורה כדמותנו הוא מצות.

ג) **זה** שייך לביאור לבאר הדברים, וזהו מ״ש בזהר ויצא דקנ״ב סע״א, שעל הבאר הזה נאמר אד׳ אלקים אתה החילות, עמ״ש בלק״ת סד״ה כי כארץ

שייך לקיצור ע״פ וירא והנה באר בשדה: בוך 751 פו, א גוכתי״ק.

תוציא צמחה בענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה כו' וע"ש בהקיצור בתוספת הלק"ת, ונקרא ג"כ ארון הברית אדון כל הארץ, וזהו ע"ד שנתבאר לעיל בפירוש באר לחי רואי, ועיין זח"א ד"ב ע"א ודף ל"ג סע"ב ובפ' נח דנ"ט סע"ב, ועיין זח"ב פ' בא דל"ח ע"ב בענין הוא הלילה הזה, ועמ"ש בדרוש וידבר משה אל ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר, ועד"ז פי' בזהר פ' חקת דקפ"ג ע"ב ע"פ ומשם בארה הוא הבאר, תחלה בארה ל' נוק' ע"ש המ"ן ואח"כ בהמשכת המ"ד נאמר הוא הבאר לשון דכר, ועד"ז נאמר נפתלי אילה שלוחה לשון נקבה ומסיים הנותן אמרי שפר, הנותן לשון דכר ולא הנותנת כמ"ש בזהר ויחי דרמ"ו ע"ב דהיינו מצד יחוד הקול בדבור, והיינו ע"ד וזה הדבר עיין מד"ר פ' תצוה פרשה ל"ח.

ויצא כ"ט י"א

וישק יעקב את רחל וישא את קולו ויבך.

עמ"ש ע"ז בסש"ב פמ"ה, וע' זח"ב משפטים דצ"ז סע"א ע"פ כמשפט הבנות יעשה לה, וז"ל אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה (ע' בזהר תרומה דקמ"ו ע"ב ובפ' פקודי דרנ"ג ע"א ובפ' ואתחנן דף רס"ז ע"ב בענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ואהבת את ה' אלקיך) ותמן אינון גנזין טמירין, וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן (ע' בלק"ת בד"ה שיר השירים בפי' ישקני מנשיקת פיהו ובפ' חקת סד"ה ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון) ואינון נשמתין רחימאין דמלכא אינן תמן (ר"ל העובדים מאהבה) כיון דמלכא עאל בההוא היכלא כתיב וישק יעקב לרחל ועמ"ש עוד מענין נשיקין ע"פ הזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב שהוא הבל הפנימי שבלב שממנו נמשך הכתר לעולם הדבור הנק' רחל כו').

קיצור. הנשיקין בהיכל אהבה, ורחל נק' עולם הדבור והמשכת הכתר מפנימי' לבחי' הדבור נק' נשיקין.

ב) **זח"ב** תרומה קכד"ב, מנשיקות פיהו כו' אדבקותא דרוחא ברוחא (ע' בלק"ת בד"ה והיה מספר בנ"י ספ"ב, ויש להעיר ממ"ש בזח"א דל"ז סע"ב ע"פ לא ידין רוחי באדם, ודנ"ח ע"א, ומשם יובן גודל מעלה זו דאתדבקות דרוחא ברוחא) כו', ריה"ו אומר כתיב וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך.

וישק יעקב: **בוך 1072 קנו, א גוכתי"ק.**

ע"פ הזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב: **ביאה"ז להצ"צ כרך ב' ע' תתפא ואילך**

אמאי קא בכה, אלא באתדבקותא דרוחא בה לא יכיל לבא למסבל ובכה, ע' בת"א פ' וישלח סד"ה ויקח מן הבא בידו, בענין ויבכו, ובלק"ת פ' בהר בד"ה כי תבואו אל הארץ, פ"ג בענין ויבא החדרה ויבך שמה, דהיינו מ"ש במסתרים תבכה נפשי כו', ע' עה"ק ח"ג פל"ו משל לרופא כו' עיני תבכה על עיני כו'.

ג) **זח"ב** תרומה קמו"ב וישק יעקב לרחל והיינו כמש"ש אח"כ ישקני ההוא דסתים לעילא (פי' א"א) ובמה בההוא רתיכא עילאה דכל גוונין מתחברין ביה (ר"ל תפארת) והאי איהו יעקב כו', וזהו כי יעקב הוא הבריח התיכון המבריח מן הקצה שהוא א"א עד הקצה מ', פקודי דרנ"ו ע"ב.

ד) **מד"ר** ויצא פ"ע דע"ט ג', למה בכה שראה שאינה נכנסת עמו לקבורה כו', בפ' שמות רפ"ה ע"פ וישק לו, ובמדרש רות ע"פ ותשק ערפה.

ה) **עמה"מ** שער קרית ארבע פכ"ד דפ"ו סע"ג ואו"א כשהם מזדווגים הם דבוקים רוחא ברוחא בסוד הנשיקין כו' וישק יעקב כו'. שער הנ"ל פרק קי"ו. בחיי מ"ב א' קסו"ב.

ו) **בסש"ב** שם וישא את קולו למעלה למקור הרחמים העליונים הנקרא אב הרחמים כו', וע' מענין אב הרחמים בלק"ת בד"ה ש"ה ממעמקים, וע' בד"ה תקעו בחדש, דרוש הראשון פ"ג בענין תקיעה הוא קול פשוט כו', ובד"ה שוש אשיש פ"ד בענין רחל מבכה, ויש לפרש מבכה שגורם בחי' וישא יעקב את קולו ויבך וכנ"ל ססעי' ב' בשם עה"ק, ועל קול זה נאמר קול ברמה נשמע ע"ש, וזהו ענין וישא את קולו, וע' בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון ספ"ג גבי והיינו ע"י בחי' רחמנות מדתו של יעקב כו' וע' במד"ר בפתיחתא דאיכה סד"ה ר' יוחנן פתח משא גיא חזיון דנ"ו ע"א מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר בשבילך רחל כו' הה"ד כה אמר ה' קול ברמה נשמע כו' רחל מבכה כו', והיינו שמבכה כביכול בחי' ברמה דהיינו שהוא ענין וישא יעקב את קולו ויבך כו' וע' עוד במדרש תלים סי' ך' ע"פ יענך ה', וש"ה יקראני ואענהו כו' ע"ש.

ק' למה יעקב אהב רחל שהוא דבור יותר מלאה מחשבה ע"ד בינה יתירה ניתנה כו' א"כ למה מרבע"ה הי' כבד פה ובת"ז אוריי' דבע"פ, ועמ"ש בד"ה מי שם פה, ובדרוש בהמ"ז בסידור.

ק' למה יעקב אהב רחל: בוך 1135 מג, א גוכתי"ק.

(לד"ה וירא והנה באר בשדה באוה"ת ויצא ח"ה תתנט, א *)

פסוק ויתרון כו' מלך לשדה נעבד בקהלת סי' ה' ט', נתבאר ונסמן בד"ה וירא והנה באר בשדה פ"ג.

פסוק בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר כו' דברים סי' א' ה' נתבאר בד"ה וירא והנה באר בשדה פרק ד'.

פסוק והלכו עמים כו' כי מציון כו' בישעי' סי' ב ג, שם פרק ז'.

ענין יוסף ה' לי בן אחר ע' בעה"ק ח"ד ס"פ יד בשם הרבות בראשית פכ"ג ע"פ ותקרא את שמו שת כי שת לי אלקים זרע אחר דהיינו משיח שבא ממקום אחר היינו מרות המואביה כו' וכשהרע נהפך לטוב אין שבח גדול מזה עכ"ל.

עד הגל ע' בפע"ח דהג"ל נמשך מבחי' שם ע"ד ועמ"ש בביאור שני דפקודי המשכן איך שבבחי' עדות אין שייך רק הודאה כמ"ש ששם עלו כו' עדות לישראל להודות כו' וג"ל הוד שבהוד ע"כ ע"ד הג"ל וגם הפרסא הנק' גל נמשך מכתר שהוא עדות, או שפרסא נמשך מחשמל דבינה גם שם שייך עדות וכו'.

---

*) רשימות אלו נרשמו בגוכי"ק הצ"צ בבוך 1035 (רא, א) לפני המאמר.

בד"ה וירא והנה באר בשדה פ"ג: אוה"ת בראשית כרך ה' תתס, ב ואילך. כרך א רג, ב ואילך.

בד"ה וירא . . . פרק ד': שם תתסח, ב.

פסוק והלכו עמים . . . פרק ז': אוה"ת בראשית כרך א' רו, א.

ענין יוסף: בוך 1150, כתי"י מעתיק.

עד הגל: בוך 1144 עד, א גוכתי"ק.

פ׳ וישלח

עם לבן גרתי, ואח״כ כתיב וישתחו ז׳ פעמים עד גשתו עד אחיו, הנה בתחילה י״ל שרש ענין לבן ויעקב הנזכר בכל פ׳ ויצא, דהנה בני לבן אמרו מכל אשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, וטענתם הוא דכתיב כל הנק׳ בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו והוא שבי״ע נפל בשבירה מלפני אצי׳ כידוע והוא בבחי׳ מכל אשר לאבינו, הוא בחי׳ לובן העליון משם נשתלשל סיבת השבירה בשם ס״ג כו׳, ומזה עשה יעקב בעל התיקון דעולם האצי׳ את כל הכבוד הזה דלכבודי בראתיו כו׳. ולהבין ענין כל הכבוד דמשמע שיש כמה בחי׳ בכבוד, צ״ל מקודם ענין שהמלאכים שואלים איה מקום כבודו, ולכאורה אינו מובן הרי הם בעצמם אומרים קק״ק ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו, ומהו שהם שואלים איה מקום כבודו, וגם מה שהאופנים מתנשאים לעומת השרפים, ואומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו, והענין הוא שיש ב׳ מיני כבוד, כבוד תתאה כבוד עילאה, כבוד תתאה הוא בחי׳ מל׳ שמשם נמשך יש מאין שלמטה נראה ליש ודבר ומה שאינו מושג לנו נק׳ אין ומקור ושרש כבוד זה נלקח מכבוד עילאה חכמה וכתר שע״ז ביקש משה הראני נא את כבודיך כו׳ שלמעלה היש האמיתי ולמטה כלא חשיב, וזהו פי׳ הכבוד שהוא היש האמיתי, כי כבוד גימט׳ ל״ב והוא ל״ב נתיבות חכמה, והנה ל״א נתיבות וכל נתיב כלול מעשר ספירות הוא בחי׳ הון יקר, כמ״ש ובדעת חדרים ימלאון כל הון יקר ונעים, כי יקר בגימט׳ ש״י וזהו בחי׳ ש״י עולמות שעתיד הקב״ה להנחיל לכל צדיק כמ״ש להנחיל אוהבי יש, והנה ש״י עולמות הוא מה שבא לידי גילוי והשגה אבל יש נתיב ל״ב שאינו בא בבחי׳ השגה כלל, ועלי׳ נאמר באיוב חכמה נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה וע״ז ביקש משה הראיני נא את כבודיך שהוא פנימי׳ חכמה עילאה וע״ז אמר לו הקב״ה וראית את אחורי ופני לא יראו, כי פנימי׳ חכמה עילאה זהו בחי׳ שאינו מושג כלל בבחי׳ ראיה גם למרע״ה, ובזה יובן ענין שאלת המלאכים אי׳ מקום כבודו כי מה שהשרפים אומרים קק״ק ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו זהו בחי׳ זיו יקרי׳ והיינו הארה וזיו שבא בבחי׳ ממכ״ע שמאיר בבחי׳ פנימי׳ בכל עולם ובכל נברא לפי ערכו, הגם שנאמר את השמים ואת הארץ אני מלא, ואני משמע עצמות זהו בחי׳ העלם והסתר, אבל בבחי׳ פנימי׳ אינו מאיר רק הארה בעלמא וזהו בחי׳ כבוד תתאה בחי׳ מל׳ שמתלבש בבי״ע להחיות עולמות ונבראים בע״ג אבל המלאכים שואלים אי׳ מקום כבודו והיינו בחי׳ מקור ושרש של כבוד תתאה דהיינו בחי׳ כבוד עילאה חכמה וכתר והוא נתיב הל״ב שאינו מושג והיינו פנימי׳ חכמה עילאה, וז״ש שלא שזפתו עין

עם לבן גרתי: **בוך** 855 רנג, א. 273 מב, א. — אולי מהד״ק [להצ״צ ?] להנדפס בכרך א׳ רכז, א. וכאן יש קטעים שאינם נמצאים שם.

אי׳ והוא בחי׳ איה מקום כבודו מקור ושרש הכבוד שזה אינו מושג למלאכים ג״כ כי השרפים הם מעולם הבריאה בחי׳ מחשבה וע״י שהם אומרים ג״פ קדוש אזי דווקא אח״כ החיות והאופנים שהם בעולם היצירה ובעשי׳ ושומעים קדוש הם מתנשאים לעומתם ברעש גדול ואומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו מבחי׳ מקור הכבוד בחי׳ סוכ״ע, ובכלל יש בחי׳ אלו גם באדם כי באדם יש נפש אלקית ונפש הבהמית אשר נפש אלקית דוגמת שרפים עומדים שכמו כן נר הוי׳ נשמת אדם וישראל עלה במח׳, ונפש הבהמי׳ נלקחה משמרי אופני׳, ועי״ז דווקא ממשיך מאה ברכות, וזהו המשכת סובב בממלא כענין ברוך כבוד שאומרים האופנים לעומת השרפים שאומרים קדוש, ויש עוד בחי׳ צלם כמ״ש אך בצלם יתהלך איש והוא נפש השכלית שהוא ממוצע המחבר נפש האלקית עם נפש הבהמית וזהו כמו יצירה שמחבר בריאה ועשי׳, והנה זהו ענין יעקב שעשה את כל הכבוד הזה שתיקן בחי׳ מל׳ מלמטה למעלה ע״י הבירורים שבירר מלבן דק״נ והעלה הצאן שנפל בשבירת הכלים, וע״ד שנתבאר בפי׳ ארוממך אלקי המלך, כי כדי שיומשך להיות בחי׳ מל׳ הוא ע״י גבורות וצמצומים, כמ״ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מל׳, וע״כ צ״ל ארוממך אלקי המלך לרומם בחי׳ המל׳ ע״ד מלך יחיד והוא ע״ד שילוב אדני בהוי׳ המבואר בביאור שובה ישראל, והיינו ע״י בירור נפש הבהמית כד אתכפיא ואתהפכא, וזה עשה יעקב ע״י בירור דלבן שמק״נ, וכן המשיך מלמעלה למטה מבחי׳ יחיד להיות יחיד חי העולמים מלך המשכת הרוממות מלמעלה למטה מבחי׳ לבן העליון שלמעלה גם מעקודים כו׳, והוא בחי׳ א״ק ובכלל שני בחי׳ אלו הוא ביכולת בכל אדם להמשיך ע״י תפלה ותורה כי תפלה היא בחי׳ העלאה מלמטה למעלה והיינו העלאת מל׳ בבחי׳ יחיד כו׳, ותורה הוא המשכה מלמעלה למטה בחי׳ יחיד חי העולמים מלך כו׳, ובכלל פי׳ עשה את כל הכבוד הזה הוא הארת והמשכת סובב בממלא כי כבוד תתאה הוא בחי׳ ממכ״ע זיו יקרי׳ ויעקב המשיך כבוד עילאה בחי׳ סוכ״ע שיאיר בכבוד תתאה ממכ״ע וזהו שאופנים אומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו ממקור הכבוד המשכת סובב בממלא וכמו״כ העבודה בנפש שנפש הבהמית דוגמא אופנים ששרשה מהם ולכן ע״י נפש הבהמית דייקא ע״י הרעש בחילא יתיר תוכל להמשיך בחי׳ סובב בממלא. והנה ענין ויהי לי צאן כו׳ לשון צאן לבן הוא שיצאו מבחי׳ לבן העליון שהוא הכלל הראשון הכולל את כל העולמות בחי׳ א״ק שנק׳ אור כללי, ומשם יצאו ונפלו למטה בשבירת הכלים בק״נ בבחי׳ לבן דק״נ זקן אשמאי וכמו פרט ועוללות כי פרט היינו הנושר בשעת הבצירה, וזהו ע״ד מה שנשר ונפל בשבירת הכלים וזהו ענין רפ״ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים, כמ״ש ורוח אלקים מרחפת והוא רפ״ח מ״ת וזהו ענין נפילת ופירוד האותיות, כמ״ש בביאור ראשי המטות וכשמברר בחי׳ זו נק׳ ותתן טרף לביתה, כי טרף הוא רפ״ח עם הכולל, והיינו ע״י אשת חיל עטרת בעלה, וזהו ענין שעבד יעקב שש שנים בצאנך דהיינו שיתא סדרי משנה תורה שבעל פה שהוא בחי׳ פרט לגבי כלל דתורה שבכתב שבה הדברים נפרטים בחי׳ גילוי חכמה ורצון העליון ועי״ז יוכל לברר הצאן והפרט להעלותם לבחי׳ פרט וכלל דקדושה, כי תורה שבכתב הוא בחי׳ כלל כמ״ש לענין שבת

לא תעשה כל מלאכה, ואינו מבואר מה הוא מלאכה האסורה בשבת ותורה שבעל פה בא הדבר בביאור רחב כל מסכת שבת בביאור ל"ט אבות מלאכות האסורים בשבת הזורע והחורש כו' ותולדותיהן של האבות כו' וכיוצא בזה לענין סוכה שבתורה שבכתב כתי' בסוכות תשבו ולא פי' ממה תהי' הסוכה ובתו' שבע"פ מבואר הכל בפרט שצ"ל שתי דפנות כהלכתן ושלישית אפי' טפח והסכך יהי' מדבר שאינו מקבל טומאה, וכה"ג כל הפרטים, ובזהר ואתחנן תו' שבכתב כלל ותורה שבע"פ פרט, ובזהר שמות דקול איהו כלל ודיבור איהו פרט והוא כי הדיבור הוא בחיתוך האותיות בפרוטרוט ולמעלה קול ודיבור הוא בחי' ת"ת ומל' דאצי' דתורה שבע"פ מל' קרינן לה והיא בחי' פרט לגבי כלל, דתו' שבכתב שבה עיקר הבירורים כשר פסול טמא טהור הכל בפרוטרוט וגילוי חכמה ורצון העליון ב"ה בפרטיות, ולכן ע"י שש שנים בצאנך תורה שבעל פה שיתא סדרי משנה, נתקנו הפרט והעוללות בחי' צאן לבן שיצאו מלובן העליון ונפלו בשבירת הכלים להעלותם בקדושה בבחי' ותתן טרף לביתה העלאת הרפ"ח ניצוצות והעלאת הצאן זהו ע"ד להוציא יקר מזולל כו' ולע"ל עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה כו'.

ומה שהקדים יעקב הצאן לעבד ושפחה הענין דידוע להבהמה יש בה בחי' ביטול אל האין יותר מבאדם שהרי אין לה בחירה כלל ומוכנת למלאכתה כפי הבריאה מיוצרה אבל האדם יש לו בחירה ויוכל למרוד כו', וכמ"ש בסש"ב פכ"ד, דמהאי טעמא האדם המורד גרוע מכל בעל חי וגם מן היתוש כו' ע"ש וזהו מטעם דבהמה לא נפלו בשבירה כ"כ בחטא עץ הדעת כמו האדם, כי שרש היצה"ר נמשך מנחש הקדמוני שנאמר בו ארור מכל, ע"כ נעשה האדם יש ונפרד ביתר מן הבהמה, ולהיות כן כאשר התחיל יעקב בעל התיקון דאצי' ע"י שם מ"ה לברר מה שנפל בשבירה מלובן העליון כו', הקדים לברר את הצאן, כמ"ש וישת לו עדרים, והכבשים הפריד יעקב, מפני שהבהמה בנקל יותר להתברר שקרובה יותר אל הביטול, ומזה הטעם אמרו שגדול נס שנעשה עם האדם להצילו משונאיו מנס דגוב אריות בדניאל, לפי שהאריות הן למטה מן הדעת וקרובים לאין יותר ובנקל יותר להשגת בהם הרצון מבלתי טבע בדניאל ע"פ דבר ה' ופקודתו מבאדם שהוא בעל בחירה, ולכן נס דהצלת יעקב מלבן ועשו גדול יותר מנס דגוב אריות, ועד"ז הצלת יוסף מאחיו ודוד משאול וכמ"ש באלשיך, והטעם כי גם בבהמות הקדים הצאן לפי שהצאן בטבעם יותר בחי' הביטול משאר בהמות, וכידוע טבע הצאן שבקולם רחמנות יותר וכמ"ש כצאן לטבח יובל, ובעובדא זו דיעקב למטה בצאן גשמיים שהי' רועה הי' מברר למעלה מבחי' צאן לובן העליון כו', ובתחילה נאמר ויהי לו צאן רבות פי' שהוא ראשית היציאה מן ההעלם לגילוי דבחי' לובן העליון בבחי' רה"ר עולם התוהו זה תחת זה מפורדים כו' וזהו רבות מה שיצאו לבחי' רה"ר נכלל ע"י יעקב בביטול ע"ד ורב להושיע כל רב מבבל כו' כמ"ש במקום אחר כי יעקב התקין אותם ביחודים עליונים שהי' עושה ע"י המקלות שהוא כענין התפילין כו' כי כמו שבתפילין המשכת חב"ד והדעת מתחלק לחו"ג, כך המשיך יעקב

ענין מקל לבנה לח ולוז וחו״ב וחו״ג ועיקר המשכה שלו ע״י קו האמצעי הוא דעת העולה עד הכתר ומשם המשיך גילוי המוחין שבהם אוא״ס להמשיך עי״ז הביטול בבחי׳ בהמה שם ב״ן שנפל בשבירת הכלים כו׳, וגם דבחי׳ המקלות יש התכללות כמה גוונים היינו התכללות ג׳ קווין, ועד״ז נתבאר במ״א בענין המצות שנאמר בהם ועשיתם אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, שהאדם עושה אותם למצות שהרי המצוה נעשה מדברים גשמים שמק״נ, ציצית מצמר גשמי תפילין על קלף גשמי, א״כ זה שיהי׳ המצוה כלי לאוא״ס ב״ה זהו ע״י האדם דוקא, כשאיש ישראל מניח תפילין על ראשו נתהווה בחי׳ גילוי אלקותו קדש בחכ׳, והי׳ כי יביאך בבינה, משא״כ כשמניחים על השולחן לא נתהווה מזה שום גילוי כלל, וזהו ג״כ ענין גדול תלמוד שהוא שם מ״ה שמביא לידי מעשה שמברר שם ב״ן שהוא גוף מעשה המצוה כו׳, ואז אח״כ המצוה מגביה את האדם כענין הכסא שהחיות נושאות ומנושאות. ולשון כה אמר עבדך יעקב כו׳, במ״ע אופן קצ״ב דהיינו כ״ה אתוון דיחודא דפסוק שמע ישראל שיש בו כ״ה אתוון ובברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד יש כ״ד אתוון, כי הנה שמע ישראל הוא יחודא עילאה וב״ש כבוד מלכותו לעולם ועד הוא יחודא תתאה, ולכן בפסוק בשכמל״ו כ״ד תיבות ע״ד אל ישוב ד״ך נכלם שמקבלת מיסוד הנק׳ דך, אבל ת״ת עמודא דאמצעיתא נק׳ עשיר, וכנודע בפי׳ העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט שהוא בחי׳ ת״ת ויסוד, וארז״ל אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת, והיינו כמ״ש כי אל דעות ה׳ שיש שני בחי׳ דעת, והיסוד ממשיך דעת תחתון המתפשט במדות וע״כ נק׳ דך כי דעת זה הוא הדעת בבחי׳ מאין ליש וזהו יחודא תתאה שהוא יש ובטל אבל ת״ת ממשיך מבחי׳ דעת עליון שלמעלה היש וכולא קמי׳ כלא חשיב וזהו שנק׳ עשיר בדעת וזהו יחודא עילאה דשמע ישראל דכלה עילאה כלה שארי, ולכן איתא בת״ז שבינה נק׳ כ״ה שכינתא עילאה ביטול בתכלית וכ״ה אתוון היינו כ״ב אותיות התורה וג׳ מוחין חב״ד שהם תנ״ך ג׳ קווין, וענין שאמר יעקב ב״פ כה כה תאמרון כה אמר היינו שהתקין ורומם גם בחי׳ מל׳ להיות ג״כ במדריגות יחו״ע דבינה כו׳, בבחי׳ מלך יחיד חי העולמים, ע״ד האמור בפי׳ ואמרתם כה לחי, לקשר כה לחי, וזהו ענין המשכת דעת עליון בדעת תחתון, וזהו ב״פ כה ואח״כ אמר עם לבן גרתי ופירש״י ותרי״ג מצות שמרתי, היינו מתחילה קיבל עליו בחי׳ כה אתוון דיחודא שהן קבלת עול מ״ש, וע״ד שאמר באברהם ונלכה עד כה כו׳, ואח״כ קבלת עול מצות וכמארז״ל לעולם יקבל עול מלכות שמים תחילה ואח״כ יקבל עול מצות, ולשון עבדך יעקב הוא כי תרגום של ועשו הוא ויעבדון, והיינו לשון שירות תיקון ומלשון עורות עבודים שהאדם מעבדן ומתקנן, וכן עד״ז הוא פי׳ עובד אלקים שמתקן ההסתר וההעלם דשם אלקים וכמ״כ כאן הוא שיעקב מתקן את עשו שנפל בשבירת הכלים וזהו פי׳ עבדך יעקב.

והנה כתיב ויאמר לבן הנה הגל הזה כו׳ עד הגל הזה כו׳ אם אני לא אעבור כו׳, הנה שורש הגל הזה הוא בחי׳ הפרסה והפרגוד המפסיק בין המאציל לנאצלים מבחי׳ כתר לחכמה כו׳, כידוע שאם לא הי׳ מפסיק הפרסה הי׳ דרך

והילוך תמיד מן המאציל לנאצלים ולא הי׳ מתקיימים הנאצלים באורות וכלים מפני גודל הארה מן הכתר עד שיהי׳ מתבטלים במציאות לגמרי, וזהו שאנו רואים כאשר באה נשמה אחת לעולם שלמעלה מבחי׳ הפרגוד של המאציל כו׳ הי׳ בה בחי׳ הביטול במציאות בתכלית עד שיוצאת מגדר ההשתלשלות אור וכלי לגמרי כמו נשמת ר״ח בן דוסא שהתפלל והי׳ נחש כרוך על עקבו ולא הרגישו כלל וכלל וכיוצא בהם הרבה נשמות שהי׳ בהם בחי׳ הביטול במציאות ביותר מכפי השתלשלות ממקור חוצבם באצי׳ באו״כ, כמו נשמת אליהו וכמארז״ל ע״פ ואדם אין לעבוד את האדמה ואדם אין כאליהו וכחוני המעגל להעביד את הבריות להקב״ה, והיינו שמקור מחצוב נשמתם הי׳ מבחי׳ גבוה מאוד וזש״א ואדם אין היינו שנכללו באין העצמי כו׳ ואין זאת אלא שנקבע עליהם הפרגוד והפרסא הנ״ל והאיר המאציל בתוס׳ הארה כו׳. ומכ״ז יובן ענין אם אין חכ׳ אין יראה כמבואר בד״ה וידבר דעשה״ד כי בתורה נא׳ ויהי קול מעל לרקיע שנמשך האור למעל׳ מהפרסא ולכן עי״ז יומשך היראה והביטול וזשארז״ל מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה, ולכאורה איך דומה זה לזה שבשעת מ״ת וירד הוי׳ על הר סיני והי׳ קולות וברקים, אלא היינו מפני שנמשך הקול מעל לרקיע המפסיק וכמ״ש ודברי אשר שמתי בפיך כו׳. והנה ענין וישתחו ז׳ פעמים הוא כי הנה השבירה היתה במדות דווקא כידוע והן שרש ז׳ מדות רעות דעשו ושרש ז׳ אומות הכנעני והחתי שנא׳ בהם לא תחי׳ כו׳, ויעקב בעל המדות דע״ס דאצי׳ דקדושה בירר אותם בהשתחוואה זו וזהו וישתחו ז״פ דווקא (ובמ״ע קצ״ב העיר בזה מענין תניגא דז׳ רישין בקדושין דכ״ט גבי רבי אליעזר בן יעקב כל כריעא דכרע נתר חד רישא ופי׳ מהרש״א שהם ז׳ כוחות הטומאה שהביא נחה״ק לעולם, ובספר המקנה להגר״פ ז״ל שזהו ג״כ ז׳ השתחוואות דיעקב שהשתחוו להקב״ה להכניע ז׳ כוחות הטומאה והוסיף טעם דלבן יעקב חשבון ז׳ פעמים הוי׳ היינו ז׳ כוחות דקדושה ע״ד שבע ביום הללתיך כו׳ וזהו עד גשתו כו׳ כלומר עד אשר בירר והעלה הטוב מכל מדה ומדה שבמדות הרעות ואז נק׳ אחיו כי באמת תאומים הי׳ יעקב ועשו ולאחר הבירור נק׳ אחי יעקב כו׳. ולבאר הדברים יש להקדים ענין א׳ הוא אשר יעקב הי׳ בכור באמת כמשל השפופרת נכנס ראשון יצא אחרון וכמ״ש במדרש וא״כ מה זה שאמר עשו את בכורתי לקח כו׳ אך הענין יובן ע״פ הידוע מענין הבירורים דרפ״ח ניצוצות שאנו רואים כאשר יאכל אדם מאכל תתחזק נפשו ושכלו ביתר שאת כמש״א ר׳ נחמן עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי ונמצא שהאדם מקבל חיות מהמאכל וכמ״ש כי לא על הלחם כו׳ כי על כל מוצא פי ה׳ יחי׳ האדם ולכאורה הלא האדם יש לו ג״כ מוצא פי הוי׳ וע״כ צ״ל שמוצא פי ה׳ שבמאכל שרשו גבוה יותר ומה שע״י המאכל מתחזק השכל צ״ל שהי׳ שכל זה החדש תחלה באותו הבשר בהעלם בבחי׳ שבירה כו׳ להיות כי שרש התענוגים הגשמים נפלו מלפני מלוך מלך כו׳ דהיינו לפני יעקב וא״כ עשו הוא הבכור וז״ש את בכורתי לקח שאליו נתייחס הבכורה מאחר שהוא מוליד שכל חדש בנפש מוכרח שהשרש של התענוג הגשמים למעלה מן החכ׳ וקדם אלי׳ כו׳ אבל באמת יעקב הוא הבכור כי הנה ב׳ מיני

אין הם הא׳ בחי׳ אין של העלם העצמי כמו שהעצמות הוא במהותו בהעלם כו׳ והב׳ אין של היש שבא אחרי היש לבררו ולהביאו לידי אין שהאין העצמי ודאי קודם להתהוות היש ממנו כו׳ אך האין השני שבא ונמשך בשביל היש לבררו ולעשותו אין הנה הוא בא אחרי היש והיש קדם לבא מן האין העצמי כו׳. ועתה יובן ג״כ שרש ענין יעקב ועשו שיעקב איש חלק בשרשו היינו בחי׳ האין העצמי בחי׳ פנימי׳ הכתר שלמעלה מהשתלשלות ובירורים כו׳, ושרש עשו מש״י נימין היינו בחי׳ יש של האין העצמי עד שנפל בשבירה ממש כו׳ וא״כ יעקב הוא הבכור באמת כמשל השפופרת כו׳ וש״א במאמר אליהו כתר עליון כו׳ מלגאו איהו שם מ״ה דאיהו אורח אצי׳ והיינו בחי׳ אין העצמי פנימי׳, אבל מה שנמשך שם מ״ה ממצחא דא״ק כדי לברר היש דעשו כי בהכ׳ איתבריו הרי שם עשו קודם ליעקב כי התוהו קודם לתיקון והגם שבחי׳ אין דמ״ה מברר הוא כו׳ עכ״ז הרי שרש המתברר קודם לבא מן האין כו׳ וזהו יעקב יעקב ב״פ הא׳ על היות שרש יעקב בחי׳ אין האמיתי והב׳ בחי׳ יעקב יו״ד עקב שיורד ומברר את היש כו׳, וזהו ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח ע״י התורה ותפלה נתהפך המאכל היש לאין וע״ז בא ליעקב לשרשו האמיתי בחי׳ אין האמיתי שנעשה בכור באמת כנ״ל שזהו ע״י יו״ד עקב ועתה לקח ברכתי שזהו מצד שרשו באמת שבכור הוא ולו יתייחס הבכורה דווקא כידוע ושרש הענין הוא שמבחי׳ נקודים ולמטה ששם היתה השבירה שרש היש עשו הוא הבכור ולמעלה מן השבירה יעקב הוא הבכור והיינו משל השפופרת כו׳ ודו״ל.

ויאבק איש עמו עד עלות השחר, הנה בתיבת ויאבק יש שני פי׳ ברש״י, פי׳ א׳ לשון אבק, וכמארז״ל העלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד, כי כן הדרך כששני אנשים מתאבקים עולה אבק, והב׳ לשון התאבקות והתקשרות וכמו אבק לי׳ מיבק גבי ציצית ולהבין זה הנה כתיב מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל, איתא במדרש רבה שיר השירים (די״ט) מקוטרת מור זה אברהם, כי כמו שמור ראש לכל הבשמים, כמו״כ אברהם ראש לכל הצדיקים, לבונה זה יצחק שנתקרב בקומץ לבונה ע״ג המזבח, מכל אבקת רוכל זה יעקב ע״ש האבק, ואיתא שם במדרש כל הריכלות ופרקמטיא שישראל רוכלים ומצליחים בעוה״ז בזכות אותו האבק, ועוד פי׳ כל מלחמות שישראל עושים בעוה״ז ומצליחים הוא מאותו האבק, וצ״ל מהו כח

ויאבק איש עמו: כוך 1230 קכא, א.

נמצא בין מאמרי כ״ק אדמו״ר הצ״צ, ואולי גם מאמר זה שייך לקבוצה זו. ראה תו״א כו, א.

האבק גדול כ״כ, והענין כי ויאבק איש עמו הנה רש״י פי׳ שהאיש הי׳ שרו של עשו ובאמת הוא מלחמת הס״מ נגד הקדושה, והוא ע״ד דכתיב מלחמה להו׳ בעמלק וצ״ל איך שייך שהקליפה ילחום עם קדושה הלא הם מקבלים חיות מקדושה כי ואתה מחי׳ את כולם ומלכותו בכל משלה, אך הענין כי הנה צ״ל דלפעמים משמע שמצות אינו נוגע במהותו ועצמותו ית׳ כמ״ש אם צדקת מה תיתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו, וכאומרם כי מה איכפת לי׳ להקב״ה בין שוחט מן הצוואר לשוחט מן העורף אלא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהן את ישראל, ולפעמים משמע להיפוך כי אמרו ע״פ ועתה יגדל נא כח אדני, בזמן שישראל עושים רש״מ מוסיפים כח בגבורה ש״מ ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מתישין כח ש״מ כמ״ש צור ילדך תשי הרי שמצות נוגע למעלה ג״כ כי ע״ז מוסיפים כח בגבורה ש״מ, וכמ״ש באלקים נעשה חיל שמוסיפי׳ בו כח כו׳, אך להבין זה צ״ל מקודם מה דבק״ש כתיב הוי׳ אחד והול״ל הוי׳ יחיד כי יחיד הוא רבותא יותר מאחד, כי אחד מורה כשיש שני ג״כ כמו ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ואח״כ הי׳ יום שני משא״כ יחיד הוא יחיד ממש, והענין כי הנה עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו לבד וצ״ל דקודם שנברא העולם מהו שייך אז שמו מי קראו בשמו והענין כי עשר ספירות נק׳ בזוהר רזא דשמא קדישא, כי הנה למעלה ע״ס הוא רק שם כמו שם באדם שהוא רק הארה, כי למעלה ע״ס אינו ע״ד שיש באדם ע״ס חכמה ומדות שבאדם הם עצמיות הנפש וע״כ כשהאדם הוא במדת חסד עד״מ אינו שוה כמו שהוא במדת גבורה וכעס כי כשהוא בכעס עד״מ הוא אז אדם אחר ממש מכמו שהוא במדת חסד, משא״כ למעלה שהם רק בבחי׳ שם, ואפי׳ חכמה שלמעלה ממדות נק׳ ג״כ למעלה רק שם, ולכן עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו לבד, פי׳ שהי׳ כלולים בעצמיות, ובלשון הקבלה נקראים עשר ספירות הכלולים במאצילן, והנה המכוון שנעשה עשר ספירות הוא כדי שיהי׳ יכול להגיע המשכה בנבראים כי מצד עצמותו ית׳ לא היו יכולים הנבראים לקבל כ״א ע״י ע״ס יכול להגיע בהם ג״כ גילוי, והנה בבחי׳ שם* זה מצות תופס מקום, כי שם הוא שם הוי׳, כי יו״ד חכמה ה׳ בינה ו׳ מדות ה׳ תתאה מל׳, ובבחי׳ זו הרי מצות תופס מקום כי שמי עם י״ה שס״ה זכרי עם ו״ה רמ״ח, כי רצון אותיות צנור שנתצמצם בבחי׳ רצון זה, כי מצד מהותו ועצמותו ית׳ אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו, וכמארז״ל כי מה איכפת לי׳ להקב״ה בין שוחט מן הצוואר לשוחט מן העורף כ״א בבחי׳ שם* מצות תופס מקום, כי ע״י שעושים רצונו של מקום מוסיפים כח, כי לכן היו״ד דיגדל נא הוא יו״ד רבתי, פי׳ רבתי הוספת האור וכמו שע״י מצות ממשיכים תוספת אור כמו כן ע״י עבירה פוגם זהו צור ילדך תשי יו״ד זעירא כי יו״ד זעירא היינו המעטת האור, ולכן אומרים אם פגמתי באות יו״ד כו׳ אם פגמתי באות ה׳ כו׳, וע״כ יתכן שני הדברים כי מצד עצמותו ית׳ אם צדקת מה תיתן לו כו׳ אך מצד הצמצום דרצון

בבחי׳ שם: בכת״י הש׳ מנוקד בצירה.

אותיות צנור הנה מצות נוגע למעלה, ולכן כתיב הוי׳ אחד ולא יחיד, כי יחיד הוא מצד מהותו ועצמותו אבל אחד הוא א׳ פלא ח׳ חכ׳ ד׳ דיבור מל׳ זהו העיקר שהי׳ הצמצום בע״ס וכדי שיהי׳ גילוי פנימית א״א בלא ביטול, והנה בבחי׳ ביטול יש ג׳ מדריגות, כי יש חב״ד ויש מדות כי מדות נחלק ג״כ על ב׳ חג״ת נה״י, והענין כי בחכמה הוא ביטול יותר מבמדות כי מדות יש מי שאוהב משא״כ חכמה הוא ביטול לגמרי, וע״כ בפ׳ קדש שהוא חכמה כתיב ולזכרון בין עיניך כי שכחה נמשך מגסות הרוח, כמ״ש ורם לבבך ושכחת את ה׳ אבל ע״י ביטול נמשך זיכרון, והנה אח״כ מדות הוא ג״כ ביטול אבל לא ע״ד הביטול דחכמה כי במדות נמשך ביטול ע״י התבוננות יהללו שם הוי׳ כי הוא צוה ונבראו, אבל מ״מ אינו הביטול עצמי כמו בחכמה, והנה אח״כ נה״י כי יש שאין לו גם אהבה הנה מ״מ הוא מתנצח על אהבה או יראה, וכמ״ש גם נצח ישראל לא ישקר ויש שאין לו גם בחי׳ זו, מכל מקום יש בו הודאה שהוא מודה עכ״פ שצריך להיות אהוי״ר כו׳ והנה כל זה הוא בקדושה, והנה אח״כ ע״פ סדר השתלשלות נמשך חיות גם לקליפות, כי מבחי׳ מל׳ דעשי׳ הם מקבלים ג״כ כי מל׳ הוא אותיות רק שהם מקבלים מבחי׳ אחוריים דעור דנוקבא דהיינו בחי׳ צירופי אותיות דרך נקבי העור בין צירוף לצירוף כו׳, והנה בבחי׳ זו הוא המלחמה, כי קליפות אין רוצים לקבל מבחי׳ צמצום שמגיע להם ע״פ סדר השתלשלות חיות מועט מאוד שמקבלים רק מבחי׳ אחוריים ומבין צירוף לצירוף כנ״ל כ״א רוצים לקבל מבחי׳ אם צדקת מה תיתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו כחשיכה כאורה, אך ע״ז כתיב אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי׳, כי הלא מ״מ כתיב אני ה׳ שאני מהו״ע הוא דבר אחד עם הוי׳, הגם דשם הוי׳ הוא צמצום, אני למעלה מהצמצום, כי הצמצום הוא רק הארה, אך מ״מ אני הוי׳, וזהו וירא כי לא יכול לו, פי׳ כי האיש הי׳ סבור שיעקב הוא רק בבחי׳ מדות ובמדות יש זלעו״ז אך לא יכול לו כי יעקב הוא יו״ד עקב שממשיך בחי׳ חכמה במדות וחכמה דוחה חיצונים כו׳. והנה המשכה זו שייך ליעקב כי יעקב בחר לו י״ה, ויש ב׳ פירושים אם שיעקב בחר לו י״ה או שי״ה בחר לו יעקב כי יעקב המשיך כל בחי׳ צמצום זה כי הי׳ בחיר שבאבות והוא המשיך זה שיומשך בקדושה דווקא, וע״כ כשאמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם בלא מצות הי׳ חטא, כי זה אין שייך לישראל כ״א לאוה״ע, כי הם מקבלים מבחי׳ ארך אפיים כמה ארך אפיים לפניו, כי הגם שעוברי רצונו מ״מ הוא ארך אפיים כי הוא למעלה מבחי׳ רצון אבל לישראל אין שייך זה, וע״כ כתיב פן יש בכם שרש פורה ראש ולענה לומר שהם שרשם ג״כ כו׳, ע״ז כתיב לא יאבה ה׳ סלוח לו כי לישראל ניתן תומ״צ דווקא, וזהו ויאבק איש עמו שאבק לשון התקשרות כמו החיבוק הוא בידים כדרך המתאבקי׳ והנה כמו שהאיש חיבק בידיו את יעקב כמו״כ יעקב חיבק אותו והוא כי האיש חיבק אותו בידיו היינו כי במדות יש יניקה דלעו״ז שממית בידים תתפש

הגה״ה בצד העמוד: עי׳ לק״ת ע״פ וידעת ד״ה . . .

כו׳, אך יעקב המשיך בחי׳ יו״ד עד עקב וע״כ לא יכול לו ואדרבה יעקב חיבקו בידיו כי בירר המדות. והנה עתה צ״ל פי׳ הראשון דויאבק לשון אבק והוא כי איתא בזוהר דיש עפר ויש אבק כי אבק דאשתאר מן נורא והוא כי יעקב הוא מדריגת עפר כמ״ש מי מנה עפר יעקב, כי הנה בעפר יש צמיחה מה שאין זה בשמים, והוא כי צמיחה הוא מין מאין ליש, הגם כי אינו מאין ליש גמור כי הצמיחה הוא ע״י זריעה, אבל מ״מ מהו ערך הזריעה להצמיחה כ״א הוא מין יש מאין, והטעם כי נעוץ סופן בתחילתן דווקא, כי אני אותיות אין כי אין כתר ממשך אור א״ס באצילות, ואני מל׳ מהוה מאין ליש נשמות ונבראים דבי״ע לכן ארץ שלמטה ששרשה מבחי׳ מל׳ ג״כ מהוה מין מאין ליש, וכ״ז עפר אבל אבק אין בו צמיחה כי אם מעט כי אם אין זורעי׳ אין בו צמיחה כלל, וגם ע״י זריעה הוא מעט צמיחה, אבל עפר צומח, וגם בלא זריעה, וע״י זריעה מצמיח כהנה וכהנה, והנה מ״מ מעט צמיחה יש באבק שהוא אפר ג״כ כי מעט טוב נמצא בקליפות ג״כ, וע״כ שבע מצות נצטוו בני נח, הגם שהם אינם מקיימים מכל מקום הלא נצטוו, והנה זהו ויאבק איש עמו שהוא שהביא האבק שהוא שרשו להיות שהי׳ סבור שכמו שיש מעלה בעפר כי מי מנה עפר יעקב כי כל הצמיחה הוא בעפר כי זורע צדקות ומצמיח ישועות, שהוא בחי׳ ישועות יעקב, כמ״ש צוה ישועות יעקב כמו״כ סבור האיש שאבק שלו ג״כ שוה לעפר, אבל באמת אינו כן כי אבק יש בו מעט שלא בערך עפר כלל, וכמו״כ באברהם אמר ורחצו רגליכם ופרש״י שהערביים משתחווים לאבק שע״ג רגליכם כי לא חשב האבק לדבר כלל, והנה ביעקב כתיב ויאבק איש עמו שהוא רבותא דיעקב שהעלה גם האבק כי האבק נתבטל לפניו והיינו שהגביה אותו ע״י תשובה כי לכן העלו אבק עד כסא הכבוד, ורז״ל אמרו ע״פ שובה ישראל עד ה׳ אלקיך, גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, כי תשובה הוא בחילא יתיר ולכן במקום שבע״ת עומדים צ״ג אינן יכולים לעמוד ופי׳ תשובה אינה על עבירות כ״א להשיב מריחוק ופירוד כי צדיקים גמורים היינו שאינם נפרדים כלל, אבל בעל תשובה הוא כמו בעל עסק שמונח בעסקים גשמיים ואח״כ חוזר לתפלה הרי הוא תשובה ונקרא החזרת פב״פ, וזהו ויאבק איש עמו שיעקב העלה גם האבק וזהו שאמרו רז״ל שהעלו אבק עד כסא הכבוד וזהו מי זאת עולה מן המדבר דווקא, כי מדבר הוא ג״כ ארץ לא זרועה, כי ארץ הוא זריעה דמעשה המצות זורע צדקות ומצמיח ישועות, אבל מדבר הוא לא זרוע ע״י ל״ת כו׳ והנה ע״י הבירור נעשה מהאבק אבוקה כי יש נר ויש אבוקה, וכמארז״ל למה הצדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני אבוקה, כי הנה אבוקה הוא אור גדול, וכמו״כ למעלה נר הוא בחי׳ מל׳ נר שבת ונר חנוכה אבל אבוקה ריבוי אור הוא בחי׳ שע״ה נהורין בחי׳ ישועות יעקב וזהו שע״י הבירור נעשה מהאבק אבוקה וזהו מי זאת עולה מן המדבר מכל אבקת רוכל ואמרו כל מה שישראל רוכלים בעוה״ז ומצליחים הוא מהאבק והענין כי סחורה הוא בירור הניצוצים כי הוא ע״ד שארץ ישראל נקרא ארץ כנען כי כנען לשון סוחר כי כמו סוחר מפזר כסף וזהב בשביל סחורה כמו״כ הוא בירור הניצוצים וכמו באברהם ארבע מאות שקל כסף הוא ת׳ עלמין דכסופין, וזהו שכל מה שישראל רוכלים

ומצליחי' שהוא בירור הניצוצים הוא בזכות אותו אבק דיעקב שיעקב עשה בירור זה וכן עד"ז כל מה שישראל עושים מלחמות ומצליחין הוא מאותו אבק, כי מלחמה היינו שעת צלותא שעת קרבא להפך היצה"ר וזהו ואהבת בכל לבבך בשני יצריך, ואיתא בזוהר דא הוא רזא וצ"ל מהו הרזא, והענין כי פי' רזא הוא איך אפשר אהבה עם היצה"ר, אך הוא ע"י שמהפכים אותו ע"י תשובה, וזהו וכח זה שיהי' יכולים לעשות זה כי אדם לא הי' יכול לעשות זה כ"א ע"י שיעקב כבר עשה מלחמה זו ויאבק איש עמו שהעלה האבק וע"כ נתן כח שיהי' ישראל עושין מלחמות ומצליחין היינו התהפכות היצה"ר בתפלה שעת קרבא להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כנ"ל וד"ל.

(לד"ה ויזרח לו השמש באוה"ת וישלח דף רמ, ב *)

וענין כאשר עבר את פנואל י"ל ע"ד מ"ש ויעבור הוי' על פניו דמבואר בד"ה כי כארץ תוציא צמחה שהוא ע"ד עובר לעשייתן שהוא בחי' מקיף על המצוה ונק' עובר כענין עובר לסוחר כמ"כ ויעבור על פניו כי פניו הוא או"פ בחי' חו"ב ובחי' יג"מ נמשכי' מהמקיפי' שלמעלה מבחי' פניו וכמ"כ כאשר עבר את פנואל למעלה מבחי' פניו אזי ויזרח לו השמש הנ"ל. ואפ"ל בזה ג"כ ע"ד המבואר סד"ה האזינו השמים בענין אהיה כטל כו' דשאלת כנס"י ויבוא כגשם זהו המשכה מי"ג מדה"ר הנמשך ע"י אתעדל"ת ואד יעלה כו' אבל אהיה כטל זהו מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם, וכמ"כ י"ל כאן דכתיב באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש במשלי סי', וזהו ענין המשכת יג"מ הרחמים שזהו ענין פניאל ופנואל יודין ווין כו' ואפשר הם ג"כ ב' בחי' רחמים הא' על חיי הנפש הב' על חיי הגוף כנזכר בד"ה אני לדודי, וכאשר עבר את פנואל שהמשיך האתעדל"ע שאפשר להמשיך ע"י אתעדל"ת אזי ויזרח לו השמש שהיא שמש צדקה פי' צדקה הוא נדיבות לב שהיא אתעדל"ע עליונה מאד שלא מחמת אתעדל"ת.

לד"ה ויזרח לו השמש : בוך 1035 רטו, ב גוכתי"ק.

*) שם בסיומו (רמד, ב שו"ה שמי) חסר הקטע דלהלן.

ע״כ לא יאכלו בנ״י את גיד הנשה אשר על כף הירך כי נגע בכף ירך יעקב.

והנה בנשה יש ב׳ פירושי׳ הא׳ ע״ד מארז״ל בפ׳ גיד הנשה מפני שקפץ ועלה וכמ״ש נשתה גבורתם והיו לנשים היינו שקפצה מהם גבורתם כו׳, והב׳ הוא לשון שכחה וכמ״ש כי נשני אלקים כו׳ והנה הב׳ פירושים הנ״ל עולים בקנה אחד כי כאשר הוא זוכר את הדבר הוא אצלו בהתאחדות עם נפשו, וכאשר הוא שוכח את הדבר נסתלק ממנו וזהו שקפץ כו׳, והנה בפ׳ קדש כתיב והיו לזכרון בין עיניך וידוע שד׳ פרשיות הם כנגד ד׳ מוחין ופ׳ קדש כנגד מוח החכמה לכן נא׳ בה לזכרון כי הזכרון נמשך מבחי׳ חכמה כו׳ והנה כתיב זכור את אשר עשה לך עמלק כו׳ לא תשכח, וצ״ל ענין שכחה וזכירה, והנה כתיב ותאמר ציון עזבני ד׳ ואד׳ שכחני, ולכאורה אינו מובן איך שייך שכחה למעלה שזה אינו שייך כ״א בבו״ד אבל הקב״ה זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם כו׳, וגם בפסוק עצמו מסיים התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה כו׳ וכמ״כ ישראל נק׳ בנים למקום ואיך שייך שהקב״ה ישכח ח״ו על ישראל, ולבאר כ״ז הנה כתיב מלחמה לד׳ בעמלק מדור דור וי״ל איך שייך מלחמה לשם הוי׳ עם עמלק במה הוא מנגד לו כו׳ והנה ענין המלחמה הזאת הו״ע א׳ עם מלחמת יעקב עם המלאך שהי׳ שרו של עשו זקנו של עמלק והמלחמה הזאת נמשכת עד לע״ל כמ״ש עד עלות השחר דהיינו עד ביאת המשיח שנמשל לשחר ובוקר כי הגלות נמשל ללילה כנודע, והגאולה דלעתיד נמשל לעהש״ת ובוקר כמ״ש אמר שומר אתא בוקר, והוא כללות המלחמה דסט״א עם סט׳ דקדושה עד עת קץ אשר יהי׳ ואת רוה״ט אעביר מן הארץ והענין בזמן הגלות הסט״א מתגברת יותר וצריך לעשות עמה מלחמה ביותר וזהו מלחמה לד׳ בעמלק מדור דור, ולבאר כ״ז יש להקדים תחלה מה דאי׳ בת״ז פתח אלי׳ כו׳ אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא דאפיקת עשר תקונין אנת חכים ולא בחכמה ידיעא דאינו מובן כיון דאנת חכים כו׳ איך הוא חד ולא בחושבן הלא יש בו חשבון י׳ תקונים חכים ומבין כו׳, וגם יש להבין פי׳ תיקונין אשר הוא מלשון תיקון דבר מה שהי׳ בו חסרון שלכאו׳ קשה הא אין שייך זה כלל בו ית׳ הלא הוא ית׳ הוא שלימותא דכולא וכלום חסר כו׳ וא״כ מה שייך תיקון, וגם הלא מקרא מלא אין ערוך אליך כו׳ שכל העולמות והספירות אינם ערוך כלל וכלל אליו ית׳ ואינם תופסים מקום וערך לגבי עצמומ״ה ואיך שייך בחי׳ תקון ע״י הספירות, אך הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כו׳ וכתיב ומבשרי אחזה אלוקה, וצריך להקדים תחלה ביאור ענין מהות הנפש וממנו נקח משל ודוגמא למעלה כו׳ כי הנה אנו רואים באדם יש ג׳ בחי׳ הא׳ הוא בחי׳ מחדו״מ שהם ג״כ כחות הנפש שמחשבת ומדברת ועושה כו׳ ואעפ״כ נק׳ רק בשם לבושים לבושי הנפש, והיינו שכמו הלבוש אף שהאדם לבוש בו והוא לו כמדתו מדת גופו כו׳ מ״מ אינו מתאחד עמו כלל שהרי פושטו ולובש אחר כו׳ כן המחדו״מ הוא ג״כ רק

ע״כ לא יאכלו בנ״י : **בוך 194 קלב, א.**

ע״פ המפתח בהבוך שם, מאמר זה הוא לכ״ק אדמו״ר הצ״צ.

לבושים שפושט עצמו ממח' זו ומתלבש באחרת וכ"ש בחי' הדבור שעת לחשות אז אין מלובש כלל בלבוש זה וכ"ש בחי' המעשה הגם שבעשותו דבר מה מלובש בו כח הפועל מ"מ בשעת ששובת אין הנפש מלובש כלל בלבוש זה, והב' יש עשר כחות הנפש שהם שכל ומדות שעליהם נא' בתגי' מהות ועצמו' הנפש שהן עשר בחינותי' כו', אעפ"כ אין הכונה שהם מהות ועצמו' הנפש אלא לגבי מחדו"מ שהם לבושים נפרדים ממש ממהות הנפש נק' השכל ומדות עצמי' הנפש, אבל באמת אינן כ"א התפשטות הארות מהנשמה שמתפשטים ונמשכים עשר כחות אלו ג' שכליים וז' מדות והם מתאחדי' עם הנפש עד שהנפש עצמה נק' נפש המשכלת וכיוצא כו', והג' הוא עצם מהות הנשמה שהיא למע' מעלה גם מכחותי' הנ"ל כי א"א לומר שהנשמה הוא בחי' שכל ומדות, כי הלא אנו רואים בתינוק קטן אין בו בחי' שכל ומדות, אף שהנשמה במציאות אצלו מיום הולדו כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח כו', וכמארז"ל נשמה מאימת ניתנה באדם משעת לידה כו', אלא אח"כ כשמתגדל מתגלים בו שכל ומדות לאהוב במדת האה' ולהשכיל וכל מה שמתגדל יותר מתוסף בו שכל ומדות שהקטן אוהב דברים קטנים והגדול אוהב באופ"א וכן השכל כ"ז שמזקינין כו' וע"כ שהנשמה אינה בחי' שכל כ"א למע' מהשכל, רק הארותי' המתפשטות ממנה הם בחי' שכל ומדות, וכמשל אור הנר המאיר א"א לומר שעצם האור מתפשט אלא הארה מהנר מתפשט להאיר כמ"כ הנשמ' נק' נר והארותי' הם העשר כחות שכל ומדות, וכשהתינוק קטן אינו כלי שיתפשט בו ההארות והאור כו' ובכלי גדול מתפשט האור יותר ע"כ כאשר יגדל התינוק ויגדלו ויזדככו בו כלים אז מתפשט בו הארת הנשמה יותר ובעודו קטן מאד אין בו שכל ומדות כלל כי אין בו בחי' כלי שתתפשט בו הארת הנשמה כו' וכך למע' יש ג"כ ג' בחי' הנ"ל ע"ד דוגמא כמשי"ת אלא שצריך להקדים תחלה שאין המשל דומה לנמשל לגמרי כי בהנפש הרי כשיש מקום וכלי בגות להתפשטות הארותי' אז הם מתפשטי' ממילא מהנפש ואין שייך לומר שהנפש בבחירתה מוציאתם ומגלתם ומאירה אותם כי הם קבועי' ונטועים בהנפש בבריאתה מאתו ית' שנתן בה כח להאיר עשר בחי' אלו רק כשאין כלי לקבל הארותי' אז אינם מתפשטים וכשיש כלים אז הם מתפשטי' כמו מי שבטבעו חסדן עושה פעולת חסדים כו', רק אעפ"כ יש בחירה בהנפש לענין מיעוט וריבוי כו', אכן למע' בעצמותו ית' הנה מצד עצמו הוא פשוט בתה"פ ומה שיש ע"ס הוא התחדשות שנתחדשו ברצונו ית' וע"ז אמר אנת הוא דאפיקת עשר תקונים כו', אך לאחר שנתחדשו ויצאו ונפקו התקונים האלה ע"ז נקח משל מג' מדריגות שבנפש הנ"ל שכן נבין דוגמתם למע' כי אנת הוא דאפיקת עשר ספירן הם בחי' עשר כחות והארות המתפשטות מעצמותו ית' שהם למע' מבחי' לבושין תקינת לון כו' ואעפ"כ הוא ית' חד ולא בחושבן והיינו כי יש בחי' חכמה אנת חכים ואף שהוא בבחי' לא בחכ' ידיעא אעפ"כ נק' חכים לפי שהוא עכ"פ מקור לבחי' חכמה וממנו המשכת חכ' בבי"ע כו' בבחי' השתל' רבות זו למטה מזו עד שגם השכל הגשמי שבאדם שכל אנושיי נמשך ג"כ מבחי' חכ' דאצי' הגם שאין ערוך חכ'

דבריאה לגבי חכמ׳ דאצי׳ וכ״ש דעשי׳ וכ״ש שכל אנושיי כו׳ אעפ״כ הוא ע״ד שארז״ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה עד שהמתיקות שבתפוח הגשמי שחיך אוכל יטעם נמשך מבחי׳ המזל שלו, וכן החמיצות כו׳ והאם נאמר שבמזל יש ג״כ מהות חמיצות ומתיקות והרי אינו בערך ומהות זה כלל, אלא הענין ששם בהמזל הוא ברוחני׳ שברוחני׳ שייך ג״כ בחי׳ מתיקות עד״ד תענוג השכל שהוא ג״כ מתיקות התענוג כמ״כ בהמזל הכל הוא ברוחני׳ והטעם והתענוג גשמי שבתפוח ועשב נמשך ע״י ריבוי השתל׳ מהמתיקות וטעם רוחני שבהמזל הגם שההבדל רב ביניהם.

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. הנה לכאורה צריך להבין כפל הלשון בארץ בארץ שני פעמים הלא מסתמ' הי' מגורי אביו בארץ כנען ובתחילה צריך להקדים מ"ש ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע כו' ואיתא ברבות שסולם קאי על כבש המזבח כמ"ש מזבח אדמה תעשה לי זהו מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה קאי על הקרבנות שהקריבו עליו הי' הריח עולה עד לשמים כמ"ש ריח ניחוח להוי' והנה מלאכי אלקים כו' זהו שכל ההעלאות והמשכות הי' ע"י הקרבנות ובזוהר אית' שסולם דא צלותא ובאמת שני הפי' עולים בקנה אחד כי ארז"ל תפילה כנגד תמידין תקנו, ולהבין באמת מפני מה נק' תפילה בשם סולם דהנה אית' ברמב"ן שבחי' הסולם רומז על התחברות והתקשרות אא"ס עם עולמות וזהו מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כמשל הסולם בגשמיות שהיא משמשת עלי' וירידה או שעולה התחתון לגבי עליון או שירד העליון לגבי תחתון כך יש בבחי' אא"ס שנק' עלמין כו' או המשכה למטה בתוך העולמות או העלאה מלמטה למעלה אלא שיש ב' אופנים בזה היינו הא' העלאה והמשכה שיש במלאכים זהו והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו כי מלאכים נק' ע"ש שלוחי השפע שבהם וע"י נשפע השפעה מלמע' להחיות עולמות נבראים בע"ג ואא"ס נמשך ומתלבש בהם בכמה מיני צימצומים העלם אחר העלם שנמשך בהשתלשלות המדרגות למטה מטה כמארז"ל אין לך עשב מלמט' שאין לו מזל מלמע' כו' וכן יש מזל אחר מזל גבו' מעל גבו' כו' שבהם נשפע הכח מלמע' כגרזן ביד החוצב כו' וזהו מלאכי אלקים שמקבלים משם אלקים שהוא בחי' צימצום על אא"ס כמ"ש כי שמש ומגן הוי' כו' כי באמת מצד עצמות אא"ס לא הי' ביכולת להיות לנבראים בע"ג כי הי' בטלים במציאותן והי' כלא הי' נגד אא"ס בעצמותו שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות ולזה כדי שיהי' בחי' מלאכים שלוחי השפע להמשיך למטה בבחי' השתלשלות מוכרח הי' להיות צימצום כו' וזהו עולים ויורדים בו שבחי' העלאה שיש במלאכים כמ"ש קדוש קדוש כו' והאופנים וחיות הקודש כו' הוא רק בבחי' אא"ס המתלבש בנבראים להחיותם ושם הוא מגיע כח עליותם וכן כל הפרק שירה שכל הנברא בפרט אומר שירה שהוא בחי' העלאה הכל הוא בבחי' אא"ס השייך להשתלשלות נבראים בע"ג, וכן ההמשכה שנמשך מלמע' ע"י העלאת המלאכים הוא רק מבחי' אלקים המסתיר ומעלים על אא"ס אבל בבחי' עצמות אא"ס שלמע' מהשתלשלות אין בהם כח עלי' מאחר ששורשם ומקורם הוא רק מבחי' אלקים זהו בחי' סולם שיש במלאכים שנק' מלאכי אלקים כו' אבל יש אופן הב' בבחי' סולם הנעלה מזה שהוא בחי' העלאות והמשכות שע"י נשמות ישראל כמ"ש את"ז והנה הוי' נצב עליו כו' שעלי' קאי על יעקב שהוא מקור

וישב יעקב: בוך 539 קצג, א.

נשמות ישראל וגם קאי על הסולם היינו שבחי' נשמות ישראל יש בהם כח עלי' בבחי' הוי' עצמות אא"ס שלמעלה מהשתלשלות אני הוי' לא שניתי כו' אין ערוך כו' וכן ההמשכה שנמשך בהם מלמע' הוא ג"כ מבחי' הנעלה יותר שהוא עצמותו אא"ס בחי' הוי' כו' וזהו מצד ששורש נש"י הוא מבחי' הוי' כמ"ש כי חלק הוי' עמו כו' מפני זה יש בהם כח עלי' לשם וזהו שמע ישראל הוי' כו' וידעת היום כו' כי הוי' הוא כו' שבחי' ישראל ל"י רא"ש בחי' נשמה הם ממשיכין מבחי' הוי' נעלה יותר מבחי' מלאכים שמקבלים משם אלקים כו' וזהו מ"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלקים כו' בכל קראינו אליו ואית' בספרי אליו ולא למידותיו שהוא בחי' עצמות אא"ס כו' וצ"ל באמת הלא מבו' במדרש תהילים על מ"ש כי הוא ידע שמי יקראני כו' מפני מה ישראל צועקין ואינן נענין מפני שאין יודעין לכוין את השם אבל לעתיד יודע עמי שמי אז יקראני ואענהו כו' ולכאור' למה צריכין לקרוא בשם הלא זהו בחי' המידות כמו דאית' בספרים שם אל בחסד כמ"ש חסד אל כל היום כו' שם אלקים בגבורה כו' וישראל יש בהם כח להמשיך מבחי' עצמות אא"ס כמ"ש אליו ולא למידותיו כו' ובספרים תירצו שבאמת הפי' של שם אל בחסד כו' אינו קאי על עצם המידה שהיא מוגבלת לקרוא אותה בשם אלקות אלא שקאי על בחי' אא"ס המתלבש במידה זו להחיות' כי אית חסד שהיא עצם המידה ואית חסד שקאי על אא"ס כו' אבל עדיין אינו מתורץ שבחי' אליו [למדותיו] משמע שקאי על עצמות אא"ס שנעלה עדיין מבחי' התלבשות במידות וקוראין בשם הוא בחי' אא"ס המתלבש במידותיו כו' אך הענין הוא שיש בעבודת ה' ב' אופנים היינו בחי' קראינו אליו ולא למידותיו כו' ובחי' קריאה בשם כו' ובכלל הוא החילוק בין ק"ש לתפילה ק"ש הוא בחי' קראינו אליו כו' כמ"ש שמע ישראל כו' הוי' אחד למסור נפשו באחד למע' מן הטעם ודעת בבחי' ביטול במציאות כמבו' במארז"ל כוונת אחד תמליכו' בשמים וארץ ובד' רוחות העולם שע"ז רומז תיבת אחד אל"ף הוא בחי' אלופו של עולם, חי"ת הוא ז"ין דקיעים וארץ בחי' מעלה ומטה ודלי"ת הוא ד' רוחות העולם שהוא בכלל ששה קצוות הגשמים והם בטלים באלופו ש"ע ואין נתפשים לשום מהות כולי' קמי' כלא וכאין ואפי' שורש ומקור של ששה קצוות הגשמים שהוא בחי' ששה מדות עליונות הם בטלים לנגד אחדותו ית' לך הוי' הגדולה כו' לך דייקא בבחי' ביטול במציאות כמ"ש הנה מקום אתי כו' זהו בכלל כוונת אחד המבו' בגמר' בחי' ביטול המידות כו' ובזוהר מבו' כוונת אחד באופן הנעלה יותר היינו שבחי' אל"ף הוא אלופו ש"ע וחי"ת הוא חכ' ודלי"ת הוא דיבור היינו שאפי' בחי' החכ' שנעלה מבחי' המידות כי חכ' הוא ראשית השתלשלות כמבו' בת"י בראשית ברא כו' בחוכמת' אבל נגד אחדותו ית' אפי' בחי' חכ' נחשבת כעשי' גשמיות כולם בחכ' עשית כו' בראשית נמי מאמר הוא כמו שבחי' הדיבור בדבר ה' שמים כו' שהוא בחי' מלכות דבר מלך כו' אין ערוך נגד עצמותו ית' כך בחי' החכ' מאחר שהיא בחי' מקור להשתלשלות נבראים בע"ג ועצמותו ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות ממילא אפי' בחי' חכ' אינה תופסת מקום כלל כולי קמי' כלא כו' זהו חי"ת דלי"ת שרומז על בחי' חכ' ודיבור

שהוא בחי׳ מל׳ היינו שנגד אחדותו ית׳ שוה בחי׳ החכ׳ בחי׳ ראשונה בעשר ספירות עם בחי׳ אחרונה בחי׳ מל׳ הכל אין ערוך כו׳ וזהו שמע ישראל כו׳ הוי׳ אחד בחי׳ מסירת נפש באחד לבטל כל רצונותיו לאחדותו ית׳ אליו ולא למידותיו כו׳ ולהבין איך יש כח בכל אחד מישראל להגיע לבחי׳ ביטול כזה מאחר שירד בסתר המדריגה למטה מטה בגבול בתענוגים גשמים ותאוות גשמים רחוק ונפרד הרבה מאלקות אך הענין הוא דהנה כתיב והחכ׳ מאין תמצא היינו שבחי׳ החכ׳ שהיא ראשית ההשתלשלות שורשה ומקורה מבחי׳ אין שאינה מושג בהשגה כי בכלל השתלשלות העולמות נק׳ בשם יש מיש בחי׳ עילה ועלול שהעילה שייך להעלול והעלול יש בה תפישה והשגה בעילתה כמשל השלשלת שחד טבעת אחוזה ודבוקה להטבעת הנעלה ממנה וכן גבו׳ מעל גבו׳ כו׳ דוגמת זה מצינו באדם התחתון היינו שבחי׳ אור השכל שבו הוא מקור הראשון להשתלשלות היינו מיד כשנתנוצץ בו אור השכל אח״כ מסתעף מזה מידות שבלב כשמתבונן בשכלו שאותו הדבר טוב הוא אזי ממילא נתעורר בו בחי׳ אהבה לדבר ההוא ובחי׳ אהבה הנ״ל אינה התחדשות גמור אלא שיצא מהעלם לגילוי שבתחילה הי׳ האהבה גנוז ונעלם באור השכל ואח״כ יצא לידי גילוי בלב וכן מבחי׳ המידות נמשך בחי׳ המחשבה לחשוב בדבר ההוא שהוא ג״כ גילוי ההעלם ואין זה התחדשות וכן מהמחשבה לדיבור כו׳ ומדיבור למעשה כו׳ שנק׳ הכל בשם יש מיש שנתפס בהשגה אבל בחי׳ אור השכל כמו שנמשך מבחי׳ למע׳ מהשכל שנק׳ משכיל שמשכיל כל השכלות אין בזה שום תפיסא והשגה כי זה נמשך מבחי׳ הנשמה שנק׳ בשם נפש המשכלת ובה אין שום השגה משגת זהו בחי׳ אין שלמע׳ מהשגה ובחי׳ אור השכל נק׳ בשם יש מאין שאין ערוך בחי׳ השכל לבחי׳ שלמע׳ מהשכל כך בבחי׳ השתלשלות העולמות הוא בחי׳ החכ׳ שהיא ראשית הגילוי וממנה מסתעף בחי׳ המידות חג״ת כו׳ עד בחי׳ מל׳ שנק׳ בשם דיבור כו׳ וזהו הכל בחי׳ יש מיש גילוי ההעלם כו׳ אבל בחי׳ החכמ׳ כמו שנמשך מלמע׳ מהחכ׳ נק׳ בשם יש מאין שאינה מושג בהשגה שהוא בחי׳ אא״ס לית מחשבה תפיסה כו׳ וכשנתהוו׳ בחי׳ החכ׳ מבחי׳ אא״ס הוא בדילוג ערך כי אין ערך בחי׳ אא״ס שהיא למע׳ מהשתלשלות לבחי׳ החכ׳ שהיא ראשית ההשתלשלות ולזה כשמתבונן בשכלו איך שבחי׳ אא״ס הוא קדוש ומובדל מגדר עולמות אין ערוך כו׳ לית מחשבה כו׳ כולי קמי׳ כלא כו׳ אזי ממילא ימאס בתענוגים גשמים ובתאוות גשמים וימסור נפשו באחד בבחי׳ ביטול במציאות למע׳ מטעם ודעת בחי׳ קראינו אליו כו׳ הגם שזה ההתבוננות נמשך משכלו ודעתו הגשמי ואפי׳ כשיבא ויגיע למע׳ מטעם השגתו כ״ז אין ערוך נגד עצמות אא״ס כו׳ מאחר שנשמתו נשפלת מאד למטה והיא מקבלת רק מנפש דעשי׳ כו׳ אעפ״כ לזה ניתנה הכח באדם אפי׳ כשיבא לבחי׳ ביטול לפי ערך מדריגתו למע׳ מדעתו והשגתו זה גדול מאד שיכול להגיע לבחי׳ אא״ס שנעלה מבחי׳ החכ׳ כו׳ ובפרט שמקור ושורש הנשמה הוא מבחי׳ גבו׳ ונעלה ביותר כמארז״ל אע״ג דאינהו לא חזי מזליהו חזי שקאי על שורש הנשמה שמקבל מבחי׳ מזל כמ״ש ונוזלים מן לבנון כו׳ ישראל עלו במחשבה כו׳ וזהו

סולם מוצב ארצה היינו שההתבוננו' מתחלת משכל והשגה גשמית למטה מנפש דעשי' כו' אבל יש בזה תוקף הכח שע"י ביטולו שלמטה יבוא ויגיע לשורשו ומקורו כי חלק הוי' כו' וממילא יבטל במציאות קראינו אליו כו' זהו וראשו מגיע השמימה בחי' מקיפים יחידה שבנפש כו' כמ"ש מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה ס"ת הוי' שבחי' שמימה היא מדריגה גבו' ביותר כו' כ"ז הוא נק' עלית הסולם ע"ד העבודה בחי' ק"ש בכל קראינו אליו כו' למסור נפשו באחד וזה ואהב"ת את כו' ולכאור' איך שייך אהבה לבחי' אין ערוך כו' הלא אהבה שייך למהות כמותו אבל לא לבחי' אין ערוך כו' אלא ואהבת הוא לשון אבה רצון היינו לבטל רצונותיו נגד אחדותו ית' וכל רצונו וחפצו להיות הוי' אלקיך בבחי' גילוי כו'. ועתה צ"ל ירידת הסולם ע"ד העבודה דהנה בחי' תפילה היא המשכת אלקות מלמע' למטה כי לא זהו תכלית המכוון להיות בבחי' רצוא לבד אלא להיות ג"כ המשכת השוב נתאווה הקב"ה כו' וזהו בחי' ש"ע כמארז"ל ח"י ברכאן דצלותא כנגד ח"י חוליות השדרה כו' ולכאורה למה הם משווים דייקא לח"י חוליות אך הענין הוא כמו שח"י חוליות הם מקשרים ומחברים כל בנין הגוף היינו שחוט השדרה מתחלת ונמשכת מן המוח ע"י הצלעות עד הירכין כי משכן החיות הוא במוח ומן המוח נמשך החיות דרך החוט בכל האברים עד שגם הרגל סוף המדריגות מקבל מקבל חיות מן המוח כך בחי' ח"י ברכאן דצלותא הוא המשכת אלקות מבחי' גבו' שהוא עצמות אא"ס שיומשך למטה מטה וזהו כל סדר התפילה ברוך אתה הוי' כו' ברוך הוא לשון המשכה מבחי' הוי' למטה להיות מתיר אסורים רופא חולים מברך השנים בגשמיות וזהו מ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו' כי כל המצות בכלל נק' בשם אדם שהוא כלול מרמ"ח איברין כדאית' בזוהר שרמ"ח פיקודין הם רמ"ח איברין דמלכא כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש כך בחי' המצוות הם כלים להשראת אא"ס ובהם וע"י נמשך אא"ס בתוך העולמות אבל כ"ז הוא דייקא שעושה המצוה בבחי' ביטול אזי היא כלי לאור אלקי משא"כ כשעושה המצות בלי ביטול כלל אלא הוא מהות בפ"ע בחי' יש ודבר נפרד מצות אנשים מלומדה כו' כמארז"ל אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כו' הגם שהם מלאים מצות אעפ"כ נק' פושעי ישראל מפני שעושים המצוה בלי קבלת עול כלל ואין פועלין בקיום מצותן שום דבר ולזה צריך בחי' התפלה שע"י בחי' התפילה הוא ממשיך בחי' ח"י ברמ"ח פיקודין שהם רמ"ח איברין כו' כמ"ש ואני תפילה כו' כי תפילה הוא לשון התחברות היינו שבחי' התפילה הוא מחבר ומקשר מבחי' אא"ס שיומשך בבחי' אני בחי' מל' ואני בתוך הגולה כו' וזהו ארוממך אלקי המלך כו' שבחי' המצות שנק' רמ"ח איברין דמלכא מתנשאים ומתרוממים ע"י התפילה היינו שנמשך בהם גילוי מבחי' עליונה המשכה מבחי' יחיד ח"י העולמים בבחי' מלך כו' וזהו וחי בהם שחי ברכאן ממשיכין בחי' יחיד ח"י כו' למטה בתוך העולמות וזהו ע"י הביטול מכל וכל תפילה בחשאי כו'. וזהו שארז"ל בלילה מאי עביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות שנא' רכב אלקים ריבותיים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן אלפי שאינן נשאר ח"י

כו׳ ולהבין באמת למה לא נכתב מפורש בקרא ח״י אלף ולא באריכות הל׳ ריבותיים שהם כ׳ אלף עד שמוכרח לכתוב אח״כ אלפי שאינן כו׳ אך הענין הוא דבאמת יש ריבותיים אלא שב׳ אלפים מן הריבותיים נק׳ אלפי שאינן שהוא בחי׳ אאלפך חכ׳ כו׳ שהם בטלים בבחי׳ אין כמ״ש והחכ׳ מאין כו׳ וב׳ אלפים קאי על בחי׳ ק״ש שמע ישראל כו׳ הוא בחי׳ חכ׳ יחודא עילאה בחי׳ ביטול במציאות כו׳ וברוך שם כו׳ הוא בחי׳ בינה יחודא תתאה כי ועד הוא בחילופי אתוון אחד היינו שדלי״ת יש בועד ג״כ והעי״ן הוא במקום החי״ת שהוא בחי׳ חכ׳ כו׳ איזהו חכם הרואה כו׳ והוא״ו הוא המשכה מבחי׳ אלופו ש״ע כו׳ זהו בכלל הב׳ אלפים ב׳ פסוקים דק״ש שהוא ביטול בבחי׳ אין ליכלל באחדותו ית׳ בבחי׳ רצוא בכלות הנפש מלמטה למע׳ וח״י אלף עולמות זהו בחי׳ ח״י ברכאן דצלותא שהוא המשכה מלמע׳ למטה מבחי׳ יחיד ח״י כו׳ שיומשך בבחי׳ מלך כמשל ח״י חוליות כו׳ המשכת חיות אלקות למטה ברוך אתה הוי׳ כו׳ ממילא מובן שבחי׳ ש״ע הוא בחי׳ קריאה בשם כו׳ היינו המשכת אא״ס בבחי׳ המידות שיומשך דייקא למטה בחי׳ השוב כו׳ זהו בכלל בחי׳ סולם שעולים ויורדים בו בחי׳ ק״ש הוא עולים בכל קראינו אליו ולא למידותיו כו׳ בחי׳ התפילה הוא יורדים המשכה קוראין בשם כו׳ ובאמת בזוהר מבואר סולם דא צלותא דמשמע שכל בחי׳ סולם בין עולים ובין יורדים נמצא בבחי׳ התפילה אך באמת ב׳ אופנים הנ״ל יש בתפילה דהנה כתיב הקל קול יעקב כו׳ ראשון חסר וא״ו דהנה ארז״ל בענין התפילה שצריך תפילה בלחש וחזרת הש״ץ בקול רם בדמשני בגמר׳ תפילה בלחש מפני עם שבשדות כו׳ ולהבין שורש ב׳ אופנים הנ״ל כי בחי׳ תפילה בלחש הוא מורה על עוצם הביטול מכל וכל ליכלל בכלות הנפש לאחדותו ית׳ כמ״ש ותתפלל חנה כו׳ וקולה לא ישמע כו׳ בחי׳ ביטול כעומד לפני המלך זהו בחי׳ העלאה מלמט׳ למע׳ הקל חסר וא״ו שהוא קלא דלא אשתמע תפילה לעני כו׳ ולזה הוא סלם חסר וא״ו בגי׳ קל בחי׳ תפילה בלחש זהו עולים בסלם שנמצא בתפילה גופא בחי׳ ביטול העלאה כו׳ וחזרת הש״ץ בקול רם זהו קול מלא בוא״ו שמורה על המשכה מלמע׳ כי קול רם הוא המשכה מבחי׳ רם עצמות אא״ס שיומשך למטה כמבו׳ בירושלמי על וענו הלווים בקול רם כו׳ בקולו של רם כו׳ ולזה הוא סולם בוא״ו בגי׳ קול בחי׳ יורדים מלמע׳ למטה תפילה למשה כו׳ זהו סולם דא צלותא ונכלל בה עולים ויורדים התקשרות והתחברות אא״ס עם נשמות ישראל מלמט׳ למע׳ ומלמע׳ למט׳ והכל בבחי׳ הוי׳ כמ״ש והנה הוי׳ נצב עליו כו׳ כנ״ל. ועתה צ״ל בחי׳ ארץ ע״ד העבודה כמשל הסולם שצריך להעמיד אותו על הארץ היטב שלא יפול כמ״כ צריך לבאר בחי׳ ארץ בעבודה שיהי׳ המקום לבחי׳ סולם הנ״ל לעמוד עליו כמ״ש סולם מוצב ארצה דייקא דהנה מבואר בזוהר על מ״ש ועמך כולם צדיקים כו׳ והלא כמה חוטאין ורשעי׳ יש בישראל דעברין על פיקודי אוריית׳ אלא מפני מצות מילה שיש בהם ע״ד אקרון צדיקים שנא׳ וצדיק יסוד עולם כו׳ וע״כ לעולם יירשו ארץ כו׳ ולהבין למה זה דווקא ע״י מצות מילה נק׳ צדיק ולמה זה שייך לארץ לעולם יירשו ארץ כו׳ דהנה כתיב והארץ

הדום רגלי כי רגלי קאי על נשמות ישראל כמו שנמשכו למטה נק׳ רגל ברא כרעא דאבו׳ בנים אתם כו׳ ותכלית עליותם ורוממותם הוא ע״י בחי׳ ארץ כי הנה כתיב ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה׳ כו׳ וכנגד זה כתיב ג׳ פעמים היכל ה׳ המה כו׳ ולהבין מהו ג׳ פעמים ארץ אך הענין הוא דחד ארץ קאי על בחי׳ המצות מפני שכל המצות בכלל נשתלשלו וירדו מאד למטה מטה ציצית מצמר גשמי תפילין מקלף גשמי כו׳ נמוך מאד בבחי׳ ארץ כי בחי׳ התורה יש ג״ב למע׳ כמו מתיבת׳ דרקיע כו׳ אבל בחי׳ המצות הם נמשכים דייקא למטה לתחתונים כו׳ עוד ארץ הוא ל׳ רצון זהו מפני שתכלית רצון העליון הוא דייקא ע״י עשיית המצות בגשמי׳ נח״ר לפני שאמרתי ונעשה כו׳ דייקא עשי׳ בפועל ממש זהו תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ מצות דרבנן בגי׳ תר״ך שהוא תר״ך עמודי אור בחי׳ כתר רצון כו׳ ובחי׳ ארץ הב׳ הוא בחי׳ תשובע״פ שהיא דוגמת הארץ שמקבלת השפעה מן השמים כמ״ש כאשר יורד הגשם והשלג מן השמים כו׳ כי אם הרוה את הארץ והולידה כו׳ כך בחי׳ תושבע״פ מקבל מבחי׳ תושבכ״ת מ״ט דרבי מאיר א״ק כו׳ ועוד ארץ ל׳ רצון כי תכלית המשכת רצון העליון הוא דייקא ע״י תושבע״פ שבה מפורש האיך לעשות המצוה כשיעשה המצוה באופן זה דייקא יומשך רצון העליון ולא באופן אחר כמו תפילין והי׳ לטוטפות בין כו׳ שאינו מפורש בתורה האיך לעשות אותם אבל בתושבע״פ מבו׳ שצריך להיות ד׳ בתים ט״ט פ״ת כו׳ וכן אתרוג פרי עץ הדר כו׳ הדר באילנו משנה כו׳ זהו מ״ש והאיתנים מוסדי ארץ כו׳ היינו שקאי על תושבע״פ והאיתנים אותיות תנאים שהם יסוד של ארץ שמהם נמשכה בחי׳ תושבע״פ ומ״ש והאיתנים הוא מפני שכל שורש ומקור של תושבע״פ הוא נמשך מבחי׳ איתן משכיל לאיתן כו׳ שהוא בחי׳ מקור החכ׳ אוריית׳ מחכ׳ עילאה כו׳ ובחי׳ ארץ הג׳ קאי על נשמות ישראל כמ״ש כי תהיו לי ארץ חפץ שמקורם ושרשם הוא מבחי׳ חפץ תענוג ורצון העליון ישראל עלו במחשבה כו׳ וע״י ב׳ ארצות בחי׳ תושבע״פ ובחי׳ המצות נתעלים בחי׳ ארץ הג׳ שהוא נשמות ישראל כמ״ש והארץ הדום כו׳ שנמשכו מאד למטה בבחי׳ ארצות רגל ברא כרעא כו׳ וכדי שיתעלו ויגיעו לשורשם ומקורם בחי׳ ארץ חפץ כו׳ הוא ע״י תומ״צ בבחי׳ ביטול, זהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו יעקב הוא כללות נשמות ישראל שנק׳ יעקב יו״ד עק״ב שמחברין ומקשרין יו״ד חכ׳ עילאה עם בחי׳ עקביים סוף המדריגות בדוגמת הסולם שמחבר כו׳ וכ״ז הוא ע״י ארץ בארץ מגורי כו׳ שהוא בחי׳ תושבע״פ כמשארז״ל אם אין חכ׳ אין יראה חכ׳ הוא תושבע״פ וע״י יגיע לבחי׳ יראה ביטול זהו בארץ מגורי שהוא בחי׳ יראה ל׳ מגור מסביב כו׳ ומגורי הוא ל׳ אוצר כדאית במשנה מגורה של פירות כו׳ ובאמת הוא כולו חד כמ״ש יראת ה׳ הוא אוצרו כו׳ וזהו מה דאית׳ במדרש דברי חכמים כדרבונות כו׳ מה דרבן שהוא מלמד הבקר מכוון הפרה לתלמי׳ כך דברי חכמים כו׳ דרבן הוא נוטריקון דר בינה שדברי חכמים הם דרים בינה בבני אדם ולזה אנו מבקשים בכל יום קודם ק״ש ותן בליבנו בינה להבין כו׳ שכדי שיגיע לבחי׳ ק״ש יראה ביטול למסור נפשו בא׳ כו׳ צריך בתחילה בחי׳ בינה התבוננות וזה

ע״י בחי׳ חכ׳ תושבע״פ דברי חכמים כדרבונות דר בינה כו׳ כמ״ש אם אין חכ׳ כו׳ זהו בארץ ע״י תושבע״פ בחי׳ חכ׳ יגיע לבחי׳ מגורי אביו יראה פחד יצחק כו׳, בארץ כנען הוא בחי׳ המצות כנען הוא ל׳ הכנעה וביטול כי כל בחי׳ המצות הוא רק בחי׳ ביטול לעשות רצונו ית׳ בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל כו׳ זהו סולם מוצב ארצה סולם הוא בחי׳ תפילה כו׳ כנ״ל ארצה הוא בחי׳ תושבע״פ ובחי׳ המצות כו׳ וראשו מגיע השמימה בחי׳ מקיפים שע״י הוא ממשיך מבחי׳ עצמות אא״ס כו׳ ולזה הוא מבו׳ בזוהר שע״י מצות מילה נק׳ צדיק כי מילה הוא בחי׳ ביטול לאא״ס להסיר המסך מבדיל שמעלים ומסתיר על אלקות להיות נפרד בתענוגים גשמים היפך רצונו ית׳ וצריך לזה בחי׳ מילה להסיר המסך הנ״ל ולהיות בטל לעצמותו ית׳ ע״י עשיית המצות בבחי׳ ביטול כו׳ כמ״ש ומלתם את ערלת לבבכם כו׳ ועי״ז יירשו ארץ בחי׳ ארץ חפץ כו׳ להגיע לשורשו ומקורו מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה שיעלה ע״י השמימה בחי׳ מקיפים כו׳ זהו והנה הוי׳ נצב עליו ר״ת למפרע עניו שע״י בחי׳ שפלות יגיע לבחי׳ הוי׳ שיהי׳ המשכת אא״ס בתוך העולמות כי עליו קאי על יעקב ועל הסולם שמחבר ומקשר אא״ס למטה ע״י ב׳ ארצות הנ״ל כמ״ש סולם מוצב ארצה כו׳ כנ״ל וד״ל.

(לד״ה וישב יעקב — אוה״ת ב׳ דף רנח, א)

[דף רנח, א שו״ה ענין וישב יעקב — הוד שבהוד]

והיינו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך דהיינו שיהפוך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא ע״י רעוד״ל למאוס בחיי העוה״ז ותענוגים ויומשך לבו ונפשו לדבקה בו ית׳ וכמו שאמרז״ל בירושלמי דברכות ע״פ דרשו ה׳ בהמצאו והיכן הוא מצוי בבית הכנסת ובבהמ״ד והיינו כנ״ל שאין להקב״ה בעולמו אלא ד״א של הלכה וכן בהכנ״ס נק׳ מקדש מעט א״כ זהו מעט מזעיר מעין שהיו מקבלים רעוד״ל בזמן שביהמ״ק קיים מהיכל קד״ק כו׳ ולכן להיות תדרשנו כו׳ זהו ע״י דרשו בהמצאו כו׳ אך שצ״ל ע״י ובקשתם משם להתבונן כו׳ כנ״ל. והנה ההפרש בין ב׳ בחי׳ אלו נראה שיובן בעמוד ולכן שטה ומ״ש מראיך עמ״ש ע״פ משכני אחריך נרוצה שיש בו ג״כ ב׳ ענינים הנ״ל, הא׳ ממה שהשרית שכינתך בינינו, הב׳ מה שסלקת שכינתך מהם כו׳ בשה״ש רבה.

לד״ה וישב יעקב: בוך באבי 39 רעז, ב.

וישב יעקב, טוב לי תורת פיך היינו כמ״ש בד״ה שחורה אני ונאוה שע״י הירידה בעוה״ז דוקא נעשית בבחי׳ כלה ומקבלת התורה ע״ד ביום חתונתו זה מתן תורה, ומש״כ שזהו ע״י רעו״ד צ״ל שזהו מה שנעשית בחי׳ כלה, בארצות החיים מל׳ מקבלת מעץ החיים ובינה נק׳ מקור חיים ומקבלת מחיי החיים, גם בחי׳ והחכמה תחיה, או מבחי׳ כי עמך מקור חיים שהוא בחי׳ כי עמך הסליחה עמך ממש, בזח״ג דף ק״א, הרי אע״פ שפגם בעץ החיים שהוא התורה יש לו תרופה מבחי׳ כי עמך מקור חיים שהוא בחי׳ כי עמך ממש הסליחה.

וזהו וישב יעקב הוא ענין השפלה, וכענין שפירש בזהר וירא דצ״ח ע״א ע״פ והוא יושב פתח האהל דא עלמא עילאה דקאים עליה לאנהרא עליה, דפי׳ עלמא עילאה היינו בינה שבה התגלות עת״י דקאים על ז״א לאנהרא לי׳ בכדי שישפיע למל׳ בע״כ נמצא יושב הוא ענין השפלה, ועד״ז פי׳ הקב״ה יושב ועסק בתורה הוא השפלה והמשכה משמו הגדול להיות נמשך ומתלבש בחכמה שהיא תורה כמ״ש בלק״ת בד״ה שיר השירים פ״ב, וכמ״כ פי׳ וישב יעקב כי יעקב י׳ עקב המשכה מחכמה עילאה, וגם יעקב יש לו שורש עליון למעלה מהחכמה שלכן הי׳ בכור בחי׳ האין העצמי הקודם ליש דס״ג ע״ד והחכמה מאין תמצא, בארץ מגורי אביו היא הבינה, ויצדקו שני הפי׳ דמגורי לשון יראה ולשון אוצר בהבינה כי לפעמים נקרא הבינה יראה עילאה, כדמשמע בת״ז בתחלתו, תיקון ב׳ וז״ל בראשית תמן יראת מה דאשתאר מאינון אתוון שב ורזא דמלתא שב ביראת ד׳ ואם לית דחילו לית חכמה כמ״ד אם אין יראה אין חכמה בגין דיראה איהי אוצרא לחכמה איהו גניזו דילה איהו טמירו דיליה איהו ביתא דיליה עכ״ל וקאי ודאי על הבינה וצ״ל מפני שמלבשת לגבורה דעתיק וכדמשמע בזח״ג דף רי״ד ע״ב ע״פ חשף ד׳ את זרוע קדשו, וכ״כ בפרדס ערך יראה וז״ל ויש עוד יראה שלישית והיא עליונה והיא אוצר החכמה וזהו הבינה עכ״ל.

בן זקונים כי יסוד נמשך מהכתר גם זקונים דיקנא עילאה ודיקנא תתאה ובהא א״ש שאין בנימין נק׳ בן זקונים והדרת פני׳ זקן והידור פנים ביסוד. בנוע״א פי׳ יוסף מוסף דשבת והיינו תוספת אור, וענין התוספת שלא יאמר די בפ״א שחרית כו׳, וזהו ענין חנוכה, גם פי׳ מכל בניו ר״ל שאהבה זו נמשך ליוסף מכל בניו כי היסוד מקבל הטפה הכוללת כל הרמ״ח איברים ולכן נק׳ כל, א״נ בן זקונים הוא לבחי׳ ישראל ממש והם נק׳ בני יעקב, א״נ פי׳ בן זקונים

וישב יעקב: בוך 1056 לו, א גוכתי״ק. 1120 מא, א. — מיוסד על תו״א כו, ג.
בן זקונים: בוך 1035 שיז, ב גוכתי״ק.

בן לישראל סבא בחי' זקנה, משא"כ השבטים נק' בנ"י היינו ישראל זוטא כו'. א"נ וישראל אהב כי הנה בחי' עושין רש"מ היינו ע"י המשכת היסוד במל' לכן אהב את יוסף שאז נק' ערש"מ.

ברבות פ' וישב איתא ע"פ אחיך רועים בשכם, אבל לע"ל כתי' לדור ודור ישבחוך כו' לא ימוש לעולם ועד, ואין לו הבנה פשוטה לכאורה, אך הנה איתא בספרי הקבלה ומהם במאו"א שהטעם שישעי' ראה ששה כנפיים כמ"ש ששה כנפיים לא' מהם בשתים כו' ויחזקאל לא ראה אלא ד' כנפיים כמ"ש וארבעה כנפיים לא' מהם, לפי שישעי' הי' קודם הגולה לפיכך ראה ששה כנפיים, ויחזקאל הי' בתוך הגולה כמ"ש ואני בתוך הגולה* לפיכך לא ראה אלא ב' כנפיים ואיתא בכתבי האריז"ל ששה תיבות בשכמל"ו הם כנגד ו' גדפין וב' תיבין לעולם ועד כנגד גדפי הרגל כו' ע"ש ומובן ממילא שעתה בזמן הגלות שחסר ב' גדפין חסר ג"כ ב' תיבין לעולם ועד, ועוד עי' בתניא ובזה יובן כוונת הרבות שכתב והנה אחיך רועים חסר ו' הפי' בזמן שישראל שרוים בצער בגלות בשכ"ם ר"ת בשכ"מ כנגד ד' גדפין וב' תיבין חסר, והפי' שהנה ידוע דבשכמל"ו הוא יחו"ת והיינו בחי' ביטול חיצוני' (עי' בד"ה להבין הקושיא הנזכר בתחלת ס' התניא) ובזמן הגלות אין הביטול בשלימות אבל לע"ל כתי' לדור ודור כו' לא ימיש לעולם ועד היינו ב' תיבין כנגד ב' גדפין, והיינו שיהי' הביטול בשלימות תהיינו באלף השביעי בחי' געה"ת אבל באלף השמיני יהי' ביטול פנימי' במתיקות התענוגים הדר מלך הח' כתי' חכ' והוא ענין בחי' ראי' כו' וד"ל.

ברבות פ' וישב: בוך 94 קעד, א. 964 עט, ב. 985 קס, א. 448 רטז, א. 452 פו, א. 855 רפו. 898. בבוך 198 קלה, א מציין על מאמר זה: תשובה מאדמו"ר לר' אברהם אבא מווילנא.

ואני בתוך הגולה: בבוך 452, 855, 898, 985 נוסף: (ע' בד"ה ואני בתוך הגולה וע"ש בד"ה משכוני כו').

בד"ה להבין הקושיא: נדפס בספר קיצורים והערות לתניא.

(לד"ה ובגפן שלשה שריגים באוה"ת וישב כרך ה' דף תתקב, א *)

ובמא"א אות עיין סעיף כ"ה כתב ענבים נו"ה דאימא והי"ג העיר ממ"ש בזח"ג נשא קכ"ז א' ובח"ב תרומה קמ"ד ובח"א קצ"ב א' ולפ"ז ענין ואקח את הענבים אל כוס פרעה זהו כוס של ברכה דהיינו המשכת מוחין לנוק' וברבות ס"פ וישב שמזה למדו חז"ל חיוב ארבעה כוסות בלילה ש"פ ואפ"ל נגד ד' בחי' אחותי רעייתי יונתי תמתי שהן ד' עליות המל' א' כשהיא עד נה"י דז"א כו' הד' עד הכתר דז"א כמ"ש במ"א. והנה ברבות בחקתי פל"ו הרבה טעמים שנמשלו ישראל לגפן ואחד מהן מה הגפן הזו יש בה אשכולות גדולות וקטנות הגדול מחבירו נראה כאלו נמוך מחברו כך ישראל כל מי שאחד מהן יגע בתורה וגדל מחבירו בתורה נראה נמוך מחברו עכ"ל, והטעם כמ"ש באגה"ק בד"ה קטונתי מכל החסדים, וכל הקרוב אל ה' ביתר שאת והגבה למעלה צ"ל יותר שפל רוח למטה מטה כו' דכולא קמיה דוקא כלא חשיב עכ"ל, ועמ"ש בתו"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בענין אחות לנו קטנה אך עוד זאת כי הנה ידוע דהשמחה גורם ענוה, כמ"ש בד"ה שוש אשיש, כמשל המלך שבשעת שמחתו מתגלה לכל עבדיו ומשים א"ע כהדיוט משא"כ שלא בשעת שמחתו הוא סגור ומסוגר ומרומם על בני אדם ומאן חשוב ומאן ספין כו' ולכן גבי גפן דוקא הגדול מחבריו נראה כאילו נמוך כי גפן הוא בחי' יין המשמח וע"כ מחמת השמחה האמיתית בה' בא לבחי' ענוה אמיתית להיות נמוך מחבירו וכמ"ש ויספו ענוים בה' שמחה, הרי ענוה ושמחה שייכי אהדדי, ובמ"א נתבאר שהם בחי' רצוא ושוב. (קיצור ענין כוס פרעה וד' כוסות וענין מה שבגפן הגדול מחבירו נראה כאלו נמוך מחבירו).

והנה ע"ז הגפן נאמר גפן ממצרים תסיע כו' והוא ע"ד המבואר במ"א בפי' והייתם לי סגולה מכל העמים שכנ"י הם בבחי' סגול ובבחי' סגולה כנ"ל וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים, אך סגול זה נעשה ממה שמבררים מכל העמים כי עשו וישמעאל זהו מה שנפלו בשבה"כ מב' בחי' חו"ג וכמ"ש ע"פ כל אחיו נפל, וכשישראל מבררים ב' בחי' אלו ע"י הביטול נעשה סגול ב' נקודות הנ"ל שנתבררו והבירור ע"י הנקודה שתחתיהן היא בחי' לשארית נחלתו וכמ"ש מזה ע"פ ושלשת תרד מאד וממש"ש יובן ג"ב ענין שלשה שריגים, ולכן גפן זה שהוא בחי' סגול ממצרים תסיע שע"י שבירר בחי' מצרים כמ"ש וינצלו נעשו סגול ועמ"ש בד"ה בחדש השלישי בענין ויעל אברם ממצרים כו' ועוד זאת כי הנה בגלות מצרים נתקן זוהמא שהטיל נחש בחוה כמ"ש מהרמ"א ומזוהמא זו נמשך דם נדה, וגם עה"ד הוא אשכול של ענבים שסחטה לו חוה, ולכן שיתהוו הוי' חדשה להיות בבחי' גפן, אשתך

---

*) שם בסופו (דף תתקס, ב) חסר קטע זה, ונעתק כאן מגוכי"ק הצ"צ. — בוך רס, א.

באגה"ק . . . והגבה למעלה: בנדפס קג, ב: למעלה מעלה.

לכללות קטע זה ראה בליקוט פירושים.

ע"פ ושלשת תרד מאד: ראה אוה"ת בראשית כא, ב.

כגפן כו׳ וכנז״ל סעיף ג׳ זהו ע״י שנזדככו בכור הברזל במצרים שיהי׳ הגו סיגים מכסף וזהו גפן ממצרים תסיע, ואח״כ עקרן ממצרים והביאם למדבר והתחילו מצליחים, כדלקמן, כי המדבר נק׳ מדבר העמים וע״י מסען במדבר הכניעו המדבר ובירר ממנו וכמ״ש ע״פ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה׳, וע׳ מזה בזהר ס״פ תצוה דף קפ״ז סע״א, ומ״ש בלק״ת בד״ה במדבר סיני באהל מועד ובד״ה אלה מסעי בנ״י, לכן צריכים נטיעה שנית במדבר שיתעלו להיות בבחי׳ והייתם לי סגולה כו׳. ויש להעיר עוד ענין יין המשמח ממ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי בפי׳ שלח תשלח את האם שהיא בינה אם הבנים שמחה היא בחי׳ ומדרגה גבוה מאד וגילוי בחי׳ זו הוא רק בג׳ מועדים שהם מועדים לשמחה לפי שאז הוא בחי׳ בנהר יעברו ברגל שבכל רגל מג׳ רגלים עוברי׳ בנהר היוצא מעדן שהיא בינה עולם התענוג והשמחה אכן בכל השנה השמחה גנוזה בעבודה כמ״ש תחת אשר לא עבדת את ה׳ אלקיך בשמחה, וזהו ענין ג׳ שריגים תורה ועבודה וגמ״ח שבהן השמחה גנוזה אך בג׳ רגלים מועדים לשמחה הוא גילוי השמחה כו׳. ועיין בלק״ת פ׳ תבא בד״ה תחת אשר לא עבדת בשמחה שיש ב׳ בחי׳ שמחה הא׳ ע״ד מדרגת כללות נש״י הבינונים שעז״נ תחת אשר לא עבדת בשמחה והוא השמחה שמרוה צמאונו וממשיך בנפשו גלוי אוא״ס, הב׳ מ״ש שמחו צדיקים בה׳ ולא לרוות נפשו הצמאה לבד, וע׳ בסידור בד״ה רב שמואל ב״י מרקד אתלת ההפרש בין אדעתא דנפשיה קא עביד ובין לשמה, וא״כ הם ב׳ בחי׳ יין המשמח הא׳ ע״ד השמחה של בינוני׳ הב׳ ע״ד שמחו צדיקים וא״כ זהו ענין נטיעת הגפן ב׳ פעמים כי א״א להגיע לשמחה דצדיקים כ״א כשמעיקרא אדעתי׳ דנפשיה קא עביד ושורש ענין ב׳ בחי׳ יין אלו למעלה י״ל סתם גפן מ׳ ומקבלת היין מבינה ולפעמי׳ מקבלת מחמר טוב דמו״ס עיין זח״ג בלק קפ״ט א׳ או כשמקבלת מבינה דז״א וכשמקבלת מהבינה עצמה עוי״ל נטיעת הגפן ב״פ ע״ד היש בה עץ אם אין זח״ג קנ״ח ב׳ ושיאיר אין בעץ הגפן צ״ל נטיעה ב׳ כו׳, פי׳ אלו עיקרים יותר ממשל״ק. ועוי״ל פי׳ הנטיעה פ״ב ע״ד מ״ש בלק״ת בפי׳ בחדש השני בשנה השנית ליצ״מ דהיינו בבחי׳ שנית מיצ״מ שיצ״מ זהו סור מרע גמור דג״ק הטמאות ובחי׳ השנית זהו ענין מדבר סיני שירדה שנאה על הרע והוא הבירור מק״נ, גם כענין כשושנה בין החוחים שהוא בירור שושנה תתאה מהחוחים שהם ק״נ וג״ק כן רעיתי בין הבנות, שלגבי רעיתי פנימ׳ המ׳ הרי גם הבנות הם כערך החוחים לגבי שושנה תתאה, והוא כידוע בענין ב׳ בחי׳ מילה א׳ ומלתם את ערלת לבבכם והב׳ ומל ה׳ את לבך ולא ערלת לבך כ״א גם לבך חיצונית הלב צריכ׳ מילה שלגבי פנימי׳ הלב חשוב זה הסתר, ולכן כדי שיהי׳ בבחי׳ גפן יין המשמח עמ״ש ע״פ חכלילי עינים מיין צריך ב׳ נטיעות לברר ג״ק וק״נ זהו נטיעה א׳, הב׳ כי גם אה״ע הסתר יחשב לגבי אה״ר ואהבה בתענוגי׳.

הסתר — ואהבה בתענוגים: בגוכתי״ק 1035 רס, א נמצא אחר מאמר זה ד״ה גפן ממצרים תסיע, הנדפס ביהל אור סי׳ פ׳ בשינוים קלים.

מ"ש ביוסף איש מצליח, ע"ד בני כו' במזלא תליא עזח"א קט"ו מזלא בחי' שלמעלה מהדעת משם שרש יוסף וזהו ענין ההצלחה, א"נ כי כל הדיני' כשאין יחוד העליון כמ"ש בזח"ג בהר דק"ו ע"ב ע"פ ועשה טוב שכן ארץ כו' וכמ"ש בזח"א וישב ק"פ בענין אהבה זוטא דאתדחי' מאה"ר אז שרש הדיני', אבל יוסף מקור המחבר סוכ"ע וממכ"ע ע"כ איש מצליח כו' וגם הדיני' כשההמשכה נמשכ' בעיכוב משא"כ יוסף בחי' יורה כחץ וע' בסידור ע"פ יום ליום יביע אומר כו'. ענין מכירת יוסף מבואר בע"ח סוף שער האונאה שח"ו עי"ז הערלה חופפת על היסוד וג' שזהו ענין כשמכוין בזיווגו שלא לש"ש כ"א להתענג וזהו מכרם בכסף ל' צדיק כו' כסף ל' אהבה כסף נמאס כו' והנה אשת פוטיפרע חי' רעה שאמרה שכבה עמי זהו ע"ד ושפחה כי תירש כו' עי' זח"א קכ"ב א' ויוסף מנע בחי' זו ע"כ זכה למלכות כו'.

———•———

מ"ש ביוסף איש מצליח: **בוך 1035 רמו, א גוכתי"ק. 722 עא, א.**

חנוכה

בזכריה סי׳ ג׳ ז׳, כה אמר כו׳ ונתתי לך מהלכים, ידוע שבפסוק זה מבואר הגמול והנצחיות לנפש שתהי׳ למעלה ממדרגת המלאכים, וע״כ אמר כה אמר ה׳ צבאות, והיינו כמ״ש ברבות בשלח רפכ״ה בפי׳ צבאות שהוא עושה צביונו בבריותיו, וכ׳ המ״כ צביונו רצונו וחפצו וצבאות קדריש, נמצא פי׳ צבאות היינו ע״ש שעושה רצונו וחפצו בבריותיו וכמש״ש באריכות ע״פ כל אשר חפץ ה׳ עשה בשמים וארץ, ונז׳ שם ג״כ ונתתי לך מהלכים, וע׳ מענין כל אשר חפץ ברבות וארא פי״ב דקכ״ח ב׳, תדין את ביתי זהו שאהליאב למטה דן היה במלאכת המשכן ע׳ זהר ר״פ פקודי דרכ״ב ע״א, ועמ״ש בד״ה שופטים ושוטרים ולנה״ב צריך שוטרים ולנה״א שופטים, מענין וגם אתה ע׳ במא״א אות גימל סל״ה פי׳ יסוד נק׳ גם וע״ש בי״נ.

ולפי מאמר דתרומה ק״ע י״ל מהלכים בין העומדים ע״פ מ״ש בדרוש נשא תקס״ז שמתחלה צ״ל עומדים קרשים יראה תתאה אח״כ מהלכים כו׳ וע״ש מררי מחבר יר״ת ליר״ע אפ״ל שזהו בין העומדי׳ כי עומדי׳ יר״ת ויר״ע והיינו ברכות השחר ושמו״ע ובינתיים ב׳ מהלכים אה״ז דז״א ואה״ר דבינה ועמ״ש מענין בעמדם תרפינה בת״א פ׳ יתרו. במא״א אות ע׳ סט״ז עמודא דאמצעיתא גם דכתר נק׳ תר״ך עמודי אור ועמ״ש בענין משתאה לה דוגמת העמוד כו׳, גם השמים החדשי׳ עומדים לפני כו׳ כן יעמוד, ותעמוד לפני המלך, במא״א אות ע׳ סעי׳ ס״ז והי״נ הביא ת״ז לט״א כא״א בעמדם, יש להעיר מענין ויעמוד השמן, זח״א פז״ב, ח״ב פ״ז סע״ב קנ״ג סע״ב, שאין להם קפיצים עשיה בבריאה, וב׳ רגלים כרגל אחד, ועי״ז ישרה תקט״ו חמש עשרה

בצד העמוד בגוכתי״ק:

ומחקק מבין רגליו עמ״ש מזה בד״ה כי בועליך, וישא יעקב רגליו, ואפ״ל ע״י רגליהם רגל ישרה ממשיכי׳ נו״ה דעתיק בחי׳ קול כו׳ מדלג כו׳ בחי׳ ותחת רגליו כמעשה לבנת, תשמור חצרי שלש משמרות הוי הלילה העומדים בלילות.

וע׳ פ׳ שור או כשב . . . מהלך . . . ומלאכי׳ נק׳ . . . שמתחלת יצירתן הם בשלימות האחרון . . . שלמעלה מהלכים זהו כענין מנוחה לחיי העולמים שאין עוד עלי׳ אחרי׳ וזהו כן יעמוד זרעכם. של״ה סוף מס׳ שבת ק״מ א׳ קס״ו א׳, במשה נתקיים בחייו מהלכים בין העומדים, מהלכים ב׳ הילוך כמ״ש במדרש ר״פ ויצא יש זיווגו בא אצלו כמו שבת ויש הולך אצל זיווגו כמו חנוכה כו׳, מלאכי׳ גבורי כח עומדים כח בינה, אלקי׳ הבין דרכה. ויעקב הלך לדרכו. בדרך אחד יצאו כו׳, ובהא א״ש וגם תרין בית אלא כי ההילוך ליסוד דנוק׳ כמ״ש כאשר תלך בית כו׳ והאבן הזאת תהי׳ בית היינו האבן דומם יקבל ההילוך כו׳.

כה אמר כו׳ ונתתי לך מהלכים: בוך 1035 שיז, א גוכתי״ק.

ע״פ מ״ש בדרוש נשא תקס״ז: סה״מ תקס״ז ע׳ ר.

אמה יהי' קלעי' לכתף דא"א כו'. וכענין ואתה עמדת להם בעת כו' גלוי עלמא דדכורא כו' וע' בד"ה יפו פעמיך סנד"ל מעלה כו' גם כמו דגל מעמיד הראש. רגל ע"ב קס"א חו"ב כו'. ושיה' מ"ה גם בין העומדי' הנ"ל. ואפשר כיון אין להם קפיצים לא שייך נגע בכף ירכו גם עד שתכלה רגל מן השוק היינו מהוד יש להם יניקה וכיון שב' רגלי' כחד אין יניקה כו'. יו"ט נק' רגל. משלחי רגל השור בישעי' ל"ב ד' היינו ע"י קיום מל"ת וזהו אם משמרתי תשמור. וההילוך לעו"ז מרגלים רכילות. שמור רגליך קהלת ד' י"ז והיינו כאשר תלך כו' וטובל בשמן רגלו דברים ל"ג כ"ד. באברהם צדק יקראהו לרגלו ישעי' מ"א ב'.

בעז"ה, מאדמו"ר מ"מ נבג"מ

כי נר מצוה ותורה אור וגו' (הנה להבין ענין חנוכה שקבעו הנס בנרות משא"כ בשאר נסים בפסח ביציאת מצרים תאכלו מצות. ובפורים ימי משתה ושמחה הרי בנסים אלו דיצ"מ ופורים נקבע זכרון הנס ע"י פועל גופני שהוא אכילת מצה בפסח. ומשתה היין בפורים שהוא דבר שהגוף נהנה ממנו ג"כ משא"כ בחנוכה נקבע זכרון הנס רק ע"י נרות וגם הימים נתקנו להלל ולהודות ולא להיות ימי משתה כו' והיינו לפי שאז הגלות דמצרים הי' ג"כ גופני בחומר ובלבנים. וכן בימי המן בקש להשמיד כו' ושללם לבוז. משא"כ גלות שהי' ישראל שרויים על אדמתם ולא גלו מארצם רק גלות התורה להשכיחם תורתיך כו' לפיכך קבעו בנרות ע"ש הפסוק כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר).

ולהבין ענין פסוק זה וגם סיפא דקרא. דכתיב ודרך חיים וגומר. צריך ביאור איזהו דרך חיים היא מלבד התורה והמצות האמורה למעלה בפסוק. והענין כי מה שהמשיל את המצוה לנר והתורה לאור הוא מובן שכמו שהנר נקרא על שם השמן וכלשון רז"ל נר של שמן נר של שעוה. הנה אעפ"י שהשמן אין בו אור מצד עצמו ואדרבה הוא מכבה את האור הנופל בו. מ"מ ממנו ועל ידו נמשך להם שלהבת האור הנאחז בפתילה. שהרי בכלות השמן נכבה האור. ככה ממש הוא המצוה שהיא רצון המלך בלי שום טעם ודעת ואין בו שום השגה מ"מ ממנה ועל ידה נמשך ונתגלה אור החכמה זו תושבע"פ. דאורייתא מחכמה נפקת. והחכמ' דתושב"כ והבנה בתושבע"פ הוא רק להבין ולהשיג פי' וטעם המצות כל מסכת לפי ענינה.

(נת' למה קבעו הנס בנרות לפי שהי' הנס הצלה מגלות התורה משא"כ יצ"מ ובימי המן הי' הגלות גופני. והנה מצוה נקרא נר הוא בחי' השמן שאינו

כי נר מצוה ותורה אור: בוך 1330 עג, א בקיצור יותר ובלי כמה הגהות וקיצורים. בוך 527 שדמ, א. 950 כה, ב. ראה אוה"ת נ"ך — א ע' תקסת.

מאיר רק ע"י האור כמ"כ תורה גילוי האור של המצוה שהוא רצון בלי טעם מושג).

ב) **וביאור** ענין זה בפרט בעבודת ה', הנה כתיב בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, ולהבין למה בבוקר כתיב בהיטיבו ובבין הערבים כתיב ובהעלות (ע' בזוהר פ' בהעלותך דף ק"נ ע"א), הנה כנס"י מקור כל נש"י נק' בשם מנורה כמ"ש בילקוט מנורת זהב כולה אלו ישראל, ומה שהיא מקשה כמ"ש מקשה תיעשה המנורה הוא להיות כי כל ישראל הם באחדות (פי' שבשרש נשמתם למעלה הם בחי' אדם אחד הכולל כל הנשמות כולם, ולכך ג"כ למטה צ"ל אחדות ואהבת לרעך כמוך וזהו ענין מקשה שיהיו כל ישראל מקושרים כמו שנעשה המנורה שלקחו ככר זהב עגול והיו מקשים ומכים בקורנס על הזהב ונתערב כל זהבה מה שהי' למעלה נמשך ויורד למטה ומה שהי' למטה נמשך ועלה למעלה מחמת הכאת ונקישת הקורנס כדפרש"י ז"ל, כך יהיו כל ישראל מקשה כמאמר רז"ל בטל רצונך ולא להיות כמו ככר עגול שהוא על מקומו ומעמדו, והיינו ע"י השפלות בבחי' ונפשי כעפר לכל תהי' להיות שפל רוח בפני כל אדם כנז' בלק"א בתניא פל"ב וכ"ז באה ע"י לב נשבר ונדכא להיות נבזה בעיניו נמאס והיינו ע"י לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר שהוא כמו נקישת הקורנס עד"מ ואז יוכל להיות שפל רוח כו' ויבא לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך כי כולם מנורה אחת ממש וגם יהי' כלי לבחי' שמן ואור בחי' ואהבת כו' כדלקמן) והיא מתחלקת לשבעה נרות, כי דרך פרט יש ס"ר ניצוצות כלליות שכל ניצוץ מתחלק לס"ר ניצוצות פרטיות כמבואר בלקו"א, והוא מספר הגלגולים להאריז"ל, ודרך כלל נכללים בשבעים נפש שירדו אבותינו למצרים, וכלל מן הכלל נק' בשם שבעה נרות, והנה אהרן שושבינא דמטרוניתא הוא אהרן כהן לאל עליון משבעה רועים המפרנסים ומשפיעים אלהותו ית' בכנסת ישראל שיאירו באור האהבה להתלהט ולהתלהב אליו ית' בכלות הנפש כשלהבת העולה מאליה ולקיים מצות ואהבת שמקבלים עליהם בק"ש שיהי' כך באמת לאמתו תקוע בלב כאו"א מישראל, שהאדם מצד עצמו מאחר שהוא מגושם ומלובש בענינים גשמיים לא היה יכול לולי הקב"ה עוזרו והעזר הוא אהב' מלמעלה להמשיכו אליו.

(**נת'** כנס"י נקרא מנורה ואהרן מטיב הנרות שהן הנשמות בבקר ומעלה אותן בין הערביים בהשפעת אהבה להם מלמעלה).

ג) **וזהו"ע** בהעלות ובהיטיבו, כי הנה ארז"ל אעפ"י שהאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט, פי' הדיוט היא האהבה שהאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו יתב' שהוא מלך גדול ונורא על כל העולמות העו"ת וכל צבא השמים לך משתחוים, ואלף אלפין דבוא רבבן קדמוהי כו' כמבו' בגמ' ובזוהר בביאור ענין ריבוי העולמות ועד"ז תקנו חז"ל לומר בשכמל"ו

והיא מתחלקת: בכתי"ב: והיא (המנורה) מתחלקת.

לפני ואהבת כי הנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, פי׳ יחיד הוא למעלה מבחי׳ אחד, כי אחד הוא כמארז״ל שהוא אחד בשו״א ובד׳ רוחות העולם דהיינו לומר כי כל העולמות עלמין תתאין אינם תופסים מקום להיות יש ודבר נפרד בפ״ע וכולא קמי׳ כלא וכאין נגדו חשיבי ממש ואין עוד מלבדו ולכן נק׳ אחד, והיינו כשמעריכין אותו נגד העולמות (דהיינו בבחי׳ החיות הנמשך להיות מקור להחיות העולמות הנה בבחי׳ זו שייך לומר שהעולמות בטלים לגבי אור וחיות זה עד ששם אין ואפס עליהם ממש ולא בבחי׳ יש כלל וכיון שכן הרי הוא אחד ממש) אבל יחיד פירושו הוא יחיד ומיוחד בפ״ע והוא לבדו הוא ואינו בגדר העולמות כלל וחה״ע מלך פי׳ שכל חיות העולמות שמחיה את כולם ומהווה את כולם עו״ת אינו אלא בשביל שהוא מלך וכולם מקבלים חיות מבחי׳ מלכותו ית׳ בעבור היותו מלך עליהם (ואמר חי העולמים ל׳ רבים כי אין שיעור לריבוי העולמות אבי״ע ויש עולמות שלא באו עדיין לכלל אצי׳ וגילוי) וכן מה שמשובח דהיינו השבח מחמת שמשיגים גדולתו הוא עדי עד כי לגדולתו אין חקר ולמעלה יש שבח אחר שבח ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ואין תכלית הכל הוא בעבור שמו הגדול כי להיות נק׳ שמו ומלכותו עליהם בלבד הוא ואין יכול לנגוע לבחי׳ מהו״ע כבי׳ כי למתבא״כ שהוא יחיד ומיוחד ונשגב שמו לבדו כדכתיב מלכותך מכ״ע, וזהו במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כדכתיב המשפילי לראות בשו״א שאצלו ית׳ נחשב זאת להשפלה וענוה להחיות רוח שפלים ולכל הממלכה נק׳ בשם ארץ להיות כארץ זו השפלה (פי׳ דלכך נק׳ מדת מל׳ בשם ארץ כמ״ש בזוהר ויחי והארץ לעולם עומדת דא שכינתא, כי שכינה היא מדת מל׳ שירדה להיות חה״ע כנ״ל דחה״ע הוא מבחי׳ מלך כו׳ וירידה זו היא השפלה גדולה לגבי מהו״ע יתב׳ ולגבי בחי׳ מל׳ כמו שהיתה כלולה במהו״ע כביטול האור בהמאור, לכן נמשל לבחי׳ ארץ שהיא תכלית ההשפלה, וכן הוא בפרדס ריש שער כ״ג דארץ היא הבחי׳ האחרונה שבמדת מלכותו ית׳ דהיינו מה שנמשכה להיות חה״ע) שירדה ממקום כבודה להיות מלך שמו נקרא לכן זאת יבין כל יצור בשומו אל לבו וירחיב דעתו בגדולתו יתב׳ ונפלאות מעשיו בריבוי העולמות עד אין חקר הנה ישכיל שזהו ענותנותו יתב׳ ואין ערוך אליו שאינו בגדר עלמין כלל והוא השוה ומשוה קטן וגדול ממילא תתלהב ותתלהט הנפש ולב לאור באור האהבה בכל נפשך ממש לצאת מגדר העולמות כמ״ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ (דהיינו בחי׳ ארץ בחי׳ חי העולמים מלך רק למהו״ע יתב׳) כלה שארי ולבבי, וזהו ואהבת את הוי׳ אלקיך כי אהבה משרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון דהיינו רעו״ד שיהי׳ הוי׳ אלקיך ולדבקה בו ממש (וזהו בחי׳ הלהב של נרות המנורה אל מול פני המנורה יאירו שנז׳ בלק״ת שהוא העלאת הה״ג לבחי׳ כתר דנוק׳ פי׳ הכתר דנוק׳ הוא הרצון בחי׳

פי׳ יחיד הוא למעלה מבחי׳ אחד: ראה בארוכה בתו״א נה, ב. אוה״ת ואתחנן ע׳ תכט. אמרי בינה שער הק״ש פ״ח.

אבה שבכל א׳ מישראל לדבקה בו ממש ולהיות אהבה זו מלמטה למעלה היינו שהה״ג מגדילים הכתר שהוא רצון זה ונק׳ התבוננות זו מצוה להביא מן ההדיוט כי עשרה מאמרות נק׳ מילין דהדיוטא כנ״ל שהמל׳ נק׳ ארץ וקיי״ל פ״ו דתמיד ומדליקו ממזבח העולה, כי הדלקת המנורה למעלה מרשפי אש דקרבנות כנזכר אצלינו ע״פ בהעלותך דתקס״ג בענין שלך גדולה משלהם כו׳ ע״ש וכן מרשפי אש דמזבח יגיע לבחי׳ להב המנורה כו׳). (נת׳ מצוה להביא מן ההדיוט אהבה שנלקחה מבחי׳ העולמות איך כי חי העולמים רק מלך והוא ית׳ יחיד למעלה מבחי׳ אחד, ומפואר עדי עד הכל שמו כי למת״ב לכן הכל ענוה ומל׳ נק׳ ארץ ואי לזאת אבה רצון לצאת מגדר העולמות).

ועי״י אתעדל״ת זו יחול עליו אור האהבה מלמעלה להגדיל מדורת אש האהבה בלבו יותר מכדי כח אנושי ושרש נשמתו שהיא בגדר גבול ונברא לקרבה אל ה׳ ממש ובטל אליו במציאות ממש ע״י בחי׳ אהרן כה״ר, כי ואהבת בגמיט׳ ב״פ אור ונק׳ בחי׳ זו בהטיבו שמטוב וחסד עליון משפיע על רוח שפלים להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה אך הנה באמת גם אתעדל״ת כנ״ל אשר יחפוץ האדם לדבקה בו ממש גם זו מתת אלקים היא לא לפי כח נפש האדם ומזגו ותכונתו ונק׳ בחי׳ ובהעלות אהרן שאהרן העליון הוא הנותן כח לכנס״י לעורר את האהבה זו.

(**והנה** מהו הטבת הנרות יש בזה ב׳ דיעות להרמב״ם הוא ג״כ הדלקה, אך הרשב״א בתשובה סי׳ ע״ט ו האריך לחלוק עליו וכ״ד האחרונים וכן פירש״י, והרמ״ז בזהר פ׳ בהעלותך הביא דתנאי דהזהר פליגי ג״כ בזה. ונראה לבאר עפ״י חסידות דהנה להרמב״ם דהוא דהדלקה א״כ צ״ל דבחי׳ אה״ר זו אינה אהבה בתענוגים רק בחי׳ מאדך אהבה בלי גבול הגדולה מבכל נפשך אבל מ״מ הוא מבחי׳ גבורות והוא ע״ד האהבה הנזכר בלק״א פ״ג ולפי״ז צ״ל ענין ב׳ אהבות אלו דבהעלות ובהטיבו היינו בהעלות הוא אהבה המתיישבת בכלי אבל בהטיבו בכל מאדך כו׳, אכן לפ״ד רש״י דהטבה אינה הדלקה א״כ הוא המשכה מלמעלה למטה להיות שש ושמח בה׳ אהבה בתענוגים ונק׳ ג״כ מאדך כמ״ש במ״א).

וזהו בין הערבים שהוא מדת ערב ולילה וחושך מצד עצמו שאין בו אור אבל מדת בבוקר שהוא מדת אברהם איש החסד כמ״ש וישכם אברהם בבוקר שהוא בחי׳ בהטיבו (ולבאר זה נראה דהעלאה שהיא בין הערבים וההטבה בבוקר, היינו הא דאיתא בזוהר ויחי דרכ״ט ע״ב רננא ברמשא ושמחה בצפרא וכמבואר ביאור זה באריכות גם כן בתורת שבת חנוכה ע״פ רני ושמחי

ע״פ בהעלותך דתקס״ג: המאמר נדפס בלקו״ת בהעלותך לא, ד. ראה אוה״ת במדבר כרך ה׳ ע׳ א׳תקפה.

בתורת שבת חנוכה ע״פ רני ושמחי: תו״א לז, א.

ושם נתב׳ בחי׳ רננא הוא על דרך ענין השיר שהמלאכים אומרים שהוא גילוי התשוקה הנפלאה ליכלל באור א״ס, ורינה זאת נמשך מבחי׳ וצדקתך ירננו וע״ש דהמלאכים אין להם השגה רק בבחי׳ צדקתך, וזהו זכר רב טובך יביעו דבבחי׳ רב טובך יביעו רק הזכר ממנו שאין להם השגה בזה כלל רק צדקתך ירננו והוא בחי׳ מל׳, והוא כנ״ל ענין האהבה הנלקח מבחי׳ העולמות מבחי׳ מל׳ כו׳ והוא ברמשא דוקא כי מצד החושך וההסתר תגדל התשוקה ביתר שאת וכמ״ש נפשי אויתיך בלילה ולכן הדלקת המנורה ג״כ בין הערבים דווקא, ועד״ז ארז״ל שאור הנר מבהיק בלילה יותר מביום דהיינו הך שבבחי׳ החושך יגדל התשוקה כו׳, ולזה ביקש דוד הלואי כן בקודש חזיתיך כו׳, וזהו דאיתא במשנה פ״ד דמנחות ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים דוקא, ואחר כך ההטבה היא שמחה בצפרא דהיינו מלמעלה למטה בבחי׳ אהבה בתענוגים יעו״ש אלא דשם נת׳ שהיא ההמשכה שע״י המצות, אבל לפמש״כ בענין ההטבה שהיא הגדלת האהבה צריך לומר דהוא ענין אהבה בתענוגים או שמחה של מצוה וז״ש ורב טוב לבית ישראל והוא למעלה מבחי׳ המלאכים דזכר רב טובך בלבד יביעו ולא הרב טוב ממש, אבל בנש״י כתיב ורב טוב לבית ישראל והו״ע בהיטיבו את הנרות וז״ש ויתענגו מטובך, וביאור הדברים יעו״ש וא״צ לכפול הדברים. (אך לכאורה צ״ל דבשעת שמחה ג״כ שייך רינה מה גם שהלוים הי׳ משוררים ג״כ בשחרית. אך ישוב זה הוא ממ״ש אצלינו ע״פ עבדו בשמחה כו׳ ברננה בחורף תקס״ג דיש ניגון ורינה מבחי׳ גבורות ויש מבחי׳ חדוה וחסד וזהו״ע רינה ושמחה העלאה והמשכה גבורות וחסדים, וממ״כ וישכם אברהם בבקר לכאורה קשה דלעיל אמרנו דבחי׳ אהרן גבוה כו׳, אך יש ג״כ בחי׳ וישכם לבן העליון בבקר ומשם נמשך לבחי׳ בקר דאברהם ואח״כ לבחי׳ בקר דיוסף וזהו״ע בבקר בבקר הטבת ה׳ נרות ואח״כ הטבת ב׳ נרות כי מחסד עד הוד ה׳ מדות ויסוד יוסף נר מערבי כו׳).

ד) **ובזה** יובן מ״ש כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים, כי יין הוא מבחי׳ גבורות והוא בחי׳ הרמת קול רינה כו׳ אבל שמן בחשאי זהו בחי׳ ההטבה בבוקר בלי הדלקה רק המשכה מלמעלה לכן טובים יותר בחי׳ ההטבה בבוקר (בלי הדלקה לפירוש רש״י והתרגום רק המשכה מלמעלה מבחי׳ יין ואמר ע״ז דודיך כי דודים הוא בחי׳ גילוי האה״ר מלמעלה (כי דודי אחורי׳ דאבא דאו״א הם ריעים תרדל״מ, משא״כ למטה זו״נ נק׳ דודים דלפעמים מתפרשין לכן יגדל האהבה כו׳ אך נק׳ דודי כשנמשך לשם הארת אבא) וזהו ממש ענין ההטבה לכן אמר ר׳ יהושע דדודיך ל׳ זכר שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך פי׳ זכר הוא בחי׳ האה״ר הנמשך מלמעלמ״ט, אבל האהבה שמלמטה הוא דודייך ל׳ נקבה והכריח שצ״ל דודיך והוא האה״ר שנמשך מלמעלה מדכתיב לריח שמניך, ושמן הוא התגלות אור החכמה וזהו״ע כי טובי״ם בחי׳ ההטבה הנ״ל שהוא המשכה והתגלות מלמעלה מבחי׳ זכר חסדו, ולכן הוה בשמן לבד וד״ל.

ממ״ש אצלינו . . . בחורף תקס״ג: ראה בסה״מ תקס״ג ע׳ שצג. יהל אור ע׳ שעג.

ה) **והנה** מי זה אדם שיגיע עד הלום שיגיע אליו בחי׳ אהרן העליון, אך הוא ע״י תומ״צ שהמצות נמשכים ממקור גבוה מאד נעלה ולפיכך אין בהם השגה כלל כמשל השמן הנ״ל (אות א׳) שאין בו גילוי אור מצד עצמו וכך הוא בענין המצות שאין נכנסים בפנימיות נפשם רק בבחי׳ מקיף עליהם מלמעלה כמ״ש שום תשים עליך מלך, כמו מלך המושל על עמו והוא גבוה עליהם והם עושים רצונו בלא טו״ד כי מצות המלך הוא ולב מלכות אין חקר ההשגה שבעבורם נצטוו, רק מ״מ הוא עד״מ כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו, הנה גם חיותו שבקרבו נמשך אחריו, כך כתיב וימינו תחבקני כי הנה רמ״ח מ״ע הם רמ״ח אברים דמלכא, וע״י המשכת המצות ממילא נמשך אחריו בחי׳ יחודו יתברך בעצמו ובכבודו בבחי׳ יחודו כנ״ל, והתורה היא בחי׳ האור והגילוי של המצוה שהוא בחי׳ החכמה והפירוש של המצוה וכמו״כ למעלה הוא בחי׳ יחו״ע שהוא גילוי ההעלם של המצוה שהוא בחי׳ הרצון שלמעלה מהחכמה, וזהו ענין שמן ואור ונק׳ נר מצוה נר של שמן ותורה הוא האור והגילוי ונמצא שע״י תומ״צ הוא ממשיך למעלה בחי׳ נר ואור דהיינו בחי׳ השמן העליון שהוא המצות ובחי׳ אור גילוי ח״ע שהיא התורה כו׳ (ועי״ז יומשך ג״כ בנפש גילוי בחי׳ העלאה והטבה דאהרן העליון שהוא ג״כ בחי׳ שמן ואור השמן הוא החכמה וההשגה בגדולת ה׳ ביחו״ע ויחו״ת, והאור הוא גילוי האהבה הנולד מחכמה והשגה זו והענין עפמ״ש בסידור בענין ברוך שאמר דע״י שממשיכים גילוי א״ס ב״ה למעלה בע״ס ממילא נמשך מהם ג״כ הגילוי בנפש עד״מ חביות שמתמלאה על כל גדותיה שממילא נשפכים המים ממנה לחוץ עיי״ש, וכך ע״י ההמשכה והגילוי למעלה ממילא נמשך ג״כ הגילוי משם בנפש האדם, וכן ע״י המשכה וגילוי בחי׳ שמן ואור למעלה באצי׳ ע״י תור׳ ומצות יומשך ג״כ הגילוי בנפש להיות בה ג״כ בחי׳ זו דהעלת והטבת הנרות בחי׳ גילוי אור האהבה כנל, ״וכן נתב׳ אצלינו ע״פ רני ושמחי הנ״ל שכדי להגיע לבחי׳ זו להיות רננא ברמשא כו׳ הוא ע״י בחי׳ ציון שהוא בחי׳ תומ״צ שע״ז נאמר בצלמינו כדמותינו ממש כו׳ וע״י תומ״צ ממשיכים הכל בבחי׳ מל׳ כמ״ש ימלוך הוי׳ לעולם אלקיך ציון כו׳ וכשנמשך הגילוי בבחי׳ מל׳ משם יומשך הכח ועוז בנפש להיות בחי׳ רננא ברמשא שרננא זו נמשך ממדת מל׳, וע״י שיש לו בחי׳ רננא ברמשא ממילא יהי׳ ג״כ שמחה בצפרא דהא בהא תליא כמ״ש עבדו את הוי׳ בשמחה והיינו ע״י שמתחלה בואו לפניו ברננה, וכך יש לומר ג״כ הנה ע״י תומ״צ נמשך הגילוי בבחי׳ מל׳ כי המצות שרשם בכתר ולמטה הם בבחי׳ מל׳, וזהו ענין מצות המלך ועי״ז יומשך בנפש בחי׳ העלאת הנרות שהוא נלקח מבחי׳ מל׳ כמ״ש למעלה (אות ג׳) ועי״ז יהי׳ אח״כ ההטבה בחי׳ שמחה בצפרא, וכמו שע״י האבר ממשיכים המהות כך ע״י העלאה מבחי׳ מל׳ יומשך ג״כ גילוי מהר״ע בחי׳ ההטבה כו׳ ויתבאר בהביאור אי״ה. ועוי״ל טעם והוא עיקר יותר כאן והוא כי נת׳ אצלינו ע״פ וקבל היהודים גילוי אהבה עליונה שאז נק׳ חסיד שהוא למעלה אפילו מבחי׳ צדיק מתחסד עם קונו כנזכר בלק״א פ״י וא״א להיות גילוי זה שהוא בחי׳ אור אם לא ע״י כלים שיהי׳ לו במה להתאחז דבלא כלי יסתלק האור כמשל אש היסודי כו׳ ע״ש

והכלים הם תומ״צ אמור מעתה דהיינו ענין כי נר מצוה ותורה אור שהתומ״צ הם דוקא בחי׳ כלים שעי״ז יוכל להיות גילוי אור ההעלאה וההטבה דאהרן כנ״ל, דואהבת ב״פ אור והכלים הם תומ״צ).

וזהו ענין נר מצוה ותורה אור שהם בחי׳ שמן ואור כנ״ל אות א׳, שע״י קיום התורה ומצות יומשך ג״כ הגילוי בנפש בחי׳ שמן ואור דהעלא׳ והטב׳ הנ״ל.

(נת׳ שכדי להגיע לגילוי אהרן העליון הוא ע״י נר מצוה ותורה אור שהמצות נמשכים ממקום גבוה והגם שהם בחי׳ העלם מ״מ הן בחי׳ אברים שע״י האבר נמשך בחי׳ מהות בחי׳ יחודו ית׳ ובהג״ה נתבאר מתומ״צ אור ושמן באצילות ועי״ז משם הגילוי בנפש שמן ואור חכמה ואהבה וכן פי׳ בענין רני ושמחי ע״י בחי׳ צדיק תומ״צ שנמשך הגילוי במל׳ ועי״ז נמשך בחי׳ רני ואח״כ שמחי העלאה והטבה כו׳).

ו) **ועתה** צריך להבין ענין ודרך חיים תוכחת מוסר, ונת׳ לעיל אות א׳ הקושיא איזה דרך חיים הוא מלבד התורה ומצות. והענין דהנה אמרו רז״ל בנר חנוכה מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק דהנה כתיב בית יעקב לכו ונלכה באור הוי׳, פי׳ בית יעקב הם בחי׳ נשמות השפלות ונמוכות שבישראל, וזהו ענין עד ירכה עד פרחה שבמנורה פרחה הוא הנשמות הגבוהות (בחי׳ ישראל לי ראש) ויריכה בחי׳ רגל הוא בחי׳ הנשמות הנמוכות, וזהו בחי׳ בית יעקב לשון עקב, וגם כן כענין שנאמר עון עקבי יסובני, והוא כענין מאמר רז״ל אפי׳ נחש כרוך על עקבו, דהיינו שלפי שהנשמה היא מבחי׳ עקביים שהיא הבחי׳ היותר תחתונה במדריגה, ע״כ הנחש הוא היצה״ר כרוך עליו ביותר דהיינו שמקושר מאד בתאוות גופו ונפשו הבהמית ומדותיה הטבעיים עד שאינו מועיל לו כלל ההתבוננות ליפרד מתאוות גופו ולהיות לבו מתלהב לדבקה בו שעם היותו מבין ברור בינתו איך דכולא קמי׳ כלא חשיב כו׳ ואיך שהוא יתב׳ יחיד ומיוחד ואיך כי לו יאתה לדבקה בו ולהבטל אליו מכל וכל מ״מ אין אור האהבה מאיר כלל בלבו מחמת רוב התקשרותו ביותר בבחי׳ החומר הגופני להיותו מבחי׳ עקביים אשר הנחש כרוך על עקבו וכמאמר רגליה יורדות כו׳, ולכן לא יועיל לו כלל ההטבה וההדלקה של אהרן שמדליק את הנרות שהם נשמות ישראל שיה׳ בהם בחי׳ אהבה הנ״ל מחמת כי עון עקבי יסובני (וזהו ענין ופי׳ רגל שבשוק דהיינו בחי׳ הנשמות דבחי׳ עקביים דלכך נמשכים אחר נה״ב וחומר הגוף שהם בחי׳ טורי דפרודא כו׳) דלכך לא יאיר בו אור זה, וזהו ענין ההפרש בין מנורה דזכריה למנורה שבתורת משה, כי המנורה הוא בחי׳ כללות נשמות ישראל כמ״ש למעלה (אות ב׳) וכשישראל הן במעלה העליונה ומאיר בהן הארת בחי׳ אהרן העליון זהו בחי׳ מנורה שבתורה כמ״ש על זה ובהעלות אהרן את הנרות כו׳ ובהטיבו כו׳, אך כשהם בבחי׳ תחתונה ונק׳ בית יעקב וכמו שהי׳ בתחלת בית שני, וכמ״ש בספר עזרא אנחנו

מעלנו בהי׳ כו׳ זהו ענין מנורה דזכריה שאעפ״כ ע״י התשובה והתעוררות רחמים יאיר עליהם אור ה׳ ממש כמו במנורה שבתורה ואדרבא ביתר שאת כו׳ כדלקמן אי״ה. וזה הי׳ ענין הכהן הגדול שהי׳ אז בתחלת בית שני במנורה דזכריה שהיה נקרא יהושע בן יהוצדק שהכה״ג הוא המאיר ומעלה הנשמות ומטיבן כנ״ל, וראה זכריה במראה הנבואה איך כי ויהושע היה לבוש בגדים צואים כו׳ ואח״כ הסירו הבגדים הצואים מעליו כו׳ וישימו הצניף הטהור על ראשו, כי הנה אמרו רז״ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, כי הלבנה היא בחי׳ מל׳ שהיא בעליות וירידות דלפעמים היא בבחי׳ הגבהה והתנשאות ואין רגליה יורדות כו׳ רק אדרבה וינוסו משנאיך כו׳ דקיימא סיהרא באשלמותא וכמו שהי׳ בימי שלמה זהו בחי׳ יהוצדק, פי׳ כי מדת מל׳ נק׳ צדק כמ״ש בענין וצדקתך ירננו והיא מיוחדת עם ג׳ אותיות יה״ו דשם הוי׳ שהן ביחוד עצום ונפלא וזהו יהוצדק שמיוחדת עם בחי׳ פני משה כפני חמה ואז אין שום אחיזה ויניקה לחיצונים ממנה, אבל כשהושפלה בבי״ע להיות רגליה יורדות כו׳ זהו בחי׳ פני לבנה שיש בה לפעמים פגימו דסיהרא כנודע, וזהו ענין יהושע בן יהוצדק שהי׳ לבוש בגדים צואים כי מבחי׳ זו נמשך עון עקבי יסובני מחמת כי הנחש כרוך על עקבו כו׳ כנ״ל, וזהו שפי׳ יהושע הוא י״ה יושיעך מעצת מרגלים ר״ל מרגלים לשון רגליה יורדות כו׳, דהיינו שיושיעך שלא יגברו החיצונים להיות נחש כרוך על עקבו ח״ו אלא יתגבר לעלות ולהפרד מהם ולדבקה בה׳ והיינו ע״י י״ה יושיעך כו׳ כי בחכמה אתברירו (ע׳ בהרמ״ז פ׳ שלח דקנ״ח ע״ב) והיינו להיות גילוי מקיפים עליונים מבחי׳ שע״ה נהורין וזהו ענין ישימו הצניף הטהור כו׳ ולכן היה הוא הכהן הגדול להעלות ולהטיב הנרות דנש״י שהיו אז כו׳.

וזהו ענין מצותה משתשקע החמה, דהיינו בבחי׳ פני לבנה שרגליה יורדות כו׳ עד שתכלה רגל מן השוק, להעלות בחי׳ רגל מבחי׳ טורי דפרודא ששם נחש כרוך כו׳ וליכלל באור הוי׳ ולדבקה בו.

(**נתבאר** הקדמה להבין ענין ודרך חיים תוכחת מוסר והוא שיש נשמות נמוכות הנק׳ בית יעקב נחש כרוך על עקיבו עון עקבי יסובני ואין מאיר בו אור אהרן דהעלאה והטבה וזהו מנורה דזכרי׳ וכה״ג יהושע פני לבנה פגימו דסיהרא משא״כ יהוצדק פני משה כפני חמה וי״ה יושיעך מעצת מרגלים בחי׳ עון עקבי רגליה יורדות ע״י גילוי מקיפים צניף הטהור).

ז) **וביאור** הענין הוא כי אף שבחי׳ בית יעקב הם בחי׳ עקביים שהם הנשמות היותר נמוכות בשפל המדריגה והריחוק מאלקות, הנה אדרבה מחמת הריחוק הגדול יש להם תקומה נפלאה מנפילתם, להיות כי מפני גודל עוצם ריחוקם כשישפילו את עצמם בדיבור ובמרירות הלב על גודל פחיתות שלהם אזי מעוררים בחי׳ רחמים רבים על נפשם, וידוע שי״ג ת״ד שהם י״ג מדה״ר

רב חסד נושא עון כו׳ הם הגבה למעלה מבחי׳ שורש מדריגת אהרן כהן גדול ואפי׳ מבחי׳ משה שנאמר בו ופני לא יראו (וכנודע דמשה ואהרן הם בחי׳ נו״ה דאבא ויגמה״ר הם מבחי׳ הכתר שלמעלה מעלה מבחי׳ ח״ע) ולהיותם מאד נעלים במדריגה לכן יהי׳ השראתם והמשכתם ג״כ למטה מטה ביותר דהיינו אפי׳ בבחי׳ בית יעקב הנ״ל שבחי׳ ההשפעה מבחי׳ אהרן לא יוכל להגיע אליהם, אבל בחי׳ רחמי׳ רבים מי״ג מדה״ר נמשך אליהם (וכמ״ש במ״א ע״פ מי אל כמוך שהוא בחי׳ תיקון הראשון מי״ג מדה״ר, דהפי׳ מי אל כמוך הוא על היות התפשטות החסד עליון והרחמים למטה מטה לאין קץ ותכלית וכמים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך מאד ואדרבה במקום נמוך מאד שם הם מתקבצים ביותר, כך החסד עליון נמשך ונתפשט דווקא במקום נמוך דהיינו במי שהוא שפל ונבזה בעיניו נמאס, ועוד דבחי׳ רחמים אינו נופל אלא על מי שהוא צריך לרחמנות כגון מי שהוא תפוס בבית האסורים כו׳ וכך הוא למעלה הרחמנות על הנשמה שהיא תפוסה במאסר הגוף למשוך אחר תענוגות בני אדם אשר לא להוי׳ המה והיא ירידה אחר ירידה כי לא די שירדה בירידת המדריגה אלא אף גם זאת שנתלבשה בבחי׳ גלות, והיינו בחי׳ בית יעקב דנחש כרוך על עקבו כו׳, ולכן כשמעורר רחמים רבים עליו תגדל על זה הרחמנות יותר מעל הנשמות שלא ירדו בבחי׳ זו כל כך, דעם היות שגם על זה שייך הרחמנות, כמ״ש במ״א בענין ג׳ מיני רחמנות דיעקב וי״ב שבטים וע׳ נפש שאפילו על עולמות עליונים שייך רחמנות כו׳, מ״מ על בחי׳ בית יעקב הנ״ל תגדל הרחמנות ביתר שאת ממש כמו על מי שהוא תפוס במאסר שהרחמנות עליו ביותר מעל שאר כל האדם שאינו במאסר אף שאינו עשיר ולכן יעוררו עליהם רחמים רבים מי״ג מדה״ר הנ״ל יותר מעל הנשמות שלא ירדו כל כך שמגיע עליהם אור ההעלאה והטבה דאהרן העליון, וכמשל הרחמים של מוכה שחין ובעל יסורים כשיראנו המלך שלא יוכל לסבול כלל עוצם הרחמנות יותר מעל שאר כל אדם, הגם שגם הם אין להם ערוך לגבי גדולת המלך כנ״ל, עכ״ז אין נופל עליהם רחמנות כל כך כמו על מוכה שחין כו׳. ועפי״ז יובן איך דבחי׳ בית יעקב הנ״ל אף שאין בלבם אור האהבה כנ״ל, מ״מ כשיהי׳ לבם נשבר ונדכה מזה גופא מה שהוא רחוק כ״כ ואינו מתפעל כלל מאלקות כו׳ וחושש על צרכי גופו יותר מעל נשמתו האלקית מצד טבעו הגס שנחש כרוך כו׳ ומחמת זה יהי׳ נבזה בעיניו נמאס עד שחייו אינם חיים ויעורר על עצמו רחמים רבים בתפלה באמרו רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו׳ אתה ה׳ לא תכלא רחמיך כו׳ הנה עי״ז יעורר גילוי י״ג מדה״ר יותר ממה שיעוררו הנשמות הגבוהות מטעם הנ״ל שעל בחי׳ זו גדלה הרחמנות), ולהיות כי בחי׳ י״ג מדה״ר הנ״ל הוא למעלה מבחי׳ המשכה הנמשכת ע״י העלאה והטבה הנ״ל כי זהו מבחי׳ יחיד שלמעלה מבחי׳ אחד (כנז׳ לעיל אות ג׳ דהעלאה והטבה הן בחי׳ וע״ד ואח״ד יחו״ת ויחו״ע אבל המשכת י״ג מדה״ר הוא מבחי׳ יחיד כו׳ והמ״י), והוא בחי׳ הארת פנים עליונים שע״ז נאמר למשה ופני לא יראו, לכך גם הנשמות המעולים הטובים ומאירים במעשיהם אומרים לבית יעקב הנ״ל לכו ונלכה באור הוי׳ פי׳ לכו והתעלו בלב נשבר שלכם וע״י התעוררות רחמים רבים שלכם שיאר ה׳ פניו אליכם מבחי׳ י״ג מדה״ר

שלמעלה מעלה מכל השתלשלות העולמות ועל ידכם נלכה ונאירה גם אנו באור הוי׳, דהיינו באור המאיר בשם הוי׳ מבחי׳ יחיד שלמעלה מבחי׳ אחד כמ״ש לקמן.

(**נתבאר** כי גם בית יעקב יש להם תקומה נפלאה ע״י התעוררות ר״ר שמעוררים יגמה״ר שלמעלה ממשה ואהרן דבמקום שפל גדלה הרחמנות כמו אסור ומוכה שחין אף שגם על עולמות עליונים שייך רחמנות מ״מ ע״ז גדלה כמשל המלך על מוכה שחין משאר אדם והיינו דוקא כשהאדם נבזה בעיניו כו׳ לכן אומרים הנשמות הגבוהות כו׳ לכו כו׳ כי זהו יחוד בחי׳ ופני לא יראו שלמעלה מאחד וע״ד יחו״ע ויחו״ת).

ח) **וזהו** ענין ודרך חיים שהוא למעלה מבחי׳ נר מצוה ותורה אור שהן הנקראים חיים כמ״ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וגם מצינו שהתורה נק׳ עץ חיים למחזיקים בה וכתיב והחכמה תחיה וכתיב שמור מצותי וחיה, אך פי׳ ודרך חיים היינו בחי׳ הדרך שבו נמשך בחי׳ חיים אלו והיינו מבחי׳ מקור החיים, וכמ״ש כי עמך מקור חיים שהוא למעלה מבחי׳ החיים שבתומ״צ רק שממנו נמשך ומשתלשל בחי׳ החכמה תחיה וכמאמר מכלכל חיים בחסד (וכמ״ש ג״כ במ״א פי׳ ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה שהוא בחי׳ דרך ומבוא להיות שם הוי׳ עיי״ש על פ׳ אשירה להוי׳ כי גאה גאה וזהו פי׳ באור ה׳ כנ״ל, וכך י״ל ג״כ בפי׳ ודרך חיים כו׳ שהן בחי׳ ארחין דגולגלתא שהוא מקור ושורש להיות התהוות החיים הנק׳ והחכמה תחיה והוא ענין הנ״ל דבחי׳ י״ג מדה״ר הוא בחי׳ יחיד שלמעלה מבחי׳ אחד. וביאור הדבר נראה שיובן עפמ״ש בזוהר שלח דקנ״ח ע״ב בפי׳ היש בה עץ אם אין שרמז להם משה מה ששאלו תחילה היש הוי׳ בקרבנו אם אין ופי׳ באד״ר דקכ״ט א׳ דשאלתם הוא אם ההארה נמשך להם מבחי׳ הנק׳ הוי׳ או מבחי׳ הנק׳ אין וזהו ג״כ אם יש בה עץ אילנא דחיי וחסד או מבחי׳ אין שלמעלה מבחי׳ עץ ובחי׳ ש׳ הוי׳ נק׳ אילנא דחיי כדפי׳ הזוהר שזהו ענין עץ וא״כ בחי׳ אין הוא למעלה מבחי׳ זו והוא הנק׳ מקור חיים.

וזהו ענין ודרך חיים (תוכחת מוסר) שהוא למעלה מבחי׳ עץ חיים עצמו כנ״ל והוא למעלה מבחי׳ העלאה והטבה שהן מדת לילה ומדת יום שהוא בחי׳ עה״ד ועה״ת כי בחי׳ מל׳ נק׳ עה״ד כנודע וכנזכר בזהר ח״ג דקי״ט ע״א, והיינו לפי ששם שייך בירורים לברר מנוגה דבי״ע שיתהפכו להיות בביטול היש, וזהו בחי׳ יחו״ת בחי׳ ההעלאה, ואח״כ ההמשכה היא ההטבה בחי׳ יחודא עילאה בחי׳ ביטול האמיתי, אמנם בחי׳ ודרך חיים (תוכחת מוסר) הוא ההמשכה מבחי׳ י״ג מדה״ר שלמעלה מבחי׳ אלו כנ״ל.

במ״א פי׳ ושמרו דרך ה׳: ראה תו״א סג, ב.

ובזה יובן ענין הפסוק כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצם וגו׳ וארז״ל כי יקרא פרט למזומן, ופי׳ קן צפור הוא בחי׳ הארת שע״ה נהורין גימט׳ צפור כמ״ש בע״ח שער י״ד באריכות, וענין הארה זו הוא ממש ענין הנ״ל בפי׳ בית יעקב לכו ונלכה באור הוי׳ שהוא גילוי מבחי׳ הארת פנים העליונים שזהו ענין הצניף הטהור ביהושע כה״ג והוא ענין כובע ישועה, והנה צריך להקדים שגילוי בחי׳ זו הוא למעלה מבחי׳ אתערותא דלתתא שאין אתעדל״ת מגעת שם כלל, וכמו שנת׳ לעיל דע״י העלאה והטבה דהנשמות המעולות לא יומשך בחי׳ זו כלל רק ע״י התעוררות רחמים רבים, והיינו על כרחך משום שאין אתעדל״ת מגעת שם כלל, דענין האתערותא דלתתא הוא כמ״ש בזוהר על פ׳ אם ישים אליו לבו כו׳ רוח איתי רוח ואמשיך רוח דע״י התעוררות האהבה בנפש מעורר למעלה גם כן גילוי האהבה העליונה והוא מבחי׳ המדות העליונות, משא״כ בחי׳ י״ג מדות הרחמים שלמעלה מעלה ממדות עליונות אין אור האהבה מעורר שם רק שנמשך ממילא ע״י התעוררות רחמים כו׳, וזהו שארז״ל פרט למזומן ר״ל שאין בחי׳ זו נמשך ע״י אתעדל״ת והכנה רק בבחי׳ כי יקרא מקרה היינו שנמשך אתעדל״ע מצד רצון ה׳ ולא מצד הכנת האתעדל״ת, ואח״כ סדר ההמשכה מבחי׳ זו הוא בדרך בכל עץ, פי׳ בדרך הוא בחי׳ דרך חיים שלמעלה עדיין מבחי׳ עץ החיים, ואחר כך נמשך בכל עץ, והוא כמבואר למעלה שהנשמו׳ הגבוהות שיש בהן העלאה והטבה דעה״ד ועץ החיים אומרים לנשמות הנמוכות, בית יעקב, שממשיכים מבחי׳ דרך חיים, לכו ונלכה באור הוי׳, שגם הם מקבלים אח״כ הארה זו, וז״ש אחר כך אפרוחים או ביצים, אפי׳ שאין להם אהבה ויראה דגדפין יוכלו לקבל מבחי׳ זו מטעם הנ״ל, וכן נתבאר אצלינו ע״פ רני ושמחי בת ציון כי הנני בא, כי בת ציון הוא הנשמות שאין להם אתערותא דלתתא אעפ״כ משום כי הנג״י בא הוא מהותו ועצמותו ית׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם כלל לכן גם בת ציון תהי׳ רני ושמחי כו׳ עיי״ש).

נת׳ שזהו״ע דרך חיים פי׳ למעלה מבחי׳ חיים והוא בחי׳ יחיד הנ״ל וזהו למעלה מנר מצוה ותורה אור הנק׳ חיים. ובהג״ה נת׳ שזהו״ע בחי׳ אין שלמעלה מעה״ח ועה״ד שהן העלאה והטבה, וזהו כי יקרא קן ציפור שע״ה נהורין הנ״ל שלמעלה מאתדל״ת פרט למזומן נמשך תחלה בדרך חיים הנ״ל ואח״כ בכל עץ אילנא דחיי ולכן אומרים לבית יעקב לכו ונלכה כו׳.

ט) **ועתה** צריך להבין ענין תוכחת מוסר שעי״ז יגיעו לדרך חיים הנ״ל, הענין כי הגם שהמשכת י״ג מדה״ר הוא מבחי׳ שאין אתערות׳ דלתתא מגעת שם, מ״מ הרי ביקש משה ונפלינו כו׳ שלא יומשך יגמה״ר רק לסט׳ דקדושה וא״כ אם הנה״ב מתגברת על נה״א אפילו בתאוות היתר שהן מבחי׳ נוגה וכ״ש

שע״ה נהורין גימ׳ צפור: ראה אוה״ת תצא ע׳ תתקלז.

באיזה איסור חו"ש אין דרך כלל לגילוי יגמה"ר הנ"ל ע"כ א"א לבית יעקב לעורר גילוי יגמה"ר אלא ע"י בחי' לב נשבר ונדכה שימאס בחייו וירצה להפרד מהרע כו' ועוד זאת דהנה כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו, אם כן כשאין האדם מרגיש כלל הרחמנות שעל נפשו האלקית אשר ירדה פלאים מאיגרא רמה לבירא עמיקתא בגלות אצל נפה"ב והגוף ואין משים לב על זה להצטער בצרת נפשו רק משים לב על חיות נפשו הבהמית והגוף למלאות מחסורם ולהתענג בתענוגות בני אדם, אם כן הרי זה אין בו דיעה כלל ואם כן אי אפשר להיות נמשך עליו י"ג מדות הרחמים כלל, לפיכך א"א להיות גילוי י"ג מדות הרחמים רק שיתעורר האדם רח"ר על נפשו שיהי' צר לו באמת מזה כו' כנ"ל ואז יוכל להמשיך גילוי יגמה"ר אף אם אין לו בחי' הטבה והלאה דאהבת עולם ואהבה רבה שזהו בחי' אתערותא דלתתא כי י"ג מדה"ר הן מצד עצמן למעלה מאתערותא דלתתא רק שמ"מ אי אפשר להן לימשך רק כשיש כלי לזה למטה דהיינו שאין הרע מסתיר וגם יהי' בו דיעה לרחם על נפשו כנ"ל.

אך אע"פ שאין האדם משים לב הנה לא ידח ממנו נדח ח"ו רק כאב את בנו יוכיח, וזהו ענין תוכחת מוסר שע"י היסורים הבאים לאדם ח"ו הן מנקים את הנפה"א מן כתמיה ולכלוכים שנעשה מן הנפה"ב עד שתוכל להיות כלי לגילוי י"ג מדות הרחמים הנ"ל, וזהו ענין כל הקללות שבתורה שהן רק על הרע הנדבק בהנפש ולא על ישראל עצמן ח"ו שהוא הנפה"א, וכמ"ש ונתן הוי' את כל הקללות על איביך אשר רדפוך, שהאויבים הוא הרע הנדבק בהם שע"י הקללות והיסורים הן מתפרדים מהם, ועוד זאת והוא העיקר שעי"ז יהי' נעשה התעוררות באדם לשוב אל ה' ולהיות לו רצון לדבקה בו בלב ונפש משא"כ קודם היסורים, והטעם הוא כי הנה האדם נק' מהלך לפי שהרצון שלו הוא הולך וחושק ומתאווה תמיד אינו עומד אפי' רגע אחד, אלא שהיכולת ביד האדם להגביר רצונו זה לה' או להיפך ח"ו בעניני העולם, והצדיקים הם בחי' מהלכים בעילוי אחר עילוי בבחי' הרצון לה' שמוסיף אור הרצון בכל יום כו', ומי ששקוע רצונו בעניני העולם הנה הוא גם כן מהלך בבחי' רצון זה, מאחר שכלל גדול הוא שהאדם נק' מהלך ולא עומד כו' ועל זה ארז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו פי' שלולי העזר מלמעלה היה האדם הולך ומתאווה לרצון הגשמי עד בלי גבול אלא שהקב"ה ברחמיו עוזר לו להאדם, וענין העזר הוא שלא יוכל להיות התפשטות והמשכת הרצון הגשמי, והיינו שכשהאדם חושק מאד לאיזה דבר הגשמי הקב"ה מעמיד לו גדר לנגדו, כדי שלא יוכל להיות הילוך והתפשטות הרצון ומחמת זה הוא מוכרח לחזור הרצון שלו מהרצון הגשמי כיון שא"א להתמשך בו עוד מחמת הגדר וחוזר להמשיך רצונו להשי"ת לכסוף אליו ולדבקה בו, והוא עד"מ אדם שהולך תמיד ואינו עומד אפי' רגע אחת וכשמניחים אותו לילך הוא הולך אפי' עד סוף העולם, וכשיש גדר לפניו הוא מוכרח לחזור לאחוריו ולילך למפרע אל המקום שיצא משם שהרי עכ"פ הוא מהלך ולא עומד וכיון שבדרך שהלך א"א לו לילך מחמת הגדר אזי הולך הוא בחזרה, והנמשל מובן שהגדר הזה הוא ענין היסורים שתכליתם הוא בשביל

לעצור התפשטות הרצון של האדם בגשמיות כשנמשך והולך ביותר בענינים הגשמיים שהי' הולך ומתפשט בל"ג כנ"ל, והש"י ברחמיו עוזר את האדם ומעמיד לו גדר יהן היסורים, שע"י גדר זה א"א להיות הילוך והתפשטות הרצון עוד בהרצון הגשמי שהיה חושק מקודם, ומחמת זה מוכרח הוא לחזור רצונו מהרצון הגשמי ולהשיב הרצון לה', כגון עד"מ אדם שמתאווה לעושר ואץ להעשיר, שיוכל להיות הילוך והתפשטות הרצון בזה בלי שיעור כמאמר רז"ל יש לו מנה מבקש מאתים כו' הנה הש"ת מעמיד לו גדר והוא שנותן לו עניות ויסורים שאינו יכול להשיג עוד הרצון שלו ומוכרח הוא לחזור הרצון שלו וחושק ומתאוה לה' ית', ועד"ז יש גדר מבחי' היסורים לכל מיני הרצונות הגשמיים, שמחמת הגדר מוכרח לעקור הרצון מהגשמי ולשוב עד ה', ועוד זאת שמחמת העניות ויסורים יותר בנקל להפוך את הרצון לה' להיות הרצון מעומקא דליבא עפ"י העצה והדרך שיתבאר. הנה העצה יעוצה להפך את הרצון הגשמי להשי"ת, והוא ע"י שיתבונן בגדולתו יתב' שברא עולמות עד אין מספר ומלאכים אלף אלפים מספר גדוד אחד כו' שכל העולם הגשמי ממש לאין נחשב לגבי ריבוי עולמות ומלאכים הנ"ל, והכל נברא בדיבור אחד כמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, וא"כ רצון הגשמי שהוא סט"א בחי' עלמא דשיקרא הוא רק חלק אחד מני אלף אלפים כו' מהדיבור האחד שבו ברא הקב"ה כל העולמות אין מספר אשר כל העולם הגשמי ומלואו כלא נחשב לגבי דיבור זה, ואין לכנותו באמת בשום חלק כלל אפי' מני אלף אלפי אלפים כו' רק לשכך את האוזן במה שהיא יכולה לשמוע, וא"כ על אחת כמה וכמה נגד הקב"ה בכבודו ובעצמו כביכול שהדיבור האחד הנ"ל כלא וכאין נחשב קמי' ית', ולפי זה כל מה שהאדם רוצה וחושק לרצון הגשמי יותר יכול להפך הרצון להתאוות אליו יתב' דהיינו ע"י התבוננות הנ"ל והוא שישים אל לבו אם רוצה ממון הנה כמה ממון יש בעולם עד אין שיעור והממון שרוצה להשיג אינו אפי' חלק מני אלף אלפים כו' נגד ממון שבעולם כולו וכל עולם הגשמי ומלואו הוא ממש אין ואפס, וכלא חשיבי נגד ריבוי העולמות עליונים הנ"ל, והכל ברא הקב"ה בדיבור אחד, וא"כ יותר טוב שיתאוה למי שברא בדיבור אחד את הכל שהוא עיקרא ושרשא דכולהו עלמין ומה גם שע"י הרצון לה' ודאי ישיג מבוקשו, משא"כ ע"י הרצון הגשמי יוכל להיות שלא יפעול רצונו ע"י המניעות כו', ולפ"ז מובן שכשיש לו לאדם איזה רצון גשמי אז בנקל יותר להפוך הרצון לה' מכשאין לו רצון כלל, וזהו ענין היסורים שאז יותר טוב להפוך הרצון להבורא ית' להיות שאז אף הרצון בתגבורת מחמת שהוא חסר כו', כי כשהאדם יש לו עושר וממון אינו מתאוה כ"כ לממון הגם שהרצון מהלך תמיד מ"מ אין הכוסף בגילוי כ"כ, משא"כ כשאין לו הוא מתאווה יותר, ולפ"ז כשיש לו לאדם יסורים שהו"ע חסרון שחסר אצלו ממון או בריאות גוף וכה"ג הרי אז הוא מתאווה יותר להרצון הגשמי וא"כ כשמהפך את הרצון להקב"ה ע"י התבוננות הנ"ל הוא מתאווה ביותר להקב"ה וכמו שהיה הכוסף להרצון הגשמי אז ביותר כו'. כללא דמילתא הנה אז כבר יש לו רצון רב רק שצריך להפכו לה' וזהו בנקל יותר מלהוליד רצון לה' ע"י התבוננות, ואמנם בלא היסורים הגם שיש לו ג"כ רצון בגשמיות אבל להיות שאז יכול להשיג

מבוקשו אינו משים על לב להפוך הרצון והולך ומתפשט הרצון בגשמיות כנ"ל, אבל ע"י היסורים שהוא הגדר אשר א"א להשיג מבוקשו ומוכרח לעקור רצונו, וגם אז הרצון בתגבורת יותר מחמת החסרון כו' כנ"ל, הרי א"כ יש לו רצון בתגבורת, וא"א להשיג רצון זה הגשמי ומוכרח לעקור הרצון אז בנקל הוא להפכו לה' להיות לו רצון ותאוה אליו ית' ע"י התבוננות הנ"ל, וז"ש ולעבדו כו' השמרו כו' כי להיות הרצון הוא בחי' מהלך תמיד ע"כ אין מיצוע בזה אלא או לעבדו בכל לבבכם שיהי' הרצון בעבודת ה' ואם לאו ח"ו פן יפתה כו' אחר רצונות זרים שהן בחי' סט"א הנמשכים ונשפעים מהיכלות הטומאה הנקראים אלקים אחרים כנודע, ובזה יובן מארז"ל אין ב"ד בא עד שיכלה פרוטה מן הכיס, דהיינו שע"י יסורי עוני מוכרחים לחזור הרצון הגשמי מחמת הגדר כו', ועי"ז יהפוך הרצון לה', ועי"ז ובא לציון גואל, וזהו"ע ודרך חיים שהוא ע"י תוכח' מוסר דוקא, וע' בזהר ר"פ פנחס ע"פ מוסר אביך ותורת אמך ומובן משם איך בחי' מוסר ותוכחה שבתורה נמשך מבחי' אביך שהוא גבוה יותר מעצם מצו' התורה שנק' תורת אמך והיינו כענין הנ"ל בפי' ודרך חיים תוכח' מוסר, שגבוה מבחי' נר מצוה ותורה אור.

(נת' ענין ודרך חיים תוכחת מוסר כי יגמדה"ר עם היותן למעלה מאתדל"ת אעפי"כ אינן נמשכים כ"ז שנחש כרוך על עקבו דבית יעקב ונפלינו כו' ועוד זאת מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו א"כ א"א להיות הגילוי עד שיהי' לאדם דיעה לידע הרחמנות שעל נפשו, וכשאין זאת אזי ותוכחת מוסר מנקה הרע כמ"ש על אויביך כו' וגם ע"י היסורין יהפוך הרצון לה' כי הרצון מהלך ויכול להתפשט בגשמיות לאין שיעור, והיסורים גדר שא"י להשיג רצונו מוכרח לחזור ועוד כי כשיש לו רצון בנקל יותר להפכו לה' ע"י התבוננות כי העולם כל"ח כו' וכשהוא בשלוה אין לו רצון כ"כ וגם אין משים לב להפוך הרצון, אבל ע"י היסורים גדול הרצון וגם מחמת הגדר מוכרח להפוך הרצון וזהו ולעבדו כו' השמרו כו').

י) ובכל הנ"ל יובן ענין החנוכה שע"י הצרות שעברו עליהם זכו לבחי' דרך חיים הנ"ל שמשם נמשך גם לבחי' בית יעקב שיהי' יכולים לאור באור הוי' הנמשך בי"ג מדה"ר שאין אעתדל"ת מגעת שם (ע' באד"ר דק"ל ע"א אבל עתיק יומין כו' וכתיב בית יעקב לכו ונלכה באור ה' פי' באור שיקבל שם הוי' מעינא פקיחא דא"א כדפי' בספר ר"ד) וזהו"ע הדלקת הנרות על פתח הסמוך לרה"ר, פי' כי רה"ר הם טורי דפרודא ופתח הסמוך הוא בחי' בית יעקב שהוא סמוך לרה"ר כנ"ל בענין נחש כרוך על עקבו וממשיכים לשם גם כן אור ה' מבחי' י"ג מדה"ר שיהיו יכולים להאיר את נפשם באור הוי' הנמשך מלמעלה מאתעדל"ע, וזהו ההפרש בין נרות המנורה שבבהמ"ק לנר חנוכה, דהמנורה שבבהמ"ק בחי' בהעלות ובהיטיבו הוא בחי' אתעדל"ת ואח"כ נמשך אתעדל"ע ע"י אתערדל"ת שזהו ענין ההעלאה וההמשכה כנ"ל באריכות, אבל ענין נר חנוכה שמדליקים בפתח הסמוך לר"ה, היינו שממשיכים

מבחי׳ י״ג מדה״ר בחי׳ אתעדל״ע שלא מצד אתעדל״ת לכן נמשך אפי׳ למטה בבחי׳ בית יעקב כו׳, אך עיקר גילוי בחי׳ זו ודרך חיים הנ״ל יהי׳ לע״ל ועז״נ רני ושמחי בת ציון כי הנני בא הנני אני בעצמי כו׳ ולכן תהי׳ רני ושמחי ביחד כי רגנא ברמשא ושמחה בצפרא זהו בחי׳ העלאה והטבה שזהו מדת לילה וזהו מדת יום כו׳, אבל בהגלות נגלות לע״ל בחי׳ א״ס ב״ה בעצמו כי הנני בא כו׳ אזי יוכל להיות התכללות רני ושמחי יחד היינו אפי׳ בת ציון בית יעקב. וביאור הענין של התכללות זו מובן עפמ״ש במ״א בפי׳ וחסידיך ירננו לוייך מיבעי לי׳ כו׳ עיי״ש, וכעין זה הוא מ״ש בעקידה ממעל לעצים, שלהיות התכללות אהוי״ר הוא ע״י בחי׳ שממעל לעה״ח ועה״ד הנ״ל, כמ״ש במ״א ע״פ וידעת היום כו׳, וז״ש לע״ל והיה יום אחד הוא יודע לה׳ לא יום ולא לילה כו׳ כי יהי׳ התכללות מב׳ דברים יחד לא כמו שעכשיו הוא בחי׳ יום בפ״ע שמחה בצפרא כו׳, אבל לע״ל יהי׳ רני ושמחי יחד וזהו לעת ערב יהי׳ אור וזהו פי׳ יודע לה׳, שהוא לשון התכללות וחיבור כנודע.

(נת׳ שזהו״ע חנוכה שע״י היסורים זכו לדר״ח אתעדל״ע נמשך אפילו בפתח הסמוך לרה״ר בית יעקב משא״כ נרות המנורה אתעדל״ע ע״י אתדל״ת העלאה והטבה והגילוי לע״ל לכן רני ושמחי יחד ולא כדעכשיו העלאה ברישא כו׳ ויעקוד ממעל לעצים לע״ע יהי אור).

(מענין הדיוט וברכת הדיוט ע׳ רע״מ ח״ג קכ״א ב׳).

להבין שרשי הדברים הנ״ל ע״פ כי נר מצוה ותורה אור וגו׳ הנה שרש ענין הטעם שנקבע הנס בהדלקת נרות משא״כ בפסח מצות, ובפורים ימי המשתה כו׳ (עיין בפנים אות א׳) הנה כתיב אכלו ריעים שתו ושכרו דודים ופי׳ בזהר (פ׳ ויקרא ד׳ ע״א) אכלו ריעים לעילא דהיינו בחי׳ או״א שנק׳ תרדל״מ כי היחוד הוא תמידי לצורך קיום העולמות שהוי׳ בחכ׳ שאוא״ס ב״ה שורה בחכמה ומחכ׳ נמשך לבינה, וזהו תמיד שאם הי׳ נפסק השפע ח״ו לא הי׳ קיום לעולמות ולכן נק׳ רעים דלא מתפרשין כו׳ אבל דודים לתתא דהיינו בחי׳ זו״נ שאין היחוד בתמידות ולכן בריעים כתיב אכלו ולא נזכר שתו ושכרו רק בדודים, כי חו״ב הם בחי׳ מקור החסדים יחשבו לגבי זו״נ כי המדות יש בחי׳ מדת הגבורה שהוא מדה״ר משא״כ בחי׳ חו״ב (כמאמר אב הרחמן כו׳ וכנודע שמוחין דגדלות ממתיקים הדינין והתינוק מלא קפידות וכעס לפי שאין לו שכל הרי חו״ב מקור החסדים) דהיינו שכל המשכות והשפעות שלהם הוא רק חסדים, לכן נא׳ ע״ז אכלו שהוא בחי׳ השפעת חסדים כמשל האכילה שהוא מזון הגוף כמאמר הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד כו׳, משא״כ בחי׳ שתו ושכרו הנה השתי׳ שהוא בחי׳ מים שהוא החסדים מ״מ באה לרוות הצימאון שמיסוד

ע״פ כי נר מצוה ותורה אור: המאמר עם שינוים נדפס בסה״מ אתהלך — לאזניא ע׳ סג, ס׳ שני המאורות מ, א.

נוסח המאמר כמו שנדפס כאן לא מצאתי.

האש והיינו המתקת הגבורות בחסדים וזהו בבחי' זו"נ ששם יש חו"ג ודרך כלל ז"א רובו מן החסדים וממתיק גבורו' דנוק', ושכרו יין המשכר לעורר האהבה ברשפי אש בחי' גבו' כו' וזהו שייך רק בבחי' המדות הנק' דודים (דלהיות שאין היחוד בתמידות ע"כ שייך רשפי אש ושכרו צמאון ואח"כ שתו לרוות הצמאון ומ"ש שתו ואח"כ שכרו, היינו משום דחשיב מלמעלמ"ט, משא"כ בבחי' או"א שהיחוד תמידי הוא בחשאי ואין שייך צימאון כו' לכן אין שייך שתו ושכרו כו'), והנה ידוע דאת זה לעומת זה עשה האלקים ויש בסט"א ג"כ חו"ב חו"ג וידוע שמצרים הוא כתר דקליפה קרקפתא ורישא, ובבל ומדי הם בחי' חו"ג תרין דרועין, וכל יציאה מן הרע לפי אופן הרע כן ציוה ה' לעשות זכר ליציאה והצלה לכן על יציאת מצרים שהו"ע הצלתם מטומאת מצרים חו"ב שבהם צוה לאכול מצה כי בחי' אכלו רעים חו"ב דקדושה ובנס דאחשורוש הוא בבחי' ימי משתה כו' להיות בבל ומדי הם חו"ג דקליפה ולכן כתיב במשתה דאחשורוש ויין מלכות רב כו' וכן בבלשצר לקבל אלפי חמרא שתי' ע"כ גם הנס נקבע להיות ימי משתה כו' בחי' שתו ושכרו דודים אבל נס דחנוכה לא ציוה ה' ע"י חז"ל כ"א להדליק נרות ולא שום ענין גופני להיות כי מלכות ההיא הוא דת"י דקליפה קו האמצעי שבמדות שבתוכו עיקר המוחין של המדות, ולכן רצו להשכיחם תורתך דוקא שהוא המנגד שלהם בקדושה עמודא דאמצעיתא שהוא המוחין של המדות שבחי' כשר ופסול נמשך מחו"ג והטעם למה כשר ופסול זהו מהמוחין וכן גזרו על ברית מילה בחי' יסוד כמ"ש הרמ"ז ר"פ יתרו דס"ח ולכן ציוה על הצלתם מזה רק להדליק נרות כי השמן הוא בחי' חכ'.

(נתבאר דאכילה בחו"ב אכלו רעים ושתו בזו"נ וביצ"מ מחו"ב דקליפה לכן אכלו מצות ובבל ומדי חו"ג לכן יין, אבל חנוכה דת"י קו האמצעי עיקר מוחין דמדות לכן רצו להשכיחם תורתך עמודא דאמצעיתא חכמה דמצות, גם הצלה בשמן חכ' וכו'. כך מצאתי ואינו מובן לי כ"כ דלעיל אמר דמצרים כתר דקליפה הרי גבוה מדת"י וע"ז יש לתרץ דמ"מ הקרקפתא חיצוני' ודת"י פנימיו', אבל צ"ע דמצרים הי' הדעת בגלות כנזכר בפע"ח בשער חג המצות, עוד צ"ל שמן חכמה הלא גם במצרים גלות חו"ב ועמ"ש ע"פ ברוך שעשה נסים דבפסח הי' גילוי מחכ' בחסד שהרי בפסח כנגד אברהם לכן מחסד בא הצלת הגוף מחומר ולבנים כו' א"כ לפי"ז בימי אחשורוש צ"ל הי' הגילוי ע"י מדת הגבורה לכן יין, ע' פע"ח כי ממדת הגבורה ג"כ שייך השפעה כו' אבל חנוכה תוס' אור בחכמה מבחי' ח"ס דא"א זהו שמן ולפי"ז י"ל דה"ט דאין אכילה ושתיה כי באתרי' לאו אורחי' למיכל פי' בבחי' ח"ס שהוא למעלה מהאצילות, ע' זהר ח"ג דרמ"ג. ועוי"ל בע"א דאע"ג באתרי' לאו אורחא מ"מ באתי לגני אכלתי כו' והיינו ביו"ט עליות העולמות שייך באתי משא"כ בחנוכה, אך א"כ קשה מפורים דשוה בזה לחנוכה ועמ"ש בטעם דפורים מותר בעשיית מלאכה, רק צ"ל מה שבענין משתה יש חילוק הנה פורים יין וחנוכה שמן אבל לא לאכילה רק להדלקה לריח שמניך טובים כי השמן למנורה עדיף משמן דמנחות שנק' לאכילה כנזכר במשנה פ"ט דמנחות.

ב) **והנה** להבין שרש ענין הנ"ל (בפנים אות א') בפי' נר מצוה דנר היינו השמן ומאור כו' הנה מבואר באד"ר דקכ"ט ענין ההוא אורחא אתפשט לתרי"ג ארחין דפליג בז"א דכתי' כל אורחות ה' ועמ"ש בזהר הרקיע דכ"ב שמבחי' תרי"ג ארחין אלו שבגלגלתא דז"א נמשכים התרי"ג מצות ושרשם מחד ארחא דפלגותא דשערי דא"א ע"ש הרי מבואר שהמצות נמשכים מבחי' האור המקיף ואינו נכנס בפנימיות המוחין דז"א כי האורחין הם בהגלגלתא דז"א אין ג' חללי דגלגלתא דז"א מתמלאין מהם אלא הם מכים באחורי רישא דילי' בבחי' שערות לבד ולא נמשכו להיות לו מוחין פנימיים. כך מ"כ ואינו מכוון כי אמת שהז"א מקבל משערות דא"א והצדיקים מקבלים מחיוורתא דא"א, ובבחי' א' החיוורתי מעולה כו' כנזכר שם בזהר הרקיע דכ"א ע"ב ודכ"ב ע"ב, אבל מ"מ התרי"ג ארחין שבז"א שמהם נמשכים התרי"ג מצות נמשכים מחד ארחא דבפלגותא דשערי דא"א ולא מהשערות רק מהארחא שהוא בחי' הלבנונית וכנזכר שם בזהר דכ"ב ע"ב וז"ל ודע שלא נמשך לז"א משום א' דחיוורתי של א"א רק מחד אורחא כו' ומבואר שם שמזה נמשכים התרי"ג מצות) והתורה הוא בחי' יסוד אבא המאיר בתוך המוחין דז"א בפנימיותן ממש, וכמ"ש בלקו"ת ע"פ ותורה שם בישראל, וע"פ הקדמה זו יובן ענין המשל שנמשלו המצות לשמן והתורה אור, כי הנה השמן הוא עיקר ומקור (האורה ר"ל שהוא עיקר המקיים ההארה) שהרי הוא הדולק בפתילה וכל השלהבת אינו אלא מחמתו ולפי ריבויו בפתילה או מיעוטו כן תרבה או תקטין השלהבת נמצא שהשמן הוא המאיר את האור והזיו, ומ"מ גם זה אמת שבלא אש השלהבת לא הי' השמן מאיר כלל אלא הי' עצם חשוך בעצם ולא הי' ממנו שום אורה רק שע"י שהאש נאחז בפתילה והשמן נמשך אחר הפתילה הוא הוא מאיר הרי אור מאיר את השמן וא"כ הרי השמן צריך לאור שיאיר אותו והאור צריך לשמן כו' ועיקר השמן המאיר הוא השמן הנמשך ונכנס בהפתילה ממש, משא"כ השמן הנשאר בהנר הוא אינו מאיר עדיין רק שעכ"ז הרי הוא מקור של מעט השמן הנכנס בהפתילה, דהיינו שמהשמן שבהנר נכנס מעט בפתילה, ומ"מ אם הי' זה מעט השמן לבד בנר לא הי' האור מאיר כ"כ בטוב משא"כ כשיש יותר שמן מאיר בטוב רק שמ"מ השמן הנכנס בהפתילה הוא מעט מעט שאם יכנס הרבה יחד יכבה את הפתילה כו' נמצא מבואר מן המשל שהשמן מצד עצמו חשוך, עכ"ז הוא עיקר הדולק ומאיר ע"י האור רק שצ"ל נכנס מעט מעט שמן בפתילה כו' ומ"מ אם בנר יש שמן רב מאיר בטוב יותר מאם הי' רק מעט ביותר (כך מצאתי ביאור המשל וא"י אם הוא מרבינו ז"ל אעפ"כ העתקתי משום דנכון הדבר), והנמשל מובן עפ"י הקדמה הנז"ל בשרש ענין התומ"צ, דהמצות נמשלו לשמן שעם היותו העיקר והמקור אעפי"כ הוא מצ"ע חשוך, דהיינו להיותן בחי' תרי"ג ארחין שבגלגלתא דז"א שאין ג' חללי מוחין דז"א מתמלאין מהם דהיינו שאינן מתגלים בגילוי ההשגה בחב"ד דז"א כי הם בחי' רצה"ע שלמעלה מעלה מהחכ',

---

לתרי"ג ארחין דפליג בז"א: **ראה תו"א לה, ב.**

וידוע שהרצון נק׳ גלגלתא ואעפ״י שבודאי בכל מצוה שהוא בחי׳ הרצ״ע יש טוב טעם למה רצה כך, אך הטעם של הרצון העליון אינו בחי׳ השגה נגלית כלל, ע״ד מהות בחי׳ חב״ד דז״א אלא נק׳ מוחא סתימאה דא״א שהוא למעלה מעלה מחב״ד דז״א, וא״א כלל להיות גילוי מבחי׳ זו בז״א ולכן אין בחי׳ הטעם של הרצון של המצוה מתגלה כלל בז״א רק חד אורחא הוא הגילוי של הרצון, אבל אין זה רק גילוי בבחי׳ מקיף שכך רצונו בלי גילוי הטעם כו׳ לכן נק׳ המצות שמן וזהו נר מצוה כמו השמן שבנר שהוא מצד עצמו חשוך כשאינו מאיר בפתילה עדיין ופי׳ וענין חשך זה ר״ל שהוא בבחי׳ העלם ואינו מתגלה בחב״ד דז״א והיינו להיות מבחי׳ מו״ס כנ״ל והתורה אור הוא בחי׳ יסוד אבא המאיר בפנימיות המוחין דז״א, דהיינו שהוא בחי׳ חכ׳ וטעם המתגלה ממש בחי׳ המוחין דז״א, ואין האור בלא שמן רק שמעט שמן נכנס בו דהיינו איזה הארה בעלמא נמשך ממו״ס ע״י יסוד אבא להיות מתגלה במוחין דז״א שהם החב״ד של המדות המקבלים מיסוד אבא ולהיותו גילוי ממש בחכמה והשגה נק׳ אור שהוא גילוי, אמנם עיקר השמן בחי׳ עצם ח״ס אינו מאיר כלל בגילוי, רק הארחין הם בחי׳ מקיף על חב״ד דז״א והוא בחי׳ עטרת תפארת בחי׳ כתר וגלגלתא דז״א שלמעלה מחללי המוחין.

(נת׳ הטעם שנק׳ המצות שמן כי השמן מקור ועיקר ההארה שהוא הדולק אעפי״כ מצד עצמו הוא חשוך כן המצות תרי״ג ארחין אין נכנסין במוחין דז״א כי רצה״ע וטעם שלו מו״ס למעלה מהחכ׳ ותורה אור יסוד אבא שבז״א גילוי פנימיות של הטעם הנמשך ממו״ס כאור הדולק קצת השמן שבפתילה).

ג) והנה כמו״כ באדם התחתון המצות הם בחי׳ שמן וכנזכר בזהר פ׳ בלק דקפ״ט ע״א ע״פ ושמן על ראשך אל יחסר ואינון עובדין טבאין הובא בלק״א פל״ה להיות כי המצות הם בחי׳ מצות המלך כמאמר בא״י כו׳ מלך העולם אקב״ו וכמו שהציווי והפקודה של המלך הוא למעלה מן הטעם אלא הוא מקבל הפקודה עליו וה״ז בחי׳ מקיף על ראשו שאינו משיג הטעם רק שנכנע ובטל לציווי המלך אעפ״י שאינו יודע טעמו ונימוקו והיינו לפי שנמשכי׳ מבחי׳ תרי״ג ארחין הנ״ל שהם מקיפים כו׳ וזהו כי נר מצוה שהמצוה נמשלה לנר של שמן בלא אור שהוא הביטול וההכנעה שלמעלה מהחכ׳ דאצי׳ כנ״ל, ותורה אור, דהמצוה אין האדם התחתון המקיימה יכול להמשיך אור רצה״ע ב״ה לבחי׳ פנימיותו אלא בבחי׳ מקיף לבד עליו, וזהו על ראשך דהשמן בחי׳ מקיף ולא נכנס בפנימיות מוחין שלו, רק על ראשו, וע׳ בהרמ״ז שם דר״ל מבחי׳ חלק הנשמה המקיף שהוא על ראשו כו׳) אבל התורה יוכל אדם להשכיל ענין המצוה בטעמה בהשגה נגלית ונכנסת לתוך כלי השגת נשמתו בחי׳ א״פ והוא המשכה פנימיות בתוך תוכו, ולכן ותלמוד תורה כנגד כולם מפני שהתורה בפירושה

בלק״א פל״ה: ראה בליקוט פירושים שם ע׳ תרפו ואילך.

את המצות הוא בחי' אור המאיר את המצות בהשגות נגלית שיוכלו חב"ד דז"א להיות מלאים מהם ממש, דהיינו שיסוד אבא שהוא השפעת מקור השכל האור הדליק חושך והעלם השמן דבחי' מו"ס דא"א שיומשך ממנו הארה בבחי' גילוי להיות מוחין למדות שהו"ע מוחין דז"א אוריתא מחכ' נפקת והיינו מבחי' מזל הח' שמשם יונק אור אבא, ולא בעצם המו"ס, וכמו"כ באדם התחתון הוא בחי' גילוי בתוך חב"ד שלו ולא בחי' מקיף לבד. ובזה יובן פי' וענין א"ח עט"ב כי עטרת בעלה הוא בחי' כתר וגלגלתא דז"א תרי"ג ארחין שזהו פי' עטרת, דהיינו העטרה הוא הכתר, וגילוי עטרה זו הוא בבחי' מל' שהוא בחי' תושבע"פ ששם הוא גילוי הפירוש של הרצון שבמצות יותר מתושב"כ שמתושב"כ לבד אין מובן כלל הפי' רק ע"י תושבע"פ מובן הרי הוא המגלה ומאיר את העלם הרצון שהוא בחי' עט"ב (וע' בזח"ב דקס"ד פי' נר מצוה הוא מל' ותורה אור ז"א וזה יש להעמיד ג"כ לפי הנ"ל עפמ"ש באגה"ק באיהו וחיוהי ובזה יובן היות המצות כו' כחותם המתהפך ע"ש). אך לכאורה צ"ל דהלא נודע דרמ"ח מצות הם רמ"ח אברים דז"א והם חיצונית הכלים א"כ זה לכאורה היפך ממ"ש שהם מבחי' תרי"ג ארחין שלמעלה אפילו מהמוחין דז"א שהרי האברים הם מבחי' נר"נ דז"א לבד ולא מבחי' יחידה שבו שהוא בחי' ארחין הנ"ל. אך הענין כי הרי במצות יש שני בחי' הא' הדבר שממנו נעשה המצוה כמו מהות האתרוג שהוא הדר, וצמר הציצית וקלף התפילין כשנכתבו על הפרשיות הנה שרשן למעלה הוא מבחי' כלים החיצונים דז"א דאצי' ויש המשכת בחי' אבר דכלי ת"ת דז"א באתרוג כשנעשה בו המצוה אבל הב' הוא הרצ"ע שהוא ית' רוצה בקיום המצוה ובתיקון האברים דז"א, זהו למעלה מבחי' הרמ"ח אברים ומבחי' מעשה המצוה והוא בחי' ארחין שבגלגלתא דז"א שהוא הגבה למעלה מבחי' נר"נ שהם הרמ"ח אברים כו' ועמ"ש בתורת שבועות תקס"ח.

(נת' שכמו"כ באדם התחתון המצות הם בחי' מקיף לקיום המצות המלך אף גם בלי טעם ותורה הגילוי הטעם של המצוה לכן הם שמן ואור, ולכך תושבע"פ שבה מתבאר יותר הרצון איך יהי' המצוה נק' אחעט"ב, וע' באגה"ק ומ"ש רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים שהם נר"נ שלמטה מיחידיה כתר היינו מעשה המצוה, האתרוג נלקח מכלים החיצונים דז"א אבל הרצון בכתר דז"א יחידה).

ד) **ואחר** שנת' ענין נר מצוה שהוא בחי' שמן, ותורה אור כנ"ל יש לבאר ג"כ שרש ענין הדלקת המנורה שהוא ג"כ בחי' שמן ואור. כי הנה כתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים ענין ההעלאה הוא בחי' המשכת אור וכח המעלה מ"ן כמו הדלקת המנורה שעי"ז שלהבת עולה ממטה למעלה, כך הוא ברוחניות בבחי' כנ"י הוא בחי' מל' דאצי' הוא העלאת הה"ג לבחי' הכתר כנז' בטעמי מצות פ' בהעלותך הו"ע שיוכלו הנשמות של כאו"א מישראל להתלהב ברשפי אש התשוקה לה' אחד בפסוק ואהבת שכדי שיהי' בהם העלאה

בתורת שבועות תקס"ח: סה"מ תקס"ח — א ע' רלח.

זו הוא ע"י אהרן כה"ג (בחי' נצח שביסוד אבא, כך מ"כ. וצ"ע בטעמ"מ שם, ובע"ח של"א ל"ד) והוא מתאחד עם משה (ע' בע"ח שער פ') והיינו האה"ר הנמשכת מן החכ' כח מ"ה והיתה עמה לאחדים זהו בחי' אהרן ומזה נמשך כח ועוז לבחי' אהבת עולם דהיינו שנרות המנורה יוכלו לעלות ממטה למעלה, וזהו"ע ההדלקה ולכן הי' זה בכל יום כי בחי' מל' דאצי' מקור נש"י צריכים סיוע זה בכל יום. והענין כי או"א הם תרין ריעין דזיווגייהו תדיר לקיום העולמות (כנ"ל אות א') משא"כ זיווג זו"נ הוא לפרקים והיינו משום דזיווג זו"נ תלוי במעשה התחתונים אבל יחוד חו"ב אינו נפסק אעפ"י שאין מעשה התחתונים ראויים. והענין כי זיווג זו"נ שהוא המשכות ממדות עליונות במדות שבמל' הנה כיון שההמשכה מבחי' המדות לכך תלוי בהכנת המקבל, ולכן כאשר רבה רעת האדם כתיב ויתעצב אל לבו שהוא המל' כדפי' המק"מ בבראשית נ"ז א' (והיינו בבתי בראי, דהיינו בהמשכות מדות עליונות במל' להחיות בי"ע שם יש לפעמים עציבו דהיינו מדה"ד וההסתלקות הגילוי מבחי' פנימיות מפני גרעון מעשה המקבלים אבל לפני המקום היינו בבתי גוואי בעצמיות המדות אין שם עצבות מחמת גירעון מעשה המקבלים כי הוא הגבהה למעלה במדריגה, לכן אע"פ שמעשה המקבלים אינן כראוי לא יגרע מחמת זה ההשפעה בבתי גוואי. כך מצאתי. וכ"מ לכאורה בזהר ומק"מ בראשית דפירשו אל לבו עציב ולא לאחר אחרא, דר"ל במל' ולא בז"א א"כ היינו כגירסא בעל המערכת וסיעתו ההובא בפרד"ס ש"ח פי"ב דבבתי בראי יש עציבו ולא בבתי גוואי, וצ"ע דהפרד"ס שם דחה גירסא זו ע"ש) אבל ביחוד חו"ב לא יגרע אורם והשפעתם לקיום העולמות מחמת העדר מעשה המקבלים, ולכך הי' צ"ל שאהרן ידליק הנרות בכל יום בין הערבים כדי ליתן כח ועוז בבחי' נש"י הנמשכים מבחי' מל' דהיינו שיקבלו הנשמות אור השפעתם בהשגתם בבחי' אלקות וגם באהבתם ותשוקתם אע"פ שמצד גירעון מעשיהם לא יוכלו לקבל מהארת מדות עליונות (כנ"ל דזיווג זו"נ רק לפרקים כשיש אתדל"ת) אבל אהרן כה"ג שהוא מבחי' חכמה כנ"ל ששם היחוד וההשפעה תמידית, לכך הוא מדליק ומטיב הנרות דמל' בכ"י להשפיע להם מוחין ומדות בהארה חדשה בכ"י כדי שעי"ז יוכלו לעלות לה' באהבת כו' ולכן צ"ל המשכה זו מחכ' דוקא כדי שיהי' קיומם בתמידות דהיינו אעפ"י שאין אתדל"ת כ"כ שאז אין נמשך מהמדות, מ"מ נמשך כח ועוז ע"י אהרן כה"ג מח"ע להדליק הנרות ולהטיבן.

(עתה ביאר ענין נר ושמן דמנורה ומקודם יבאר כללות ענין העלאת הנרות, ויאמר שזהו המשכה מבחי' אהרן שהוא יסוד אבא לשיוכלו נש"י לעלות באהבה, והיינו כי זיווג זו"נ אינו תמיד רק כשיש אתדל"ת דאל"כ ויתעצב כו' לכן כדי שיוכלו נש"י לעלות בכל זמן הוא ע"י המשכה מח"ע ששם היחוד תמידי כו'. הג"ה, וכך הוא בענין ק"ש שמתחלה נמשך הארה לזו"נ מיחוד חיצונית דאו"א שעי"ז ניתן להם כח שיוכלו לעלות מ"ן ע"ש וצל"ע דע"פ רני

וצל"ע דע"פ רני ושמחי : תו"א לז, ג.

ושמחי בת דכשאין אתעדל״ת נק׳ בת ציון וכשיש אתעדל״ת נק׳ ציון, והרי הדלקת הנרות שייך אפילו כשהם בבחי׳ ציון, דהיינו בזה״ב הא׳, מה גם לפמש״ל דבת ציון הו״ע בית יעקב, ונת״ל דההעלאה וההטבה שייך דוקא לנשמות הגבוהות דאילו ב״י לא מועיל להם זה רק ודרך חיים תוכחת מוסר. ויש ליישב דגם הנשמות הגבוהות צריכים כח ועוז ושיוכלו לעלות מ״ן כמו דלהיות העלאת זו״ג במ״ג לאו״א הוא ע״י המשכה מאו״א כנ״ל בענין ק״ש, וא״כ מש״כ בפנים כשיש גרעון מעשה המקבלים הוא לאו דוקא, דלעולם צ״ל ההמשכה זו מאו״א ליתן כח להעלות מ״ן).

ה) **ועתה** צ״ל שרש ענין ההטבה וההעלאה הנז״ל בפנים אות שהן בחי׳ ב׳ אהבות האהבה שמלמטה למעלה ואח״כ מה שנמשך מלמעלה כח להגדיל האהבה כו׳ הנה ב׳ בחי׳ אלו הו״ע ואהבת בגימ׳ ב״פ אור שהם בחי׳ או״י ואו״ח, ומתחלה יש לבאר ענין השמן והאור דנרות אלו והוא ע״ד הנ״ל בענין נר מצוה ותורה אור שהאור הוא ההארה והגילוי של העלם השמן כמו״כ בענין נר דמנורה שהוא מה שהנשמה נק׳ ג״כ נר ה׳ ויש בה בחי׳ שמן ואור, השמן הוא בחי׳ החכ׳ שבנפש האלקית להשכיל בגדולת ה׳ ולהתבונן בעומק תבונתו, אך כל שמן שלא נמשך מזה גילוי אור האהבה בלבו, הוא עדיין בחי׳ העלם יחשב, וכמו שהשמן בלבדו בלא אור אינו מאיר, כך החכ׳ והשגה בלבד כשלא נמשך מזה גילוי והתפעלות בלב לצאת מנרתיקו כו׳ הוא עדיין בחי׳ העלם, כמ״ש במ״א ע״פ אלה תולדות נח, והאור הוא בחי׳ אור האהבה בנפש כשנוגע בלבו ההתבוננות לחפוץ לצאת מגדר הגוף כו׳ והרי אור האהבה היא המאירה ומגלה מצפון בחי׳ השמן שהוא החכ׳ שבנפש האלקית כשמתאחדת האהבה עם ההשגה דהיינו כשבאה ההשגה לבחי׳ א׳ אעפ״י שבהכרח ההשגה מתקצרת אז קצת ויורדת ממדריגתה ממהות שכל למהות מדות, עכ״ז אז דוקא בבחי׳ גילוי משא״כ מקודם היתה בבחי׳ העלם ולא בבחי׳ אור וגילוי, והוא עילוי להעלם של ההשגה במה שבא לבחי׳ גילוי (וכמשל השמן שבפתילה שנשפל ממדריגתו ועכ״ז עי״ז יאיר בבחי׳ גילוי כנ״ל אות ב׳), וענין ב׳ פעמים אור שהם העלאה והטבה היינו בחי׳ או״ח ואו״י דהיינו אהבת המקבלת מלמטה למעלה שהוא נמשך מאד לצאת מעצמותו להכלל במקור החיים ואור זה של הנפש המוגבל׳ הוא העלאת מ״ן ונמשך עי״ז מיין דוכרין דהיינו אור האהבה דאצי׳ שהוא בחי׳ א״ס ממש והוא אהבת ה׳ לישראל אהבתי אתכם אמר ה׳ שהוא מלמעלה למטה (וצ״ל דהיינו בחי׳ אה״ר אהבתנו דאלו אה״ע הוא בבי״ע כנז׳ בפע״ח בברכת אה״ע) והו״ע בהטיבו בחי׳ יסוד אבא כהנא דבא הממשיך ג״כ אור האהבה דאצי׳ מהעלם חכ׳ דאצי׳ הנק׳ שמן ולכן נק׳ בהטיבו כי כל השפעה מן ההעלם אל הגילוי נק׳ בלשון טוב והוא בחי׳ יסוד שהוא ההתקשרות של המשפיע להיות נשפל ממדריגתו העצמית להשפיע מטובו להמקבל והרי זה מדה טובה שמחמת טובו להשפיע מדת הטוב שיש טוב לכולם ישפיל עצמו להטיב להמקבל וכן יסוד אבא דאצי׳ הוא המטיב את הנרות שממשיך בהן גילוי אה״ר

כו' (משא"כ ההעלאה הוא המשכה מבחי' אה"ר ליתן כח ועוז בנש"י שיהי' בבחי' אה"ע כדלקמן אבל ההטבה הוא גילוי אה"ר ממ"ש בנש"י.

(עתה ביאר ענין שמן ונר השמן הוא החכ' שבנפש האלקית והוא עדיין העלם והאור האהבה הוא גילוי העלם השמן וזהו עילויו והעלא' והטב' ב"פ אור שבואהבת הא' מלמטה למעלה והב' המשכת אה"ר דאצי', אהבתי אתכם. וזהו בהטיבו מבחי' יסוד אבא. ועל"ק מה שיש להקשות הרי ההטבה הי' שמן בלא הדלקת האור לפירש"י והתרגום).

ו) והנה ע"י ב' בחי' אור הנ"ל (שהם בחי' פנימי' ומקיף, כך מצאתי, וצ"ל דמכנה בחי' האה"ר בשם מקיף) תהי' הכלי של הנפש האלקית מצוחצח מן קליפת נוגה הנדבקת בה (נ"ל דזהו ביאור ענין התפילה מהו, ויבאר שהוא הנה"ב שתכלה באור הנפש אלקית והר"ע הצחצוח שמזכיר כאן) והיינו הנפש החיונית המלבשת את השכל והמדות של נה"א, ואפילו בשעת אהבתה והשגתה באלקות יוכל להיות בזה תערובות הנוגה רוח הגסה לגרמי' והתפארות כו' והוא הנדבק בנפש החיונית הנק' כלי וגוף כו' וכדי להמתיק הגבו' הגסות דנוגה הוא ע"י ב' בחי' אור הנ"ל, דהיינו ע"י האו"פ של הנה"א בהכנתה את אור האהבה של השגתה, ר"ל בחי' העלא' של הנרות הנ"ל תמתיק שליש ממנה היינו שיתהפך לה' מרוח הגסה דנוגה הנדבק כו' רק שליש התחתון ממנה כו' אבל אור האהבה העליונה המקפת את הנפש האלקית כולה, תמתיק ב' שלישי' עליונים מנוגה של נפש החיונית (וע' בסידור האריז"ל בפי' מבחר שלישיו טבעו בים סוף כו' השליש עליון נק' מבחר שלישיו) וענין פי' ג' השלישי' הם בחי' חב"ד חג"ת נה"י דק"נ שבחי' נה"י שבנוגה הוא השליש התחתון והיינו השפעת הנוגה לידבק בהבלי העולם שהשפע הוא בחי' נה"י זאת יומתק ע"י הכנת אור אהבת הנפש, אבל שיהיו עצמיות המדות חג"ת דנוגה וחב"ד שבה הנק' ב' שלישי' העליונים שבה כו' יהי' הם בעצמותן דבוקים וחפצים ג"כ להדבק במקור החיים, א"א ע"י תגבורת אור האהבה של הנפש כ"א ע"י אור המקיף המצחצח את הכלי מבחוץ ב' השלישי' כו' (וביאור זה נ"ל דמיתוק השליש התחתון שלא יהי' השפעה לידבק בהבלי העולם זהו בחי' אתכפיא והיינו לשמור הלבושי מחדו"מ, וזה יוכל להיות גם כשלא נתהפך לבו כו' אבל מיתוק ב' השלישים ה"ז התהפכות המדות ממש בחי' אתהפכא זהו ע"י השפעת אה"ר ע' בהעלותך תקס"ב ענין כל היום איה אלהיך כו' וע' ההפרש בין התהפכות ממש לבחי' שמירת הלבושים בכי תצא תקס"ה, ובענין צחצוח מבפנים ומחוץ ע' בבחוקותי תקס"ו בשני ביאורים ע"ש, וגם צ"ע בכהאריז"ל איך למצוא ענין המיתוק למעלה ע"י ההעלאה וההטבה שליש וב' שלישי' כו'.

ע' בהעלותך תקס"ב: נדפס בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רטו ואילך. נוסחא שני' ח"ב ע' תנה ואילך נדפס בלקו"ת פ' בהעלותך, והגהות באוה"ת בהעלותך.

בכי תצא תקס"ה: נדפס בלקו"ת לה, ג. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתכ.

בבחוקותי תקס"ו: נדפס בסה"מ תקס"ו.

והנה כמו שבבחי' אור האהבה יש שני בחי' דהיינו ב' מיני אהבה הנ"ל שהן ב"פ אור דואהבת כמו"כ בבחי' החכ' שבנפש שהוא מקור האהבה כנ"ל שהוא בחי' השמן ואהבה הוא האור והגילוי של ההעלם דחכ' כו' הנה יש בבחי' החכ' ג"כ שני בחי' (פנימי' ומקיפי', כך מ"כ) והוא החכמה וההתבוננות בבחי' יחו"ת שהוא מקור לאור האהבה שמלמטה למעלה וההתבוננות דיחו"ע הוא מקור אור האהבה הנמשך מלמעלמ"ט וביאור זה הוא כי פי' ההתבוננות ביחו"ת היינו מה שמשגת הנפש ענין ביטול העולמות הבע"ג לאלקים חיים המהווה אותם מאין ליש, והו"ע בשכמל"ו, והאהבה הנולדה מהתבוננות זו נק' אש של הדיוט, ונז"ל בפנים אות ג' הפירוש שנלקחה האהבה זו מביטול העולמות שנק' בחי' הדיוט, ועמ"ש הרמ"ז פ' נשא בדף קכ"א וז"ל וכ' הרב שהדיוט הוא במל' וגימט' שם בוכו עולה דל ושם זה מאיר בה כשהוא באחור כו' עכ"ל, ועיין מענין שם זה בפע"ח גבי ויברך דוד וגו' לפרש להיות ידוע המאמר דלאו אורחא דמלכא לאשתעא במילין דהדיוטא דע"מ לומר יהי אור יהי רקיע כו' נק' מלים דהדיוטא לגבי א"ס ב"ה והיינו משום שהמאמרות הם המתלבש בעולמות בבחי' ממכ"ע כפי אשר יוכלו העולמות שאת א"כ הוא מוכרח להתצמצם בבחי' גבול שאל"כ לא הי' העולמות יכולים לקבל ושם שייך כח הפועל בנפעל כמ"ש במ"א לכן נק' בחי' מל' שהוא בחי' עולם הדיבור שהוא בחי' ממכ"ע בשם דל וגם נק' בשם הדיוט לגבי מהו"ע ית' היינו להיותה מקור לבע"ג שהוא בחי' מילין דהדיוטא כו' וזה נק' עמל שיחה,וגם החב"ד הנמשך בזה בבריאת העולמות כלא חשיב לגבי עצם חב"ד דאצי' ומ"מ מצוה דוקא להביא מן ההדיוט ע' בלק"א ס"פ מ"ד לטרות כו' ויש בזה כמה טעמים, אם משום שזהו בירור הרפ"ח שנתלבשו בעולמות תחתונים דבי"ע אם משום שההתבוננות שביחו"ת הוא בבחי' ראיה בנפש משא"כ היחו"ע הוא בבחי' שמיעה מרחוק כמ"ש בזה ע"פ ואתחנן כו' ונמצא ענין מצוה להביא מן ההדיוט יש בזה בחי' ההתבוננות (והוא חכ' שבנפש השורה בתוכה אור אלקות המהווה כל הנבראים בשעת ההתבוננותה, כך מ"כ) ביחו"ת וכשהוא עדיין במוחו לבד הוא בחי' העלם ונק' שמן והאהבה הנולדה מהתבוננות זאת הוא בחי' אור המגלה מצפון העלם זה כו' וענין אש היורד מלמעלה מן השמים הוא בחי' אה"ר הנמשך מלמעלמ"ט והוא בבחי' מקיף שאין יכולה הנפש להכיל ולהגביל כו' והוא נמשך מבחי' החכ' וההתבוננות ביחו"ע בבחי' מהו"ע ית' הנק' יחיד כידוע וג"כ כשההתבוננות במוחו הוא בחי' העלם ואור האהבה הבאה מלמעלה מגלה מצפון והעלם זה של החכ' וההתבוננות דיחו"ע. והנה אור וגילוי זה דהיינו האהבה והתפעלות הרצון שמן ההתבוננות במהו"ע ית' מאחר דלמת"ב בעצמותו ית', וא"א להיות בחי' יחוד שורה בנפשו בבחי' או"פ אלא בבחי' מקיף, לכן גם אור האהבה שמחמתה הוא בחי' מקיף כו' אך ע"י אש של הדיוט שהוא ההתבוננות במדת מל' ית' אעפ"י שנק' בשם הדיוט לגבי עצמיות מדותיו ית' וכדכתיב המגביהי לשבת המשפילי לראות כידוע עכ"ז הוא אחת מצלעותיו ששרש בנין המל' הוא ממלכיות דז"א כנזכר בע"ח וזהו"ע עצם מעצמי כו' לכן היא גורמת הורדת האש מן השמים וה"ז כמשל יד האדם אעפ"י שהוא

רק אבר א׳ ואינו ערך לעצם הנפש) עכ״ז כשרוצה חבירו למושכה אליו אוחזו בידו וממילא כל גופו נמשך אחרי היד (וגם הנפש כו׳) מאחר שיש להם חיבור בעצם, כמו״כ יובן למשכיל איך שע״י בשכמל״ו ההתבוננות ביחו״ת שבזה שייך השגה ממש כנ״ל יכול האדם להמשיך על נפשו הארת עצמותו ית׳ בבחי׳ מקיף למשרי אחד באחד. והנה ב׳ בחי׳ הנ״ל זהו״ע ההעלאה וההטבה כי ההעלאה הוא בחי׳ ה״ג העולים ממטה למעלה וזהו בבחי׳ מל׳ והו״ע האהבה שמלמטה למעלה הנלקח מהתבוננות מדת מל׳ ית׳ אבל ההטבה היא המשכת חסדים מאור אבא שהו״ע המשכת אה״ר מלמלעה מבחי׳ יחו״ע ועיין מ״ש הרמ״ז בזה בפ׳ בהעלותך דק״נ ע״א שנחלקו ריה״ו וריי״ו בזהר שם מהו״ע הטבה אם המשכת חסדים לבד או המתקת הגבורה והוא מחלוקת הרמב״ם עם רש״י והתרגום, דלרש״י שלא הי׳ ההטבה רק נתינת שמן ודישון הפתילה זהו המשכת חסדים לבד כו׳ ע״ש וצ׳ לפרש דידוע שבחי׳ האהב׳ רבה הנמשך מלמעלה שהו״ע ההטבה יש ג״כ שני האופנים הא׳ מבחי׳ חסדים והוא כענין שנת׳ באגה״ק ד״ה כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים שמתענג על ה׳ וזו היא בחי׳ כה״ר ע״ש וזהו פי׳ ההטבה טוב טעם ותענוג באלקות, וז״ש בזהר שם שהוא ע״ד ונשבע לחם ונהי׳ טובים, ופי׳ דנת׳ במ״א ענין ויתאפק יוסף ויאמר שימו לחם כו׳ שאחר הרצוא ברשפי אש הוא בחי׳ השוב להמשיך אלקות למטה ע״י הלחם זו תורה וזהו״ע ונהי׳ טובים וכמו״כ כאן הו״ע ההטבה שלאחר ההעלאה ובחי׳ שמחה בצפרא שלאחר ההרגנא ברמשא, ויש בחי׳ ב׳ באהבה והוא אהבה עזה מבחי׳ גבו׳ עליונות דבינה הנז׳ בלק״א פ״ג והוא ג״כ בחי׳ אהבה רבה ועזה אך שהיא מבחי׳ גבורו׳ וזהו״ע בכל מאדך בלי גבול ממש, ולדעת הרמב״ם ז״ל וריה״ו בזהר זהו״ע ההטבה דס״ל שהוא ג״כ הדלקה כו׳ ולפי״ז הפי׳ כך דהעלא׳ הגבו׳ דנרות הוא ע״י אהרן יסוד אבא ואבא עיקרו חסדים וא״כ בכל לבבך וההטבה הוא האהבה הנמשכת מהתבוננות במהו״ע ית׳ דלמתב״כ לכן לא תכיל הלב את האהבה כו׳ וזהו בכל מאדך בלי גבול, ונק׳ ג״כ הטבה להיותו מיתוק הגבו׳ שנמתקין בשורשן הוא מקור הגבו׳ דבינה עילאה שרביט הזהב כו׳ וע׳ במ״ש המק״מ ח״א דרכ״ט, אכן כל גדולי המפרשים הסכימו לפירש״י וכמבואר ג״כ בפי׳ הרע״ב ותוי״ט פ״ג דתמיד וע׳ בפרד״ס ש״ט פ״א מענין בהטיבו ושם פי׳ ג׳ מדריגות טוב וחסד ומטיב, וע׳ במק״מ פ׳ תרומה במ״ש על הזהר קס״ח ב׳ דטוב הוא החסדים הסתומים, וע׳ בזהר בראשית בהקדמה גבי אעלת אות ט׳ ולפי״ז בהטיבו היינו גילוי הה״ת.

י״ל דבמ״א ע״פ בהעלותך תקס״ב נת׳ אצלינו ההפרש בין אהבה דאברהם לאהבת אהרן דבחי׳ האהבה דאברהם הוא ממטה למעלה ונק׳ אה״ע שנלקח ממקום וזמן דהיינו מביטול המקום כנ״ל בענין להביא מן ההדיוט וכו׳ ולפי האמור כאן א״כ היינו בחי׳ בהעלותך אהרן כו׳, ולכאורה י״ל אה״נ רק באהרן יש עוד בחי׳ והוא בהטיבו המשכה מבחי׳ אה״ר לאה״ע אך נ״ל ליישב דג׳ אהבות הן בכל לבבך זהו בחי׳ אברהם הצימאון מלמטה למעלה וזהו ג״כ ענין מזבח העולה כנ״ל, והבחי׳ ב׳ בכל נפשך שהוא האהבה להיות הגילוי למטה

וזהו״ע בהעלות אהרן כי אף דההעלאה הוא ממטה למעלה אינה כמו בכל לבבך ליכלל למעלה, אבל אהבה זו דבכל נפשך הוא תשוקה להיות גילוי למטה ומ״מ גק׳ בהעלות בחי׳ ה״ג שהרי עדיין משתוקק ולא נתרווה צמאונו וכ״ה ע״פ הקבלה דהעלא׳ הגבו׳ דנרות הוא ע״י אהרן יסוד אבא ואבא עיקרו חסדים וא״כ הגבו׳ המתעוררים ממנו הוא תשוקה להיות גילוי למטה אמנם ההטבה הוא בחי׳ אה״ר בתענוגים כענין ונשבע כו׳ ונהי׳ טובים שמרוה צמאונו ע׳ אגה״ק ע״פ מה יפית כו׳ כי בכל מאדך תענוג אין קץ כמ״ש עיני האדם לא תשבענה.

ודרך חיים י״ל חד ארחא דע״י שהוא מקור התרי״ג ארחין דז״א ובע״ח גבי קן ציפור פי׳ דרך יחוד או״א והוא למעלה מכל עץ שהם זו״נ.

הגהות על הנ״ל

אכלו רעים או״א כל המשכות והשפעות שלהם חסדים זהו כמשל האכילה שהוא מזון הגוף אבל דודים במדות יש חו״ג שתי׳ מים ממתיקין גבורות הצימאון ושכרו יין גבורה ולהיות זלע״ז והרע דמצרים קרקפתא לכן הצוי מצה. קטנות כו׳ (צ״ע כתר למעלה מדת״י) ובבל ומדי חו״ג לכן שתו כו׳ (וג׳ לקבל אלפי חמרא שתא) אבל חנוכה דת״י מוחין לכן נרות שמן חכמה (צ״ל מו״ס למעל׳ מקטנות דאבא).

ב) **המצוה** שמן הארחין המכין בז״א מאחוריו ותורה יסוד אבא, זה העלם גבוה וזה גילוי רק מועט ממנו וכמו השמן העלם רק מעט נכנס בפתילה מאיר ואח״כ נר מצוה מל׳ כי כתר מל׳.

ג) **להיות** המצות בנר״ן דז״א זהו מעשה המעשה אבל הרצון ארחין כו׳.

ד) **אהרן** יסוד אבא מטיב ומעלה הנרות זיווג או״א תדיר, בחכ׳ בתי גוואי אין עציבו, אבל בתי בראי, מדות יש עציבו, ואהרן יסוד אבא האהבה המתאחדת עם השכל ממשיך תמיד השגות ואהב׳ לכנס״י שלא יפסקו מעבודתם.

ה) **אך** ענין ההטבה כו׳ כמו תורה אור וגילוי לגבי המצוה ההעלם כן האהבה גילוי לגבי השכל, אף שהשכל גבוה מ״מ העלם כמו שמן כו׳ וב״פ אור א׳ מלמטה למעלה העלא׳ הנרות, ועי״ז אהבתי אתכם מלמעלמ״ט בהטיבו כו׳ (צל״ע דיאירו הורדת הה״ג לנוק׳ והעלאת הנרות העלאת הגבו׳ א״כ מהו בהטיבו, אם נאמר דהוא הה״ח דז״א א״כ מה שייך להנרות וצ״ע בביאור בהעלותך

תקס"ב ובדרוש ואתה תצוה כו' ושוב נ"ל דשפיר שייך בהטיבו, כי הה"ח ממתיקים הה"ג שהן הגרות. וז"ש טובה תוכחת מגולה.

ו) ע"י העלא' נמתק נה"י דנוגה וע"י ההטבה אה"ר שמלמעלה נמתק חב"ד חג"ת דנוגה (צ"ל נוגה דאצי' היונקים מחו"ג המגולים וע' דרוש המתקת הגבו' ע"י חסדים המגולים).

ז) כמו שיש ב' אהבות בהעלות ובהטיבו כמ"כ ההתבוננות שמהם נמשך האהבה ב' בחי' יחו"ת ויחו"ע אה' בהעלי' גילוי יחו"ת ובהטיבו גילוי יחו"ע יחיד כו'.

ח) ובית יעקב שא"י לקבל העלא' והטב' הנ"ל ע"י התעוררות רח"ר ימשיכו גילוי מדה"ר שלמעלה ממשה ואהרן יסוד אבא (צ"ל דהיינו ודרך חיים תוכחת שלמעלה מנר מצוה ותורה אור שי"ל דהן העלאת נ"מ והטבה ותו"א אבל ודר"ח יגמה"ר ע"י תוכחת כמ"ש ולהט כו' לשמור כי ע"י נדבה נעשה רצון לעורר רחמים, וזהו נס דחנוכה טמאו שמנים ולא הי' הארה ע"י נר מצוה כו' מחמת נחש כרוך כו' עכ"ז ע"י הלחץ עודרו רח"ר ונעשה נס בשמן ח' ימים גילוי מקיפים כמ"ש ושמונה נסיכי אדם וכו').

(נר מערבי דולק גם ביום, נ' עפמ"ש לע"ל יהי' רני ושמחי יחד ה"נ הדליקה רני גם ביום בשעת שמחי וי"ל עפמ"ש בענין וחסידיך ירננו וכו' יומם חסדו ובלילה שירה ולע"ל יום א' כמו קודם חטא עה"ד ומיעוט הירח שניהם בכתר א' ביום ובלילה) מערבי ל' עירוב והתכללות, א"נ עפמ"ש בתצוה תמיד כו'.

לאות א' ע' אכלו דתקס"ה והוא עומד תחת העץ והשתי' כדת ס"ג, ב' שבועות ס"ב ביאור.

ה) העלאה והטבה שייך דוקא ברמשא שמחה בצפרא, אין מחנכין המנורה רק בין הערבים כי דווקא ברמשא תגדל ההעלאה מחמת החושך כו' צמאון במדבר וכן אמרו שאור הנר מבהיק טפי בלילה מביום, בית יעקב שייך לבת ציון שאין לה רני ושמחי מצ"ע כמו בית יעקב שאין להם העלאה והטבה ומ"מ דר"ח זהו הנני בא לכן הדליקו נ"ח דרה"ר היינו בבי"ע כו' . . . משא"כ המנורה מבפנים ומחוץ לפרוכת.

הדיוט י' מאמרות נק' מילין דהדיוטא.

(לריח שמניך ב' שמנים שמן דהטבה ושמן חנוכה, א"נ שמן חנוכה נק' שמן תורק שלמעלה נמשך למטה עד שגם עלמות מי שלבו אטום ב"צ יהי' אהבוך ב"י לכו ונלכה באור כו' כי טובים דודיך דבחי' סופרים פי' חנוכה).

ע' רמ"ז בהעלותך, ועמ"ש בהעלותך תקס"ג בענין חלשה דעתו דאהרן וכו'.

כהן הדיוט, כהן אהבה ואהבה שמבחי' העלא' נק' כהן הדיוט וכהנא רבא אהבה שמצד אלקות אית מלך וכהן דמשמש תחותי' אהבה נמשך ממל' דאצי' ויש כה"ג אהבה שנמשך ממלך עילאה מל' דא"ס כו'.

הטבה ונשבע ונהי' טובים הפך הצימאון, כי טובים דודיך דודי אה"ר שלמעלה מבחי' שמניך, וענין ולהט המתהפכת כי יש צדיק וטוב לו שיוכל לשמור דרך עה"ח בלי יסורים ע' בפרי הארץ.

בחנוכה אין הנס באכילה ושתיה י"ל ע"ד אכלו ריעים או"א וכו' אבל באתרי' לא אורחי' למיכל כנז' פנחס רמ"ב רק יכווין באתי לגני אכלתי וכו' והיינו ביו"ט ששייך עלי' ע"ד דשייך באתי משא"כ בחנוכה י"ל לא שייך באתי ומ"מ הגילוי ממקום גבוה יותר, לכן לריח שמניך כי אינו לאכילה רק כמאן דארח כו' הראשון למנורה והשאר למנחות.

נר חנוכה קודם לקידוש וגם נר חנוכה מדליקין משתשקע החמה ומנורה בין הערבים שזהו קודם ש"ה בתפלת מנחה אז רנגא מ"ש זהר ויחי רכ"ט אבל משתשקע אפילו רנגא ליכא לכן נר חנוכה להיות רני ושמחי מנורה בדרום ונ"ח על הפתח כו'.

עמש"ל אות ד' בהג"ה והנה מזבח העולה חיצונית המל' היינו כשנק' ארץ להחיות רוח שפלים ונק' להביא מהדיוט זהו רשפי אש דם התמיד או אכילת האש האברים ואח"כ מנורה פנימי' המל' כשהאור כלול במאור א"כ האהבה מבחי' זו אהרן למעלה מהדיוט לכן מדליק המנורה.

תורת אדמו"ר שליט"א שי"נ

פתילות ושמנים שאמרו חכמים שאין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה כו' משמי' דר' יוחנן קיבלה כו' א' אי זכאי גמירא לשמעתי' מעיקרא כו' וצ"ל מאי כולי האי ויובן עפ"י מ"ש נר הוי' נשמת אדם, שמן ופתילה וב' גווני האור ובזוהר פ' פנחס דרל"א סע"ב שאדם היינו נש"י וא"כ פי' נר הוי' היינו השכינה מל' דאצי' שהוא מקור לנשמות והנשמות עצמן נק'

פתילות ושמנים: **בוך 936 רעת, א.**

אברים דשכינתא והם כגופי׳ לגבי נשמתא ע״ש במק״מ וע׳ בזוהר ויחי דרמ״ה סע״ב ומינייהו אחידא גופא כו׳, וביאור זה היינו כי לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתא כדפי׳ בת״א פ׳ יתרו ד״ה זכור כו׳ כמשל המח׳ איהו וגרמוהי כו׳ משא״כ מל׳ דאצי׳ איהו (וחיוהי) כי אצי׳ חכ׳ בכלל וירידות הנשמה בגוף להעלותה עי״ז מבחי׳ איהו וגרמוהי כו׳ לבחי׳ איהו וחיוהי והיינו דווקא ע״י בירור נה״ב שמבחי׳ עולם התהו כו׳ כי עי״ז מגיע לבחי׳ בכל מאודך בלי גבול בחי׳ תשובה בחילא יתיר משא״כ נפה״א מצד עצמה הוא בחי׳ בכל נפשך ועי״ז ממשיכים מבחי׳ סוכ״ע וע״י המשכה זו יוכל הלבוש להתהפך בבחי׳ לאשתאבא בגופא וכו׳ כי בחי׳ סוכ״ע הכל יכול ואצי׳ ובי״ע שווין לגבי המשכה זו וזהו ענין נר הוי׳ נשמת אדם כדפי׳ בפ׳ מקץ בד״ה המגביהי שהנשמה היא הפתילה יעקב חבל נחלתו, והנה״ב הוא השמן הנמשך אחר הפתילה והאור הוא האהבה הנמשך מלמע׳ ממל׳ דאצי׳ כמ״ש הלא דברי כאש וגם נק׳ אש הוי׳ וכתי׳ כי מאיש לוקחה זאת מאש יו״ד וזהו ב׳ גווני האור כו׳ וכמו שהפתילה והשמן נכללי׳ באור הנר כך עד״ז עליות הנשמה מבחי׳ איהו וגרמוהי ליכלל בבחי׳ איהו וחיוהי וב׳ גווני האור אה״ע ואה״ר כו׳ בכל נפשך ובכל מאודיך, ועי׳ בד״ה ושבתה הארץ בענין מעלות אה׳ עצומה זו שבבחי׳ אש וזהו ענין נר של שבת כי שבת הוא עליות העולמות וזהו ויכל אלקי׳ שבכל שימ״ב נק׳ רק שם אלקי׳ בחי׳ דיבור ובשבת התגלות שם הוי׳ ולכן נק׳ נר הוי׳ נש״א כו׳ כי אדם אותיות מאד, אך אעפ״כ בחי׳ מאודיך הוא בחי׳ יחידה שנק׳ נשמתא לנשמתא וזהו נשמת אדם, וזהו ענין הנשמה יתירה שבשבת כמ״ש במ״א בד״ה ויקהל משה ועי׳ מ״ש בפ׳ שמות בד״ה כי טובי׳ דודיך, והטעם שהתגלות אה׳ זו שלמעלה מהחכ׳ היא בשבת כו׳ ע״ש היטב בפרד״ס ערך נר שכאשר קבלה המל׳ אור הת״ת אז נק׳ נר הוי׳, וב׳ נרות דשבת כתוב בסידור האריז״ל בינה ומל׳ והיינו עליות ממכ״ע בסוכ״ע כו׳ ובנשמה זהו ענין ב׳ בחי׳ כלה המבוא׳ בד״ה שה״ש, וזהו שבשבת הוא עליות הנשמות מבחי׳ לבושי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא כי בי״ע עולים אז באצי׳ לכן זהו נרמז בענין נר שהפתילה והשמן נכללי׳ באור הוי׳ ולכן לובשי׳ ג״כ בגדים טובים לשבת ע״ש עליות הלבושי׳ בבחי׳ גופא כו׳ ועי׳ בזוהר ר״פ בהעלותך הנרות כלה עלי׳ לבחי׳ שמש חתן שמש בשבת צדקה לענים כו׳. והנה ארז״ל מי שטרח בע״ש כו׳ שכמו שבשבת לא שייך רק אחר ששת ימי המעשה, כן באדם צ״ל ששת ימים תעבו״ד פי׳ כמו עורות עבודין להפוך מרירו למיתקא. עי׳ בד״ה ולא יקרא עוד שמך אברם גבי תורמסין צריכין תקון ובפ׳ נח בד״ה להבין הענין גבי שביתא אחר מלחמה ובפ׳ יתרו ד״ה זכור גבי לעשות את השבת כו׳ וגבי וז״ש ו׳ ימים תעבוד כו׳ כמ״ש בענין יעקב וישראל שלכן אין הקורא לישראל יעקב עובר בעשה כמו באברהם אברם, כי יעקב וישראל הוא בחי׳ העבודה שבחול ושבת

בד״ה ולא יקרא עוד שמך אברם: **תו״א יב, א.**
ובפ׳ נח בד״ה להבין הענין: **תו״א י, א.**

וא״א להיות בחי׳ ישראל ושבת כ״א ע״י בחי׳ יעקב כו׳ שהיו״ד יורד בעקבים לברר כו׳ וגם כי הנה הרצה״ת הנולד מהשכל הוא כלי לגילוי רצה״ע שלמע׳ מהשכל כמ״ש בד״ה ויקהל משה הנ״ל, וכידוע מענין מאן דקטיל לחיוויא יהבין לי׳ ברתא דמלכא, לכן עבודה דחול הוא הכנה לשבת ולכן יש פתילות ושמנים דאין מדליקין בהם בשבת היינו שאין יכולים להתעלות בבחי׳ בכל מאודיך ולאשתאבא בגופא דמלכא מחמת חומרי׳ והיינו מחמת שאינו בבחי׳ עבד, כי העבד נק׳ עובד אלקי׳ שמתקן ההסתר דק״נ, ועי״ז זוכה בשבת להיות נכלל בנר הוי׳ מה שלמעלה מבחי׳ שם אלקי׳ כמ״ש והי׳ הוי׳ לי לאלקי׳ אבל מי שאינו עובד אלקי׳ ולא יוכל לשלוט על נה״ב שלו וכמ״ש בפ׳ מקץ סד״ה כי אתה נרי עיקבא דמשיחא בחי׳ עקביים כו׳ וד״ל יגיה חשכי שיש בהם בחי׳ חושך שאין אתה נרי כו׳ ע״ש וכמ״ש במ״א בפי׳ אני הוי׳ ל״ש ואעפי״כ ואתם בני יעקב לא כליתם בבחי׳ כלות הנפש כמ״ש בד״ה בחודש השלישי בפ׳ יתרו, וזהו ענין פתילות שאין מדליקי׳ בהם בשבת כמ״ש כשל בעוני כחי עוונותיכם מבדילין כו׳ שנעשה מסך מבדיל כו׳ ע״ש בד״ה הנ״ל, וזהו ענין שהאור מסכסכת בהם ופרש״י שאין אורן זוקף ונח במקום א׳ אלא נדעך וקופץ ממנו האור כו׳ ובל״א פי׳ שאין נכנסת תוך הפתילה אלא סביב מבחוץ, דהיינו שאינו נוגע ההתפעלות רק בחיצוני׳ אבל לא נקלט בפנימי׳ כלל ונק׳ מי שלבו אטום כבתולה כמ״ש בד״ה לריח שמניך, ואלו פתילות אלו ששנו במשנה פ׳ במה מדליקין וכו׳ אין מדליקי׳ לא בלכש שוכא דארזא היינו מי שהוא קשה כארז שמדות שלו תקיפות ביותר וזהו ג״כ ענין חוסן ונק׳ אבירי לב עי׳ בזוהר ר״פ לך לך דע״ו ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם, והשמנים שאינם נמשכים אחר הפתילה היינו שכל הנה״ב שמשוקע מאד בגשמי׳ ועי״ז יש לו טמטום המוח כו׳ ואין נמשך אחר חכמות נה״א וכמ״ש בד״ה לא תהי׳ משכלה גבי שהוא טומטמי׳ שאין תופס במוחו ושכלו האמת כו׳ והיינו מחמת היש כו׳ ע״ש ועי׳ בס״ח סי׳ ל״ה. והנה עד״ז יש למעל׳ ג״כ בעליות שבת שדוחי׳ הנוק׳ והרע דק״נ שלא יעלו למעל׳, כמבואר בזוהר ויקהל דר״ב ע״ב וכתי׳ בה וחלק משמן חכה, וזהו ענין השמנים שאין מדליקין בהם והיינו הרע דנוגה אבל הטוב עולה למע׳ ע״ש במק״מ, והנה כ״ז הוא ענין שבת שהוא בחי׳ עליות מלמטלמ״ע משם אלקי׳ לשם הוי׳ ונק׳ בואי כלה אבל יש עוד בחי׳ המשכה מלמעלמ״ט כנודע מענין המשל הא׳ עומד למע׳ והב׳ למטה שיש ב׳ אופני׳ ביחודן או שהתחתון עולה וזהו בחי׳ התפי׳ ובחי׳ שבת, או שהעליון יורד וזהו בחי׳ התורה המשכת אלקות מלמעלמ״ט, פי׳ שע״י התו״מ ממשיכי׳ כבי׳ בחי׳ גופא דמלכא ממש מלמעלמ״ט כי רמ״ח פיקודין אינון רמ״ח אברי׳ דמלכא ועי״ז ג״כ נכללות הנשמות בבחי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא, ועמ״ש בד״ה מהלכי׳ בי׳ העומדי׳ מענין ב׳ בחי׳ הילוך זה שמלמט׳ למעלה ע״י התפלה ושלמעלמ״ט ע״י התו׳. וזהו ענין כי נר מצוה ותו״א עי׳ בד״ה המגביהי׳ לשבת שעי״ז מגלה עמוקות מני חושך כו׳

ועמ״ש בד״ה מהלכי׳ בין העומדי׳ : תו״א ל, א. ובאוה״ת פ׳ וישב.

והוא ע״י התו׳ והכלי לזה הוא המצות והנה הגם שבאמת צ״ל ב׳ הבחי׳ דמלמעלמ״ט ומלמטלמ״ע, אך יש נפ״מ באיזה אופן יהי׳ ההתחלה משא״כ בחי׳ נר, נר הוי׳ נש״א זהו הנר מלמטלמ״ע, והנה הגם שהסדר והדרך להיות תחלה אתדל״ת ועליות דבחי׳ נר נשמת אדם ואח״כ ההמשכה מלמעלמ״ט דנר מצוה ותו״א כי רוח איתי רוח כו׳ אך היינו לנשמות גבוהות כמו בדורות ראשונים שהן בבחי׳ זו דכי אתה נרי הוי׳ אבל בעקבות משיחא בית יעקב כו׳ יש תקנה באופן אחר והוא כי יש אתדל״ע שלמע׳ מאתדל״ת והיא המלובשת ג״כ בתורה ונק׳ טל תו׳ כמ״ש כטל מאת הוי׳ אשר לא יקווה לאיש כו׳ ועז״נ כי טל אורות טליך ופי׳ באד״ר ד׳ קכ״ח ע״ב אורות דעת״י ובחנוכה זכו להמשכה זו כו׳ ועמ״ש מזה במ״א בד״ה ואתחנן שבעליות התח׳ יש כמה מניעות כמ״ש מי יעלה כו׳ משא״כ בירידות העליון הרי אין שום מניעה ועמ״ש ע״פ ועשית ציץ בענין מחיצה כו׳ הרי באמת ל״א בין אביהם שבשמים לישראל אלא בין ישראל לאביהשב״ש כו׳ ע״ש א״כ כשנמשך מלמע׳ למטה אין שום מניעה ותדע שהוצרך משה לבקש שלא תשרה שכינה על העכו״ם כו׳ עמ״ש מזה בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו כו׳ וא״כ כ״ש לגבי נש״י שאף כשאינן במעלה כ״כ אין מניעה לגבי השראת האור שמלמעלמ״ט ולכן ארז״ל ד״ת אין מקבלי׳ טומאה כו׳ וזהו ג״כ מחלוקת ב״ש וב״ה דשמאי לשון ושם דרך ס״ל שצ״ל ההילוך תחילה מלמטלמ״ע וזהו כמו שהיא וב״ה ס״ל שא״כ לא כל אדם יכול לבא לזה כשהוא בחי׳ חיגרת וסומא היינו העדר בחי׳ ראי׳ באלקות אלא צריך להמשיך תחי׳ מלמעלמ״ט ע״י תו״מ ואז האור דוחה חושך והלל לשון בהלו נרו וזהו ג״כ ענין חנוכה שהוא המשכת האה׳ שמלמעלמ״ט ולכן קבעום בהלל והודאה פי׳ הלל ע״ד בהלו נרו כו׳, ולכן אפי׳ פתילות ושמני׳ שאין מדליקי׳ בהן בשבת שהוא ענין ההעלאה מדליקין בהם בחנוכה שע״י נמשך בהם אור הוי׳ מלמעלמ״ט ע״י התו״מ יוכלו לימשך בהם גם הארה כו׳ ולכן מדליקין מחוץ לפתח כי פתח הבית היינו כמ״ש פתחי לי אחותי כי אפי׳ מי שהוא לפתח מ״מ ע״י המשכה שמלמעלמ״ט נמשך גם לשם האור העליון ובאמת שהמשכה זו שרשה מבחי׳ גבוה יותר מבחי׳ העלאה שכדי שיומשך למטה יותר צ״ל מקור המשכה ממקום עליון יותר כנודע מענין ועברתי בא״מ אני ולא מלאך כו׳ ופי׳ כי ההמשכה זו הוא מבחי׳ אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי שלמעל׳ מבחי׳ שם הוי׳, וזהו בחי׳ ההפרש בין נר מצוה ותו״א לנר הוי׳ נש״א דפי׳ נר הוי׳ היינו הנר הוא הכלי שנמשך בה האור משם הוי׳ וזהו ענין נר של שבת כמ״ש שבת להוי׳ אבל נר מצוה פי׳ מצוה אותי׳ שם הוי׳ רק מ״צ הוא בא״ת ב״ש כמ״ש בפרדס ערך נר כו׳ וזהו בחי׳ הנר אבל האור הוא מלמע׳ מבחי׳ שם הוי׳ וזהו ממעמקי׳ קראתיך הוי׳ כו׳ וזהו ענין ותו״א שנא׳ בה עמקו מחשבותיך כו׳ ולכן נק׳ חנוכה לשון חנון וכתי׳ חנון ורחום הוי׳ שבחי׳ חנון הוא מקור להתהוות שם הוי׳ והמשכה זו היינו בבחי׳

לפתח מ״מ : אולי חסרים כאן איזה תי׳.

כ"ה דהיינו גם למטה בבחי' יחו"ת כו' וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי' פי' בית יעקב היינו כמ"ש במ"א עפ"י מ"ש בישעי' סי' מ"ח שמעו נא בית יעקב הנק' בשם ישראל כי נודע ענין ה' שהוא בחי' אחרונה שבאדם וכך בחי' הנק' בית יעקב שמקבל מבחי' יעקב ואינו נמשך רק בחי' אחרונה מבחי' ישראל דלעילא והיינו כי בחי' ישראל זהו בחי' כי שרית עם אלקים והוא בחי' שם הוי' המושל על שם אלקי' ולמטה באדם היינו נשמות עליונות מאד שהוא בחי' מושל לגמרי על נפה"ב והגוף דאתהפכא חשולנ"ה כו' ונק' בן כרעא דאבוה כמו ביטול הרגל לגבי הראש כו' וגם יעקב הוא בחי' אתכפי' עובד אלקים כו' אבל בית יעקב היינו נשמות דעקבות משיחא בחי' עקביי' שאין כח בנשמתם להתגבר על חומרי' נפה"ב כו' לשנות טבעו וזהו ענין חיגרת וסומא כנ"ל. ולכן העצה לזה אמר הנביא לכו ונלכה באור הוי' הוא בחי' האור הנמשך מלמע' למטה ע"י התומ"צ שהוא הנק' אור הוי' וד"ל שהוא המאיר ונמשך בשם הוי' מבחי' ממעמקי' כדפי' בזוהר פ' אחרי ד' ס"ט ובאד"ר ד' קל"א א'. וגדול כח אור זה לדחות החושך גם מבחי' בית יעקב וכמ"ש סד"ה כי אתה נרי כו' גבי ענין והוי' בתוס' וי"ו יגיה חשכי ע"ש.

בענין מזוזה מימין, בתקו"ז כ"א ס"ד ע"ב, תרין סמכי קשוט נו"ה, א"כ נעימות בימינך נצח, ועיין מענין נצח שהוא ענף החכ' בסידור בד"ה וכד אנת תסתלק מנייהו אשר בשבת גם איהו בנצח כו', וענף החכ' הוא ע"ד אינו דומה שמיעה לראי', ועיי' בד"ה למנצח על השמינית תמן נצח, ובד"ה צדקת פרזונו, והנצח זו ירושלים כו' שע"י הנצח בזבוז האוצרות כו', ה"ח מסדכ"ס, וזהו"ע המשכת המוחין ע"י שמתלבשים בנה"י דווקא, והנה במזוזה שם שדי מלבר ושם הוי' מלגאו, עיי' בביאור ויצוום אל בני ישראל, שם שדי שרש הכלים שאמר לעולמו די ושרשו מהרשימו ושם הוי' שרש האור, ועיי' במד"ר כי תשא ספ"מ ע"פ והי' שדי בצריך איוב כ"ב כ"ה, ובמד"ר שמות פ"ג וכשאני תולה חטאי' של אדם אני נק' אל שדי כו' וכשאני מרחם על עולמי אני נק' הוי' כו', ועיי' פ"ט דברכות ס"ג ע"א בחיי ר"פ פקודי קכ"ז ג', עיי' פרד"ס שער השמות פ"ו ושם ג"כ מענין מזוזה כשמקבלת מהיסוד זהו שדי שבמזוזה וכשמקבלת מהת"ת זהו שם הוי', וא"כ זהו ע"ד הנזכר ברע"מ ר"פ תשא בענין העשיר כו' ודל כו', וע"ד שנתבאר בביאור מי יתנך בענין די מחסורו לעני ובין גמ"ח אף לעשירים כו', והרמב"ן ר"פ וארא פי' נסים נסתרים נמשך משם שדי שמשדד המזלות ונסים נגלים כקי"ס נמשך משם הוי', ועמ"ש מזה בתהלים סי' מ"ם ע"פ רבות עשית, ועד"ז נתבאר במ"א הפרש בין העוה"ב כשמקבל

בענין מזוזה מימין: **בוך 1741 .402 .1142 קיא, א.**

ועמ"ש מזה בתהלים סי' מ"ם ע"פ רבות עשית: **ראה יהל אור שם ע' קנב ואילך.**

מבחי' ת"ת וחלק לעה"ב זהו כשמקבל מיסוד, כי חלק הוא חלק רביעי בפ"ד דב"ב דס"ג ויסוד נק' רובע ישראל זח"ג פ' בלק דר"ד ע"ב, וע"ע בפרדס סוף שער א' פ"י, והנה בענין מלבר ומלגאו י"ל ע"ד הנזכר בזח"ג קל"ג ע"א בענין חסד מלגאו שהוא מא"א חיי דנשמתא וחסד מלבר מז"א חיי גופא, ועזח"א קמ"א ע"ב בפ' תולדות ע"פ חכמות בחוץ כו', ועיי' לקו"ת פ' שמיני די"ט ע"א בענין בר, ובפ' שלח דנ"א ע"א ובשה"ש דמ"ב ע"ב בענין ההפרש בין משנה ובין ברייתא, ברייתא לבר מגופא כו', ובתו"א ס"פ חיי דכ"ט ע"א, ועיי' מענין בתי גוואי ובתי בראי בפרד"ס פי' שהם ג"ר וז"ת, וכן פי' במאו"א אות ב' סנ"ז, ועיי"ש סנ"ג בענין בר וברייתא שהם יסוד ומל' כשמתלבשים במט"ט, והי"נ כתב שהוא מהתקו"ז תיקון כ"א דכ"ג ע"ד, ועזח"ב פקודי דרנ"ח ע"א, ואפ"ל כי ענין בריאה י"ל ע"ד שמא הבריא ר"פ א"ט דפי' שמא יצא לחוץ כמ"ש הרי"ף שם דלמא נפיק לבר, א"כ עולם הבריאה זהו עיקר בחי' חוץ לבחי' בתי בראי ולכן בחי' זו מאיר לשם שדי, וכמובן ממ"ש בתר"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים אל משה כו' וארא אל אברהם כו', ועמ"ש מזה בענין אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה ג"כ פי' אשר ברא כנ"ל, נצח ע' בד"ה ועשית ציץ, זכור דעמלק פקדתי, מחר חודש נו"ה באלכסון תמינאה הקו מהשמאל גבורה אל הימין נצח, בד"ה מראיהם ומעשיהם, א"כ נר חנוכה שמן חסד בשמאל הוד, אלכסון מהחסד אל ההוד שמודה שצ"ל ואהבת כו', וזהו ע"ד שכ' בסש"ב פט"ז הוד והדר לבשת, ונתן ההוד למשה מהודך כו', וזהו משתשקע החמה כו', הוי מודה לו במאד מאד, תלת רוחין דכלילן בתלת שני ערבות לרוכב בערבות, מסעי תקס"ג, נצח נצחיות מעשי' מרובין, ואזי מתקיימת נצחיות, דוד ב' דלתי"ן באו"ת תהלים ד"ו ע"א. מזוזה גמטרי' אדנ"י, כ"כ במאו"א, וע"כ ההמשכה משמות שם הוי', ע"ד יגדל נא כח אדנ"י והיינו ע"י עול מצות, אדון עוזינו, וכמו"כ בנר חנוכה ממשיכים בשם אדנ"י, עיי' בפע"ח ובתו"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי הא' ג' יחודים גמטרי' נר ע"ש, א"כ בחי' מזוזה מימין יגדל נא כנ"ל, נ"ח משמאל ע"י התורה בחי' כאשר דברת לאמר כו', וזהו ובשעריך שער בימין זה השער כו' ושער בשמאל, מזוזה מלמטלמ"ע לכן הוא בשליש העליון.

הרמ"ז פ' ואתחנן פי' המזוזה ממשיך חו"ג הנמשכים מהדעת, שנמשך מיסוד או"א שהיו קבועים תמיד במל', ואפ"ל כי יש דלת לפנים מדלת היינו נהי"ם כחב"ד, וזהו ויהי דוד לכל דרכיו משכיל, כי דוד חיבור ב' דלתי"ן הנ"ל ע"י הוא"ו, כענין וא"ו מחבר שני ההי"ן ברע"מ ר"פ תשא, והמזוזה ג"כ גורם חיבור ב' דלתי"ן שיאיר דלת הפנימי בדלת החיצון, דלת החיצון הוא חיות העולמות ששרשו מזיווג חיצוני דחו"ב, ודלת הפנימי הוא שפע הפנימי' ונהר יוצא מעדן כו', ועיי' באו"ת תהלים ד"ו ע"א, ובשה"ש ע"פ דומה דודי לצבי, והוא כענין עד תאוות גבעות עולם, ובפ' בלק ע"פ הן עם לבדד ישכון, וכמו"כ הוא"ו מחבר שני ההי"ן, וההפרש בין חיבור שני דלתי"ן לחיבור שני ההי"ן, כי ד' לשון דלות מורה כשההשפעה בצמצום מאד וכשההשפע' אינה

בצמצום נק' ה"א, ועיי' בתו"א סד"ה המגביהי לשבת, ובהרמ"ז ר"פ ויקרא בענין יהודה, ובלקו"ת פ' קדושים גבי ובשנה הרביעית כו' ובשנה החמישית כו', והנה כמו בענין וא"ו המחבר שני ההי"ן יש בחי' גבוה יותר היינו ביום ההוא יהיה כו' שה"א תתאה תקבל ג"כ מהיו"ד, כן יש חיבור ב' דלתי"ן שלא ע"י הא"ו, וזהו"ע הן עם לבדד ישכון, וכן ה' בדד ינחנו כו', בדד היינו חיבור ב' דלתין יחד ושניהם מחוברים לעצמות או"ס בחי' בד קודש יחוד כו'.

(לד"ה מזוזה מימין)

עמ"ש בדרוש ועבר לנגוף בענין ופסח כו' שתי המזוזות והמשקוף בוך שלי דף ש"ג וישנו בכ"י דו"ח ובכי"ה וע' רמ"ז אמור צ"ה סע"א, וה"ע יחוד זו עם זה, וג"ח לכלות רגל מן השוק היינו תיקון רגל השמאל, הוד והודו נהפך עלי שהוא דו"ה והא צולע על ירכו והתיקון ע"י ג"ת מודים דרבנן, תורה, מזמור לתודה יחוד חו"ב לכן אפי' חמץ כו', וע' רבות ע"פ שמאלו תחת זהו מזוזה, ויש לתרץ עם מ"ש הרמ"ז ואתחנן דרס"ה שהוא ימין הנכנס ושמאל היוצא כו'.

ע' מענין נ"ח משמאל בטו"ב ססי' תרעא דתט"ו סע"א ושם פי' כי נר היינו רמ"ח איברין ותרין דרועין וכמ"כ תרין רגליו כו' ועמדו רגליו כו', גם להעיר מד"ה אני ה' שער מימין ושער משמאל מצות ותורה כו' ומענין נאם לאדוני שב לימיני משיח ואברהם ושל"ה פ' לך לך, ע' קור' שרש טפח וימינו טפחה שמים, אשר טפחתי וריביתי, מסגרת טפח שמות כה כד, הנה טפחות נתת ימי ב' טפחים טפח הסמוך לפתח דמזוזה ודנר חנוכה, הבי המטפחת היינו צעיף כו' שממנו נמשך לה לבוש הראש כו', ביתך היכלות בד"ה שלח לך ולזכך ההיכל ע"י מזוזה כו'.

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, מהו"ע העמידה והל"ל שמעת להם בעת צרתם, ויש להקדים מתחלה הבנת שני מדרשים חלוקים הא'

לד"ה מזוזה מימין: בוך 1035 שמו, א גוכתי"ק. קטעים אלו נמצאים בין המחיקות.
ואתה ברחמיך הרבים: בוך 470 פו, א. ראה ספר החקירה ע' 273.

בפ׳ וישלח שאמר שם כשהקב״ה דן את אומות העולם הוא דן אותם בישיבה לכן מאריך בדין כמ״ש ד׳ למבול ישב וכתיב כי אשב לשפוט את כל הגוים משא״כ כשדן את ישראל דן אותם בעמידה ולכן מקצר בדין ומפשר בדין כמ״ש נצב לריב ה׳, ומשמע שהדין בעמידה יש בה מעלה יותר מבישיבה, שאינו חזק כ״כ. והגם שהענין פשוט שכשדן בישיבה מתעכב ביותר מ״מ יש בזה ענין רוחני יותר כנ״ל ובמדרש פ׳ בא מבואר להיפך אמר שם ע״פ מה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו שרו של עולם אמרו אם בדור המבול דכתיב ה׳ למבול ישב כתיב וימח את כל היקום וכן במצרים דכתיב ועברתי בארץ מצרים כנ״ל כשיעמוד לע״ל ודן את עולמו דכתיב ועמדו רגליו כו׳ מי יוכל לעמוד, לכך כתיב מה אעשה כי יקום אל, משמע מזה שהדין בעמידה חזק יותר מהדין שבישיבה, והענין כי יש שני חילוקים בין ישיבה לעמידה האחד ברגליו שכשיושב רגליו מוגבהים מעל הארץ משא״כ כשעומד רגליו עומדות על הארץ, והב׳ בראש ומוחין שכשעומד הוא בעל קומה הראש ומוחין שלו מוגבהים המה משא״כ כשיושב נעשה השפלת הראש ומוחין, והענין יובן למעלה, דהנה מקור שפע העולמות למע׳ הוא מבחי׳ אחרונה שבאלקות שנק׳ נה״י כידוע שנה״י שבעליון נעשה מוחין לתחתון והוא עד״מ הרגלים באדם שהוא בחי׳ האחרונה שבו, והנה כאשר דן אותם אם צריך להשפיע אם לאו אזי בעת מעשה מסתלק אור הנה״י וזהו״ע הגבהת הרגלים רק רשימו נשאר לצורך קיום העולמות ולכן הדין אז חזק ביותר בעת הסתלקות האור כו׳ משא״כ בישראל כשדן אותם אינו מסתלק בחי׳ הרגל ומאיר בהם האור אפי׳ בעת משפטם לכן הוא ברחמים עליהם ביותר. וחילוק הב׳ הוא בבחי׳ הראש ומוחין שאה״ע דן אותם ע״י מוחין דיניקה שהוא בחי׳ מוחין המלובשים במדות שבמל׳ שהם מקור ההשתלשלות משא״כ כשדן את ישראל הוא דן ע״פ עצמות המוחין וזהו מ״ש ויגבה הוי׳ צבאות במשפט שזהו בעי״ת שמאיר עצמות המוחין בשביל המשפט לישראל וממילא נקדש בצדקה וחסד, כידוע שיש ב׳ מיני מוחין למטה הא׳ כאשר הוא חכם איך להתנהג במדותיו אבל אינו חכם בהשכלות עמוקות ונקרא מוחין שבמדות, והב׳ כאשר הוא חכם בהשכלות עמוקות שזה נק׳ עצם המוחין כו׳ והיינו להיות שישראל קבלו את התו׳ לכן הוא דן אותם ע״פ חכמה דתו׳. וידוע שכל שהמוחין הם בגדלות והרחבה ביותר מתגבר החסד ביותר ולכן נק׳ בחי׳ זאת מקצר בדין ומפשר בדין נמצא מובן המדרש הנ״ל שבפ׳ וישלח שהדין בעמידה יש יתרון מעלה מהדין שבישיבה. ומה שמבואר להיפך במדרש פ׳ בא שהעמידה הוא דין חזק ביותר מהישיבה, הענין הוא דודאי לישראל העמידה טוב יותר אבל לאוה״ע העמידה דין חזק ביותר, וביאה״ע יש להקדים איך שבתו׳ עצמה יש ג״כ בחי׳ ישיבה ועמידה, כי לפעמים אמרו הקב״ה יושב ועוסק בתו׳ וכמארז״ל רפ״ג דמגילה ע״פ ואתה פה עמוד עמדי אמרו כביכול אני ואתה בעמידה, והענין דיש בתו׳ ב׳ בחי׳ האחד כמו שקדמה לעולם אלפים

בפ׳ וישלח: פ׳ סב.

שנה שהו״ע אאלפך חכמה אאלפך בינה שהוא בחי׳ עצמיו׳ המוחין כאשר הם למעלה מהתלבשות במדות, ובחי׳ הב׳ כאשר החכ׳ יורדת למטה להתלבש במדות לברר השתל׳ העולמות ע״י המדות כשר פסול טמא וטהור כו׳ ועז״נ השמים כסאי כו׳ ולכן כשעוסק בתו׳ הנגלית לברר ההשתל׳ אז הקב״ה שהוא בחי׳ ז״א יושב ועוסק בתו׳ שהוא משפיל א״ע להתלבש במדות לברר ההשתלשלות, משא״כ כשעוסק בתו׳ הפנימי׳ שקדמה לעולם שהוא בחי׳ עצמי׳ המוחין אז כביכול הקב״ה בעמידה לקבל עצמי׳ המוחין כנ״ל. וזהו שעד ר״ג היו לומדים בעמידה מצד שהיו עוסקים בפנימי׳ התו׳ משא״כ כשמת ר״ג בטל כבוד התו׳ שהוא בחי׳ פנימי׳ התו׳ שנתעלמה ולא האירה בגילוי רק בחי׳ הישיבה דתורה שהוא בחי׳ מוחין שבמדות, רק שגם בחי׳ מוחין שבמדות דתו׳ הם למעלה מבחי׳ מוחין שבמדות דהשתלשלות. והנה ידוע דנש״י נק׳ בנים וברא כרעא דאבוה וידוע דהגבהת המוחין הנק׳ עמידה הוא ע״י הרגלים כו׳ כן למעלה המשכת עצמי׳ המוחין הוא ע״י נש״י ששרשם למע׳ מהחכמה כי הגם שהרגל הוא למטה מהראש מ״מ שרשו למע׳ מהחכ׳ ועי״ז ממשיך תוספות אור בחכמה ולכן רגל הוא בחי׳ מעמיד לראש, וזהו מה שנא׳ ביעקב והנה ה׳ נצב עליו שפירשו הוא על יעקב שע״י יעקב מקור נש״י שהוא בחי׳ רגל ה׳ נצב בבחי׳ הגבהת המוחין. והנה להיות שהמה ע״י הביטול שלהם ממשיכים לבחי׳ המוחין לכן המשכת החסד והרחמים שנמשך ע״י המוחין נמשך לישראל דוקא. אבל לאוה״ע נמשך מזה דוקא תוקף הדין החזק להעבירם לגמרי כמ״ש קומה ה׳ ויפוצו אויבך וכן אמר ואתה מרום לעולם הוי׳ כי הנה אויבך יתפרדו, יש להעיר מדרוש ר׳ בנאה שרה מעיינא לי׳ ברישי׳ שמבואר שם שכל שהמוחין גבוה יותר לא יוכל לסבול הפסולת יותר למשל מלך גדול כו׳. נמצא שבחי׳ עצמיו׳ המוחין הנק׳ עמידה מאיר חסד וטוב לישראל ומזה גופא נמשך תוקף הדין החזק לאוה״ע. ועם זה יובן פי׳ ואתה ברחמיך הרבים עמדת שהו״ע גילוי עצמי׳ המוחין שנמשך להם דוקא מצד שהמ׳ ממשיכים זאת ע״י האהבה בכל מאדך שלהם וזהו בעת צרתם דוקא שהוא ע״י התשובה שהוא מצד המנגד דוקא, ועי״ז ממילא נקמת את נקמתם להפרע מאויבי ה׳, והנה גם המצות נק׳ בשם רגל כי רמ״ח פקודין רמ״ח אברין דמלכא ותרין דרועין שהוא אהוי״ר המלובש ביחד נק׳ נר, וכתיב נר לרגלי דבריך שבחי׳ נר הוא מלובש ברגל שהו״ע המשכת אוא״ס למטה בנבראים ע״י המצוות שזהו בחי׳ אחרונה ג״כ שנק׳ רגל וע״י מעהמ״צ שהוא בחי׳ רגל נתוסף ג״כ אור למעל׳ שהו״ע גילוי עצמי׳ המוחין וזהו״ע שלש רגלים תחוג לי בשנה שזהו עליית המצות דכל השנה שנכללים בג׳ קוין תורה ועבודה וגמ״ח פסח הוא קו הימין ושבועות קו השמאל וסוכות קו האמצעי וכאשר עולים למעלה אז מעוררין תוספת אור בעצמות המוחין עד שנמשך בחי׳ ראי׳ בנש״י כמ״ש יראה כל זכורך כו׳. וכן הי׳ בחנוכה שעמד להם זכות קיום המצוות שלהם עד שהאירו עי״ז עצמות המוחין דתו׳,

---

להעיר מדרוש ר׳ בנאה: **אוה״ת בראשית דף קכא, א.**

וממילא נאבדו אויבי הוי׳, וזהו כי נר מצוה ותורה אור, כי הנה בתורה יש ג׳ בחי׳ אור מים רקיע ובחי׳ אור הוא עצמו׳ החכ״ע דתו׳ כמו שקדמה לעולם כנ״ל ובחי׳ מים הוא כאשר ירדה להתלבש במדות לברר כל העולמות, וזהו השמים כסאי, שמים שם מים שהוא בחי׳ ירידה מגבוה לנמוך ובחי׳ רקיע הוא כאשר אגלידו מיא להתלבש ברוחניות הנבראים להאיר בגה״ע לנשמות דבריאה בבאו״א לפי ערכו שמוכרח להיות ע״י הרקיע שפועל בחי׳ התחלקות וכמ״ש משליך קרחו כפיתים אך ע״י מי נתגלה תו׳ אור הוא ע״י נר מצוה שהוא בחי׳ רגל שמגביה ומעמיד הראש כנ״ל וד״ל. ומעתה יש להבין ענין ודרך חיים תוכחת מוסר, ויש להקדים ענין מ״ש בזהר באורייתא ברא עלמא נמצא שבחי׳ התו׳ היא בחי׳ ממוצע בין אוא״ס לעולמות וכיון שכן מוכרח שיש בחי׳ פנימיו׳ וחיצוני׳ ע״ד הכתר הממוצע בין המאציל לנאצלים שיש בו חיצוני׳ ופנימי׳ עתיק ואריך כו׳ ופנימי׳ התו׳ הוא בחי׳ פנימי׳ אבא שהוא פנימי׳ עתיק כידוע וחיצוני׳ התו׳ הוא בחי׳ חיצוני׳ חכ״ע וכידוע שבחכ׳ עצמה בחי׳ המדות שבה הוא הבא בבחי׳ התלבשות במדות דז״א שזהו בחי׳ מים דתורה ובחי׳ נה״י דאבא אפשר לומר שמאיר בגעה״ע ע״י פרסא ונק׳ רקיע, אבל בחי׳ ג״ר דאבא נק׳ אור ועיקר האור הוא בחי׳ חכמה דאבא אך גם זה הוא בחי׳ חיצוני׳ אבל בחי׳ פנימי׳ חכ״ע שנק׳ פנימי׳ אבא הוא למעלה מבחי׳ אור ובחי׳ זאת נק׳ מאור וזהו שמן למאור. ובזה יובן ענין מה שנא׳ בר׳ מאיר שהי׳ אומר על טמא טהור ומראה לו פנים והיינו מפני שזכה לבחי׳ זאת דפנימי׳ התורה אשר משם יוכל להאיר שכל חדש לטהר את הטמא וענין מראה לו פנים דהנה ידוע דהחכ׳ מקבלת מלמע׳ מהחכ׳ דרך שערות, אך בפנים הוא מקו״פ משערות שם מאיר מפנימי׳ החכמה שנק׳ פנימי׳ אבא, ומפני מה זכה לזה היינו מפני שבתורתו הי׳ כתוב כתנות אור בא׳ מפני שעשה התהפכות מבחי׳ עור בע׳ שהוא בחי׳ משכא דחויא שהיפך אותה לבחי׳ אור באלף וידוע דאתהפכא חשוכא לנהורא גורם יתרון אור דהיינו המשכת המאור שלמע׳ מבחי׳ אור ואצלו ג״כ נתגלה זאת בבחי׳ אור וגילוי אך אין הלכה כמותו מפני שהוא . . . למדרגה גבוה אבל כל העולם לא יוכל להתנהג ע״פ מדריגה זאת. ועפ״ז יובן ענין ודרך חיים שהו״ע חיי העוה״ב כמבואר ברפ״ק דברכות דף ה׳ ע״א דהנה לעת״ל יבוער משכא דחויא ויתהפך בכללות ישראל מבחי׳ עור בע׳ לבחי׳ אור באלף ואז יאיר אור יותר עליון מבחי׳ עצמות המאור שהו״ע פנימי׳ אבא שהוא הוא בחי׳ פנימי׳ עתיק בעצמו, וזהו״ע באורך נראה אור שנראה ונזכה להתגלות אורך העצמי שהוא גילוי עצמי׳ המאור ונק׳ אור שבעת הימים ועז״נ לא יהי׳ לך השמש עוד לאור עולם כ״א ה׳ יהי׳ לך לאור עולם וזהו ג״כ מה שנאמר אור זרוע לצדיק שהאור נזרע בבחי׳ מים כמ״ש אשריכם זורעי על כל מים ומשם נמשך בבחי׳ צדיק עליון עד שיומשך ע״י הרקיע לנשמות בגעה״ע אך ידוע דהזריעה גורם תוספת צמיחה, וענין הצמיחה הוא בחי׳ גילוי עצמות המאור וזהו מצמיח ישועות שהוא בחי׳ שע״ה נהורין וזהו ודרך חיים שההילוך לחיים הנק׳ חיי עוה״ב הוא ע״י תוכחת מוסר שהו״ע גבורה דעתיק המלובש במו״ס שע״י בחי׳ זאת נמשך הגילוי דפנימי׳ אבא שהוא פנימי׳ עתיק וע״י

מה מעוררים בחי׳ זאת היינו ע״י אה׳ בכל מאודך שבא מצד התבוננות איך דקמי׳ כלא חשיבא וזהו באיכות קדושתו איך שהוא קדוש ומובדל וזה התבוננות בדרך שלילה שהוא דוגמת חכ׳ כמו שהיא בלמע׳ מהחכמה והעיקר הוא ע״י בחי׳ התגברות על ההיפך שהו״ע היפך טבעו הנה״ב שנעשה מאהבת ה׳ כו׳ ועי״ז מעוררים למע׳ ג״כ בחי׳ גבורה דעתיק להיות דרך והילוך לחיי עוה״ב שהוא בחי׳ פנימי׳ התו׳ ששרשה בבחי׳ פנימי׳ עתיק וד״ל.

נר *חנוכה כו׳ כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל*, בהקדים ביאור מ״ש *כל אשר חפץ ד׳ עשה* וכתיב *בדבר ד׳ שמים נעשו*, אך כי לכל הדברים יש חומר וצורה, ר״ל ציור התמונה של השמים עד״מ, והנה החומר נברא בדבר ד׳ ובע״מ, אבל אופן צורת הרקיע הוא נעשה בחפץ ד׳ (ה׳ וזה אפשר לחבר עם מ״ש בלק״ת ד״ה תקעו בחדש דבור השני ספ״א בהג״ה גבי ועד״ז היו העולמות והברואים כלולים בבחי׳ מחשבה עילאה כשעלה ברצונו לברוא את העולם כו׳ עד ושיומשך העשייה גשמיות ממה שעלה במחשבה, זהו ודאי יש מאין יעו״ש וא״כ זה מתאחד עם מש״כ שהצורה נעשה בחפץ ד׳ בחי׳ מה שעלה במחשבה, והחומר והעשי׳ נתהוה מהדבור יש מאין והיינו בגשמיות כפי הצורה הרוחני׳ שנתהוה ע״י המחשבה והרצון שהי׳ עיגול השמים כמו ע״ס דעגולים דאצי׳ או בריאה ע׳). והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור הוא כדי שיהי בבחי׳ יש דבור בחי׳ מל׳ שעז״נ כי הוא צוה ונבראו, צוה מלשון מצות המלך, אין מלך בלא עם שבחי׳ מל׳ הוא התנשאות והסתלקות ע״ד כי הוא צוה ונבראו, וכח הפועל בנפש הוא מחיות המרכבה מהם ולמטה (ה׳ נמצא יש ג׳ בחי׳ הא׳ החפץ שממנו נמשך הצורה הב׳ בחי׳ מל׳ ורוממות ודבר ה׳ שממנו נמשך החומר ג׳ כח הפועל בנפעל הנמשך מחיות המרכבה, וזה דבר חדש כי בכל מקום משמע ההתהוות הוא ע״י סוכ״ע וממכ״ע ב׳ בחי׳ לא ג׳ בחי׳ אך לפמש״ל בהג״ה פי׳ מה שנתהוה הצורה מהחפץ זהו כשעלה ברצונו מתורץ קצת שעי״ז נתהוה תחלה ברוחניות וכאשר צ״ל נמשך למטה זהו ע״י מל׳ רוממות וע״י כח הפועל בנפעל, ועכ״ז צ״ע. גם הדבור נעשה בחי׳ נפרד משא״כ *המחשבה* בד״ה כי כארץ תוציא צמחה גם י״ל בכלל הדבור זהו ענין מה שהפרסא מפסיק בין אצילות לבי״ע כי ענין הפרסא עד״מ דבורים של משלי שלמה כמ״ש בד״ה פתח אליהו, ואפ״ל מבחי׳ החיות העובר דרך הפרסא נמשך כח הפועל בנפעל, ע׳).

נר חנוכה: בוך 1056 מ. א גוכתי״ק. 802 קלו, א. — מיוסד על תו״א מא, ד. ראה אוה״ת בראשית שלה, א. כרך ה׳ תתקנב. נ״ך ע׳ תקסט.

ב) **אך** תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין, ולע"ל כי עין בעין יראו, וצריך כל אחד להמשיך בחלקו חלק לעה"ב ביטול היש, ע"י ההתבוננות אני ה' לא שניתי, וא"כ גם בחי' היש בטל אליו ית', וזהו כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים, פי' מכל ק"ך צירופי אלקים המעלימים (ה' ועמ"ש במ"א ע"פ כי עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים כי בדבר אשר זדו דהמד"ר בקהלת רבה ובפ' דברים משבחים מאמרו, והיינו שכמו שקי"ס הי' למעלה מן הטבע הנה גם בהטבע הי' מלובש למעלה מהטבע שהמצריים רדפו אחריהם כדי שיבואו אל הים, וזה פלא יותר מהנס שלמעלה לגמרי מהטבע כמו קי"ס מצד עצמו, והמכילתא והמד"ר פ' ואתחנן מגנין את יתרו, וא"כ לדבריהם מ"ש בתלים כי אני ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים דזהו לכאורה כמאמר יתרו צ"ל מפני שאמר ואדונינו מורה כי אין ממשלה לזולתו כלל ולא יוכלו לא להועיל ולא להזיק וע"ד מלפני אדון חולי ארץ, ועוד דהא מסיים כל אשר חפץ ד' עשה בשמים ובארץ כו'. ולפמש"כ דהפי' מכל האלקים מכל ק"ך צירופי אלקים בלא"ה א"ש. אך א"כ מדוע גינו את יתרו ולא פירשו בדבריו כן ואולי אמר ופי' כן המד"ר דקהלת הנ"ל ששיבחו את יתרו כו' ע') ומזה יומשך ונגלה כבוד ה' (ה' י"ל זהו ע"ד שיהי' נקרא כמו שנכתב, וכן באדם כי האדם עץ השדה יהיה עצו כפריו ר"ל הגוף יהי' ג"כ זך עד שלא יצטרך לאכילה ושתיה ויהי' ניזון מזיו השכינה כו', וזה מעין מה שבאצי' החומר שהוא הכלי הוא מעין הצורה שהוא האור כו', וזהו ענין העוה"ב ביוד שהוא חכמה נברא העוה"ב שהוא בינה, אך ע"י העבודה ממשיכי' יחוד פנימי דאו"א גלוי האין בהיש, והיינו ע"י ביטול היש לאין, אני תורתך שעשעתי, ע').

ג) **וביטול** זה נמשך ע"י ההתבוננות אני ה' לא שניתי דכולא קמיה כלא חשיב כי גדול הוי' מכל ק"ך צירופי אלקים כנ"ל סעיף ב' (גם אפ"ל כי פי' גדול הוי' שהוא חד עם עצם המאציל ממש ולכן אם תגביה כנשר לינק מבחי' דקמי' כחשכה כאורה משם אורידך נאום הוי' דוקא, כמ"ש ע"פ ויאבק איש עמו, ה) והיינו לפי שכל אשר חפץ ד' עשה, שבכל נברא נמשך הצורה משם הוי' כנ"ל סעיף א'.

ד) **והנה** כאשר יתבונן וישכיל כ"ז האדם תכלה ותכסוף נפשו ליבטל וליכלל אליו ית', ובזהר אמרו מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו לית ליה חולקא הכא, פי' מרירו הם תאוות ותענוגי העה"ז, וצריך להפוך לבו למיתקא שיהי' אז תתענג על ד' וזהו ההעלאה ועי"ז יהי' אתהפכא חשוכא של עוה"ז לנהורא כנ"ל בענין ונגלה כבוד ד' לעיל בסעי' ב' (ה' ובספר זהרי חמה פי' דמהפך חשוכא לנהורא זהו ג"כ העלאה ור"ל החושך של הנה"ב

ע"פ כי עתה ידעתי : ראה אוה"ת יתרו ע' תשמא. שם ע' תשנד.
שקי"ס הי' למעלה מן הטבע : ראה שער היחוד והאמונה פ"ג.

והיצה"ר יהפכו לאור כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך וכענין מ"ש וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה וכך כי הוי' הוא האלקים והיינו ע"י והשבות אל לבבך כו', וענין מרירו למיתקו זהו ע"ד השמחין ביסורים, ואפ"ל שזהו בחי' ודרך חיים תוכחת מוסר שלמעלה מבחי' כי נר מצוה ותורה אור, ע').

ה) **וזהו** ענין כי נר מצוה ותורה אור, שע"י ההעלאה בחי' כי נר מצוה נמשך המשכת ותורה אור (ה' וזה דוגמת מרירו למיתקו שע"ז נמשך הפך חשוכא לנהורא, לפמש"כ, ע') וביאור הענין הנה צ"ל ענין אותיות מה ענינם, שהאותיות מצד עצמם מושרשים בנפש עצמה, לנפש חיה לרוח ממללא (ה' ופי' רוח היינו כמשל"ק שהאותיות שרשם מבחי' אויר, ע') פי' נפש זהו אותיות שרשה מבחי' חיה מקור החכמה, וזהו מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש"י, שע"י המלאך מזדככים אותיות התפלה, ומט"ט קושר כתרים ועי"ז ממשיך אותיות חדשות, יהי רצון שיהי' נמשך רצה"ע שלמעלה מבחי' חכמה, שהאותיות שרשן מכתר, אלא שירדו להיות לבוש לחכמה כו' (ושייכות זה לנר מצוה היינו כמו שיבאר אח"כ שבחי' נר מצוה זהו כענין האותיות כו').

ו) **והנה** התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה, כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני, והמשל דומה לאספקלריא שאינה מאירה שמראה הדמות, ועד"ז נאמר בשלמה וידבר שלשת אלפים משל, וכך הוא עד רום המעלות עד אין קץ שכולם אינם רק בחי' משל לקדמונו של עולם (וע' מזה בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני, וע"ש דשורש הראשון לבחי' משלים אלו הוא חכמה עילאה, מיהו כאן משמע דע"י המשל אינו מושג רק הדמות ע"ד אסשא"מ ושם משמע קצת שע"י משל הקדמוני יושג המהות וכ"מ לכאורה ממ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' ועיין מד"ר בשלח ס"פ כ"ג בענין שלע"ל יאמרו ב"פ זה כו' ועכ"ז הוא צ"ע שהרי משה נתנבא בזה ועכ"ז נאמר בו ופני לא יראו) רק שהתורה נמשכה משם ע"י בחי' אותיות והמשכות, וע"ז ארז"ל דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, וזהו אשר יעשה אותם האדם.

ז) **אך** אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע"י נר מצוה (ע"ל ססעי' ה'), והענין שהארת אור הנר הוא ע"י שיש אויר סביב האור, אויר אור י' שהאויר הוא מקור האור, והיינו כמו בחי' אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שורש ומקור המצות (ה' עיין בפרדס ערך אויר כ' וז"ל עוד הכתר נק' ג"כ אויר כו' ע"ש ואפ"ל שזהו ענין היתר נדרים פורחים באויר, אמנם הפרדס פי' פורחים באויר היינו תפארת שנק' ג"כ אויר וכ"כ בענין מגדל הפורח באויר ע"ש בערך מגדל) שהם מושרשים ברצה"ע ב"ה בחי' כתר, ולכן בעשיית

בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני : **תו"א צח, ב.**

המצות, גורם להאיר אור התורה, וזהו שכל המצות נקראים בשם צדקה, צדקה המשכת אור התורה (כמ״ש בילקוט משלי סי׳ י״א דמ״ש וצדקה תציל ממות קאי על עסק התורה שמצלת מדינה של גיהנם) וזהו אמשיך רוח ואייתי רוח (ה׳ ואפ״ל שיש ג׳ בחי׳ אותיות אתוון זעירין כו׳ *.

בשולי העמוד בגוכתי״ק: כי הנדר חל האיסור ע״י אותיות הדבור, והיתר הנדר ע״י המשכת האותיות מבחי׳ אויר, גם כי איסור הנדר ע״י אותיות הדבור של האדם י״ל מאתוון זעירין וההתר מהמשכת אתוון רברבין או בינונים כמו בפסח דילוג ברגל א׳ או״מ ושבועות קיפוץ בשתים או״פ, ע׳ לק״ת בשה״ש ד״ה להבין ענין מדלג ושם פ״ב.

להבין* ענין חנוכה יומי חנוכה תמניא אינון קבעום בהלל והודאה וצריך להבין למה קבעו חז״ל ענין חנוכה בנרות ובהלל ולא במשתה ושמחה כמו ביו״ט, והנה מצינו ג״כ בחנוכה דוגמא לחג הסוכות שגומרין בו את ההלל כל שמונת הימים כמו בסוכות וגם מצינו לחז״ל שדימו חנוכה לסוכות כדאיתא בשבת דכ״א ע״ב בש״א פוחת והולך כנגד פרי החג, ולהבין כ״ז הנה כתיב הבא לטהר מסייעין אותו ולכאורה ה״ל למימר ליטהר דלטהר אחרים משמע ולהבין זה יש להקדים מה שידוע שהוא ית׳ סוכ״ע וממכ״ע וענין סוכ״ע הוא מ״ש אני הוי׳ לא שניתי דאין בעצמותו ית׳ שום שינוי מבר״ע כמ״ש אתה הוא עד שלא נברא העולם כו׳ ואף שנמשכו ממנו בחי׳ עולם שנה נפש עולם היינו מה שאא״ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית בריבוי מדריגות העולמות ושנה היינו בחי׳ הזמן ונפש היינו ריבוי ההשגות בעילוי אחר עילוי דהיינו עליות העולמות כ״ז אין עושה שום שינוי ח״ו בעצמותו מפני שהוא ית׳ סוכ״ע בבחי׳ מקיף ולא בבחי׳ התלבשות כהתלבשות הנשמה בגוף שאף שהגוף בטל לגבי הנשמה מ״מ תתפעל הנפש ממאורעי הגוף אבל הוא ית׳ סוכ״ע, וזהו שמע ישראל הוי׳ כו׳ הוי׳ אחד ז׳ רקיעים וד׳ רוחות כו׳ בטלים בבחי׳ א׳ אלופו של עולם דהיינו בחי׳ סוכ״ע והיינו משום דברוך שם כבוד מלכותו כו׳ דמה שנמשך מבחי׳ מלכותו להתהוות עולמות אין זה רק שם והארה בעלמא כו׳ אבל אינו נוגע לעצמותו עד״מ משם האדם שאינו אלא

כו׳ : ע״כ נמצא בגוכתי״ק.

להבין ענין חנוכה : בוך 384 קצה, א.

התחלת המאמר נדפס גם באוה״ת חנוכה — ה דף תתקסו, ב עד דף תתקסז, ב שו״ה ולברר. המשך מהמאמר הנדפס שם נמצא גם באוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תכג.

לזולתו אבל אינו נוגע לעצמותו, וע"י התבוננות זו נמשך ואהבת את הוי' אלקיך שיהי' גילוי בחי' זו דסוכ"ע איך שאני הוי' לא שניתי, בכל לבבך דהיינו בחלל הימני שבלב ובחלל השמאלי שחלל הימני מלא רוח חיים ונמשך מזה החדווה וחלל השמאלי מלא דם ונמשך ממנו מרירות, ויהיו ב' הבחינות חדווה ומרירות רק לאלהות ולא בעניני עוה"ז וכמו כן כל המדות כי זהו תכלית ירידת הנשמה לגוף לברר ולתקן חומריות הגוף כו', וזהו ג"כ ענין חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר מה ה' אלקיך כו' דהיינו להמשיך בחי' מאה שהוא סוכ"ע לבחי' מה שהוא ממכ"ע וזהו פי' ברוך אתה ה' שהוא המשכת ח"ע סוכ"ע בבחי' אלקינו מ"ה כו' דהיינו לבחי' מלכותו ית' שמתלבשת בתוך כ"ע להחיותם, וזהו לשם יחוד קודב"ה ושכינתי' שיה' גילוי זה דקוב"ה איך שהוא ית' סוכ"ע אני הוי' לא שניתי בבחי' המל' הנק' שכינה ששוכנת בתוך כל העולמות ע"ד מ"ש ושכנתי בתוכם דהיינו בבחי' ממכ"ע, וצריך להבין שהרי אנו רואים שאין המדות מתבררים בירור גמור ע"י אחד ואהבת כו' וכן ע"י הברכה ומיד אח"כ חוזרות כמקדם ואין לומר דמשום זה הי' הברכה לבטלה ח"ו. אך הענין הוא דבזמן הגלות נק' כנס"י בחי' עקרה כמ"ש רני עקרה לא ילדה דאף שנמשך גילוי אלקות בכל ברכה וק"ש עכ"ז אינו נקלט להיות מזה הולדה עד"מ העקרה שאף שהי' זיווג ונמשך הטפה אבל לא נקלטה להיות מזה הולדה והסבה לזה הוא מחמת חומריות נה"ב המכסה ומסתיר על נפש האלקית, אבל לע"ל כתיב כי חלה ציון וגם ילדה בניה שיהי' בחי' לידה ובניה היינו המדות אהוי"ר דאהבה נקרא בן כמ"ש זכר חסדו ויראה נק' בת כמ"ש יראת ה' טהורה כו' וז"ש למען דעת כל עמי הארץ כו' דעת לשון שבירה כמ"ש וידע בהם את אנשי סוכות שלע"ל יושבר חומריות נה"ב שנמשכה מק"נ שנק' עמי הארץ והיינו ע"י כי הוי' הוא אלקים כי בחי' ההסתר והעלם אלקות בעולמות נמשך מק"כ צירופי אלקים המסתירים על שם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים אבל לע"ל יהי' גילוי הוי' שהוא בחי' סוכ"ע בבחי' אלקים ממכ"ע ויהי' הוי' אלקים כולא חד, ונמצא עתה דוגמא לבחי' זו שלע"ל בשמע"צ שבו נמשך לכנס"י המשכות אלהות לכל השנה בחי' קליטה ולא בבחי' עקרה כו' והיינו ע"י ז' ימי הסוכות שהיו מקודם זמן שמחתינו ועי"ז נמשך גילוי אלקות בשמע"צ, וצריך להבין ענין השמחה דכל המועדים והרי גם בכל השנה צריך להיות שמחה כמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, גם יש להבין הענין שחג הסוכות נק' שמחתינו דוקא דמשמע שני מיני שמחות, אך הענין כי בכל השנה העיקר הוא העבודה והשמחה היא גנוזה בתוך העבודה אבל במועדים העיקר הוא השמחה כי הנה כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך אם היינו בינה עילאה ששם הוא מקור השמחה אם הבנים שמחה שהוא השמחה מחמת התבוננות והשמחה באוא"ס ב"ה ושם כתיב הנסתרות לה' אלקינו דקאי על יחוד או"א שנק' עלמא דאתכסיא דשם מאיר אוא"ס ב"ה בגילוי כידוע דגילוי עתיק בבינה אך אי אפשר לבא לבחי' ומדריגה שמחה כזו וע"כ נק' הנסתרות כו' עלמא דאתכסיא כו' וע"ז נאמר שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך דהיינו והנגלות לנו שהוא ו"ה ז"א ומל'

תו״מ דהיינו השמחה מתו״מ וענין שמחה זו היינו בשומו אל לבו כי יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב ואף שאמרו מוטב דלדייני׳ וליתי לעלמא דאתי ובעוה״ב יש כמה מדריגות ג״ע התחתון ג״ע העליון כו׳ עכ״ז יפה שעה אחת כו׳ מכל חיי העוה״ב דהיינו מכל המדריגות וזהו השמחה הגנוזה בעבודה (כמ״ש תחת אשר לא עבדת כו׳ ומרוב כל דהיינו שהשמחה יהי׳ ממה שהמצות יותר טובים מרוב כל דהיינו כל חיי העוה״ב) אבל העיקר הוא העבודה, אבל ביו״ט עיקר המצוה הוא השמחה מחמת השגות אלקות וז״ש מועדים לשמחה שאז עליות נש״י שיוכלו לבוא למדריגה שמחה דבינה עילאה, וז״ש בנהר יעברו ברגל שבשלש רגלים הוא זמן עליות נש״י שיוכלו לבוא למדריגה נהר דבינה עלמא דאתכסיא.

ועתה יש להבין ענין שמחתינו דסוכות. הנה כתיב ישמח ישראל בעושיו וכתיב ישמח ה׳ במעשיו ולהבין זה, דישמח ה׳ במעשיו קאי על לע״ל שישמח ה׳ במעשיו דהיינו ממעשה המצות ובירורי רפ״ח ניצוצים שהיו בכל ו׳ אלפי שני, כי הנה כתיב היום לעשותם כו׳ ולמחר לקבל שכרם, פי׳ היום לעשותם היינו לתקן כמ״ש אשר ברא אלקים לעשות לתקן דהיינו שיבורר ויתוקן כל ההסתרים והניצוצים הנמשכים משם אלקים ויתעלו הרפ״ח ניצוצים דק״נ שנפלו בשה״כ וזהו היום לעשותם שבו׳ אלפי שנין עיקר הבירור והתיקון ולמחר לקבל שכרם קאי על לע״ל שלאחר גמר הבירורים אז ישמח ה׳ במעשיו כמ״ש צחוק עשה לי אלקים דהנה עיקר העלם והסתר אור האלקי בעולמות בי״ע הוא ע״י ק״כ צירופים דשם אלקים כי שמש ומגן הוי׳ אלקים דשם אלקים מסתיר על שם הוי׳ הסוכ״ע אבל כשיבורר ויתוקן כל הצמצומים ויהי׳ גילוי הוי׳ בשם אלקים יהי׳ מזה צחוק וקאי על לע״ל כמ״ש כל השומע יצחק לי לשון עתיד שלע״ל יתגלה בחי׳ שמחה מלמעלה למטה, וענין השמחה הוא גילוי ההעלם עד״מ ממלך שבעת שמחתו אז יתגלה לעין כל מה שלא הי׳ כן בשאר הזמנים שהי׳ נעלם מעין כל ועד״ז הוא ישמח ה׳ במעשיו שלע״ל יתגלו בחי׳ נשמות חדשות שלא היו עדיין בכל הו׳ אלפים שנה ואף שנשמת אדה״ר הי׳ כלולה מכל הנשמות היינו הנשמות שנשתלשלו לתקן ולברר עץ הדעת כו׳ אבל לע״ל כתיב ישכיל עבדי וירום וגבה מאוד * למעלה מבחי׳ אדם דהיינו שיתגלו נש״י שלמעלה מהשתלשלות ונק׳ אורות חדשים וזהו צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם שיומשך להם בבחי׳ מקיף מבחי׳ נשמות הנ״ל והנה מתחלה צריך להיות ישמח ישראל בעושיו מלמטה למעלה ואח״כ נמשך להיות ישמח ה׳ במעשיו מלמעלה למטה, ומתחלה י״ל הפי׳ דישמח ישראל בעושיו הרי עושיו משמע לשון רבים ואיך שייך זה על הקב״ה, אך הענין הוא דכמו שבגוף יש שלשה שותפים אב ואם והקב״ה נותן בו נשמה כך יש בנשמה שלשה בחי׳ אלו דהנה כתיב כי אבי ואמי עזבוני וה׳ יאספני אבי ואמי היינו

וגבה מאד : **עד כאן נדפס באוה״ת שם.**

תורה שבכתב ותורה שבע"פ כמ"ש שמע בני מוסר אביך זו תורה שבכתב ואל תטוש תורת אמך זו תורה שבע"פ ונמשלו לאב ואם עד"מ מטיפת האב שכלול שם כל ציור הולד ובבואה לבטן אמו בא שם לידי גילוי והרחבות רמ"ח אברים ושס"ה גידין וכמו כן הוא בתושב"כ כלול כל ההלכות באותיות ורמזים ותגין ובתושבע"פ בא לידי גילוי בהרחבה כל ההלכות וע"כ תושב"כ שרשה בח"ע ותושבע"פ בבינה והנה ישראל מתקשראן באורייתא וע"כ יש בכל נשמה בחי' חכמה כח מ"ה דהיינו ביטול לאלקות מחמת התקשרותה בח"ע תושב"כ ויש בה ג"כ בחי' בינה והשגה באלקות כ"א לפום ש"ד מחמת התקשרותה בבינה תושבע"פ, אבל כאשר פגם בתו"מ ואז נעשה פגם בבחי' כח מה והשגה שבנפש, וזהו כי אבי ואמי עזבוני, אך ע"י תשובה מעומקא דלבא נמשך בהנשמה גילוי אור האלהי מבחי' נשמה לנשמה דכמו שיש נשמה לגוף כך יש נשמה לנשמה ואיך הוא זה ע"ד שבמקור כל הנשמות דהיינו בחכ"ע נאמר ג"כ כולם בחכמה עשית שאפי' ח"ע נחשבת כעשי' גשמיות לגבי אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' כלים וכמ"כ הוא למטה בנשמה שבגוף שיש לה נשמה לנשמה והוא בחי' יחידה שבנפש שאינה בגדר בחי' חו"ב שבנפש והרי היא לגבי החו"ב כמו הנשמה לגבי הגוף וזהו ענין התשובה שהיא מעומקא דלבא בבחי' יחידה שבנפש שלמעלה מחו"ב ועי"ז נתקן מה שפגם בתו"מ ששרשם בחו"ב, וזהו וה' יאספני שע"י שממשיכים גילוי אור האלקי משם הוי' שלמעלה מחו"ב נעשה התיקון גם בחו"ב וע"כ אומרים זה בעשי"ת וזהו שיש בנשמה ג"כ שלשה שותפים אב ואם זהו בחי' חו"ב והקב"ה נותן בו נשמה זהו בחי' יחידה נשמה לנשמה וע"י התשובה נתקנו כל הבחי' וזהו ישמח ישראל בעושיו לשון רבים והיינו ע"י התשובה ולע"ל ג"כ אין ישראל נגאלין אלא בתשובה דהיינו בחי' ישמח ישראל בעושיו וענין השמחה בתשובה הוא ע"ד שנתב"ל יפה שעה אחת בתשובה כו' וזהו השמחה מלמטה למעלה ע"י ההמשכה משורש הנשמות ואח"כ יהיו בחי' ישמח ה' במעשיו דהיינו השמחה מלמעלמ"ט כמש"ל שזהו גילוי ב"ת של מעלה מבחי' שורש הנשמה הנק' נשמה לנשמה כי גילוי הנשמות חדשות זהו ענין שלא היו כלל מקודם, ויובן זה במה שאמרו שאלו כנס"י שלא כהוגן ויהי' כגשם לנו שזהו ענין גילוי אלקות שנמשל לגשם שהוא ע"י ואד יעלה מן הארץ והיינו בחי' ישמח ישראל בעושיו שגילוי שמחה זו ע"י אתדל"ת דהיינו התשובה כנ"ל והשיבו להם כהוגן אהי' כטל לישראל דטל הוא שלא ע"י אתדל"ת וזהו בחי' ישמח ה' במעשיו שזהו גילוי דנשח"ד הנ"ל. והנה יש עוד פי' במ"ש ישמח ה' במעשיו דהיינו במעשיו ממש וקאי על אלף השמיני שאז יהי' גילוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' חיי נשמות החדשות שבאלף השביעי כי אז יחדש הקב"ה עולמו ויהי' עולם חדש וע"ז כי כאשר השמים החדשים כו' שיהי' עולם חדש והוא גילוי אלקי היותר עליון מכל הבחי' שבז' אלפי שנין וע"ז אמר ג"כ ישמח ה' במעשיו וב' הפירושים אמת. והנה ככל בחי' ומדריגות שמחה הנ"ל שיהי' לע"ל אנו ממשיכים מעין ודוגמא לבחי' אלו בכל שנה בחג הסוכות כי ע"י התשובה שבעי"ת נמשך בחי' ישמח ישראל בעושיו כנ"ל ואח"כ בחג הסוכות נמשך מלמעלמ"ט כעין ודוגמא דבחי' ישמח ה' במעשיו שלע"ל

בבחי׳ מקיפים דסוכה כמו שלע״ל אמרו צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם בבחי׳ מקיף וזהו שבעת ימי ההיקף דסוכה ובשמיני עצרת נמשך מעין ודוגמא לבחי׳ הגילוי שיהי׳ באלף השמיני וזהו שנק׳ חג הסוכות זמן שמחתינו ב׳ מיני שמחות כנ״ל. ומכל הנ״ל יובן מה שבשמיני עצרת נקלט הגילוי אלקות לכל השנה בכללות נש״י שלא יהיו בבחי׳ עקרה לא ילדה כו׳ דעיקר בחי׳ עקרה הוא ע״י חומריות הגוף ונה״ב המסתיר כו׳ וכנ״ל וע״כ ע״י המשכות כל בחי׳ ומדריגות שמחה הנ״ל אזי נקלט האור האלקי בשמע״צ באופן שיהי׳ מזה בחי׳ הולדה ולא בבחי׳ עקרה לא ילדה דהרי אנו רואים למטה ג״כ שכשיהי׳ לאדם איזה שמחה גדולה אזי ישלל מכל מיני תאוות חומריות הגוף. ובכל הנ״ל יובן ענין הבא לטהר מסייעין אותו דהיינו שבא לטהר את בחי׳ המל׳ שירדה בהשתלשלות המדריגות עד שנתלבשה בע׳ שרים והבא לטהר אותה מבחי׳ הצמצומים שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה דהיינו יחוד קוב״ה ושכינתי׳ מסייעין אותו קאי על המצות שהם רמ״ח אברים דמלכא ובהם ועל ידם נמשך אלקות למטה עד״מ אחד מאבריו של אדם כו׳ ובזה יובן ג״כ מ״ש וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך שהשמחה יהי׳ בך בעצמות אא״ס והיינו משום דישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ קודש לבחי׳ שמך וד״ל.

ועתה יש להבין ענין חנוכה מה שתיקנו אותו בנרות וגם מה שדומה לבחי׳ סוכות כנ״ל, דהנה בכל מדריגות שמחה הנ״ל שממשיכים בסוכות כעין זה תיקנו חז״ל שימשיכו ג״כ בשמונת ימי חנוכה דהיינו שבעה ימים נגד ז׳ ימי ההיקף שבסוכות ויום השמיני נגד שמיני עצרת ובחנוכה נמשך ג״כ איזה הארה מעין ודוגמא דבחי׳ ישמח ה׳ במעשיו שיהי׳ לע״ל באלף השביעי דהיינו נשמות חדשות כנ״ל ונמשך ג״כ ביום הח׳ מעין ודוגמא בחי׳ השמים החדשים כו׳ שיהי׳ באלף השמיני כנ״ל רק שענין הגילוי אלקות דחנוכה הוא ע״י נרות והלל ולא ע״י שמחה כמו בסוכות ולהבין זה, הנה כתיב אורה ושמחה כי ענין השמחה הוא בהתגלות כמ״ש ויין ישמח לבב אנוש שע״י היין נעשה השמחה בלב בגילוי ע״י דם שבלב, אבל ענין האורה הוא כמ״ש להצהיל פנים משמן שע״י אור השמן נעשה הארת פנים ועד״מ חכ׳ אדם תאיר פניו שע״י הברקת החכמה נעשה הארת פנים אבל כשבא השכל לידי גילוי השגה נעשה בחי׳ השמחה בלב, ויובן ע״ד החילוק בין שבת ליו״ט שביו״ט הוא ענין השמחה בהתגלות אבל בשבת אין ענין כלל לבחי׳ השמחה רק העונג וקראת לשבת עונג שהוא כמו בחי׳ הארת פנים שבחכ׳ שלמעלה מבחי׳ שמחה דבינה וזהו ענין החנוכה שתיקנו חז״ל המשכות אלקות בנרות כל הבחי׳ שנמשכו בסוכות ע״י השמחה, וזהו ערבים עלי דברי סופרים מיינה של תורה שענין הגילוי שבסוכות שהוא מן התורה נמשך בבחי׳ שמחה שביין אבל בחנוכה שהוא מד״ס נמשך זה הגילוי בבחי׳ אורה שלמעלה מבחי׳ שמחה וזהו ג״כ ענין ההלל שהילול הוא לשון אורה כמ״ש בהילו נרו על ראשי כו׳. ובכ״ז יובן מה שבחנוכה גומרין ההלל כמו בסוכות בכל ח׳ ימים אבל בפסח אין גומרין אותו רק ביום ראשון, והיינו משום שאז אין העליי׳ בתכלית בכל המדריגות כמו

בסוכות אבל בסוכות הוא מעין לע"ל שיוגמר כל הבירורים ויהי' העלי' בתכלית כל המדריגות ויובן זה עד"מ שהלבנה לפעמים יש בה פגימות ופעמים היא בשלימותה ולע"ל כתיב והי' אור הלבנה כאור החמה שלא יהי' בבחי' המל' שנק' לבנה שום פגימות כמו עתה שירדה בסתר המדריגות ויהי' כאור החמה ממש דהיינו שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה ויהי' עיקר בחי' יחוד קוב"ה ושכינתי' שבחי' קדוש אני הוי' לא שניתי יהי' בגילוי למטה בשכינתי' ככל הנ"ל ובסוכות ובחנוכה הוא מעין לע"ל כנ"ל ע"כ גומרין את ההלל בכל שמונה ימים שהוא כנגד שבעת ימי ההיקף שית אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב וכנגד אלף השמיני שיתגלה בחי' השמים החדשים כו' כנ"ל, ועד"ז הוא שמונת ימי המילואים, ופי' המילואים הוא כי הנה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא דהיינו עצמותו ית' אבל אין זה רק בהעלם בבחי' סוכ"ע וכתיב מלא כל הארץ כבודו ותרגומו זיו יקרי' דהיינו רק שם והארה בעלמא ממנו נמשך בבחי' גילוי והוא בחי' ממכ"ע, וזהו המילואים שיתחברו ב' בחי' מלא שיהי' את השמים ואת הארץ אני מלא עצמות אא"ס ב"ה בבחי' גילוי למטה כמו למעלה דהיינו יחוד קוב"ה ושכינתי'.

(לקיצור מד"ה המגביהי באוה"ת חנוכה כרך ה' דף תתקלא, א *)

[שו"ה ולכן — בבקתא] ויותר י"ל כמו שהקרבנות היו בבהמ"ק והקרבנות הם העלאת נפש הבהמה שא"א להיות העלאה כ"א במשכן או במקדש ששם שורים המקיפים עליונים כך עליות נה"ב בתפלה זהו ע"י קיום המצות שהם מקיפי' וכמ"ש בת"א סד"ה ויקהל משה בענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו.

[בסיום אות ג' אחר תיבת בישורון] (הנה מה שע"י התורה שנמשכה מל"ב נתיבות החכמה יהיה הגלוי למטה כמו למעלה י"ל כי בההמשכה שמבחי' בינה נאמר ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד אבל בההמשכה שמבחי' חכמה נאמר ומעין מבית ד' יצא והשקה כו' כמ"ש מזה ע"פ ששים המה, ועיין בד"ה מצה זו בענין מוחין דאבא ומוחין דאימא.

[דף תתקלב, א בסיום אות ד' אחר תיבת ע"א] ענין שהתורה נאחז ומתחבר במצוה דוקא שהיא הפתילה י"ל לפ"ז כי הפתילה שהיא כענין לבוש

---

*) מאמר זה נמצא בבוך 1056 לח, א עם הוספות בגוכי"ק על צד הגליון, ומועתקים בזה ההוספות.

מהמצוה הוא מל׳ כענין ועתה יגדל נא כח אד׳ וזהו ענין חכמות בחוץ חכמות היינו חכמה עילאה וחכמה תתאה שהן נמשכי׳ בחוץ לברר בי״ע היינו השמן כו׳ וזהו ענין ברוך כבוד ד׳ ממקומו כו׳ שהמל׳ נק׳ כבוד תתאה ומקומה ושרשה הוא כבוד עילאה חכמה עילאה.

[בסיום המאמר אחר תיבת חנוכה] גם י״ל השני נרות נר מצוה ונר הוי׳ נשמת אדם הן כמו ב׳ נרות דשבת שארז״ל א׳ כנגד זכור ב׳ כנגד שמור ושמור הוא העלאה מלמטלמ״ע א״כ זהו כמו נר ה׳ נשמת אדם, וזכור הוא המשכה מלמעלמ״ט זהו כמו נר מצוה ותורה אור. ועיין מענין זכור ושמור בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו ובהביאורים שם.

לענין המגביהי יש להעיר מענין אני כברוש רענן.

פ׳ ויגש

ויגש אליו יהודה.

מד״ר פ׳ וישב פ׳ פ״ד דף צ״ד ג׳ ע״פ ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע, א״ר יהודה בר אילעאי בשלשה מקומות דיבר יהודה בפני אחיו ועשו אותו מלך עליהם (שקבלו דבריו מיד) ויאמר יהודה אל אחיו, ויבא יהודה ואחיו, ויגש אליו יהודה. זה נכתב בבוך בראשית ב׳ דף שע״ג א׳ *.

ב) **מד״ר** ר״פ ויגש ר״פ צ״ג כי המלכים נועדו, זה יהודה ויוסף פי׳ המ״כ יהודה מלך באחיו ויוסף מלך במצרים, וע״פ האמת י״ל יהודה הוא מ׳ דאצי׳ מקור דבי״ע ויוסף הוא יסוד, וא״כ הוא בחי׳ ז״א שנק׳ מלכא וגבוה מבחי׳ מל׳, וכן פי׳ בזהר פ׳ ויגש דר״ו ע״ב ע״פ כי הנה המלכים נועדו דא יהודה ויוסף כו׳ תרין עלמין קדישין עלמא עילאה ועלמא תתאה, ופי׳ במק״מ שהם זו״ן אך באמת יחוד זו״ן נמשך מלמעלה מזו״ן דהיינו מכח״ב ועיין בענין שמיני עצרת וכמ״ש בזהר לקמן דף ר״ח ע״ב ע״פ ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו שזהו ענין ביום השמע״צ תהיה לכם.

ג) **מד״ר** נשא פי״ג ושפל רוח יתמוך כבוד שהשפיל עצמו לפני יוסף כו׳ יתמוך כבוד שהקריב ראשון הה״ד ויהי המקריב ביום הראשון למטה יהודה, ויש להעיר מענין ראשון הוא לכם לחדשי השנה, כי י״ב ר״ח הם בחי׳ י״ב שבטים, וארז״ל באחד בניסן ר״ה לחדשים, גם ביום הראשון גימ׳ כתר.

ויגש. חליפו׳ שמלו׳ לבושי׳ הנעשי׳ ממעשה המצות. משא״כ יוסף עצמו א״צ לזה רק ע״י תיקון נה״א בנה״ב. י״ל כמו בחי׳ וראית בשבי׳ אשת יפ״ת גבוה מתיקון הלבושי׳ וכמו מאדך גבוה מהמצות ע׳ בענין אסשא״מ. וכמו צאינה מהלבושי׳ לראות בעטרה וכו׳ ואפשר ע״ד ויהיו שניהם ערומי׳ כי הוא בבגדו וכו׳. וי״ל מקיפי׳ שורי׳ על הלבושי׳ אבל המקיפי׳ עצמן גבוהי׳ מלבושי׳. א״נ

ויגש אליו יהודה: בוך 1056 מב, א גוכתי״ק.

בבוך בראשית ב׳ דף שע״ג א׳: המוגה לבוך 1035, נדפס באוה״ת בראשית דף תתקפא, א.

ויגש, חליפו׳ שמלו׳: בוך 1135 מג, א גוכתי״ק.

שרש הפנימי׳ גבוה ממקיף כמו קהת גרשון א״נ ענין יוסף ע״ד שיש תורה שלמעלה שהוא בע״א כמ״ש בפ׳ שלח תקע״א. א״נ ע״ד דגי׳ שבים שטים וכו׳. ה׳ חליפו׳ י״ל לבושי׳ לנר״נ ח״י. וי״ל עוד כי הלבוש כענין משל שבו ועל ידו מושג הנמשל וכמ״ש בד״ה יפה שעה א׳ כו׳ ויוסף יכול להשיג שלא ע״י הלבוש כו׳.

ע׳ רמב״ן פ׳ ויגש דהרמב״ם ס״ל דכבוד ה׳ הוא כבוד נברא והוא ז״ל נחלק עליו שהוא ממש הש״י, וכן האמת רק שהוא בחי׳ הארה הנמשך להחיות הנבראי׳ אנא אמלוך, לפני כבוד ענוה כי מתחלה צ״ל צמצום כי במקום גדולתו וכו׳, השם הנכבד והנורא, בארים כבדו ישעי׳ כ״ד ט״ו הם הע״ס, לקדש ד׳ מכבד ישעי׳ נ״ח כי קדוש מקור הכבוד מכבד וכו׳, הבו לד׳ כבוד לחבר ממלא לסובב בהיכלו כולו אומר כבוד פנחס ר״נ, והא״ש מ״ד למען יזמרך כבוד בהורא תתאה וכו׳, כי על כל כבוד חופה המקיף מקור הכבוד, וזהו כבוד ד׳ ממקומו מקור הכבוד, ונגלה כבוד ה׳ ישעי׳ מ׳ ה׳, כבוד אלקי׳ הסתר דבר משלי כ״ה ב׳ ולכבודי בראתיו ישעי׳ מ״ג ויברכו שם כבודך נחמי׳ ט׳, כבוד מלכותך וכבוד מלכותו, א״כ המרגלי׳ רצו ממלכותו הנסתר אבל עיקר עלמא דאתגלייא שם הכבוד בפ״מ לכן מלך שמחל ע״כ אין כבודו מחול גלה כבוד מלכותך משיח מלך כבוד כתר אבל ח״ע חכם שמחל על כבודו מחול.

דמשה ל״א בשכמל״ו אכן הטעם ע״ד שאמר ברכת הזן ולא הארץ כי הי׳ בלתי אפשר עד שיכנס לארץ ומאד נתאוה כי אבא יסד ברתא, וטענתם אוכלת יושבי׳ עם חזק ממנו גבורי׳ לא סתרי וראי׳ הביאו שהי׳ נפילי׳ וכו׳ וגם עכשיו תשבע״פ הפשט וכו׳.

נשבע ד׳ בנפשו התפשטו׳ אורו הסכ״ע וממכ״ע, קרוב ד׳ לכל קוראיו כשהצעקה מנקודת הלב תהו דוקא באמת ע״י תורה, מלאכי׳ אף שאין להם תורה צועקי׳ קדוש באמת כי אין גופם מק״נ המחשיך התפעלותם מהתהוות׳ מאין, כמו חידוש גדול עד״מ שריפה או להפך שנצל מגמ״ד להריגה וכן ההתבוננו׳ מאין ליש (כולל ב׳ חידושי׳ הנ״ל היש בטל דמיון לחידוש דשריפה שנאבד כל אשר לו והב׳ התגלו׳ הבורא זהו כנצול ממות לחיי) כשיקרא באמת תורה חכמ׳ שבנפש רואה הנולד מאין ליש איך כל אשר חפץ עשה אותיו׳ המתלבשי׳ בשמי׳ וארץ זהו עשה אמנם עיקר המהוה הוא רצון ד׳ ומזה יתפעל נפשו ג״כ להיות לו רצון לה׳ וזהו אמת אך צ״ל כלי מתורה הנגלות כי ד׳ אש אוכלה משל ד״י יסוד האש רוחני מכולם ואינו נאחז אא״כ

ע׳ רמב״ן פ׳ ויגש : בוך 1114 פג, ב גוכתי״ק. ראה בארוכה בדרך מצותיך קעט, א.

יש כלי. והנה א״א להיות צעק לבם באמיתי׳ אא״כ ג״כ ביטול רצון ההפכי ג״כ בשעת התפלה דאל״כ הא כבר נתלבש רצון הנפש ברצונו׳ זרות ומטמטמי׳ לבו כאבן וזהו ענין וגללו האבן מע״פ הבאר ואז קרוב ד׳ כו׳ ולא יהי׳ עוד נפילה וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום, מיד כלב יחידתי, ויעקב גולל האבן לבדו מה שעושי׳ כל העדרי׳ כי רח״ר תתן אמת ליעקב, אך איך יהי׳ ההמשכה כל היום ע״י תורה וצדקה לבושי׳ פנימי׳ וחיצון.

(**והמשך** הפסוק נ״ל כי הנה כבוד זהו בחי׳ אור המתפשט ממנו להחיות העולמות מל׳ וזהו יחיד וחי העולמי׳ ע״י מלך, וזהו ירידה גדולה שיומשך מבחי׳ יחיד בחי׳ מלך, וצ״ל אתעדל״ת להיות בשכמל״ו, ע״י מס״נ באחד תחלה תתן אמת ליעקב, כמ״ש קרוב ד׳ לכל קוראיו כו׳ עד ולא ידום וזהו בחי׳ אמת שאין בו נפילה ולפי שיעקב גלל האבן לכן אמר בשכמל״ו שיהי׳ הגילוי למטה ג״כ, וזהו וימלא כבודי, כי במרגלי׳ וישאוהו במוט בשנים ע׳ ר״מ ר״פ שופטים ורמ״ז שם ובשל״ה פ׳ זו והכוונה שהפרידו בין יחו״ע ליחו״ת והיינו שלא הי׳ להם ביטול רצון ההפכי שזהו בחי׳ יחו״ת ביטול היש וטענו כי חזק הוא ממנו כי האבן גדולה ע״פ הבאר ולכן אפי׳ בעה״ב כו׳ כי הכבוד תתא׳ נתלבש בע׳ שרים כ״כ עד כי חזק כו׳ ע״כ לא רצו ליכנס לא״י לאהפכא חשוכא כו׳ רק להיות אוכלי המ״ן יחו״ע לבד, אבל ז״א כי סר צלם שהסט״א אין בה ממשות כי וכבודי לאחר לא אתן בהתלבשות ח״ו כמ״ש ר״מ פ׳ תצא רק צל ומקיף וכשסר צלם אין בהם ממשות כמ״ש בלק״א פכ״ט שאין בו שום ממשות כו׳ וכן בנשמה ומיד כלב יחידתי וזהו וימלא כבוד כל הארץ אתהפכא חשוכא וביטול רצון ולא להיות פוסח על שני הסעיפי׳ ח״ו, ופי׳ וימלא כבוד ל׳ מאנא מכבדותא תורה לבוש הפנימי עוטה אור כשלמה וצדקה לבוש החיצון וילבש צדקה).

נ״ל שזהו ירא בני ומלך ועם שוני׳ המפרידי׳ בין ה׳ לבחי׳ מלך כענין המרגלי׳ הנ״ל אל תתערב כי ענין רצונם בכבוד עילא׳ לבד נוט׳ כמו על השמים כבודו וכו׳, וביוכ״פ אומרי׳ בשכמל״ו בקול רם כי אז כמו שלעתיד וימלא כבוד גלוי אי׳ מקום כבודו מל׳ בכתר מלך הקדוש ואז אין חשש מיניקת החיצוני׳ וכענין קול כלה משא״כ עכשיו צלות׳ בחשאי וכן בשכמל״ו מירא׳ יניקת החיצוני׳ מבחי׳ מל׳ כי עכ״פ ומלכותו בכל בבחי׳ צל.

עלה נעלה סולמו׳ לרקיע כי התפלה סולם וכו׳ וראשו מגיע השמימ׳ בחי׳ מקיף חופה איה כו׳ ע׳ זהר שלח והרמ״ז ביאר הג׳ עלמין עולם א״ס ואצי׳ ובי״ע המרגלי׳ בחרו תומ״צ דאצי׳ אבל באמת ע״י בי״ע מעורר א״ס וזהו לרקיע וכו׳.

מלך אין כבודו מחול, אפ״ל כי מחילה הוא הרצון כמ״ש בענין עמך הסליח׳, אך רצון זה מחמת איזה טעם לפיכך חכם יכול למחול כי הרצון למעלה

מהחכ׳ אף שרצון זה מאיזה טעם, משא״כ מלך שרשו מבחי׳ כתר רעדכ״ר שלמעלה מהטעם ע״כ א״י למחול, גם כהן יכול למחול ע׳ מרדכי פ׳ ה׳ דגיטין.

ע׳ סידור ע״פ השמי׳ מספרי׳ כבוד דכבוד נק׳ עזקא עגולי׳ וצ״ע אם שייך לקשר זה לדרוש כבוד דגבי מרגלי׳ עם מ״ש במ״א בענין טובה הארץ מאד מאד ששם כל הדרוש מענין עגולי׳, כבוד עילא׳ זהר ח״ג רס״ד ב׳.

ד״ה ענין יוסף ואחיו. האלשיך פי׳ מה שציער יוסף את אחיו זהו לטובתם שיפטרו בזה על עון מכירתם שהי׳ עוונם גדול שעי״ז נאחזו הקליפות ביסוד העליון ע״ד ושפחה כי תירש גבירתה הנזכר בזהר פ׳ חיי דף קכ״ב ע״ב ובפ׳ אחרי דף ס״ט ע״א, וזהו משארז״ל ע״פ מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין, ולא אמרו כיוסף לאחיו, אלא מפני שאנו מבקשים מה שחטאנו לפניך מחוק ברחמיך הרבים אבל לא ע״י יסורים, אך עוי״ל מפני שכאן נאמר מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי, וזה היה רק בנימין והיינו כי מחילת עוונות ביוהכ״פ זהו ע״י אימא עילאה שבה דוקא התגלות עתיק.

ב) **והנה** ענין גביע הכסף גביע גימ׳ חמשה פעמים טוב*.

ג) **ולבאר** הדברים הנה יש להקדים פי׳ מ״ש כוס ישועות אשא תלים סי׳ קט״ז ובלק״ת בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש השני פ״ג פי׳ כמו הדבור שבו נמשכים ומתלבשים כוחות הנפש שכל ומדות כו׳ כך המל׳ היא הכלי שבה נמשך השפע מכל הע״ס, ישועות ה״ח חסד שבחסד חסד שבגבורה כו׳, לכן כוס גימט׳ אלקים, ועד״ז ענין גביע הכסף דיוסף, והנה פי׳ כוס ישועות אשא י״ל ע״ד ארוממך אלקי המלך ובזח״ב פ׳ וארא דכ״ח ע״ב פי׳ הרוממות היינו לחברה עם נהורא עילאה שהוא ז״א, וזהו ע״ד מ״ש בלק״ת סד״ה שובה ישראל עד דרוש השני ספ״ה להשיב בחי׳ עד היא בחי׳ התגלות כבוד מלכותו למקורה ושורשה הוא אור א״ס ב״ה ממש ואח״כ ובשם הוי׳ אקרא להמשיך אח״כ מלמעלה למטה (כי שם הוי׳ יש לפרש ג״כ השם של הוי׳, והיא המל׳, ויש פי׳ שהגביה הכוס למקור היין שהוא בינה וא״כ ובשם הוי׳ אקרא היינו ההמשכה בז״א).

בשולי העמוד בגוכי״ק: עטור ע״ד אחע״ב.

עם מ״ש במ״א בענין טובה הארץ מאד מאד: לקו״ת שלח לז, ג.

ד״ה ענין יוסף ואחיו: בוך 1056 מג, א גוכתי״ק. כנראה קיצור להנדפס באוה״ת בראשית כרך ב׳ דף שמ, ב. — שייך לפ׳ מקץ ונדפס כאן מסיבה טכנית.

טוב: בגוכתי״ק יש כאן מקום חלק לערך י׳ שורות.

ד) **אמנם** יוסף לא הי' צריך להגביה הגביע, כי בלאו הכי הוא גבוהה ונמשך בו שפע מהבינה הנק' גבעה עילאה, ואמר להשים גביע הכסף הנ"ל באמתחת בנימין, שבחי' בנימין הוא צדיק תחתון יאיר בו הכח מבחי' צדיק עליון עיין בת"א פ' תרומה בהביאור ע"פ מי יתנך מענין יוסף ובנימין והביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השני ובד"ה ושמתי כדכד, וזהו ענין וילקט יוסף את כל הכסף כו' ביתה פרעה.

ה) **והנה** תכלית ירידת יוסף למצרים שמיעט הגלות והעמידו מתא"ו שנה על רדו שנה, ע"ד קול דודי הנה זה בא מדלג, והנה יוסף בכור לאם בחי' רחל ובחטא העגל ניטלה העבודה מהבכורות וניתנה לכהנים, מפני שחזרה הזוהמא ולע"ל יחזור העבודה לבכורות, כוס ישועות י"ל ב' ישועות האחד כפשוטו ישועות ישראל הב' כמ"ש במד"ר פ' משפטים פ"ל קרוב לס"פ ד"א כי קרובה ישועתי לבא כי קרובה ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי כו' עד הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע ומושיע אין כתיב כאן אלא ונושע. עוד יש להעיר לענין הנז' מעל"ד מענין פי' וינוחו בו ישראל מקדשי שמך הנזכר בד"ה אוסרי לגפן כו' שממשיכים מבחי' אתה קדוש ושמך קדוש והיינו ע"י המצות, ואפ"ל שזהו ענין הגביע והכוס כי גביע ע"ד עד תאות גבעות עולם.

ואני נתתי כו׳, ששם עלה, ויוסף הורד, ובעלו כתי׳ להודות לשם, כי אני ראשון כו׳ ומבלעדי כו׳ קדוש והתהוות העולמו׳ מבחי׳ שמו, שכל מדותיו ית׳ הם רק בחינת שמותיו ית׳ שהשם אין נצרך רק לזולתו כו׳ וע״י קריאת שם פונה כו׳ וכן ע״י קריאת שם חסדן כו׳ אבל עצמותו ית׳ למעלה מגדר השפעה המתנשא מימות עולם ישת חשך כו׳ כי עמק מק״ח עמך בחי׳ שם וזהו ענין הודו כו׳ קראו בשמו כו׳ וכל הברכות עד״ז בא״י, וזהו ששם עלו כו׳ להודות לשם ע״ד הנ״ל הודו כו׳ בשמו, ותחלה שבטי י״ה ואח״כ כללות שם הוי׳ כמ״ש הללוי׳ ואח״כ הללו את שם כו׳ (וז״ש ששה משמותם כו׳ ששרשם מי״ב גבולי אלכסון ע״כ יש בהם כח להודות לשם כו׳) והנה מה שגורמי׳ עי״ז אתעדל״ע זהו ויוסף הורד, ההמשכה מעצמותו ית׳ להיות סוכ״ע וממכ״ע נק׳ יוסף, לשון תוספת וריבוי כענין באורך נראה שלמעלה מבחי׳ כי עמך כו׳, מצרימה היינו כל העולמות, ל׳ מיצר וגבול, ואף עולמו׳ עליוני׳ שהם א״ס האיל שהם מקור להתהוות בע״ג נק׳ מצרימ׳ שעושה המיצר וגבול כמו שעד״ז נק׳ אדם דאצי׳ אדם דעשיה, וזהו לשון הורד שזהו אצלו ית׳ השפלה כמ״ש המשפילי כו׳ בשמים סוכ״ע ובארץ ממכ״ע וזהו את השמים כו׳ ר״ת א״ה ו״ה גימ׳ טוב שבע עשרה שנה דיוסף כו׳, וזהו שויוסף הורד ע״י ששם עלו כו׳ (וזהו ובהעלות אהרן כו׳ ועי״ז אח״כ ובהטיבו כו׳ בחי׳ טוב הנ״ל כשמן הטוב כו׳ דכתי׳ ביה ג״כ היורד על הזקן בחי׳ שערו׳ מצרימה כי שמן משחת קדש ושיהי׳ נמשך בבחי׳ שערו׳ קדוש בוי״ז זהו היורד כו׳ וזהו ענין תפלה העלאה ועי״ז אח״כ בעסק התורה המשכה וז״ש אי לאו האי יומא דקגרים כמה יוסף איכא כו׳ מכלל דהאי יומא מ״ת שייך לבחי׳ יוסף לפי שבמ״ת וירד הוי׳ כענין ויוסף הורד ולכן נק׳ רב יוסף סיני).

בצד העמוד בגוכי״ק: **יוסף דוקא הגורם שילבישו או״א כו׳ כי לחבר א״א לאו״א סובב לממלא זהו ע״י בחי׳ שלמעלה משניהם והיינו עתיק שלמעלה מסובב וכמו אבנט וזהו ב״ש כו׳ ואח״כ ברוך הוא, א״כ יוסף יסוד דא״ק שלמעלה גם מעתיק א״א המחבר כי הנה כתר ממוצע ויש בו ב׳ בחי׳ א״כ ע״י ב׳ בחי׳ אלו דוקא מאיר בנאצלי׳. והמחבר צ״ל גבוה משניהם וזהו יוסף. והיינו באורך דוקא נראה אנחנו אור כו׳ משא״כ מבחי׳ כי עמך מאיר בחי׳ אצי׳ עורף ושיאיר בפנימי׳ צ״ל מקור מיסוד כו׳ ועמ״ש בענין יריעו׳ שלמה . . * דע״י**

בשולי העמוד בגוכי״ק בין המחקים: **יש מפזר ונוסף משלי י״א כ״ד, והוספתי תלים ע״א י״ד. וכ״ז ע״ד לע״ל ולא תוסיף ותוסף כו׳ את הבל, ב׳ גער חית ק׳.**

ואני נתתי: בוך 1153 קכב, ב גוכתי״ק.

*) קרוע בגוכי״ק.

וזהו ואני כו׳ (שכם פי׳ אחוריים כתף) חיצונית העולמות, פנימי׳ וחיצוניות, כמו גוף ונשמה, וחיצוני׳ העולמות נק׳ שכם, כי לישראל כתי׳ יאר פניו אליך אבל לשרים של עובדי כוכבי׳ נמשך החיות כמאן דשדי בתר כתפין, והתכלית לעשות מבחי׳ שכם להיות אחד פנימית כמ״ש אז אהפוך כו׳ ולעבדו שכ״א, והם שם ויפת שיתהפכו לבחי׳ אחד, שלישית כלה, ויקחו שם ויפת את השמלה על שכם שניהם כו׳, וכ״ז ניתן ליוסף שויוסף הורד כו׳ ועי״ז מהפך משכם לאחד ולכן על כתפות האפוד ב׳ אבני שוהם כו׳, ושמלה י״ל תורה כמ״ש יפת אלקי׳ כו׳ וישכון באהלי שם.

אשר לקחתי כו׳ רוממות כו׳ וחרב כו׳ לחתוך כו׳ שלא יומשך להם השפע מבחי׳ דישי׳ כו׳ שיונקי׳ ע״י קנה ושט ג׳ שרי פרעה העורף, וחרב זה נמשך מרוממות כו׳ שבגרונם ג׳ שרי׳ דקדושה, שר המשקים קנה הממשיך ליחות ומים מהמות ללב בקרבן קדוש.

(לביאור ד״ה ואני נתתי לך שכם באוה״ת בראשית כרך ב׳ דף תל, א *)

[בתחילתו] בוך הנ״ל * ד״ה כל המשמח את החתן דט״ו ע״א ביאור הדברים * ע״פ ואני נתתי לך שכם אחד. שם עמוד ב׳ שטה וזהו, סע״א. קיצור בדף ט״ו ע״א שטה א, דף י״ז ע״א, שטה עליהם, דהארה ועיין בת״א פ׳ נח בד״ה הן עם אחד בענין אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, ובלק״ת פ׳ כי תצא בהביאור ע״פ ולא אבה פ״ב עכ״ה] ולכך. דף י״ח ע״א, שטה מענין, השבטים דהיינו שהוא ממשיך שלא יהיה יניקת החיצונים מאחוריים דא״א כמ״ש בכהאריז״ל בענין עבדים היינו לפרעה במצרים, פרעה אותיות הערף שאוחז

---

*) מאמר זה נמצא בגוכי״ק הצ״צ בבוך 1096 (בוך מאמרי חורף תרי״ט) ט, א. ושם נמצא כמה קטעים שלא נדפסו — ומועתקים בזה. בתחילת הבוך שם נמצא מפתח בגוכי״ק הצ״צ מהמאמרים שבבוך זה (ושנאמרו בשנת תרי״ט ?), ועל מאמר זה רשום: וארא ראה נתתיך אלקים לפרעה וגם בו ענין ואני נתתי לך שכם אחד.

בוך הנ״ל: בהמאמר שלפני״ז מציין בענין הבאים ישרש „בבוך הגהות לד״ה כל המשמח את החתן״. בוך זה מסומן בספריית כ״ק אדמו״ר שליט״א במס׳ 1178 — אבל חסר תחילת הבוך ודף זה חסר שם.

ביאור הדברים: ראה אוה״ת בראשית כרך ב׳ תכו, ב.

שטה עליהם, דהארה: אוה״ת תכח, א שו״ה: ובחי׳ מל׳.

שטה מענין, השבטים: שם תכח, ב שו״ה: אחיו השבטים.

בעורף דא"א, כמ"ש בסידור בד"ה עבדים היינו לפרעה, ויוסף שממשיך מיסוד דא"ק שיומשך השפע מבחי' פנים דא"א ולא דרך אחוריים לבד וזהו שכם אחד על אחיך, שכם היינו אחוריים שיהי' אחד שיומשך השפע בפנימית כו' (הג"ה ועמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה כה תברכו, בעמוד ב' שטה א'. שטה מקו, האור עכ"ה).

וביאור הענין יש להקדים . . . [נדפס באוה"ת שם — עד גמירא].

[שם דף תל, א שו"ה אברהם — בחי' עיבור] ובד"ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפני.

[שם דף תלא, ב שו"ה דתרין — בבוך . . . ועי' בסידור. בגוכי"ק הצ"צ הלשון הוא] בבוך ד"ה כל המשמח את החתן דף י"ט ע"ב בשטה והיינו. דף ד' ע"א, שטה הניא כו' והנה במה לקח, בכ"י נייר מו"ח ז"ל פערטיל, בעמוד יוסף, בשטה, וכמ"ש במ"א, שטה שהוא משל, כנ"ל וע' בסידור . . .

[בסיום המאמר אחר תיבת: הטפה] וזהו ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקים לפרעה, דצ"ל מהו אלקים לפרעה והרי ארז"ל במד"ר פ' הברכה ע"פ וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים, אם האלקים למה איש, ואם איש למה האלקים, א"ר אבין מחציו ולמטה איש, ומחציו למעלה האלקים, ואפ"ל כי משה זכה לבינה, והנה בין בינה לז"א יש פרסא מפסקת כנודע מענין הפסוק מבטן מי יצא הקרח, שמתפארת דאימא נמשך בחי' קרח והוא פרסא המפסקת בין בינה לז"א והוא בחי' כתר דז"א כמבואר בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר, ובלק"ת בסופו ממש בהביאור ע"פ השמים כסאי שבסוף שה"ש ושם פ"ג, והנה משה הי' נבואתו מז"א וגם מבינה דהיינו ענין מ"ט שע"ב נמסרו למשה כו', וז"א נק' איש בסוד ה' איש מלחמה, והבינה נק' אלקים, בסוד אלקים חיים, והיא חיי המלך ז"א, ולכן משה ג"כ מחציו ולמטה איש שמקבל מבחי' ז"א ומחציו ולמעלה מקבל מהבינה הנק' האלקים, אלא הענין כי הנה במד"ר פ' וארא פ"ח בענין ראה נתתיך אלקים לפרעה הביאו ע"ז פסוק כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כי פרעה הגביה א"ע לינק מבחי' גבוה מבחי' דכחשכה כאורה, וזהו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וארז"ל חנם בלא מצות, ע"ד שנתבאר בד"ה ויאבק איש עמו בענין אם תגביה כנשר, ועד"ז אמר המן יעשו עץ גבוה חמשים אמה, ואפ"ל ע"ד בריח התיכון בקדושה כן לעומת זה ליתן נחש בריח, ופרעה יניקתו מעורף דא"א וע"ז נאמר למשה ראה נתתיך אלקים לפרעה, פי' שמשה יאיר בו בחי' הגבוה יותר מעורף דא"א, דהיינו פנימית א"א והוא מוחא סתימאה דא"א שבו מלובש גבורה דעתיק יומין שורש קו המדה, ועל כן נק' אלקים שם הגבורה היינו גבורה דעתיק, וכענין אתה גבור לעולם אד' שהוא שם אגל"א היוצא מפסוקי יהודה אתה, גור אריה יהודה כו' שהגבורה להיות בקדושה ע"ד איזהו גבור כו' ארך אפים כו' ומ"מ

להיות ידך בעורף אויביך עמ״ש מזה בבוך תרט״ז דף ו׳ ע״א ע״פ יהודה אתה, כך מבחי׳ שם אלקים דראה נתתי אלקים לפרעה נמשך הגבורה ע״ד ידך בעורף אויביך ופרעה אותיות העורף, ויובן עוד ע״ד שנתבאר בת״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה בענין ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט, וזהו ענין טלא דבדולחא, שאבן הבדולח הוא לבן וגוונא סומקא אתחזי בי׳ ועד״ז פי׳ הרמ״ז פ׳ בראשית בדף ד׳ סע״ב בענין עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו דבחי׳ אלקים זה הוא גבורה דעתיק שבמו״ס כו׳ ועכ״פ העיקר לעשות משפט בפרעה שלא יינק ביותר מבחי׳ אחוריים דאריך הוא ע״י ש׳ אלקים ועד״ז נתבאר בסידור ע״פ שבחי ירושלים את הוי׳ הללי אלקיך ציון שבבחי׳ ציון שהוא פנימית ירושלים צ״ל הללי אלקיך הוא החותם מה״ג שנמשך בה כו׳ שלא יינקו מבחי׳ ציון שמאיר בו קדה״ק דקמיה כחשכה כאורה כו׳ וכענין החותם ביוהכ״פ בנעילה שאז עליית המל׳ בכתר צ״ל חותם מהאי טעמא ועיין מזה בסידור בדרושי החתונה בהביאור על ב׳ הברכות יוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו ע״ש גבי יבחר לנו את נחלתינו כו׳, ועמ״ש בלק״ת בד״ה שוש אשיש בענין ותגל נפשי באלקי, וזהו אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו וע׳ בילקוט בתלים סי׳ מ״ב ע״פ מתי אבא ואראה פני אלקים, וענין ואהרן אחיך יהי׳ נביאך כי משה ואהרן חו״ב תרין ריעין כו׳ והארת החכמה הוא ע״י הבינה כי חכמה כ״ח מה ע״כ משה כבד פה לגבי אורייתא דבע״פ וכו׳, וע״י הבינה מאיר כו׳, קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה הם ש״י כו׳ ועד״ז מבואר במד״ר פ׳ בראשית ספ״ב והארץ היתה תהו ובהו אלו מעשיהן של רשעים ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים אבל עדיין איני יודע באיזה מהן חפץ כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים עכ״ל ופי׳ במדר״א שם איך קס״ד שחפץ במעשיהן של רשעים, היינו משום שהקדים פסוק והארץ היתה תהו ובהו כו׳, ור״ל שמצד עצמות אור א״ס הוא כחשכה כאורה, וזה שיחפוץ דוקא במעשיהן של צדיקים נמשך ע״י הארת אור א״ס בחו״ב, וא״כ זה שישפיל עצמו בחו״ב זהו ע״י צמצום והיינו ע״י ב׳ מזלות ונוצר ונקה, ולמעלה יותר זהו מגבורה דע״י המאיר במו״ס, משא״כ מצד חסד דעתיק הוא בבחי׳ איני יודע באיזה מהן חפץ מטעם הנ״ל וזהו כיון דכתיב וירא אלקים כי טוב הוי אומר שחפץ במעשיהן של צדיקים, אלקים דוקא שהוא מה שמצמצם עצמו להאיר בחכמה כמ״ש בלק״ת פ׳ תצא בהביאור ע״פ ולא אבה בענין פי׳ בראשית שהוא חכמה ברא אלקים כו׳ יעו״ש, ולכן נאמר במשה ראה נתתי אלקים לפרעה כו׳ וכ״ז נמשך מבחי׳ יוסף, והענין כי המשכה זו שיומשך מהכתר דשם כחשכה כאורה להיות נמשך בחו״ב שיניח כביכול את עצמותו ויצמצם להיות לו רצון כך וכך דוקא ע״פ החו״ב זהו נמשך ביסוד דא״א שמטבע הטוב להטיב לירד ולהשפיל עצמו להחיות רוח שפלים, וטוב הוא בחי׳ יסוד כמ״ש אמרו צדיק כי טוב, וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך, עיין בת״א בד״ה אשירה כי גאה גאה הנ״ל, ועיין בהרד״א כי ההודאה שייך לבחי׳ הטוב כמ״ש הודו לד׳ כי טוב כל״ח, וענין כי לא כלו רחמיך כי לא תמו חסדיך זהו כמ״ש חסדי ד׳ כי לא תמנו כי לא

כלו רחמיו באיכה סי׳ ג׳ כ״ב וע׳ מזה במד״ר במקומו עו ב ובזח״א ויחי דרמ״א ב׳ וא׳ באג״ה סי׳ יו״ד, וענין כי מעולם קוינו לך היינו להמשיך בחי׳ טוב ה׳ לקויו שזהו למעלה מבחי׳ טוב ד׳ לכל כמ״ש בגמ׳ ספ״ד דסנהדרין דל״ט ע״ב אך צ״ל העלאת מ״ן לעורר בחי׳ טוב כמ״ש טוב ד׳ לקויו וזהו ע״י עסק התורה כי לקח טוב נתתי לכם כמארז״ל יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים, וע״ד כי טוב הוא שנולד מהול לכן ע״י שמירת הברית נק׳ טוב וגם לטובים ולישרים בלבותם וזהו ע״י התפלה ובמד״ר פ׳ קרח אמרו ע״פ קח טוב דקאי על התפלה כו׳ ע״ש הטעם. ועוי״ל בענין הטוב כי לא כלו רחמיך ע״ד שנתבאר בת״א ס״פ לך לך בד״ה בעצם היום הזה נמול אברהם בענין גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות דפי׳ גדולה מילה קאי על ענין מ״ש לע״ל ומל ה׳ אלקיך את לבבך ועיין מזה באג״ה בד״ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה, וענין המשכה זו הוא מיסוד דא״א וכמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך הוי׳, וע״ז נכרתו י״ג בריתות היינו י״ג מדה״ר, שהן ע״ס דאצילות וג׳ עולמות בבי״ע כמ״ש בפרדס שער הראשון בסופו בשם ברייתא דר׳ שמעון הצדיק והיינו כי כדי שיומשך מיסוד דא״א למטה בעשיה צ״ל ע״י י״ג בחי׳ הנ״ל וזהו וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך הוי׳, מרחמך הם י״ג מדה״ר הנ״ל, והתורה שהיא מאצילות כדי שתומשך בעשיי׳ נכרתו עלי׳ ג׳ בריתות נגד ג׳ עולמות בי״ע, וזהו הטוב יסוד דא״א כי לא כלו רחמיך הן י״ג מדה״ר שנכרתו על המילה שהיא בחי׳ טוב כמארז״ל ע״פ ותרא אותו כי טוב הוא שנולד מהול, ועמש״ל בענין ויוסף יסוד דא״א הורד מצרימה המזלות ונוצר ונקה כו׳, והמרחם כי לא תמו חסדיך, י״ל כי יש חסד שגבוה מי״ג מדה״ר כנודע מענין הנותן שלג כצמר שלג לבושי׳ כתלג חיוור זהו י״ג מדה״ר ששרשם מגבורה דע״י שבמו״ס ונק׳ מצרימה מן המצר מקום צר צמיחת הדיקנא ונק׳ אלקים, עין לא ראתה אלקים זולתך, אבל צמר וזהו ושער רישי׳ כעמר נקא ששם מאיר חסד דע״י, ש׳ הוי׳ ופי׳ הנותן שלג כצמר היינו שגם בי״ג ת״ד יאיר כמו בבחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקא שערי דרישא רכיכי׳ אינון כו׳ ולא קשיטין כמו שערי דדיקנא וזהו והמרחם כי לא תמו חסדיך, שגם בי״ג מדה״ר יאיר בחי׳ החסד והוא וחסדי מאתך לא ימוש, והיינו כי הרחמי׳ אין שייך אלא במקום שיש חוסר או עוני או חולי אבל החסד שייך אף במקום שאין שום חוסר, דגמ״ח שייך אפילו לעשירים, ולע״ל נאמר וברחמים גדולים אקבצך שהוא בחי׳ רחמים ששייך אפילו במקום שאין צער כמ״ש מזה בד״ה כי ההרים ימושו הנ״ל וזהו ע״י והמרחם בבחי׳ כי לא תמו חסדיך, עוי״ל ע״ד חסד אתגלי בפומא דאמה, ע׳ מזה בת״א ר״פ לך ובהגהות לשם, להיות גלוי ההשפעה בבחי׳ התקשרות, ולכן אחר שאמר הטוב שהוא יסוד שמזה נמשך כי לא כלו רחמיך, אמר עוד כי לא תמו חסדיך התגלות החסדים ביסוד כו׳, וזהו ענין וחסדי

בשולי העמוד בגוכי״ק: **דירה בתחתונים ע״י צדיק דוקא ע׳ ד״ה זכר רב טובך יביעו.**

מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט, ואפ"ל ג"כ חסדי זה הוא ענין ואיש כי יקח אחותו דא כנס"י חסד הוא, גם י"ל עפמ"ש הרמ"ז פ' אמור צ"ד שיש ב' בחי' בי"ג מדה"ר הא' השערות עצמן ומשם שורש אימא הב' בחי' הפנימי' שבתוך חלל השערה והוא כענין כשמן הטוב כו' יורד על הזקן ומשם מציאות אבא, וזהו ענין ב' בחי' רחמים תחלה אמר הטוב שמזה נמשך כי לא כלו רחמיך הם חיצוניות י"ג מדה"ר שהם השערות עצמן הב' והמרחם היינו פנימית הי"ג ת"ד שזהו ענין כי לא תמו חסדיך בחי' אבא הוא מקור החסד ומלביש ג"כ חסד דא"א ועיין זח"ב תרומה קסח"ב טוב איהו כד כליל כולא בגויה ולא אתפשט לנחתא לתתא חסד כד נחתא לתתא ועביד חסד עם כל בריין כו' וזהו הודו לה' כי טוב ואח"כ כל"ח כד נחתא לתתא, לכן מתחיל הטוב ומסיים חסדיך, עוי"ל כי בי"ג מדה"ר עצמן יש מדות חסד ורב חסד, ונוצר חסד, ועז"נ וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט, ואפ"ל ג"כ חסד זה הוא ענין ואיש מענין וחסדי מאתך בחי' וימינו תחבקני, ואולי זהו ענין קץ הימין והוא גילוי מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא, ואפ"ל עוד כי הנה לעיל פי' די"ג מדה"ר הן ע"ס וג' עולמות בי"ע אכן יש פי' שהן ע"ס וג' בחי' אור שלמעלה מהאצילות ג' בחי' אור גימ' כתר, וי"ל ששניהן אמת והן חיצוניות י"ג מדה"ר ופנימיות י"ג מדה"ר כנ"ל בשם הרמ"ז, וז"ש כאן ב"פ רחמים כי לא כלו רחמיך, והמרחם, והם נמשכי' משני בחי' טוב, טוב ד' לכל שמזה נמשך ורחמיו על כל מעשיו, ע' מזה בגמרא פ"ק דברכות דף ובחי' טוב ד' לקויו ולא לכל זהו פנימי' י"ג מדה"ר ששרשן מאד נעלה מהג' שרשים שלפני ע"ס דאצילות, וזהו נמשך ע"י ונשב בגי מול בית פעור בגי זהו הכנעה ושפלות, וזהו נמשך מבחי' כי לא תמו חסדיך ונוצר חסד לאלפים לאהבי, דאיתא בהרמ"ז פ' בא דף מ' ד"ה זמין איהו למחדי שבמזל ונוצר חסד יש פנימיות וחיצוניות ובפנימיותו מאיר פנימית עתיק כו' ואפ"ל אשר ב' בחי' י"ג מדה"ר הנ"ל הן חיי גופא וחיי נשמתא כנז' בסידור בהביאור ע"פ אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים.

אוסרי * לגפן עירה, מקרא זה נאמר לימוה"מ, ואז עיקר היום לעשותם וכמו שהיה עיקר עבודת האדם בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע, ולשמרה זו מל"ת, אלא שאח"כ ויגרש את האדם, ואח"כ נכנסו אבותינו לארץ ג"כ בשביל קיום מעשה המצות, והנה אנו אומרים ושם נעשה לפניך

*) חלק ממאמר זה נדפס באוה"ת ויחי כרך ו' דף תתשלה, ב. ובראשו רשום שם: פ' ויחי בשנת תרכ"א. וראה במ"מ הכת"י שם. ונעתק כאן המאמר בשלימותו מגוכי"ק הצ"צ — בוך 1056 מז, א. נמצא גם בבוך 1120.

קיצור בתו"א מו, א.

את קרבנות חובותינו כמצות רצונך, וצ״ל דלכאורה התפלה שהיא במקום קרבנות היא במעלה עליונה יותר מהקרבנות וכן מבואר בגמרא פ״ה דברכות ואמר ר׳ אלעזר גדולה תפלה מן הקרבנות שהתפלה היא נשיאת נפש האדם בספור שבחיו ברוך שאמר והיה העולם וכל הללויה עד שמגיע לואהבת בכל נפשך, גפן ממצרים תסיע, מן הרגליות שהם ענבים הסמוכים לקרקע יוצא יין משובח יותר, בחי׳ ונפשי כעפר לכל תהי׳, וגם דריכה בגת להיות לב נשבר ונדכה, עי״ז יוצא היין הוא בחי׳ האהבה המסותרת כי נכנס יין יצא סוד, והנה היין מתחלק לכמה מינים יש מתפעל להיות שמחת ד׳ בלבו, והוא בחי׳ יין לבן חמר חיוורין עתיק, ויש מתפעל להיות לו מרירות הלב מפני היותו ממארי דחושבנא, והוא בחי׳ יין אדום ויין המשכר.

והנה אנו אומרים בשבת וינוחו בו ישראל מקדשי שמך ולכאורה אינו מובן איך יהי׳ תולה קדושת שמו ית׳ בישראל, אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום פי׳ וקדושים שמשיגים התהוותם וחיותם מבחי׳ קדוש ומובדל, בכל יום כמאמר המחדש בטובו בכל יום, כי עליו ית׳ נאמר אדון הנפלאות, עושה פלא כי ענין הפלא הוא פליאת ההתהוות יש מאין, וראשית ההתהוות הוא בחכמה כמ״ש והחכמה מאין תמצא, והחכמה נחשבת אצלו יתברך כעשייה גשמיות, וכל ההתהוות מבחי׳ ושמך קדוש כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ ושמים, כי ביה הוי׳ צור עולמים ביוד נברא העוה״ב עלמין סתימין, (ע׳ זח״א פ׳ ויצא דקנ״ח ב׳ בפי׳ מן העולם ועד העולם משם מובן דעלמא עילאה הוא גבוה מג״ע העליון ועד״ז פי׳ כאן ענין עלמין סתימין), בה׳ נברא העוה״ז ואפילו ג״ע העליון, אבל א״ס ב״ה עצמו קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי, אבל ישראל הם מקדשי שמך כי הנה באתעדל״ת תלוי אתעדל״ע להיות התלבשות אוא״ס ב״ה בחכמה וחסד, והיינו אק״ב ממש שע״י הנחת תפילין שנמשך קדושה העליונה בחי׳ אתה קדוש אדון הנפלאות להיות שורה ומתלבש בתוך עלמין, כי המצות הם רצון העליון שהוא הגבה מאד נעלה מבחי׳ חכמה ועיין בד״ה ובבואה לפני המלך ולכן הם מקדישים ומרוממים את שמך שבהם ועל ידם נתעלה בחי׳ שמו בקדושת אור א״ס ב״ה עצמו. ועיין בסידור בד״ה קדוש אתה ונורא.

והנה מן המצות נעשה לבושים לנפש, לפי שע״י המצות ממשיך אור מקיף מבחי׳ סוכ״ע, אך המשכת קדושה העליונה זו הוא ע״י שמחה של מצוה, והשמחה היא מחמת שהמצות הם בחי׳ אור א״ס ב״ה עצמו, והוא בחי׳ חמר חיווריין עתיק, אך צריך מתחלה לעורר בנפשו בחי׳ יין אדום ויין המשכר כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון.

אך כדי להוציא בחי׳ יין הנ״ל צ״ל בבחי׳ ונפשי כעפר לכל תהי׳ וזהו מן הרגליות וגם ע״י דריכה בגת בחי׳ לב נשבר ונדכה, והנה כנגד ב׳ בחי׳ יין הנ״ל כך נמשך הכבוס לשני בחי׳ לבושים הא׳ כבס ביין חמר חיווריין לבושו

לבושי הגוף שהם המדות אהוי"ר, הב' ובדם ענבים סותה מלשון מסוה לבושי הראש, ואפשר להעיר לענין לבושי הראש מענין וכובע ישועה בראשו גם מענין שמונה בגדים של כה"ג שהי' בהם מצנפת וציץ כו'.

והנה כל עבודתינו בקיום המצות בזמן הזה להמשיך לנפש, אבל בימוה"מ בקיום המצות יתעלו ג"כ כבשים ופרים (ואפ"ל ע"ד מעין זה הי' בתיבת נח ענין ואריה כבקר יאכל תבן, וענין וגר זאב עם כבש, וכתי' ע"ז כי מלאה הארץ דעה את ה' ישעי' סי' י"א ט' א"כ יתעלו הבע"ח ג"כ, וכן מענין חמורו של ר"פ ב"י) והיינו ע"י שאז יקויים ונגלה כבוד ה' כו' הנשמות יהיו במעלה עליונה כו' וכמו שהי' מעלת אדם בתחלת בריאת העולם כו', וז"ש ע"ז הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, ופי' בספר הגלגולים פי"ט מאד אותיות אדם כמו אדה"ר קודם החטא שהיה לו נשמה לנשמה דאצילות, ועיין בזח"ג פ' בהעלותך דף קנ"ב ע"א דלמעלה בחי' נשמתא הוא תפארת דאצילות ונשמתא לנשמתא הוא בחי' עתיקא קדישא יעו"ש, וכן יש בתורה בחי' לבוש וגוף ונשמה, ובחי' נשמה לנשמה כו' והתפלה היא כנגד הקרבנות, אבל אינה בבחי' קרבנות ממש, ועיין עוד מענין הנה ישכיל עבדי בזהר פ' וישב קפ"א א"ב קפ"ב א', ובפ' בהעלותך קנ"ג ב' פ' פנחס דף רמ"ו ב' פ' וילך ר"פ ע"א, של"ה שס"ט א' ועיין עוד מענין הנה ישכיל עבדי באג"ה סי' ל"ז בד"ה וצדקה כנחל איתן.

והנה על בחי' גפן ויין הנ"ל נאמר אוסרי לגפן עירה, היינו כשיושלם בחי' אדם אז יהיו כלל ישראל בבחי' גפן ויין המשמח בשמחה של מצוה (אפ"ל שיהיו בבחי' גפן ויין דבינה ובזח"ג פ' בלק דף קפ"ט ע"א בפי' הרמ"ז שם דהגפן והיין שרשו ממו"ס וכו' וצ"ל משום דמו"ס נק' כחמר טב דשקיט ושכיך על דורדייה, ואע"פ שגירסתו בזהר וכולהו נפקי מגו יין עתיקא אינו מכוונת כי הגירסא וכולהו נפקי מגו עתיקא מ"מ הענין נכון) וגם יהי' אוסרי אוסר ומקשר יוד לבחי' גפן (י"ל ע"ד מש"ש דיעקב ארמי מיא לההוא יינא ע' מק"מ שם, ועי"ז יהיה שבחי' עירה עיר פרא אדם, וע"י התקשרותו בבחי' גפן הנ"ל נעשה עירה עיר אלקינו כו', ואפ"ל שעי"ז גם בחי' העיר והמגדל דהפלגה יהי' נכנע לעירה דקדושה וכמ"ש ולא אבא בעיר כו'.

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ אוסרי לגפן, הנה שורש ענין גפן ממצרים תסיע כו' כסו הרים צילה הוא בחי' שם ב"ן שנעשית ראש לשועלים ומבררת רפ"ח ניצוצים בלילה בעוד שנותנת טרף לביתה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף (כי טרף גימ' רפ"ח ניצוצים ע"ה) ולאחר הבירור היא מתעלה למעלה למעלה מאד בבחינת כתר העליון שלמעלה מן ההרים עליונים וזהו

כסו הרים צלה וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה (כמ"ש בסידור בדרושי חתונה בד"ה שזהו עליי' למעלה מבחי' שוין בקומתן אלא מה שעכשיו הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו בינה לע"ל יהי' בחי' זו מבחי' מל' שתהיה היא עטרת בעלה ועיין מענין גפן ממצרים תסיע במד"ר וישב פרשה פ"ח ובפ' אם בחקתי פל"ו זח"ב משפטים דף ק"ד ע"ב ובת"ז סוף תקון ט"ו) וכדי להבין כל זה יש להקדים ולבאר תחלה ענין הבירור שלה ברפ"ח כו' הנה אנו אומרים וקדושים בכל יום יהללוך סלה (צ"ע בהרד"א) ויש להבין למה נקראו קדושים. אך הענין הוא דידוע שיש שני מיני מלאכים יוצר משרתים ואשר משרתיו כמ"ש בטא"ח סי' נ"ט פי' ואשר משרתיו הם המלאכים שנבראו בששת ימי בראשית. ויוצר משרתים הם המתחדשים בכל יום משם ב"ן והוא בחי' בהמה רבה דיתבא על אלף טורין ושתת לון בגמיעא חדא, פי' שמבחינת רוח פיו יתברך מתהוים נבראים חדשים מאין ליש ובעוד לילה חוזרים למקורם ושתת לון בגמיעא חדא כלומר שמתכללין במקורן בבחי' ביטול המציאות כמ"ש במ"א והוא ענין הבירור שלהם מעה"ד טו"ר ע"י גמיעא זו שנכלל הטוב שבהם באלקים חיים ולכך נק' קדושים שמשיגים בחי' קדוש הוי' איך שהוא קדוש ומובדל וצועקים איה מקום כבודו ונכללים בבחי' ביטול וזהו שבכל יום ויום מתחדשים המלאכים הללו הנקראים קדושים וע"י הבירור דשם ב"ן שמבררת אותם בכל לילה יהללו בכל יום. (קיצור גפן שם ב"ן ותתן טרף בירור רפ"ח ניצוצים ועי"ז היא מתעלה להיות עטרת בעלה בחי' ולכן כסו הרים צלה, ובירור זה זהו ענין וקדושים בכל יום יהללוך סלה פי' וקדושים שמתפעלים בכל יום ממה שהוא יתברך קדוש ומובדל כו' ועי"ז נכללים בבחי' ביטול במקורם).

והנה ישראל הם מקדשי שמך פי' שמעלים ומגביהים את שם ב"ן הנקרא שמך (לפי ששם ב"ן הוא במל' הנקרא שמך) להיות בבחי' קדושה העליונה דכתר עליון והענין כי כדי שיהיה הבירור דשם ב"ן במלאכים הנ"ל הנקראים יוצר משרתים אי אפשר כ"א בהיות שם ב"ן בעצמו מבורר מקודם בשרשו ומקורו אז אח"כ דוקא יוכל לברר בבי"ע, ובירור זה דב"ן זהו ענין ישראל מקדשי שמך כי ישראל הם מבחי' שם מ"ה (ואפ"ל זהו פי' ועתה ישראל מ"ה ה' אלקיך שואל מעמך ונראה דבירור זה דמ"ה מברר ב"ן זהו ע"ד בירור אוכל מאוכל, ולא בירור אוכל מן הפסולת כי שם ב"ן ביטול היש ושם מ"ה מבררו להיות ביטול אמיתי) ואח"כ אומרים המלאכים קדושה וממילא נתעוררו בקדושתם ע"י קדושת ישראל ועיקר בירור שלהם ממילא נעשה אחר בירור דמ"ה כו'. (הג"ה ועיין בת"א ואלה המשפטים בענין שאין המלאכים אומרים קדוש למעלה עד שישראל אומרים קדוש למטה שם פי' לפי שישראל עלו במחשבה והמלאכים נמשכו מן הדבור וא"א שיומשך בהדבור מקודם שיומשך בהמחשבה, וכאן מפרשו מצד שזהו בחי' מ"ה וב"ן, ואפ"ל דקרובים הענינים

בת"א ואלה המשפטים: עה, ב.

זל״ז כי חכמה כח מה נק׳ ג״כ מחשבה בזהר פ׳ חיי דקכ״ג ע״א עכ״ה). ועיקר הקדושה שהוא ית׳ אדון הנפלאות דוקא דהיינו שהחכמה הנקרא פלא אותיות אלף אאלפך חכמה כידוע היא ג״כ בחי׳ עשיה לגבי עצמות אור א״ס ב״ה והוא קדוש ומובדל גם מבחי׳ החכמה שמחיה (כי אבא יונק ממזלא שהוא בחי׳ ת״ד שערות שהשערה אינה נוגע להעצמיות כו׳ וכמ״ש בביאור ע״פ תורה צוה בפי׳ וזרח משעיר למו).

ועתה יש להבין ענין הבירור דשם ב״ן עצמו (ר״ל מהו ענין בירור בשם ב״ן עצמו) אך הענין הוא ע״ד יין המשמח אלקים (הג״ה י״ל כי ע״י ניסוך היין שנאמר בו הסך נסך שכר להוי׳ וע״י השיר ממשיך גלוי שם הוי׳ בשם אלקים כי נכנס יין יצא סוד בחי׳ סוד הוי׳ ליריאיו, לכן עי״ז משמח אלקים וביאור הענין י״ל עפמ״ש בלק״ת סד״ה כי תשמע בקול בענין לעשות הישר בעיני ה׳ כו׳ ושם בד״ה ביאור הדברים הנה נודע ענין יחו״ע ויחו״ת שיחו״ת הוא בשם אלקים שהוא המפריד להיות בחינת יש דוקא שיהא היש בטל, וכשנמשך בו גלוי שם הוי׳ שנמשך ביטול אמיתי שלמעלה היש וכל מה שלמטה כלא ממש חשיב זהו שמחה לשם אלקים והיינו ענין יין המשמח אלקים עכ״ה) פי׳ אלקים הוא השם ב״ן והוא ענין הגפן שיש בו מבחי׳ הגבורות יין אדום ומבחי׳ החסדים חמר חיוורין (אפ״ל יין אדום זהו המ״ן ונמשך מגפן דמל׳ וחמר חיוורין עתיק זהו המ״ד ונמשך מגפן דבינה) ושניהם ענין בירור ומיתוק הגבורות הקשות דנוגה (אפ״ל כי בקליפות יש גפן נכריה שמחה של הוללות ונק׳ ענבימו ענבי רוש בזח״א פ׳ מקץ דף קצ״ב ע״א ויניקתם מק״נ וע״י התגלות גפן דקדושה הנ״ל נמתק בחי׳ ק״נ וממילא אין קיום לענבי רוש הנ״ל) ע״י היין המשמח אלקים כי נכנס יין יצא סוד (ר״ל ע״י שנכנס יינה של תורה יצא סוד אה״ר ואהבה בתענוגים להתענג על ה׳ עי״ז נופלים האהבות ותענוגי עה״ז שמבחי׳ ק״נ וכמ״ש כה״ג בגמרא פ״ג דפסחים שכשהיו מביאין נסכים לא היה יינם של יהודה מחמיץ והי׳ יינם של אדום מחמיץ ע״ד אמלאה החרבה כו׳ וכמ״כ יובן ענין הנ״ל שע״י שנכנס יינה של תורה באדם כנ״ל מתבטלי׳ תאוות ותענוגים זרים) מפני שהשמחה והעונג אלקי שע״י התבוננות הנקרא יין המשמח בזה נמתק ונתברר הרע שבגופו החומרי וכמ״כ למעלה נמתק ונתברר שם ב״ן ע״י יין העליון דבינה שבה התגלות עתיק ונק׳ חמר חיוורין עתיק בחי׳ עונג העליון ונפרד שם אלקים מכל הגבורות הקשות שיונקים ממנו כו׳, ותוכן הענין היינו כשמתהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו ע״י השמחה (כמ״ש במ״א שכשהאדם יש לו שמחה מאלהות אז הוא מרוחק מתאוות) אז משמח אלקים וזהו ענין הבירור דשם ב״ן עצמו הנק׳ אלקים.

קיצור. פי׳ ישראל מקדשי שמך שמעלים ש׳ ב״ן בקדושה העליונה דבחי׳ כתר (לכאורה נראה שמעלים אותו לשם מ״ה כמ״ש בזהר פ׳ וארא

בביאור ע״פ תורה צוה: לקו״ת ברכה צה, ג.

דכ"ח ע"ב בפי' ארוממך אלקי המלך וכמ"ש מזה בד"ה כי אתה נרי, וא"כ זהו ע"י בירור נה"ב כמש"ש וכאן בפי' מקדשי שמך נתבאר שזהו ע"י המצות) שכדי שיברר שם ב"ן בי"ע המלאכים א"א כ"א ע"י שיתברר שם ב"ן עצמו תחלה ע"י שם מ"ה וזהו ענין ישראל מקדשי שמך ואזי אח"כ המלאכים אומרים קדושה ע"י ש' ב"ן כנ"ל גם ישראל עלו במחשבה והמלאכים נמשכו מהדבור, ע"כ אין המלאכים אומרים קדושה עד שישראל אומרים תחלה קדושה, וזהו ענין יין המשמח כו', אח"כ מהמלאכי' מקבלת נה"ב.

והנה עלית המל' בבחי' אלקים לאחר הבירור שלה הוא בבחי' כתר עליון למעלה מבחינת פלא דחכמה והוא הנקרא ישת חושך סתרו וזהו גפן ממצרים תסיע מברורים דרפ"ח שנפלו בנוגה כו' ואח"כ נתעלית מאד בבחי' כתר עליון עד שכסו הרים צילה ר"ל למעלה מבחינת שם מ"ה המברר אותה הנקרא הרים העליונים (היינו חג"ת שבהם מאיר שם מ"ה) כידוע ועמ"ש ע"פ כי ההרים ימושו כו' ולהבין טעם הדברים הנה יש להקדים תחלה ענין כיבס ביין לבשו כו' בהיות שיש ב' מיני העלאת מ"ן היינו שני מיני יין הנ"ל יין אדום דם ענבים ויין לבן ויובן ענינם בין צדיקים ובע"ת שההפרש ביניהם שהשמחה והעונג אלקות בצדיקים שהוא מצד אלקות בלבד והוא בחי' המשכות אלקות מלמעלה למטה בחי' גלוי אלקות מן ההעלם כו' ע"י התענגו על ה' במס"נ שלהם כו' וכמ"ש שמחו צדיקים בה' כו' שמחה זו מצד עצם אלקות מתייחסת לצדיקים בלבד מפני שהשגתו נפלאה באור א"ס ומתענגים בה בבחי' גלוי ההעלם וכמ"ש במ"א שזהו בחי' יין הלבן דמגלה ההעלם בשמחתו, והוא מבחי' החסדים דעת"י ואמנם בע"ת העלאת מ"נ שלהם הוא מלמטה למעלה והיינו בחי' מרירות וגודל עוצם התשוקה מרחוק כו' ונק' יין אדום מבחי' הגבורות כו' ואין שמחה זו שמצד יין האדום בבחי' גילוי ההמשכה אלא בהפוך בבחי' הסתלקות כו'.

(קיצור. עליי' המל' לאחר הבירור בבחי' כתר עליון, כסו הרים צלה, ענין ב' מיני יין צדיקים יין לבן ובע"ת יין אדום.

והנה לנגד ב' מיני העלאת מ"ן הללו מלמעלה למטה ומלמטה למעלה יש ב' מיני המשכת מ"ד בב' מדרגות הללו והן בחי' המקיפים של לבושים במעשה המצות בהיות ידוע שהמצות שרשם באורחין דגלגלתא והגלגלתא הוא שורש כל המקיפין בדרך כלל כמשל העטרת שעל הראש שהיא מקפת הגולגלתא ג"כ דהיינו גם עצם הגלגלת כו' (עיין בהביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות) והנה ידוע שבחי' גלגלתא נמשך תרי"ג ארחין (לשון זה צ"ע) היינו תרי"ג מקיפים פרטיים בתרי"ג מצות כו', ונחלקים דרך כלל לשני בחי' מקיפים האחד מקיפי הראש והשני מקיפי הגוף עד"מ לבושי הגוף שאינן דומין ללבושי הראש כו' ומקיפי הג"ר חב"ד שבראש הוא בבחי' עצם הגולגלת, ומקיפי הז"ת שבכללות הגוף רמ"ח מ"ע ג"כ נמשכים מגולגלתא, אך כללות כולם נמשכים מעטרת שעל

הגולגלת (עמ"ש בענין וכובע ישועה בראשו) המקיף הכללי והוא מקור כל המקיפים וא"כ מובן שמקיפי חב"ד שבראש נמשך ע"י העלאת מ"ן דבעלי תשובה דוקא ומקיפי הז"ת שבגוף נמשכים ע"י העלאת מ"ן דצדיקים (ע' בלק"ת בשה"ש כה"ג בהביאור ע"פ שחורה אני ונאוה שמ"ע נמשך מבחי' ו"ה ול"ת מבחי' י"ה, והכל מבחי' ש' הוי' שבכתר, שלמעלה מאצילות הרי מ"ע שרשם דז"ת דכתר והם כענין מקיפים לז"ת דאצילות, ול"ת ששרשן מג"ר שבכתר בחי' י"ה א"כ הם מקיפים לג"ר דאצילות וע' ביאור ולא אבה כו' ויהפוך כו').

קיצור. לנגד ב' מיני העלאת מ"ן דחמר חיוורין ויין אדום יש ב' מיני המשכות מ"ד מקיפי הגוף ומקיפי הראש, דוגמת מ"ש בלק"ת שמ"ע שרשן בז"ת שבכתר ומצות ל"ת בג"ר שבכתר, אלא שכאן מפרש זה על בע"ת וע' ביאור ולא אבה משמע שקיום מל"ת קרוב להמשכה שע"י התשובה וצ"ע.

והיינו מפני שהמ"ד הוא לפי אופן המ"ן וכמו שהמ"ן דצדיקים הוא מלמעלה למטה (*זה צ"ע כי לכאורה מ"נ הוא העלאה ואם הוא מלמעלה למטה איך הוא העלאה*) כך המ"ד שלהם מלמעלה למטה בבחי' גילוי ההעלם האור חסד עליון דכתר וגולגלתא בלבושי הגוף עד"מ השמחה של חמר חיוורין עתיק והמ"ן דבע"ת שהוא בבחי' גבורות דא"ח כנ"ל גם המשכת מ"ד בבחי' מקיפים דאו"ח והן לבושי השערות שבראש שהן בבחי' או"ח והעלאה (ע' מזה בהביאור ע"פ אני לדודי בסידור ובלק"ת) ועד"ז הוא ענין המסוה שעל הפנים שהוא בבחי' לבושי מקיפי' דג"ר כו' (הג"ה ואפ"ל עד"ז בבגדי כה"ג שהם לבושי הגוף ויש בהם ב' שהם מקיפי הראש המצנפת והציץ, ואפ"ל כמ"כ בכל אדם מצות תש"י ומצות תש"ר שתש"ר הוא מקיפי הראש ולכן למדו לתש"ר מן הציץ של כה"ג מק"ו מהציץ כו', וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה שימני כחותם ובהביאור שתש"ר זהו בחי' חותם בולט הנמשך ע"י חותם שוקע שמלמטה בחי' ביטול כו' וחותם שוקע שמלמטה זהו ענין קיום מצות ל"ת עכ"ה), וזהו הטעם שבמקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד דהיינו לפי שבע"ת ממשיכים מקיפים דג' ראשונות והצדיקים בשמחתם ממשיכי' מקיפי ז"ת לכן אין יכולים לעמוד במקום שבע"ת שהם מקיפי ג"ר (הג"ה ולפמש"ל שזהו ענין המשכת ג"ר וז"ת שבכתר א"כ י"ל שהכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים וג"ר שבו הם מבחי' תחתונה שבמאציל וז"ת שבו הם מבחי' שורש הנאצלים כמ"ש בלק"ת בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, שלכן מדאוריי' תקיעת שופר אף בשבת כי ע"י השופר שהוא ענין מן המיצר קראתי בחי' תשובה ממשיכים מג"ר שבכתר *שלמעלה מההמשכה שאנו ממשיכים בשבת שהוא מבחי' ז"ת שבכתר* כו' עכ"ה). ומכ"ז יובן הפסוק כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה, שהן ב' הבחינות צדיקים שעבודתם בשמחה של מצוה, ובחי' בעלי תשובה.

קיצור. שההמשכה הוא לפי אופן ההעלאת מ"ן ובצדיקים המ"ן ענין שמחה של מצוה ממשיכי' כמ"כ מבחי' חסד שבכתר בחי' ז"ת, ובבע"ת בחי'

גבורות דאו"ח ממשיכי' ג"כ מלמעלה בחי' שער רישי' שהן כמו אור חוזר והם מקיפי ג' ראשונות (י"ל כמ"כ ב' בחי' אלו הם תש"י ותש"ר חותם שוקע שמלמעלה וחותם בולט שמלמעלה) וזהו שבמקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד (ולפמש"ל שב' בחי' אלו הן ג"ר וז"ת דא"א והיינו מקיפי הגוף נמשך מבחינה שבכתר שהוא שורש הנאצלים ומקיפי הראש נמשך מבחי' תחתונה שבמאציל וזהו מעלת בע"ת לכן במקום שבע"ת עומדים כו').

ועפ"ז יובן פי' הפסוק גפן ממצרים תסיע כסו הרים צילה וענפיה ארזי אל, מצות דרבנן אף שהם מ"ע הם כמו מל"ת שהם מקיפי הראש, והיינו שעליות המל' בחי' גפן ממצרים תסיע בחי' שם אלקים הוא בבחי' צל וחושך עליון מקיפים דאו"ת, צחוק עשה לי אלקים, עד שכיסו הרים צילה ר"ל הרים הם חג"ת ז"ת (ואף הרים הגבוהים י"ל חג"ת שבכתר ע' סד"ה אתם נצבים בפי' ושקל בפלס הרים) והיינו לפי שע"י היין המשמח אלקים שע"י בע"ת, זהו ענין מעלת הזהב על הכסף (כסף הוא המשכה מלמעלה למטה וזהב נראה כאילו הוא מנוצץ בחי' מלמטה למעלה בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים.

חכלילי ח' רבתי וכל אדם לא יהי' ירושלמי מלאכים הי' בורחים בזאת יבא אל הקודש בזכות המילה כי המצוה הזאת לא בשמים שורש מילה ותשובה ערלת לבבכם להבין טעם ירידות הנשמה טוב לי תורת פיך מאלפי שהם מהלכים בין העומדים שלשה בחי' שרפים וחיות ואופנים בריאה מאין ליש אצילות גילוי ההעלם לאשתאבא בגופא, עיקר התשובה איתא בילקוט טוב וישר ד' שאלו לחכ' לנבואה לתורה יבא טוב ויקבל טוב נמצא שתו' נקרא טוב ע"ש וירא ד' את האור כי טוב לכן אמרה יבא קרבן היינו שמקרבת החכמה.

חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב, חכלילי הוא חית רבתי. ולהבין למה החית רבתי הענין הוא דהנה באמת ויציב אנו אומרים ח'

חכלילי: בוך 257 פא, ב. המאמר נמצא בין מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ, ואולי שייך לו. תוכן המאמר הוא כעין קיצור מד"ה הבא.

חכלילי עינים: בוך 257 פב, א. המאמר נמצא בין מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ, ואולי שייך לו. מסגנון המאמר אפשר לראות שזה הנהה מחסיד, וכן לא דייק בלשונו (אף שבסיום המאמר רשם: הדיק היטיב, שלשה פעמים כו' וד"ל). חלוקת הסעיפים הם מהמו"ל.

פעמים אמת ד"פ אמת קודם עזרת וד"פ אמת בעזרת. ולהבין למה למה קבעו בברכת אמת ויציב שהוא ברכת יצ"מ ד"פ אמת. דהנה ד"פ אמת הוא כנגד ד' לשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, וכנגד זה קבעו ד"פ אמת. והנה כתי' כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאות, ולזה קבעו עוד ד"פ אמת שהוא כנגד גאולה העתידה לבוא. דהנה אמת שייך לגאולה וכמ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא נכרתי במדת אמיתת שלי, והיינו לפי שלא הי' עדיין גילוי שם הוי' ע"י יצ"מ כתי' לכן אמור לבנ"י אני הוי' שיהי' התגלות שם הוי' ע"י מ"ת, ובחי' שם הוי' נק' אמת וכמ"ש ואמת הוי' לעולם, וזהו ענין ד"פ אמת שהוא כנגד ד' אותיות שם הוי'. ולהבין זה יש להבין מ"ש וכל אדם לא יהיה באוהל מועד ואיתא בירושלמי אפי' אותם שכתיב בהם ודמות פניהם פני אדם ג"כ לא יהי' באוהל מועד, ובפסיקתא איתא שהמלאכים היו בורחין מההיכל. והנה אף שפסוק זה נאמר בשעה שהי' נכנס כה"ג לפני ולפנים, אך באמת בכל יום שהי' הכהן מקריב קטורת הי' ג"כ זה נוהג שצריך שלא ימצא שום איש. ולהבין זה למה היו המלאכים בורחין מההיכל הענין הוא דהנה כתי' בזאת יבוא אהרן אל הקודש וארז"ל באיזה זכות בא אהרן אל הקודש בזכות המילה שנאמר בזאת יבא אהרן אל הקודש וכתי' זאת בריתי אשר תשמרו. וזהו"ע שכה"ג הי' לובש ח' בגדים בגדי כהונה שהוא כנגד שמונה ימי מילה. ולכאורה אינו מובן למה דוקא ע"י מצות מילה היה נכנס לפנים הלא יש כמה מצות כו'. אך הענין הוא דהנה כתיב כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך כו' ולא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה. והנה פסוק כי המצוה הזאת קאי על מצות התשובה וכמ"ש מתחילה ושבת עד הוי' אלקיך. והיינו כי מצות תשובה היא למעלה מכל המצות, כי כל המצות נמשכו מבחי' שם הוי' וכמ"ש מצות ה' תורת ה' משא"כ מצות התשובה נמשכה למעלה מבחי' שם הוי', דהיינו מבחי' אנכי מי שאנוכי אנכי הוי' אלקיך. והנה בתשובה נא' מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', כי מילה ותשובה הוא בחי' אחת כי מילה הוא בחי' ומלתם את ערלת לבבכם, וזהו שנא' כאן וזאת המצוה שתשובה נקרא זאת וכן מילה נק' זאת זאת אות בריתי כו'. ולהבין מהו המעלה של תשובה י"ל מקודם ענין תו"מ שירדה הנשמה למטה בגוף שהיא ירידה גדולה מאוד א"ו שהיא ירידה צורך עלי' והיינו כדי לקיים תומ"צ בגשמי' שהוא למעלה יותר מכמו שהיתה מקודם וכמ"ש טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, זהב וכסף הוא בחי' אוי"ר, כסף הוא בחי' אהבה מל' נכסוף נכספת, וזהב הוא בחי' יראה מצפון זהב יאתה שהוא בחי' שמאל בחי' יראה, ואלפי הוא לשון לימוד והיינו שהי' הנשמה למודה בהם בתחילה שהי' לה אוי"ר, ואח"כ כשיורד[ת] הנשמה לעוה"ז להתלבש בגוף הגשמי, הנה גם בחי' אוי"ר שהי' לה מוסתרת ומכוסת בלב הגשמי' ואינו יכולה לראות באהבה וביראה בהתגלות כו' כבתחילה. ואף שיש לה אוי"ר מ"מ אינו בערך אל אוי"ר שהי' לה מקודם, ונמצא שנגרדע אוי"ר מערכם, וא"כ למה זה ירדה הנשמה לעוה"ז

מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחילה. אך ע"ז א' טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. והענין הוא דהנה כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. מלאכים נק' עומדים (וכן הנשמות קודם שירדו לגוף נק' ג"כ בשם עומדים וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו. והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' בחי' שרפים וחיות ואופנים, שרפים הם בבריאה וחיות הם ביצי' ואופנים בעשי'. והנה פי' בריאה הוא בחי' בריאה מאין ליש שנעשה בבחי' יש כו'. משא"כ אצי' הוא בחי' הפרשת הארה מעצמו' אא"ס ממש וכמ"ש במשה ויאצל מן הרוח אשר עליו על ע' זקנים שהוא בחי' הפרשת הארה מעצמותו. וכך אצי' היא הפרשת הארה מעצמותו ית' שהוא רק בחי' גילוי ההעלם בלבד, וזהו מ"ש בפרקי ר"א עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, דהיינו שקודם שנברא עולם הבריאה הי' הוא ושמו בלבד הוא בחי' עצמותו ושמו הוא בחי' עולם אצי' בלבד כו'. ונמצא שנק' עולם האצי' בחי' שם. ואף שהשם אינו בערך למשל אל האדם אעפי"כ הוא בחי' שם שע"י נמשך כל עצמותו כשקוראין אותו בשמו כו'. משא"כ בריאה הוא מאין ליש, ולכך נק' המלאכים בשם עומדים לפי שכל השגתם הוא רק בבחי' מאין ליש. והנה הנשמה קודם שירדה לגוף היתה ג"כ בבחי' בריאה לבד וכמא' נש"י עלו במחשבה שהוא עולם הבריאה וכן איתא בת"ז בפתח אלי' לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לבני נשא, וע"כ נק' הנשמות ג"כ בשם עומדים וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו. וע"כ אף שהי' לה אוי"ר מ"מ היא רק מבחי' השגה מאין ליש כו'. אך על ידי ירידתה בגוף עי"ז נתעלה הנשמה למעלה יותר דהיינו בחי' עולם האצי' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש שהוא בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כסא הוא בחי' כס א' שהיא עולם הבריאה, ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה היא בחי' עולם האצי'. וע"י תומ"צ שנק' ג"כ בשם אדם וכמ"ש זאת תורת האדם וכן מצות נק' בשם אדם רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, והיינו כמו למשל האברים דאדם הם כלים להשראת חיות הנפש וכך רמ"ח פקודים הם כלים להשראת אא"ס ועי"ז הם נכללים בבחי' עולם האצי' לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו שע"י צדקה וגמ"ח עי"ז נמשך בבחי' חסד דרועא ימינא וע"י איזהו גבור הכובש יצרו עי"ז נכלל בבחי' גבורה דרועא שמאלא וע"י התורה נכלל בבחי' ת"ת כו'. וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף לפי שע"י תומ"צ עי"ז נכללת בגופא דמלכא ממש כו'. אך הנה כ"ז כשמקיימת תו"מ, אך הנה כשפגם באיזה מצוה ע"י אינו יכול ליכלול בגופא דמלכא וכמ"ש תמים תהי' עם הוי' אלקיך, תמים בבחי' תו"מ אז הוא בחי' הוי' אלקיך שיכולה ליכלל בגופא דמלכא משא"כ כשאינו בבחי' תמים אינו יכולה ליכלול באא"ס כו'. וע"ז היא ענין מצות התשובה שע"י התשובה ממשיכין מלמעלה מבחי' שם הוי' שעי"ז נשלם כל הפגמים כו'.

ולהבין ענין התשובה למה כחה גדול כ"כ הענין הוא דהנה איתא בילקוט ע"פ טוב וישר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך, שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר השיב' יביא אשם ותתכפר (או יביא קרבן ותתכפר) שאלו להקב"ה השיב יעשה תשובה ותתכפר. ולכאו' אינו מובן מה שמחלק זה לד' בחי' שהרי החכ' והנבואה היא הכל מאתו ית', וכן התורה ניתנה מאת הקב"ה שהוא חכמתו ורצונו ממש, וא"כ מה מחלק זה בד' בחי' כו'. אה"ע הוא דהנה ארז"ל יבא טוב ויקבל טוב, יבא טוב זה משה שנק' טוב וכמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא ויקבל טוב זה התורה שנק' טוב שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם מטוב זה הקב"ה כמ"ש טוב ה' לכל לטובים אלו ישראל שנא' הטיבה ה' לטובים. והנה לכך נק' התורה טוב שנאמר כי נר מצוה ותו"א. והנה באור כתיב וירא אלקים את האור כי טוב כו'. ולכן ארז"ל אור שנברא ביום הראשון הי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו עמד וגנזו בתורה לכך נק' התורה אור וגם נק' טוב ולכן אמרה יביא קרבן ויתכפר והיינו לפי שקרבן הוא בחי' קירוב דהיינו שמקרב את בחי' חכמתו ית'. דהנה כתיב ותתצב אחותו מרחוק אחותו הוא בחי' חכ' וכמ"ש אמור לחכ' אחותי את אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני לפי שע"י חטא ועון מסתלק ממנו החכ' וכמארז"ל כל הכועס אם ת"ח חכמתו מסתלקת ממנו כו'. וכך למעלה ע"י נסתלק בחי' חכ' כו'. אך ע"י הקרבן נעשה קירוב שיומשך בחי' החכ' בבחי' קירוב וכמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב, דהיינו בחי' חכ' שהיתה בבחי' ריחוק וע"י הקרבן נעשה קירוב, וע"י ניתקן הפגם שפגם לפי שנמשך בחי' גדלות המוחין. והנה אנו רואים שמי שיש לו מוחין דגדלות אז יכול לסבול ההפוך ג"כ, משא"כ מי שיש לו קטנות המוחין אינו יכול לסבול היפוך רצונו. וכמו שאנו רואים שתינוק אינו יכול לסבול היפך רצונו כלל וצועק במר נפשו אל מי שעשה לו הפוך רצונו. משא"כ גדול לפי שיש לו גדלות המוחין ע"כ יכול לסבול ההפוך ג"כ. וכך למעלה לפי שע"י הקרבן שנעשה בחי' קירוב בחי' החכ' ונעשה גדלות המוחין עי"ז יכול לסבול גם למי שעשה היפוך הרה"ע ומתכפר לו. וזהו שאנו מוצאים ג"כ מ"ש וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר לא אוסיף עוד לקלל את האדמה כי יצר לב האדם רע מנעריו, נמצא שמחמת זה הטעם נמשך שיהי' לא אוסיף לקלל עוד כו'. והנה מתחילה בדור המבול כתיב אמחה את האדם מעל פני האדמה כי יצר לב האדם רק רע כל היום, שזה הטעם גופא חייב שיהי' מבול על הארץ לשחת כל בשר, ואח"כ ע"י הקרבן זה הטעם גופא חייב שלא יהי' מבול. והיינו לפי שבתחילה הי' רק בחי' קטנות המוחין דהיינו רק ע"פ ח"ת, ע"כ חייבה שיהי' מבול. אך ע"י וירח את ריח הניחוח שהוא בחי' קרבן עי"ז נעשה קירוב ונמשך בחי' ח"ע שהוא בחי' גדלות המוחי' ע"כ זה הטעם גופא חייב להיפוך לטוב כו'. ובזה יובן מה שמחלק לד' בחי' שאלו לחכ'

איתא בילקוט: ראה אוה"ת מטות ע' א'רסד.

שאלו לנבואה כו׳ והיינו כי מ״ש שאלו לחכ׳ היינו לבחי׳ ח״ת בחי׳ המל׳, ע״כ השיבה תמות, לפי שח״ת הוא בחי׳ קטנות המוחין ומצד קטנות המוחין אינו יכול לסבול ההיפוך לכן השיבה שמי שחטא תמות שאין לו תקנה כלל. ואח״כ שאלו לנבואה שהיא בחי׳ נו״ה שנבואה נמשך מבחי׳ נו״ה השיבה חטאים תרדוף רעה, לפי שע״פ נו״ה אינו יכול ג״כ להיות מתכפר לו. שאלו לתורה (שהוא בחי׳ ת״ת) ושרשה נמשך מבחי׳ ח״ע גדלות המוחין ע״כ השיבה יביא קרבן ויתכפר לו, לפי שכשנמשך מבחי׳ גדלות המוחין יכול לסבול ג״כ ההיפוך. אך הנה מ״מ הקרבן אינו מכפר כ״א על שוגג לפי ששוגג היא חטא מחמת שלא שמר א״ע שלא יבא לחטא כי אם הי׳ נשמר ע״א לא היה חוטא כלל ועל חטא כזה הקרבן מכפר. משא״כ על מזיד אין הקרבן מכפר לו לפי שמזיד הוא מל׳ כי בדבר אשר זדו עליהם, והיינו כי בדבר אשר זדו עליהם היינו בחי׳ מדה כנגד מדה, ומזיד אין מהני לו קרבן רק שצריך לשלם לו מדה כנגד מדה. שאלו להקדב״ה השיב יעשה תשובה ויתכפר לו, והיינו לפי שהקדב״ה הוא בחי׳ קדוש ומובדל שלמעלה גם מבחי׳ חכ׳ ונק׳ עומק הטוב שלמעלה מטוב דתורה שהוא בחי׳ לית שמאלא בהאי עתי׳. כי זה שהתורה נק׳ טוב שהוא בחי׳ חסד יש לעומת זה ג״כ דין שהוא מנגד לחסד, ועי״כ ע״פ תורה אין תיקון למזיד. אך בחי׳ עומק הטוב שהוא בחי׳ לית שמאלא ע״כ גם המזיד יכול להתהפך לקדושה ע״י התשובה. ובזה יובן מ״ש הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך, שלכאו׳ אינו מובן שהי׳ צריך לכתוב הטוב כי לא תמו חסדיך שחסד נק׳ טוב והמרחם כי לא תמו רחמיך. אך לפי הנ״ל יובן היטב, לפי שנחשב כסדר המדריגות, שהטוב הזה הוא בחי׳ עומק הטוב שהוא מקור יגמד״ה וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך שהוא בחי׳ יגמדה״ר, ואח״כ המרחם כי לא תמו חסדיך, שמבחי׳ יגמדה״ר נמשך אח״כ בחי׳ כי לא תמו חסדיך שהוא בחי׳ המשכת החסדים למטה כו׳. וזהו מ״ש אני הוי׳ לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, והיינו לפי שאני הוי׳ לא שניתי שהוא בחי׳ עומק הטוב לית שמאלא כו׳ עי״ז אתם בני יעקב לא כליתם, אין לכם כליון, לפי שע״י התורה וכ״ש ע״פ נבואה וח״ת לא הי׳ נשתייר משונאיהם של ישראל כו׳. וזהו ג״כ מ״ש ברבות שע״י לא תכלה פאת שדך לקצור עי״ז ואתם בני יעקב לא כליתם. והיינו לפי שע״י מצות פאה עי״ז ממשיכים מבחי׳ הטוב כי לא כלו רחמיך ועי״ז אתם בני יעקב לא כליתם כו׳. וזהו שהתשובה נמשך מבחי׳ אנכי שהיא בחי׳ אנכי מי שאנכי כו׳, דהיינו מבחי׳ עומק הטוב וזה שהתשובה מבי׳ רפואה וכמשרז״ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. והיינו לפי שכמו שהרפואה ממשיך חיות חדש כמ״כ ע״י התשובה נמשך המשכה חדשה מעצמו׳ אא״ס למלאות כל הפגמים כו׳. והנה תשובה ומילה הוא בחי׳ אחת וכמש״ל לפי שבחי׳ מילה הוא בחי׳ ומלתם את ערלת לבבכם. וע״כ לזה קבעו ברכת רפאינו שהיא בחי׳ תשובה בשמיני כנגד המילה שהיא בשמיני כו׳. ובזה יובן מ״ש בזאת יבא אהרן אל הקודש בזכות המילה. והענין הוא דהנה כתיב והבדילה לכם הפרוכת בין קדש לבין

קדש הקדשים. והנה כמ״כ הי׳ הפרוכת מפסיק בין ההיכל לעזרה. והנה שם הפרוכת נמשך ממ״ש יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים ואח״כ בחי׳ ויעש אלקים את הרקיע כו׳ שיש שני בחי׳ רקיע, ע״כ הי׳ במקדש שני בחי׳ פרוכת, כמ״ש ברבות שכל מה שיש בעולם הי׳ במשכן.

ולהבין ענין ב׳ בחי׳ הרקיע יש להבין מ״ש אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים, שיש שני בחי׳ ארצות, והנה ארצות החיים הוא בחי׳ ג״ע וכמ״ש באדר״נ שג״ע נק׳ ארץ החיים ע״ש ועץ החיים בתוך הגן, וארצות החיים ב׳ ארצות הוא געה״ת וג״ע. והנה כיון שיש ב׳ בחי׳ ארץ החיים ע״כ שיש שם ב׳ בחי׳ עה״ת. והענין הוא דהנה כתיב היש בה עץ אם אין, והנה עץ החיים הוא בחי׳ חכ׳ וכמ״ש והחכ׳ תחי׳ וזהו ששאלתו הי׳ אם יש בה עץ אם מאיר בא״י רק מבחי׳ עה״ח שהוא בחי׳ חכ׳ או אין, דהיינו שמאיר בה למעלה מעה״ח דהיינו שבגעה״ת מאיר מבחי׳ היש בה עץ ובגעה״ע מאיר מבחי׳ אין כו׳. ודרך כלל ההפרש שבין געה״ת ובין געה״ע הוא שבגעה״ת מאיר מבחי׳ מל׳ דהיינו מבחי׳ חכ׳ שבמל׳, ובגעה״ע מאיר מבחי׳ בינה (והנה התגלות ע״י הוא בבינה שהוא בחי׳ אין כו׳). והנה בין געה״ע לגעה״ת יש בחי׳ עמוד המפסיק וזהו ענין רקיע המבדיל בין מים למים, שהוא ג״כ ענין פרוכת המבדיל בין קדש לקה״ק. והנה כה״ג הי׳ נכנס ביוהכ״פ לקודש הקדשים ובאיזה זכות הי׳ נכנס בזכות המילה, לפי שמילה ניתנה בשמיני כי שמיני הוא בחי׳ בינה מלמטה למעלה, והיינו ששרש המילה מגיע בבינה, והיינו לפי שמילה היא בחי׳ הסרת הערלה שהוא ג״כ בחי׳ פרסא והפסק בין טומאה לטהרה וע״י שמסיר הערלה בגשמי׳ וברוחני׳ הוא בחי׳ ומלתם את ערלת לבבכם שהוא בחי׳ תאוות הגוף עי״ז הי׳ נכנס לקדש הקדשים בבחי׳ בינה, לפי שכשמקדש אדם א״ע מלמטה מעט מקדשין אותו מלמעלה וע״כ עי״ז הי׳ נכנס לקדש הקדשים. וזהו שארז״ל הטעם שניתנה מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת, והיינו לפי שמילה היא למעלה מעל׳ מבחי׳ השבת, כי שבת הוא בחי׳ שביעי משא״כ מילה הוא בבחי׳ בינה (שהוא בחי׳ שמאיר בגעה״ע). וזהו שר״ת מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילת וס״ת הוי׳, לפי שמילה הוא למעלה מבחי׳ שם הוי׳ כו׳, לפי שע״י הסרת הערלה שהוא בחי׳ א׳ עם התשובה עי״ז נשלם הפגמים שפגם בשם הוי׳ כו׳, ובזה יובן מ״ש וכל אדם לא יהי׳ באהל מועד אפילו אותן שכתוב בהן ובפניהם פני אדם ג״כ לא יהי׳ כו׳. והענין הוא דהנה כתיב כי אל דעות הוי׳ ד״ע וד״ת, ד״ת הוא מאין ליש דהיינו איך שנתהוו כל הנבראין מאין ליש. והנה המלאכים כל השגתם הוא רק בבחי׳ ד״ת מאין ליש שיש בזה ג״כ ריבוי השגות עד אין קץ, אך אעפי״כ הוא רק בבחי׳ מאין ליש לבד וכמ״ש זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו, שבחי׳ רב טובך שהוא בחי׳ ד״ע הם יביעו לבד לפי שאינם משיגים בחי׳ ד״ע כלל, וצדקתך ירננו שבחי׳ רינה שהוא בחי׳ השגה הוא רק בבחי׳ וצדקתך צדק מלכותא קדישא, דהיינו רק בבחי׳ שם אלקים שנעשה מקור לעולמות בחי׳ יש מאין, אבל שם הוי׳ שהוא בחי׳ ד״ע

הוא מוסתר ונעלם מהם וכמ"ש סוד הוי' ליראיו. ששם הוי' הוא בבחי' סוד. והנה כה"ג בשעה שהי' נכנס לקדש הקדשים הי' בחי' ד"ע וכמשארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן לפי שהי' בטלים בתכלית הביטול ע"כ לא הי' נמצאים שם המלאכים. והנה באמת גילוי בחי' ד"ע זהו גם ע"י יין שהו"ע בחי' לוים וכמ"ש נכנס יין יצא סוד שהוא בחי' סוד הוי' כו'. אך הכהנים הם בחי' שמן וכמ"ש ואספת דגניך ותירשך ויצהריך, דגנך זה ישראל וכמ"ש דגן בחורים ותירושך הוא בחי' לוים ויצהרך הוא הכהנים בחי' שמן. והנה שמן הוא למעלה מבחי' יין כי שמן צף ע"ג יין שאין להם התכללות כלל. והיינו שבאמת הכה"ג הי' ממשיך מלמעלה מבחי' שם הוי' ג"כ שהוא בחי' סוד כי סוד הוא רזא. אך הכהן הי' ממשיך מבחי' רזא דרזין סדכ"ס, שאפילו בבחי' סתימין הוא ג"כ סתום ונעלם. והיינו כמש"ל שיש ב' בחי' עה"ח הוא בחי' עץ שהוא בחי' חכ' עצה ותושיה. והנה הוי' הוא בחי' חכ' וכמ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ כו'. אך בחי' אין הוא למעלה מבחי' חכ' שלגבי בחי' אין אפילו חכ' נחשב יש. כמו שד"ת לגבי חכ' שהוא ד"ע נחשב בחי' יש כמ"כ חכ' לגבי אא"ס שהוא בחי' אין נחשב בחי' ד"ת בחי' יש. אך הכה"ג שהוא בחי' שמן הי' ממשיך מבחי' עה"ח דלעילא שהוא בחי' אין האמיתי כו' (ואפ"ל שבחי' ד"ע זה לא הי' נמשך רק ביוהכ"פ כי אפילו הקטורת שהי' באהל מועד הוא ג"כ בחי' ד"ע שהוא בחי' סוד הוי' ע"כ אפילו המלאכים היו בורחין לפי שאין יכולים לקבל מבחי' זו רק וצדקתך ירננו. ובזה יובן ג"כ ענין ח' פעמים אמת כי ד' פעמים אמת הוא כנגד ד' אותיות של שם הוי' שבחי' שם הוי' נק' דוקא אמת שהוא בחי' ד"ע איך שכולא קמי' כלא חשיב מאין ליש שזהו שם אמת. משא"כ בחי' ד"ת מיש לאין שורשו למעלה דהיינו בבחי' וצדקתך שהוא בחי' מל' אעפ"כ אינו אמת לאמיתו. משא"כ שם הוי' שהוא בחי' ד"ע זהו בחי' אמת כו'. וזהו מה שפרש"י לא גברתי במדת אמיתת שלי כי זה שא' לעולמו די הוא בחי' ד"ת אבל בחי' שם הוי' הוא בחי' ד"ע כו'. אך מ"מ הוא רק בחי' ואמת הוי' לעולם שלגבי עולם הוא בחי' אמת. אך לגבי אוא"ס נק' גם בחי' זו ד"ת. וזהו ד"פ אמת שבעזרת שהיא בחי' שם הוי' דלעילא כידוע שיש שני בחי' שם הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו כו', שהוא בחי' אין שלמעלה מבחי' עה"ח הוי' בחכ' כו'. וזהו שד"פ אמת הראשונים הוא כנגד גאולת מצרים שאז הי' התגלות בחי' שם הוי' וכמ"ש לכן אמור לבנ"י אני הוי'. אך כל זה הי' רק בחי' גילוי שבתורה, אבל פנימי' התורה לא נתגלה. משא"כ לע"ל יתגלה בחי' פנימי' התורה שהיא בחי' רזא דרזין שנמשך בבחי' שם הוי' דלעילא שזהו ענין ד"פ שבעזרת שקאי על גאולה דלע"ל. אך עדיין א"מ למה קבעו זה בין ק"ש לתפילה. הענין הוא דהנה ק"ש היא בחי' מס"נ מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו ולא למדותיו. שק"ש היא בחי' העלאה לעצמותו ית' ממש, אף שמדותיו הוא בחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד אעפ"כ ק"ש צריך שיהי' העליאה לבחי' עצמותו דוקא ע"י מס"נ כו'. והנה עי"ז שהיא בחי' העלאה לעצמותו עי"ז נמשך אח"כ

בחי׳ גילוי ח״פ אמת. ואח״כ שמו״ע שהוא בחי׳ המשכה בבחי׳ מדות וכמשארז״ל למה צועקים ואין נענים מפני שאין מכוונים בשם לפי ששמ״ע שהיא המשכה בשמות שהוא בחי׳ מדות עליונות כו׳ מבחי׳ ח״פ אמת בבחי׳ מדות כו׳. וזהו שחכלילי עינים הוא בחי׳ חית רבתי שבחי׳ רבתי מורה על בחי׳ ח״פ אמת כו׳. אך כ״ז היא בחי׳ חכלילי עינים מיין שע״י יינה ש״ת נמשך בחי׳ חית רבתי ח״פ אמת כו׳. והנה יין הוא בחי׳ שמחה כללות שיש היין המשמח ויין המשכר כו׳ שהוא בחי׳ שמחה כללות. אך בחי׳ חלב הוא שמגדל את האברים והיינו לפי שהיא בחינת תענוג פרטי מכל מצוה בפרט כמו למשל תפילין ד׳ מוחין ציצית ל״ב נ״ח כו׳ שעי״ז נעשה הגדלת האברים. אך מתחילה לבן שיניים לובן השיניים כי שיניים הם טוחנות את המאכל ומפררים אותו כדי שיוכל להתעכל. והיינו שצריך לדקדק במעשיו ושם דרך כל השם אורחותיו אראנו . . . וד״ל.

לד״ה חכלילי

הנה מענין החדלתי את תירושי המשמח אלקים נתבאר במ״א בד״ה להבין ענין משמח חתן וכלה דתקס״ח וז״ל והנה יין הוא ג״כ דבר המביא מההעלם אל הגלוי נכנס יין יצא סוד בשעת השמחה מגלה מצפוני לבו. ושם שהתורה היא ג״כ דבר הבא מההעלם אל הגילוי כי הלא אלפים שנה קודם בריאת העולם קדמה התורה. ע׳ בת״א בתחלתו בד״ה השמים כסאי וכמ״ש ואהי׳ שעשועים יום יום. וא״כ כבר הי׳ התורה כלולה בעצם המאציל רק ע״פ חכמה הי׳ המעכב אשר שפטה החכמה שבעת ההיא לא היה העולם ראוי לקבל התורה ע״פ מדת החכמה (וע׳ מענין זה במד״ר פ׳ בראשית פכ״ד ע״פ זה ספר תולדות אדם) ואח״כ בשעת מ״ת אז יצאת התורה מההעלם אל הגלוי (וכמ״ש במ״א בפירוש אורייתא מחכ׳ נפקת נפקת דוקא שיציאתה אל הגלוי הוא מבחי׳ חכמה אבל שרשה גבוה יותר היינו בכתר תר״ך עמודי אור כו׳) צירופי אותיות תשב״כ ג״כ כמו אבנים טובות שעושים מהם עטרה וזכו לכך ע״י שנשתעבדו במצרים בחומר ובלבנים זכו לכתר תורה אבנים טובות הנ״ל. בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ״ת. אמו היינו בינה ושם שרש בחי׳ יין וכן פי׳ בזהר

לד״ה חכלילי: **בוך 1023 צז, א.**

בד״ה להבין ענין משמח חתן וכלה דתקס״ח: **נוסח א׳ — הנחת כ״ק אדהאמ״צ, נדפס בסה״מ תקס״ח ע׳ מה. הנוסח דכאן נדפס בהנחות הר״פ ע׳ פח.**

בשעת השמחה: **שם: כי בשעת השמחה.**

ושם שהתורה היא ג״כ: **שם ע׳ פז.**

אמור צ"ה ע"א בענין זכרהו על היין, והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי ההי"ד צאינה וראינה כו' ור"ל שבינה הנק' יין ממשכת הכתר לז"א וז"ס כתר תורה, והיינו כנ"ל כי היין הוא דבר המביא מההעלם אל הגלוי וכן ארז"ל במד"ר בשה"ש ע"פ הביאני אל בית היין דקאי על מ"ת הביאני הקב"ה אל מרתף גדול של יין זה סיני כו', ויובן זה ע"ד מ"ש בת"א ר"פ לך לך בענין הוא דא עתיקא שכדי להיות המשכת התורה משרשה למטה היינו ענין נובלות חכמה שלמעלה תורה בא ע"י המשכה מהכתר שלמעלה מהחכמה, והוא ענין הבינה שבה מאיר התגלות עתיק, וזהו ענין ה' חומשי תורה שנמשכו מבחי' ה' עילאה בינה כו', ועי' ביאור החלצו מאתכם פ"ב. שכמו"כ המשכה מכח המשכיל להיות גלוי השכל זה נמשך מבחי' שלמעלה מכח השכל ואפ"ל זהו בחי' חמר טב שבמור"ס כמ"ש באד"ר דקכ"ח ע"ב ובהרמ"ז פ' בלק קפ"ט.

קיצור. ענין יין מביא מההעלם אל הגילוי, ולכן נק' סיני בית היין כי התורה קדמה אלפיים שנה והיתה בהעלם ושיומשך במ"ת מההעלם אל הגלוי זה נק' יין, ועמ"ש בד"ה אוסרי לגפן בענין חמר חיוורייץ עתיק.

ב) **וא"כ** לפ"ז יין המשמח אלקים כי שם אלקים אע"פ שהוא צמצום והעלם, תשוקתו דוקא לגלוי שם הוי' כמ"ש הרמ"ז ר"פ תזריע ע"פ אשה כי תזריע וילדה זכר שתשוקת הגבורו' הקדושות להתבסם ולכן תשוקת האשה לילד זכר כו' וכמ"ש לעיל בת"א בד"ה אלה תולדות יצחק וז"ל כי ידוע הטבע לאהוב ההיפוך כדכתיב מים קרים על נפש עיפה וכו' ע"ש וכיון שכן שתשוקת שם אלקים גבורות דקדושה לקבל האור משם הוי' הנק' סוד הוי' ולכן היין שהוא הגורם ומביא ההעלם לידי גלוי לכן הוא משמח אלקים, ועיין עוד בסידור ד"ה ענין ברכת הזימון בענין יין המשומר בענביו משי"ב שיש בו ב' בחי' יין כו' ובהביאור שם זהו כאשר ו"ק דאבא מלובשי' באימא אזי היין משומר כו' כי החכמה גבוה מבחי' הבינה הנק' יין וכמובן ממ"ש בסידור שער ברהמ"ז בד"ה להבין שרשי כו' ואלה מדות המזבח ושם בענין ויין ושכר לא שתיתי כו' ולכן ע"י ו"ק דאבא המאירים בבינה נק' יין המשומר בענביו משימ"ב, ועיי' עוד בסידור בדרושי החתונה בד"ה שוש תשיש, בענין והוא כחתן כו' ע"י יין המשמח אלקי', ושם מענין ועמדו רגליו על הר הזיתים זהו גבוה מבחי' יין כו', ועיין בלק"ת סד"ה שיר השירים בענין כי טובים דודיך מיין ואפ"ל כי נכנס יין יצא סוד, וסוד הוא יסוד הנק' רזא, אך יש רזא דרזין, שגם מבחי' יסוד הוא נעלם וסתום, וכמו יסוד אבא שלמעלה מיסוד ז"א, וזהו ענין שמן שגבוה מבחי' יין, וארז"ל שמן שצף ע"ג יין יש מחלוקת אם הוי חיבור כו', וזהו ואספת דגניך ותירושך ויצהרך, דגנך זהו גליא שבתורה, תירושך פנימית התורה הנק' סוד ה' ויצהרך רזא דרזין, ואפ"ל רז היינו המשכת סוכ"ע בממכ"ע, וז"ס יין

בת"א בד"ה אלה תולדות: תו"א יז, ג.

המשמח אלקים, ורזא דרזין זהו המשכה מבחי' שלמעלה מסוכ"ע וכמ"ש במ"א בענין שהתורה נק' משל הקדמוני שהיא מבחי' קדמונו של עולם דהיינו מה שאינו בגדר עלמין כלל לא בבחי' ממלא ולא בבחינת סובב בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני, גם כמ"ש בזח"ג בהעלותך קנ"ב א' שבהתורה יש לבושא וגופא ונשמתא לנשמתא, ולבושא וגופא זהו גופי תורה בחי' הנגלות לנו, ונשמתא זהו סתים דאורייתא, וזהו ענין רזא ונשמתא לנשמתא זהו רזא דרזין, ולכן ארז"ל ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה כו', ועיי' מזה בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני, ועיין עוד מענין יין המשמח אלקים בלק"ת פ' שלח בד"ה ענין הנסכים ובשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש השני, א"כ יצא סוד אה"ר זהו נמשך ע"י שנכנס יין דוקא שהוא פנימית התורה כנ"ל שזהו המביא מההעלם אל הגלוי. ועמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה אשירה להוי', שהשירה היינו להמשיך מבחי' אדון הנפלאות בשם הוי' וא"כ זהו גבוה מבחי' השירה על היין שהוא משמח אלקים, אבל שירה זו הוא ע"ד ויספו ענוים בהוי' שמחה שהשמחה בשם הוי' זהו ע"י המשכה מעצמות אור א"ס מבחי' אז תתענג על הוי' ושירה זו הי' על הים שהוא בחי' מים וכענין ניסוך המים שגבוה ג"כ מה"ט מניסוך היין, ועמ"ש שזהו ענין כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים כו', ועמ"ש ע"פ ובלילה שירה עמי ומ"ש מזה בד"ה תורה צוה בענין ויהי בישורון, ומזה יובן ג"כ ענין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, כי הגם ע"י יינה ש"ת נכנס יין יצא סוד שהוא בחי' אה"ר כנ"ל אך ע"י דברי דברי סופרים תשבע"פ שהיא בחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר עי"ז נמשך ומתגלה בחי' רזא דרזין ואפ"ל שזהו בחי' אהבה בתענוגים דפי' בת"א בד"ה חכלילי שהיא למעלה מאהבה רבה שאה"ר היא משם מ"ה, ואהבה בתענוגים היא מבחי' שם ע"ב מילוי יודין וכו', וגם י"ל כי באה"ר שהוא ואית רצון שלמעלה מהשכל יש ג"כ ב' בחי' הא' היא גולגלתא דחפיא על מוחא שזהו הרצון עצמו שלמעלה מהשכל, והב' היא פנימית הרצון שזהו ענין התענוג ע"ד אז תתענג על ה', וזהו אהבה בתענוגים שלמעלה מאהבה רבה וזהו הנמשך ע"י ד"ס, וזהו ערבים עלי עריבות היינו ענין מתיקות ותענוג כמ"ש ע"פ כי קולך ערב וכו'.

קיצור. יין המשמח אלקים שתשוקת הגבורות הקדושות להתבסם וענין יין המשומר משי"ב היינו ע"י ו"ק דאבא ע"ד וחכם בבינה, וענין תירושך ויצהרך כי נכנס יין יצא סוד המשכה מסוכ"ע ויש רזא דרזין שלמעלה מסוכ"ע וכענין סבא דסבין רז להעיר ממ"ש במילה גלוי ה"ח וזהו ענין אשירה להוי' ע"ד ויספו ענוים בהוי' שמחה, לכן ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה כי נכנס יין יצא סוד זהו אה"ר וע"י ד"ס נמשך אהבה בתענוגים.

אפ"ל* שלע"ל יתעלה היין בינה ע' בד"ה והי' מספר בנ"י שיה' הרצוא גבוה מהשוב אש גבוה מרוח וכ"מ במד"ר שמיני ס"פ י"ג שעכשיו

אפ"ל : נמצא בסיום המאמר ונכתב בהיפוך העמוד.

היין תקלה כו׳ אבל לע״ל יטפו ההרים עסיס כו׳, וזהו חכלילי עיניים מיין כו׳ כי אז השמחה אמיתי׳.

בן פרת, יוד עקב, לבדך הי׳ הוא ושמו לבד ואח״כ עשית השמים סכ״ע הארץ ממכ״ע ע״ד הארץ הדום רגלי וזהו יוד נמשך בעקב והיינו מבריח מן הקצה כו׳ והמשכה זו ע״י שהאדם ממשיך היוד בעקב וידו אוחזת כנז׳ בד״ה בכ״ה בכסלו בענין נרות המנורה כו׳ ויוסף נר השישי כו׳, צ״ל וימררוהו וכו׳ היינו מלחמה שבבירור הב׳ והיינו קליפו׳ דאצי׳ העומדי׳ מרחוק, שמלחמה זו שייך ליוסף דוקא, ולכן נאמ׳ בו ג״כ בנו׳ צעדה כו׳ אף בתורה מתערב שלא לשמה וכמו ופושעי׳ יכשלו כו׳ אך מ״מ ותשב באיתן אך תולדות יע׳ יוסף. בן אחת ע״ד בן האהובה ובן השנואה וליוסף יולד שני בנים והיינו ע״י כי שנואה אנכי נבזה בעיניו נמאס וזהו בשני יצריך ושיהי׳ מהשנואה ג״כ בן ממש הוא ע״י המשכת אתעדל״ע שנמשך לברר אהבה זו שנית והמשכה זו ובירור זה הוא ע״י יוסף ותשתחוין אלומותיכם כו׳ ואז והי׳ בן הבכור כו׳ את בכורתי לקח וזהו בן פרת ל׳ פרי׳ ורבי׳ שממשיך בחי׳ בן גם מבחי׳ אחר והנהר הרביעי גלו׳ אדום הוא פרת, עלי׳ עין עין דשמע רבתי ועין בעין לפ״ע האתעדל״ת אבל יש מקדם לעין כו׳, בנות צעדה נה״ב גם בן אחר היינו אהבה ובנות יראה, ותשב באיתן כו׳.

בענין ויפוזו שרביט הזהב אשר בידו ויש בו ג״כ ב׳ בחי׳ קצה היינו קצהו העליון מקור לסכ״ע, הקו מקור העיגולי׳, מי יקום יעקב כי קטן הוא כיון שיש לו בחי׳ קצה אבל ע״י יוסף ממשיך תוספת אור לאין קץ. פז ברמ״ז ר״פ קרח ממו״ס וצ״ל עפמ״ש בענין ונערי׳ פני זקני׳ ויוסף נק׳ נער ויתעלה ביסוד א״ק א״כ פז הנמשך מגבו׳ דע״י יהי׳ בידו וכו׳ משא״כ עכשיו ראשו כתם וכו׳. א״נ י״ל כי פז זהב טוב ע׳ מתורגמן ערך ובפרדס שער הגוונין פ״ג כי מזהב טוב ליכא יניקה משא״כ מזהב סתם סוספיתא וכו׳ וצ״ל זהב התנופה, ועכשיו שרביט הזהב בידו ולע״ל ויפוזו כי פז מ״ב מ״ה ומ״ב דוח׳ חיצוני׳ כנודע מענין המסעות, ע׳ בע״ה ש״ה ה׳ בפי׳ שוקיו וכו׳ על אדני פז. תשית לראשו עטרת פז כתר מל׳.

בן פרת: בוך 1135 מג, ב גוכתי״ק.

(לד"ה בן פורת יוסף באוה"ת ויחי דף שצה, א *)

[סעי' ואו] שור ע' רבות בשלח ס"פ כ"ד שורות, מישור, חומה ועמ"ש ע"פ ומגבעות אשורנו, י"ל תשבע"פ שהיא חומה נקבה תסובב גבר, שור ראי' מקרוב כי בתשב"כ אין ראי' כ"א מרחוק ובתשבע"פ מקרוב וזהו צעדה עלי שור כו', וזהו ענין וראינה בנות ציון כו' גם פי' שור (ע"ד ז) חומת אש כו' ואפ"ל חומה זו מבחי' שור ראיה כו' שור תרגום ראי' חצוני' עתיק י"ל בענין א . . . ולפי' בנות ע' שרים כו' והם זורקים חיצים כו', איתן האזרחי משא"כ הגר, וה"ע קדמון, מקדם, ונק' עתיק יומין, ותשב תשובה קשתו תש"ת, בקשתי בבעותי והיינו ע"י מתיחת הקשת לאחוריו, גם התקשרות בחילא יתיר, גם כמראה הקשת כו' וצדקה כנחל איתן ואפ"ל כי יש ג' גווני הקשת א"כ גון לבן זהו צדקה וגוון אדום חם רשפי אש כו'.

[בסיום סעי' ז] וימררוהו ורבו עמ"ש ע"פ רבות רעות צדיק בהגהות לד"ה *ואתה תצוה גבי כתית והוא* ע"ד וסביביו נשערה, וביוסף על מכרם בכסף צדיק.

רב יוסף שמבחי' רב נכלל בבחי' יוסף ורב שלום כל רב מבבל וזהו ע"ד יוסף ה' לי בן אחר ולכן עבדו לי עגלא תלתא ע"ד עגלה משולשת בפ' וירא ות"י בת ג' שנין ובמדרש ג' מיני פרים העלאת נה"ב למעלה מעלה ע"ד בן אחר גם שם זו בבל הנק' משולשת חב"ד חג"ת נה"י דקלי' וזהו במחשכים השיבני זה תלמוד בבלי ונעשה יתרון האור מן החושך גם עגלה ביטול ויש בו ב' מעלות א' שנמשך מעצמיות פני שור הב' ביטול לא כשור המנגח, שופטים י"ד י"ח בעגלתי אשתי ובש"ב סי' ג' ה' והשישי יתרעם לעגלה אשת דוד זו מיכל שהיתה חביבה עליו כעגלה סנהדרין כא, א עגלה שלישיה ישעי' טו, ה ג' לבטן או גבורה ע"ד שלישים על כולו.

האי יומא, כי בן פרת יוסף הוא פרת יובל שמו שער החמישים הנמשך בשבועות ומשם ההמשכה ביוסף התענוג בגמר ביאה כו' כמה יוסף ע"ד אותי עזבו כו' בורות נשברים כו' בשוקא זה העולם ע"ד שוקיו עמודי שש.

---

*) בבוך 1014 (תפג, א — דפים אלו נכרכו כאן אבל שייכים לבוך 1040 ושם מקומם), נמצא ד"ה זה בגוכי"ק הצ"צ, עם ההערות דלהלן רשומים בשולי הגליון.

מפתח העגינים

כ

ל

מ

ר

ת

מפתח כללי

ל(שבעת כרכי) אור התורה בראשית

●

תורה

בראשית

ד"ה	כרך	ד' ע'	ד"ה	כרך	ד' ע'
בראשית ברא	ג	תפו א	ויצר כו' האדם	ג	תקיט א
		תפח ב	וייצר ה' אלקים		תקיט ב
	ז	תתשנג ב	לד"ה וייצר		תקכז א
		תתשנד א	להבין שנשתנה כו' האדם	ו	תתרגא א
והארץ היתה תהו	א	לא א	ויטע	ג	תקכז ב
	ג	תפט א			תקכח ב
ויאמר אלקים יהי אור	ג	תצא ב	ויצמח	ג	תקל א
	ז	תתשנה ב			תקלא א
וירא אלקים את האור	ג	תצג ב	לה"ע עה"ד טו"ר	ז	תתשסג א
ויקרא אלקים לאור יום	ג	תצה ב	בענין עה"ח ועה"ד	ז	תתשסז א
יהי רקיע	ג	תצו ב			תתשסד ב
עוי"ל ויהי כן	ז	תתשס א	ונהר יוצא	ג	תקלד א
יקוו המים	ג	תצט ב	ונהר יוצא מעדן		תקלד ב
	ז	תתשנה ב			תקלט א
		תתשנט א	שם הא' פישון	ג	תקלט א
ויאמר אלקים תדשא	א	לג א	וזהב הארץ ההיא	ג	תקלט א
יהי מאורות	ג	תק א	ויאמר ה"א לא טוב היות	ג	תקמ א
והיו למאורות	ג	תק ב	לא טוב היות	ו	תתרנה א
ויעש אלקים	א	לו א	ויאמר כו' אעשה לו עזר	ג	תקמ א
ויאמר אלקים ישרצו	א	מא ב		ז	תתשע א
		מב ב	ויקרא האדם שמות	ג	תקמא ב
	ג	תק ב	ויבן ה"א את הצלע	ג	תקמב א
ויברא אלקים	ג	תקא א	ויאמר האדם זאת הפעם	ג	תקמה א
נעשה אדם בצלמנו	ג	תקג ב	על כן יעזב	ג	תקנ א
		תקד א	ויהיו שניהם ערומים	א	מח ב
		תקה א	ולא יתבוששו	ג	תקנא א
ויכולו השמים	א	מב ב	והנחש הי' ערום	ג	תקעה א
	ג	תקה ב			תקעו ב
		תקח א	ותרא האשה	ז	תתשסב א
ויכל אלקים	ג	תקי ב	ותפקחנה	ב	תלו א
וישבות ביום השביעי	ז	תתשס ב		ג	תקעו ב
אשר ברא אלקים לעשות	ג	תקיד א	ויאמר את קלך שמעתי	ז	תתשסב ב
אלה תולדות השמים	ג	תקטו א	ויאמר ה"א	ג	תקעו ב
שיח	ג	תקטז ב			תקעז א
וכל שיח השדה	ג	תקיז א	ואיבה אשית	א	מז א
ואד יעלה	ג	תקיח א		ג	תקעח א

וירא

חיי שרה

ד"ה	כרך	ד' ע'	ד"ה	כרך	ד' ע'
		ריב א	ותקרא את שמו יוסף	א	רכ א
		ריג ב			רכ ב
	ה	תתנה א	ענין יוסף ה'	ז	תתתכז א
		תתנט א	ענין יוסף	ה	תתקעה ב
		תתסה א	וענתה בי צדקתי	א	רכא א
		תתסו א	ויקח לו יעקב מקל	א	רכא ב
	ז	תתתכה ב	ויצג את המקלות	א	רכג א
		תתתכז א	והכשבים הפריד יעקב	א	רכג ב
וישק יעקב את רחל	ז	תתתכו א	והי' העטופים ללבן	א	רכד א
למה יעקב אהב רחל	ז	תתתכו ב	לולי אלקי אבי אברהם	א	רכד א
מלא שבוע זאת	ה	תתסז א	עד הגל	ז	תתתכז א
ותהר עוד	ה	תתסז ב	וישכם לבן	א	רכה ב
ותקנא רחל באחותה	א	ריח א		ה	תתסט א
נפתולי אלקים נפתלתי	ה	תתסז ב			

וישלח

ד"ה	כרך	ד' ע'	ד"ה	כרך	ד' ע'
וישלח יעקב	ה	תתעב ב	ויקרא יעקב שם המקום	ה	תתעח א
וישלח כו' מנחה	ה	תתעב א	ויזרח לו השמש	ב	רמ ב
עם לבן גרתי	ב	רכז א		ה	תתפא א
	ז	תתתכז ב		ז	תתתלב א
ויירא יעקב מאד	ה	תתעד א	על כן לא יאכלו	ב	רמד ב
קטנתי	ה	תתעד א		ה	תתפג א
כי במקלי עברתי	ב	רלב ב		ז	תתתלב ב
הצילני נא	ה	תתעד ב	וישא יעקב	ה	תתפג ב
ויקח מן הבא בידו	ב	רלג א	מענין ויחץ	ז	תתשפא א
		רלט א	והוא עבר לפניהם	ה	תתפד א
		תכו א	יעבר נא	ב	תנז א
ויותר כו' ויאבק איש	ב	תנז ב	ויקרא לו א-ל	ב	רמח ב
	ה	תתעה א	ויצב כו' ויקרא	ה	תתפה א
	ז	תתתל א	ויאמר לו אלקים שמך	ה	תתפה א
וירא כי לא יכול בהאבקו	ה	תתעו ב	ואלה כו' בארץ אדום	ב	רנ א
ויאמר לא יעקב יאמר עוד	ה	תתעז א	ותמנע היתה פלגש	ה	תתפו א

וישב

ד"ה	כרך	ד' ע'	ד"ה	כרך	ד' ע'
וישב יעקב	ב	רנא א			תתצט ב
		רנח א		ז	תתתלד א
		רס א			תתתלז א
		רסה ב			תתתלז ב
		רסו א	אלה תולדות יעקב יוסף	ב	רסח ב
		רסז א		ה	תתק א
		רסז ב	ויבא יוסף את דבתם רעה	ב	ער ב
		רסח א	וישראל אהב את יוסף	ב	ערב א
	ה	תתפח א	בן זקונים	ז	תתתלז ב
		תתצח א	ויחלום יוסף	ה	תתק ב

נביאים

ד"ה	כרך	ד' ע'
	ו	תתרמ א
		תתרמב ב
		תתרמג א
		תתרמד ב
		תתרמה ב
		תתרמט א
והי' מדי חודש	א	כה א
		כה ב
		כח א
ירמי'		
כי פדה ה' את יעקב	ג	תרסט א
הושע		
כנען בידו מאזני מרמה	ג	תרנג ב

ד"ה	כרך	ד' ע'
חבקוק		
הנה עופלה	ד	תשה א
זכרי'		
כה א' ה' ונתתי לך מהלכי'	ה	תתקיג א
		תתקיח א
		תתקכו ב
	ז	תתתמ א
רני ושמחי בת ציון	ב	שיא א
		שיג ב
	ה	תתקלא א
ולא יהי' עוד כנעני בבית	ג	תרנד א

כתובים

ד"ה	כרך	ד' ע'
תהלים		
סוד ה' ליריאיו	א	מט א
למבול ישב	ז	תתשעה א
כי עמך מקור חיים	ב	שה א
מי ימלל גבורות ה'	ב	תכא ב
המגביהי	ה	תתקלא א
		תתקלב ב
	ז	תתתסב ב
כוס ישועות	ב	שמז ב
אתהלך לפני ה'	א	רטז ב
	ה	תתצח א
חסידיך	ד	תשט א
כי גדול ה'	ב	שלז א
משלי		
אורך ימים בימינה	ב	שלז א
	ה	תתקסט א
כי נר מצוה	ז	תתמ ב
		תתמז ב
		תתנב ב
חנוך לנער	ב	שב א
	ה	תתקלב ב

ד"ה	כרך	ד' ע'
שה"ש		
קורות בתינו ארזים	ה	תתקפה ב
יונתי בחגוי הסלע	ז	תתשעז ב
צאינה וראינה	ו	תתרנח א
מים רבים	ג	תרט א
		תרכ ב
אחות לנו	ד	תש א
רות		
ולנעמי מודע	ה	תתקסט א
קהלת		
טוב אשר לא תדור	ה	תתנב ב
מגלת אסתר		
מאשר ישיט לו המלך	ד	תשכד ב
דה"א		
ועתה אלקינו	ה	תתקלה א

ש"ס

מדרש — זהר

שונות